శుభమస్తు.

శ్రీమన్మహేంద్రాదివందిత చతురాననాంశసంభూత

శ్రీభోజరాజసమ్మానితేన

శ్రీభారతీపురుషావతారకాళిదాసకవీంద్రమిత్రేణ

పరిపంథికవికులహృదయబాణేన

బాణకవినా తత్తనయేనచ విరచితః

కాదంబర్యాఖ్యశ్శృంగారప్రబంధోయం

ధీమతాం [illegible] పరీక్షాసాయ

సాండెకొప్పం వెంకటేశశాస్త్రిణా సంశోధ్యపరిష్కృతః

వాజపేయం, కృష్ణయ్యాశర్మణా

స్వకీయ బెంగళూరు బుక్ డిపో ముద్రాశాలాయాం

ముద్రాపిత స్సువిజయతేతరామ్

జయనామసం॥ శ్రావణ శుద్ధ పాడ్యమి.

బెంగళూరు

1894.

శ్రీరస్తు

కాదమ్బరీ.

మఙ్గళశ్లోకాః.

రజోజుషే జన్మని సత్త్వవృత్తయే స్థితౌ ప్రజానాం ప్రలయే తమఃస్పృశే । అజాయ సర్గస్థితినాశహేతవే త్రయీమయాయ త్రిగుణాత్మనే నమః ॥ జయన్తి బాణాసురమౌళిలాలితా దశాస్యచూడామణిచక్రచుమ్బినః । సురాసురాధీశశిఖాన్తశాయినో భవచ్ఛిదస్త్ర్యమ్బకపాదపాంసవః ॥ జయత్యుపేన్ద్రస్స చకార దూరతో బిభిత్సయా యః క్షణలబ్ధలక్ష్యయా । దృశైవ కోపారుణయా రిపోరురస్స్వయం భయాద్భిన్నమివాస్రపాటలమ్ ॥ ... ... ॥

దుర్జననిన్దా సజ్జనస్తుతిః

అకారణావిష్కృతకోపదారుణాదసజ్జనాత్కస్య భయం న జాయతే । విషం మహాహేరివ యస్య దుర్వచస్సుదుస్సహం సన్నిహితం సదా ముఖే ॥ కటుక్వణన్తో మలదాయకాః ఖలాస్తుదన్త్యలం బన్ధనశృఙ్ఖలా ఇవ । మనస్తు సాధుధ్వనిభిః పదే పదే హరన్తి సన్తో మణినూపురా ఇవ ॥ సుభాషితం హారి విశత్యధో గళాన్న దుర్జనస్యార్కరిపోరివామృతమ్ । తదేవ ధత్తే హృదయేన సజ్జనో హరిర్మహారత్నమివాతినిర్మలమ్ ॥ ... ॥

కథాప్రశంసా.

స్ఫురత్కలాలాపవిలాసకోమలా కరోతి రాగం హృది కౌతుకాధికమ్ । రసేన శయ్యాం స్వయమభ్యుపాగతా కథా జనస్యాభినవా వధూరివ ॥ హరన్తి కం నోజ్జ్వలదీపకోపమైర్నవైః పదార్థైరుపపాదితాః కథాః । నిరన్తరశ్లేషఘనాస్సుజాతయో మహాస్రజశ్చమ్పకకుడ్మలైరివ ॥

కవివంశవర్ణనమ్

బభూవ వాత్స్యాయనవంశసమ్భవో ద్విజో జగద్గీతగుణోఽగ్రణీస్సతామ్ । అనేకగుప్తార్చితపాదపఙ్కజః కుబేరనామాంశ ఇవ స్వయమ్భువః ॥ ఉవాస యస్య శ్రుతిశాన్తకల్మషే సదా పురోడాశపవిత్రి...

[illegible] స్తా కషాయితోదకేసరస్రస్తశాస్త్రిస్మృతిబంధురేముఖే॥ జగుర్గృహేఽభ్యస్తసమస్తవాఙ్మయైస్ససారికైః పంజరవర్తిభిశ్శుకైః । నిగృహ్యమాణా బటవః పదే పదే యజూంషి సామాని చ యస్య శఙ్కితాః॥ హిరణ్యగర్భో భువనాండకాదివ క్షపాకరః క్షీరమహార్ణవాదివ । అభూత్సుపర్ణో వినతోదరాదివ ద్విజన్మనామర్థపతిః పతిస్తతః॥ వివృణ్వతో యస్య విసారివాఙ్మయం దినే దినే శిష్యగణా నవానవాః । ఉషస్సు లగ్నాః శ్రవణేఽధికాం శ్రియం ప్రచక్రిరే చందనపల్లవా ఇవ । విధానసమ్పాదితదానశోభితైస్స్ఫురన్మహావీరసనాథమూర్తిభిః। మఖైరసంఖ్యైరజయత్సురాలయం సుఖేన యో యూపకరైర్గజైరివ॥ స చిత్రభానుం తనయం మహాత్మనాం సుతోత్తమానాం శ్రుతిశాస్త్రశాలినామ్। అవాప మధ్యే స్ఫటికోపలామలం క్రమేణ కైలాస ఇవాష్టభూభృతామ్॥ మహాత్మనో యస్య సుదూరని[illegible]క్తైర్[illegible]లత్విషః । ద్విషన్మనస్సు ప్రవివిశుః [illegible]శిఖాంకురా ఇవ ॥ దిశామలీకాలకభంగతాం గతస్త్రయీవధూకర్ణతమాలపల్లవః । చకార యస్యాధ్వరధూమసంచయో మలీమసశ్శుక్లతరం నిజం యశః ॥ సరస్వతీపాణిసరోజసంపుటప్రసుప్తహంసీశ్రమశీకరామ్భసః । యశోంశుశుక్లీకృతసప్తవిష్టపాత్తతస్సుతో బాణ ఇతి వ్యజాయత ॥ ద్విజేన తేనాక్షతకంఠకౌణ్ఠ్యయా మహామనోమోహమలీమసాంధయా ॥ అలబ్ధవైదగ్ధ్యవిలాసముగ్ధయా ధియా నిబద్ధేయమతిద్వయీ కథా॥ ... ... ❋

కాదమ్బరీ ప్రథమభాగః

కథాప్రారంభః.

ఆసీదశేషనరపతిశిరస్సమభ్యర్చితశాసనః పాకశాసన ఇవాపరః చతురుదధిమాలామేఖలాయా భువో భర్తా ప్రతాపానురాగావనతసమస్తసామన్తచక్రః చక్రవర్తిలక్షణోపేతః చక్రధర ఇవ కరకమలోపలక్ష్యమాణశంఖచక్రలాంఛనః హర ఇవ జితమన్మథః గుహ ఇవాప్రతిహతశక్తిః కమలయోనిరివ విమానీకృతరాజహంసమండలః జలధిరివ లక్ష్మీప్రసూతిః గంగాప్రవాహ ఇవ భగీరథపథప్రవృత్తః రవిరివ ప్రతిదివసోపజాయమానోదయః మేరురివ సకలభువనతలోపజీవ్యమానపాదచ్ఛాయః దిగ్గజ ఇవానవ

తతప్రవృత్తదానార్ద్రీకృతకరః కర్తా మహాశ్చర్యాణామ్ ఆహర్తా క్ర
తూనామ్ ఆదర్శస్సర్వశాస్త్రాణామ్ ఉత్పత్తిః కలానాం కులభవనం గు
ణానామ్ ఆగమః కావ్యామృతరసానామ్ ఉదయశైలో మిత్రమండలస్య
ఉత్పాతకేతురహితజనస్య ప్రవర్తయితా గోష్ఠీబన్ధానామ్ ఆశ్రయో
రసికానామ్ ప్రత్యాదేశో ధనుష్మతామ్ ధౌరేయస్సాహసికానామ్ అగ్రణీ
ర్విదగ్ధానాం వైనతేయ ఇవ వినతానందజననః [illegible] వైన్య ఇవ చాపకోటిసము
త్సారితసకలారాతికులాచలో [illegible] బభూవ [illegible] నా
మ్నైవ యో నిర్భిన్నారాతిహృదయో [illegible] రూపాడంబ
రమ్ ఏకవిక్రమాక్రాన్తసకలభువనతలో [illegible]
త్రయం జహాసేవ వాసుదేవమ్ ॥ ౨ ॥ అ[illegible] నృప
తిసహస్రసమ్పూర్ణే కలజలధిమివ క్షాళయ[illegible] యస్య [illegible] కృపాణధా
రాజలే చిరమువాస రాజలక్ష్మీః ॥ ౩ ॥ యస్య చ మనసి ధర్మేణ కోపే యమే
న ప్రసాదే ధనదేన ప్రతాపే వహ్నినా భుజే భువా దృశి శ్రియా వాచి
సరస్వత్యా ముఖే శశినా బలే మరుతా ప్రజ్ఞాయాం సురగురుణా రూపే మనసి
జేన తేజసి సవిత్రా చ వసతా సర్వదేవమయస్య ప్రకటితవిశ్వరూపా
కృతేరనుకరోతి భగవతో నారాయణస్య ॥ ౪ ॥ యస్య చ మదకలకరికు
మ్భపీఠపాటనమాచరతా లగ్నస్థూలముక్తాఫలేన [illegible] నిష్ఠురజనని
ష్ఠ్యూతధారాజలబిందుదంతురేణేవ కృపాణేన [illegible] సుభటోరసి
కవాటఘటితకవచసహస్రాంధకారే [illegible] మద
జలాసారదుర్దినాస్వభిసారికేవ సమరనిశాసు [illegible] జగామ
రాజలక్ష్మీః ॥ ౫ ॥ యస్య చ హృదయస్థితా నపి పతిం విధుర [illegible] ప్రతా
పానలవియోగినీనామపి రిపుసుందరీణాం సంతతజనిత [illegible]
జజ్వాల॥ యస్మింశ్చ రాజని జితజగతి పరిపాలయతి మహీం చిత్రకర్మసు వ
ర్ణసంకరాః రతేషు కేశగ్రహాః కావ్యేషు దృఢబంధాః శాస్త్రేషు చింతా స్వ
ప్నేషు విప్రలంభాః ఛత్రేషు కనకదండాః ధ్వజేషు ప్రకంపాః గీతేషు రాగ
విలసితాని కరిషు మదవికారాః చాపేషు గుణచ్ఛేదాః గవాక్షేషు జాలమా
ర్గాః శశికృపాణకవచేషు కలంకాః రతికలహేషు దూతసంప్రేషణాని శా
ర్యక్షేషు శూన్యగృహాః ప్రజానామాసన్ ॥ ౭ ॥ యస్య చ పరలోకాద్భ
యమ్ అంతఃపురికాకుంతలేషు భంగః నూపురేషు ముఖరతా వివాహేషు కర

గ్రహాణాంహతఽనవరతమఖాగ్నిధూమేనాశ్రుపాతఃతురగేషుకశాభిఘాతః పు
ష్ప ధ్వనే... ధ్వనిరభూత్ ॥ ౮ ॥ తస్యరాజ్ఞః కలికాలభయపుంజీభూ
తకృతయుగానుకారిణీ త్రిభువనప్రసవభూమిరివ విస్తీర్ణా మజ్జన్మా
లవవిలాసినీకుచతటాస్ఫాలనజర్జరితోర్మిమాలయా జలావగాహనా
వతీర్ణజయకుంజరకుంభసిందూరసంధ్యాయమానసలిలయా ఉన్మద
కలహంసకులకోలాహలముఖరితకూలయా వేత్రవత్యా సంగతా విదిశా
భిధానా నగరీ రాజధాన్యాసీత్ ॥ ౯ ॥ స తస్యాం చ విజితాశేషభువనమం
డలతయా విగతరాజ్యచింతాభారనిర్వృతో ద్వీపాంతరాగతానేకభూ
మిపాలమౌళిమాలాలాలితచరణయుగళో వలయమివ లీలయా భు
జేన భువనభారముద్వహన్ అమరగురుమపి ప్రజ్ఞయోపహసద్భిరనేకకు
లక్రమాగతైరసకృదాలోచితనీతిశాస్త్రనిర్మలమనోభిరలుబ్ధైః స్ని
గ్ధైః ప్రబుద్ధైశ్చామాత్యైః పరివృతః సమానవయోవిద్యాలంకారైరనే
కమూర్ధాభిషిక్తైః పార్థివకులోద్గతైరఖిలకలాకలాపాలోచనకఠోర
మతిభిరతిప్రగల్భైః కాలవిద్భిః ప్రభావానురక్తహృదయైరగ్రామ్యపరిహా
సకుశలైరింగితాకారవేదిభిః కావ్యనాటకాఖ్యానకాఖ్యాయికాలేఖ్య
వ్యాఖ్యానాదిక్రియానిపుణైరతికఠినపీవరస్కంధోరుబాహుభి
రసకృదవదళితసమదరిపుగజఘటాపీఠబంధైః కేసరికిశోరకైరివ
విక్రమైకరసైరపి వినయవ్యవహారిభిరాత్మనః ప్రతిబింబైరివ రాజపు
త్రైః సహ రమమాణః ప్రథమే వయసి సుఖమతిచిరమువాస ॥ ౧౦ ॥
తస్య చాతివిజిగీషుతయా మహాసత్త్వతయా చ తృణమివలఘువృత్తిస్త్రైణ
మాకలయతః ప్రథమే వయసి వర్తమానస్యాతిరూపవతోఽపి సంతానార్థిభిర
మాత్యైరపేక్షితస్యాపి సురతసుఖస్యోపరి ద్వేష ఇవాసీత్ ॥ ౧౧ ॥ స త్వ
భిరూపవిలాసోపహసితరతివిభ్రమేలావణ్యవతి వినయవత్యన్వయవతి హృ
దయహారిణి చావరోధజనే సకదాచిదనవరతదోలాయమానరత్నవల
యోఘర్ఘరికాస్ఫాలనప్రకంప్రఝణఝణాయమానమణికర్ణపూరః స్వ
యమారబ్ధమృదంగవాద్యః సంగీతకప్రసంగేన కదాచిదవిరళవిముక్తశరా
సారశూన్యీకృతకాననో మృగయావ్యాపారేణ కదాచిదాబద్ధవిదగ్ధమండ
లః కావ్యప్రబంధరచనేన కదాచిచ్ఛాస్త్రాలాపేన కదాచిదాఖ్యానకాఖ్యా

యుకేతిహాసపురాణాకర్ణనేన కదాచిదాలేఖ్యవినోదేన కదాచిద్వీణయా
కదాచిద్దర్శనాగతమునిజన చరణశుశ్రూషయా కదాచిదక్షరచ్యుతకమా
త్రాచ్యుతకబిందుచ్యుత కాదిగూఢచతుర్థపాదప్రహేళికా ప్రదానాదిభి
ర్వనితాసమ్భోగసుఖపరాఙ్ముఖసుహృత్పరివృతో దివసమనయత్ ॥౧౨॥
యథైవచదివ సమేవమనేకవిధక్రీడాపరిహాసచతురైస్సుహృద్భిరుపే
తో నిశామనైషీత్ ॥౧౩॥ ఏకదాతునా తిదూరోదితే నవనళినదళసమ్పుటభి
దికిఞ్చిదున్ముక్తపాటలిమ్ని భగవతిమరీచిమాలిని రాజాన మాస్థానమండ
పగతమఙ్గనాజన విరుద్ధేనవామపార్శ్వావలమ్బినా కౌక్షేయకేణ సన్ని
హితవిషధరేవ చందనలతాభీషణ రమణీయాకృతి రవిరళచందనాను లేప
నధవళిత స్తనతటా ఉన్మజ్జదైరావతకుమ్భమండలేవమన్దాకినీ చూడామ
ణి సంక్రాన్తప్రతిబిమ్బచ్ఛలేన రాజాజ్ఞేవమూర్తిమతీ రాజభిశ్శిరోభిరుహ్య
మానాశరదివ కలహంసధవళామ్బరా జామదగ్న్యపరశుధారేవవశీకృత
సకలరాజమండలావిన్ధ్యవనభూమిరివ వేత్రలతావతీ రాజ్యాధిదేవ తేవవి
గ్రహిణీ ప్రతిహారీసముపసృత్యక్షితి తలనిహితజాను కరకమలాసవినయ
మబ్రవీత్ ॥౧౪॥ దేవద్వారస్థితా సురలోక మారోహతస్త్రిశఙ్కోరివ
కుపితశతమఖహుఙ్కారనిపతితా రాజలక్ష్మీర్దక్షిణాపథాదాగతాచ
ణ్డాలకన్యకాపఞ్జరస్థంశుకమాదాయ దేవంవిజ్ఞాపయతి- సకలభువ
నతలసర్వరత్నానాముదధిరివైకభాజనం దేవః విహఙ్గమశ్చాయమాశ్చ
ర్యభూతో నిఖిలభువనతలరత్నమితికృత్వా దేవపాదమూల మాదాయా
గతాహమిచ్ఛామి దేవదర్శనసుఖమను భవితుమితి ఏతదాకర్ణ్య దేవః ప్ర
మాణమిత్యుక్త్వా విరరామ ॥౧౫॥ తదాకర్ణ్యోపజాతకుతూహలస్తు రా
జాసమీపవర్తినాం రాజ్ఞామవలోక్యముఖానికో దోషః ప్రవేశ్యతామిత్యాది
దేశ ॥౧౬॥ అథప్రతిహారీనరపతివచనానన్తరముత్థాయ తాం మాతంగకు
మారీం ప్రావేశయత్ ॥ ౧౭ ॥ ప్రవిశ్యచసానరపతి సహస్రమధ్యవర్తి
నంఅశనిభయపుంజితకులశైలమధ్య గతమివకనక శిఖరిణం అనేకరత్నా
భరణకిరణజాలకాన్తరితావయవమ్ ఇన్ద్రాయుధ సహస్రసంఛాదితాష్ట
దిగ్భాగమివజలధరసమయదివసమ్ ఆలమ్బిత స్థూలముక్తాకలాపస్యకనక
శృంఖలానియమితమణిదండికాచతుష్టయస్యగగనసిన్ధుఫేనపటలపాండు
రస్యనాతిమహతో దుకూల వితానస్యాధస్తాదిందుకాన్తమణిపర్యఙ్కికాని

పక్షాణాం ఉద్ధూయమానకనకదండచామరకలాపమ్ ఉన్మయూఖముఖకాన్తి
విజితే పరాభవప్రహ్ణతయేవ శశిని స్ఫాటికే పాదపీఠే విన్యస్తవామపాదమ్ ఇం
ద్రనీలమణికుట్టిమప్రభాసమ్పర్కశ్యామాయమానైః ప్రణతరిపునిశ్వాసమ
లినీకృతైరివ చరణనఖమయూఖజాలైరుపశోభమానమ్ ఆసన్నోల్లసితప
ద్మరాగకిరణపాటలీకృతేన అచిరమృదితమధుకైటభరుధిరారుణేనేవ హరిమి
వోరుయుగళేన విరాజమానమ్ అమృతఫేనధవళే గోరోచనాలిఖితహంస
మిథునసనాథపర్యన్తే చామరపవనప్రనర్తితదశే దుకూలే వసా
నమ్ అతిసురభిచన్దనానులేపనధవళితోరస్స్థలమ్ ఉపరివిన్యస్తకుఙ్కుమ
స్థాసకమ్ అన్తరాన్తరానిపతిత బాలాతపచ్ఛేదమివ కైలాసశిఖరిణమ్ అపరశ
శిశఙ్కయా ఆగతయా నక్షత్రమాలయేవ హారలతయాకృతముఖపరివే
షమ్ అతిచపలరాజలక్ష్మీబన్ధననిగళశఙ్కాముపజనయతేన్ద్రనీలకేయూ
రయుగళేన మలయజరసగన్ధలుబ్ధేన భుజఙ్గద్వయేనేవ వేష్టితబాహుశిఖ
రమ్ ఈషదాలమ్బికర్ణోత్పలమ్ ఉన్నతఘోణమ్ ఉత్ఫుల్లపుణ్డరీకలోచ
నమ్ ఆమలకలధౌతపట్టాష్టమీచన్ద్రశకలాకారమశేషభువనరాజ్యాభిషే
కసలిలపూతమూర్ణాసనాథం లలాటదేశముద్వహన్తం ఆమోదితమాల
తీకుసుమశేఖరం ఉషసి శిఖరపర్యస్తతారకాపుంజమివ పశ్చిమాచలం ఆభ
రణప్రభాపిశంగితాంగతయా లగ్నహరనయనహుతాశమివ మకరధ్వ
జం ఆసన్నవర్తినీభిః సర్వతః సేవాసంగతాభిరివ దిగ్వధూభిర్వారవిలా
సినీభిః పరివృతం అమలమణికుట్టిమసంక్రాన్తప్రతిబింబతయా పతిప్రీ
త్యా వసున్ధరయా హృదయేనేవోహ్యమానం అశేషజనభోగ్యతాముపనీ
తయాప్యసాధారణయా రాజలక్ష్మ్యా సమాలింగితం అపరిమితపరివారజ
నమప్యద్వితీయం అనన్తగజతురగసాధనమపి ఖడ్గమాత్రసహాయం ఏక
దేశస్థితమపి వ్యాప్తభువనమండలం ఆసనగతమపి ధనుషి నిషణ్ణం ఉత్సాది
తాశేషద్విషదిన్ధనమపి జ్వలత్ప్రతాపానలం ఆయతలోచనమపి సూక్ష్మద
ర్శినం మహాదోషమపి సకలగుణాధిష్ఠానం కుపతిమపి కళత్రవల్లభం
అవిరతప్రవృత్తదానమప్యమదం అతిశుద్ధస్వభావమపి కృష్ణచరితం అకరమ
పి హస్తస్థితసకలభువనతలం రాజానమద్రాక్షీత్ ॥ ౧౮ ॥ ఆలోక్య చ సా
దూరస్థితైవ ప్రచలితరత్నవలయేన రక్తకువలయదళకోమలేన పాణినా
జర్జరితముఖభాగాం వేణులతామాదాయ నరపతిప్రబోధనార్థం సకృత్ స

భాకుట్టిమమాజఘాన ॥ ౧౯ ॥ యేన సకలమేవ తద్రాజక మేకపదే వనకరి
యూథమివ తాలశబ్దేన తేన వేణులతాధ్వనినా యుగపదావలితవదన మవ
నిపాలముఖాదాకృష్య చక్షు స్తదభిముఖమాసీత్ ॥ ౨౦ ॥ అవనిపతిస్తుదూ
రాదాలోక యేత్యభిధాయ ప్రతీహార్యా నిర్దిశ్యమానాం తాం వయఃపరిణా
మపాండురశిరసా రక్తరాజీవేక్షణేనాపాఙ్గేనానవరత కృతవ్యాయామత
యాయౌవనాపగమేప్యశిథిలశరీరసంధినా సత్యపి మాతఙ్గత్వే నాతినృశంసా
కృతినా అనుగృహీతార్యవేషేణ ధవళవాససా పురుషేణాధిష్ఠితపురోభా
గాం ఆకులాకులకాకపక్షధారిణా కనకశలాకానిర్మితమప్యన్తర్గతశుక
ప్రభాశ్యామాయమానం మరకతమయమివ పంజరముద్వహతా చాండాల
దారకేణానుగమ్యమానాం అసురగృహీతామృతాపహరణ కృతకపటప
టువిలాసినీవేషస్య శ్యామతయా భగవతో హరే రనుకుర్వంతీం సఞ్చారి
ణీమివేంద్రనీలమణిపుత్రికాం ఆగుల్ఫావలమ్బినా నీలకఞ్చుకేనావచ్ఛన్న
శరీరాం ఉపరిరక్తాంశుకరచితావగుంఠనాం నీలోత్పలస్థలీమివ నిపతితస
న్ధ్యాతపాం ఏకకర్ణావసక్తదంతపత్రప్రభాధవళితకపోలమండలాం ఉ
ద్యదిన్దుబింబకిరణచ్ఛురితముఖీమివ విభావరీం ఆకపిలగోరోచనారచితతిల
కతృతీయలోచనాం ఈశానుచరితకిరాతవేషామివ భవానీం ఉరఃస్థలనివా
ససంక్రాన్త నారాయణదేహ ప్రభాశ్యామలితామివ శ్రియం కుపితహర
హుతాశనదహ్యమానమదన ధూమమలినీకృతామివ రతిం ఉన్మదహలిహ
లాపకర్షణభయ ప్రపలాయితామివ యమునాం అతిబహలపిండాలక్త
కరసరాగపల్లవితపాదపంకజాం అచిరమృదితమహిషాసురరుధిరారక్తచ
రణామివ కాత్యాయనీం ఆలోహితాఙ్గుళిప్రభాపాటలితనఖమయూఖాం
అతికఠినమణికుట్టిమస్పర్శమసహమానాం క్షితితలే పల్లవభంగానివ నిధా
య సఞ్చరన్తీం ఆపింజరేణోత్సర్పిణా నూపురమణీనాం ప్రభాజాలకేనాను
రంజితశరీరతయా పావకేనేవ భగవతా రూపైకపక్షపాతినా ప్రజాపతి
మప్రమాణీకుర్వతా జాతిసంశోధనార్థమాలింగితదేహాం అనంగవార
ణశిరోనక్షత్రమాలాయమానేన రోమరాజిలతాలవాలకేన మేఖలాదా
మ్నా పరిగతజఘనస్థలాం అతిస్థూలముక్తాఫలఘటితేన శుచినా హారేణ గ
ఙ్గాస్రోతసేవ కాళిందీం శంకయాకృతకంఠగ్రహాం శరదమివ వికసితపుణ్డ
రీకలోచనాం ప్రావృషమివ ఘనకేశజాలాం మలయమేఖలామివ చందన

ల్లవావతంసాం నక్షత్రమాలామివ చిత్రశ్రవణాభరణభూషితాం శ్రియ
మివ హస్తస్థితకమలశోభాం మూర్ఛామివ మనోహరాం అరణ్యభూమిమి
వాక్షతరూప సంపన్నాం దివ్యయోషిత మివాకులీనాం నిద్రామివలోచన
గ్రాహిణీం అరణ్యకమలినీమివ మాతంగకులదూషితాం అమూర్తామివ
స్పర్శవర్జితాం ఆలేఖ్యగతా మివ దర్శనమాత్రఫలాం మధుమాసకుసు
మసమృద్ధిమివ విజాతిం అనంగకుసుమచాపలేఖామివ ముష్టిగ్రాహ్యమ
ధ్యాం యక్షాధిపలక్ష్మీమివాలకోద్భాసినీం అచిరోపరూఢయౌవనాం అ
తిశయరూపాకృతిం అనిమిషలోచనో దదర్శ ||౧౭|| దృష్ట్వా చ తాం సముపజా
తవిస్మయస్యాభూన్మనసి మహీపతేః అహో విధాతురస్థానే రూపనిష్పాద
నప్రయత్నః || తథా హి యది నామేయమాత్మరూపోపహసితాశేషరూపసం
పత్సృష్టా కిమర్థమగతస్పర్శసంభోగసుఖే కృతం కులే జన్మ || మన్యే చ మాతం
గజాతిస్పర్శదోషభయాదస్పృశతేయ ముత్పాదితా ప్రజాపతినా అన్య
థా కథమియమక్లిష్టతా లావణ్యస్య న హి కరతలస్పర్శక్లేశితానా మవయ
వానామీదృశీ భవతి కాన్తిః || ౧౮ || సర్వథా ధిగ్విధాతార మసదృశసం
యోగకారిణమ్ || ౧౯ || అతిమనోహరాకృతిరపి క్రూరజాతిజాయేనేయ
మసురశ్రీరివ సతతనిందితసుర తారమణీయాప్యుద్వేజయతీతి || ౨౦ || ఏవ
మాదిచింతయన్తమేవ రాజానమీషదవగళితకర్ణపల్లవావతంసా ప్రగ
ల్భవనితేవ కన్యకా ప్రణనామ || ౨౧ || కృతప్రణామాయాం చ తస్యాం మ
ణికుట్టిమోపవిష్టాయాం స పురుషస్తం విహంగమాదాయ పంజరగతమేవ
కించిదుపసృత్య రాజ్ఞే న్యవేదయదబ్రవీచ్చ || ౨౨ || దేవ విదితసకలశాస్త్రా
ర్థో రాజనీతిప్రయోగకుశలః పురాణేతిహాసకథాలాపనిపుణో వేదితా
గీతశ్రుతీనాం కావ్యనాటకాఖ్యానకప్రభృతీనా మపరిమితానాం సుభాషి
తానామధ్యేతా స్వయంచ కర్తా పరిహాసాలాపపేశలః వీణావేణుముర
జప్రభృతీనాం వాద్యవిశేషాణామసమః శ్రోతా నృత్యప్రయోగదర్శనని
పుణః చిత్రకర్మణి ప్రవీణః ద్యూతవ్యాపారే ప్రగల్భః ప్రణయకలహ కు
పిత కామినీప్రసాదనోపాయచతురః గజతురగపురుషస్త్రీలక్షణాభిజ్ఞః
సకలభూతలరత్నభూతో యం వైశంపాయనో నామ శుకః || ౨౩ || సర్వర
త్నానాముదధిరివ దేవో భాజనమితి కృత్వైన మాదాయాస్మత్స్వామిదు
హితా దేవపాదమూలమాయాతా తదయమాత్మీయః క్రియతామిత్యుక్త్వా

నరపతేః పురోనిధాయపంజరమసావపససార ॥ ౩౦॥ అపసృతేచతస్మిన్ విహంగరాజో రాజాభిముఖోభూత్వా సమున్నమయ్యదక్షిణంచరణమతి స్పష్టవర్ణస్వరసంస్కార యాగిరా కృతజయశబ్దో రాజానముద్దిశ్యార్యామిమాంపపాఠ ॥ ౩౧ ॥

శ్లో॥ స్తనయుగమశ్రుస్నాతంసమీపతరవర్తిహృదయశోకాగ్నేః ॥
౩ చరతివిముక్తాహారం వ్రతమివభవతో రిపుస్త్రీణామ్ ॥

రాజాతుతాం శ్రుత్వాసంజాతవిస్మయః సహర్షమాసన్నవర్తినంఅతిమహార్హాసనోపవిష్టం అమరగురుమివాశేషనీతిశాస్త్రపారగం అతివయసమగ్రజన్మానమఖిలమన్త్రిమండల ప్రధానమమాత్యం కుమారపాలితనామానమబ్రవీత్ - శ్రుతాభవద్భిరస్య విహంగమస్య స్పష్టతావర్ణోచ్చారణేస్వరేచమధురతా ॥ ౩౨ ॥ ప్రథమంతావదిదమేవ మహదాశ్చర్యంయదయమసంకీర్ణవర్ణప్రవిభాగామభివ్యక్తమాత్రానుస్వారస్వరసంయోగవిశేషసంయుక్తామతిపరిస్ఫుటాక్షరాంగిరముదీరయతి ॥ ౩౩ ॥ తత్రపునరపరమభిమతవిషయేతిరశ్చోపిమనుజస్యేవసంస్కార వతోబుద్ధిపూర్వాప్రవృత్తిః ॥ ౩౪ ॥ తథాహిఅనేనసముత్క్షిప్తదక్షిణచరణేనోచ్చార్యజయశబ్దమియమార్యామాముద్దిశ్యాతి పరిస్ఫుటాక్షరంగీతా ॥౩౫॥ ప్రాయేణహి పక్షిణఃపశవశ్చభయాహారమైథున నిద్రాసంజ్ఞామాత్రవేదినోభవన్తి ॥౩౬॥ ఇదన్తుమహచ్చిత్రం ఇత్యుక్తవతిభూభుజికుమారపాలితఃకించిత్ స్మితవదనోనృపమవాదీత్ ॥౩౭॥ దేవకిమత్రచిత్రంఏతేహిశుకశారికాప్రభృతయోవిహంగవిశేషా యథాశ్రుతాంవాచ ముచ్చారయన్తీత్యధిగతమేవదేవేన ॥౩౮॥ తత్రాప్యన్యజన్మోపాత్తసంస్కారానుబంధేనవాపురుషప్రయత్నేన వాసంస్కారాతిశయ ఉపజాతఇతినాతిచిత్రమ్॥ ౩౯॥ అన్యచ్చఏతేషామపిపురాపురుషాణామివాతి పరిస్ఫుటాభిధానావాగాసీత్ ॥ ౪౦ ॥ అగ్నిశాపాదపరిస్ఫుటాలాపతాశుకానాముపజాతా ॥ ౪౧॥ కరిణాంచజిహ్వాపరివృత్తిః ॥౪౨ ॥ ఇత్యేవముచ్చారయత్యేవతస్మిన్నశిశిరకిరణమంబరతలస్య మధ్యమారూఢమావేదయన్ నాడికాచ్ఛేదప్రహతపటుపటహనాదానుసారీమధ్యాహ్నశంఖధ్వనిరుదతిష్ఠత్ ॥౪౩॥ తమాకర్ణ్యచసమాసన్నస్నానసమయోవిసర్జితరాజలోకః క్షితిపతిరాస్థానమండపాదుదతిష్ఠత్ ॥౪౪॥ అథచలతిమహీపతావన్యోన్య మతిరభసస

అన చాలితాఙ్గద పత్త్రభఙ్గ మకర కోటిపాటితానేకపటానాం ఆక్షేపడోలాయమానకంఠదామ్నాం అంసస్థలోల్లసితకుఙ్కుమ పటవాసధూళిపిఞ్జరితదిశాం ఆలోలమాలతీకుసుమ శేఖరోత్పతదళికదమ్బకానాం అర్ధావలమ్బిభిః కర్ణోత్పలైశ్చుమ్బ్యమానగండస్థలానాంగమనప్రణామలాలసానామహమహమికయావక్షః స్థలప్రేఙ్ఖదుల్లలితహారలతానాం ఉత్తిష్ఠతామాసీదతిమహాన్ సమ్భ్రమోమహీపతీనామ్ ॥౧౫॥ ఇతశ్చేతశ్చనిష్పతన్తీనాం స్కన్ధదేశావసక్తచామరాణాంచామర గ్రాహిణీనాం కమలమధుపానమత్తజరత్కలహంసనాద జర్జరేణపదేపదేరణితమణీనాం మణినూపురాణాంనినాదేన వారవిలాసినీజనస్య సఞ్చరతో జఘనస్థలాస్ఫాలనరసితరత్నమాలికానాం మేఖలానాం మనోహారిణాఝఙ్కారేణనూపురరవాకృష్టానాఞ్చధవళితాస్థాన మండపసోపానఫలకానాంభవనదీర్ఘికాకలహంసకానాం కోలాహలేనరసనారసితోత్సుకానాఞ్చ తారతరవిరావిణాముల్లిఖ్యమానకాంస్యక్రేఙ్కారదీర్ఘేణగృహసారసానాం కూజితేనసరభసప్రచలితసామన్తశతచరణతలాభిహతస్యచాస్థానమణ్డపస్య నిర్ఘాతనిర్ఘోషగమ్భీరేణకమ్పయతే వవసుమతీంధ్వనినాప్రతీహారిణాఞ్చ పురస్సరసమ్భ్రమసముత్సారితజానపదానాం దండినాం సమారబ్ధహేలముచ్చైరుచ్చారయతా మాలోకయతాలోక యతేతి తారదీర్ఘేణభవన ప్రాసాదకుఞ్జేషూచ్చరితప్రతిశబ్దతయాదీర్ఘతరతాముపగతేనాలోక శబ్దేనరాజ్ఞాఞ్చసమ్భ్రమావర్జిత మౌళిలోలచూడామణీనాం ప్రణమతామమల మణిశలాకాదన్తురాభిః కిరీటకోటిభిరుల్లిఖ్యమానస్య మణికుట్టిమస్యనిస్వనేన ప్రణామపర్యస్తానామతికఠినమణికుట్టిమనిపతిత రణరణాయితానాఞ్చ మణికర్ణపూరాణాం నినాదేనమంగళపాఠకానాఞ్చ పురోయాయినాఞ్చ జయజీవేతి మంగళమధురవచనానుపాతేన పతతాందిగన్తవ్యాపినా కలకలేన ప్రచలితజనచరణశతసంక్షోభభయాదపహాయకుసుమ ప్రకరముత్పత తాఞ్చమధులిహాం హుంకృతేనసంక్షోభాదతిత్వరితపదప్రవృత్తైరవనిపతిభిః కేయూరకోటితాడితానాంక్వణితముఖరరత్న దామ్నాఞ్చమణిస్తంభానాంరణితేన సర్వతః క్షుభితమివతదాస్థానభవనమభవత్ ॥ ౧౬ ॥ అథవిసర్జిత రాజలోకోవిశ్రమ్యతామితిస్వయమేవాభిధాయతాంచండాలకన్యకాంవై

శమ్పాయనః ప్రవేశ్యతామభ్యంతరం స్నానపానాశనాదినాచ సుఖినమే
నం కారయేతి తాంబూలకరఙ్క వాహినీమాదిశ్య కతిపయాప్త రాజపు
త్రపరివృతో నరపతిరభ్యన్తరం ప్రావిశత్ ॥ ౪౮ ॥ అపనీతాశేషభూషణ
శ్చ దివసకర ఇవవిగళితకిరణజాలః చన్ద్రతారకాసమూహశూన్య ఇవ
గగనాభోగః సముపాహృత సముచితవ్యాయామోపకరణాం వ్యాయా
మభూమిమయాసీత్ ॥ ౪౯ ॥ సతస్యాఞ్చసమానవయోభిః సహ రాజపు
త్రైః కృతమధురవ్యాయామః శ్రమవశాదున్మిషన్తీభిఃకపోలయోరీషదవగళి
తసితసింధువారకుసుమమంజరీవిభ్రమాభిః ఉరసినిర్దయరభసశ్రమచ్ఛిన్న
హారవిగళితముక్తాఫలప్రకరానుకారిణీభిః లలాటపట్టేఽష్టమీచన్ద్రశకల
తలోల్లసదమృత బిందువిడమ్బినీభిః స్వేదజలకణికాసన్తతిభిరలంక్రియ
మాణమూర్తిఃఇత స్తతఃస్నానోపకరణసమ్పాదన సత్వరేణపురః ప్రధా
వినాపరిజనేనతత్కాలంవిరళీకృతేఽపి రాజకులేసముత్సారణాధి కారము
చిత మాచరద్భిర్వేత్రిభిరుపదిశ్యమానమార్గః వితతసితవితానాం అనే
కచారణగణాబధ్యమానమణ్డలాంగన్ధోదకపూర్ణకనకమయద్రోణీసనా
థమధ్యాం ఉపస్థాపితస్ఫాటికస్నానపీఠాం ఏకాంతనిహితైః అతిసురభిగం
ధసలిలపూర్ణైఃపరిమళావ కృష్టమధుకరకులాంధకారితముఖైః ఆతపభ
యాన్నీలకర్పటావకుణ్ఠిత ముఖైరివస్నానకలశైరుపశోభితాం స్నానభూ
మిమగచ్ఛత్ ॥ ౫౦ ॥ అవతీర్ణస్యజలద్రోణీం వారవిలాసినీకరమృదితసు
గంధామలకోపలిప్తశిరసో రాజ్ఞఃసమంతాత్ సముపతస్థురంశుకనిబద్ధస్త
నపరికరాః దూరసముత్సారిత వలయాబాహులతాః సముత్క్షిప్తచరణా
భరణాఃకర్ణోత్సఙ్గోత్సారితాలకాః గృహీతజలకలశాః స్నానార్థమభి
షేకదేవతాఇవవారయోషితః ॥ ౫౧ ॥ తాభిశ్చసమున్నతకుచకుమ్భమం
డలాభిర్వారిమధ్యప్రవిష్టః కరిణీభిరివవనకరీపరివృత స్తత్క్షణం రరాజరా
జా ॥ ౫౨ ॥ ద్రోణీసలిలాదుత్థాయ చస్నానపీఠమమలస్ఫటికధవళం వరు
ణఇవరాజహంసమారురోహ ॥ ౫౩ ॥ తతస్తాఃకాశ్చనమరకతకలశప్ర
భాశ్యామాయమానానళిన్య ఇవమూర్తిమత్యః పత్రపుటైఃకాశ్చిద్రజత
కలశహస్తారజన్యఇవ పూర్ణచంద్రమండల వినిర్గతేనజ్యోత్స్నాప్రవా
హేనకాశ్చిత్ కలశోత్క్షేపశ్రమస్వేదార్ద్రశరీరాజలదేవతా ఇవస్ఫాటి
కైఃకలశైః తీర్థజలేనకాశ్చిత్ మలయసరిత ఇవచన్దనరసమిశ్రేణసలిలేన

కాశ్చిదుత్తప్తకలశపార్శ్వవిన్యస్తహస్తపల్లవాః ప్రకీర్యమాణనఖమయూఖజాలకాః ప్రత్యఙ్గులివివరవినిర్గతజలధారాః సలిలయన్త్రదేవతా ఇవ కాశ్చిజ్జాడ్య మపనేతుమాత్మీస్తబాలాతపేనేవ దివసశ్రియః కనకకలశహస్తాః కుఙ్కుమజలేన వారాఙ్గనాః క్రమేణ రాజానమభిషిషిచుః ॥౫౩॥
అనన్తరముదపాది చ స్ఫోటయన్నివ శ్రుతిపథమనేకప్రహతపటుపటహఝల్లరీమృదఙ్గవేణువీణాగీతనినాదానుగమ్యమానో వన్దిబృన్దకోలాహలాకులో భువనవివరవ్యాపీ స్నానశఙ్ఖానామాపూర్యమాణానాం ముఖరో ధ్వనిః॥ ఏవఞ్చ క్రమేణ నిర్వర్తితాభిషేకో విషధరనిర్మోకపరిలఘునీ ధవళే పరిధాయ ధౌతే వాససీ శరదమ్బరైకదేశ ఇవ జలక్షాళనవిమలతనురతిధవళజలధరచ్ఛేదశుచినా దుకూలపటపల్లవేన తుహినగిరిరివ గగనసరిత్స్రోతసా కృతశిరోవేష్టనః సమ్పాదితపితృజలక్రియో మన్త్రపూతేన తోయాఞ్జలినా దివసకరమభిప్రణమ్య దేవగృహమగమత్ ॥౫౪॥ ఉపరచితపశుపతిపూజశ్చ నిష్క్రమ్య దేవగృహాత్ నిర్వర్తితాగ్నికార్యో విలేపనభూమౌ ఝఙ్కారిభిరళికదమ్బకైరనుబధ్యమానపరిమళేన మృగమదకర్పూరకుఙ్కుమపటవాససురభిణా చన్దనేనానులిప్తసర్వాఙ్గో విరచితామోదిమాలతీకుసుమశేఖరః కృతామ్బరపరివర్తో రత్నకర్ణపూరమాత్రాభరణః సముచితభోజనైః సహ భూపతిభిరాహారమభిమతరసాస్వాదజాతప్రీతిరవనిపో నిర్వర్తయామాస ॥౫౫॥
పరిపీతధూమవర్తిరుపస్పృశ్య చ గృహీతతామ్బూలస్తస్మాత్ప్రమృష్టమణికుట్టిమప్రదేశాదుత్థాయ నాతిదూరవర్తిన్యా ససమ్భ్రమప్రధావితయా ప్రతిహార్యా ప్రసారితం బాహుమవలమ్బ్యానవరతవేత్రలతాగ్రహణప్రసఙ్గాదతిజరఠకిసలయానుకారికరతలంకేణాభ్యన్తర సఞ్చారసముచితేన పరిజనేనానుగమ్యమానో ధవళాంశుకయవనికాపరిగత పర్యన్తతయా స్ఫటికమణిమయభిత్తిబద్ధమివోపలక్ష్యమాణం అతిసురభిణా మృగనాభిపరిగతేనామోదినా చన్దనవారిణాసిక్తశిశిరమణిభూమిం అవిరళవిప్రకీర్ణేన విమలమణికుట్టిమగగనతలతారాగణేనేవ కుసుమోపహారేణ నిరన్తరనిచితం ఉత్కీర్ణసాలభఞ్జికానివహేన సన్నిహితగృహదేవతేనేవ గన్ధసలిలక్షాళితేన కలధౌతమయేన స్తమ్భసఙ్ఘాతేన విరాజమానం అతిబహుళాగరుధూపపరిమళం అఖిలవిగళితజలనివహధవళజలధ

రశకలానుకారిణా కుసుమామోదవాసితప్రచ్ఛదపటేన పట్టోపధానా
ధ్యాసిత శిరోధామ్నా మణిమయ ప్రతిపాదుకాప్రతిష్ఠాపితేనపా
ర్శ్వస్థరత్నపీఠేనతుహినగిరిశిలాతలసదృశేనశయనేనసనాథీకృత వేదికం
భుక్త్వాస్థానమంటపమయాసీత్ ॥ ౫౭ ॥ తత్రచ శయనతలనిషణ్ణః క్షితిత
లోపవిష్టయా శనైశ్శనైరుత్సంగనిహితాసిలతయాఖడ్గవాహిన్యా నవనళి
నీదళకోమలేన కరసంపుటేనసంవాహ్యమాన చరణస్తత్కాలోచితద
ర్శనైరవనిపతిభిరమాత్యైర్మిత్రైశ్చ సహతాస్తాః కథాః కుర్వన్ము
హూర్తమివాసాంచక్రే ॥ ౫౮ ॥ తతో నాతిదూరవర్తినీం అంతఃపురాద్వై
శంపాయనమాదాయాగచ్ఛేతిసముపజాతతద్వృత్తాంతప్రశ్నకుతూహ
లో రాజా ప్రతీహారీమాదిదేశ ॥ ౫౯ ॥ సా క్షితితల నిహితజానుకరతలా
యథాజ్ఞాపయతి దేవ ఇతిశిరసికృత్వాజ్ఞాం యథాదిష్టమకరోత్ ॥ ౬౦ ॥
అథముహూర్తాద్వైశంపాయనః ప్రతీహార్యా గృహీతపంజరః కనక
వేత్రలతావలంబినాకించిదవనతపూర్వ కాయేనసితకంచుకావచ్ఛన్నవపు
షాజరాధవళితమౌళినాగద్గదస్వరేణ మందమంద సంచారిణా విహంగ
జాతిప్రీత్యాజరత్కలహంసేనేవకంచుకినానుగమ్యమానో రాజాంతికమాజ
గామ ॥ ౬౧ ॥ క్షితితలనిహితకరతలస్తుకంచుకీ రాజానం వ్యజ్ఞాపయత్ ॥
౬౨ ॥ దేవ దేవ్యోవిజ్ఞాపయంతి ॥ ౬౩ ॥ దేవాదేశాదేషవైశంపాయనః స్నా
తఃకృతాహారశ్చ దేవపాదమూలంప్రతీహార్యానీతః ఇత్యభిధాయగతేచత
స్మిన్ రాజావైశంపాయనమపృచ్ఛత్ ॥ ౬౪ ॥ కచ్చిదభిమత మాస్వాది
తమభ్యంతరేభవతాకించిదశనజాతమితి ॥ ౬౫ ॥ స ప్రత్యువాచ ॥ ౬౬ ॥ దేవ
కింవానాస్వాదితం ఆమత్తకోకిలలోచనచ్ఛవిర్నీలపాటలః కషాయమధురః
ప్రకామమాపీతో జంబూఫలరసః హరినఖరభిన్నమత్తమాతంగ కుంభము
క్తరక్తార్ద్రముక్తాఫలత్విషిఖండితానిదాడిమీఫలబీజానినలినీదళహరింతి
ద్రాక్షాఫలస్వాదూనిచ దళితాని స్వేచ్ఛయా ప్రాచీనామలకీఫలానికింవా
ప్రలపితేనబహునాసర్వమేవదేవీభిః స్వయంకరతలోపనీయమానమమృతా
యత ఇతి ॥ ౬౭ ॥ ఏవంవాదినోవచనమాక్షిప్యనరపతిరబ్రవీత్ ॥ ౬౮ ॥ ఆ
స్తాం తావత్సర్వమేవేదం అపనయతునః కుతూహలమావేదయతుభవా
నాదితఃప్రభృతి కార్త్స్న్యేనాత్మనోజన్మకస్మిన్ దేశే భవాన్ కథంజా
తః కేనవానామకృతంకామాతాకస్తేపితాకథంవేదానామాగమఃకథంశా

స్త్రాణాంపరిచయఃకృతఃకుతఃకలాఃసమాసాదితాః కింజన్మాంతరానుస్మ
రణం ఉతవరప్రదానం అథవావిహంగవేషధారీకశ్చిచ్ఛన్నో నివసతిక్వవా
పూర్వముషితంకియద్వావయః కథంపంజరబంధః చండాల కన్యకా హ
స్తగమనంఇహవాతవ కథమాగమనమితి ॥ ౧౯ ॥ వైశంపాయనస్తు స్వ
యముపజాతకుతూహలేన సబహుమానమవనీపతినాపృష్టో ముహూర్త
మివధ్యాత్వాసాదరమబ్రవీత్ ॥ ౨౦॥ దేవమహతీయంకథాయదికౌతు
కమాకర్ణ్యతామ్ ॥ ౨౧ ॥ అస్తిపూర్వాపర జలనిధివేలావలగ్నామధ్య
దేశాలంకారభూతా మేఖలేవభువఃవనకరికులమదజల సేకసంవర్ధితైః
రతివికచధవళకుసుమనికరమత్యుచ్చకయా తారాగణమివ శిఖరదేశ లగ్న
ముద్వహద్భిః పాదపైరుపశోభితామదకలకురరకులదశ్యమానమరీచ కరి
కలభకరమృదితతమాలకిసలయామోదినీమధుమదోపర క్త కేరళీకపోలకో
మలచ్ఛవినాసంచరద్వనదేవతాచరణాలక్తకరసరంజితేనేవపల్లవచయేన
సంఛాదితాశుకకులదళిత దాడిమీఫలద్రవార్ద్రీకృతతలైః అతిచపల కపి
కులకంపితకంపిల్లచ్యుతిపల్లవఫలశబలైఃఅనవరతనిపతితకుసుమరేణుపాం
సులైః పథికజనరచితలవంగపల్లవసంస్తరైఃఅతికరోరనారికేళకేతకీపరి
గతప్రాంతైః తాంబూలీలతావనద్ధపూగషండమండితైః వనలక్ష్మీవాస
భవనైరివవిరాజితాలతామంటపైఃఉన్మదమాతంగకపోలస్థలప్రస్రవణస
లిలసిక్తేనేవనిరంతర మేలాలతావనేనమదగంధినాంధకారితానఖముఖల
గ్నేభకుంభముక్తాఫలలుబ్ధైఃశబరసేనాపతిభిరభిహన్యమాన కేసరిశతా
ప్రేతాధిప నగరీవసదాసన్నిహితమృత్యుభీషణామహిషాధిష్ఠితాచ సము
రోద్యతపతాకినీవబాణాసనారోపితశిలీముఖావివిక్త సింహనాదాచ కా
త్యాయనీవ ప్రచలిత ఖడ్గభీషణారక్తచందనాలంకృతాచకర్ణీసుతకథేవ
సన్నిహిత విపులాచలాశశోపగతాచకల్పాంత ప్రదోషసంధ్యేవ ప్రనృత్య
న్నీలకంఠాపల్లవారుణాచ అమృతమథనవేలేవశ్రీద్రుమోపశోభితావారు
ణీపరిగతాచప్రావృడివ ఘనశ్యామలా అనేకశతహ్రదాలంకృతాచచం
ద్రమూర్తిరివ సతతమృక్షసార్థానుగతా హరిణాధ్యాసితాచ రాజ్య
స్థితిరివచమరమృగవాలవ్యజనోపశోభితాసమదగజఘటా పరిపాలితాచ
గిరితనయేవస్థాణుసంగతామృగపతిసేవితాచజానకీవప్రసూతకుశలవా
నిశాచరపరిగృహీతాచకామినీవచందనమృగమదపరిమళవాహినీరుచిరా

గరుతిలకభూషితా చ సోత్కణ్ఠేవ వివిధపల్లవానిలవీజితా సమదనా చ బాల
గ్రీవేవ వ్యాఘ్రనఖపంక్తిమండితా గండకాభరణా చ పానభూమిరివ ప్రకటి
తమధుకోశశతా ప్రకీర్ణవివిధకుసుమా చ క్వచిత్ప్రళయవేళేవ మహావరా
హదంష్ట్రాసముత్ఖాతధరణిమండలా క్వచిద్దశముఖనగరీవ చటులవానర
బృందభజ్యమానతుంగశాలాకులా క్వచిదచిరనిర్వృత్తవివాహభూమిరివ
హరితకుశసమిత్కుసుమశమీపలాశశోభితా క్వచిదున్మత్తేవ వాయువేగకృ
తతాలశబ్దా క్వచిద్విధవేవ ఉన్ముక్తతాలపత్రా క్వచిత్ సమరభూమిరివ శ
రశతనిచితా క్వచిదమరపతితనురివ నేత్రసహస్రసంకులా క్వచిన్నారాయ
ణమూర్తిరివ తమాలనీలా క్వచిత్ పార్థరథపతాకేవ వానరాక్రాన్తా
క్వచిదవనిపతిద్వారభూమిరివ వేత్రలతాశతదుష్ప్రవేశా క్వచిద్విరాట
నగరీవ కీచకావృతా క్వచిదంబరశ్రీరివ వ్యాధానుగమ్యమానతరళతారకమృ
గా క్వచిద్గృహీతవ్రతేవ దర్భచీరజటావల్కలధారిణీ అపరిమితబ
హుళపత్రసంచయాపి సప్తపర్ణభూషితా క్రూరసత్త్వాపి మునిజనసేవి
తా పుష్పవత్యపి పవిత్రా వింధ్యాటవీ నామ ॥ ౧౦ ॥ తస్యాం చ దండకార
ణ్యాంతఃపాతి సకలభువనఖ్యాతం ఉత్పత్తిక్షేత్రమివ భగవతో ధర్మస్య
సురపతిప్రార్థనాపీతసకలసాగరసలిలస్య మేరుమత్సరాదంబరతల
ప్రసారితవికటశిరః సహస్రేణ దివసకరరథగమనపథముపనేతుమభ్యుద్య
తేనావగణితసకలసురసమూహవచసా వింధ్యగిరిణాప్యనుల్లంఘితాజ్ఞ
స్య జఠరానలజీర్ణవాతాపిదానవస్య సురాసురమకుటతటఘటితమ
కరపత్రభంగకోటిచుంబితచరణరజసో దక్షిణాశావధూముఖవిశే
షకస్య సురలోకాదేకహుంకారనిపాతితనహుషప్రకటప్రభావస్య భగవ
తో మహామునేరగస్త్యస్య భార్యయా లోపాముద్రయా స్వయముపరచితాల
వాలకైః కరపుటసలిలసేకసంవర్ధితైః సుతనిర్విశేషైరుపశోభితం పా
దపైః తత్పుత్రేణ చ గృహీతవ్రతేనాషాఢినా సపవిత్రభస్మవిరచితత్రిపుండ్ర
కాభరణేన కుశచీరవాససా మౌంజమేఖలాకలితమధ్యేన గృహీతహరితప
ర్ణపుటేన ప్రత్యుటజమటతా భిక్షాం దృఢదస్యునామ్నా పవిత్రీకృతం అతి
ప్రభూతేధ్మాహరణాచ్చ యస్యేధ్మవాహ ఇతి పితా ద్వితీయం నామ చకార
దిశి దిశి శుకహరితైశ్చ కదళీవనైః శ్యామలీకృతపరిసరం సరితా చ కలశ
యోనిపరిపీతసాగరమార్గానుగతయేవ బద్ధవేణికయా కావేర్యా పరిగత

మాశ్రమపదమాసీత్ ॥ ౨౧ ॥ యత్రచదశరథవచన మనుపాలయన్నుత్సృష్టరాజ్యో దశవదనలక్ష్మీవిభ్రమవిరామో రామో మహాముని మగస్త్యమనుచరన్ సహ సీతయా లక్ష్మణోపరచిత రుచిర పర్ణశాలః పంచవట్యాం కంచిత్కాలం సుఖమువాస ॥ ౨౨ ॥ చిరశూన్యేద్యాపి యత్రశాఖానిలీననిభృత పాండుకపోలకపోతపఙ్క్తయః లగ్నతాపసాగ్నిహోత్రధూమరాజయ ఇవలక్ష్యంతేతరవః ॥ ౨౩ ॥ బలికర్మకుసుమాన్యుద్ధరంత్యాః సీతాయాః కరతలాదివసంక్రాంతో యత్రరాగః స్ఫురతి తరులతాకిసలయేషు ॥ ౨౪ ॥ యత్రచ పీతోద్గీర్ణం జలనిధిజలమివ మునినానిఖిలమాశ్రమోపాంతవర్తిషువిభక్తం మహాహ్రదేషు ॥ ౨౫ ॥ యత్రదశరథసుతనిశితశరనికరనిపాతనిహతరజనిచరబలబహుళ రుధిరసిక్తమూలం అద్యాపి తద్రాగానువిద్ధనిర్గతపలాశమివాభాతినవకిసలయమరణ్యం॥ ౨౬ అధునాపి యత్రజలధరసమయేగంభీరమభినవజలధరనివహనినాద మాకర్ణ్యభగవతో రామస్యత్రిభువనవివరవ్యాపినశ్చాప ఘోషస్య స్మరంతో నగృహ్ణంతిశష్పకబలమజస్రపవృత్తబాష్పజలలులితదీనదృష్టయోవీక్ష్య శూన్యాదశదిశో జరాజర్జరిత విషాణకోటయోజానకీసంవర్ధితాజీర్ణమృగాః॥ ౨౭॥ యస్మిన్ననవరతమృగయానిహతనిశ్శేషవనహరిణప్రేరితాస్సాహిత ఇవ కృతసీతావిప్రలంభః కనకమృగో రాఘవమతిదూరంజహార॥ ౨౮ ॥యత్రచ మైథిలీవియోగదుఃఖదుఃఖితౌ దశవదనవినాశపిశునౌ చంద్రసూర్యావివ కబంధగ్రస్తౌసమం రామలక్ష్మణౌ త్రిభువనభయంమహచ్చక్రతుః॥ ౨౯ ॥ ఆత్యాయతశ్చయస్మిన్ దశరథసుతశర నిపాతితో యోజనబాహోర్బాహుః అగస్త్యప్రసాదనాగత నహుషాజగరకాయశఙ్కామకరోదృషిజనస్య ॥ ౩౦ ॥ జనకతనయాచభర్తుర్విరహవినోదనార్థముటజాభ్యంతరలిఖితాయత్ర రామనివాసదర్శనోత్సుకాపునరివధరణీతలాదుల్లసంతీ వనచరైరద్యాప్యాలోక్యతే ॥ ౩౧ ॥ తస్యచైవంవిధస్య సంప్రత్యపిప్రకటోపలక్ష్యమాణపూర్వవృత్తాంతస్యాగస్త్యాశ్రమస్యనాతిదూరేజలనిధిపానప్రకుపితవరుణోత్సాహితేనాగస్త్యమత్సరాత్తదాశ్రమ సమీప వర్తీ అపరఇవ వేధసా మహాజలనిధిరుత్పాదితః ప్రళయకాలవిఘట్టితాష్టదిగ్భాగసంధిబంధంగగనతలమివ భువినిపతితం ఆదివరాహ సముద్ధృతధరామండలస్థానమివ సలిలపూరితం అనవరత మజ్జనోన్మద శబరకామినీ

కుచకలశ లులితజలం ఉత్ఫుల్లకుముద కువలయ కల్హారం ఉన్నిద్రారవింద మధుబిందు నిష్యంద బద్ధచంద్రకం అళికుల పటలాంధ కారిత సౌగంధికం అరసితసమదసారసం అంబురుహ మధుపానమత్త కలహంస కామినీకృత కోలాహలం అనేకజలచర పతంగ శతసంచలన చంచలిత వాచాలవీచిమాలం అనిలోల్లాసితకల్లోల శిఖరశీకరారబ్ధ దుర్దినం అశంకితావతీర్ణాభిరంభః క్రీడారాగిణీభిః స్నానసమయే వనదేవతాభిః కేశకుసుమైః సురభీకృతం ఏకదేశావతీర్ణమునిజనాపూర్యమాణ కమండలు కలధ్వనిమనోహరం ఉన్మిషదుత్పలవనమధ్యచారిభిః సవర్ణతయా రసితానుమేయైః కాదంబకదంబకైరాసేవితం అభిషేకావతీర్ణపుళిందరాజసుందరీకుచ చందనధూళిధవళితతరంగం ఉపాంతజాతకేతకీరజః పటలబద్ధకూల పులినం ఆపన్నాశ్రమాగత తాపస సంక్షాళితార్ద్ర వల్కల కషాయ పాటలజలం ఉపతట విటపి పల్లవానిలవీజితం అవిరళతమాలవీథికాంధకారితాభిః వాలినిర్వాసితేనచ సంచరతా ప్రతిదిశ మృశ్యమూకవాసినా సుగ్రీవేణావలుప్తఫలపరిలఘులతాభిః ఉదవాసి తాపసా[illegible]వతార్చనోపయుక్తకుసుమాభిః ఉత్పతజ్జలచర పతంగ పక్షపుట విగళిత జలబిందు సేకసుకుమారకిసలయాభిః లతామంటపతలస్థితశిఖండి మండలారబ్ధ తాండవాభిః అనేక కుసుమపరిమళవాసినీభిః వనదేవతానిశ్వాసవాసితాభిరివ వనరాజిభిరుపరుద్ధతీరం అపరసాగరాశంకిభిః సలిలమాదాతుమవతీర్ణైః జలధరైరివ బహుల పంకమలినైర్వన కరిభిరనవరతమాపీయమానం అగాధమనంతమప్రతిమమపాంనిధానం పంపాభిధానం పద్మసరః ॥ ౧౨ ॥ యత్రచ వికచ కువలయ ప్రభాశ్యామాయమాన పక్షపుటాన్యద్యాపిమూర్తిమద్రామశాపగ్రస్తానీవ వనమధ్యచారిణామాలోక్యంతే చక్రనామ్నాం మిథునాని ॥ ౧౩ ॥ తస్యైవం పద్మసరసః పశ్చిమే తీరే రాఘవశరప్రహార జర్జరిత జీర్ణసాల తరుషండస్యచ సమీపే దిగ్గజకరదండానుకారిణా జరద జగరేణ సతతమావేష్టిత మూలతయా బద్ధమహాలవాల ఇవతుంగస్కంధావలంబిభిరనిల ప్రేంఖితైరహినిర్మోకైః ధృతోత్తరీయ ఇవదిక్చక్రవాళపరిమాణమివగృహ్ణతా భువనాంతరాళ విప్రకీర్ణేన శాఖాసంచయేన ప్రళయకాలతాండవప్రసారిత భుజసహస్రమివోడుపతి శకలశేఖరమివ విడంబయితుముద్యతస్యపురాణతయా

పతనభయాదివగగనస్కంధలగ్నైఃనిఖిలశరీరవ్యాపినీభిరతిదూరోన్నతాభి ర్జీర్ణతయా సిరాభిరివ పరిగతో వ్రతతిభిః జరాతిలకబిందుభిరివ కంటకై రాచితతనుః ఇత స్తతఃపరిపీతసాగరసలిలై గగనాగతైః పత్రరథైరివ శాఖాంతరేషునిలీయమానైః క్షణమంబుభారాలసైరాద్రీకృత పల్లవై ర్జలధరపటలైరప్యదృష్టశిఖరదేశః తుంగతయానందనవనశ్రియమివా వలోకయితుమభ్యుద్యతఃసమీపవర్తినాముపరిసంచరతామంబర తలగ మనఖేదాయాసితానాంరవిరథతురంగమాణాంస్పృక్కరిస్రుతైః ఫేనపట లైః సందేహితతూలరాశిభిర్ధవళీకృతశిఖరశాఖఃవనగజకపోలకండూ యనలగ్నమదనిలీనమత్తమధుకరమాలేన లోహశృంఖలాబంధనిశ్చలేనేవ కల్పస్థాయినామూలేన సముపేతఃకోటరాభ్యంతరనివిష్టైఃస్ఫురద్భిఃసజీ వ ఇవమధుకరపటలైఃదుర్యోధనఇవోపలక్షితశకునిపక్షపాతఃనళినాభ ఇవవనమాలోపగూఢఃనవజలధరవ్యూహ ఇవనభసిదర్శితోన్నతిఃఅఖిలభు వనతలావలోకనప్రాసాద ఇవవనదేవతానాం అధిపతిరివదండకారణ్య స్యనాయకఇవసర్వవనస్పతీనాంసఖేవ వింధ్యస్యశాఖాబాహుభిరుపగూ హ్యేవ వింధ్యాటవీమవస్థితో మహాన్ జీర్ణఃశాల్మలీవృక్షః ॥ ౮౪ ॥ తత్ర తత్రచశాఖాగ్రేషుకోటరోదరేషుపల్లవాంతరేషు స్కంధసంధిషుజీర్ణ వల్కలవివరేషుమహావకాశతయావిస్రబ్ధ విరచిత కులాయ సహస్రాణి దురారోహతయావిగళితవినాశభయాని నానాదేశసమాగతాని శుకశ కునికులానిప్రతివసంతిస్మ ॥ ౮౫ ॥ యైఃపరిణామవిరళదళసంహతిరపిస వనస్పతిరవిరళ నిచయశ్యామలఇవోపలక్ష్యతేదివానిశంనిలీనైః ॥ ౮౬ ॥ తేచతస్మిన్ వనస్పతావతివాహ్యరజనీమాత్మనోనీడేషుప్రతిదినముత్థాయో త్థాయాహారాన్వేషణాయ నభసి విరచితపఙ్క్తయోమదకలహలధరహ లముఖోత్క్షిప్తవికీర్ణ బహుస్రోతసమంబరతలే కళిందకన్యామివదర్శ యంతః సురగజోన్మూలితవిగళితాకాశగంగాకమలినీశంకా ముపజనయ న్తఃదివసకరరథతురగ ప్రభానులిప్తమివగగనతలముపపాదయంతఃసం చారిణీమివమరకతస్థలీంవిడంబయంతఃశైవలపల్లవావళిమివాంబర సరసి ప్రసారయంతఃగగనవితతైఃపక్షపుటైఃకదళీదళైరివదిక్కరికరనికరపరిఖే దితాన్యాశాముఖానివీజయంతఃవిజయనివిసారిణీం శష్పవీథీమివారచయ న్తో సేంద్రాయుధమివాంతరిక్షమాదధానావిచరంతిస్మ శుకశకునయః॥

౧౭ ॥ కృతాహారాశ్చ పునః ప్రతినివృత్యాత్మకులాయావస్థితేభ్యః శాబకే
భ్యో వివిధాన్ ఫలరసాన్ కలమమంజరీవికారాంశ్చ ప్రహతహరిణరుధి
రానురక్తశార్దూలనఖకోటిపాటలేన చంచుపుటేన దత్వా దత్వాఽధరీ
కృతసర్వస్నేహేనాసాధారణేన గురుణా పత్యాపేక్షిత్వా తస్మిన్నేవాత్మో
త్సంగాంతర్నిహితతనయాః క్షపాః క్షపయంతిస్మ ॥ ౧౮ ॥ ఏకస్మింశ్చ జీర్ణ
కోటరే జాయయా సహ నివసతః పశ్చిమే వయసి వర్తమానస్య కథమపి పి
తురహమేవైకో విధివశాత్ సూనురభవం ॥ ౧౯ ॥ అతిప్రబలయా ప్ర
మీభూతా మమైవ జాయమానస్య ప్రసవవేదనయా జననీ మే లోకాంతర
మగమత్ ॥ ౨౦ ॥ అభిమతజాయావినాశశోకదుఃఖితోఽపి ఖలు తాతః సు
తస్నేహాదంతర్నిగృహ్య పటుప్రసరమపి శోకమేకాకీ మత్సంవర్ధనపర ఏ
వాభవత్ ॥ ౨౧ ॥ అతిపరిణతవయాశ్చ కుశచీరానుకారిణీ ఖల్వావశిష్ట
జీర్ణపింఛజాలజర్జరామవస్రస్తాంసదేశశిథిలామసగతోత్పతనసంస్కా
రాం పక్షసంహతి ముద్వహన్ ఉపారూఢకంపతయా చ సంతాపకారి
ణీమంగలగ్నాం జరామివ విధున్వన్ అతికఠోర శేఫాలికాకుసుమనాళ
పింజరేణ కలమమంజరీదళన సముపజనితక్షిణోపాంత లేఖేనస్ఫుటితాగ్ర కో
టినా చంచుపుటేన పరనీడనిపతితాభ్యః శాలివల్లరీభ్యస్తండులకణా నా
దాయాదాయ తరుమూలనిపతితాని చ శుకకులావదళితాని ఫలశకలాని స
మాహృత్య పరిభ్రమితుమశక్తో మహ్యమాహారమదాత్ ॥ ౨౨ ॥ ప్రతిది
వసమాత్మనా చ మదుపయుక్త శేషమకరోదశనమ్ ॥ ౨౩ ॥ ఏకదా తు ప్ర
భాతసంధ్యారాగలోహితే గగనతలే కమలినీమధురక్త పక్షసంపుటే వృద్ధ
హంస ఇవ మందాకినీపులినాదపర జలనిధితటమవతరతి చంద్రమసి పరిణత
రంకురోమపాండుని వ్రజతి విశాలతామాశాచక్రవాళే గజరుధిరరక్తహరి
సటాలోమలోహినీభిరాతప్తలాక్షికతంతుపాటలాభిరాయామినీభిరశిశిర
కిరణదీధితిభిః పద్మరాగరత్నశలాకాసమ్మార్జనీభిరివ సముత్సార్యమాణే గ
గనకుట్టిమకుసుమప్రకరే తారాగణే సంధ్యాముపాసితుముత్తరాశావలం
బిని మానససరస్తీరమివావతరతి సప్తర్షిమండలే తటగతవిఘటితశుక్తి
సంపుటవిప్రకీర్ణం అరుణకరప్రేరణాధోగళిత ముడుగణమివ ముక్తా
ఫలనికరముద్వహతి ధవళితపుళినతలముదన్వతి ప్రూర్వోత రేతుషారబిందువ
షిణి విబుద్ధశిఖికులే విజృంభమాణకేసరిణి కరిణీకదంబకప్రబోధ్యమా

నసుడకరిణిస్పష్టైచజాతేప్రభాతేహిమజలజడకేసరంకుసుమనికరముదయ
గిరిశిఖరస్థితంసవితారమివోద్దిశ్య పల్లవాంజలిభిః సముత్సృజతి కాననే
రాసభరోమధూసరాసువనదేవతా ప్రాసాదానాం తరూణాం శిఖరే
షుపారావతమాలాయమానా సుధమలతాకాస్వివసమున్మిషంతీషుత
పోవనాగ్నిహోత్రధూమలేఖాసుఅవశ్యాయశీకరిణిలులితే కమలవనేరతి
ఖిన్నశబరసీమంతినీస్వేదకణికాపహారిణివనమహిష రోమంథ ఫేన బిందు
వాహినిచలితపల్లవలతాలాస్యోపదేశవ్యసనినివిఘటమాన కమలషండమ
ధుశీకరాసారవర్షిణికుసుమామోదదర్పితాళిజాలేనిశావసానజాతజడి
మ్నిమందమందసంచారిణిప్రవాతిప్రాభాతికేమాతరిశ్వనికమలవనప్రబో
ధమంగళపాఠకానాంఇభగండడిండిమానాంమధులిహాం కుముదోదరేషు
ఘటమానదళపుటనిరుద్ధపక్షసంహతీనాం ఉచ్చరత్సుహుంకారేషు ప్రభా
తశిశిరమారుతాహతముక్తస్థగితసంశ్లిష్టపక్ష్మమాలమివసశేషనిద్రా
జిహ్మితతారంచక్షురున్మీలయత్సుశనైశ్శనైరూషరశయ్యాధూసరక్రోడ
రోమరాజిషువనమృగేషు ఇతస్తతః సంచరత్సు వనచరేషు విజృంభమా
ణేశ్రోత్రహారిణిపంపాసరః కలహంస కోలాహలేసముల్లసిత నర్తితశి
ఖండిమండలోహాము రేవనగజకర్ణతాళశబ్దేక్రమేణచగగనమార్గమవ
తరతో దివసకరవారణస్యావధూతాప్రచూడచామర కలాపఇవోపలక్ష్య
మాణేమంజిష్ఠారాగలోహితేకిరణజాలేశనైశ్శనైరుదితే భగవతి సవితరి
పంపాసరసపర్యంతతరుశిఖరసంచారిణిఅధ్యాసితగిరిశిఖరే దివసకరజన్మ
నిహృతతారేపునరివకపిశ్వరేవనమభిపతతిబాలాతపేస్పష్టేజాతేప్రత్యా
సన్నచిరాదివదివసాష్టమభాగభాజిస్పష్టభాసిభాస్వతిభూతే ప్రియూః
షుచయథాభిమతానిదిగంతరాణిశుకకులేషుకులాయనిలీన నిభృతశాబకస
నాథేఽపినిశ్శబ్దతయాశూన్యఇవతస్మిన్వనస్పతౌస్వనీడావస్థిత ఏవతాతేము
యిచశ్శైశవాదసంజాతబలేసముద్భిద్యమానపక్షపుటేతాతసమీపవర్తిని
కోటరగతేసహసైవతస్మిన్మహావనేసంత్రాసిత సకలవనచరః శరభస
ముత్పతత్పత్రిపక్షపుటశబ్దసంతతతతఃభీతకరిపోతచీత్కారపీవరః ప్రచలిత
మత్తాళికులక్వణితమాంసలః పరిభ్రమద్రుద్రోణవనవరాహారవఘుర్ఘరితః గి
రిగుహాసుప్తప్రబుద్ధసింహనాదోపబృంహితః కంపయన్నివతరూన్ భగీర
థావతార్యమాణగంగాప్రవాహకలకలబహుళః భీతవనదేవతాకర్ణితః

మృగయాకోలాహలధ్వనిరుదచరత్ ॥ ౫౭ ॥ ఆకర్ణ్య చ తమహమశ్రుతపూర్వ ముపజాతవేపథురర్భకతయా జర్జరితకర్ణవివరో భయవిహ్వలః సమీపవర్తినః పితుః ప్రతీకారబుద్ధ్యా జరాశిథిలపక్షపుటాంతరమవిశమ్ ॥౫౮॥ అనంతరం చ సరభసం ఇతో గజయూథపతిలులితకమలినీపరిమళః ఇతః క్రోడకులదశ్యమానభద్రముస్తారసామోదః ఇతః కరికలభభజ్యమానసల్లకీకషాయగంధః ఇతో నిపతితశుష్కపత్రమర్మరధ్వనిః ఇతో వనమహిషవిషాణకోటికులిశభిద్యమానవల్మీకధూళిః ఇతో మృగకదంబకం ఇతో వనగజకులం ఇతో వరాహయూథం ఇతో వనమహిషబృందం ఇతశ్శిఖండిమండలవిరుతం ఇతః కపింజలకులకలకూజితం ఇతః కురరకులక్వణితం ఇతో మృగపతినఖభిద్యమానకుంజరరసితం ఇయమార్ద్రపంకమలినా వరాహకులపద్ధతిః ఇయమభినవశష్పకబలరసశ్యామలా హరిణరోమంథఫేనసంహతిః ఇయమున్మదగంధగజగండకండూయనపరిమళాలీనముఖరమధుకరవిరుతిః ఏషా శరనిపతితరుధిరబిందుసిక్తశుష్కపత్రపాటలా రురుపదవీ ఏతద్ద్విరదచరణమృదితవిటపపల్లవపటలం ఏతత్ఖడ్గికులక్రీడితం ఏషనఖకోటివిలిఖితవికటపత్రలేఖో రుధిరపాటలః కరిమౌక్తికదంతురో మృగపతిమార్గః ఏషా ప్రత్యగ్రప్రసూతవనమృగీగర్భరుధిరలోహినీభూమిః ఇయమటవీవైణికానుకారిణీ క్షుపా చరస్య యూథపతేర్మదజలమలినా సంచారవీథీ చమరీపుచ్ఛత్రుటిరియమనుగమ్యతాం ఉచ్ఛుష్కమృగకరీషపాంసులా త్వరితతరమధ్యాస్యతామియం వనస్థలీ తరుశిఖరమారుహ్యతాం ఆలోక్యతాం దిగియం ఆకర్ణ్యతామయం శబ్దః గృహ్యతాం ధనుః అవహితైః స్థీయతాం విముచ్యంతాం శ్వానః ఇత్యన్యోన్యమభివదతో మృగయాసక్తస్య మహతో జనసమూహస్య తరుగహనాంతరితవిగ్రహస్య క్షుభితకాననం కోలాహలమశృణవమ్ ॥౫౯॥ అథ నాతిచిరాదేవానులేపనార్ద్రమృదంగధ్వనిధీరేణ గిరివివరజృంభితప్రతినాదగభీరేణ శరబశతతాడితానాం కేసరిణాం నినాదసంత్రస్తయూథముక్తానామేకాకినాం చ సంచరతామనవరతకరాస్ఫోటమిశ్రేణ జలధరరసితానుకారిణా గజయూథపతీనాం కంఠగర్జితేన సపథసారమేయవిలుప్యమానావయవానాం ఆలోలకాతరతరళతరతారకాణాం మేణకానాం చ కరుణకూజితేన నిహతయూథపతీనాం వియోగినీనామనుగతకల

భానాంచ స్థిత్వాస్థిత్వా సమాకర్ణ్య కలకలముత్కర్ణపల్లవానామితస్తతః పరిభ్రమంతీనాం ప్రత్యగ్రపతివినాశశోకదీర్ఘేణ కరిణీనాం చీత్కృతేనకతిపయదివస ప్రసూతానాంచ ఖడ్గధేనుకానాం త్రాసపరిభ్రష్టపోతాన్వేషిణీనామున్ముక్తకంఠకరుణమారసంతీ నామాక్రందితేనతరుశిఖరముత్పతితానామాకులాకులచారిణాంచపత్రరథానాం కోలాహలేన రూపానుసార ప్రధావితానాంచమృగయూనాం యుగపదతిరభసపాదపాతాభిహతాయాభువఃకంపమివజనయతా చరణశబ్దేనకర్ణాంతాకృష్టజ్యానాంచమదకలకురరకామినీకంఠకూజితకలేనశరనికరవర్షిణాం ధనుష్మతాంనినాదేనపవనాహతిక్వణితధారాణామసీనాంచకరిమహిషస్కంధపరిపాతినాం రణితేనశునాంచసరభసవిముక్తఘుర్ఘురధ్వనీనాంవనాంతరవ్యాపినాధ్వానేనసర్వతః ప్రచలితమివతదరణ్యమభవత్ ॥౧౬॥ అచిరాచ్చప్రశాంతేతస్మిన్ మృగయాకలకలేనిర్వృష్టమూకజలధర బృందానుకారిణిమథనావసానోపశాంతవారిణిసాగర ఇవ స్తిమితతాముపాగతే కాననేమందీభూతభయోఽహముపజాతకుతూహలః పితురుత్సంగాదీషదివనిష్క్రమ్య కోటరస్థఏవశిరోధరాం ప్రసార్య సంత్రాసతరళ తారకశ్శైశవాత్ కిమిదమితిసముపజాతవిస్మయోదిదృక్షుస్తామేవదిశంచక్షుః ప్రాహిణవమ్ ॥ ౧౭ ॥ అభిముఖమాపతంతంచతస్మాద్వనాంత రాదర్జునభుజదండసహస్రమివ ప్రకీర్ణమివనర్మదాప్రవాహం అనిలబలచలితమివ తమాలకాననం ఏకీభూతమివకాలరాత్రీణాంయామసంఘాతం అంజనశిలాస్తంభసంభారమివక్షితికంపనిఘూర్ణితం అంధకారపూరమివరవికిరణాకులితం అంతకపరివారమివపరిభ్రమంతం అవదారితరసాతలోద్గతమివదానవలోకం అశుభకర్మసమూహమివైకత్రసమాగతం అశేషదండకారణ్యవాసిమునిజనశాపసార్థమివసంచరంతం అనవరతశరనికరవర్షిరామనిహతఖరదూషణబలమివతదపధ్యానాత్ పిశాచతాముపగతంకలికాలబంధువర్గమివ ఏకత్రసంగతం సలిలావగాహోత్థితప్రస్థితమివవనమహిషయూథం అచలశిఖరస్థితకేసరికరాకృష్టిపతనశీర్ణమివకాలమేఘపటలం అఖిలరూపవినాశాయ ధూమకేతుజాలమివసముద్గతంఅంధకారితాశేషకాననం అనేకసహస్రసంఖ్యమతి భయజనకముత్పాతవేతాళవ్రాతమివశబరసైన్యమద్రాక్షమ్ ॥౧౮॥ మధ్యేచతస్యాతిమహతః

శబరసైన్యస్య ప్రథమే వయసి వర్తమానం అతికర్కశత్వాదాయసమివనిర్మితం ఏకలవ్యమివజన్మాంతరగతం ఉద్భిద్యమానశ్మశ్రురాజితయా ప్రథమమదలేఖామండ్యమానగండభిత్తిమివ గజయూథపతికుమారం అసితకువలయశ్యామలేన దేహప్రభాప్రవాహేణ కాళిందీజలేనేవపూరయంతమరణ్యం అకుటిలాగ్రైరాస్కంధావలంబినా కుంతలభారేణ కేసరిణమివగజమద మలినీకృతేన కేసరకలాపేనోపేతం ఆయతలలాటం అతితుంగఘోరఘోణం ఉపనీతైక కర్ణాభరణతాం భుజగఫణామణేరాపాటలైరంశుభిరాలోహితీకృతేనపర్ణశయనాభ్యాసాల్లగ్నపల్లవరాగేణేవవామపార్శ్వేనవిరాజమానం అచిరాహతగజకపోలగృహీతేనసప్తచ్ఛదపరిమళవాహినాకృష్ణాగురుపంకేనేవ సురభిణామదేనకృతాంగరాగం ఉపరితత్పరిమళాంధేన పరిభ్రమతామాయూరపింఛాతపత్రానుకారిణామధుకరకులేనతమాలపల్లవేనేవనివారితాతపం ఆలోహితకర్ణపల్లవవ్యాజేనభుజబలనిర్జితయాభయప్రయుక్తసేవయావింధ్యాటవ్యేవకరకులేనాపమృజ్యమానగండస్థలస్వేదలేఖం ఆపాటలయాహరిణకులకాలరాత్రిసంధ్యాయమానయాశోణితార్ద్రయేవదృష్ట్యారంజయంతమివాశావిభాగాన్ ఆజానులంబినావనకుంజరకరప్రమాణమివ గృహీత్వానిర్మితేన చండికారుధిరబలిప్రదానార్థమసకృన్నిశితశస్త్రోల్లేఖవిషమితశిఖరేణ భుజయుగళేనోపశోభితం అంతరాంతరాలగ్నశ్యానహరిణరుధిరబిందునాస్వేదజలకణచితేన గుంజాఫలమిశ్రైఃకరికుంభముక్తాఫలైరివవిరచితాభరణేనవింధ్యశిలాతల విశాలేనవక్షఃస్థలేనోద్భాసమానం అవిరతశ్రమాభ్యాసాదుల్లిఖితోదరం ఇభమదమలినమాలానస్తంభయుగళముపహసంతమివోరుదండద్వయేన లాక్షాలోహితకౌశేయపరిధానం అకారణేఽపిక్రూరజాతితయాలలాటస్థత్రిశూలాకారసిరాబద్ధత్రిపతాకోగ్రభ్రుకుటీకరాళలలాటపట్టం ప్రబలభక్త్యారాధితయామత్పరిగ్రహోఽయమితి కాత్యాయన్యాత్రిశూలేనేవాంకితముపజాత పరిచయైరనుగచ్ఛద్భిశ్శ్రమవశాద్దూరవినిర్గతాభిః స్వభావపాటలతయాశుష్కాభిరపిహరిణశోణితమివక్షరంతీభిర్జిహ్వాభిరావేద్యమానఖేదైః వివృతముఖతయాస్పష్టదృష్టదంష్ట్రాంశుకర్బురితదంతాంతరాళలగ్న కేసరిసటానివసృక్వభాగానుద్వహద్భిః స్థూలవరాటికమాలికాపరిగతకం

రైః మహావరాహ దంష్ట్రాప్రహారజర్జరైః అల్పకాయైరపిమహాశక్తిత్వాదనుపజాతకేసరైరివ కేసరికిశోరకైః మృగవధూవైధవ్య దీక్షాదానదక్షైరనేకవర్ణైః శ్వభిః ఆక్షిప్తచామరాభిశ్చ కేసరిణామభయ ప్రదానయాచనార్థమాగతాభిః సింహీభిరివ కౌలేయకుటుంబినీభి రనుగమ్యమానం కైశ్చిదాగృహీతచమరవాల గజదంతభారైః కైశ్చి దచ్ఛిద్రపర్ణపుట బద్ధమధుపటలైః కైశ్చిన్మృగపతిభిరివ గజకుంభముక్తాఫలనికర సనాథపాణిభిః కైశ్చి ద్యాతుధానైరివగృహీతపిశితాహారైః కైశ్చిత్ప్రమథైరివ కేసరికృత్తిధారిభిః కైశ్చిత్క్షపణకైరివమయూరపింఛవాహిభిః కైశ్చిచ్ఛిశుభిరివ కాకపక్షధరైః కైశ్చిత్కృష్ణచరితమివదర్శయద్భిః సముత్ఖాతప్రధృతగజదంతైః కైశ్చిజ్జలదాగమదివసైరివజలధరచ్ఛాయామలినాం బరైరనేకవృత్తాంతైః శబరబృందైః పరివృతం అరణ్యమివసఖడ్గధేనుకం అభినవజలధరమివమయూరపింఛచిత్రచాపధారిణంబక రాక్షసమివగృహీతైకచక్రం అరుణానుజమివోద్ధృతానేక మహానాగదశనంభీష్మమివ శిఖండిశత్రుం నిదాఘదివసమివసతతావితృష్ణ మృగతృష్ణం విద్యాధరమివ మానసవేగం పరాశరమివయోజనగంధానుసారిణంఘటోత్కచమివభీమరూపధారిణంఅచలరాజకన్యకాకేశ పాశమివనీలకంఠచంద్రికాభరణం హిరణ్యాక్షదానవమివమహావరాహదంష్ట్రావిభిన్న వక్షస్స్థలం అతిరాగిణమివకృతబందీపరిగ్రహంపిశితాశనమివర క్తలుబ్ధకం గీతకలావిలాసమివనిషాదానుగతంఅంబికాత్రిశూలమివ మహిషరుధిరార్ద్రకాయం అభినవయౌవనమపిక్షయితబహువయస సంకృతసారమేయ సంగ్రహమపి ఫలమూలాశినంకృష్ణమప్యసుదర్శనంస్వచ్ఛంద ప్రచారమపిదుర్గైకశరణంక్షితి భృదనువర్తినమపిరాజసేవానభిజ్ఞం అపత్యమివవింధ్యస్య అంశావతారమివకృతాంతస్య సహోదరమివపాపస్య సారథిమివకలికాలస్య భీషణమపి మహాసత్త్వతయాగంభీరమివోప లక్ష్యమాణం అనభిభవనీయాకృతిం మాతంగకనామానంశబరసేనాపతిమపశ్యం ॥ ౯౯ ॥ అభిధానంతుతస్యపశ్చాదహమశ్రౌషమ్ ॥ ౧౦౦॥ ఆసీచ్చ మేమనసిఅహో మోహప్రాయమేషాంజీవితం సాధుజనవిగర్హితంచచరితం ॥ ౧౦౧ ॥ తథాహిపురుషపిశితోపహారో ధర్మబుద్ధిః ఆహారః సాధుజనవిగర్హితో మధుమాంసాదిః శ్రమోమృగయాయాంశాస్త్రంశివారుతం ఉపదేష్టారః సదసతాంకౌశికాఃప్రజ్ఞాశకు.

ర్చితాః శ్వాపదాః రాజ్యంశూన్యాస్వటవీషు ఆపానక ముత్సవః మిత్రాణి
క్రూరకర్మాణి ధనాని ధనూంషి సహాయా విషదిగ్ధ ముఖాభుజంగమా ఇ
వ సాయకాః గీతముత్పాదకారి ముగ్ధమృగాణాం కళత్రాణి బందీకృతాః
పరమయోషితః క్రూరాత్మభిః శార్దూలైస్సహ సంవాసః పశురుధిరేణై
వ దేవతార్చనం మాంసేన బలికర్మ చౌర్యేణ జీవితం భూషణాని భుజం
గఫణామణయః వనగజమదైరంగరాగః యస్మిన్నేవ కాననే నివసంతి తదే
వోత్ఖాతమూలమశేషతః కుర్వంతీతి చింతయత్యేవ మయి శబరసేనాపతిరట
వీపరిభ్రమణముద్భవం శ్రమమపనినీషురాగత్య తస్యైవ శాల్మలితరో రధ
శ్ఛాయాయామవతారితకోదండ స్త్వరితపరిజనోపనీతే పల్లవాసనే సము
పావిశత్ ॥ ౧౦౨॥ అన్యతమస్తు శబరయువా ససంభ్రమమవతీర్య తస్మాత్
కరయుగళపరిక్షోభితాంభసః సరసో వైడూర్యద్రవానుకారి ప్రళయదివ
సకరకిరణోపతాపాదంబరైకదేశమివ విలీనం ఇందుమండలాదివ ప్రస్యం
దితం ద్రుతమివ ముక్తాఫలనికరం అత్యచ్ఛతయా స్పర్శానుమేయం హిమ
జలం ఉత్ఫుల్లారవిందరజః కషాయమభినవకమలినీపత్త్ర సంపుటేన ప్రత్య
గ్రోద్ధృతాశ్చ ధౌతపంకనిర్మలా మృణాళికాః సముపాహరత్ ॥౧౦౩॥ అ
పీతసలిలశ్చ శబరసేనాపతిస్తా మృణాళికాః శశికళా ఇవ సైంహికేయః క్ర
మేణాదశత్ ॥ ౧౦౪॥ అపగతశ్రమశ్చోత్థాయ పరిపీతాంభసా సకలేనతే
న శబరసైన్యేనానుగమ్యమానశ్శనైశ్శనైరభిమతం దిగంతరమయాసీత్ ॥
౧౦౫ ॥ ఏకతరస్తు జరచ్ఛబరస్తస్మాత్ పుళిందబృందాదనాసాదితహరి
ణపిశితః పిశితాశన ఇవాతివికృతదర్శనః పిశితార్థీ తస్మిన్నేవ తరుమూలే
ముహూర్తమివ వ్యలంబత ॥ ౧౦౬॥ అంతరితే చ తస్మిన్ శబరసేనాపతౌ
స జీర్ణశబరః పిబన్నివాస్మాకమాయూంషి రుధిరబిందుపాటలయా కపిల
భ్రూకుటీలతాపరివేషభీషణయా దృష్ట్యా గణయన్నివ శుకకులకులాయస్థా
నాని శ్యేన ఇవ విహగామిషాస్వాదలాలసః సుచిరమారురుక్షుస్తం వనస్ప
తిమామూలాదపశ్యత్ ॥ ౧౦౭ ॥ ఉత్క్రాంతమివ తస్మిన్ క్షణే తదాలో
కనభీతానాం శుకకులానామసుభిః ॥ ౧౦౮ ॥ కిమివ హి దుష్కరమకరుణా
నాం ॥ ౧౦౯॥ యతః స తమనేకతాలతుంగమభ్రంకషశాఖాశిఖరమపి సో
పానైరివాయత్నేనైన పాదపమధిరుహ్య తాననుపజాతోత్పతనశక్తీన్
కాంశ్చిదల్పదివసజాతాన్ గర్భచ్ఛవిపాటలాన్ శాల్మలికుసుమశంకాము

పజనయతః కాంశ్చిదుద్భిద్యమానపక్షతయానళినీసంవర్తికానుకారిణః కాంశ్చిదర్కఫలసదృశాన్ కాంశ్చిల్లోహితాయమానచంచుకోటీనీషద్విఘటితదళపుటపాటల ముఖానాంకమలముకుళానాంశ్రియ ముద్వహతః కాంశ్చిదనవరతశిరఃకంపవ్యాజేననివారయత ఇవప్రతీకారాసమర్థాన్ ఏకైకశఃఫలానీవతస్య వనస్పతేశ్శాఖాసంధిభ్యఃకోటరాంతరేభ్యశ్చ శుకశావకానగ్రహీత్ ॥ ౧౧౦ ॥ అపగతాసూంశ్చకృత్వాక్షితావపాతయత్ ॥ ౧౧౧ ॥ తాతస్తుతంమహాంతమకాండఏవప్రాణహారముపప్లవముపనత మవలోక్యద్విగుణతరోపజాతవేపథుః మరణభయాదుద్భ్రాంత తరళతారకాం విషాదశూన్యామశ్రుజలప్లుతాందృశమిత స్తతోదిక్షువిక్షిపన్ ఉచ్ఛుష్కతాలురాత్మప్రతీకారాక్షమః త్రాసస్రస్తసంధిశిథిలేన పక్షపుటేనాచ్ఛాద్యమాంతత్కాలోచితంతమేవ ప్రతీకారం మన్యమానస్స్నేహపరవశో మద్రక్షణాకులఃకర్తవ్యతా విమూఢః క్రోడభాగేన మామవష్టభ్యతస్థౌ ॥ ౧౧౨ ॥ అసావపి పాపక్రమేణ శాఖాంతరైఃసంచరమాణఃకోటరద్వారమాగత్యజీర్ణాసితభుజంగభోగభీషణం ప్రసార్యవివిధ వనవరాహవసావిస్రగంధి కరతలమనవరత కోదండగుణాకర్షణవ్రణాంకిత ప్రకోష్ఠమంతకదండానుకారిణం వామబాహుమతినృశంసోముహుర్ముహుర్దత్తచంచుప్రహారముత్కూజంతంతమాకృష్యతాతమపగతాసుమకరోత్ ॥ ౧౧౩ ॥ మాంతు స్వల్పశరీరత్వాత్ భయసంపిండితాంగత్వాత్ సావశేషత్వాచ్చాయుషఃకథమపితత్పక్షపుటాంతరగతంనాలక్షయత్ ॥ ౧౧౪ ॥ ఉపరతంచతాతమవనితలే శిథిలశిరోధరమధోముఖమ్ముమంచత్ ॥౧౧౫॥ అహమపితచ్చరణాంతరాళేప్రవేశితశిరోధరోనిభృత మంకదేశనిలీనస్తేనైవ సహాపతం ॥ ౧౧౬ ॥ ఆయుషోవశిష్టతయాతుపవనవశాత్పుంజితస్య మహతశ్శుష్కపర్ణరాశేరుపరినిపతితమాత్మానమపశ్యం ॥ ౧౧౭॥ అంగానిమేయేననావాశీర్యంత॥ ౧౧౮ ॥ యావచ్చాసౌతస్మాత్తరుశిఖరాన్నావతరతి తావదహమవశీర్ణపర్ణసవర్ణత్వాదస్పష్టోపలక్ష్యమాణమూర్తిరపీతరముపరతముత్సృజ్యనృశంస ఇవ ప్రాణపరిత్యాగయోగ్యేపికాలే బాలతయా కాలాంతరభువః స్నేహరసస్యానభిజ్ఞోజన్మసహభువాభయేనైవ కేవలమభిభూయమానః కించిదుపజాతాభ్యాం పక్షాభ్యామీషత్ కృతాగమనావష్టంభోలు

రప్సరస్తతః కృతాంతముఖకుహరాదివ వినిర్గతమాత్మానం మన్యమానో
నాతిదూరవర్తినశ్శబరసుందరీ కర్ణపూరరచనోపయుక్తపల్లవస్య సం
కర్షణపటనీలదళచ్ఛాయయోపహసత ఇవ గదాధరచ్ఛవిముచ్చైః కాళిందీ
జలచ్ఛేదైరివ విరచితచ్ఛదస్య వనకరిమదసలిలైరివ సంసిక్తకిసలయస్య విం
ధ్యాటవీకేశపాశశ్రియముద్వహతో దివాప్యంధకారితశాఖాంతరస్యాప్ర
విష్టసూర్యకిరణమతిగహనముపరస్యైవ పితురుత్సంగమతిమహతస్తమాలవి
టపినో మూలదేశమవిశమ్ ॥ ౧౭ ॥ అవతీర్య చ స తేన సమయేన క్షితితల
విప్రకీర్ణాన్ సంహృత్య తాన్ శుకశిశూననేక లతాపాశసంయతానాబధ్య
పర్ణపుటేష్వితి త్వరితగమనస్సేనాపతిగతేనైవ వర్త్మనా తామేవ దిశమన్వ
గచ్ఛత్ ॥ ౧౯ ॥ మాం తు లబ్ధజీవితాశం ప్రత్యగ్రపితృమరణశోకశుష్క
హృదయమతిదూరపాతాదాయాసితశరీరం సంత్రాసజాతవేపథుం స
ర్వాంగోపతాపినీ బలవతీ పిపాసా పరవశమకరోత్ ॥ ౨౦ ॥ అనయా చ కా
లకలయా సుదూరమతిక్రాంతస్స పాపకృదితి పరికలయ్య కించిదున్నమితక
ంధరో భయచకితయా దృశా దిశోవలోక్య తృణేపి చలతి పునః ప్రతినివృత్త
ఇతి తమేవ పదే పదే పాపకారిణముత్ప్రేక్షమాణో నిష్క్రమ్య తస్మాత్త
మాలతరుమూలాత్సలిలసమీపముపసర్తుం ప్రయత్నమకరవమ్॥ ౨౧॥
అనుపజాతపక్షతయా నాతిస్థిర చరణసంచారస్య ముహుర్ముహురధో
ముఖే నాపతతో ముహుస్తిర్యఙ్నిపతంతమాత్మానమేకయా పక్షపాల్యా స
ంధారయతః క్షితితలసంసర్పణశ్రమాతురస్యానభ్యాసవశాదేకమపి దత్త్వా
పదమనవరతమున్ముఖస్య స్థూలస్థూలం నిశ్వసతో ధూళిధూసరస్య సంస
ర్పతో మమాభూన్మనసి । ౨౨ ॥ అతికష్టాస్వపి దశాసు జీవితనిరపేక్షా
న భవంతి ఖలు జగతి ప్రాణినాం ప్రవృత్తయః ॥ ౨౩ ॥ నాస్తి జీవితాదన్యదభి
మతతరమిహ జగతి జంతూనాం ॥ ౨౪ ॥ ఏవముపరతేప్యుగృహీతనామ్ని
తాతే యదహమవికలేంద్రియః పునరేవ ప్రాణిమి ధిఙ్మామకరుణమతినిష్ఠు
రమవిసోఢపితృమరణశోకదారుణం యేన మయా జీవ్యతే । ఉపకృతమపి నా
పేక్షితే ఖలంహి ఖలు మే హృదయమ్ ॥ ౨౫ ॥ అహం హి లోకాంతరము
పగతాయామంబాయాం నియమ్య శోకవేగమాప్రసవదివసాత్ పరిణతవ
యసాపి సతా తాతేన తైస్తైరుపాయైస్సంవర్ధనక్లేశమతిమహాంతమపి స్నే
హవశాదగణయతా యత్పరిపాలితస్తత్సర్వమేకపదే మయా విస్మృతమితి॥

౧౨౬ ॥ అతికృపణాఃఖల్వమీమత్ప్రాణాః యదుపకారిణమపి తాతమ
ద్యాపిగచ్ఛంతంనానుగచ్ఛంతి- సర్వథానకంచిన్నఖలీకరోతి జీవితతృష్ణా॥
౧౨౭॥ యదీదృశావస్థమపిమామాయాసయతిజలాభిలాషః ॥ ౧౨౮॥ మ
న్యేనాగణితపితృమరణశోకస్యనిర్ఘృణతయైవకేవల మియం మమ సలిల
పానబుద్ధిః ॥ ౧౨౯ ॥ అద్యాపదూరతరఏవసరః ॥ ౧౩౦ ॥ తథాహిజల
దేవతానూపురరవానుకారిదూరేద్యాపి కలహంస విరుతం అస్ఫుటానిచ
శ్రూయంతే సారసరసితాని ॥ ౧౩౧ ॥ అయంచవిప్రకర్షాదాశాము
ఖవిసర్పణవిరళః-సంచరతినళినీషండపరిమళః॥దివసస్యేయమతికష్టాచ
దశావర్తతే॥ ౧౩౩ ॥ తథాహిరవిరంబరతలమధ్యవర్తీస్ఫుటం తమా
తపమనవరతమనలధూళినికరమివవికిరతికరైఃఅధికాముపజనయతిచ తృ
షం ॥ ౧౩౪ ॥ ఆతపస్పర్శసంతప్తపాంసు పటలదుర్గమా వనభూమిరి
యంఅతిప్రబలపిపాసావసన్నానిగంతుమల్పమపిమేనాలమంగకానిఅలమ
ప్రభురస్మ్యాత్మనః సీదతిమేహృదయం అంధకారతా ముపయాతిచక్షుః॥
౧౩౫ ॥ అపినామఖలోవిధిరనిచ్ఛతోపిమేమరణమద్యోపపాదయేత్॥
౧౩౬॥ ఇత్యేవంచింతయత్యేవమయితస్మాత్సరసోనాతి దూరవర్తిని త
పోవనేజాబాలిర్నామమహాతపామునిఃప్రవసతిస్మ॥ ౧౩౭ ॥ తత్తనయశ్చ
హారీతనామామునికుమారఃసనత్కుమార ఇవసర్వవిద్యావదాత చేతా
స్సమానవయోభిరపరైస్తపోధనకుమారైరనుగమ్యమానస్తేనైవపథాద్వి
తీయఇవభగవాన్ విభావసురతితేజస్వితయాదుర్నిరీక్ష్యమూర్తిరుద్యతో
దివసకరమండలాదివోత్కీర్ణస్తటిద్భిరివవిరచితావయవస్తప్తకనకద్ర
వేణేవబహిరుపలిప్తమూర్తిరారాపిశంగావదాతయాదేహప్రభయాస్ఫురం
త్యాబాలాతపమివదివసంసదావానలమివవనముపదర్శయన్నుత్తప్త లో
హలోహినీనామనేకతీర్థాభిషేకపూతానామంసస్థలావలంబినీనాంజటా
నాంనికరేణోపేతః స్తంభితశిఖాకలాపఃఖాండవవనదిధక్షయాకృతకపట
వటువేషఇవభగవాన్ పావకస్తపోవనదేవతానూపురానుకారిణాధర్మ
శాసనకటకేనేవస్ఫాటికేనాక్షవలయేనదక్షిణశ్రవణానులమ్బినా విరాజ
మానస్సకలవిషయోపభోగనివృత్త్యర్థముపపాదితేనలలాటపట్టకేత్రిసత్యే
నేవభస్మత్రిపుణ్డ్రకేణాలఙ్కృతఃగగనగమనసోన్ముఖబలాకానుకారిణా స్వర్గ
మార్గమివదర్శయతాసతతముద్గ్రీవేణస్ఫాటికకమణ్డలునాధ్యాసితవామక

రతలస్కన్ధదేశావలమ్బినాకృష్ణాజినేననీలపాణ్డుభాసాతపస్తృష్ణానిపీతే
నాన్తరపగచ్ఛతాధూమపటలేనేవపరీతమూర్తిరభినవవిషసూత్రనిర్మితేనే
వపరలఘుతయాపతనలోలేననిర్మాంసవిరళేపార్శ్వపంజరమివగణయతా
వామాంసావలంబినా యజ్ఞోపవీతేనోద్భాసమానః దేవతార్చనార్థమా
గృహీతవలనతాకుసుమ పూర్ణపర్ణపుటసనాథశిఖరేణాషాఢదండేన
వ్యాపృతసవ్యేతరపాణిః విషాణశిఖరోత్ఖాతా మువ్వహతాస్నానమృద
ముపజాతపరిచయేననీవారముష్టిసంవర్ధితేన కుశకుసుమలతోపాస్య
మానలోలదృష్టినాతపోవనమృగేణానుగమ్యమానః విటపఇవకోమలవల్క
లావృతశరీరః గిరిరివసమేఖలః రాహురివాసకృదాస్వాదితసోమః ప
ద్మనికరఇవదివసకరమరీచిపః నదీతటతరురివసతతజలక్షాళనవిరళజటః కరి
కరభఇవవికచకుముదదళశకలసితదశనః ద్రౌణిరివకృపానుగతః నక్షత్ర
రాశిరివచిత్రమృగకృత్తికాశ్లేషోపశోభితః ఘర్మకాలదివసఇవక్షయిత
దోషః జలధరసమయఇవప్రశమితరజః ప్రసరః వరుణఇవకృతోదవాసః
హరిరివఅపనీతనరకభయః ప్రదోషారంభఇవసంధ్యాపింగళతారకః ప్ర
భాతకాలఇవబాలాతపకపిలః రవిరథఇవదృఢనియమితాక్షచక్రః సురా
జేవనిగూఢమంత్రసాధనక్షయితవిగ్రహః జలధిరివకరాళశంఖమండలా
వర్తనాభిగర్తః భగీరథఇవదృష్టగంగావతారః మధుకరఇవాసకృదను
భూతపుష్కరవనవాసః వనచరోపికృతమహాలయప్రవేశః అసంయతో
పిమోక్షార్థీ సామప్రయోగపరోపిసతతావలంబితదండః సుప్తోపిప్రబు
ద్ధః సన్నిహితనేత్రద్వయోపిపరిత్యక్తవామలోచనస్తదేవకమలసరస్నిష్ణాను
రుపాగమత్ ॥ ౧౩౮ ॥ ప్రాయేణాకారణమిత్రాణ్యతికరుణార్ద్రాణిస
తాంఖలుభవంతిసదాచేతాంసి ॥ ౧౩౯ ॥ యతస్సమాంతదవస్థమాలో
క్యసముపజాతదయః సమీపతరవర్తినమృషికుమారకమన్యతమమబ్రవీత్ ॥
౧౪౦ ॥ అయంకథమపిశుకశిశురసంజాతపక్షపుటఏవతరుశిఖరాదస్మాత్ప
రిచ్యుతశ్శ్యేనముఖపరిభ్రష్టేనవానేనప్రాయోభవితవ్యమ్ ॥ ౧౪౧ ॥
తథాహ్యస్యాల్పశేషంజీవితమ్ అతిదవీయస్తయాప్రపాతస్య అయమా
మీలితలోచనోముహుర్ముహురత్యల్పంనిశ్వసితి ముహుర్ముహుర్ముఖేన
పతతి ముహుర్ముహుశ్చంచుపుటంవివృణోతినశక్నోతి శిరోధరాంధార
యితుంతదేహియావదేవాయమసుభిర్నవిముచ్యతే తావదేవగృహాణైనమ

వతారయచసలిల సమీపమిత్యభిధాయ తేనమాంసర స్తీరమనాయయత్॥
౧౪౨ ॥ ఉపస్పృశ్యచజలసమీప మేక దేశనిహితదండక మండలురాదాయ
స్వయంమాం ము క్తప్రయత్నముత్తానిత ముఖమంగుళ్యాకతిచిత్సలిలబిం
దూనపాయయత్ ॥ ౧౪౩ ॥ అంభఃక్షోదకృతసేకంచసముపజాత ప్రజ్ఞ
ముపతటప్రరూఢస్యనళినీపలాశస్య జలశిశిరాయాంఛాయాయాంమాంని
ధాయ యథాసముచితమకరోత్ స్నానవిధిమ్ ॥ ౧౪౪ ॥ అభిషేకావసా
నేచ అనేకప్రాణాయామపూతోజపన్నఘమర్షణానిమంత్రాణిప్రత్యగ్ర
భగ్నైరున్ముఖోరక్తారవిందైః నళినీపత్రపుటేనభగవతేసవిత్రే - దత్త్వా
ర్ఘ్యముదతిష్ఠత్ ॥ ౧౪౫ ॥ ఆగృహీతధవళవల్కలశ్చసజ్యోత్స్న ఇవసం
ధ్యాతపః కరతలనిర్ధూతపిశదజటఃకమండలుమా పూర్యకమలకింజల్క
సురభిణాశుచినాసరోవారిణాప్రత్యగ్రస్నానార్ద్రజటేనసకలేన తేనము
నికుమారకకదంబకేనానుగమ్యమానోమాంగృహీత్వా తపోవనాభి ము
ఖంశనైశ్శనైరగచ్ఛత్ ॥ ౧౪౬ ॥ అనతిదూరమివగత్వాదిశిదిశిసదాసన్ని
హిత కుసుమపటలైస్తాలతిలకతాళీ తమాలహింతాలవకుళబహుళైః ఏలా
లతా కులితనారికేళకలాపైఃఆలోలలోధ్రలవలీలవఙ్గపల్లవైరుల్లసచ్చూ
తరేణుపటలైరళికులఝంకారముఖరసహకారైరున్మదకోకిలకులకలాలా
పకోలాహలిభిరుత్ఫుల్లకుంకుమకేతకీకుసుమమంజరీరజఃపుంజపింజరైః పూ
గీలతాడోలాధిరూఢ వనదేవతైస్తారకావర్ష మివాధర్మవినాశపిశునం
కుసుమనికరమనిలచలితమనవరత మతిధవళముత్సృజద్భిః సంసక్తపాద
పైఃకాననైరుపగూఢం అచకితప్రచలిత కృష్ణసారశతశబలాభిరుత్ఫుల్లస్థల
కమలినీలోహినీభిర్మారీచమాయామృగావలూనప్రరూఢవీరుద్దళాభిర్దాశ
రథిచాపకోటిక్షతకందగర్తవిషమితతలాభిర్దండ కారణ్యస్థలీభిరుపశో
భితప్రాంతమాగృహీతసమిత్కుశకుసుమమృద్భిరధ్యయ నముఖరశిష్యా
నుగతైస్సర్వతః ప్రసరద్భిర్మునిభిరశూన్యోపకంఠముత్కంఠితశిఖండిమం
డలశ్రూయమాణజలకలశ పూరణధ్వానమనవరతాజ్యాహుతి ప్రీతైశ్చి
త్రభానుభిస్సశరీర మేవ మునిజనముపరలోకం నినీషుభిరుద్ధూయమానధూ
మలేఖాచ్ఛలేనాబ ధ్యమానస్వర్గమార్గగమన సోపానసేతుమివోపలక్ష్య
మాణమాసన్నవర్తినీభిస్తపోధనసంపర్కాదివాపగత కాలుష్యాభిస్త
రంగపరంపరా సంక్రాంతరవిబింబపంక్తిభిస్తాపసదర్శనాగతసప్త

ర్షి మాలావిగాహ్యమానాభిరివాతివికచకుముదవన మృషిజనముపాసితుమ
వతీర్ణం గ్రహగణమివనిశాసూద్వహంతీభిర్దీర్ఘికాభిః పరివృతమన్ని
లావనమితశిఖాభిః ప్రణమ్యమానమివవ నలతాభిరనవరతముక్తకుసుమైర
భ్యర్చ్యమానమివ పాదపైరాబద్ధపల్లవ పుటాంజలిభిరుపాస్యమానమివ
విటపైరుటజాజిరప్రకీర్ణశుష్యచ్ఛ్యామాకముపసంగృహీతామలకలవ
లీలవంగకర్కంధూకదళీలికుచచూత పనసతాళఫలమధ్యయన ముఖరవ
టుజనమనవరతశ్రవణగృహీతవషట్కార వాచాలశుకకులమనేకశారికా
ఘుష్యమాణసుబ్రహ్మణ్యమరణ్యకుక్కుటోపభుజ్యమానవైశ్వదేవబలిపిండ
మాసన్నవాపీకలహంస పోతభుజ్యమాననీవారబలిమేణీజిహ్వాపల్లవాపలి
హ్యమానమునిబాలకమగ్నికార్యార్ధదగ్ధసిమసీమాయమానకుశసమిత్కు
సుమముపలభగ్ననారికేళరసస్నిగ్ధశిలాతల మచిరక్షుణ్ణవల్కలరసపాటల
భూతలంరక్తచన్దనోపలిప్తాదిత్యమణ్డలనిహితకరవీరకుసుమమితస్తతోవిక్షి
ప్తభస్మలేఖాలంకృతమునిజనభోజనభూమిభాగంపరిచితశాఖామృగకరా
కృష్టయష్టినిష్కాస్యమానప్రవేశ్యమానజరదంధతాపసమిభకలభకార్ధోపభు
క్తపతితైస్సరస్వతి భుజలతావిగళితైశ్శంఖవలయైరివమృణాళశకలైఃక
ల్మాషితమృషజనార్థమేణకైర్విషాణశిఖరోత్ఖన్యమానవివిధ కందమూల
మంబుపూర్ణపుష్కరపుటైర్వనకరిభిరాపూర్యమాణవిటపాలవాలకమృ
షికుమారకాకృష్యమాణవనవరాహదంష్ట్రాన్తరాళలగ్న శాలూకముప
జాతపరిచయైఃకలాపిభిః పక్షపుటపవనసంధుక్ష్యమాణ మునిహోమహు
తాశనమారబ్ధామృతచరుచారు గంధమర్ధపక్వ పురోడాశపుణ్యపరిమ
ళామోదితమవిచ్ఛిన్నాజ్యధారాహుతిహుత భుఙ్ఘాఙ్కారముఖరితము
పచర్యమాణాతిథివర్గంపూజ్యమానపితృదైవతమర్చ్యమానహరిహరపి
తామహముద్దిశ్యమానశ్రాద్ధకల్పంవ్యాఖ్యాయమానయజ్ఞవిద్యమాలోచ్య
మానధర్మశాస్త్రంపఠ్యమానవివిధపుస్తకంవిచార్యమాణ సకలశాస్త్రా
ర్థమారభ్యమాణపర్ణశాలముపలిప్యమానాజిరముపమృజ్యమానోట
జాభ్యంతరమాబధ్యమానధ్యానం సాధ్యమాన మంత్రమభ్యస్యమాన
యోగముపహ్రియమాణవనదేవతాబలిం నిర్వర్త్యమానముంజమేఖలం
ప్రక్షాళ్యమానవల్కలముపసంగృహ్యమాణసమిధంసంస్క్రియమాణకృ
ష్ణాజినంగృహ్యమాణగవేధుకం శోష్యమాణపుష్కర బీజంగ్రథ్యమానా

క్షమాలం గృహ్యమాణ త్రిపుండ్రకం న్యస్యమాన త్రిగండకం ఆపూర్యమాణకమండలుం అదృష్టపూర్వం కలికాలస్య అపరిచితమనృతస్య అశ్రుతపూర్వమనంగస్య అబ్జయోనిమివ త్రిభువనవందితం అసురారిమివ ప్రకటితవరాహాకారం సింహరూపం సాంఖ్యమివ కపిలాధిష్ఠితం మధురోపవనమివ బలావలీఢదర్పితధేనుకం ఉదయనమివ నందితవత్సకులం కింపురుషాధిరాజ్యమివ మునిజనగృహీతజలకలశాభిషిచ్యమానద్రుమం నిదాఘసమయావసానమివ ప్రత్యాసన్నజలప్రపాతం జలధరసమయమివ వనగహనమధ్యసుఖప్రసుప్తహరిం అనిలసుతమివ శిలాశకలప్రహారసంచూర్ణితాస్థిసంచయం ఖాండవవినాశోద్యతార్జునమివ పార్థాగ్నికార్యం సురభివిలేపనధరమపి సితతావిర్భూతధూమగంధం మాతంగకులాధ్యాసితమపి పవిత్రం ఉల్లసితధూమకేతుశతమపి ప్రశాంతోపద్రవం పరిపూర్ణద్విజపతిమండలసనాథమపి సదాసన్నిహితగురుగ్గ్రహనక్షత్రాకారం అతిరమణీయమపరమివ బ్రహ్మలోకమాశ్రమమపశ్యం ॥౧౪॥ యత్ర చ మలినతా హవిర్ధూమేషు న చరితేషు ముఖరాగశ్శుకేషు న కోపేషు తీక్ష్ణతా కుశాగ్రేషు న స్వభావేషు చంచలతా కదళీదళేషు న మనస్సు చక్షూరాగః కోకిలేషు న పరకళత్రేషు కణ్ఠగ్రహః కమండలుషు న సురతేషు మేఖలాబంధో వ్రతేషు నేర్ష్యాకలహేషు స్తనస్పర్శో హోమధేనుషు న వనితాసు పక్షపాతః కృకవాకుషు న విద్యావివాదేషు భ్రాంతిరనలప్రదక్షిణేషు న శాస్త్రేషు వసుసంకీర్తనం దివ్యకథాసు న ధనతృష్ణాసు గణనా రుద్రాక్షవలయేషు న శరీరేషు మునిబాలనాశః క్రతుదీక్షయా న మృత్యునా రామానురాగో రామాయణేన న యౌవనేన ముఖభంగవికారో జరయా న ధనాభిమానేన ॥౧౫॥ యత్ర చ మహాభారతే శకునివధః పురాణే వాయుప్రలపితం వయఃపరిణామే ద్విజపతనం ఉపవనచందనేషు జాడ్యమ్ అగ్నీనాం భూతిమలినత్వం ఏణకానాం గీతవ్యసనం శిఖండినాం నృత్యపక్షపాతః భుజంగమానాం భోగః కపీనాం శ్రీఫలాభిలాషః మూలానామధోగతిః ॥౧౬॥ తస్య చైవంవిధస్య మధ్యభాగమలంకుర్వాణస్య అలక్తకాలోహితలోలపల్లవస్య మునిజనావలంబితకృష్ణాజినసజలకరకసనాథశాఖస్య తాపసకన్యకాభిరాలవాలభాగదత్తపీతపిష్టాతకానేకపంచాంగుళస్య హరిణశిశుభిః పరిపీయమానాలవాలసలిలస్య మునికుమారకాబద్ధకుశచీరదామ్నః హారితగోమయోపలిప్తవివిక్త భూతల

స్యతత్ర విరచితకుసుమోపహారరమణీయస్యాతిమహతః పరిమండలత
యావిస్తీర్ణావకాశస్య రక్తాశోకతరోరధశ్ఛాయాయాముపవిష్టమ్। అ
త్యుగ్రతపోభిర్ఘృష్టం వనమివ సాగరైః కనకగిరిమివ కులాచలైః క్రతుమివ వై
తానవహ్నిభిః కల్పాంతదివసమివ రవిభిః కాలమివ కల్పైరసంఖ్యైర్మహ
ర్షిభిః పరివృతమ్ ఉగ్రశాపభీతయేవ కంపితదేహయా ప్రణయిన్యేవ విహి
త కేశగ్రహయా క్రుద్ధయేవ కృతభ్రూభంగయా మత్త
యేవాకులితగమనయా ప్రసాధితయేవ ప్రకటిత తిలకయా గృహీత వ్ర
తయేవ భస్మధవళయా జరయా ధవళీకృతవిగ్రహం ఆయామిభిః పలితపాం
డురాభిః తపోభిర్విజిత్య మునిజనమఖిలం ధర్మపతాకాభిరివోపార్జితా
భిః అమరలోకమారోఢుం పుణ్యైరజ్జుభిరివోపసంగృహీతాభిః అతిమాత్ర
ప్రవృద్ధస్య తపస్తరోః కుసుమమంజరీభిరివోద్గతాభిర్జటాభిరుపశోభమా
నం ఉపరచిత భస్మత్రిపుండ్రకేణ తిర్యక్ ప్రవృత్తగంగాస్రోతస్త్రయేణ
హిమగిరిశిలాతలేనేవ లలాటపట్టేనోపేతమ్ అధోముఖ చంద్రశకలాకా
రాభ్యామవలంబితవలిశిథిలాభ్యాం భ్రూలతాభ్యామవష్టభ్యమానదృష్టిమ్
అనవరతమంత్రాభ్యాసవివృతాధరపుటతయా నిష్పతద్భిరతిశుచిభిః సత్త్వ
ప్రవాహైరివ సామభిరివ స్వచ్ఛేంద్రియప్రవృత్తిభిరివ విద్యాగుణైరివ ధర్మ
ప్రవాహైరివ కరుణారసప్రవాహైరివ దశనప్రభాభిః ధవళితపురోభా
గం ఉద్వమంతమివ గంగాప్రవాహమివ జహ్నుం అవిరళశోమరసోద్గారిసుగ
న్ధినిశ్వాసావకృష్టైః మూర్తిమద్భిః శాపాక్షరైరివ సదా ముఖభాగసన్ని
హితైః పరిస్ఫురద్భిరళిభిరవిరహితం అతికృశతయా నిమ్నతరగండగర్తం
సమున్నతహనుఘోణం ఆకరాళతారకం అవశీర్యమాణవిరళనయనపక్ష్మ
మాలం ఉద్గతదీర్ఘరోమరుద్ధశ్రవణవివరం ఆనాభిలంబితకూర్చకలాప
మాననమాదధానం అతిచపలానామింద్రియాశ్వానామంతస్సంయమనర
జ్జుభిరివాతతాభిః కంఠనాడీభిర్నిరంతరావనద్ధకంధరం ఉన్నత విరళాస్థి
పంజరం అంసావలంబిధవళయజ్ఞోపవీతం అనిలవశజనితతనుతరంగభం
గముత్ప్లవమాననవమృణాళమివ మందాకినీప్రవాహకలుష మంగము
ద్వహంతం అమలస్ఫటికశకలఘటితాక్షవలయముజ్జ్వలస్థూలముక్తాఫల
గ్రథితం సరస్వతీహారమివ చలదంగుళివివరగతమావర్తయంతం అనవరత

భ్రమిత తారకాచక్రమపరమివధ్రువమండల్లసతాసిరాజాలకేన జరత్కల్ప
తరుమివ పరిణతలతాసంచయేననిరంతరంనిచితంఆయతేన చంద్రాంశుభిరి
వామృతఫేనై రివగుణసన్తానతంతుభిరివనిర్మితేనమానస సరోజలక్షాళన
శుచినాదుకూలవల్కలేనద్వితీయేనేవజరాజాలకేనసంఛాదితంఅసన్నవ
ర్తినామందాకినీసలిలంపూర్ణేనత్రిదండోపవిష్టేనస్ఫాటికకమండలునా
వికచకమలగాళిమివ రాజహంసేనోపశోభమానంఅవనేఃస్థైర్యేణసాగ
రాణాంగాంభీర్యేణతేజసాసవితుఃప్రశమేనతుషారరశ్మేః నిర్మలతయా
మ్బరతలస్యసంవిభాగమివకుర్వాణంవైనతేయమివస్వప్రభావాపాత్తస
కలద్విజాధిపత్యంకమలాసనమివాశ్రమగురుంజరచ్చందనతరుమివ భుజగ
నిర్మోకధవళజటాకులంప్రశస్తవారణమివప్రలంబ కర్ణతాళంబృహ
స్పతిమివఆజన్మసంవర్ధితకచందివసమివోద్యనర్కబింబభాస్వరముఖ-శ
రత్కాలమివక్షీణవర్షంశాంతనుమివప్రియదేవవ్రతంఅంబికాకరతలమి
వరుద్రాక్షగ్రహణనిపుణంశిశిరసమయసూర్యమివకృతోత్తరాసంగం ఔ
ర్వానలమివసతతపయోభక్ష్యంశూన్యనగరమివదీనానాథవిపన్నశరణం
పశుపతిమివభస్మపాండురోమాశ్లిష్ట శరీరంభగవంతంజాబాలిమపశ్యం॥
౧౫౦ ॥ అవలోక్యచాహమచింతయం అహోప్రభావ స్తపసాం ఇయమ
స్యశాంతాపిమూర్తిరుత్తప్తకనకావదాతాపరిస్ఫురంతీ సౌదామినీవచ
క్షుషఃప్రతిహంతి తేజాంసి ॥ ౧౫౧ ॥ సతతముదాసీనోపిమహాప్రభావత
యాభయమివోపజనయతిప్రథమోపగతస్య ॥ ౧౫౨ ॥ శుష్క నలకాశ
కుసుమనిపతితానలచటులవృత్తినిత్యమసహిష్ణు తపస్వినాం ప్రతనుతపసా
మపితేజఃప్రకృత్యాదుస్సహంభవతికిముత సకలభువనవందిత చరణానా
మనవరతతపఃక్షాళితమలానాంకరకమలతలామలకఫలవదఖిలం జ
గదాలోకయతాందివ్యేన చక్షుషాభగవతా మేవంవిధానాం ॥ ౧౫౩॥
అఘక్షయకారణానిపుణ్యానిభవంతినామగ్రహణాన్యపిమహామునీనాంకిం
పునర్దర్శనాని ॥ ౧౫౪ ॥ ధన్యమిదమాశ్రమ పదమయమధిపతిర్యస్యఅథ
వాఖువనతలమేవధన్యమఖిలమనేనాధిష్ఠితమవనితలకమలయోనినా॥౧౫౫
పు ణ్యా భా జః ఖ ల్వ మీ ము న యః యే య ద హర్నిశమేనమపరమివ
నళినాసనముపగతాన్యవ్యాపారాముఖకమలావలోకన నిశ్చలదృష్టయస్త
పుణ్యాఃకథాఃశృణ్వంతఃపర్యుపాసతే ॥ ౧౫౬ ॥ సరస్వత్యపిధన్యాయద

స్మి౯ సతతమతిప్రసన్నే కరుణారసనిష్యందిన్యగాధగాంభీర్యే రుచిరద్విజకు
లపరిచరే ముఖకమలసంపర్కసుఖమనుభవంతీ నివసతి రాజహంసీవ మాన
సే ॥ ౧౫౭ ॥ చతుర్ముఖముఖకమలవాసిభిశ్చ శ్రుతిభిర్వేదైః సుచిరాదిద
మపరముచితమాసాదితం స్థానం ॥ ౧౫౮ ॥ ఏనమాసాద్య శరత్కాలమి
వ కలికాలజలధరసమయకలుషితాః ప్రసాదముపగతాః పునరపి జగతి సరిత
ఇవ సర్వవిద్యాః ॥ ౧౫౯ ॥ నియతమిహ సర్వాత్మనా కృతావస్థితినా భగ
వతా పరిభూతకలికాల విలసితేన ధర్మేణ విస్మృతేధికృతయుగస్య ॥
౧౬౦ ॥ ధరణీతలమనేనాధిష్ఠితమాలోక్య సవహాతినూనమిదానీం సప్తర్షి
మండలనివాసాభిమానమంబరతలం ॥ ౧౬౧ ॥ అహో మహాసత్త్వేయం-
జరా ॥ ౧౬౨ ॥ యాస్య ప్రళయరవికరనికరదునిరీక్ష్యే రజనికరనికర
పాండురే జటాభారే ఫేనపుంజధవళా గంగేవ పశుపతేః క్షీరాహుతిరి
వ శిఖాకలాపే విభావసోర్నిపతంతీ న భీతా ॥ ౧౬౩ ॥ బహుళాజ్యధూ
మపటలమలినీకృతాశ్రమపదస్యాస్య భగవతః ప్రభావాచ్చకితభీతమివ రవికి
రణజాలకమపి దూరతః పరిహరతి తపోవనం ॥ ౧౬౪ ॥ ఏతే చ పవనాలో
లపుంజితశిఖాకలాపాః రచితాంజలయ ఇవాత్ర మంత్రపూతాని హవీంషి ప్ర
తిగృహ్ణంత్యేతత్ప్రీత్యా శుశుక్షణయః ॥ ౧౬౫ ॥ తరళిత దుకూల వల్క
లోయం చాశ్రమలతాకుసుమసురభిపరిమళో మందమందసంచారీ సశంక ఇ
వాస్య సమీపముపసర్పతి గంధవాహః ॥ ౧౬౬ ॥ ప్రాయో మహాభూతా
నామపి దురభిభవనీయ్యాని భవంతి మహాత్మనాం-తేజాంసి ॥ ౧౬౭ ॥ య
తతః సర్వతేజస్వినామయంచాగ్రణీః ॥ ౧౬౮ ॥ ద్విసూర్యమివాభాతి జగద
నేనాధిష్ఠితం మహాత్మనా ॥ ౧౬౯ ॥ నిష్కంపేవ క్షితిరేతదవష్టంభాత్ ॥
౧౭౦ ॥ ఏష ప్రవాహః కరుణారసస్య సంతరణసేతుః సంసారసింధోః ఆ
ధారః క్షమాంభసాం పరశుః తృష్ణాలతాగహనస్య సాగరస్సంతోషామృత
స్య ఉపదేష్టా సిద్ధిమార్గస్య అస్తగిరిరసద్గ్రహస్య మూలముపశమతరోః
నాభిః ప్రజ్ఞాచక్రస్య ప్రాసాదో ధర్మధ్వజస్య తీర్థం సర్వవిద్యావతారా
ణాం బడబానలో లోభార్ణవస్య నికషోపలశ్శాస్త్రరత్నానాం దావాన
లో రాగపల్లవస్య మహామంత్రః క్రోధభుజంగమస్య దివసకరో మోహాంధ
కారస్య అర్గళాబంధో నరకద్వారాణాం కులభవనమాచారాణాం ఆయత
నం మంగళానాం అభూమిర్మదవికారాణాం దర్శకస్సత్పథానాం ఉత్ప

త్తిఃసాధుతాయాః నేమిరుత్సాహచక్రస్య ఆశ్రయస్సత్త్వస్య ప్రతిపక్షః
కలికాలస్య కోశస్తపసస్సఖా సత్యస్య క్షేత్రమార్జవస్య ప్రభవః పుణ్యసం
చయస్య అపత్త్రాపకాశో మత్సరస్య అరాతిర్విపత్తేః ఆస్థానం పరిభూతే అ
ననుకూలాభిమానస్య అసమ్మతో దైన్యస్య అనాయత్తో రోషస్య అనవకా
శో విషయాణాం అనభిముఖస్సుఖానాం ॥ ౧౭౧ ॥ అస్య భగవతః ప్రభా
వాదేవోపశాంతవైరమపగత మత్సరం ఏతదపితపోవనం ॥ ౧౭౨ ॥ అ
హోప్రభావో మహాత్మనాం ॥ ౧౭౩ ॥ అత్రహి శాశ్వతికమప్యపహాయ
విరోధముపశాంతాంతరాత్మాన స్తిర్యంచోపి తపోవనవసతి సుఖ మనుభవ
న్తి ॥ ౧౭౪ ॥ తథాహి ఏకవికచోత్పలవనవసతిసుఖమనుభవంతి॥౧౭౪॥
తథాహి ఏష వికచోత్పలవనరచనానుకారిణముత్పతచ్చారు చంద్రకి శతం
హరిణలోచనద్యుతిశబలమభినవశాద్వలమివాధివసతిశిఖినః కలాపమాత
పాహతో నిశ్శంకమహిః ॥ ౧౭౫ ॥ అయముత్సృజ్య మాతరమనుపజాత
కేసరైః కేసరిశిశుభిస్సహోపజాతపరిచయః ప్రక్షరత్ క్షీరధారమాపిబతి
కురంగశాబకస్సింహీస్తనం ॥ ౧౭౬ ॥ ఏష మృణాళకలాపాశంకిభి శ్శిశిర
ధవళం సటాభారమామీలితలోచనో బహుమన్యతే ద్విరద కలభైరాకృ
ష్యమాణం మృగపతిః ॥ ౧౭౭ ॥ ఇదమిహ కపికులమపగతచాపల ముపన
యతి మునికుమారకేభ్యస్స్నాతేభ్యః ఫలాని ॥ ౧౭౮ ॥ ఏతే చ ననివారయం
తి మదాంధా అపి గండస్థలీభాంజి మదజలపాననిశ్చలాని మధుకర కులాని జా
తదయాః కర్ణతాలైః కరిణః ॥ ౧౭౯ ॥ కింబహునా– తాపసాగ్నిహో
త్రధూమలేఖాభిః సముత్సర్పంతీభి రహర్నిశముపపాదితకృష్ణాజినో త్త
రాసంగశోభాః ఫలమూలభృతో వల్కలినో నిశ్చేతనా స్తరవోపి స నియ
మాఇవాస్య భగవతస్సమీపవర్తినోత్ర లక్ష్యంతే ॥ ౧౮౦ ॥ కిం పునస్స
చేతనాః ప్రాణినః ॥ ౧౮౧ ॥ ఇత్యేవం చింతయంత మేవమాం తస్యైవర
క్తాశోకతరోశ్ఛాయాయామేక దేశే స్థాపయిత్వా హారీతః పాదా వుపగృ
హ్య కృతాభివాదనః పితురనతిసమీప వర్తిని కుశాసనే సముపావిశత్ ॥
౧౮౨ ॥ ఆలోక్య తు మాం తే మునయః సర్వ ఏవ కుతోయమాసాదిత ఇతి త
మాసీనమపృచ్ఛన్ ॥ ౧౮౩ ॥ అసౌ తు తానబ్రవీత్ ॥ ౧౮౪ ॥ అయం మ
యా స్నాతుమితో గతేన కమలినీతీరతరు నీడనిపతిత శ్శుకశిశు రాతపజనిత
క్లాంతిరుత్తప్తపాంసుపటలమధ్యగతో దూరనిపతితవిహ్వలతనురల్పావశే

పాయుగాసాదితః తపస్విదురారోహతయా చ లేస్యవనస్పతేర్న శక్యతే స్వ
నీడమారోపయితుమితి జాతదయేనానీతః ॥ ౧౮౫॥
తద్యావదయమప్రరూఢపక్షతిరక్షమోఽన్తరిక్షముత్పతితుం తావదత్రై
వకస్మింశ్చిదాశ్రమతరుకోటరే మునికుమారకైరస్మాభిశ్చోపనీతేన నీవార
కణనికరేణ వివిధఫలరసేన చ సంవర్ధ్యమానో ధారయతు జీవితం ॥౧౮౬
అనాథపరిపాలనం హి ధర్మోఽస్మద్విధానాం ॥ ౧౮౭ ॥ ఉద్భిన్నపక్షతిస్తు గ
గనతలసంచరణసమర్థో యాస్యతి యత్రాస్మై రోచిష్యతే ఇహైవ వాస
ముపజాతపరిచయః స్థాస్యతి ఇత్యేవమాదికమస్మత్సంబద్ధాలాపమాక
ర్ణ్య కించిదుపజాతకుతూహలో భగవాన్ జాబాలిరీషదావలితకంధరః పు
ణ్యజలైః ప్రక్షాళయన్నివ మామతి ప్రశాన్తయా దృష్ట్యా సుచిరమభివీక్ష్య ప్ర
త్యభిజ్ఞ ఇవ పునః పునర్విలోక్య స్వస్యైవావినయస్య ఫలమనేనానుభూయత
ఇత్యవోచత్ ॥ ౧౮౮ ॥ స హి భగవాన్ కాలత్రయదర్శితపః ప్రభావాద్ది
వ్యేన చక్షుషా సర్వమేవ కరతలగతమివ జగదాలోకయతి వేత్తి చ జన్మాం
తరాణ్యతీతాని కథయత్యాగామినమప్యర్థం ఈక్షణగోచరగతానాం చ
ప్రాణినామాయుషః ప్రమాణమావేదయతి ॥ ౧౮౯ ॥ తతః సమతః స
ర్వైవ తాపసపరిషత్ శ్రుత్వా సా విదితతత్ప్రభావా కీదృశోఽనేనావినయః
కృతః కిమర్థం వా కృతః క్వ వా కృతోఽజన్మాంతరే వా కోఽయమాసీదితి కుతూ
హలిన్యభవత్ ॥ ౧౯౦ ॥ అసకృదుపయాచితవతీ చ తం భగవన్తం సా అవే
దయ ప్రసీద భగవన్ కీదృశస్యావినయస్య ఫలమనేనానుభూయతే కశ్చాయ
మాసీజ్జన్మాంతరే విహగజాతౌ వా కథమస్య సంభవః కిమభిధానో వాయం
అపనయతు నః కుతూహలం ఆశ్చర్యాణాం హి సర్వేషాం భగవాన్ ప్రభ
వః ॥ ౧౯౧ ॥ ఇత్యేవముపయాచితస్తపోధనపరిషదా తయా స మహాముని
రవదత్ ॥ ౧౯౨ ॥ అతిమహదిదమాశ్చర్యమాఖ్యాతవ్యం అల్పశేషమహః
ప్రత్యాసీదతి చ నః స్నానసమయో భవతామప్యతిక్రామతి దేవార్చనవిధి వే
లా తదుత్తిష్ఠంతు భవంతః సర్వ ఏవ తావదాచరంతు యథోచితం దివసవ్యా
పారం అపరాహ్ణసమయే భవతాం పునః కృతఫలమూలాశనానాం విస్రబ్ధో
పవిష్టానామాదితః ప్రభృతి సర్వమావేదయిష్యామి ॥ ౧౯౩ ॥ యోఽయం
యచ్చకృతమనేనాపరస్మిన్ జన్మని ఇహ లోకే చ యథాస్య సంభూతిః అ
యం చ తావదపగతక్లమః క్రియతామాహారేణ నియతమయమప్యాత్మనో

జన్మాంతరవృత్తంస్వప్నోపలబ్ధమివమయి కథయతిసర్వమశేషతః స్మరిష్య
తీత్యభిదధదేవోత్థాయసహతైర్మునిభిఃస్నానాదికందివసవ్యాపారమకరో
త్ ॥ ౧౯౪ ॥ అనేనసమయేనపరిణతోదివసః ॥౧౯౫॥స్నానోత్థితేనమునిజ
నేనార్ఘ్యవిధిముపపాదయతాయత్ క్షితితలేదత్తంతదంబరతలగతఃసా
క్షాదివరక్తచన్దనాంగరాగంరవిరుదవహత్ ॥౧౯౬॥ ఊర్ధ్వముఖైరర్క
బింబనిహితదృష్టిభిరుష్మపైస్తపోధనైరివపరిపీయమానతేజః ప్రసరోవిర
ళాతపస్తనిమానమభజత్ దివసః ॥౧౯౭॥ ఉద్యత్సప్తర్షిసార్థస్పర్శ
పరిజిహీర్షయేవసంహృతపాదః పారావతచరణపాటలరాగోరవిరం
బరతలాదలంబత ॥ ౧౯౮ ॥ ఆలోహితాంశుజాలంజలశయనమధ్యగత
స్యమధుభిదోవిగళన్మధుధారమివ నాభినళినం ప్రతిమాగతమపరార్ణ
వేసూర్యమండలమాలక్ష్యత ॥ ౧౯౯ ॥ విహాయసాంబరతలమున్ముచ్యకమలి
నీవనాని- శకునయఇవదివసావసానే తపోవనతరుశిఖరేషు పర్వతాగ్రే
షుచరవికిరణాఃస్థితిమకుర్వత ॥ ౨౦౦ ॥ ఆలగ్నరక్తాతపచ్ఛేదామునిభిరా
లంబితలోహితవల్క-లాఇవాశ్రమతరవఃక్షణమశోభంత ॥ ౨౦౧ ॥ అస్త
ముపగతేచభగవతిసహస్రదీధితావపరార్ణవతటాదుల్లసంతీవిద్రుమలతే
వాపాటలాసంధ్యాసమదృశ్యత ॥ ౨౦౨ ॥ యస్యామాబధ్యమానధ్యా
నంపీకదేశదుహ్యమానహోమధేనుదుగ్ధధారాధ్వనిమనోహరం అగ్ని
హోత్రవేదివిప్రకీర్యమాణహరిత్కుశంఋషికుమారికాభిరితస్తతోవిక్షి
ప్యమాణదిగ్దేవతార్చనబలిశోభితమాశ్రమపదమభవత్ ॥ ౨౦౩ ॥ క్వా
పివిహృత్యదివసావసానే లోహితతారకాతపోవనధేనురివకపిలాపరివ
ర్తమానాసంధ్యాముదితైస్తపోధనైరదృశ్యత ॥ ౨౦౪ ॥ అచిరప్రోషితే
చసవితరిశోకవిధురాకమలముకుళకమండలుధారిణీహంససితదుకూలప
రిధానామృణాళధవళయజ్ఞోపవీతినీమధుకరమండలాక్షమాలావలయము
ద్వహంతీకమలినీరవిసమాగమవ్రతమివాచరత్ ॥౨౦౫॥ అపరసాగరాం
భసిపతితేదివసకరేపతనవేగోత్థితమంభఃశీకరనికరమివతారాగణమంబ
రమధారయత్ ॥ ౨౦౬ ॥ అచిరాచ్చసిద్ధకన్యావిక్షిప్తసంధ్యార్చనకు
సుమశబలమివసతారంవియదరాజత ॥ ౨౦౭ ॥ క్షణేనచోన్ముఖేనమునిజ
నేనోర్ధ్వంవికీర్ణైః ప్రణామాంజలిసలిలైః ప్రక్షాళ్యమానఇవాగళదఖి
లఃసంధ్యారాగః ॥ ౨౦౮ ॥ క్షయముపగతాయాంచసంధ్యాయాంతద్వి

సాశదుఃఖితాఅంజననీలంకృష్ణాజినమివవిభావరీతిమిరోద్గమమభినవమవహ
త్ ॥ ౨౦౯ ॥ అపహాయమునిహృదయానిసర్వమన్యదన్ధకారితాంతిమిరమప
నయత్ ॥ ౨౧౦ ॥ క్రమేణచరవిరస్తముపగతఇత్యుదంతముపలభ్యసము
పజాతవైరాగ్యోజ్యోత్స్నాధౌతదుకూలవల్కలధవళాంబరస్సతారాం
తకిపురీః పర్య-త్సస్థితేసుతిమిరలమాలవసలేఖాంసప్తర్షిమండలాధ్యాషి
తంఅరుంధతీసంచరణపవిత్రం ఉపాహితాషాఢం ఆలక్ష్యమాణమూ
లం ఏకాంతస్థితచారుతారకమృగం అపరలోకాశ్రమమివ గగనమమృత
దీధితిరధ్యతిష్ఠత్ ॥ ౨౧౧ ॥ చంద్రాభరణధృతస్తారకాకపాలశకలాలం
కృతాదంబరతలాత్ - త్ర్యంబకోత్తమాంగాదివగంగాసాగరమాపూర
యంతీహంసధవళా ధరణ్యామపతత్ జ్యోత్స్నా ॥ ౨౧౨ ॥ హిమకర
సరసీవికచపుండరీక సితేచంద్రికాజలపానలోభాదవతీర్ణోనిశ్చలమూర్తి
రమృతపంకలగ్న ఇవాలక్ష్యతహరిణః ॥ ౨౧౩ ॥ తిమిరజలధర సమయా
పగమానంతరమభిన వసితసింధువారకుసుమపాండురైరణా వాగతైర
గృహ్యన్తహంసైరివకుముద సరాంసిచంద్రపాదైః ॥ ౨౧౪ ॥ విగళితస
కలోదయరాగంరజనికరబింబం అంబరాపగావగాహధౌతసిందూర మై
రావతకుంభస్థలమివతత్క్షణమలక్ష్యత ॥ ౨౧౫ ॥ శనైశ్శనైశ్చదూరోదితే భ
గవతిహిమస్రుతి సుధాధూళిపటలేనేవధవళీకృతేచంద్రాతపేనజగతి అ
వశ్యాయజలబిందుపతనశీతేషుమందగతిషువిఘటమానకుముదవనకషాయ
పరిమళేషుసముపోఢనిద్రాభరాలసతారకై రన్యోన్యగ్రథితపక్ష్మపుటై
రారబ్ధరోమంథమంథరముఖైఃసుఖాసీనై రాశ్రమమృగైరభినందితాగమనే
షుప్రవహత్సునిశాముఖసమీరేషు అర్ధయామమాత్రావఖండితాయాం
విభావర్యాంహారీతః కృతాహారం మామాదాయసర్వైస్తైః సహముని
భిరుప సృత్యచంద్రాతపోద్భాసినితపోవనైకదేశే వేత్రాసనే సుఖోపవిష్ట
మనతిదూరవర్తినాజాలపాదనామ్నాశిష్యేణదర్భ పవిత్రపాణినా ధ
విత్రహస్తేనమందమందముపవీజ్యమానంపితరమువాచ ॥ ౨౧౬ ॥ తాతస
కలేయమాశ్చర్యశ్రవణకుతూహలాకులితహృదయాసముపస్థితాతాపసప
రిషదాబద్ధమండలాప్రతీక్షతే ॥ ౨౧౭ ॥ వ్యపనీతశ్రమశ్చకృతోఽయంపతత్రి
పోతః ॥ ౨౧౮ ॥ తదావేద్యతాంకిమనేనకృతమన్యస్మిన్ జన్మనికోవాయ
మభూత్ భవిష్యతి వేత్యేవముక్తస్తుసమహాముని రగ్రతః స్థితం మామవ

లోక్యతాంశ్చ సర్వానేకాగారీన్ శ్రవణతత్పరాన్స్మరన్ బుద్ధ్యాశబ్దైరబభా షీత్ ॥ ౨౧౯ ॥ శ్రూయతాంయదికుతూహలమ్ ॥ ౨౨౦ ॥ అస్తిసకల త్రిభువనలలామ భూతా ప్రసవభూమిరివ కృతయుగస్య ఆత్మనివాసోచితా భగవతా మహాకాలాభిధానేన భువనత్రయసర్గస్థితిసంహారకారిణా ప్రమథనాథేనాపరేవ పృథివీసముత్పాదితా ద్వితీయ పృథివీశఙ్కయా జలనిధినేవరసాతల గమ్భీరేణజలపరిఖావలయేన పరివృతా పశుపతినివాస ప్రీత్యాగగనతలోల్లేఖిశిఖరమాలేనకైలాసగిరిణేవ సుధాసితేనప్రాకార మణ్డలేనపరిగతా ప్రకటశఙ్ఖశుక్తిముక్తా ప్రవాళమరకతమణిరాశిభిశ్చా మీకరచూర్ణవాలుకానికరనిచితైరాయామిభిరగస్త్యపరిపీతసలిలైః సాగ రైరివమహావిపణిపథైరుపశోభితా సురాసురసిద్ధ గన్ధర్వవిద్యాధరోర గాధ్యాసితాభిశ్చిత్రశాలాభిర నవరతోత్సవావలోకనకుతూహలాదమ్బ రతలాదవనితలం అవతీర్ణాభిర్దివ్యవిమానపఙ్క్తిభిరివాలఙ్కృతా మన్థనో ద్ధతదుగ్ధసిన్ధుఫేనధవళమన్దరద్యుతిభిఃకనకమయామలకలశశిఖరైరనిల దోలాయితసితధ్వజైరుపరిపతద్గఙ్గైరివతుషారగిరిశిఖరైరమరమన్ది రైర్విరాజితశృఙ్గాటకాసుధావేదికోపశోభితోదపానైరనవరతచలిత జ లఘటీయన్త్రసిచ్యమానహరితోపవనాన్ధకారైః కేతకీధూళిధూసరైరు పశల్యకైరుపశోభితామధుమదముదిత ముఖరమధుకరపటలాన్ధకారినిష్కు టాస్ఫురదుపవనలతాకుసుమపరిమళసురభి సమీరణారణితసౌభాగ్యఘణ్ట రాలోహితాం శుకపతాకైరాబద్ధరక్తచామరైర్విద్రుమమయైరివప్ర తిభవనముచ్ఛ్రితైర్మకరాలఙ్కారైర్మదనయష్టికేతుభిఃప్రకాశితమకరధ్వజపూ జాసతతప్రవృత్తాధ్యయనధ్వనిధౌతకల్మషా స్తిమితమురజరవగమ్భీరగర్జితే షుసలిలశీకరాసారరచితదుర్దినేషుపర్యస్తవిసకరకిరణస్తబకరచితసుర చాపచారుషుధారాగృహేషుమత్తమయూరమణ్డలైరామణ్డలీకృతశిఖణ్ డైస్తాణ్డవవ్యసనిభిరాబధ్యమానకేకారవకోలాహలావికచకువలయ కాన్తైరుత్ఫుల్లకుముదధవళోదరైరనిమిషదర్శనరమణీయైః ఆఖణ్డలలో చనైరివసహస్రసఙ్ఖ్యైరుద్భాసితాసరోభిః అవిరళకదళీవనకలితాభిర మృతఫేనపుఞ్జపాణ్డురాభిర్దీర్ఘికాభిర్విశదత్రకలహంసమృణాలశఙ్కాభిఃదం తవలభికాభిస్స్నేహశఙ్కితాభిర్ధవళీకృతాయావనమదమత్తమాళవీకుచకల శక్షుభితసలిలయా భగవతోమహాకాలస్య శిరసిసురసరితమాలోక్యస

మూపజాతేర్ష్యయేవసతతాబద్ధతరంగభ్రుకుటిలేఖయా ఖమివక్షాళయ
న్త్యాశిప్రయాపరిక్షిప్తానిఖిలభువనతలఖ్యాతయశసాహరజటాచంద్రేణే
వకోటిసారేణమైనాకేనేవాదితపక్షపాతేనమందాకినీప్రవాహేణేవప్రక
టితకనకపద్మరాశినాస్మృతిశాస్త్రేణేవ సభావసథ కూపప్రపారామ
సురసదనసేతుయంత్రప్రవర్తకేనమందరేణేవోద్ధృతసమస్తసాగరరత్న
సారేణసంగృహీతగారుడేనాపిభుజంగసంగభీరుణాసకలోపజీవినాపిప్ర
ణయిజనోపజీవ్యమానవిభవేనవీరేణాపివినయవతాప్రియంవదేనాపిసత్య
వాదినా అభిరూపేణాపి స్వదారసంతుష్టేన అతిథిజనాభ్యాగమార్థినా
పిపరప్రార్థనానభిజ్ఞ సకామార్థ పరేణాపిధర్మప్రధానేన మహాసత్త్వే
నాపిపరలోకభీరుణాసకలవిజ్ఞానవిశేషవిదావిద్యావదాతేనశీలేనాదీనేన
దక్షేణస్మితపూర్వాభిభాషిణాపరిహాస పేశలేనోజ్జ్వల వేషేణ
శిక్షితాశేషదేశభాషేణవక్రోక్తి నిపుణేన ఆఖ్యాయికాఖ్యానపరిచయచ
తురేణసర్వలిపిజ్ఞేన మహాభారతపురాణ రామాయణానురాగిణాబృహ
త్కథాకుశలేనద్యూతాదికలాకలాపపారగేణ శ్రుతరాగిణా సుభాషిత
వ్యసనినాప్రశాంతేనసురభిమాసమారుతేనేవ సతతదక్షిణేన హిమగిరి
కాననేనేవాంతస్సరళేన లక్ష్మణేనేవ రామారాధననిపుణేన శత్రుఘ్నేనే
వావిష్కృతభరతపరిచయేనదివసేనేవ మిత్రానువర్తినాబౌద్ధేనేవసర్వ
దానాస్తివాదశూరేణసాంఖ్యేనేవ ప్రధానపురుషగుణోపేతేన విలాసిజ
నేనాధిష్ఠితాసశైలేవప్రాసాదైస్సశాఖానగరేవమహాభవనైస్సకల్ప వృ
క్షేవసత్పురుషైఃదర్శితవిశ్వరూపేవచిత్రభిత్తిభిఃఅమరాధిప మూర్తిరివ
మఖశతానలధూమపూతాపశుపతిలాస్యక్రీడేవసుధా ధవళాట్టహాసావృ
ద్ధేవ జాతరూపపక్షయాగరుడమూర్తిరివాచ్యుతస్థితిరమణీయా సంధ్యేవప
ద్మరాగారుణాప్రభాతవేళేవ ప్రబుద్ధసర్వలోకా శబరవసతిరివ అవలం
బితచారుచామరనాగదంతధవళగృహాశేషతనురివసదాసన్నవసుధాధరా
జలనిధిమథనవేళేవమహాఘోషపూరితదిగంతరాప్రస్తుతాభిషేక వేళేవస
దాసన్నిహితకనకకలశసహస్రాగౌరీవమహాసింహాసనోచితమూర్తిః అ
దితిరివదేవకులసహస్రసేవ్యా మహావరాహలీలేవదర్శిత హిరణ్యాక్ష
పాతాళాస్తికతనురివానందిత భుజంగ లోకాహరివంశకథేవానేక బాల
క్రీడారమణీయాప్రకటాంగనోపభోగాప్యఖండితచరిత్రా రక్తవర్ణాపి

సుధాధవళా అవలంబితముక్తాకలాపాపిహితారభూషణాబహుప్రకృతిర
పిస్థిరాపిజితామరలోకద్యుతిరవంతిషూజ్జయినీనామనగరీ ॥ ౨౧౧॥ య
స్యాముత్తుంగసౌధోత్సంగసంగీతసంగినీనాంగనానాం మతిమధురేణ గీత
రవేణాకృష్యమాణాధోముఖరథతురంగనిపుణనిపర్యస్త రథపతాకాపటః
కృతమహాకాలప్రణామఇవప్రతిదివసమాలక్ష్యతే గచ్ఛన్ భగవాన్ దివస
కరః ॥ ౨౧౨ ॥ యస్యాంచ సంధ్యారాగారుణా ఇవసిందూరమణికుట్టి
మేషుప్రాసాదబద్ధలీలకమలినీపరిమళేనాళా ఇవమరకతవేదికాసు గగనతలప్ర
సృతా ఇవవైడూర్యమణిభూమిషుతిమిరపటలవిఘటనోద్యతా ఇవ కృష్ణా
గురుధూమమండలేషు అభిభూతతారకాపఙ్క్తయ ఇవముక్తాఫలప్రాల
మ్బేషువికచకమలచుంబినఇవసితంబినీముఖేషు ప్రభాతచంద్రికా మధ్యప
తితా ఇవస్ఫటికమణిభిత్తిప్రభాసుగగనసింధుతరంగసంగిన ఇవసిత పతా
కాంశుకేషు పల్లవితా ఇవసూర్యకాన్తోపలేషు రాహుముఖకుహరప్రవి
ష్టా ఇవఇంద్రనీలవాతాయనవివరేషు విరాజంతే రవిగభస్తయః ॥ ౨౧౩ ॥
యస్యాంచానుపజాతతిమిరత్వాదవిఘటితచక్రవాకమిథునా ధీక్కృత సు
రత ప్రదీపాః సంజాతమదనానలదిగ్ధా ఇవయాంతి కామినీనాం భూషణమ
ణిప్రభాభి ర్బాలాతపపింజరా రజన్యః ॥ ౨౧౪॥ ....
యాంచసన్నిహితవిషమలోచనామనవరత మతిమధురారతిప్రలాప ఇత్థి
ప్రతివాసరం ప్రసర్పన్ ముఖరీకరోతి మకరకేతుదాహహేతు భూతో భ
వనకలహంసకులకోలాహలః ॥ ౨౧౫॥ ....
యస్యాంవనిశిశినిపవనవశవిలోలైర్ధ్వజాంశుకపల్లవైరల్లసద్భిర్నార్యభిముఖక
కమలకాంతిలజ్జితస్యేందోఃకలంకమివాపనయంతో దూరప్రసారితలోధ్వజ
ధ్వజభుజాః ప్రాసాదాలక్ష్యంతే ॥ ౨౧౬ ॥ యస్యాంచసౌధశిఖరోత్సం
గశాయినాంపశ్యన్ ముఖానిపురసుందరీణాం మదనపరవశ ఇవపతితఃప్ర
తిమాచ్ఛలేనలులితబహులచందనజలసేకశిశిరేషు మణికుట్టిమేషుగృహలాం
ఛనః ॥ ౨౧౭ ॥ యస్యాంచనిశావసానే ప్రబుద్ధస్యతారతరముఖరపంజర
పంజరభాజః శుకశారికాసమూహస్యరవేణాభిభూతాగృహసారస విరుతే
నవిస్తారిణా విలాసినీభూషణరవేణచావిభావ్యమానా వ్యర్థీభవంతి ప్ర
భాతమంగళగీతయః ॥ ౨౧౮ ॥ యస్యాం చానిర్వ్యాపితమణిదీపానాం త
రళతాపకరలతానాంఅప్రస్థితసంగీతమురజధ్వానిశాంధ్వనిరోగగన్ధశ్చక్రి

నామ్నాంవర్ణపరీక్షాకనకానాం అస్థిరత్వంధ్వజానాంఅసంగతత్వ మరీ
ణాంమిత్ర ద్వేషః కుముదాకరాణాం కోశగుప్తిరసీనాం ॥ ౨౨౯ ॥ కిం బహు
నా ॥ ౨౩౦ ॥ యస్యాం చ సురాసురచూడామణిమరీచిచయచుంబిత చర
ణ నఖమయూఖో నిశితత్రిశూలదారితాంధకమహాసురో గౌరీ నూపురకో
టిఘృష్టశేఖరచంద్రకలః త్రిపురభస్మరజః కృతాంగరాగో మకరధ్వజ
ధ్వంసవిధురయా రత్యా ప్రసాదయితుం ప్రసారితకరయుగళ- విగళితవ
లయనికరార్చితచరణః ప్రళయానలశిఖాకలాప కపిలజటాభారభ్రాంతా
మరసింధురంధకారిర్భగవానుత్సృష్టకైలాసనాసప్రీతిర్మహా కాలాభి
ధానస్స్వయం ప్రతివసతి ॥ ౨౩౧ ॥ తస్యాం చైవం విధాయాం నగర్యాం
నృగనలనహుషయయాతిధుంధుమారభరతభగీరథజనమేజయార్జునప్ర
తిమో భుజబలోపార్జితభూమండలః ఫలితశక్తిత్రయో మతిమా నుత్సా
హసంపన్నో నీతిశాస్త్రాఖిన్నబుద్ధిరధీతధర్మశాస్త్రస్తృతీయఇవ తేజసాం
కాంత్యాచసూర్యాచంద్రమసోః అనేకక్రతుపూతమూర్తిః ఉపశ
మితసకలజగదుపప్లవో విహాయకమలవనాన్యపిగణయ్య నారాయణవక్ష
స్థలవసతిసుఖముజ్ఝిత్వారవిందహస్తయా శూరసమాగమైక వ్యసనిన్యా
రాజ్యలక్ష్మ్యాలింగితో లక్ష్మ్యా మహామునిజనసంసేవితస్య మధుసూదనచర
ణ ఇవ సురసరిత్ప్రవాహస్య ప్రభవః సత్యస్య శిశిరస్యాపి రిపుజన సంతా
పకారిణః స్థిరస్యాప్యనవరతంభ్రమతో నిర్మలస్యాపి మలినీకృతారాతివని
తాముఖకమలద్యుతేర్ధవళస్యాపి సర్వజనరాగకారిణస్సుధామ్న ఇవ
జలనిధిరుద్భవో యశసః పాతాళ ఇవాశ్రితో నిజపక్షక్షతిభీతైః క్షితిభృతాం
కులైః గ్రహగణఇవబుధానుగతో మకరధ్వజఇవోత్సన్నవిగ్రహో దశరథ
ఇవసుమిత్రోపేతః పశుపతిరివమహాసేనానుగతో భుజగరాజఇవ క్షమా
భరణగురుః నర్మదాప్రవాహఇవమహావంశ ప్రభవః అవతారఇవధర్మ
స్య ప్రతినిధిరివపురుషోత్తమస్య పరిహృత ప్రజాపీడో రాజా తారాపీడో
నామాభవత్ ॥ ౨౩౨ ॥ యస్తమఃప్రసరమలినవపుషా పావకబహుళేనక
లికాలేన కాలితమానూలతో ధర్మమానందనేనసేనేవ కైలాసంపశుపతిరివా
వష్టభ్య పునరపి స్థిరీచకార ॥ ౨౩౩ ॥ యంచరతిప్రలాపోపజనితదయా
ద్రీకృతహృదయహరనిర్మితమపరమివమకరకేతుమమంస్తలోకః ॥ ౨౩౪॥
యశ్చజలనిధితరంగధౌతమేఖలాత్- పర్వతాంతరవిచారితారాగణ స్వగు

ణితతటతరుకుసుమప్రకరాత్ - ఉద్యదిందుబింబవిగళదమృతబిందుదుర్ది నార్ద్రీరక్తచందనాత్ - అశిశిరకరరథతురంగఖురఖురశిఖరోల్లేఖన ఖండితోల్లసల్లవంగపల్లవాత్ - ఐరావతకరలూనలోధ్రసల్లకీసలయకబళా దాశైలాదుదయనామ్నః కపిబలవిలుప్తవిరళలవలీలతాఫలాత్ - ఉదధివినిగతజలదేవతాభివంద్యమానరాఘవపాదకమలాంకితాత్ - అచలనిపాతదళితశంఖకులశకలతారకితశిలాతలాత్ - నలకరతలాకలితశైల సహస్రసంభృతాదాసేతుబంధాత్ - అచ్ఛనిర్ఝరజలధౌతతారకాసార్ధాత్ - అమృతమథనోద్యతవైకుంఠకమఠకేయూరపత్రమకరకోటికషణమసృణితగ్రావ్ణః సురాసురహేలావలయితవాసుకిసమాకర్షణారంభ చలచరణభరదళితనితంబాత్ - అమృతశీకరసిక్తసానోర్మందరాచలాత్ - నరనారాయణచరణముద్రాంకితబదరికాశ్రమరమణీయాత్ - కుబేరపురసుందరీభూషణరవముఖరశిఖరాత్ - సప్తర్షిసంధ్యోపాసనాపూత ప్రస్రవణాంభసో వృకోదరోద్దళితసౌగంధికషండసుగంధిమేఖలా దాగంధమాదనాత్ సేవాంజలికమలముకుళదంతురైః శిరోభిశ్చరణ నఖమయూఖాగ్రగ్రథితమకుటమకరపత్రలతాగ్రంథయో భయచకితతరళతారక దృశో భుజ బలవిజితాః ప్రణేమురవనీపతయః ॥ ౨౩౫ ॥ యేనచ అనేకరత్నాంశుజాలపల్లవితేవ్యాలంబిముక్తాఫలజాలకే దిగ్గజేనేవకల్పతరౌ ఆక్రాన్తేనిష్కాసనేభరేణిశిలీముఖవ్యతికరకంపితాలతా ఇవ ఆనేమురాయామిన్యస్సర్వాదిశః ॥ ౨౩౬ ॥ యస్మైచమన్యేనన్యసాధారణశక్తిసంపదే సురపతిరపి స్పృహయాంచకార ॥ ౨౩౭ ॥ యస్మాచ్చధవళీకృతభువనతలస్సకలలోకహృదయానందకారీ క్రౌంచాదివహంస నివహోనిర్జగామగుణగణః ॥ ౨౩౮ ॥ యస్యచ అమృతామోదసురభి పరిమళయా మందరోద్ధూతబహుళదుగ్ధసింధుఫేనలేఖయేవధవళీకృతసురాసురలోకయాదశసుదిక్షుముఖరితభువనమభ్రామ్యతకీర్త్యా ॥ ౨౩౯ ॥ యస్యచ- అతిదుస్సహప్రతాపసంతాపఖిద్యమానేవక్షణమపినముమోచాతపత్రచ్ఛాయాం రాజలక్ష్మీః ॥ ౨౪౦ ॥ తథాచయస్యదిష్టవృద్ధిమివశుశ్రావ ఉపదేశమివ జగ్రాహబహుమంగళమివమేనేమంత్రమివజజాపఆగమమివసస్మారచరితం జనః ॥ ౨౪౧ ॥ యస్మింశ్చరాజనిగిరీణాం విపక్షతా ప్రాత్యయానాం పరత్వం దర్పణానామభిముఖావస్థానం శూలపాణిప్రతి మానాందుర్గాశ్లే

షఃజలధరాణాంచాపధారణంపద్మానాంజలదివ్యంప్రతిహారిణామసి ధారణంతైక్ష్ణ్యమసిధారాణాంధ్వజానా మున్నతిః ధనుషామవనతిః వంశానాంశిలీముఖక్షతిః దేవతానాంయాత్రా కుసుమానాంబంధనస్థితిః ఇంద్రియాణాంనిగ్రహో వనకరిణాంవారిప్రవేశో గ్రహాణాం తులారోహణం అగస్త్యోదయేవిషవిశుద్ధిః కేశనఖానామయతిభంగో జలధరదివసానాంమలినాంబరత్వంరత్నోపలానాంసూచీభేదఃమునీనాంయోగధారణంకుమారస్తుతిషుతారకోద్ధరణంఉష్ణరశ్మేర్గ్రహణశంకాశశినా జ్యోష్మాతిక్రమో మహాభారతేదుశ్శాసనాపరాధఃవయః పరిణామేదండగ్రహణంఅసిధారాసుకోశగుప్తిః కామినీకుచపత్రభంగేషువక్రతాకరిషుదానవిచ్ఛిత్తిః అక్షక్రీడాసుశూన్యగృహదర్శనంపృథివ్యామాసీత్ ॥ ౨౪౨ ॥.........

తస్యరాజ్ఞోసఖిలశాస్త్రకలాకలాపావగాహనగభీర బుద్ధిః ఆశైశవాదుపారూఢనిర్భర ప్రేమరసోనీతిశాస్త్ర ప్రయోగకుశలోభువనరాజ్యభారైకనౌకర్ణధారో మహత్స్వపికార్యసంకటేష్వవిషణ్ణధీః ధామధైర్యస్యస్థానంస్థితేఃసింధుఃసత్యస్య గురుర్గుణానామాచార్యఆచారాణాం ధాతాధర్మస్య శేషాహిరివసకలమహీ భారధారణక్షమఃసలిలనిధిరివమహాసత్త్వనివాసః జరాసంధ ఇవఘటితసంధివిగ్రహఃత్ర్యంబకఇవప్రసాధిత దుర్గఃయుధిష్ఠిర ఇవధర్మప్రభవః సకలవేదవేదాంగవిత్ అశేషరాజ్యమంగళైకసారోబృహస్పతిరివ సునాసీరస్యకవిరివవృషపర్వణఃవసిష్ఠఇవదశరథస్య విశ్వామిత్రఇవరామస్యధౌమ్యఇవాజాతశత్రోఃదమనకఇవభీమస్యసుమతిరివనలస్య సర్వకార్యేష్వప్రతిహతమతిరమాత్యోబ్రాహ్మణః శుకనాసో నామాభవత్ ॥ ౨౪౩ ॥ యోనరకాసురశస్త్రప్రహారభీషణైర్భ్రమన్మందరనితంబ నిర్దయనిష్పేషకఠినాంసపీఠే నారాయణవక్షఃస్థలేపిస్థితామదుష్కరలాభామమన్యతప్రజ్ఞాబలేనలక్ష్మీమ్ ॥ ౨౪౪ ॥ యంచసమాసాద్యదర్శితానేకరాజ్యఫలాలతేవమహాపాదపమశేషప్రతానగహనావిస్తారము పయయౌప్రజ్ఞా ॥ ౨౪౫ ॥ యస్యచానేకచారపురుషసహస్రసంచార నిచితేచతురుదధివలయపరిఖా పరివృతేధరణీతలేస్వభవన ఇవావిదితమహారహః సముచ్ఛ్వసితమపిరాజ్ఞాంనాసీత్ ॥ ౨౪౬ ॥

సరాజాబాలఏవసురకుంజరకరపీవరేణ రాజలక్ష్మీలీలోపధానేనసకలజగదభయప్రదానశౌండేనరణయజ్ఞదీక్షాయూపేనస్ఫురదసిలతామరీచిజా

లజుటితేన నిఖిలారాతి కులప్రళయధూమకేతునా బాహుదండేన విజిత్యస
ప్తద్వీపవలయాలంకృతాం వసుంధరాం తస్మిన్ శుకనాసనామ్ని మంత్రిణి
సుహృదీవ రాజ్యభారమారోప్య సుస్థితాః ప్రజాః కృత్వా కర్తవ్యశేషమ
పశ్యన్ ప్రశమితాశేషవిపక్షతయా విగళితాశంకశ్శిథిలితపృథ్వీవ్యాపా
రః ప్రాయశో యౌవనసుఖమనుబభూవ ॥ ౨౪౭॥ తథాపి- కదాచిదు
ల్లసత్తరతారకపోలపులకజర్జరితకర్ణపల్లవానాం ప్రణయినీనాం చందన
జలచ్ఛటాభిరవసిక్తః సుధాచ్ఛటాభిరభిషిచ్యమానః కర్ణోత్పలైరివలోచ
నాంశుభిస్తాడ్యమానః కుంకుమపటవాసధూళిభిరివరక్తాభరణప్రభాభి
రాకులీక్రియమాణలోలలోచనః ధవళాంశుకైరివకరనఖరమయూఖ
జాలకైరాహన్యమానః చంపకకుసుమదళమాలికాభిరివభుజలతాభిరా
బధ్యమానః దష్టాధరకరతలచంచన్మణివలయకలకల రవరమణీయంర
తిరభసదళితదంతపత్రదళదంతురితశయనం ఉత్క్షిప్తచరణతలగళదలక్తకర
సరక్తశేఖరం సరభసకచగ్రహఘూర్ణితశిథిలకర్ణపూరం ఉల్లసితకుచ
కృష్ణాగురుపంకపత్రలతాంకితచ్ఛదపటం అచ్ఛశ్రమజలకణికాలులితగో
రోచనాతిలకపత్రభంగం అనంగపరవశః సురతమాతతాన ॥ ౨౪౮ ॥ క
దాచిన్మకరకేతుకేనక నారాచపరంపరాభిరివ కామినీకరపుటవినిర్గతా
భిః కుంకుమజలధారాభిః పింజరీక్రియమాణకాయో లాక్షాజలచ్ఛటాప్ర
హార పాటలీకృతదుకూలో మృగమదజలబిందు శబలచందనస్థాసకః కన
కశృంగకోశైశ్చిరం చిక్రీడ ॥ ౨౪౯ ॥ కదాచిత్ కుచచందనచూర్ణధవళి
తోర్మిమాలం చటులతులాకోటివాచాల చరణాలక్తకసిక్తహంసమిథునం
అలకనిపతితకుసుమనికరశారం ఉత్ప్లవమానకర్ణపూరకువలయదళంప
స్నాతనితంబసంక్షోభఝుంకారితతరంగం ఉద్ధళితనాళపర్యస్తనళిననిపతిత
ధూళిపటలం అనవరతకరతలాస్ఫాలనవిస్ఫురత్ఫేనబిందుచంద్రకితం సా
వరోధజనో జలక్రీడయా గృహదీర్ఘికాణామంభశ్చకార ॥ ౨౫౦ ॥ క
దాచిత్ సంకేతవంచితాభిః ప్రణయినీభిరాబద్ధభంగురభ్రూకుటిభిరార
ణిత మణిపారిహార్యముఖరభుజలతాభిః వకుళకుసుమావళిమాలికాభి
స్సంయతచరణో నఖకిరణవిమిశ్రైః కుసుమదామభిః కృతాపరాధోరివ
సము తాడ్యతే ॥ ౨౫౧ ॥ కదాచిద్వకుళతరురివ కామినీ గండూషశీధుధా
రా స్వాదముదితో వికాసమభజత ॥ ౨౫౨ ॥ కదాచిదశోకపాదప ఇవ

యువతిచరణతలప్రహారసంక్రాన్తాలక్తకరసో రాగం వవాహ ॥ ౧౫౩ ॥ కదాచిన్ముసలాయుధ ఇవ చన్దనధవళః కణ్ఠావసక్తలోలకుసుమమాలః పానము సేవతే ॥ ౧౫౪ ॥ కదాచిద్గన్ధగజ ఇవ మదాసక్తకపోలడోలాయమాననకర్ణపల్లవో మదకలః కాననసంవికచవనలతాకుసుమసురభిపరిమళం జగాహే ॥ ౧౫౫ ॥ కదాచిత్క్వణన్మణినూపురనినాదానన్దితమానసో హంస ఇవ కమలవనేషు రేమే ॥ ౧౫౬ ॥ కదాచిన్మృగపతిరివ స్కన్ధావలంబితకేసరమాలః క్రీడాపర్వతేషు విచచార ॥ ౧౫౭ ॥ కదాచిన్మధుకర ఇవ విజృంభమాణకుసుమముకుళవత్సు కేషు లతాగృహేషు బభ్రామ ॥ ౧౫౮ ॥ కదాచిన్నీలపటరచితావకుణ్ఠనో బహుళనిశాప్రదోషదత్తసంకేతః సున్దరీభిస్సహ చార ॥ ౧౫౯ ॥ కదాచిద్విఘటితకనకకవాటప్రకటవాతాయనేష్వనవరతదహ్యమానకృష్ణాగరుధూమధూసరైరివ పారావతై రధ్యాసితవిటంకేషు మహాప్రాసాదకుక్షిషు కతిపయాప్తసుహృత్పరివృతోఽపి వీణావేణుమురజమనోహరమన్తఃపురసంగీతకం దదర్శ ॥ ౧౬౦ ॥ కిం బహునా ॥ యద్యదతిరమణీయమభిమతమవిరుద్ధమాయత్యాం తదాత్వే చ తత్తదనాక్షిప్తచేతాః పరిసమాప్తత్వాదస్య సమస్తపృథ్వీవ్యాపారాణామశేషేవేన తు వ్యసనితయా ॥ ౧౬౧ ॥ ప్రముఖతః ప్రజ్ఞయా పరిసమాప్తసకలమహీమండలప్రయోజనస్యానపతేర్విషయసంభోగలీలా భూమిపతేరితరస్య తు డంబరా ॥ ౧౬౨ ॥ ప్రజానురాగహేతోశ్చాంతరాంతఃకరణనన్దదో ౧౬౩ ॥ సింహాసనం చ సకృత్సోపారురోహ ॥ ౧౬౪ ॥ శుకనాసోఽపి మహాన్తమపి రాజ్యభారమనాయాసేనైవ ప్రజ్ఞాబలేన బభార ॥ ౧౬౫ ॥ యథైవ రాజా సర్వకార్యాణ్యకార్షీత్తథైవాసావపి ద్విగుణీకృతప్రజానురాగశ్చకార ॥ ౧౬౬ ॥ తమిక్షిచ [illegible] జాలిభిర్మాలిభిరావర్జితకుసుమశేఖరచ్యుతమధుశీకరసిక్తభూమౌ [illegible] ప్రేంఖితమణికుండలకోటిసంఘట్టితాంగదం రాజకమ్ [illegible] ॥ ౧౬౭ ॥ తస్మిన్నవసరే చలతిచతురంగబలసముద్భూతరవబధిరీకృతభువనాన్తరే [illegible] బలభరప్రచలవసుధాతలడోలాయమానగిరయో గళన్మదాన్ధగన్ధగజదానధారాన్ధకారాః సంసర్పదతిబహులధూళిపటలధూసరితసిన్ధవః ప్రచలపదాతిబలకలకలస్ఫోటితకర్ణవివరాః సరభసోద్ఘుష్యమాణజయశబ్దనిరన్తరాః సముద్ధూయమానధవళచామరసహస్రైరాచ్ఛాదితాః పుంజిత

వశేంద్రబృందకనకదండాతపత్రసంఘట్టననష్టదివసాః దశదిశో బభూవుః ॥
౨౦౮ ॥ ఏవం తస్య రాజ్ఞో మన్త్రినివేశితరాజ్యభారస్య యౌవనసుఖమను
భవతః కాలో జగామ ॥ ౨౦౯ ॥ భూయసా చ కాలేనాన్యేషామపి జీవలో
కసుఖానాం ప్రాయః సర్వేషామన్తం యయౌ ॥ ౨౧౦ ॥ ఏకం తు తనయ
ముఖకమలదర్శనసుఖం న లేభే ॥ ౨౧౧ ॥ తథా సంభుజ్యమానమపి నిష్ఫల
పుష్పదర్శనం శరవణమివాన్తఃపురమభవత్ ॥ ౨౧౨ ॥ యథా యథా చ
యౌవనమతిచక్రామ తథా తథా విఫలమనోరథస్యానపత్యతాజన్మా మహా
నవవర్ధత అస్య సంతాపః ॥ ౨౧౩ ॥ విషయోపభోగసుఖేచ్ఛాభిశ్చ మనో వి
జహౌ ॥ ౨౧౪ ॥ నరపతిసహస్రపరివృతమప్యసహాయమివ చక్షుష్మన్త
మప్యన్ధమివ భువనావలమ్బినమపి నిరాలమ్బనమివాత్మానమనపత్యమమ
న్యత ॥ ౨౧౫ ॥ అథాస్య చన్ద్రలేఖేవ హరజటాకలాపస్య కౌస్తుభప్రభే
వ కైటభారివక్షఃస్థలస్య వనమాలేవ ముసలాయుధస్య వేలేవ సాగరస్య మ
దలేఖేవ దిగ్గజస్య లతేవ కల్పపాదపస్య కుసుమోద్గతిరివ సురభిమాసస్య చన్
ద్రికేవ చన్ద్రమసః కమలినీవ సరసః తారకాపఙ్క్తిరివ నభసః హంసమా
లేవ మానసస్య చన్దనవనరాజిరివ మలయస్య ఫణామణిశిఖేవ శేషస్య భూ
షణమభూత్ త్రిభువనవిస్మయజననీ జననీవ వనితావిభ్రమాణాం సకలాన్
తఃపురప్రధానభూతా మహిషీ విలాసవతీ నామ ॥ ౨౧౬ ॥ ఏకదా చ స త
స్యా వాసముపగతస్తాం చిన్తాస్తిమితదీనదృష్టినా శోకమూకేన పరిజనేన
పరివృతాం ఆరాదవస్థితైశ్చ ధ్యానానిమిషలోచనైః కఞ్చుకిభిరుపాస్యమా
నాం అనతిదూరవర్తినీభిశ్చాన్తఃపురవృద్ధాభిరాశ్వాస్యమానాం అవిర
తాశ్రుబిన్దుపాతార్ద్రీకృతదుకూలాం అనలఙ్కృతాం వామకరతలవినిహి
తముఖకమలాం అసంయతాకులాలకాం నిబిడపర్యఙ్కికోపవిష్టాం రుద
తీం దేవీం దదర్శ ॥ ౨౧౭ ॥ కృతప్రత్యుత్థానాం చ తాం తస్యామేవ ప
ర్యఙ్కికాయాముపవేశ్య స్వయం చోపవిశ్య అజ్ఞాతబాష్పవేగకారణో
భీతభీత ఇవ కరతలేన విగతబాష్పామ్భఃకణౌ కుర్వన్ కపోలౌ భూమిపాల
స్తామువాచ ॥ ౨౧౮ ॥ దేవి కిమర్థమన్తర్గతగురుశోకభారమన్థర
మశబ్దముద్యతే గ్రథ్నన్తి హి ముక్తాఫలజాలకమివ బాష్పబిన్దునికరమేతా
స్తవ పక్ష్మపఙ్క్తయః ॥ ౨౧౯ ॥ కిమర్థం చ కృశోదరి నాలఙ్కృతాసి ॥ ౨౨౦ ॥
బాలాతప ఇవ రక్తారవిన్దకోశయోః కిమితి న పాతితస్తవ చరణయోరలక్తకర

సః ॥ ౨౮౧ ॥ కుసుమశరసరఃకలహంసకౌ కస్మాత్ పాదపంకజస్పర్శే
ననానుగృహీతౌ మణినూపురౌ ॥ ౧౮౨ ॥ కిం నిమిత్తమయమపగతమేఖ
లాకలాపమూకో మధ్యభాగః ॥ ౨౮౩ ॥ కిమిఙ్చ-హరిణ ఇవ హరిణలాం
ఛనే న లిఖితః కృష్ణాగరుపత్రభంగః - పయోధరభారే ॥ ౨౮౪ ॥ కేనకా
రణేన తన్వియం హరమకుటచంద్రలేఖేవ గంగాస్రోతసా న భూషితా హారేణ
వరోరు శిరోధరా ॥ ౨౮౫ ॥ కిం వృథా వహసి నిపిలాసిని స్రవదశ్రుజలల
వధౌతకుంకుమపత్ర లతం కపోలయుగళమ్ ॥ ౨౮౬ ॥ ఇదం చ కోమలాం
గుళిదళనికరం రక్తోత్పలమివ కరతలం కిమితి కర్ణపూరతామారోపితమ్॥
౨౮౭ ॥ ఇమాం చ కేన హేతునా మానిని ధారయస్యనుపరచిత గోరోచ
నాబిందుతిలకామసంస్కృతాలకినీం మళినామళికలేఖామ్ ॥ ౨౮౮ ॥ అ
యం చ తే బహుళపక్షప్రదోష ఇవ చంద్రలేఖా విరహితః కరభోరు కరోతి
మే దృష్టిఖేదమతిబహుళతిమిరపటలాంధకారః కుసుమరహితః కేశపాశః॥
౨౮౯ ॥ ప్రసీద ॥ నివేదయ దేవి దుఃఖనిమిత్తమ్ ఏతే హి పల్లవమివ సరా
గం మమ హృదయం కంపయంతి త్రగళీకృత స్తనాంశుకా స్తనాయతాని శ్వా
సమారుతాః ॥ ౨౯౦ ॥ కచ్చిన్మయాపరాద్ధం న్యేన వా కేన చిదస్మదుప
జీవినా పరిజనేన అతినిపుణముపచింతయన్నపి స్వామిభక్తిస్ఖలితమల్పమప్యా
త్మన స్త్వద్విషయే ॥ ౨౯౧ ॥ త్వదాయత్తం హి మే జీవితం రాజ్యం చ-క
థ్యతాం సుందరి శుచః కారణమ్- ఇత్యేవమభిధీయమానాపి యదా న కంచిత్
ప్రతివచనం ప్రపేదే విలాసవతీ తదా వృద్ధబాష్పహేతుం తస్యాః పరిజనమ
పృచ్ఛత్ ॥ ౨౯౨ ॥ అథ తస్యాస్తాంబూలకరంకవాహినీ సతతప్రత్యాస
న్నా మకరికా నామ రాజానమువాచ ॥ ౨౯౩ ॥ దేవకుతో దేవ్యాః దల్పమపి
పరిస్ఖలితం అభిముఖే చ దేవే కా శక్తిః పరిజనస్యాన్యస్య వా కస్య చిదపరా
ద్ధుమ్ ॥ ౨౯౪ ॥ కింతు మహాగ్రహస్యేవ విఫలనరేంద్ర సమాగమాస్మిన్నే
యమస్యా దేవ్యాః స్సంతాపస్సుమహాంశ్చ కాలస్సంశ్రయమానాయాః అ
తిక్రాంతః ॥ ౨౯౫ ॥ ప్రథమమపి స్వామిని సదా న వ శ్రీవస తనిసదీనపర
తాశయా నాసనస్నానభోజనభూషణపరిగ్రహాదిషు సమాచి షుగివసవ్యా
పారేషు కథం కథమపి పరిజనప్రయత్నాత్ప్రవర్తమానా సశోకేవాసీత్ ॥
౨౯౬ ॥ దేవహృదయపీడాపరిజిహీర్షయా చ న దర్శితవతీ సా వికారమ్॥
౨౯౭ ॥ అద్య తు చతుర్దశీతిథిభగవంతం-మహాకాలమర్చితుమితో గతయా

నయాంతి తత్ర మహాభారతే వాచ్యమానే శ్రుతమ్- అపుత్రాణాం కిల గతిర్నాస్తి
నవా సంతి లోకాశ్శుభాః పున్నామ్నో నరకాత్త్రాయత ఇతి పుత్రః ఇతి- ఏత
చ్ఛ్రుత్వా భవనమాగత్య పరిజనేన సశిరఃప్రణామమభ్యర్థ్యమానాపి నా
హారమభినందతి న భూషణపరిగ్రహమాచరతి నోత్తరం ప్రతిపద్యతే॥౨౯౮॥
కేవలమవిరళబాష్పబిందుదుర్దినాంధకారితముఖీ నోచితపతిదాక్షిణ్యేన దే
వః ప్రమాణమిత్యభిధాయ విరరామ ॥ ౨౯౯ ॥ విరతవచనాయాం తస్యాం
భూమిపాలస్తూష్ణీం ముహూర్తమివ స్థిత్వా దీర్ఘముష్ణం చ నిశ్వస్య వ్యాజగా
ద ॥ ౩౦౦ ॥ దేవి కిమత్ర క్రియతాం దైవాయత్తే వస్తున్యలమతిరుదితేన॥
౩౦౧ ॥ నవయమనుగ్రాహ్యాః ప్రాయో దేవతానాం ॥ ౩౦౨ ॥ ఆత్మజ
పరిష్వంగామృతాస్వాదసుఖస్య నూనమభాజనమస్మాకం హృదయమ్ ॥౩౦౩॥
అన్యస్మిన్ జన్మని నకృతమవదాతం కర్మ ॥ ౩౦౪ ॥ (జన్మాంతర విరహి
తం కర్మఫలముపనయతి పురుషస్యేహ జన్మని)॥ నహి శక్యం దైవమన్యథా
కర్తుం అభియుక్తేనాపి ॥ ౩౦౬ ॥ యావత్తు మానుష్యకే శక్యముపపాద
యితుం తావత్సర్వముపపాద్యతామ్ ॥ ౩౦౭ ॥ అధికాం కురు దేవి గురు
భక్తిం ద్విగుణాముపపాదయ దేవతాసు పూజామ్- ఋషిజనపరిచర్యాసు ద
ర్శితాదరా భవ పరం హి దైవతమృషయో యత్నేనారాధితా యథా సమీ
హితఫలానామతిదుర్లభానామపి వరాణాం దాతారో భవంతి॥౩౦౮॥
శ్రూయతే హి పురా చండకౌశికప్రసాదాన్మగధేషు బృహద్రథో నామ రాజా
జనార్దనస్య జేతారమతులబలపరాక్రమం జరాసంధం నామ తనయం లే
భే ॥ ౩౦౯ ॥ దశరథశ్చ రాజా పరిణతవయా అపి విభాండకమహాముని సుత
స్యఋశ్యశృంగస్య ప్రసాదాన్నారాయణభుజానప్రతిహతాన్-ఉదధీనివా
క్షోభ్యానవాప చతురః పుత్రాన్ ॥ ౩౧౦ ॥ (అన్యే చ రాజర్షయ స్తపోధ
నానారాధ్య పుత్రదర్శనామృతస్వాదసుఖభాజోఽభూవన్॥౩౧౧॥ అమో
ఘఫలా హి మహామునిజనసేవా ॥ ౩౧౨ ॥ అహమపి ఖలు కదా సముపా
రూఢగర్భభరాలసామాపాండురముఖీమాసన్నపూర్ణచంద్రోదయా
మివ పౌర్ణమాసీం నిశాం దేవీం ద్రక్ష్యామి ॥ ౩౧౩ ॥ కదా మే తనయజ
న్మమహోత్సవానందనిర్భరో హరిష్యతి పూర్ణపాత్రం పరిజనః॥౩౧౪॥
కదా హరిద్రవసనధారిణీ సుతసనాథోత్సంగా ద్యౌరివోదిత రవిమండలా
సబాలాతపా మామానందయిష్యతి దేవీ ॥ ౩౧౫ ॥ కదా సర్వౌషధిపిం

జటాజటిలకేశో నిహితరక్షః ఘృతమధుబిందుతాలుః లలాటనిహితగౌర
సర్షపస్నేహమిశ్రభూతిలేఖో గోరోచనాచిత్రితకంఠసూత్రగ్రథితవ్యాఘ్రన
ఖోఽర్ధదశనశూన్యస్మితాననః పుత్రకోఽనయిష్యతి మే హృదయమాహ్లాదమ్॥
౩౧౬ ॥ కదా గోరోచనాకపిలద్యుతిరంతఃపురికాకరతలపరంపరాసం
చార్యమాణమూర్తిరశేషజనాభినందితో మంగళప్రదీప ఇవ మే శోకాంధ
కారముత్సారయిష్యతి చక్షుషోః ॥ ౩౧౭ ॥ కదా క్షితితలరేణుధూస
రో మండయిష్యతి మమ హృదయేన దృష్ట్యా చ సహ పరిభ్రమన్ భవనాంగ
ణమ్ ॥ ౩౧౮ ॥ కదా కేసరికిశోరక ఇవ సంజాతజానుచంక్రమణారంభః
సంచరిష్యతీతి స్తతః స్ఫటికమణిమయభిత్త్యంతరితాం గృహమృగశాబకా
నాజిఘృక్షుః ॥ ౩౧౯ ॥ కదాంతఃపురికానూపురసినాదసంగతాన్ గృహ
కలహంసకాననుసరన్ కక్ష్యాంతర ప్రధావితః కనకమేఖలాఘంటికార
వానుసారిణీమాయాసయిష్యతి ధాత్రీమ్ ॥ ౩౨౦ ॥ కదా కృష్ణాగరుపం
కలిఖితమదలేఖాలంకృతగండస్థలః కోమలముఖరవడిండిమధ్వనిజాతప్రీతి
రూర్ధ్వకరవిప్రకీర్ణచందనచూర్ణధూళిధూసరః కుంచితాంగుళిశిఖరాం
కుశాకర్షణవిధూతశిరాఽనుకరిష్యతి మదమత్తగజరాజలీలామ్॥ ౩౨౧॥ క
దా మాతుశ్చరణయుగరాగోపయుక్తశేషేణ పిండాలక్తకరసేన వృద్ధకం
చుకినాం విడంబయిష్యతి ముఖాని ॥ ౩౨౨ ॥ కదా కుతూహలలోల
లోచనో మణికుట్టిమేష్వధోదత్తదృష్టిరనుసరిష్యతి స్ఖలద్గతి రాత్మనః ప్రతి
బింబాని ॥ ౩౨౩ ॥ కదా నరేంద్ర సహస్రప్రసారితభుజయుగళోఽభినం
ద్యమానాంగమనోభూషణమణిమయూఖలేఖాకులీక్రియమాణలోలదృష్టి
ఆస్థానస్థితస్య మమ పురః పర్యటిష్యతి సభాంతరేషు ॥ ౩౨౪ ॥ ఇత్యేతాని
చాన్యాని మనోరథశతాని చింతయతః అంతస్సంతప్యమానస్య యాంతి రజ
న్యః ॥ ౩౨౫ ॥ మామపి దహత్యేవాయమహర్నిశమనల ఇవానపత్యతా
సముద్భవః శోకః ॥ ౩౨౬ ॥ శూన్యమేవ మే ప్రతిభాతి జగత్ - అఫలమివా
ఖిలం పశ్యామి జీవితం రాజ్యంచ అప్రతివిధేయే తు విధాతరి కిం కరోమి త
న్ముచ్యతామయం దేవి శోకానుబంధః ॥ ౩౨౭ ॥ ఆధీయతాం [illegible]
చ ధీః (ధర్మపరాయణానాం హి సదా సమీపసంచారిణ్యః కల్యాణసంపదో
భవంతి)॥ ౩౨౮ ॥ ఏవమభిధాయ సలిలమాదాయ స్వయం కరతలేనాభి
నవపల్లవేనేవ వికచకమలతుల్యమాననమస్యాః సాశ్రులేఖం మమార్జ

౩౨౯ ॥ పునఃపునశ్చ ప్రియశతమధురాభిశ్శోకాపనోదననిపుణాభిర్ధర్మో
పదేశగర్భాభిర్వాగ్భిరాశ్వాస్య సుచిరం స్థిత్వా నరేంద్రో నిర్జగామ॥
౩౩౦ ॥ నిర్గతే చ తస్మిన్మందీభూతశోకవేగా విలాసవతీ క్ర ధాత్రీయమా
ణాభరణపరిగ్రహాదికం సముచితం వాసరవ్యాపారమకరోత్॥ ౩౩౧॥ త
తః ప్రభృతిసుతరాం దేవతారాధనేషు బ్రాహ్మణపూజాసు గురుజనపరిచ
ర్యాసుచ ఆదరవతీబభూవ ॥ ౩౩౨ ॥ యద్యచ్చ కించిత్కుతశ్చిచ్ఛుశ్రా
వ [illegible]ం త్తదభిలాషకస్పృష్ణయా సర్వం చకారనమహాంత మపిక్లేశ మజీగ
ణత్ ॥ ౩౩౩ ॥ అనవరతదహ్యమానగుగ్గులుబహులధూమాంధకారితే
షుచండికాగృహేషుధవళాంబరాశుచిమూర్తిరుపోషితా హరితకుశో
పచ్ఛన్నేషుభూమిశయనేషుసుష్వాప ॥ ౩౩౪ ॥ పుణ్యసలిలపూరితైర్వివి
ధకుసుమఫలోపేతైః క్షీరతరుపల్లవలాంఛనైః సర్వరత్నగర్భైః శాతకు
మ్భైః గోకులేషువృద్ధగోపవనితాకృతమంగళా లక్షణసంపన్నానాం గ
వామధఃసస్నౌ ॥ ౩౩౫ ॥ ప్రతిదివసముత్థాయోత్థాయసర్వరత్నోపేతా
ని హైమాని తిలపాత్రాణి బ్రాహ్మణేభ్యోదదౌ ॥ ౩౩౬ ॥ మహానరేంద్ర
లిఖితమండలమధ్యవర్తినీ వివిధబలివిధానానందితదిగ్దేవతాని బహుళచతు
ర్దశీనిశాసు చతుష్పథేషు స్నానమంగళానిభేజె ॥ ౩౩౭ ॥ సిద్ధాయతనా
నికృతవివిధదైవతోపయాచితకానిసిషేవే ॥ ౩౩౮ ॥ దర్శితప్రత్యాదేశా
నిసన్నిధానమాతృభవనాని జగామ ॥ ౩౩౯ ॥ ప్రసిద్ధేషునాగకులహ్ర
దేషుమమజ్జ ॥ ౩౪౦ ॥ అశ్వత్థ ప్రభృతీనుపపాదితపూజాన్మహావనస్ప
తీన్ కృతప్రదక్షిణావవందే ॥ ౩౪౧ ॥ దోలాయమానమణివలయేనపా
ణియుగళేనకృతస్నానాస్వయమఖండితశాలిసితసిక్థకుసుమసంపాదితరం
జితపాత్రపరిగృహీతం వాయసేభ్యోగంధోదనబలిమదాత్॥ ౩౪౨॥అప
రిమితకుసుమధూపవిలేపనపూపఫలపాయసలాజకలితామహరహః జ్యే
ష్ఠాదేవీసపర్యామాతతాన ॥ ౩౪౩ ॥స్వయముపాహృతపిండపాత్రాన్
భక్తిప్రవణేనమనసా సిద్ధాదేశాన్నగ్నక్షపణకాన్పప్రచ్ఛ ॥ ౩౪౪॥విప్ర
శ్నికాదేశవచనానిబహుమేనే ॥ ౩౪౫ ॥ నిమిత్తజ్ఞానుపచచార ॥ ౩౪౬॥
శకునజ్ఞానవిదామాదరమదర్శయత్ ॥ ౩౪౭ ॥ అనేకవృద్ధపరంపరాస
మాగతానిరహస్యానిచకార ॥ ౩౪౮ ॥ దర్శనాగతద్విజగణానాత్మజ
దర్శనోత్సుకావేదశ్రుతిరకారయత్ ॥ ౩౪౯ ॥ అనవరతవాచ్యమానాః

పృష్ట్వా కథాః శుశ్రావ ॥ ౩౫౦ ॥ రక్షాప్రతిసరోపేతాన్యోషధీసూత్రా
ణి బబంధ ॥ ౩౫౨ ॥ పరిజనోఽపి చాస్యాః సతతముపశ్రుత్యై నిర్జగామ ॥ ౩౫౩
తస్మిన్నిమిత్తాని చ జగ్రాహ ॥ ౩౫౪ ॥ శివాభ్యో నిశి మాంసబలిపిండమనుదినం
సముత్ససర్జ ॥ ౩౫౫ ॥ స్వప్నదర్శనాశ్చర్యాణ్యాచార్యాణామాచచ
క్షే ॥ ౩౫౬ ॥ చత్వరేషు శివాబలిముపజహార ॥ ౩౫౭ ॥ ఏవం గచ్ఛతి కా
లే కదాచిద్రాజా క్షీణభూయిష్ఠాయాం రజన్యామల్పావశేషపాండుతార
కే జరత్పారావతపక్షధూసరే నభసి స్వప్నే సౌధశిఖరస్థితాయా విలాసవ
త్యాః కరిణ్యా ఇవ బిసవలయమాననే సకలకలాపరిపూర్ణమండలం శశినం
ప్రవిశంతమద్రాక్షీత్ ॥ ౩౫౮ ॥ ప్రబుద్ధశ్చోత్థాయ హర్షవికాసస్ఫీతత
రేణ చక్షుషా ధవళీకృతవాసభవనస్తస్మిన్నేవ క్షణే సబహుమానల శుకనా
సమాహూయ తం స్వప్నమకథయత్ ॥ ౩౫౯ ॥ సముపజాతహర్షస్తుస
తం ప్రత్యువాచ ॥ ౩౬౦ ॥ దేవ సంపన్నాః సుచిరాదస్మాకం ప్రజానాం చ
మనోరథాః ॥ ౩౬౧ ॥ కతిపయైరేవాహోభిరసంశయమనుభవిష్యతి స్వా
మీ సుతముఖకమలావలోకనసుఖం ॥ ౩౬౨ ॥ అద్య ఖలు మయాపి నిశి స్వప్నే
ధౌతధవళవాససా ప్రశాంతమూర్తినా దివ్యాకృతినా ద్విజేన వికచచంద్ర
కలావదాతదళశతం- ఆలోలకేసరసహస్రజటిలం మకరందబిందుసందో
హవర్షి పుండరీకముత్సంగే దేవ్యా మనోరమాయా నిహితం దృష్టం ॥ ౩౬౩
ఆవేదయంతి హి ప్రత్యాసన్నమానందమగ్రజాతాని శుభాని నిమిత్తాని ॥ ౩౬౪
కిం వాన్యత్ప్రియతరం పరమానందకారణమతో విద్యతే ॥ ౩౬౫ ॥ అవితథ
ఫలాని హి ప్రాయో నిశావసానసమయే దృష్టా భవంతి స్వప్నాః ॥ ౩౬౬ ॥ స
ర్వథా సచిరేణైవ మాంధాతారమివ ధౌరేయం సర్వరాజర్షీణాం భువ
నానందహేతుమాత్మజం జనయిష్యతి దేవీ ॥ ౩౬౭ ॥ శరత్కమలినీవ త్వా
మభినవకమలోద్గమేన గంధగజమాహ్లాదయిష్యతి దేవం యేనేయం స్నిగ్ధకమ
దలేఖా విచ్ఛిన్నసంతానా క్షితిభారధారణోచితా భవిష్యతి కులసంతతి
స్వామిన ఇత్యేవమభిదధానమేవ తం కరేణ గృహీత్వా నరేంద్రః ప్రవిశ్యా
భ్యంతరముభాభ్యామపి తాభ్యాం స్వప్నాభ్యాం విలాసవతీమానందయాం చ
కార ॥ ౩౬౮ ॥ కతిపయదివసాపగమే చ దేవతాప్రసాదాత్ - సరసీమివ
ప్రతిమాశశిగర్భాం విలాసవతీం ॥ ౩౬౯ ॥ యేన చ నందనవనరాజిరి
వ పారిజాతేన మధుసూదనవక్షఃస్థలీవ కౌస్తుభమణినా సుత రామరాజత దే

పీ ॥ ౩౭౦ ॥ దర్పణశ్రీరివచగర్భచ్ఛలేనసంక్రాంతమవనిపాల ప్రతిబింబ
ముమాహసా ॥ ౩౭౧ ॥ శనైశ్శనైశ్చప్రతిదివసముపచీయమానగర్భనిర్భ
రాపరిపీత సాగరసలిల భరమంథరేవ మేఘమాలామందం మందం సంచ
చార ॥ ౩౭౨ ॥ ముహుర్ముహురనుబద్ధజృంభికమాజిహ్మితలోచనసంచార
సంనిశ్శ్వాస ॥ ౩౭౩ ॥ తథావస్థాంచ తామనభినందితపానభోజనాం సాప్రా
వృషమివశ్యామాయమానపయోధరముఖీం కేతకీమివగర్భపాండురా
మాలోక్యగేహకుశలైః పరిజనోఽపిజ్ఞాతవాన్ ॥ ౩౭౪ ॥ అథతస్యాః సర్వ
పరిజనప్రధానభూతా మనోరమా రాజకులసంవాసచతురా సర్వదాచ రాజసన్ని
కర్షప్రగల్భా సర్వమంగళకుశలా కులవర్ధనా నామమహత్తరికా ప్రశస్తే
దివసే ప్రదోషవేళాయామభ్యంతరాస్థాన మండపగతం గంధతైలాభిషేక
జ్వలితదీపికాసహస్రపరివృతం- ఉడునికరమధ్యవర్తిన మివపౌర్ణమా
సీశశినం- ఉరగరాజఫణామణిసహస్రాంతరాళస్థితమివ నారాయణం
మూర్ధాభిషిక్తైః ప్రధాననరేంద్రైః పరిమితైః పరివృతం అనతిదూరావస్థి
తపరిజనంఅనంతరముత్తుంగవేత్రాసనోపవిష్టేనధౌతధవళాంబరపరి
ధానేన నాత్యుల్బణవేషేణ జలనిధినేవాగాధ గాంభీర్యేణ సముపారూఢ
విస్రంభనిర్భరాస్తాస్తాః కథాః శుకనాసేనసహకుర్వాణం భూమిపాలము
పసృత్యరహః కర్ణమూలే విదితవిలాసవతీగర్భవృత్తాంతమకార్షీత్
౩౭౫ ॥ తేనతుతస్యావచనేనాశ్రుతపూర్వేణాసంభావ్యేనామృతరసేనే
వసిక్తసర్వాంగస్యసద్యః ప్రకటరోమాంకురనికరకంటకితతనోరానంద
రసేనవిహ్వలీక్రియమాణస్యస్మితవికసితకపోలమూలస్యపరిపూరితహృద
యాతిరిక్తహర్షమివదశనాంశువితానచ్ఛలేనవికిరతోరాజ్ఞః శుకనాస
ముఖేగోలతారకమానందజలబిందుక్లిన్నపక్ష్మమాలంతత్క్షణంపపాతచ
క్షుః ॥ ౩౭౬ ॥ అనాలోకితపూర్వాంతుతంహర్ష ప్రకర్షమభిసం వీక్ష్య
భూపతేః కులవర్ధనాంచస్మితవికసితముఖీమాగతాం దృష్ట్వాతస్యాచార్థ
స్యసతతం మనసివర్తమాన త్వాదవిదితవృత్తాంతోఽపితత్కాలోచితమప
రమతిమహతోహర్షస్య కారణమపశ్యన్ శుకనాసః స్వయముత్ప్రేక్ష్య
సముత్సృష్టాసనః సమీపతరముపసృత్యనాతిప్రకాశమాబభాషే ॥ ౩౭౭ ॥
దేవకిమస్తికించిత్తస్మిన్ స్వప్నదర్శనేసత్యం ఉత్ఫుల్లలోచనాహికులవ
ర్ధనాదృశ్యతే ॥ ౩౭౮ ॥ దేవస్యాపీదంప్రియవచనశ్రవణకుతూహలా

దివ శ్రవణమూలముపసర్పదుపరచయదివ నీలకువలయకర్ణపూరశోభా మానందజలప్లుతాంతరితతారకం ఏకసదా వేదయతీమహత్ప్రావణ కారం మీక్షణయుగళం ॥ ౩౯ ॥ ఉపారూఢమహోత్సవశ్రవణకుతూహలముత్సుకం క్లామ్యతి మేమనస్తదా వేదయతు దేవః కిమిదమిత్యుక్తవతి తస్మిన్ రాజా విహస్యాబ్రవీత్ ॥ ౪౦ ॥ యదిసత్యమస్యా యథాకథితం తథా సర్వమవితథం స్వప్నదర్శనం అహం తు న శ్రద్దధే ॥ ౪౧ ॥ కుతోస్మాకమియతీభాగ్యసంపదభాజనం హి వయమీదృశానాం శ్రేయవచనశ్రవణానామవితథవాదినీమప్యహం కులవర్ధనామేవంవిధానాం కల్యాణానామసంభావితమాత్మానం మన్యమానో విపరీతామివాద్య పశ్యామి తదుత్తిష్ఠ స్వయమేవ గత్వా కిమత్ర సత్యమితి దేవీం దృష్ట్వా జ్ఞాస్యామీత్యభిధాయ విసృజ్య సకలనరేంద్రలోకం ఉన్ముచ్య స్వాంగేభ్యో భూషణాని కులవర్ధనాయైదత్త్వాతయాచ తత్ప్రసాదానంతరమవనితలాశ్లిష్ట లలాటలేఖయా శిరః ప్రణామేనాభ్యర్చితః సహ శుకనాసేనోద్ధాయ హర్షవిశేష నిర్భరేణత్వర్యమాణో మనసా పవనచలిత లకువలయదళ లీలావిడంబకేన దక్షిణేనాక్ష్ణా పరిస్ఫురతాభినంద్యమానగమనస్తత్కాల సేవాసముచితేనవిరళేనపరిజనేనానుగమ్యమానః పురస్సంసర్పిణీనామనిలలోలస్థూలశిఖానాం ప్రదీపికానామాలోకేన సముత్సార్యమాణ కక్ష్యాంతరతిమిరమన్తః పురమయాసీత్ ॥ ౪౨ ॥ తత్రవసుకృతరక్షాసంవిధానేన వసుధానులేపనధవళితే ప్రజ్వలితమంగళప్రదీపే పూర్ణకలశాధిష్ఠిత ద్వారపక్షకే ప్రత్యగ్రలిఖితమంగల్యాలేఖ్యోజ్జ్వలభిత్తిభాగమనోహారిణి సముపరచితసిత వితానపర్యన్తావబద్ధముక్తాగుణేమణిప్రదీపప్రహతతిమిరే వాసభవనే భూమిలిఖితపత్రలతాకృతరక్షాపరిక్షేపం శయనం శిరోభాగవిన్యస్తరత్నధవళనిద్రామంగళకలశమ్ ఆబద్ధవివిధౌషధిమూలమంత్రమ్ అవస్థాపితరక్షాశక్తివలయమ్ ఇతస్తతోవిప్రకీర్ణ గౌరసర్షపమ్ అవలంబితబాలరోక్త గ్రథితలోహపప్పలపత్రమ్ ఆసక్తహరితారిష్టపల్లవం ఉత్తుంగపాదపరప్రతిష్ఠితంఇంద్రవీథీధవళప్రచ్ఛదపటం అచలరాజశిలాతల విశాలంగరోభ్చితంశయనతలమధిశయానాం కనకపాత్రపరిగృహీతైరవిచ్ఛిన్నవిరళాపస్థితదధిలవైః జలతరంగతరళైస్సితశాలిసిక్తసికతైః అగ్రథితకుసుమాంజలిసనాథైః శ్రూర్యభాజనైః అఖండితానసవత్స్యఘటలైశ్చ ప్రత్యగ్రపశితపిండమి

ష్ణైః అవిచ్ఛిన్నసలిలధారాగమ్యమానమార్గైః పటలకప్రజ్వాలితైశ్చ శీత
లప్రదీపైః గోరోచనామిశ్రగౌరసర్షపైశ్చసలిలాంజలిభిశ్చ ఆచారకుశలే
నాంతః పురజరతీజనేనక్రియమాణావతారణకమంగళాం ధవళాంబరవి
విక్తవేషేణ ప్రముదితేన ప్రస్తుతమంగళప్రాయాలాపేనపరిజనేనోపాస్య
మానాం ఉపారూఢగర్భతయాం తగ్నతకుశలైలా మివక్షితింసలిలనిమ
గ్నైరావతామివమందాకినీం గుహాగతసింహామివగిరిరాజమేఖలాంజలధ
రపటలాంతరిత దినకరామివదివస శ్రియంఉదయగిరిశిరోహిత శశిమండ
లామివవిభావరీమ్ అభ్యర్ణబ్రహ్మకమలవినిర్గమామివ నారాయణనా
భిం ఆసన్నాగస్త్యోదయామివ దక్షిణాశాం ఫేనావృతామృతకలశామివక్షీ
రోద వేలాంగోరోచనాచిత్రితదశనునుపహతఉభిధవళం దుకూలయుగ
ళం వసానాంవిలాసవతీందదర్శ ॥ ౩౭౨ ॥ ససంభ్రమపరిజనప్రసారితక
కరతలావలంబనావష్టంభేన వామజానువిన్యస్తహస్తపల్లవాం ప్రచలిత
భూషణమణిరవముఖరముత్తిష్ఠంతింవిలాసవతిమలమలమత్యాదరేణ దేవి
నోత్థాతవ్య మిత్యభిధాయసహతయాతస్మిన్నేవశయనీయేపార్థివస్సము
పావిశత్ ॥ ౩౭౩ ॥ ప్రమృష్టచామీకరచారుపాదే ధవళోపచ్ఛదే చాసన్నే
శయనాంతరేశుకనాసోఽప్యుపావిశత్ ॥ ౩౭౪ ॥ అథ తాముపారూఢగ
ర్భామాలోక్యహర్షభరమన్థరేణమనసా ప్రస్తుతపరిహాసో రాజా దేవిశుక
నాసఃపృచ్ఛతియదాహకులవర్ధనాకిమతత్తథ్యమేవ ఇత్యువాచ॥ ౩౭౫
అథాస్యాః స్మితచ్ఛురితకపోలాధరలోచనాలజ్జయాదశనాంశుజాలకవ్యా
జేనాంశుకేనేవముఖమాచ్ఛాదయంతీవిలాసవతితత్క్షణమధోముఖీతస్థౌ ॥
౩౭౬ ॥ పునఃపునశ్చానుబధ్యమానాకింమాం మామతిమాత్రంత్రపాపర
వశాంకరోషినాహంకించిదపివేద్మి ఇత్యభిదధానాసాతిర్యగ్వలితతారకే
ణచక్షుషాఅవనతముఖీ రాజానంసాభ్యసూయమివాపశ్యత్ ॥ ౩౭౭॥ అ
పరిస్ఫుటహాసజ్యోత్స్నావిశదేనముఖశశినాభూభుజాంపతిరేనాంభూ
యోఽబభాషే ॥ ౩౭౮ ॥ సుతనుయదిమదీయేనవచసాతవత్రపావితన్యతే
తదయమహంస్థితోనిభృతం ॥ ౩౭౯ ॥ అస్యతుకిం ప్రతివిధాస్యసివిఘట
మానదళకోశవిశదచంపకద్యుతేః సవర్ణతయాపరిమళానుమీయమాన
కుంకుమాంగరాగస్య పాండురతామాపద్యమానస్యవర్ణస్య॥ ౩౮౦॥ అ
స్యయోశ్చగర్భసంభవామృతావసేకనిర్వాప్యమానహృదయ శోకానల

ప్రోభవద్ధూమమివవమతోః గృహీతనీలోత్పలయోరివచక్రవాకయోః త
మాలపల్లవలాంఛిత ముఖయోరివ కనకకలశయోః సకృదివాలిఖితకృష్ణా
గరుపంక పత్రలతయోః శ్యామాయమానచూచుకయోః పయోధరయోః
౩౮౧ ॥ అస్యాశ్చప్రతిదినమతిగాఢతామాపద్యమానేన కాంచీకలాపేనదూ
యమానస్యనస్యత్త్రివలిలేఖావలయస్య క్రశిమానముజ్ఝితో మధ్యభాగ
స్య ॥౩౮౨ ॥ ఇత్యేవంబ్రువాణమవనిపాలమంతస్స్మితముఖినిగూఢహాసశ్శుక
నాసః దేవకిమాయాస యసిదేవీమిమ మనయాకథయాపిలజ్జితేత్యాజకుల
వర్ధనాకథితవార్తాసంబద్ధ మాలా పమిత్యబ్రవీత్ ॥ ౩౮౩ ॥ ఏవంవిధా
భిశ్చనర్మప్రాయాభిః కథాభిస్సుచిరంస్థిత్వా శుకనాసస్స్వభవనమయా
సీత్ ॥ ౩౮౪ ॥ నరేంద్రోఽపితస్మిన్నేవవాసగృహేతయాసహతాంనిశా
మత్యవాహయత్ ॥ ౩౮౫ ॥ తతఃక్రమేణయథాసమీహితగర్భదోహద
సంపాదన ప్రముదితాపూర్ణే ప్రసవసమయేపుణ్యేఽహనిఅనవరత గళ
న్నాడికాకలితకాలకలైర్బహిరాగృహీతచ్ఛాయైర్గణకైర్గృహీతేల
గ్నేప్రశస్తాయాంవేలాయామిరమ్మదమివజలధరమాలాసకలలోక హృద
యానందకారిణం విలాసవతీసుతమసూత ॥ ౩౮౬ ॥ (తస్మిన్జాతేసరభ
సమిత స్తతః ప్రధావితస్య పరిజనస్యచరణశతసంక్షోభ చలితక్షితితలో
భూపాలాభిముఖ ప్రసృతస్ఖలద్గతివికలకంచుకిసహస్రోజనసమ్మర్దనిష్పి
ష్యమాణపతితకుబ్జవామనకిరాతగణోవిస్ఫార్యమాణాంతఃపురజనాభర
ణఝంకారమనోహారిర్గపూర్ణపాత్రహారిణవిలుర్ణ్యమానవసనభూషణ
స్సంక్షోభితనగరోరాజకులేవృష్టివృద్ధిసంభ్రమోఽతిమహానభూత్॥౩౮౭
అనంతరంచ మందరమథ్య మానజలనిధిఘోషగంభీరదుందుభిధ్వానపుర
స్సరేణప్రహతమృదుమృదంగశంఖకాహళానక నివహ నినాదనిర్భరేణ
మంగళపటహపటురవసంవర్ధితేనానేకజనసహస్రకలకలబహుళేనత్రి
భువనమాపూరయతాఉత్సవకోలాహలేనసామంతాః సాంతఃపురాః స
పరికృతయః సబాలవృద్ధాః సనృత్తురాగోపాలమున్మత్తాఇవహర్షనిర్భ
రాః ప్రజాః ॥ ౩౮౮॥ ప్రతిక్షణమవర్ధతచంద్రోదయేనేవజలనిధిరికలశము
ఖిగోరాజహానోజన్మనామహోత్సవః ॥ ౩౮౯ ॥ పార్థివస్తుతనయా
ననదర్శనోత్సవహృతహృదయోఽపిదివసవశేనమౌహూర్తికగణోపది
ష్టేప్రశస్తేముహూర్తేనివారితనిఖిలపరిజనశ్శుకనాసద్వితీయోమణిమయ

మంగళకలశయుగళశోభాన్యేన ఆసక్తబహుపుష్పప్రకరాలంకృతేన వివిధవన పల్లవనివహనిరంతరనిచితేనసన్నిహితకనకమయహలముసలయుగేనవిరళగ్రథితసితకుసుమమిశ్రదూర్వాప్రవాళమాలాలంకృతేన ఆలంబితావిరళవ్యాఘ్రచర్మణావందన మాలాంతరాళఘటిత ఘంటాగణేన ద్వారదేశేనవిరాజమానం ఉభయతశ్చ ద్వారపక్షకయోః మర్యాదానిపుణేనగోమయమయీభిరుత్తానవినిహితవరాటకప్రకరదంతురాభిరంతరాబద్ధవివిధవర్ణరాగరుచిరకార్పాసకుసుమలేశలాంఛితాభిః కుసుంభకేసర లవాశ్లేషలోహితాభిర్లేఖాభిరాలిఖితస్వస్తికభక్తిజాలముపరచయతాహరిద్రాద్రవవిచ్ఛురణపరిపింజరాంబరధారిణీంభగవతీంషష్ఠీం దేవీంకుర్వతావికచపక్షపుటవికటశిఖండిపృష్ఠమండలాధిరూఢమాలోలలోహితపటఘటితోపతాకముల్లసితశక్తిదండప్రచండకార్తికేయంసంఘట్టయతావిన్యస్తాలక్తకపటలపాటలమధ్యభాగౌసూర్యాచంద్రమసావాబధ్నతాకుంకుమ పంకపింజరీకృతామూర్ధ్వప్రోతకనకమయయవనికరకంటకితామవిరళలగ్నగౌరసిద్ధార్థక ప్రకరతయాఃకాంచనరసఖచితామివమృన్మయ గుటికాకదంబమాలాంవిరచయతాచ- చందనజలధవళితేషు భిత్తిశిఖరభాగేషు పంచరాగవిచిత్రచేలచీరకకలాపవిన్యాసంఆపీతపిష్టాతక పంకాంకితాం వర్ధమానకపరంపరాం అన్యానిచ ప్రసవగృహమండనమంగళానిసంపాదయతాపురంధ్రీవర్గేణసమధిష్ఠితంఉపద్వారసంయుతవివిధగంధకుసుమమాలాలంకృతజరచ్ఛాగం అఖిలవ్రీహిమధ్యావస్థాపితార్యవృద్ధాధ్యాసితశయనశిరోభాగం అనవరతదహ్యమానాజ్యమిశ్ర భుజగనిర్మోక మేషవిషాణక్షోదం అనల్పప్లుష్యమాణాశిష్టతరుపల్లవోల్లసితరక్షాధూమగంధం అధ్యయనముఖరద్విజగణవిప్రకీర్యమాణశాంత్యుదకలవం - అభినవలిఖిత మాతృపటపూజావ్యగ్రధాత్రీజనంఅనేకవృద్ధాంగనారబ్ధసూతికా మంగళగీతికామనోహరం ఉపపాద్యమానస్వస్త్యయనంక్రియమాణశిశురక్షాబలివిధానం ఆబధ్యమానధవళకుసుమదామశతంఅవిచ్ఛిన్నపఠ్యమాన నారాయణనామసహస్రం - అమలహాటకయష్టిప్రతిష్ఠాపితైరంతశ్శుభ శతానీవవిస్ఫులింగశిఖైర్ధ్యాయద్భిర్మంగళప్రదీపైరుద్భాసితంఉత్ఖాతాసి లతాసనాథపాణిభిస్సర్వతోరక్షాపురుషైః పరివృతంసూతికాగృహమపశ్యత్ - అంభఃపావకంచస్పృష్ట్వాప్రవివేశ ॥ ౩౯౦ ॥ ప్రవిశ్యచ ప్రసవపరిక్షామా

పాంసుమూతేఽయుత్సంగగతంవిలాసవత్యాః స్వప్రభాసముదయోపహ
తగర్భగృహప్రదీపప్రభంఅపరిత్యక్తగర్భరాగత్వాదుదయపరిపాటల
మండలమివసవితారం అపరసంధ్యా లోహితబింబమివ చంద్రమసం అ
నుపజాతకాఠిన్యమివకల్పతరుపల్లవంఉత్ఫుల్లమివరక్తారవిందరాశింఅవ
నిదర్శనావతీర్ణమివలోహితాంగంవిద్రుమకిసలయదళైరివ బాలాతప
చ్ఛేదైరివపద్మరాగరశ్మిభిరివవిరచితావయవం అనభివ్యక్త ముఖపంచక
మివమహాసేనంసురవనితాకరతలపరిభ్రష్టమివామరపతికుమారంఉత్తప్త
కల్యాణకాలేస్వరభాస్వరయా స్వదేహప్రభయా పూరయంతమివవాస
భవనం-ఉద్భాసమానైస్సహజభూషణైరివ మహాపురుషలక్షణై రుపేతమ్-
ఆగామికాలపాలన ప్రహృష్టయాశ్రియాసమాలింగితం ఆహ్లాద హేతు
మాత్మజందదర్శ ॥ ౩౯౧ ॥ కించ-సరాజావిగతనిమేషనిశ్చల పక్ష్మణా
చముహుర్ముహుఃప్రమృష్టసంఘట్టితానంద బాష్పపటలప్లుత తారకేణ
దూరవిస్ఫారితేనస్నిగ్ధేనచక్షుషాపిబన్నివాలంగన్నివస్పృశన్నివమనోరథస
హస్రప్రాప్తదర్శనంసస్పృహమీక్షమాణ స్తనయాననంముముదే॥ ౩౯౨॥
సకృతకృత్యంచాత్మానంమేనే ॥ ౩౯౩ ॥తదానీంసవృద్ధమనోరథశ్శుకనా
సస్తుశ్శనైరంగప్రత్యంగాన్యస్యనిరూపయన్ ప్రీతివిస్ఫారితలోచనోభూ
మిపాలమవాదీత్ ॥ ౩౯౪ ॥ దేవపశ్యపశ్యాస్యకుమారస్యగర్భసంపీడ
నవశాదపరిస్ఫుటావయవశోభస్యాపి మాహాత్మ్యమావిర్భావయంతిచ
కియంతిచిహ్నాని ॥ ౩౯౫ ॥ తథాహ్యస్య సంధ్యాంశురక్త బాలశశికలా
కారలలాటపట్టే- నవనళిననాళభంగతంతుతన్వీయ మూర్ణా పరిస్ఫుర
తి ॥ ౩౯౬ ॥ ఏతద్వికచపుండరీకధవళం కర్ణాంతాయతంముహుర్ము
హురున్మిషితైర్ధవళయతీవవాసభవనం అరాళపక్ష్మలోచన యుగళం॥
౩౯౭ ॥ విజృంభమాణకమలకోశపరిమళమనోహరమియమస్య సహజ
మాననామోదమాజిఘ్రతీవదూరాయతాకనకరేఖేవనాసికా॥౩౯౮॥ ర
క్తోత్పల వికారముద్వహతీవచాస్యాధరకమ్ ॥ ౩౯౯ ॥ రక్తోత్పలకలికా
లోహితతలౌభగవతోవిష్ణోరివ శంఖచక్రచిహ్నౌ ప్రశస్తరేఖా
లాంఛితౌకరౌ ॥ ౪౦౦ ॥ అభినవకల్పతరుపల్లవ కోమలం రేఖామత్స్యై
ర్ధ్వజరథతురగాతపత్రకమలై రలంకృతంఅనేకనరేంద్ర సహస్రచూడా
మణిచక్రచుంబనోచితంచరణయుగళం ॥ ౪౦౧ ॥ ఏషచదుందుభిరివాతి

గంభీరస్స్వరయోగోऽస్య రుదతశ్శ్రూయతే ॥ ౧౦౨ ॥ ఇత్యేవం కథయత్యేవ తస్మిన్నసంభ్రమోపసృతే రాజలోకే నద్వారిస్థితేన దత్తమార్గస్త్వరితగతిరాగత్య ప్రహర్షోదయపులకితతనుః స్ఫారీభవల్లోచనో మఙ్గళకనామా ప్రహృష్టవదనః పురుషః పాదయోః ప్రణమ్య రాజానం వ్యజిజ్ఞపత్ ॥ ౧౦౩ ॥ దేవ దిష్ట్యా వర్ధసే ప్రతిహతాస్తే శత్రవః చిరంజీవ జయ పృథివీం త్వత్ప్రసాదాదత్రభవతః శుకనాసస్యాపి జ్యేష్ఠాయాం బ్రాహ్మణ్యాం మనోరమాభిధానాయాం రామ ఇవ రేణుకాయాం తనయో జాతః శ్రుత్వా దేవః ప్రమాణమితి ॥ ౧౦౪ ॥ అథ నృపతిరమృతవృష్టిప్రతిమమాకర్ణ్య తద్వచనం ప్రీతివిస్ఫారితాక్షః ప్రత్యవదత్ ॥ ౧౦౫ ॥ అహో కల్యాణపరంపరా ॥ ౧౦౬ ॥ సత్యోऽయం జనప్రవాదో యద్విపద్విపదం సంపత్సంపదమనుబధ్నాతీతి ॥ ౧౦౭ ॥ సర్వథా సమానసుఖదుఃఖతాం దర్శయతా విధినాపి భవతైవ వయమనువర్తితా ఇత్యభిధాయ ప్రీతివికసితముఖస్సరసమాలింగ్య విహస్య స్వయమేవ శుకనాసస్యోత్తరీయం పూర్ణపాత్రం జహార ॥ ౧౦౮ ॥ తస్మై చ రాజా ప్రీతమనాః ప్రియవచనశ్రవణానురూపం పురుషాయాపరిమితం పారితోషికమాదిదేశ ॥ ౧౦౯ ॥ ఉత్థాయ చ తథైవ తేన చరణవిఘట్టనక్వణితనూపురసహస్రముఖరితదిగన్తరేణ సరభసోత్క్షేపవలితమణివలయావలివాచాలితభుజలతేనోర్ధ్వీకృతైరుత్తానతలైః కరపుటైరవిలలుణ్ఠితామాకాశకమలినీమివ దర్శయతా పర్యస్తమృదితకర్ణపల్లవేన పరస్పరాంగదకోటిసంఘట్టదష్టపాటితోత్తరీయాంశుకేన శ్రమజలధౌతాంగరాగరంజితచీనవాససా కించిదపసృష్టతమాలపత్రేణ విలసద్వారవిలాసినీహాసితైరున్నిద్రకైరవవనానుకారం ప్రథమతాసరభసవల్గనస్ఖలల్లోలహారలతాస్ఫాలితకుచస్థలేన సిందూరతిలకలులితాలకలేఖేన విప్రకీర్ణపిష్టాతకపాంసుపుంజపింజరితకేశపాశేన ప్రణృత్యవికలమూకకుబ్జకిరాతవామనబధిరజనపురస్సరేణ ఉత్తరీయాంశుకగ్రీవాబద్ధావకృష్టవిలంబితజరత్కంచుకికదంబకేన వీణావేణుమురజకాంస్యతాలలయానుగతేన కలమధురముద్గాయతా హర్షనిర్భరతయా మత్తేనేవోన్మత్తేనేవ గ్రహగృహీతేనేవ వ్యపగతవాచ్యావాచ్యవివేకేన నృత్తగీతక్రీడాప్రసక్తేనాన్తఃపురికాజనేన ప్రచలమణికుండలాహతకపోలభిత్తిరాచవిఘూర్ణమానకర్ణోత్పలేనాధోగళితవిలోలశేఖరేణ దోలా

యమానవైకతుకికుసుమమాలేన నిర్దయప్రహతభేరీమృదంగమర్దలప
టహానినాదానుగతకాహళీశంఖరవజనితరింభ సేనచరణసన్నిపాతైర్విదా
రయతేవవసుధాం రాజపరిజనేన ప్రవృత్తనృత్యేనచ చారణగణేనవివిధము
ఖవాద్యకోలాహలేన పఠతా వల్లతాచానుగమ్యమానశ్శుకనాసభవనం
గత్వా రాజాద్విగుణతరముత్సవమకారయత్ ॥ ౪౧౦ ॥ అతిక్రాంతేచ
షష్ఠీజాగరే ప్రాప్తే దశమే హని పుణ్యే ముహూర్తే గాస్సువర్ణంచ కోటి
శో బ్రాహ్మణసాత్కృత్వా మాతురస్యమయా పరిపూర్ణమండలశ్చంద్రస్స్వ
ప్నే ముఖకమలమావిశన్ దృష్ట ఇతిస్వప్నానురూపమేవ రాజాసూనోశ్చం
ద్రాపీడ ఇతి నామ చకార ॥ ౪౧౧ ॥ అపరేద్యుశ్శుకనాసోపి కృత్వా బ్రా
హ్మణోచితాస్సకలాః క్రియా రాజానుమతమాత్మజస్య విప్రజనోచితం వై
శంపాయన ఇతి నామ చక్రే ॥ ౪౧౨ ॥ క్రమేణకృతచూడాకరణాది బాల
క్రియాకలాపస్యశైశవమతిచక్రామ చంద్రాపీడస్య ॥ ౪౧౩ ॥ తారాపీడః
క్రీడావ్యాసంగవిఘాతార్థం బహిర్నగరాదనుశిప్రమర్ధక్రోశమాత్రా
యామతిమహతా తుహినగిరిశిఖరానుకారిణా సుధాధవళేన ప్రాకారమం
డలేనపరివృతం అనుప్రాకారమాహితేన మహతా పరిఖావలయేనపరివే
ష్టితం అతిదృఢకవాటసంపుటం ఉద్ఘాటితైకద్వారప్రవేశం ఏకాంతోపరచి
తతురగవాహ్యాళీవిభాగం అధః కల్పితవ్యాయామశాలం అమరాగారాకా
రంవిద్యామందిరమకారయత్ ॥ ౪౧౪ ॥ సర్వవిద్యాచార్యాణాంచ సం
గ్రహే యత్నమతిమహాంతమన్వతిష్ఠత్ ॥ ౪౧౫ ॥ తత్రస్థంచతం కేసరికిశో
రకమివ పంజరగతం కృత్వా ప్రతిషిద్ధనిర్గమం ఆచార్యకులపుత్రప్రాయపరి
జనపరివారం అపనీతాశేషశిశుజనక్రీడనవ్యాసంగం అనన్యమనసమఖి
లవిద్యోపాదానార్థమాచార్యేభ్యశ్చంద్రాపీడం శోభనేదివసే వైశంపా
యనద్వితీయమర్పయాంబభూవ ॥ ౪౧౬ ॥ ప్రతిదినంచోత్థాయోత్థాయ
సహవిలాసవత్యా విరళపరిజనస్తత్రైవగత్వైనమాలోకయామాస రా
జా ॥ ౪౧౭ ॥ చంద్రాపీడోప్యనన్యహృదయతయా తథా నియంత్రితో రా
జ్ఞా అచిరేణైవ కాలేన యథాస్వమాత్మకౌశలం - ప్రకటయద్భిః పాత్రవ
శాదుపజాతోత్సాహైరాచార్యైరుపదిశ్యమానాస్సర్వా విద్యా జగ్రాహ ॥
౪౧౮ ॥ మణిదర్పణ ఇవాతినిర్మలే తస్మిన్ సంచక్రామ సకలః కలాకలా
పః ॥ ౪౧౯ ॥ తథాహి పదే వాక్యే ప్రమాణే ధర్మశాస్త్రే రాజనీతిషు వ్యా

యానాసు విద్యాసు చాపచక్రచర్మకృపాణశక్తితోమరపరశుగదాప్రభృతిషు సర్వేష్వాయుధవిశేషేషు రథచర్యాసు గజపృష్ఠేషు తురంగమేషు వీణా వేణుమురజకాంస్యతాలదర్దురపుటప్రభృతిషు వాద్యేషు భరతాదిప్రణీతేషు నృత్యశాస్త్రేషు నారదీయప్రభృతిషు గాంధర్వవేదవిశేషేషు హస్తిశిక్షాయాం తురగవయోజ్ఞానేషు పురుషలక్షణేషు చిత్రకర్మణి యంత్రచ్ఛేద్యే పుస్తకవ్యాపారే లేఖ్యకర్మణి సర్వాసు ద్యూతకలాసు గంధశాస్త్రేషు శకునిరుతజ్ఞానే గ్రహగణితే రత్నపరీక్షాసు దారుకర్మణి దంతవ్యాపారే వాస్తువిద్యాసు ఆయుర్వేదమంత్రప్రయోగే విషాపహరణే సురఙ్గోపభేదే తరణే లఙ్ఘనే ప్లుతిషు ఆరోహణే రతితన్త్రేషు ఇన్ద్రజాలే కథాసు నాటకేష్వాఖ్యాయికాసు కావ్యేషు మహాభారతపురాణేతిహాసరామాయణేషు సర్వలిపిషు సర్వదేశభాషాసు సర్వసంజ్ఞాసు శిల్పేషు ఛన్దస్స్వన్యేష్వపి కలావిశేషేషు పరం కౌశలమవాప ॥ ౪౨౦ ॥ సహజాశ్రమమభ్యస్యతోఽస్య వృకోదరస్యేవ శైశవ ఏవావిర్బభూవ సర్వలోకవిస్మయజననీ మహాప్రాణతా ॥ ౪౨౧ ॥ యదృచ్ఛయా క్రీడతా ప్యనేన కరతలాలంబితకర్ణపల్లవావనతాం గా స్సింహశిశోరంకక్రమాక్రాన్తా ఇవ గజకలభకా శ్చలితుమపి న శేకుః ॥ ౪౨౨ ॥ ఏకైకేన కృపాణప్రహారేణాయం బాల ఏవ తాలతరూన్ మృణాలదండానివ లులావ ॥ ౪౨౩ ॥ సకలరాజన్యవంశవనదావానలస్య పరశురామస్యేవాస్య నారాచాః శిఖరిశిలాతలభిదో బభూవుః ॥ ౪౨౪ ॥ దశపురుషసంవాహనయోగ్యం చాయోదండం దేవశ్రమమకరోత్ ॥ ౪౨౫ ॥ ఋతే చ మహాప్రాణతాయాః సర్వాభిరన్యాభిః కలాభిరనుచకార తం వైశంపాయనః ॥ ౪౨౬ ॥ చంద్రాపీడస్య తు సకలకలాపరిచయబహుమానేన శుకనాసగౌరవేణ సహ పాంసుక్రీడనతయా సహసంవృద్ధతయా చ సర్వవిస్రంభస్థానం ద్వితీయమివ హృదయం వైశంపాయనః పరం మిత్రమాసీత్ ॥ ౪౨౭ ॥ నిమేషమపి తేన వినా స్థాతుమేకాకీ న శశాక ॥ ౪౨౮ ॥ వైశంపాయనోఽపి తముష్ణకరమివ వాసరోఽనుగచ్ఛన్ క్షణమపి విరహయాంచకార ॥ ౪౨౯ ॥ ఏవం తస్య సర్వవిద్యాపరిచయమాచరతశ్చంద్రాపీడస్య త్రిభువనవిలోభనీయో మృతరసవసాగరస్య సకలలోకహృదయనయనానందజననశ్చంద్రోదయ ఇవ ప్రవేశస్య బహువిధరాగవికారభంగురః సురధనుఃకలాప ఇవ జలధరసమయస్య మకరధ్వజాయుధభూతః కుసుమప్రసవ ఇవ కల్పపాదపస్య

అభినవాభివ్యజ్యమానరాగరమణీయః సూర్యోదయ ఇవ కమలవనస్య వివి
ధలాస్యవిలాసయోగ్యః కలాప ఇవ శిఖండినో యౌవనారంభః ప్రాదుర్భ
వ । రమణీయస్యాపి ద్విగుణాంరమణీయతాం పుపోషః ॥ ౪౩౦ ॥ లబ్ధావ
సరోఽనుసేవక ఇవ నికటీబభూవాస్య మన్మథః ॥ ౪౩౧ ॥ లక్ష్మ్యా సహ వి
స్తారవక్షఃస్థలం ॥ ౪౩౨ ॥ బంధుజనమనోరథైః సహాపూర్యతోరుదండ
ద్వయం ॥ ౪౩౩ ॥ అరిజనేన సహ తనిమానమభజత మధ్యభాగః ॥ ౪౩౪ ॥
త్యాగేన సహ ప్రథిమానమాతతాన నితంబభాగః ॥ ౪౩౫ ॥ ప్రతాపేన స
హోదరురోహ రోమరాజిః ॥ ౪౩౬ ॥ అహితకళత్రాలకలతాభిః సహ ప్రలం
బతాముపయయౌ భుజయుగళం ॥ ౪౩౭ ॥ చరితేన తే సహ ధవళతామభ
జత లోచనయుగళం ॥ ౪౩౮ ॥ ఆజ్ఞయా సహ గురుర్బభూవ శిఖరదేశః ॥
౪౩౯ ॥ స్వరేణ సహ గంభీరతామాజగామ హృదయం ॥ ఏవం చ క్రమే
ణ సమారూఢయౌవనారంభం పరిసమాప్తసకలకలావిజ్ఞానమధీతాశేష
విద్యం చావగమ్యానుమోదితమాచార్యైశ్చంద్రాపీడమానేతుం రాజా బ
లాధికృతం బలాహకనామానమాహూయ బహుతురగబలపదాతిపరివృ
తమతిప్రశస్తేఽహని ప్రాహిణోత్ ॥ ౪౪౧ ॥ స గత్వా విద్యాగృహం ద్వా
రస్థైః సమావేదితః ప్రవిశ్య క్షితితలవిలంబిత చూడామణినా శిరసా ప్రణమ్య
స్వభూమిసముచితే రాజసమీప ఇవ సవినయమాసనే రాజపుత్రానుమ
తో న్యషీదత్ ॥ ౪౪౨ ॥ స్థిత్వా చ ముహూర్తమాత్రం బలాహకశ్చంద్రా
పీడముపసృత్య దర్శితవినయో వ్యజిజ్ఞపత్ ॥ ౪౪౩ ॥ కుమార మహారాజః
సమాజ్ఞాపయతి ॥ ౪౪౪ ॥ పూర్ణా నో మనోరథా అధీతాని శాస్త్రాణి శిక్షి
తాః సకలాః కలాః గతోఽసి సర్వాయుధ విద్యాసు పరాం ప్రతిష్ఠాం అను
మతోఽసి నిర్గమాయ విద్యాగృహాత్ సర్వాచార్యైః ॥ ౪౪౫ ॥ ఉపగృ
హీతశిక్షం గంధగజకుమారకమివ వారిబంధాద్వినిర్గతం అధిగతసకలక
లాకలాపకం పౌర్ణమాసీశశినమివోద్గతం పశ్యతు త్వాం జనో వ్రజంతు స
ఫలతామతిచిరదర్శనోత్కంఠితాని లోకలోచనాని ॥ ౪౪౬ ॥ దర్శనం ప్రతి
తే సముత్సుకాన్యేవ సర్వాణ్యంతఃపురాణి ॥ ౪౪౭ ॥ అయమత్ర భవ
తో దశమో వత్సరో విద్యాగృహమధివసతః ప్రవిష్టోఽసి షష్ఠమనుభవన్
వర్షం ఏవం సంపిండితే షోడశేన ప్రవర్ధసే ॥ ౪౪౮ ॥ తదద్య ప్ర
భృతి నిర్గత్య దర్శనోత్సుకాభ్యో దత్త్వా దర్శనమఖిలాభ్యో మాతృభ్యః అ

భిర్వాద్యచగురుభిః అపగతనియన్త్రణో యథాసుఖ మనుభవ రాజ్యసుఖా
నినవయౌవనలలితానిచ ॥ ౪౪౯ ॥ సత్కారయ రాజలోకంపూజయద్విజా
తీన్ పరిపాలయప్రజాః ఆనన్దయబన్ధువర్గం ॥ ౪౫౦ ॥ అయంచతేత్రి
భువనైకరత్నమనిలగరుడసమజవ ఇంద్రాయుధ నామాతురఙ్గమః ప్రేష
తో మహారాజేన ద్వారితిష్ఠతి ॥ ౪౫౧ ॥ ఏష ఖలు దేవస్య పారసీకాధిపతి
నాత్రిభువనాశ్చర్యమితికృత్వాజలనిధిజలాదుత్థితమయోనిజమిదమశ్వర
త్నమాసాదితంమయామహారాజాధిరోహణయోగ్యమితిసందిశ్యప్రహితః
౪౫౨ ॥ దృష్ట్వానివేదితంచలక్షణవిద్భిః దేవయానిస్యోచ్చైశ్రవసః శ్రూ
యన్తే లక్షణాని తైరయముపేతో నైవంవిధో భూతో భావివాతురఙ్గమఇ
తి ॥ ౪౫౩ ॥ తదయమనుగృహ్యతామధిరోహణేన ॥ ౪౫౪ ॥ ఇదంచ
మూర్ధాభిషిక్త పార్థివకులప్రసూతానాం వినయోపపన్నానాంశూ
రాణామభిరూపాణాం కలావతాం చకులక్రమాగతానాంరాజపుత్రా
ణాంసహస్రంపరిచర్యార్థమను ప్రేషితం తురఙ్గమాధిరూఢం ద్వారి
ప్రణామలాలసంప్రతిపాలయతి ॥ ౪౫౫ ॥ ఇత్యభిధాయవిరతవచసివలా
హకేచన్ద్రాపీడఃపితురాజ్ఞాంశిరసి కృత్వానవజలధరధ్వాన గమ్భీరయా
గిరాప్రవేశ్యతామింద్రాయుధఇతినిర్గమిషురాదిదేశ ॥ ౪౫౬ ॥ అథవ
చనానన్తరమేవ ప్రవేశితముభయతః ఖలీనకనకకటకావలగ్నాభ్యాంప
దేపదేకృతాకుంచనప్రయత్నాభ్యాంపురుషాభ్యామవకృష్యమాణమతిప్ర
మాణమూర్ధ్వకరపురుషప్రాప్య పృష్ఠభాగమాపిబన్తమివసమ్ముఖాగత
మఖిలమాకాశమతినిష్ఠురేణముహుర్ముహుః ప్రకమ్పితోదర రన్ధ్రేణహే
షారవేణపూరితభువనోదర వివరేణనిర్భర్త్సయన్తమివార్కవేగదుర్వి
దగ్ధంగరుత్మన్త మతిదూరమవనతా ప్రతిక్షణమతిదూరమున్నమతాచ
జవనిరోధస్ఫీతరోషఘుర్ఘురాయమాణఘోరఘోణేనశిరోభాగేననిజ
జవదర్పవశాదుల్లఙ్ఘనార్థమాకలయన్తమివత్రిభువనమసితపీతహరితపా
టలాభిరాఖండలచాపానుకారిణీభిరేఖాభిః కల్మాషితశరీరమాస్తీర్ణకంబ
లమివ కుంజరకలభాంకైలాసతటాఘాతధాతుధూళిపాటలమివహరవృ
షభమసురరుధిరపంకలేఖాలోహితసటమివ పార్వతీసింహంరంహస్సం
ఘాత మివమూర్తిమన్తమనవరతపరిస్ఫురత్ప్రోథపుటోన్ముక్తప్రూత్కా
రేణాతిజవాత్పీతమనిలమివనాసికావివరేణోద్వమన్తమన్తస్స్ఖలితముఖర

ఖలీనఖరశిఖరఘట్టోభజన్మనోలాలాజలభుషః ఫేనపల్లవైః ఉదధినివాసప
రిపీతామృతరసగండూషానివోద్గిరంతమత్యాయతతయా నిర్మాంసతయా స
ముత్కీర్ణమివవదనముద్వహంతమాననమండలనిహితారుణమణిసము
ద్గతైరంశుకలాపైరుపేతేనావసక్తరక్తచామరేణేవ నిశ్చలశిఖరేణకర్ణ
యుగళేనవిరాజమానముజ్జ్వలకనకశృంఖలారచితరశ్మికలాపకలితయా
లాక్షాలోహితలంబలోలసటాసంతానయా జలనిధిసంచరణలగ్నవిద్రు
మపల్లవయేవ శిరోధరయోపశోభితమతి కుటిలకనకపత్రలతాప్రతాన
భంగురేణపదేపదేరణితరత్నమాలేన స్థూలముక్తాఫలప్రాయేణతారా
గణేనేవసంధ్యారాగారుణేనాశ్వాలంకారేణాలంకృతం అశ్వాలంకార
నిహితమరకతరత్నప్రభాశ్యామాయమానదేహతయా గగనతలనిపతిత
దివసకరరథతురగశంకామివోపజనయంతమతితేజస్వితయాజవనిరోధ
రోషవశాత్ప్రతిరోమకూపాత్సముద్గతానిసాగరపరిచయలగ్నానిము
క్తాఫలానీవస్వేదజలలవజాలకాని వహంతమింద్రనీలమణిపాదపీఠాను
కారిభిరంజనశిలాఘటితైరివ అనవరతపతనోత్పతనజనితవిషమఖరముఖ
రవైఃపృథుభిః ఖురపుటైర్జర్ఝరితవసుంధరైర్మురజవాద్యమివాభ్య
స్యంతముత్కీర్ణమివజంఘాసువిస్తారితమివోరసి శ్లక్ష్ణీకృతమివ ముఖేప్ర
సారితమివకంధరాయాముల్లిఖితమివపార్శ్వయోః ద్విగుణీకృతమివజ
ఘనభాగేజవప్రసతి పక్షమివగరుత్మతః త్రైలోక్యసంచరణసహాయమివ
మారుతస్య అంశావతారమివోచ్చైఃశ్రవసః వేగసబ్రహ్మచారిణమివమ
నసోహరిచరణమివ సకలవసుంధరోల్లంఘనతృష్ణం వరుణహంసమివమా
నసప్రచారంమధుమాసదివ సమివవికాసితాశోకపాటలంవ్రణి సమివభ
స్మసితపుండ్రకాంకితముఖం కమలవనమివ మధుపంకపింగకేసరంగ్రీష్మది
వసమివమహాయామముగ్రతేజసంచభుజంగమివ సదాగత్యభిముఖముదధి
పులినమివశంఖమాలికాభరణంభీతమివ స్తబ్ధకర్ణం విద్యాధరరాజ్యమి
వచక్రవర్తినరవాహనోచితం సూర్యోదయమివ సకలభువనాభూ
షణమశ్వాతిశయమింద్రాయుధమద్రాక్షీత్ ॥ ౨౫౭ ॥ దృష్ట్వాచతమదృ
ష్టపూర్వమమానుషలోకోచితాకారమఖిలత్రిభువనరాజ్యోచితమశేష
లక్షణోపపన్నమశ్వరూపాతిశయ మధీరప్రకృతేరపిచంద్రాపీడస్యాపస్ప
ర్శవిస్మయోహృదయం ॥ ౨౫౮ ॥ ఆసీచ్చాస్యమనసిసరభసవర్తనవలిత

వాసుకిభ్రామితమందరేణ మథ్నతా జలనిధిజలమిదమశ్వరత్నమనుద్ధరతా పూర్వం కిన్నామ రత్నముద్ధృతం సురాసురలోకేన ॥ ౪౫౯ ॥ అనారోహతా చ మేరుశిలాతలవిశాలమస్య పృష్ఠమాఖండలేన కిమాసాదితం త్రైలోక్యరాజ్యఫలం ॥ ౪౬౦ ॥ ఉచ్చైశ్శ్రవసా విస్మితహృదయో వంచితః ఖలు జలనిధినా శతమఖః ॥ ౪౬౧ ॥ మన్యే చాహం భగవతో నారాయణస్య చక్షుర్గోచరమియతాపి కాలేన వాయముపగతః యేనాద్యాపి తం గరుడారోహణవ్యసనితా న పరిత్యజతి ॥ ౪౬౨ ॥ అహో ఖల్వతిశయిత త్రిదశరాజసమృద్ధిరియం తాతస్య రాజ్యలక్ష్మీః యదేవంవిధాన్యపి సకల త్రిభువనదుర్లభాని రత్నాన్యుపకరణతామాగచ్ఛంతి ॥ ౪౬౩ ॥ అతితేజస్వితయా మహాప్రాణతయా చ సదైవతేవేయమస్యాకృతిః యత్సత్యమారోహణే శంకామివ మే జనయతి ॥ ౪౬౪ ॥ నహి సామాన్యవాజినామమానుషలోకోచితాస్సకల త్రిభువనవిస్మయజనన్య ఈదృశ్యో భవంత్యాకృతయః ॥ ౪౬౫ ॥ దైవతాన్యపి హి మునిశాపవశాదుజ్ఝితనిజశరీరకాణి శాపవచనబలోపనీతాన్యేతాని శరీరాంతరాణ్యధ్యాసత ఏవ ॥ ౪౬౬ ॥ శ్రూయతే హి పురా స్థూలశిరా నామ మహాతపా మునిరఖిలభువనలలామభూతామప్సరసం రంభాభిధానాం శశాప సా సురలోకమపహాయాశ్వహృదయే నివేశ్యాత్మానమశ్వహృదయేతి విఖ్యాతా బడబాభూత్వా మృత్తికావత్యాం శతధన్వానం నామ రాజానముపసేవమానా మర్త్యలోకే మహాంతం కాలమువాస ॥ ౪౬౭ ॥ ఆన్యే చ మహాత్మానో మునిజనశాపపరిపీత ప్రభావా నాకారా భూత్వా బభ్రమురిమం లోకం ॥ ౪౬౮ ॥ అసంశయమనేనాపి మహాత్మనా కేనాపి శాపభాజా భవితవ్యమావేదయతీవ మదంతః కరణమస్య దివ్యతాం ॥ ౪౬౯ ॥ ఇతి విచింతయన్నారురుక్షురాసనాదుదతిష్ఠత్ ॥ ౪౭౦ ॥ మనసా చ తం తురంగముపసృత్య మహాత్మన్నర్వాన్ యోఽసి సోఽసి నమోఽస్తు తే సర్వథా మర్షణీయో యమారోహణాతిక్రమోఽస్మాకమపరిగతాః దైవతాన్యప్యనుచితపరిభవభాంజి భవంతీత్యామంత్రయాంబభూవ ॥ ౪౭౧ ॥ విదితాభిప్రాయ ఇవ స తమిందాయుధశ్చటులశిరః కేసరసటాహతిఘూర్ణితతారకేణ తిర్యక్చక్షుషా విలోక్య ముహుర్ముహుస్తాడయతా క్షితితలముత్ఖాత ధూలిధూసరేత క్రోడరోమరాజినా దక్షిణఖురేణారోహణాయాహ్వయన్నివ స్ఫురితఘ్రాణవివరఘుర్ఘురధ్వనిమిశ్రం

మధురమపరుషహుంకార పరంపరానుబద్ధమతి మనోహర హేషారవ
మకరోత్ ॥ ౪౭౨ ॥ అథానేనమధుర హేషితేనదత్తారోహణాభ్యనుజ్ఞ
ఇవఇంద్రాయుధమారురోహ చంద్రాపీడః ॥౪౭౩॥ సమారుహ్యతంప్రా
వేశమాత్రమివ త్రైలోక్యమఖిలంమన్యమానో నిర్గత్య ప్రళయజలధర వి
ముక్తోపలాసారపరుషేణ జర్ఝరయ తేవరసాతలమతినిష్ఠురేణ ఖురపు
టానాం రవేణ ఖురరజోనిరుద్ధఘ్రాణఘోర ఘోషేణచ హేషితేన బధిరీ
కృతసకలభువనవివర మశిశిరకిరణదీధితి పరామర్శ స్ఫురితవిమల ఫలకే
నఊర్ధ్వీకృతేనకుంతలతావనేనోన్నాలనీలోత్పలకలికావన గహనంసర
ఇవగగనతలమలంకుర్వాణముద్దండమాయాతపత్రసహస్రాంధకారి
తాష్టదిఙ్ముఖతయాస్ఫురిత శతమన్యుచాప కలాపకల్మాషమివజలధర బృం
దముద్వహత్ఫేనపుంజధవళితముఖతయా అనవరతవల్గనచటులతయాచప్ర
ళయసాగరజలకల్లోల సంఘాతమివ సముద్గతమదృష్ట పర్యంతమప్రమే
యమశ్వసైన్యమపశ్యత్ ॥ ౪౭౪ ॥ తచ్చసాగరజలమివచంద్రోదయేనేవ
చంద్రాపీడనిర్గమేనసకలమేవసంచచాలాశ్వీయం ॥౪౭౫॥ అహమహమి
కయాచప్రణామలాలసాః సరభసాపనీతాతపత్రప్రశూన్యశిరసః పరస్ప
రోత్పీడనకుపితతురంగమనివారితా యాయయస్తే రాజపుత్రాస్తంపర్యవార
యంత ॥ ౪౭౬ ॥ ఏకైకశశ్చపతినామగ్రాహమావేద్యమానావలాహ
కేన విప్రచలిత మకుటపద్మరాగ కిరణోద్గమచ్ఛలేనాను రాగమివోద్వమ
ద్భిః సంఘట్టితసేవాంజలిముకుళ తయాయౌవరాజ్యాభిషేకకలశావర్జి
తసలిలలగ్నకమలైరివదూరావనతైఃశిరోభిః ప్రణేముః ॥ ౪౭౭ ॥ చం
ద్రాపీడస్తుతాన్ సర్వాన్ సమ్మానయిత్వాయథోచితమనన్తరంతురంగమాధి
రూఢేనానుగమ్యమానోవైశంపాయనేనరాజ లక్ష్మీనివాసయోగ్యపుండ
రీకాకృతినా సకలరాజన్యకులకుముదషండచంద్రమండలేనైవతుంగము
సేనాస్రవంతీ పులినాయమానేన క్షీరోదఫేనధవళితవాసుకిఫణామండల
చ్ఛవినాస్థూలముక్తాకలాపజాలకావృతేనోపరిచిహ్నీకృతం కేసరిణము
ద్వహతాతిమహతా కార్తస్వరదండేనధ్రియమాణేనాతపత్రేణ నివా
రితాతపఃఉభయతస్సముద్ధూయమానచామరకలాపపవననర్తితకర్ణప
ల్లవఃపురఃప్రధావతా కరుణవీరపురుషప్రాయేణానేకసహస్రసంఖ్యేన
పదాతి పరిజనేనజయజీవేతిచమధురవచసా మంగళప్రాయమనవరతము

చైత్యైః పఠతా వందిజనేన స్తూయమానో నగరాభిముఖః ప్రతస్థే ॥౨౭౮॥
క్రమేణ చ తం సమాసాదితవిగ్రహం అనంగమివావతీర్ణం నగరమార్గమ
నుప్రాప్తమవలోక్య సర్వ ఏవ పరిత్యక్త సకలవ్యాపారో రజనికరోదయప
రిబుధ్యమాన కుముదవనానుకారీ జనః సమజని ॥౨౭౯॥ సత్యస్మిన్ సం
ప్రతిముఖకుముదకదంబ కవికృతాకృతిః కార్తికేయో విడంబయతి కుమా
రశబ్దమ్ ॥౨౮౦॥ అహో వయమతిపుణ్యభాజః యదమామమానుషీమ
స్యాకృతిం అంతస్సమారూఢ ప్రీతిరసనిష్పందవిస్తారితేన కుతూహలోత్తా
నితేన లోచనయుగళేనానివారితాః పశ్యామః ॥౨౮౧॥ సఫలానోద్య
జాతా జన్మవత్తా ॥౨౮౨॥ సర్వథా నమోఽస్మై రూపాంతరధారిణే భగ
వతే చంద్రాపీడచ్ఛద్మనే పుండరీకేక్షణాయేతి వదన్ ఆరచిత ప్రణామాంజ
లిర్నగరలోకః ప్రణనామ ॥౨౮౩॥ సర్వతశ్చ సముపావృత కవాటపుట
ప్రకటవాతాయన సహస్రతయా చంద్రాపీడదర్శనకుతూహలాన్నగర
మపి సమున్మీలితలోచననివహమివాభవత్ ॥౨౮౪॥ అనంతరం చ సమా
ప్తసకలవిద్యో విద్యాగృహాన్నిర్గతో యమాగచ్ఛతి చంద్రాపీడ ఇతి సమా
కర్ణ్య ఆలోకనకుతూహలిన్యస్సర్వస్మిన్నేవ నగరే ససంభ్రమముత్సృష్టా
ర్ధపరిసమాప్త ప్రసాధనవ్యాపారాః కాశ్చిద్వామకరతలగత దర్పణా
స్స్ఫురిత సకలరజనికర మండలా ఇవ పౌర్ణమాసీరజన్యః కాశ్చిత్ ఆర్ద్రా
లక్తకరస పాటలిత చరణపుటాః కమలపరిపీతబాలాతపా ఇవ నలిన్యః కాశ్చి
త్ససంభ్రమగతివిగళిత మేఖలాకలాపాకులిత చరణకిసలయాశ్శృంఖలాసం
దానమందమందసంచారిణ్య ఇవ కరిణ్యః కాశ్చిజ్జలధరసమయదివసశ్రియ ఇ
వేంద్రాయుధ రాగరుచిరాంబరధారిణ్యః కాశ్చిదుల్లసిత ధవళనఖమ
యూఖపల్లవాన్ నూపురవాకృష్టగృహకలహంసకానివ చరణపుటానుద్వ
హంత్యః కాశ్చిత్కరతలసిత స్థూలహారయష్టయో రతిమివ మదన వినాశశో
కగృహీత స్ఫటికాక్షవలయాం విడంబయంత్యః కాశ్చిత్పయోధరాంతరాళ
గళితముక్తాలతాః తనువిమలస్రోతో జలాంతరిత చక్రవాకమిథునా ఇవ ప్రా
వోషశ్రియః కాశ్చిన్నూపురమణిసముత్థితేంద్రాయుధతయా పరిచయానుగ
తగృహమయూరికా ఇవ విరాజయంత్యః కాశ్చిదర్ధపీతోజ్ఝితమణిచషకాః
స్ఫురితరాగైర్మధురసమివాధరపల్లవైః క్షరంత్యో హర్మ్యతలాని అల
ఙ్కాస్సమారురుహుః ॥౨౮౫॥ ....

అన్యాశ్చ మరకతవాతాయనవివరవినిర్గతమయూఖసంవలితాపీతకమల
కోశపుటామంబరతలసంచారిణీం కమలినీమివ దర్శయంత్యో దదృశుః॥
౪౮౬ ॥ ఉదపాదిచ సహసా సరభససంచలనజన్మా మధురసాధారణాస్ఫా
లితవీణారవకోలాహలబహుళో రశనారవాహూతగృహసారసరసిత స
మ్మిశ్రస్ఫాలితచరణతలతాడితసోపానజాతగంభీరధ్వని ప్రహృష్టారామమ
త్తోద్ధశిఖండినాం కేకారవైరనుగమ్యమానో నవజలధరరవభయచకిత క
లహంసకులకోలాహలకోమలో మకరధ్వజ విజయఘోషణానుకారీ పర
స్పరవిఘట్టనారణితతారతరహారమణీనాం రమణీనాం (శ్రోత్ర)హారీ హర్మ్య
కుక్షిషు ప్రతినిర్హ్రాదీ భూషణనినాదః ॥ ౪౮౭ ॥ ముహూర్తాదివయు
వతిజననిరంతరతయా నారీమయా ఇవ ప్రాసాదాః సాలక్తకపదకమలవి
న్యాసైః పల్లవమయమివ క్షితితలం అంగప్రభాప్రవాహేణ లావణ్యమ
యమివ నగరం ఆననమండలనివహేన చంద్రబింబమయమివ గగనతలం ఆ
తపనివారణాయోత్తానితేన కరతలజాలకేన కమలవనమయమివ దిక్చక్రవా
ళం ఆభరణాంశుకలాపేనేంద్రాయుధమయ ఇవాతపః లోచనమయూఖ
లేఖాసంతానేన నీలోత్పలదళమయ ఇవ దివసో బభూవ ॥ ౪౮౮ ॥ కౌతుక
ప్రసారితనిశ్చలలోచనానాంచ పశ్యంతీనాం తాసామాదర్శమయానీవ స
లిలమయానీవ స్ఫటికమయానీవ హృదయాని వేశ చంద్రాపీడాకృతిః ॥౪౮౯॥
ఆవిర్భూతమదనరసానాంచాన్యోన్యతః సపరిహాసాః సవిభ్రమాః ససంభ్ర
మాః సేర్ష్యాః సోత్ప్రాసాః సాభ్యసూయాః సపలాపాః సమన్మథాః స
స్పృహాశ్చ తత్క్షణమతిరమణీయాః ప్రససురాలాపాః ॥ ౪౯౦ ॥ తథా
హి— త్వరితగమనే మామపి ప్రతిపాలయ ॥ ౪౯౧ ॥ దర్శనోన్మత్తే గృ
హాణోత్తరీయమ్ ॥ ౪౯౨ ॥ చపలే ఉల్లాసయాలకలతా మానసావలంబి
నీమ్ ॥ ౪౯౩ ॥ మూఢే చంద్రలేఖాముపాహర ॥ ౪౯౪ ॥ ఉపహారకుసు
మస్ఖలిత చరణా పతసి మదనాంధే ॥ ౪౯౫ ॥ సంయమయ మదనిశ్చేతనే
కేశపాశమ్ ॥ ౪౯౬ ॥ ఉత్క్షిప చంద్రాపీడదర్శనవ్యసనిని కాంచీదామకం॥
౪౯౭ ॥ ఉత్సర్పయ పాపే కపోలదోలాయితం కర్ణపల్లవమ్ ॥ ౪౯౮ ॥
అహృదయే గృహాణ నిపతితం దంతపత్త్రమ్ ॥ ౩౯౯ ॥ యౌవనోన్మత్తే విలో
క్యసే జనేస్థగయ పయోధరభారమ్ ॥ ౫౦౦ ॥ అపగతలజ్జే శిథిలీభూత
మాకలయ దుకూలమ్ ॥ ౬౦౧ ॥ అలీకముగ్ధే ద్రుతతరమాగచ్ఛ

తామ్ ॥ ౫౦౨ ॥ కుతూహలినిదేహి దర్శనాంతరమ్ ॥ ౫౦౩ ॥ అసం
తుష్టైకయాదాలోకయసే ॥ ౫౦౪ ॥ తరళహృదయేపరిజన మపేక్షస్వ॥
౫౦౫ ॥ పిశాచికళితోత్తరీయావిహస్యసేజనేన ॥ ౫౦౬ ॥ రాగావృతన
యనేపశ్యసి- నసఖీజనమ్ ॥ ౫౦౭ ॥ అనేకభంగివికారపూర్ణేదుఃఖమ
కారణాయాసితహృదయాజీవసి ॥ ౫౦౮ ॥ మిధ్యాపసితే కిం వ్యపదేశవి
క్షిప్తైర్విస్రబ్ధమాలోకయ ॥ ౫౦౯ ॥ యావలశాలినికింపీడయసిపయో
ధరభారేణ ॥ ౫౧౦ ॥ అతికోపనేపురతోభవ ॥ ౫౧౧ ॥ మత్సరిణి కిమే
కాకినీరుణత్సివాతాయనం॥ ౫౧౨॥ అనంగపరవశేమదీయముత్తరీయాం
శుకముత్తరీయతాంనయసి ॥ ౫౧౩ ॥ రాగాసవమత్తే - నివారయాత్మా
నమ్ ॥ ౫౧౪ ॥ ఉజ్ఝితధైర్యేకింధావసెగురుజనసమక్షం॥౫౧౫ ॥ ఉల్లస
త్స్వభావేకిమేవమాకులీభవసి ॥ ౫౧౬ ॥ ముగ్ధేనిగూహస్వమదనజ్వరజ
నితపులకజాలకం ॥ ౫౧౭ ॥ అసాధ్యాచరణైకమేవముత్త్రాస్యసి॥ ౫౧౮॥
బహువికారే- వివిధాంగవలనాయాసితమధ్యభాగావృథాఖిద్యసే॥౫౧౯
శూన్యహృదయేస్వభవనాన్నిర్గతమపినాత్మానమవగచ్ఛసి॥ ౫౨౦॥ కౌ
తుకావిష్టేవిస్మృతాసినిశ్వసితుమ్ ॥ ౫౨౧ ॥ అంతస్సంకల్పరచితసురత
సమాగమసుఖరసనిమీలితలోచనేసమున్మీలయలోచనయుగళమతిక్రామ
మత్యాయమ్ ॥ ౫౨౨ ॥ అనంగశరప్రహారమూర్ఛితేరవికిరణ నివారణాయ
కురుశిరస్యుత్తరీయాంశుకపల్లవం ॥ ౫౨౩ ॥ అయిసతీవ్రతగ్రహగృహీ
తే ద్రష్టవ్యమపశ్యంతీవంచయసి లోచనయుగళమ్ ॥ ౫౨౪ ॥ అధన్యేహా
తాసి పరపురుషదర్శనపరిహారవ్రతేనప్రసీదోత్తిష్ఠసఖిపశ్యరతివిరహితం
సాక్షాదివభగవంతమగృహీతమకరధ్వజంమకరధ్వజమ్ ॥ ౫౨౫ ॥ అయ
మసని తాతపత్రాంతరేణఅళికులనీలేశిరసితిమిరశంకా-నిపతితఇవ శశికర
కలాపోమాలతీకుసుమశేఖరోఽభిలక్ష్యతే ॥ ౫౨౬ ॥ ఏతదస్యకర్ణాభర
ణమరకతప్రభాశ్యామాయితముపరచితవికచశిరీషకుసుమ కర్ణపూరమి
వకపోలతలమాభాతి ॥ ౫౨౭ ॥ అయమస్యహారాంతర్నివిష్టారుణమణికి
రణకలాపచ్ఛలేనహృదయంవివిక్షురభినవయౌవనరాగఇవబహిః పరిస్ఫు
రసి ॥ ౫౨౮ ॥ ఏతదలకచామరకలాపాంతరేరితవిరళవీక్షితమ్॥ ౫౨౯॥
ఏతత్కిమపివైశంపాయనేన సహసమామంత్రయతో దశనమయూఖలే
ఖాధవళీకృతదిక్చక్రవాళంహసితమ్॥ ౫౩౦ ॥- ఏషోఽస్యశుకపక్షతిహరిత

రాజ్ఞోత్తరీయాంశుక ప్రాంతేనవలాహకస్తురగఖురచలన జన్మానమా
లగ్నమగ్రకేశేషు రేణుమపహరతి ॥ ౫౩౧ ॥ అయమనేనలక్ష్మీకరకమల
కోమలతలస్పర్శసుఖితస్తృష్ణాతురంగమస్కంధఘటితః ప్రత్యర్పణపల్లవః సలి
లం ॥ ౫౩౨ ॥ అయమనేనచ తాంబూలయాచనార్థముత్తానితకరతలో
కోమలదీర్ఘాంగుళిరాతామ్రపుష్కరకోశకోభిగజేనేవ శైవాలకబలలా
లసః ప్రసారితః కరః ॥ ౫౩౩ ॥ ధన్యాసాయాలక్ష్మీరివనిర్జితకమలంకర
తలమస్యవసుంధరాసపత్నీగ్రహీష్యతి ॥ ౫౩౪ ॥ ధన్యాచదేవీవిలాసవ
తీసకలమహీమండలభారధారణక్షమతికుబాదిగ్గజఇవగర్భేణ యయా
చవ్యూఢః ॥ ౫౩౫ ॥ ఇత్యేవంవిధానిచాన్యానిచవదంతీనాంతాసాం ఆ
పీయమానఇవలోచనపుటైః ఆహూయమానఇవభూషణరవైః అనుగమ్య
మానఇవహృదయైః నిబధ్యమానఇవాభరణరత్నరశ్మిరజ్జుభిః ఉపహ్రియ
మాణఇవనవయౌవనబలిభిశ్శిథిలభుజలతావిగళితధవళవలయనికరైః పదే
పదేవివాహానల ఇవకుసుమమిశ్రైర్లాజాంజలిభిరవకీర్యమాణశ్చంద్రాపీ
డో రాజకులసమీపమాససాద ॥ ౫౩౬ ॥ క్రమేణచయామావస్థితాభిః అ
నవరతకరటస్థలవిగళితమదమషీపంకకరీభిరంజనగిరి మాలామలినాభిఃకు
ఞ్జర ఘటాభిరంధకారిత దిఙ్ముఖతయాజలధరదివసాయమానం ఉద్దండ
ధవళాతపత్రసహస్రసంకటం అనేకద్వీపాంతరాగతదూత శతసమా
కులంరాజద్వారమాసాద్య తురంగమాదవతతార ॥ ౫౩౭ ॥ అవతీర్య
చకరతలేనకరేవైశంపాయనమవలంబ్యపురస్సవినయంప్రస్థితేనవలాహ
కేనోపదిశ్యమానమార్గః త్రిభువనమివపుంజీభూతమాగృహీత కనకవే
త్రలతైః సితవారవాణధారిభిః సితాంగరాగైః సితకుసుమశేఖరైస్సితోష్ణీ
షైస్సితవేషపరిగ్రహతయాశ్వేతద్వీపసంభవైరివకృతయుగపురుషైరివ
మహాప్రమాణైర్దివానిశమాలిఖితైరివ ఉత్కీర్ణైరివ తోరణస్తంభనిష
ణ్ణైర్ద్వారపాలైరనుష్ఠితద్వారదేశం - అనేకసంయమనచంద్రశాలి
కాపిటజర్వేదికాసంకటశిఖరైరభ్రంకషైరుపహసితకైలాసశైలశో
భైరమలసుధాధవళైస్సప్రాలేయశైలమివమహాప్రాసాదైరనేకవాతా
యనవివరవినిర్గతయువతిభూషణకిరణసహస్రైః నకశృంఖలాజా
లకేనేవోపరచితేనేవవిరాజమానకమంతర్గతాయుధనివహాభిరాశీవి
షకులసంకులాభిరివపాతాళగుహాభిరివాతిగంభీరాభిరాయుధశాలాభిరు

తం అబలాచరణాలక్తకరసరక్తమణిశకలైః శిఖరనిలీనశిఖికులకృతకేకారవకలకలైః క్రీడాపర్వతకైరుపశోభితం ఉజ్జ్వలవర్ణకంబళావకుంఠితకనకపర్యాణాభిః ప్రలంబచామరకలాపచుంబితచలకర్ణపల్లవాభిః కులయువతిభిరివోపారూఢశిక్షావినయనిభృతాభిర్వ్యామకకరేణుకాభిరశూన్యకక్ష్యాంతరం ఆలానస్తంభవిషణ్ణేనచనవజలధరఘోషగంభీరమనుగవీణావేణురవరమ్యమాస్ఫాలితఘర్ఘరికాఘర్ఘరమనవరతమృదుమృదంగధ్వనిమామీలితలోచనత్రిభాగేణ వామదశనకోటినిషణ్ణహస్తేన నిశ్చలకర్ణతాళేనాకర్ణయతా సలిలముభయపార్శ్వావలమ్బివర్ణకంబళతయా వింధ్యగిరిణేవ విస్తృతధాతువిచిత్రితపక్షసంపుటేనాధోరణగీతానందకృతమంద్రకంఠగర్జితేన మదజలశబలశంఖశోభితశ్రవణపుటేన రజనికరబింబచుంబితావర్తకాంబుదవిడంబకేన కర్ణాంతలంబినా కాంచనమయేనకృతకర్ణపూరమివాంకుశేన ముఖముద్వహతా మదజలమలినేన ద్వితీయేనైవ కర్ణచామరేణ కపోలతలడోలాయమానేన మధుకరకులేనాలంక్రియమాణేన అత్యుదగ్రతయా పూర్వకాయస్య అతివామనతయా చ జఘనభాగస్యాపాతాళతలాదివ ఉత్తిష్ఠతా నిశాసమయేనేవ పరిస్ఫురత్సార్ధచంద్రనక్షత్రమాలేన శరదారంభేణేవ ప్రకటితారుణ చారుపుష్కరేణ వామనరూపేణేవ కృతత్రిపదీవిలాసేన స్ఫటికగిరితటేనేవ లగ్నసింహముఖప్రతిమేన ప్రసాధితేనేవాలోలకర్ణపల్లవాహతముఖేన గంధమాదననామ్నా గంధహస్తినా సనాథీకృతైకదేశముజ్జ్వలపట్టకంబళపటప్రావారితపృష్ఠైః స్వరసితమధురఘంటికారవముఖరకంఠైః మంజిష్ఠాలోహితస్కంధకేసరబాలపల్లవైర్నిహతవనగజరుధిరపాటలపక్షైరివ కేసరిభిః పురోనిహితయవసరాశిశిఖరోపవిష్టమందురాపాలైరాసన్నమంగళగీతధ్వనిదత్తకర్ణైః రుత్కంఠకపాలధృతమధురసలవలులితలాజకబళైర్ఘూర్ణపాలవల్లభైః మందురాగతైస్తురంగమైరుద్భాసితం అధికరణమండపగతైః శ్చార్యవేషైరత్యచ్ఛవేత్రాసనోపవిష్టైః ధర్మమయైరివ ధర్మాధికారిభిర్మహాపురుషైరధిష్ఠితం అధిగతసకలగ్రామకర్వటనగరనామభిరేకభవనమివ జగదఖిలమాలోకయద్భిరాలిఖితసకలభువనవ్యాపారతయా ధర్మరాజనగరవ్యతికరమివ దర్శయద్భిరధికరణలేఖకైరాలిఖ్యమానశాసనసహస్రం అభ్యంతరావస్థితనరపతినిర్గమప్రతీక్షణపరేణ చ స్థానస్థానేషు బద్ధ

మండలేన కనకమయార్ధచంద్రతారాగణశతశబలైశ్చర్మఫలకైర్నిశా
సమయమివ దర్శయతా స్ఫురితనిశితకరవాలకరప్రరోహకరాళితాతపే
నపి కశ్రవణపుటఘటితధవళదంతపత్త్రేణోర్ధ్వబద్ధచూళికలాపేన ఘన
చందనస్థాసకఖచితభుజోరుదండేన సబద్ధాసిధేనుకేన సతత ఘటం డని ళ
ప్రాయేణ సేవకజనేన ఆస్థానమండపగతేన చ యథోచితాసనోపవిష్టేన
నృపపారసమ్యతా దురోదరక్రీడాం అభ్యస్యతాష్టాపదవ్యాపారం ఆస్ఫాల
యతా పరివాదినీం ఆలిఖితా చిత్రఫలకే భూమిపాలప్రతిబింబం ఆబధ్న
తా కావ్యగోష్ఠీం ఆతన్వతా పరిహాసకథాం విందతా బిందుమతీం చింతయ
తా ప్రహేళికాం భావయతా నరపతికృతకావ్యసుభాషితాని పఠతా ద్విప
దీః గృహ్ణతా కవిగుణాన్ ఉత్కిరతా పత్త్రభంగాన్ అలపతా వారవిలా
సినీజనం ఆకర్ణయతా వైతాళికగీతం అనేకసహస్రసంఖ్యేన ధవళోష్ణీ
షపట్టాశ్లిష్టవికటకిరీటసంకటశిరసా సనిర్ఝరశిఖరాలగ్న బాలాతపమ
ణ్డలేనేవ కులపర్వతచక్రవాళేన మూర్ధాభిషిక్తేన సామంతలోకేనాధిష్ఠి
తం ఆస్థానోత్థితభూమిపాలసంవర్తితానాం చ కుథానాం రత్నాసనా
నాం చ ప్రభాభిరనేకవర్ణైరింద్రాయుధపుంజైరివ విరాజితసభాపర్యం
తం అమలమణిభూమిసంక్రాంతముఖనివహప్రతిబింబతయా వికచకమల
పుష్పప్రకరమివ సంపాదయతా గతివశరణితనూపురపారిహార్యరశనాస్వ
నముఖరేణ సరభసం ధావతా స్తకనకదండచామరేణ నిర్గచ్ఛతా ప్రవిశతా చా
నవరతం వారవిలాసినీజనేనాకులితం ఏకదేశనిషణ్ణచామీకరశృంఖలాసం
యతశ్వగణం ఇతస్తతః ప్రచలితపరిచితామితకస్తూరికాకురంగపరిమ
ళవాసితదిఙ్ముఖం అనేకకుబ్జకిరాతవర్షవరబధిరవామనకమూకసంకు
లం ఉపాహృతకిన్నరమిథునం ఆనీతవనమానుషం ఆబద్ధమేషకుక్కుటకుర
రకపింజలలావకవర్తికాయుద్ధం ఉత్కూజితచకోరకాదంబహారీతకోకి
లం ఆలప్యమానశుకశారికం ఇభపతిమదపరిమళామర్షజృంభితైశ్చ ని
ష్కూజద్భిః శిఖరిణాం జీవితైరివ గిరిగుహానివాసిగృహసింహైః పంజరకేసరిభి
రుద్భాస్యమానం ఉత్తార్యమాణైః కాంచనభవనప్రభాజనితదావానల
శంకైర్లోలతారకైర్భ్రమద్భిర్వనహరిణకదంబకైర్లోచనప్రభ
యా శబలీకృతదిగంతరం ఉద్దామకేకారవానుమీయమానమరకతకుట్టి
మస్థితశిఖండిమండలం అతిశిశిరచందనవిటపచ్ఛాయానిషణ్ణనిద్రాయమాణ

గృహసారసమంతగపురేణ చ బాలికాజనప్రస్తుతకందుకపంచాలికాక్రీడేన అవిరతసంవాహ్యమానడోలాశిఖరక్వణితఘంటాటంకారపూరితాశాముఖేన భుజగనిర్మోకశంకితమయూరహ్రియమాణహారేణ సౌధశిఖరావతీర్ణప్రచలితపారావతకులతయా స్థలోత్పలినీవనశోభినేవాంతఃపురికాజనప్రస్తుతనరపతిచరితవిడంబనక్రీడేన అశ్వమందురాపరిభ్రష్టాంగ్తైరవలుప్తభవనదాడిమీఫలైరాఖండితాంగణసహకారపల్లవైరభిఘాతకుబ్జవామనకిరాతకరతలాచ్ఛిన్నానిభూషణాని విశిరద్భిః కశిఖిరాకులితేనశుకశారికాప్రకాశితసురతవిస్రంభాలాపలజ్జితావరోధజనేన ప్రాసాదసోపానసమారోహణచలితైరబలానాంచరణావసక్తైర్మణిమయైర్విభూషణైరుపదేపదేరణద్భిస్తులాకోటివలయైర్ద్విగుణీకృతకూజితరుతాభిర్భవనకలహంసమాలాభిర్ధవళితాంగణేన ధృతధౌతధవళదుకూలోత్తరీయైర్గృహీతకలధౌతదండావలంబిభిః పలితపాకపాండురమౌళిభిరాచారమయైరివ వినయమయైరివ మర్యాదామయైరివ మంగళమయైరివ గంభీరాకృతిభిః స్వభావధీరైరుష్ణీషిభిర్వయఃపరిణామేఽపి జరత్సింహైరివాపరిత్యక్తసత్వావష్టంభైః కంచుకిభిరధిష్ఠితేన సముపేతాభ్యంతరం జలధరసనాథమివ కృష్ణాగరుధూమపటలైస్సనీహారమివ యామకుంజరఘటాకరశీకరైస్సనిశమివ తమాలవీథికాంధకారైస్సబాలాతపమివ రక్తాశోకైస్సతారాగణమివ ముక్తాకలాపైస్సవర్షసమయమివ ధారాగృహైస్సతటిల్లతమివ హేమమయీభిర్మయూరయష్టిభిస్సగృహదైవతమివ సాలభంజికాభిస్సభవనమివ ద్వారావస్థితదండపాణిప్రతీహారగణముత్కృష్టకవిగద్యమివ వివిధవర్ణశ్రేణీప్రతిపాద్యమానానేకాభినవార్థసంచయమప్సరోగణమివ ప్రకటమనోరమారంభం దివసకరోదయమివోల్లసత్పద్మాకరకమలామోదముష్ణకిరణమివ నిజలక్ష్మీకృతకమలోపకారం నాటకమివ ప్రకటపతాకాంకశోభితం శోణితపురమివ బాణయోగ్యావాసోపేతం పురాణమివ యథావిభాగావస్థాపితసకలభువనకోశం సంపూర్ణచంద్రోదయమివ మృదుకరసహస్రసంవర్ధితరత్నాలయం దిగ్గజమివావిచ్ఛిన్నమహాదానసంతానం బ్రహ్మాండమివ సకలజీవలోకవ్యవహారకారణోత్పన్నహిరణ్యగర్భం ఈశానబాహువనమివ మహాభోగిమండలసహస్రాధిష్ఠితప్రకోష్ఠం మహాభారతమివానంతగీతాకర్ణనానందితనరం యదు

వంశమివ కులక్రమాగతశూరభీమపురోహితోత్తమబలపరిపాలితం వ్యాకర
ణమివ ప్రథమమధ్యమోత్తమపురుషవిభక్తిస్థితానేకాదేశకాఖ్యాత సంప్ర
దానక్రియావ్యయప్రపంచసుస్థితముదధిమివ భయాంతః ప్రవిష్టసపక్షభూ
మిభృత్సహస్రసంకులముషానిరుద్ధసమాగమమివ చిత్రలేఖాదర్శిత విచి
త్రికసకలభువనాకారం బలియజ్ఞమివ పురాణపురుషవామనాధిష్ఠితాభ్యం
తరం శుక్లపక్షప్రదోషమివ వితతశశికిరణకలాపధవళాంబరవితానం నర
వాహనదత్తచరితమివాంతస్సంవర్ధిత ప్రియదర్శన రాజదారికాగంధ
ర్వదత్తోత్తరాంతరం మహాతీర్థమివ సద్యోనేకపురుష ప్రాప్తాభిషేక ఫలం
పార్థివాంశమివ నానాసవపాత్రసంకులం నిశాసమయమివానేకనక్షత్ర
మాలాలంకృతం ప్రభాతసమయమివ పూర్వదిగ్భాగ రాగానుమేయమి
త్రోదయం గాంధికభవనమివ స్నానధూపలేపనవర్ణకోజ్జ్వలం తాంబూ
లికభవనమివ కృతలవలీలవంగైలాతక్కోలపత్రసంచయం ప్రథమవేశ్యా
సమాగమమివావివితహృదయాభిప్రాయచేష్టావికారం కాముకజనమివబ
హుచాటుసంలాపసుభాషితరసాస్వాదదత్తతాళశబ్దం ధూర్తమండలమి
వదీయమానమణిశతసహస్రాలంకరణకృతలేఖ్యపత్రసంచయం ధర్మా
రంభమివాశేషజనమనఃప్రహ్లాదనం మహావనమివ వివిధశ్వాపద ద్విజోప
ఘుష్టం రామాయణమివ కపికథా సమాకులం మాద్రీకులమివ నకులా
లంకృతం సంగీతభవనమివానేక స్థానావస్థాపితమృదంగం రఘుకులమివ
భరతగుణానందితం జ్యోతిషమివ గ్రహమోక్షకలాభాగనిపుణం నాదదీయ
మివ ఆవర్జ్యమానరాజ ధర్మణయంత్రమివ వివిధశబ్దరసలబ్ధాస్వాదం
మృదుకావ్యమివానన్యచింతితస్వభావాభిప్రాయావేదకం మహానదీప్రవా
హమివసర్వదురిత తాపహరం ధనమివనకస్యచిన్నకాంక్షణీయం సంధ్యా
సమయమివదృశ్యమానచంద్రాపీడోదయం నారాయణవక్షస్స్థలమివ శ్రీ
రత్నప్రభాభాసితదిగంతం బలభద్రమివ కాదంబరీ రసవిశేష వర్ణనా
కులమతిం బ్రహ్మాణమివ పద్మాసనోపదేశదర్శితభూమండలం స్కందమివ
శిఖిక్రీడారంభచంచలం కులాంగనాప్రచారమివ సర్వదోషజాతశంకం వే
శ్యాజనమివ ఉపచారచతురం దుర్జనమివాపగత పరలోకభయమంత్య
జమివాగమ్యవిషయాభిలాషం ఆగమ్యవిషయాసక్తమపి ప్రశంసనీయం
అంతకభటగణమివ కృతాకృతసుకృతవిచారనిపుణం సుకృతమివాదిమధ్యా

వసానకల్యాణకరంవాసరారంభమివ పరిస్ఫురత్పద్మరాగాగారుణశ్రీయమాణనిశాంతం దివ్యమునిగణమివకలాపి సనాథశ్వేతకేతుశోభితం భారతసమరమివకృతవర్మ శిలీముఖచక్రసంభారభీషణం పాతాళమివమహాకంచుకి సహస్రాధ్యాసితం వర్షపర్వత సమూహమివాంతస్థితాపరిమాణశృంగహేమకూటం మహాద్వారమపిదుష్ప్రవేశమవంతి విషయగతమపిమాగధజనాధిష్ఠితంస్ఫీరమపిభ్రమన్నగ్నలోకంరాజకులంవివేశ॥ ౫౩౮ ససంభ్రమోపగతైశ్చకృతప్రణామైః ప్రతీహారమండలై రుపదిశ్యమానమార్గస్సర్వతఃప్రచలితేనచపూర్వకృతావస్థానేనదూరపర్యస్తమౌళిశిథిలితచూడామణిమరీచిచుంబితవసుధాతలేనరాజలోకేనప్రత్యేకశఃప్రతీహారనివేద్యమానేనసాదరంప్రణమ్యమానఃపదేపదేచాభ్యంతరవినిర్గతాభిరాచారకుశలాభిరంతఃపురవృద్ధాభిఃక్రియమాణావతారణమంగళోభువనాంతరాణీవవివిధప్రాణిసహస్రసంకులాని సప్తకక్ష్యాంతరాణ్యతిక్రమ్య ఆభ్యంతరావస్థితమనవరతశస్త్రగ్రహణశ్యామికాలీఢకరతలైః కరచరణలోచనవజ[illegible]నసితలోహజాలకావృతశరీరైఃఆలానస్తంభైరివ గజమదపరిమళలోభనిరంతరనిలీన మధుకరపటల జటిలైః కులక్రమాగతై రుదాత్తాన్వయైరనురక్తైర్మహాప్రమాణతమాతికరరశతయాచ దానవైరివాతిశయాకారం సంభావ్యమాన పరాక్రమైః సర్వతశ్శరీరరక్షాధికారనియుక్తైః పురుషైః పరివృతముభయతో వారవిలాసినీభి శ్చానవరత ముద్ధూయమాన ధవళచామరమమలపులినతల శోభినిసురకుంజరమివ మందాకినీవారిణి హంసధవళశయనతలే నిషణ్ణంపితరమపశ్యత్ ॥ ౫౩౯ ॥ ఆలోకయేతిచప్రతీహార వచనానంతర మతిదూరావనతేన చలిత చూడామణినాశిరసాకృతప్రణామం ఏహ్యేహీత్యభిదధానో దూరాదేవ ప్రసారితభుజయుగళః శయనతలాదీషదుచ్ఛ్వసితమూర్తిరానంద జలాపూర్యమాణలోచనః సముద్గతపులకకంటకతయా సీవ్యన్నివైకీకుర్వన్నివతం పితావినయావనతమాలిలింగ ॥ ౫౪౦ ॥ ఆలింగితోన్ముక్తశ్చ పితుశ్చరణపీఠసమీపే పిండీకృతముత్తరీయమాత్మ తాంబూలకరంక వాహిన్యాపత్వరమాసనీకృతం అపనయేతి శనైర్వదన్న గ్రచరణేన సముత్సార్య క్షితితలఏవాఽషసాద ॥ ౫౪౧ ॥ .... *

అనంతరంవిహితేచాస్యాసనే రాజ్ఞాసుతనిర్విశేషముపగూఢో వైశంపాయ

నోన్యషీదత్ ॥ ౫౪౨ ॥ ముహూర్తమివ విస్మృతచామరోత్క్షేపనిశ్చలానాం వారవిలాసినీనాం సాభిలాషైరనిలచలితకువలయదామదీర్ఘైః రాజీపృష్ఠతరళతరతారకైరవలుప్యమాన ఇవ దృష్టిపాతైః స్థిత్వాగచ్ఛవత్సపుత్రవత్సలాంమాతర మభివాద్యదర్శనలాలసాయథాక్రమంసర్వాజననీఃదర్శనేనానందయేతి విసర్జితః పిత్రాసవినయముత్థాయనివారితపరిజనోవైశంపాయన ద్వితీయోంతః పురప్రవేశయోగ్యేన రాజపరిజనేనోపదిశ్యమానవర్త్మా అంతఃపురమాయయౌ ॥ ౫౪౩ ॥ తత్రధవళకంచుకావచ్ఛన్నశరీరైరనేకశతసంఖ్యైఃశ్రియమివ క్షీరోదజలకల్లోలైఃసమన్తాత్పరివృతాం శుద్ధాంతాంతర్వంశికైః అతిప్రశాంతాకారాభిశ్చకషాయరక్తాంబర ధారిణీభిః సంధ్యాభిరివసకలలోకవంద్యాభిః ప్రలంబశ్రవణపాశాభిర్విదితానేకకథాలాపవృత్తాంతాభిః భూతపూర్వాఃకథాఃకథయంతీభిః వాచయంతీభిరితిహాసపుస్తకాని దదతీభి ధర్మోపదేశాన్నివేదయంతీభిఃపుణ్యాఃకథాః జరత్ప్రవ్రజితాభిర్వినోద్యమానాం ఉపరచితస్త్రీవేషభారేణ గృహీతవికటప్రసాధనేనవర్షవరజనేన సంసేవ్యమానాం అనవరతవిధూయమానబాలవ్యజనకలాపాం అంగనాజనేనచవసనాభరణ కుసుమపటవాసతాంబూలతాళవృంతాంగరాగ భృంగారధారిణా మండలోపవిష్టేనోపాస్యమానాం పయోధరాంతరావలంబితముక్తాగుణాంఅచలద్వయమధ్యప్రవృత్తగంగాప్రవాహామివ మేదినీం ఆసన్నదర్పణపతిత ముఖప్రతిబింబామర్కబింబ ప్రవిష్టశశిమండలామివదివంసముపసృత్యమాతరంప్రణనామ ॥ ౫౪౪ ॥ సాతుతంససంభ్రమముత్థాయసత్వరపార్శ్వాసనం పాదపద్మే పార్శ్వపరివర్తినిపరిజనేస్వయమేవ కృతావతరణమంగళా ప్రస్నుతపయోధర క్షరత్పయోబిందుచ్ఛలేన ద్రవీభూయస్నేహాకులేననిర్గచ్ఛతేవహృదయేనః ఉత్సంగశోభితాని వాభిధ్యాయంతీమూర్ధన్యపాఘ్రాయసుచిరమాశ్లిషత్ ॥ ౫౪౫ ॥ అనంతరంచతథైవకృతయథోచితసముపచారమాశ్లిష్టవైశంపాయనాం స్వయముపవిశ్యవినయాదవనితలే సముపావిశంతమాకృష్యబలాత్ అనిచ్ఛంతమపిచంద్రాపీడముత్సంగమారోపితవతీ ॥ ౫౪౬ ॥ ససంభ్రమపరిజనోపనీతాయామాసంద్యాముపవిష్టేచవైశంపాయనేచంద్రాపీడంపునః పునరాలింగ్యలలాటదేశేవక్షసిభుజ శిఖరయోశ్చముహుర్ముహుః కరతలేన పరామృ

శంతీమ్నిసవతీతమవాదీత్ ॥ ౫౪౭ ॥ వత్సకరినహృదయ స్తేపి తా యే నేయ మాకృతిరీదృశీ త్రిభువనలాలనీయా క్లేశ మతి మహాంతమియంతం కాలం లంభితా ॥ ౫౪౮ ॥ కథమసినోఢవానతిదీఘానిమమాం గురుయంత్రణామ్ ॥ ౫౪౯ ॥ అహో బాలస్యాపిసతః కఠోరం స్యైవ తేమహద్ధైర్యం ॥ ౫౫౦ ॥ అహో విగతశిశుజన క్రీడాకౌతుక లాఘవ మర్భకస్యాపి తేహృదయమ్ ॥ ౫౫౧॥ అహోగురుజనస్యాపరిభక్తిరసాధారణీ ॥ ౫౫౨ ॥ సర్వథాయ థాపితుః ప్రసాదాత్ సమస్తాభిరుపేతో విద్యాభిరాలోకితోసి ఏవమచిరే ణైవకాలేనానురూపాభిర్వధూభిరుపేత మాలోక యిష్యామీత్యేవమభి ధాయలజ్జాస్మి తావనతమాత్మముఖ ప్రతిబింబగర్భ వికచకమలకృతకర్ణ పల్లవావతంసఇవకపోలేపర్యచుంబదేనమ్ ॥ ౫౫౩ ॥ ఏవంచతత్రాపినాతి చిరమేవస్థిత్వాచంద్రాపీడః క్రమేణసర్వాంతఃపురాణిదర్శనేననందయా మాస ॥ ౫౫౪ ॥ నిర్గత్యచరాజకులద్వారావస్థిత మింద్రాయుధమారు హ్యాశ్వేవతేనరాజపుత్రలోకేనాను గమ్యమానః శుకనాసందృష్టుమయా సీత్ ॥ ౫౫౫ ॥ యామావస్థితవివిధగంధగజఘటా సంకటమనేకతురంగ సహస్రసంబాధమపరిమితజనసమూహసమ్మర్దసంకులమేక దేశోపవిష్టైః సహస్రశోనిబద్ధచక్రవాలైరనేకకార్యాగతైర్దర్శనోత్సుకైః సమంతతో వివిధశాస్త్రజ్ఞానోన్మీలితబుద్ధిలోచనైశ్చ పరశ్ఛద్మనావినయానురాగిభిః ధర్మపరైశ్చావకుంఠితైశ్శాక్యమునిశాసనపథధారేర్దైర్మెరర క్తపటైః పా శుపతైర్ద్విజైశ్చ దివానిశమాసేవ్యమానమభ్యంతర ప్రవిష్టానాంచసా మంతానాంజఘనోపవిష్టపురుషోత్సంగస్థితద్విగుణకుథాభిః అతిచిరావ స్థాననిర్వేదప్రసుప్తాధోరణాభిః అపర్యాణాభిఃసపర్యాణాభిశ్చనిశ్చలావ స్థానప్రచలాయితాభిశ్శతసహస్రశః కరిణీభిరాకీర్ణం శుకనాసగృహ ద్వారమాసాద్య సత్వర ప్రధావితైర్ద్వారదేశావస్థితైః ప్రతీహారపురుషై రనివార్య మాణోపిరాజకులఇవరాజపుత్రో బాహ్యాంగణఏవతురంగాద వతతార ॥ ౫౫౬ ॥ ద్వారదేశావస్థాపిత తురంగశ్చ వైశంపాయన మవ లంబ్యపురః ప్రధావితైస్సముత్సారితపరిజనైస్తత్ప్రతీహారమండలై రుప దిశ్యమానమార్గ స్తత్రైవచలిత మకుటకోటిభిర్నరేంద్రబృందైః సేవాస ముపస్థితైర్మత్తాయోధాయప్రణమ్యమాన స్తథైవచప్రచండప్రతీహారహుం కారభయమూకభవచ్చగిజనాని ప్రచలితవేత్రిలతాత్రాసనచకితసామంత

చక్రచరణశతచలితవసుంధరాణికక్ష్యాంతరాణినిరీక్షమాణ స్తత్రైవచసవన సుధావదాత ప్రాసాదసహస్రనిరంతరం ద్వితీయమివ రాజకులంశుక నాసభవనంవివేశ ॥ ౫౫౭ ॥ ప్రవిశ్యచానేకనరేంద్రసహస్రమధ్యావవి ష్టముపరమివపితరముపదర్శితవినయోదూరావనతేనమౌళినాశుకనాసం వవందే ॥ ౫౫౮ ॥ శుకనాస స్తంససంభ్రమముత్థాయానుపూర్వ్యేణోత్థి తరాజలోకస్సాదరమభిముఖ దత్వా విరళపదః ప్రహర్షవిస్ఫారితలోచ నాగతానందజలకణః సహవైశంపాయనేన ప్రీత్యాగాఢమాలిలింగ॥౫౫౯॥ అలింగితొన్ముక్తస్చ సాదరోపనీతముపహాయరత్నాసన మవనావేవరాజ పుత్రఃసముపావిశ త్తదనుచవైశంపాయనః ॥ ౫౬౦ ॥ సముపవిష్టేచరా జపుత్రేశుకనాసవర్జమన్యదఖిలమవని పాలచక్రముజ్ఝితనిజాసనమవని తలమభజత ॥ ౫౬౧ ॥ స్థిత్వాచ తూష్ణీంక్షణమివ శుకనాసస్సహ ర్షతప్రీ తిపులకైరశ్రుభిరావేద్య మానహృదయహర్షప్రకర్ష స్తమబ్రవీత్ ॥ ౫౬౨ ॥ తాతచంద్రాపీడఅద్యఖలుదేవస్య తారాపీడస్య సమాప్తవిద్య ముపారూఢయౌవనమాలోక్యభవంతంసు చిరాద్భువనరాజ్యఫలప్రాప్తి రుపజాతా ॥ ౫౬౩ ॥ అద్యసమృద్ధాఃసర్వాగురుజనాశిషః ॥ ౫౬౪ ॥ అ ద్యఫలితమనేకజన్మాంతరోపాత్తమవదాతంకర్మ ॥ ౫౬౫ ॥ అద్యప్రస న్నాఃకులదేవతాః ॥ ౫౬౬ ॥ నహ్యపుణ్యభాజాంభవాదృశాః సకలత్రిభు వనవిస్మయహేతవః పుత్రతాంప్రతిపద్యంతే ॥ ౫౬౭ ॥ క్వేదంవయఃక్వే యమమానుషీశక్తిఃక్వచేదమశేషవిద్యాగ్రహణసామర్థ్యమ్ ॥ ౫౬౮ ॥ అ హోధన్యాః ప్రజాఃయాసాం భరతభగీరథప్రతిమోభ వానుత్పన్నఃపా లయితా ॥ ౫౬౯ ॥ కింఖలుకృతమవదాతం కర్మవసుంధరయాయయా సిభర్తాసమాసాదితః ॥ ౫౭౦ ॥ హరివక్షఃస్థలనివాసాసద్గ్రహవ్యసని నీహతాఖలులక్ష్మీఃయావిగ్రహవతీ భవంతంనోపసర్పతి ॥ ౫౭౧ ॥ స ర్వథాకల్పకోటీర్మహావరాహ ఇవదంష్ట్రావలయేనవహ బాహునావ సుంధరాభారంసహపిత్రా ॥ ౫౭౨ ॥ ఇత్యభిధాయస్వయమాభరణవస నకుసుమాంగరాగాదిభిరభ్యర్చ్య వ్యసంవిసర్జయాంచకార ॥ ౫౭౩ ॥ విస ర్జితశ్చోత్థాయాంతః పురంప్రవిశ్యదృష్ట్వావైశంపాయనమాతరంమనో రమాభిధానాంనిర్గత్య సమారుహ్యేంద్రాయుధం పిత్రాపూర్వకల్పితం ప్రతిచ్ఛందకమివ రాజకులస్యద్వారావస్థిత సితపూర్ణకలశం ఆబద్ధహరి

చందనమాలం ఉల్లసితసితపతాకాసహస్రం అభ్యాహతమంగళతూర్యర
వపరిపూరితదిగంతర ముపరచితవికచకమలకుసుమప్రకరమచిరకృతాగ్ని
కార్యముజ్జ్వలవివిక్తపరిజనముపపాదితాశేషగృహప్రవేశమంగళం కు
మారో భవనం జగామ ॥ ౫౭౪ ॥ గత్వా చ శ్రీమండపావస్థితే శయనే ము
హూర్తముపవిశ్య సహ తేన రాజపుత్రలోకేన అభిషేకాదిమశనావసాన
మకరోద్దివసవిధిం ॥ ౫౭౫ ॥ అభ్యంతరే చ స్వశయనీయగృహ ఏవేంద్రా
యుధస్యావస్థానమకల్పయత్ ॥ ౫౭౬ ॥ ఏవం ప్రాయేణ చాస్యోదంతేన త
దహః పరిణతిముపయయౌ ॥ ౫౭౭ ॥ గగనతలాదవతరంత్యా దివసశ్రియః
పద్మరాగనూపురమివ స్వప్రభాపిహితరంధ్రం రవిమండలమున్ముక్తపాదం
పపాత ॥ ౫౭౮ ॥ సలిలప్రవాహ ఇవ రథచక్రమార్గానుసారేణ దివస
కరస్యావాసరాలోకః ప్రతీచీం కకుభమగాత్ ॥ ౫౭౯ ॥ అభినవపల్లవలో
హితతలేన కరేణేవాధోముఖః ప్రసృతేన దివసకరబింబేన వాసరః కమలరా
గమశేషమమార్జత్ ॥ ౫౮౦ ॥ కమలినీవనే చ మధుపానగతాళిమాలాకు
లితకంఠం కాలపాశైరివ చక్రవాకమిథునమాకృష్యమాణం విజఘటే ॥
౫౮౧ ॥ కరపుటైరాదివసాంతాత్ ఆపీతమకరందమధురసమివ రక్తాతపచ్ఛ
లేన గగనగమనఖేదాదివ దివసకరబింబం వవామ ॥ ౫౮౨ ॥ క్రమేణ చ ప్రతీచీ
కర్ణపూరరక్తోత్పలే లోకాంతరముపగతే భగవతి గభస్తిమాలిని సముల్ల
సితాయామంబరతటాకవికచకమలిన్యాం సంధ్యాయాం కృష్ణాగరుపంకప
త్రలతాస్వివ తిమిరలేఖాసు స్ఫురంతీషు దిశాం ముఖేషు అళికులమలినేన కు
వలయవనేనేవ రక్తకమలాకరే తిమిరనికరేణోత్సార్యమాణే సంధ్యారా
గే కమలినీనిపీతమాతపముద్వమయితుమంధకారకరపల్లవేష్వివ విశత్సు ర
క్తకమలోదరాణి మధుకరకులేషు శనైశ్శనైః నిశావిలాసినీముఖావతంస
పల్లవే గళితే సంధ్యారాగే వితత్య విక్షిప్తేషు సంధ్యాదేవతార్చనబలిపిండేషు
శిఖరదేశలగ్నతిమిరాసు అనారూఢమయూరాస్వపి మయూరాధిష్ఠితాస్వి
వ మయూరయష్టిషు గవాక్షవివరనిలీనేషు ప్రాసాదలక్ష్మీకర్ణోత్పలేష్వివ
పారావతేషు విగతవిలాసినీసంవాహననిశ్చలకాంచనపీఠాసు మూకీభూ
తఘంటారవాస్వంతఃపురడోలాసు భవనసహకారశాఖావలంబితపం
జరేషు విగతాలాపేషు శుకశారికానివహేషు సంగీతకవిరామవిశ్రాంతర
సాసూత్సార్యమాణాసు వీణాసు యువతినూపురశబ్దోపశమనిభృతేషు భవ

నకలహంసేషు అపనీయమానకర్ణ శంఖ చామర నక్షత్రమాలామండ
లేషు మధుకరకులశూన్య కపోలభిత్తిషు మత్తవారణేషు ప్రదీప్యమానేషు
రాజవల్లభతురంగమమందురాప్రదీపేషు ప్రవిశంతీషు ప్రథమయామకుం
జరఘటాసు కృతరాజస్వస్త్యయనేషు నిష్క్రామత్సు పురోహితేషు విసర్జి
తరాజలోక విరళపరిజనేషు విస్తారితేష్వివ రాజకులకక్ష్యాంతరేషు ప్రజ్వ
లితదీపికాసహస్రప్రతిబింబచుంబితేషు కృతవికచ చంపకదళోపహారేష్వివ
మణిభూమికుట్టిమేషు నిపతితదీపాలోకా సురవివరహృతనలినీవినోదనా
గత బాలాతపాస్వివ భవన దీర్ఘికాసు నిద్రాలసేషు పంజరకేసరిషు స
మారోపితకార్ముకే గృహీత సాయకే యామిక ఇవాంతః పురప్రవిష్టే మ
కరకేతౌ అవతంసపల్లవేష్వివ సరాగేషు కర్ణేక్రియమాణేషు సురతదూతీ
వచనేషు సూర్యకాంతమణిభ్య ఇవ సంక్రాంతానలేషు జ్వలత్సు మానినీ
నాం శోకవిధురేషు హృదయేషు ప్రవృత్తే ప్రదోషసమయే చంద్రాపీడః ప్ర
జ్వలిత దీపికాచక్రవాళే పరివారశ్చరణాభ్యామేవ రాజకులం గత్వా పితుః
సమీపే ముహూర్తం స్థిత్వా దృష్ట్వా చ విలాసవతీమాగత్య స్వభవనమనే
కరత్నప్రభాశబలమురగ రాజఫణామండలమివ హృషీకేశః శయనతల
మధిశిశ్యే ॥ ౫౮౩ ॥ ప్రభాతాయాం చ నిశీథిన్యాం సముత్థాయ సమభ్యను
జ్ఞాతః పిత్రా అభినవమృగయాకౌతుకావకృష్యమాణహృదయో భగవ
త్యనుదిత ఏవ సహస్రరశ్మావారుహ్యేంద్రాయుధమగ్రతో బాలేయప్రమా
ణానాకర్షద్భిశ్చామీకరశృంఖలాభిః కౌలేయకాన్ జరద్వ్యాఘ్రచర్మ
శబలవసన కంచుకధారిభిరనేకవర్ణపట్టచీరికోద్బద్ధమౌళిభిరుపచితశ్మ
శ్రుగహన ముఖైరేకకర్ణావసక్తహేమతాళీపుటైరాబద్ధనిబిడ కక్ష్యైరనవ
రత శ్రమోప చితోరుపిండకైః కోదండపాణిభిః శ్వపోషకైరనవరతకృ
త కోలాహలైః ప్రధావద్భిః ద్విగుణీక్రియమాణగమనోత్సాహో బహు
గజతురగ పదాతిపరివృతో వనం యయౌ ॥ ౫౮౪ ॥ తత్ర చ కర్ణాంతా
వకృష్టముక్తైర్వికచకువలయపలాశకాంతిభిర్భల్లైః మదకలకలభకుంభ
భిత్తిభిదురైశ్చ నారాచైః చాపటంకారరవ భయచకితవన దేవతాధ్యా
క్షవిక్షితో వనవరాహాన్ కేసరిణః శరభాంశ్చమరాననేకవిధకురంగకాంశ్చ
సహస్రశో జఘాన- అన్యాంశ్చ జీవత ఏవ మహాప్రాణతయా స్ఫురతో జగ్రా
హ ॥ ౫౮౫ ॥ సమారూఢే చ మధ్యమహ్నః సవితరి వనాత్స్నానోద్ధితే నేప్ర

మసలిలబిందువర్ష మనవరతముజ్ఝతా ముహుర్ముహుర్దశనవిఘట్టనైః
ఘణఘణాయితఖరఖలీనేనశ్రమశిథిలముఖగళిత ఫేనిలరుధిరల వేనపర్యా
ణపట్టకానుసారోద్ధితఫేనరాజినా కర్ణావతంసీకృత ముత్ఫుల్లకుసుమశ
బలమళిపటలఝుంకారరవ ముఖరంవనగమనచిహ్నం పల్లవస్తబకముద్వ
హతేన్ద్రాయుధేనోహ్యమానః సముద్గతస్వేదతయాంతరాంతరార్ద్రీకృ
తమండలేనమృగరుధిరలవశతశబలేన వారబాణేన ద్విగుణతరముపజనిత
కాంతిః అనేకరూపానుసారసంభ్రమపరిభ్రష్టచ్ఛత్రధారితయా ఛత్రీకృ
తేనవనపల్లవేన నివార్యమాణాతపో వివిధవనలతా కుసుమరేణుధూస
రో వసంత ఇవవిగ్రహవానశ్వఖురరజోమలినలలాటాభివ్యక్తావదాతస్వే
దలేఖో మార్గవిచ్ఛిన్నైనపదాతి జనేనశూన్యీకృతపురోభాగః ప్రజవితురం
గమాధిరూఢైరల్పావశిష్టైస్సహరాజపుత్రైః ఏవంమృగపతిః ఏవం
వరాహః ఏవంవనమహిషః ఏవంశరభః ఏవంహరిణఇతితమేవమృగయా
వృత్తాంతముచ్చారయన్ స్వభవనమాజగామ ॥ ౫౮౬ ॥ అవతీర్యచతు
రంగమాత్ససంభ్రమప్రధావితపరిజనోపనీతేన ముపవిశ్యాసనేవారబాణమ
వతార్య అపనీయచాశేషంతురంగాధిరోహణోచితం వేషపరిగ్రహమిత
స్తతః ప్రచలితతాళవృంతపవనాపనీయమాన శ్రమోముహూర్తం విశ
శ్రామ ॥ ౫౮౭ ॥ విశ్రమ్యచమణిరజతకనకకలశశతసనాథామంతర్విన్య
స్తకాంచనపీఠాంస్నానభూమిమగాత్ ॥ ౫౮౮ ॥ నిర్వర్తితాభిషేకవ్యా
పారస్యచవివిక్తవసనపరిమృష్టవపుషః స్వచ్ఛదుకూలపల్లవాకలిత మౌళే
ర్గృహీతవాససఃకృతదేవతార్చనస్యాంగరాగభూమౌసముపవిష్టస్యరా
జ్ఞా విసర్జితామహాప్రతీహారాధిష్ఠితా రాజకులపరిచారికాః కులవర్ధ
నా సనాథాశ్చవిలాసవతీ దాస్యఃసర్వాస్తఃపురప్రేషితాశ్చాంతః పురప
రిచారికాఃపటలకవినిహితానివివిధాన్యాభరణానిమాల్యాన్యంగరాగాన్
వాసాంసిచాదాయపురత స్తస్యోపతస్థుఃఉపనన్యశ్చయథాక్రమమ్॥౫౮౯
ఆదాయచతాభ్యఃప్రథమంస్వయ ముపలిప్యవైశంపాయనముపరచితాం
గరాగో దత్వాచసమీపవర్తిభ్యోయథార్హమాభరణవసనాంగరాగ
కుసుమానివివిధమణిభాజనసహస్రశారంశారద మంబరతలమివ స్ఫురిత
తారాగణమాహారమండపమగచ్ఛత్ ॥ ౫౯౦ ॥ తత్రచద్విగుణీకృతకుథా
సనోపవిష్టః సమీపోపవిష్టేనతద్గుణోప వర్ణనపరేణ వైశంపాయనేన

యథార్హభూమిభాగోపవేశితేనరాజపుత్రలోకేనేదమస్మైదీయతామి
తి ప్రసాదవిశేషదర్శనసంవర్ధితసేవారసేనచసహాహారవిధిమకరోత్
౫౯౧ ॥ ఉపస్పృశ్యచగృహీత తాంబూలస్తస్మిన్ ముహూర్తమివస్థి
త్వేంద్రాయుధసమీపమగమత్ ॥ ౫౯౨ ॥ తత్రచానుపవిష్ట ఏవతద్గు
ణోపవర్ణనప్రాయాలాపాః కథాః కృత్వాసత్యప్యాజ్ఞా ప్రతిక్షణోన్ము
ఖేపార్శ్వపరివర్తినిపరిజనేతద్గుణాపహృతహృదయఃస్వయమేవేంద్రా
యుధస్యపురోయవసమాకీర్యనిర్గత్యరాజకులమయాసీత్ ॥ ౫౯౩ ॥ తే
నైవచక్రమేణావలోక్యరాజానమాగత్యనిశామనైషీత్ ॥ ౫౯౪ ॥ అపరే
ద్యుశ్చప్రభాతసమయ ఏవసర్వాంతః పురాధికృతమవనిపతేఃపరమసమ్మ
తంఅనుమార్గాగతయాచ ప్రథమేవయసివర్తమానయారాజకులసం
వాసప్రగల్భయాప్యనుజ్ఝితవినయయాకించి దుపారూఢయావనయాశ
క్రగోపకాలోహితరాగేణాంశుకేనరచితావకుంఠనయాస బాలాతపమే
వపూర్వయాకకుభాప్రత్యగ్రశితమనః శిలాచూర్ణవర్ణేనాంగ లావణ్య
ప్రభాప్రవాహేణామృతరసనదీపూరేణేవభవనమాపూరయంత్యాజ్యో
త్స్నయేవ రాహుగ్రాసభయాదపహాయ రజనికరమండలంగామవతీర్ణ
యా రాజకులగృహదేవత యేవమూర్తిమత్యాక్వణితమణినూపురాకలి
తచరణయుగళయాకూజత్కల హంసాకులితకమలనేవకమలిన్యామహా
ర్హ హేమమేఖలాకలాపకలితజఘనస్థలయానాతినిర్భరోద్భిన్న పయో
ధరయామందమంద భుజలతావిక్షేపప్రేంఖితనఖమయూఖచ్ఛలేనధారా
భిరివలావణ్యరసమనవరతంక్షరంత్యాదిఙ్ముఖ విసర్పిణిహారలతానాంర
శ్మిజాలేనిమగ్నశరీరతయాక్షీరసాగరోన్మగ్న వదనమేవలక్ష్మ్యాబహుళ
తాంబూల కృష్ణికాంధ కారితాధరలేఖయా సమసువృత్త తుంగనాసిక
యావికసితపుండరీకధవళలోచన యామణికుండలమరకత మకరపత్రభం
గకోటికిరణాతపాహత కపోలతయాసకర్ణపల్లవమివ ముఖముద్వహం
త్యా పర్యుషితధూసరచందనరసతిలకా లంకృతలలాటపట్టయాముక్తాఫల
ప్రాయాలంకారయారాధేయరాజలక్ష్మ్యేవోపపాదితాంగరాగయా న
వవనలేఖయేవకోమలతనుతలయాత్రయ్యేవసుప్రతిష్ఠితచరణయాముఖశా
లయేవ వేదిమధ్యయామేరువనలతయేవ కనకపత్రాలంకృతయా మహా
నుభావాకారయా అనుగమ్యమానంకన్యకయా కైలాసనామానం కంచు

కినమాయాంతమపశ్యత్ ॥ ౫౯౫॥ సకృత్ప్రణామః సముపసృత్య క్షితితలని
హితదక్షిణకరో విజ్ఞాపయామాస ॥ ౫౯౬ ॥ కుమారమహాదేవీవిలాసవ
తీ సమాజ్ఞాపయతి ॥ ౫౯౭ ॥ ఇయం ఖలు కన్యకా మహారాజేన పూర్వం కు
లూత రాజధానీమవజిత్య కులూతేశ్వరదుహితా పత్రలేఖాభిధానా బాలి
కా సతీ వందిజనేన సహానీయాంతః పురపరిచారికామధ్యముపనీతా ॥ ౫౯౮
సా మయా విగతనాథా రాజదుహితేతి చ సముపజాత స్నేహయా దుహితృ
నిర్విశేషమియంతం కాలముపలాలితా సంవర్ధితా చ ॥ ౫౯౯ ॥ తదియ
మిదానీముచితా భవతస్తాంబూల కరండవాహినీతి కృత్వా మయా ప్రేషి
తా ॥ ౬౦౦ ॥ న చాస్యామాయుష్మతా పరి జనసామాన్య దృష్టినా భవిత
వ్యం బాలేవ లాలనీయా స్వచిత్తవృత్తిరివ చాపలేభ్యో నివారణీయా శిష్యేవ
ద్రష్టవ్యా సుహృదివ సర్వవిస్రంభేష్వభ్యంతరీకరణీయా ॥ ౬౦౧ ॥ దీర్ఘ
కాలసంవర్ధిత స్నేహతయా స్వసుతాయామివ హృదయమస్యామస్తి మే
బలవానస్యాం పక్షపాతః మహాభిజనరాజవంశప్రసూతా చార్హతీయమే
వంవిధాని కర్మాణి ॥ ౬౦౨ ॥ నియతం స్వయమేవేయమభివినీతతయా కతిప
యైరేవ దివసైః కుమారమారాధయిష్యతి ॥ ౬౦౩ ॥ కేవలం చిరకా
లోపచితా బలవతీ మే ప్రేమప్రవృత్తిరస్యామ్ ॥ ౬౦౪ ॥ అవిదితశీలశ్చా
స్యాః కుమార ఇతి సందిశ్యతే ॥ ౬౦౫ ॥ సర్వథా తథా కల్యాణినా ప్రయతి
తవ్యం యథేయమతిచిర ముచితా పరిచారికా తే భవతీతి ॥ ౬౦౬ ॥ ఇత్య
భిధాయ విరతవచసి కైలాసే కృతాభిజాతప్రణామాం పత్రలేఖాం అనిమిష
లోచనం సుచిరమాలోక్య చంద్రాపీడో యథాజ్ఞాపయత్యం తైవముక్త్వా
కంచుకినం ప్రేషయామాస ॥ ౬౦౭ ॥ పత్రలేఖా తు తతః ప్రభృతి దర్శనే
నైవ సముపజాత సేవారసా న దివా న రాత్రౌ న సుప్తస్య నాసీనస్య నోత్థితస్య
న భ్రమతో న రాజకుల గతస్య ఛాయేవ రాజసూనోః పార్శ్వం ముమోచ ॥
౬౦౮ చంద్రాపీడస్యాపి తస్యాం దర్శనాదారభ్య ప్రతిక్షణముపచీయమా
నా మహతీ ప్రీతిరాసీత్ ॥ ౬౦౯ ॥ అభ్యధికం చ ప్రతిదివసమస్యాః ప్రసాద
మకరోత్ ॥ ౬౧౦ ॥ ఆత్మహృదయాదవ్యతిరిక్తామివ చైనాం సర్వవిస్రం
భేష్వమన్యత ॥ ౬౧౧ ॥ ఏవం సమతిక్రామత్సు కేషుచిద్దివసేషు రాజా చం
ద్రాపీడస్య యౌవరాజ్యాభిషేకం చికీర్షుః ప్రతీహారాన్ ఉపకరణసంభార
సంగ్రహార్థమాదిదేశ ॥ ౬౧౨ ॥ సముపస్థితయౌవరాజ్యాభిషేకం చ తం

కదాచిద్దర్శనార్థమాగతం ఆరూఢవినయమపివినీతతరమిచ్ఛన్ శుక నాసస్సవిస్తరమువాచ ॥ ౬౧౩ ॥ తాతచంద్రాపీడవిదితవేదితవ్యస్యాధీ తరసర్వశాస్త్రస్యతేనాల్పమప్యుపదేష్టవ్యమస్తి ॥ ౬౧౪ ॥ కేవలంచనిసర్గ త ఏవఅభానుభేద్యమరత్నాలోకోచ్ఛేద్యమప్రదీపప్రభాపనేయమతిగహ నం తమోయౌవనప్రభవమ్ ॥ ౬౧౫ ॥ అపరిణామోపశమోదారుణో లక్ష్మీమదః ॥ ౬౧౬ ॥ కష్టమనంజనవర్తిసాధ్యమపరమైశ్వర్యతిమిరాంధ త్వమ్ ॥ ౬౧౭ ॥ అశిశిరోపచారహార్యోఽతితీవ్రో దర్పదాహజ్వరోష్మా ॥ ౬౧౮ ॥ సతతమమూలమంత్రగమ్యోవిషమోవిషయవిషాస్వాదమోహః ౬౧౯ ॥ నిత్యమస్నానశౌచబాధ్యో బలవాన్ రాగమలావలేపః ॥ ౬౨౦ ॥ అజస్రమక్షపావసానప్రబోధా ఘోరాచరాజ్యసుఖసన్నిపాతనిద్రాభవ తి ఇత్యతోవిస్తరేణాభిధీయసే ॥ ౬౨౧ ॥ గర్భేశ్వరత్వమభినవయౌవన త్వమప్రతిమరూపత్వమమానుషశక్తిత్వంచేతిమహతీయంఖల్వనర్థపరం పరా ॥ ౬౨౨ ॥ సర్వావినయానామేకైకమప్యేషామాయతనం కిముత సమవాయః ॥ ౬౨౩ ॥ యౌవనారంభేచప్రాయఃశాస్త్రజలప్రక్షాళనని ర్మలాపికాలుష్యముపయాతిబుద్ధిః ॥ ౬౨౪ ॥ అనుజ్ఝితధవళతాపిసరా గైవభవతియూనాందృష్టిః ॥ ౬౨౫ ॥ అపహరతిచవాత్యేవశుష్కపత్రం సముద్భూతరజోభ్రాంతిరతిదూరమాత్మేచ్ఛయాయౌవనసమయేపురుషంప్ర కృతిః ॥ ౬౨౬ ॥ ఇంద్రియహరిణహారిణీచసతతమతిదురంతేయముపభో గమృగతృష్ణికా ॥ ౬౨౭ ॥ నవయౌవనకషాయితాత్మనశ్చసలిలానీవతా న్యేవవిషయస్వరూపాణ్యాస్వాద్యమానాని మధురతరాణ్యాపతన్తిమన సః ॥ ౬౨౮ ॥ నాశయతిచ- దిఙ్మోహఇవోన్మార్గప్రవర్తకఃపురుషమత్యా సఙ్గోవిషయేషు ॥ ౬౨౯ ॥ భవాదృశాఏవభవంతి భాజనాన్యుపదేశానా మపగతమలేహిమనసిస్ఫటికమణావివరజనికరగభస్తయోవిశంతిసుఖముప దేశగుణాః ॥ ౬౩౦ ॥ గురువచనమమలమపి సలిలమివమహదుప జనయ తి శ్రవణస్థితం శూలమభవ్యస్య ఇతరస్యతుకరిణఇవశంఖాభరణం ఆనన శోభాసముదయమధికతరముపజనయతి ॥ ౬౩౧ ॥ అపహరతిసకలమతిమ లినమపి అంధకారమివదోషజాతం ప్రదోషసమయనిశాకరఇవగురూప దేశః ॥ ౬౩౨ ॥ ప్రశమహేతుఃవయఃపరిణామ ఇవపలితరూపేణశిరసి జజాల మమలీకుర్వన్ గుణరూపేణతదేవపరిణమయతి ॥ ౬౩౩ ॥ అయమేవచా

నాస్వాదితవిషయరసస్యతేకాలఉపదేశస్య ॥ ౬౩౪ ॥ కుసుమశరప్రహా
రజర్జరితేహృదయేజలమివగళత్యుపదిష్టమ్ ॥ ౬౩౫ ॥ అకారణంచభ
వతిదుష్ప్రకృతేరన్వయః శ్రుతంచావినయస్యచందనప్రభవోనదహతికిమ
నలః ॥ ౬౩౬ ॥ కిమప్రశమహేతునాపినప్రచండతరీభవతి బడబానలో
వారిణా ॥ ౬౩౭ ॥ గురూపదేశంచనామపురుషాణామఖిలప్రక్షాళనక్షమ
జలం- స్నానం- అనుపజాతపలితాదివైరూప్యమజరం వృద్ధత్వంఅనారో
పితమేదోదోషంగురూకరణం అసువర్ణవిరచనమగ్రామ్యం కర్ణాభరణం
అవనీతజ్యోతిరాలోకఃనోద్వేగకరఃప్రజాగరః ॥ ౬౩౮ ॥ విశేషేణతురా
జ్ఞాంవిరళాహితేషాముపదేష్టారః ॥ ౬౩౯ ॥ ప్రతిశబ్దకఇవరాజవచనమ
నుగచ్ఛతిజనోభయాత్ ॥ ౬౪౦ ॥ ఉద్దామదర్పశ్వయథుస్థగితశ్రవణవివ
రాశ్చోపదిశ్యమానమపితేనశృణ్వంతిశృణ్వంతోపిచ గజనిమీలితేనావధీర
యంతఃఖేదయంతిహితోపదేశదాయినోగురూన్ ॥ ౬౪౧ ॥ అహంకా
రదాహజ్వరమూర్ఛాంధకారితావిహ్వలాహిరాజప్రకృతిః ॥ ౬౪౨ ॥ అ
ళీకాభిమానోన్మాదకారీణిధనాని ॥ ౬౪౩ ॥ రాజ్యవిషవికారతంద్రీప్రదా
రాజలక్ష్మీః ॥౬౪౪ ॥ ఆలోకయతుతావత్కల్యాణాభినివేశీలక్ష్మీమేవప్ర
థమం ॥ ౬౪౫ ॥ ఇయంహిసుభటఖడ్గమండలోత్పలవనవిభ్రమభ్రమరీల
క్ష్మీఃక్షీరసాగరాత్పారిజాతపల్లవేభ్యోరాగమిందుశకలాదేకాంతవక్ర
తాముచ్చైఃశ్రవసశ్చంచలతాం కాలకూటాన్మోహనశక్తిం మదిరాయామ
దంకౌస్తుభమణేరతినైష్ఠుర్యం ఇత్యేతానిసహవాసపరిచయవశాద్విరహవి
నోదచిహ్నానిగృహీత్వేవోద్గతా ॥ ౬౪౬ ॥ నహ్యేవంవిధమపరమపరిచి
తమిహజగతికించిదస్తి ॥ ౬౪౭ ॥ యద్ధేయమనార్యాల్లబ్ధాపిఖలుదుఃఖేన
పరిపాల్యతేదృఢగుణపాశసందాననిష్పందీకృతాపినశ్యతి ఉద్దామదర్పభ
టసహస్రోల్లాసితాసిలతా పంజరవిధృతాపి అపక్రామతిమదజలదుర్దిన
నాంధకారగజఘటితఘనఘటాటోపపరిపాలితాపి ప్రపలాయతేనప
రిచయంరక్షతినాభిజనమీక్షతేనరూపమాలోకయతేనకులక్రమమనువర్త
తేనశీలంపశ్యతినవైదగ్ధ్యంగణయతినశ్రుతమాకర్ణయతినధర్మమనురు
ధ్యతేనత్యాగమాద్రియతేనవిశేషజ్ఞతాంవిచారయతినాచారంపాలయ
తినసత్యమనుబుధ్యతేనలక్షణంప్రమాణీకరోతి గంధర్వనగరలేఖేవపశ్య
తఏవనశ్యతి ॥ ౬౪౮ ॥ అద్యాప్యారూఢమందరపరివర్తావర్తభ్రాంతిజ

నితసంసారేవ పరిభ్రమతి ॥ ౬౫౦ ॥ కమలినీసంచరణవ్యతికరలగ్న న
ళినీనాళకంటకక్షతేవ నక్వచిన్నిర్భరమాబధ్నాతి పదం ॥ ౬౫౧ ॥ అతిప్ర
యత్నవిధృతాపి పరమేశ్వరగృహేషు వివిధగంధగజగండమధుపానమత్తే
వ పరిస్ఖలతి ॥ ౬౫౨ ॥ పారుష్యమివోపశిక్షితుమసిధారాసు నివసతి ॥ ౬౫౩
విశ్వరూపత్వమివ గ్రహీతుమాశ్రితా నారాయణమూర్తిం అప్రత్యయబ
హుళా చ దివసాంతకమలమివ సముపచితమూలదండకోశమండలమపి ముం
చతి భూభుజం ॥ ౬౫౪ ॥ లతేవ విటపకానధ్యారోహతి ॥ ౬౫౫ ॥ గం
గేవ వసుజనన్యపి తరంగబుద్బుదచంచలా ॥ ౬౫౬ ॥ దివసకరగతిరివ ప్రక
టితవివిధసంక్రాంతిః పాతాళగుహేవ తమోబహుళా హిడింబేవ భీమసా
హసైకహార్యహృదయా ప్రావృడివ అచిరద్యుతికారిణీ దుష్టపిశాచీవ ద
ర్శితానేకపురుషోచ్ఛ్రాయా స్వల్పసత్త్వమున్మత్తీకరోతి ॥ ౬౫౭ ॥ సరస్వ
తీపరిగృహీతమీర్ష్యయేవ నాలింగతి జనం ॥ ౬౫౮ ॥ గుణవంతమపవిత్ర
మివ న స్పృశతి ॥ ౬౫౯ ॥ ఉదారసత్త్వమమంగళమివ న బహుమన్యతే ॥ ౬౬౦
సుజనమనిమిత్తమివ న పశ్యతి ॥ ౬౬౧ ॥ అభిజాతమహిమివ లంఘయతి ॥ ౬౬౨ ॥
శూరం కంటకమివ పరిహరతి ॥ ౬౬౩ ॥ దాతారం దుఃస్వప్నమివ న స్మర
తి ॥ ౬౬౪ ॥ వినీతం పాతకినమివ నోపసర్పతి ॥ ౬౬౫ ॥ మనస్వినమున్మ
త్తమివ హసతి ॥ ౬౬౬ ॥ పరస్పరవిరుద్ధం చ ఇంద్రజాలమివ దర్శయంతీ
ప్రకటయతి జగతి నిజం చరితం ॥ ౬౬౭ ॥ తథాహి సతతమూష్మాణమారోప
యంత్యపి జాడ్యముపజనయతి ॥ ౬౬౮ ॥ ఉన్నతిమాదధానాపి నీచస్వభా
వతామావిష్కరోతి ॥ ౬౬౯ ॥ తోయరాశిసంభవాపి తృష్ణాం సంవర్ధ
యతి ॥ ౬౭౦ ॥ ఈశ్వరతాం దధానాప్యశివప్రకృతిత్వమాతనోతి ॥ ౬౭౧ ॥
బలోపచయమాహరంత్యపి లఘిమానమాపాదయతి ॥ ౬౭౨ ॥ అమృతస
హోదరాపి కటువిపాకా విగ్రహవత్యపి అప్రత్యక్షదర్శనా పురుషోత్తమర
తాపి ఖలజనప్రియా రేణుమయీవ స్వచ్ఛమపి కలుషీకరోతి ॥ ౬౭౩ ॥ య
థా యథా చేయం చపలా దీప్యతే తథా తథా దీపశిఖేవ కజ్జలమలినమేవ కర్మ
కేవలముద్వమతి ॥ ౬౭౪ ॥ తథాహీయం సంవర్ధనవారిధారా తృష్ణావిష
వల్లీనాం వ్యాధగీతిరింద్రియమృగాణాం పరామర్శధూమలేఖా సచ్చరితచి
త్రాణాం విభ్రమశయ్యా మోహదీర్ఘనిద్రాణాం నివాసజీర్ణవలభీ ధ
నమదపిశాచికానాం తిమిరోద్గతిః శాస్త్రదృష్టీనాం పురస్సరపతాకా సర్వా

వినయానాం ఉత్పత్తినిమ్నగా క్రోధావేగగ్రాహాణాం ఆపానభూమిర్వి
షయమధూనాం సంగీతశాలా భ్రూవికారనాట్యానాం ఆవాసదరీదో
షాశీవిషాణాం ఉత్సారణవేత్రలతా సత్పురుష వ్యవహారాణాం అకాల
ప్రావృట్ గుణకలహంసకానాం విసర్పణభూమిర్లోకాపవాదవిస్ఫోటా
నాం ప్రస్తావనా కపటనాటకస్య కదళికా కామకరిణః వధ్యశాలా సాధు
భావస్య రాహుజిహ్వా ధర్మేందుమండలస్య ॥ ౭౫ ॥ నహి తం పశ్యామి
యో హ్యపరిచితయానయా న నిర్భరముపగూఢో యో వా న విప్రలబ్ధః ॥ ౭౬
నియతమియమాలేఖ్యగతాపి చలతి ॥ ౭౭ ॥ పుస్తమయ్యపి ఇంద్రజాలమా
చరతి ॥ ౭౮ ॥ ఉత్కీర్ణాపి విప్రలభతే ॥ ౭౯ ॥ శ్రుతాప్యభిసంధత్తే ॥
౮౦ ॥ చింతితాపి వంచయతి ॥ ౮౧ ॥ ఏవంవిధయాపి చానయా దురా
చారయా కథమపి దైవవశేన పరిగృహీతా విక్లబీభవంతి రాజానస్సర్వావిన
యాధిష్ఠానతాం చ గచ్ఛంతి ॥ ౮౨ ॥ తథాహి అభిషేకసమయ ఏవ చై
షాం మంగళకలశజలైరివ ప్రక్షాళ్యతే దాక్షిణ్యం ॥ ౮౩ ॥ అగ్నికార్యధూ
మేనేవ మలినీభవతి హృదయమ్ ॥ ౮౪ ॥ పురోహితకుశాగ్రసమ్మార్జనీ
భిరివాపనీయతే క్షాంతిః ॥ ౮౫ ॥ ఉష్ణీషపట్టబంధేనేవాచ్ఛాద్యతే జరా
గమనస్మరణమ్ ౮౬ ॥ ఆతపత్రమండలేనేవాపవార్యతే పరలోకదర్శ
నమ్ ॥ ౮౭ ॥ చామరపవనైరివాపహ్రియతే సత్యవాదితా ॥ ౮౮ ॥
వేత్రదండైరివ ఉత్సార్యంతే గుణాః ॥ ౮౯ ॥ జయశబ్దకలకలైరివ తిరస్క్రి
యంతే సాధువాదాః ॥ ౯౦ ॥ ధ్వజపటపల్లవైరివ పరామృశ్యతే యశః ॥
౯౧ ॥ తథాహి కేచిచ్ఛ్రమవశశిథిలశకునిగళపుటచపలాభిః ఖద్యోతో
న్మేషముహూర్తే మనోహరాభిర్మనస్విజనగర్హితాభిః సంపద్భిః ప్ర
లోభ్యమానా ధనలవలాభావలేపవిస్మృతజన్మానో నేకదోషోపచితేన దు
ష్టాసృజేవ రాగావేశేన బాధ్యమానా వివిధవిషయగ్రాసలాలసైః పం
చభిరప్యనేకసహస్రసంఖ్యైరివేంద్రియైరాయాస్యమానాః ప్రకృతిచంచ
లతయా లబ్ధప్రసరేణైకేనాపి శతసహస్రతామివోపగతేన మనసాకులీక్రి
యమాణాః విహ్వలతాముపయాంతి ॥ ౯౨ ॥ కించ- గ్రహైరివ గృహ్యం
తే భూతైరివాభిభూయంతే మంత్రైరివావేశ్యంతే సత్త్వైరివావష్టభ్యంతే వా
యునేవ విడంబ్యంతే పిశాచైరివ గ్రస్యంతే ॥ ౯౩ ॥ మదనశరైర్మర్మాభి
హతా ఇవ ముఖభంగసహస్రాణి కుర్వతే ॥ ౯౪ ॥ ధనోష్మణా పచ్యమా

నాఇవవిచేష్టంతే ॥ ౧౯౫ ॥ గాఢప్రహారాభిహతాఇవాంగానిన ధారయంతి ॥ ౧౯౬ ॥ కుళీరాఇవతిర్యక్పరిభ్రమంతి ॥ ౧౯౭ ॥ అధర్మభగ్నగతయః పంగవఇవపరేణసంచార్యంతే ॥౧౯౮॥ మృషావాదవిషవిపాకసంజాతముఖరోగాఇవాతికృచ్ఛ్రేణజల్పంతి ॥ ౧౯౯ ॥ సప్తచ్ఛదతరవఇవ కుసుమరజోవికారైరాసన్నవర్తినాంశిరశ్శూలముత్పాదయంతి ॥౨౦౦॥ ఆసన్నమృత్యవఇవపురఃస్థితంబంధుజనమపినాభిజానంతి ॥ ౨౦౧॥ ఉత్కుపితలోచనాఇవ తేజస్వినోనేక్షంతే ॥ ౨౦౨ ॥ కాలదష్టాఇవమహామంత్రైరపినప్రతిబుధ్యన్తే ॥ ౨౦౩ ॥ జాతుషాఇవసోష్మాణంనసహంతే ॥ ౨౦౪ ॥ దుష్టవారణాఇవమహానలస్తంభనిశ్చలీకృతా అపినగృహ్ణంత్యుపదేశమ్ ॥ ౨౦౫ ॥ అతితృష్ణావిషవేగమూర్ఛితాః కనకమయమివసర్వంపశ్యంతి ॥ ౨౦౬॥ఇషవఇవపానవర్ధితతైక్ష్ణ్యాః పరప్రేరితావినాశయంతి॥౨౦౭॥ దూరస్థితాన్యపిఫలానీవదండవిక్షేపైర్మహాకులానిశాతయంతి ॥ ౨౦౮ ॥ అకాలకుసుమప్రసవా ఇవమనోహరాకృతయోపిలోకవినాశహేతవః ॥ ౨౦౯ ॥ శ్మశానాగ్నయ ఇవాతిరౌద్రభూతయః తైమిరికా ఇవాదూరదర్శినః ఉపసృష్టాఇవక్షుద్రాధిష్ఠితభవనాః శ్రూయమాణా అపిప్రేతపటహాఇవోద్వేజయంతి ॥ ౨౧౦॥ చింత్యమానాఅపిమహాపాతకాధ్యవసాయాఇవఉపద్రవముపజనయంతి ॥ ౨౧౧ ॥ అనుదివసమాపూర్యమాణాః పాపేనేవాధ్మాతమూర్తయోభవంతి ॥ ౨౧౨॥ తదవస్థాశ్చవ్యసనశతశరవ్యతాముపగతావల్మీకతృణాగ్రావస్థితాజలబిందవఇవపతితమప్యాత్మానంనావగచ్ఛంతి ॥ ౨౧౩॥ అపరేతుస్వార్థనిష్పాదనపరైర్ధనపిశితగ్రాసగృధ్రైరాస్థాననళినీధూర్తబకైః ద్యూతంవినోద ఇతిపరదారాభిగమనంవైదగ్ధ్యమితిమృగయాశ్రమఇతిపానంవిలాస ఇతిప్రమత్తతాశౌర్యమితిస్వదారపరిత్యాగోవ్యసనితేతిగురువచనావధీరణమపరప్రణేయత్వమితి అజితభృత్యతా సుఖోపసేవ్యత్వ మితినృత్యగీత వాద్యవేశ్యాభిసక్తిరసికతేతిమహాపరాధానాకర్ణనం మహానుభావతేతిపరిభవసహత్వంక్షమేతిస్వచ్ఛందతాప్రభుత్వమితిదేవావమాననంమహాసత్వతేతివందిజనఖ్యాతిర్యశఇతితరళతాఉత్సాహ ఇతిఅవిశేషజ్ఞతా అపక్షపాతిత్వమితిదోషానపిగుణపక్షమధ్యారోపయద్భిః అంతస్స్వయమపివిహసద్భిః ప్రతారణకుశలైర్ధూర్తైరమానుషోచితాభిఃస్తుతిభిః ప్రతార్యమాణావిత్త

మదమత్తచిత్తానిశ్చే తనతయా తథైతైరాత్మన్యారోపి తాలీకాభిమానాః
మర్త్యధర్మాణోఽపిదివ్యాంశావతీర్ణమివ సదైవతమివాతిమానుషమాత్మా
నముత్ప్రేక్షమాణాః ప్రారబ్ధదివ్యోచితచేష్టానుభావాః సర్వజనస్యోప
హాస్యతాముపయాంతి ॥ ౨౧౪ ॥ ఆత్మవిడంబనాంచానుజీవినాజనేనక్రి
యమాణామభినందంతి ॥ ౨౧౫ ॥ మనసాదేవతాధ్యారోపణప్రతార
ణాసంభూతసంభావనోపహతాశ్చాంతః ప్రవిష్టాపరభుజద్వయమివా
త్మబాహుయుగళంసంభావయంతి ॥ ౨౧౬ ॥ త్వగంతరితతృతీయలోచనం
స్వలలాటమాశంకంతే ॥ ౨౧౭ ॥ దర్శనప్రదానమప్యనుగ్రహంగణయం
తి ॥ ౨౧౮ ॥ దృష్టిపాతమప్యుపకారపక్షేస్థాపయంతి ॥ ౨౧౯ ॥ సంభా
షణమపిసంవిభాగమధ్యేకుర్వంతి ॥ ౨౨౦ ॥ ఆజ్ఞామపివరప్రదానంమన్యంతే ॥
౨౨౧ ॥ స్పర్శమపిపావనమాకలయంతి ॥ ౨౨౨ ॥ మిథ్యామాహాత్మ్య
గర్వనిర్భరాశ్చన ప్రణమంతిదేవతాభ్యః ॥ ౨౨౩ ॥ కించనపూజయంతి
ద్విజాతీన్నమానయంతి మాన్యాన్నార్చయంత్యర్చనీయాన్ నాభివాద
యంత్యభివాదనార్హాన్నాభ్యుత్తిష్ఠంతిగురూన్ ॥ ౨౨౪ ॥ అనర్థకాయా
సాంతరితవిషయోపభోగసుఖమిత్యుపహసంతివిద్వజ్జనంజరావైక్లబ్యప్రల
పితమితిపశ్యంతివృద్ధజనోపదేశమ్ ॥ ౨౨౬ ॥ ఆత్మప్రజ్ఞాపరిభవ ఇత్యసూ
యంతిసచివోపదేశాయ ॥ ౨౨౭ ॥ కుప్యంతిహితవాదినే ॥ ౨౨౮ ॥ స
ర్వథాతమభినందంతితమాలపంతితం పార్శ్వేకుర్వంతితం సంవర్ధయం
తితేన సహసుఖమవతిష్ఠంతేతస్మైదదతితంమిత్రతాముపజనయంతితస్యవ
చనంశృణ్వంతితత్రవర్షంతితం బహుమన్యంతేతమాప్తతామాపాదయం
తియోఽహర్నిశమనవరత ముపరచితాంజలి రధిదైవతమివవిగతాన్యక
ర్తవ్యఃస్తౌతియోవామాహాత్మ్యముద్భావయతి ॥ ౨౨౯ ॥ కింవాతేషాం
సాంప్రతంయేషామతినృశంసప్రాయోపదేశనిర్ఘృణం కౌటిల్యశాస్త్రం
ప్రమాణమ్ ॥ ౨౩౦ ॥ అభిచారక్రియాక్రూరైకప్రకృతయః పురోధసో
గురవఃపరాభిసంధానపరామంత్రిణఉపదేష్టారః ॥ ౨౩౧ ॥ నరపతిసహ
స్రభుక్తోజ్ఝితాయాం లక్ష్మ్యామాసక్తిః ॥ ౨౩౨ ॥ మారణాత్మకేషుశా
స్త్రేష్వభియోగః ॥ ౨౩౩ ॥ సహజప్రేమార్ద్రహృదయానురక్తాభ్రాతర
ఉచ్ఛేద్యాః ॥ ౨౩౪ ॥ తదేవంప్రాయాతికుటిలకష్టచేష్టాసహస్రదారు
ణే రాజ్యతంత్రేఽస్మిన్ మహామోహాంధకారిణిచయౌవనేకుమారతథాప్ర

యతేథాః యథా నోపహస్యసే జనైః న నింద్యసే సాధుభిః న ధిక్క్రియసే గురుభిః నోపాలభ్యసే సుహృద్భిః న శోచ్యసే విద్వద్భిః యథా చ న ప్రతార్యసే విటైః న ప్రహస్యసే కుశలైః నాస్వాద్యసే భుజంగైః నావలుప్యసే సేవకవృకైః న వంచ్యసే ధూర్తైః న ప్రలోభ్యసే వనితాభిః న విడంబ్యసే లక్ష్మ్యా న నర్త్యసే మదేన నోన్మత్తీక్రియసే మదనేన నాక్షిప్యసే విషయైః నావకృష్యసే రాగైః నాపహ్రియసే సుఖేన ॥ ౨౩౫ ॥ కామం భవాన్ ప్రకృత్యైవ ధీరః పిత్రా చ మహతా ప్రయత్నేన సమారోపితసంస్కారః । ౨౩౬ ॥ తరలహృదయమప్రతిబుద్ధం చ మదయంతి ధనాని ॥ ౨౩౭ ॥ తథాపి భవద్గుణసంతోషో మామేవం ముఖరీకృతవాన్ ॥ ౨౩౮ ॥ ఇదమేవ చ పునః పునరభిధీయసే విద్వాంసమపి సచేతనమపి మహాసత్త్వమప్యభిజాతమపి ధీరమపి ప్రయత్నవంతమపి పురుషమియం దుర్వినీతా ఖలీకరోతి లక్ష్మీరితి ॥ ౨౩౮ ॥ సర్వథా కల్యాణైః పిత్రా క్రియమాణమనుభవతు భవాన్ నవయౌవరాజ్యాభిషేకమంగళమ్ ॥ ౨౩౯ ॥ కులక్రమాగతాముద్వహ పూర్వపురుషైరూఢాం ధురమ్ ॥ ౨౪౦ ॥ అవనమయ ద్విషతాం శిరాంసి ॥ ౨౪౧ ॥ ఉన్నమయ స్వబంధువర్గమ్ ॥ ౨౪౨ ॥ అభిషేకానంతరం చ ప్రారబ్ధదిగ్విజయః పరిభ్రమన్ విజితామపి తవ పిత్రా సప్తద్వీపసముద్రభూషణాం పునర్విజయస్వ వసుంధరామ్ ॥ ౨౪౩ ॥ అయం చ తే కాలః ప్రతాపమారోపయితుమారూఢప్రతాపో రాజా త్రైలోక్యదర్శీవ సిద్ధాదేశో భవతి ॥ ౨౪౪ ॥ ఇత్యేతావదభిధాయోపశశామ ॥ ౨౪౫ ॥ ఉపశాంతవచసి శుకనాసే చంద్రాపీడస్తాభిరమలాభిరుపదేశవాగ్భిః ప్రక్షాళిత ఇవ ఉన్మీలిత ఇవ స్వచ్ఛీకృత ఇవ అభిషిక్త ఇవ అభిలిప్త ఇవ నిర్మృష్ట ఇవ అలంకృత ఇవ పవిత్రీకృత ఇవ ఉద్భాసిత ఇవ ప్రీతహృదయో ముహూర్తం స్థిత్వా స్వభవనమాజగామ ॥ ౨౪౬ । తతః కతిపయదివసాపగమే చ రాజా స్వయముత్క్షిప్తమంగళకలశః సహ శుకనాసేన పుణ్యేఽహని పురోధసా సంపాదితాశేషరాజ్యాభిషేకమంగళం అనేకనరపతిసహస్రపరివృతః సర్వేభ్యస్తీర్థేభ్యః సర్వాభ్యో నదీభ్యః సర్వేభ్యశ్చ సాగరేభ్యః సమాహృతేన సర్వౌషధిభిః సర్వఫలైః సర్వమృద్భిః సర్వరత్నైశ్చ పరిగృహీతేన ఆనందబాష్పజలమిశ్రేణ మంత్రపూతేన వారిణా సుతమభిషిషేచ ॥ ౨౪౭ ॥ అభిషేకసలిలార్ద్రదేహం చ తం లతేవ పాదపాంతరం నిజపాదపమముంచత్యపి తారాపీడం తత్క్షణమేవ సంచక్రామ రాజల

క్ష్మీః ॥ ౨౪౮ ॥ అనంతరమఖిలాన్తఃపురపరివృతయా చ ప్రేమార్ద్రహృద
యయా విలాసవత్యా స్వయమాపాదతలాగ్రామోదినా చంద్రాతపధవ
లేన చందనేనానులిప్తమూర్తిః అభినవవికసితసితకుసుమకృతశేఖరః గో
రోచనాచ్ఛురితదేహః దూర్వాప్రవాలరచితకర్ణపూరో దీర్ఘదశమను
పహతమిందుధవళం దుకూలయుగళం వసానః పురోహితప్రతిబద్ధప్ర
తిసరప్రసాధితపాణిః అభినవరాజలక్ష్మీకమలినీమృణాలేనాభిషేకదర్శ
నార్థమాగతేన సప్తర్షిమండలేనేవ హర్షేణాలింగితవక్షఃస్థలః సితకుసు
మగ్రథితాభిరాజానులంబినీభిరిందుకరకలాపకోమలాభిర్వైకక్షకస్రగ్భి
ర్నిరంతరనిచితశరీరతయా ధవళవేషపరిగ్రహతయా చ నరసింహ ఇవ విధృ
తకేసరనికరః కైలాస ఇవ స్రవత్స్రోతస్వినీస్రోతోరాశిః ఐరావత ఇవ
మందాకినీమృణాలజాలజటిలః క్షీరోద ఇవ స్ఫురితఫేనపటలాకులః తత్కాల
ప్రతిపన్నవేత్రదండేన వితాస్వయం పురః ప్రారబ్ధసముత్సారణః సభా
మండపముపగమ్య కాంచనమయం శశీవ మేరుశృంగం చంద్రాపీడః సింహా
సనమారురోహ ॥ ౨౪౯ ॥ ఆరూఢస్య చాస్య కృతయథోచితసకలరాజ
లోకసమ్మానస్య ముహూర్తం స్థిత్వా దిగ్విజయప్రయాణశంసీ ప్రళయఘ
నఘటాఘోషఘర్ఘరధ్వనిః ఉదధిరివ మందరఘూర్ణితైః వసుంధరాపీఠమివ
యుగాంతనిర్ఘాతైః ఉత్పాతజలధర ఇవ తటిద్దండపాతైః పాతాళకుక్షి
రివ మహావరాహఘోణాభిఘాతైః కనకకోణైరభిహన్యమానః ప్రస్థాన
దుందుభిరామంథరం దధ్వాన ॥ ౨౫౦ ॥ యేన ధ్వనతా సమాధ్మాతానీవ
ఉచ్ఛ్వసితానీవ ముఖరీకృతానీవ పృథక్కృతానీవ విస్తారితానీవ గర్భీకృతానీ
వ ప్రదక్షిణీకృతానీవ బధిరీకృతానీవ రవేణ భువనాంతరాణి విశ్లేషితా ఇవ
దిశామన్యోన్యబంధసంధయః ॥ ౨౫౧ ॥ యస్య చ భయవశవిషమచలితో
త్తానఫణాసహస్రేణ ఆలింగ్యమాన ఇవ రసాతలే శేషేణ ముహుర్ముహు
రభిముఖదత్తదంతోద్ధృతఘాతైరాహూయమాన ఇవ దిక్కుంజరైః
సత్రాసరచితరేచితమండలైః ప్రదక్షిణీక్రియమాణ ఇవ నభసి దివసకరరథ
తురంగైః అపూర్వశర్వాట్టహాసశంకాహర్షహుంకృతే నాశ్రుతపూర్వశ
బ్దాయమాన ఇవ కైలాసశిఖరిణి త్ర్యంబకవృషభేణ కృతగంభీరకంఠగర్జి
తేన ప్రత్యుద్గమ్యమాన ఇవ మేరావైరావతేన అశ్రుతపూర్వరవాశా
వేశత్రిభాగవనమితవిషాణమండలేన ప్రణమ్యమాన ఇవ విబుధసద్మనిక్ర

తాంతమహిమ్నా సంత్రస్తలోకపాలాకర్ణితో బభ్రామ త్రిభువనమఖి
లంనినాదః ॥ ౭౫౨ ॥ తతో దుందుభిరవమాకర్ణ్య జయజయేతిచ సర్వ
తః సముద్ఘుష్యమాణజయశబ్దః సింహాసనాత్ సహద్విషతాం శ్రియా సం
చచాల చంద్రాపీడః ॥ ౭౫౩ ॥ సమన్తాత్ ససంభ్రమోత్థితైశ్చ పరస్ప
రసంఘట్టవిఘటితహార సూత్రవిగళితాన్ అనవరతమాశావిజయప్రస్థా
నమంగళలాజానివ ముక్తాఫలప్రకరాన్ క్షరద్భిః పారిజాతఇవ సిత కుసుమ
ముకుళపాతిభిః కల్పపాదపైః ఐరావతఇవ విముక్తకరశీకరైరాశాగజైః గ
గనాభోగ ఇవ తారాగణవర్షిభిర్దిగంతరైః జలదకాల ఇవ స్థూలజలల
వాసారస్యందిభిర్జలధరైః అనుగమ్యమానో నరపతిసహస్రైః ఆస్థాన
మండపాన్నిరగాత్ ॥ ౭౫౪ ॥ నిర్గత్యచ పూర్వారూఢయా పత్రలేఖయా
సమధ్యాసితాంతరాసనాముపపాదితప్రస్థానసముచిత మంగల్యాలం
కారాం ససంభ్రమాధోరణోపనీతాం కరేణుకామధిరుహ్య అచలరేవక
చక్రీకృతకృష్ణకోదావరీ పాండురేణదశవదన బాహుదండావస్థిత కైలా
సకాంతినా ముక్తాఫలజాలినా శతశలాకేన ఆతపత్రేణ నివార్యమాణాత
పోనిర్గంతుమారేభే ॥ ౭౫౫ ॥ నిర్గచ్ఛంశ్చ అభ్యంతరావస్థితఏవ ప్రాకా
రాంతరిత దర్శనానాం ద్వారావస్థితానాం ప్రతిపాలయతాం ఆజ్ఞాము
న్మయూఖానాం చూడామణీనామలక్తకద్రవద్యుతిముషా బహుళేనాలో
కబాలాతపేన రాజ్యాభిషేకానంతర ప్రసృతేనస్వ ప్రతాపవహ్నినేవా
త్యర్థం పింజరీక్రియమాణా దశదిశో యౌవరాజ్యాభిషేక జన్మనానిజాను
రాగేణేవ రజ్యమానమవనితలమాపన్నరిపువినాశపిశునేనదిగ్దాహేనేవ
పాటలీక్రియమాణమంబరతలమభిముఖాగత భువనతలలక్ష్మీ చరణాలక్తక
రసేనేవ లోహితాయమానాతపం దివసం దదర్శ ॥ ౭౫౬ ॥ వినిర్గత
శ్చ ససంభ్రమప్రచలితగజఘటాసహస్రైః అన్యోన్యసంఘట్ట జర్ఝరితా
తపత్రమండలైః ఆదరావనతమౌళిశిథిల మణిముకుటపంక్తిభిః ఆవిర్జితతర
త్న కర్ణపూరైః కపోలస్థలస్ఖలితరత్నకుండలైః ఆజ్ఞప్త సేనాపతి నిర్దిశ్య
మానచామభిరవనిభుజాం చక్రవాళైః ప్రణమ్యమానః బహళసిందూర రే
ణుపాటలేన క్షితితలడోలాయమాన స్థూలముక్తాకలాపావచూడేన సిత
కుసుమమాలాజాల శబలశిరసా సంలగ్న సంధ్యాతపేన తిర్యగావర్జిత
శ్వేతగంగాప్రవాహేణ తారాగణదంతురితశిఖర శిలాతలేన మేరుగిరిణేవ

గన్ధమాదనేనాగమ్యమానః కనకాలంకారప్రభాప్రతానకల్మాషితావయవే
నచదత్తకుంకుమస్థాసకేనేవాకృష్యమాణేనేన్ద్రాయుధేనసనాథీకృతపు
రోభాగః శనైశ్శనైః ప్రథమమేవశాతక్రతవీమాశామభిప్రతస్థే ॥ ౨౫౭ ॥
అథచలితగజఘటాకంపితధవళాతపత్రవనం అనేకకల్లోలపరంపరాపతి
తచన్ద్రమండల ప్రతిబింబ సహస్రం మహాప్రళయజలధిజలమివప్లావిత
మహీతలముద్భూతోద్భూతకలకల మఖిలంసంచచాలబలమ్ ॥ ౨౫౮ ॥ ఉ
చ్చలితస్యచాస్యస్వభవనాదుపపాదితప్రస్థానమంగళో దుకూలవాసాః సి
తకుసుమాంగరాగో మహతా బలసమూహేన నరేన్ద్రబృన్దైశ్చానుగమ్య
మానోధృతధవళాతపత్రో ద్వితీయ ఇవయువరాజః త్వరితపదసంచారి
ణ్యాకరిణ్యావైశంపాయనః సమీపమాజగామ ॥ ౨౫౯ ॥ ఆగత్యచరజని
కరఇవరవేరాసన్నవర్తీ బభూవ ॥ ౨౬౦ ॥ అనన్తరమితస్తతశ్చనిర్గ
తోయువరాజఇతిసమాకర్ణ్య ప్రధావతాంబలానాం భరేణచలితకుల
శైలకీలితజలధిజల తరంగతేవతత్క్షణమాచకమ్పేమేదినీ ॥ ౨౬౧ ॥ సమ్భ్ర
మాగతైరన్యైశ్చాన్యైశ్చప్రణమద్భిర్భూమిపాలైః అంశులతాజాల జటి
లమౌళికానాం మణిముకుటానా మాలోకేనోన్మిషితబహులరోచిషాంచ
పత్రభంగినీనాం కేయూరమండలీనాం ప్రభాసంతానేనక్వచిద్వికీర్యమా
ణచాషపక్షచ్ఛేదా ఇవక్వచిదుత్పతితశిఖికులచలచ్చన్ద్రకశతశారా ఇవ
క్వచిదకాల జలధరకోటిచిత్రరళా ఇవక్వచిత్సకల్పతరుపల్లవా ఇవక్వచిచ్ఛ
తమఞ్జ్ఞారాపా ఇవక్వచిత్సబాలాతపా ఇక్రియన్తదశదిశః ॥ ౨౬౨ ॥ ధవ
ళాన్యపివివిధమణి నికరకల్మాషైరుత్సర్పిభిశ్చూడామణి మరీచిభిస్తాయూ
రాణీవారాజన్త రాజ్ఞామాతపత్రాణి ॥ ౨౬౩ ॥ క్షణేనచతురగమయమి
వ మహీతలంకుంజరమయమివ దిక్చక్రవాళమాతపత్రమండలమయమి
వాంతరిక్షంధ్వజవనమయమివాంబరతలమిభమదగంధమయ ఇవసమీరణః
భూపాలమయీవప్రజాసృష్టిః ఆభరణాంశుమయీవదృష్టిః కిరీటమయ ఇ
వాతపః చామరమయఇవదివసః జయశబ్దమయమివత్రిభువనమభవత్ ॥
౨౬౪ ॥ సర్వతశ్చసకలసర్వతోకాన్తైః ప్రచలద్భిర్మత్తవారణైః ఉత్పాత
చంద్రమండలవిభ్రైశ్చపేరింఖద్భిరాతపత్రైః సంవర్తకాంభోదగంభీరభీమ
నాదేనచధ్వనతాదుందుభినా తారకావర్షసదృశేనవిసర్పతాగజ శీకర
నికరేణధూమకేతుధూసరైశ్చోల్లసద్భిరవనిరజోదండకైః సంఘాతపాత

పటుషగంభీర ఘోషైశ్చకరికంఠగర్జితైః క్షుభితజకణవషణవర్షబధిరితా
చభ్రమత్తామతంగజ కుంభ సిందూర రేణునా సంక్షుభితజలధిజలకల్లో
లచంచలాభిశ్చ విసర్పంతీభిస్తురంగమాలాభిః అంధకారితదిగంతరేణచా
నవరతక్షరత్తాగజ మదజలధారాదుర్దినేనకలకలేనచ భువనాంతరవ్యా
పినామహాప్రళయకాలఇవసంజ్ఞే ॥ ౨౬౫ ॥ బహుళబలకోలాహలభీతా
ఇవధవళధ్వజనివహనిరంతరావృతాయయుఃక్వాపిదశదిశః ॥ ౨౬౬ ॥
మలినావనిరజః సంస్పర్శశంకితమివ సమదగజఘటావచూలసహస్రసం
రుద్ధమతిమాత్రమంబరమపససార ॥ ౨౬౭ ॥ ప్రచలితవేత్రలతాసముత్సా
ర్యమాణాఇవతురగఖురరజోధూసరమర్కకిరణాముముచుఃపురోభాగం ॥
౨౬౮ ॥ ఇభకరశీకరనిర్వాపణత్రస్తఇవఆతపత్రసంఛాదితాతపోదివసో
ననాశ ॥ ౨౬౯ ॥ బహుళబలభరజర్ఝరీకృతామదకలకరిచరణశతతాడి
తా ద్వితీయేవ ప్రయాణభేరీభైరవం భూమిరరాస ॥ ౨౭౦ ॥ గుల్ఫద్వ
యసేచతురంగముఖవినిస్సృతసితఫేన పల్లవితేమదపయసిమదస్రుతాంక
రిణాం ప్రచస్ఖలుఃపదేపదేపదాతయః ॥ ౨౭౧ ॥ హరితాళపరిమళనిభ
నచాతిపటునాగజమదామోదేనానులిప్తస్యసామజస్యేవాపయయౌ లి
ఖితాన్యగంధగ్రహణ సామర్థ్యం ఘ్రాణేంద్రియస్య ॥ ౨౭౨ ॥ క్రమే
ణచప్రసర్పతోబలస్యపురః ప్రధావతాంజనకదంబకానాం కోలాహలేన
తారతర దీర్ఘేణచ కాహళానాంనినాదేనఖురరవవిమిశ్రేణచవాజీనాం
హేషారవేణఅనవరతకర్ణతాళస్వనసంపృక్తేనచదంతినామాడంబరర
వేణగ్రైవేయకకింకిణీక్వణితానుసృతేనచగతివశాద్విషమవిరావిణీనాం
ఘంటానాంటంకృతేనమంగళైః శంఖశబ్దసంవర్ధితధ్వనీనాంచ ప్రయాణ
పటహానాంనినాదేనముహుర్ముహురితస్తతస్తాడ్యమానానాంచడిండిమా
నాంనిస్వనేనజర్ఝరీకృత శ్రవణపుటస్యమూర్ఛేవాభవత్ జనస్య ॥ ౨౭౩
శనైశ్శనైశ్చబలసంక్షోభజన్మాక్షితేరనేకవర్ణతయాక్వచిజ్జీర్ణశఫరక్రో
డధూమ్రఃక్వచిచ్ఛ్రీమేళకసటాసన్నిభఃక్వచిత్పరిణతరల్లకరోమపల్లవమలినః
క్వచిత్ప్రలోర్ణతంతుపాండురః క్వచిజ్జరఠమృణాళదండధవళఃక్వచిజ్జరత్క
పికేసరకపిలః క్వచిద్ధరవృషభరోమంధఫేనపిండపాండురః (శ్రీకథగాప)
వాహఇవహరిచరణప్రభవః కుపితఇవముంచన్ క్షమామారబ్ధపరిహాసఇ
వసుంధరాయనాపిత్పృషితఇవపిబన్ కరికరశీకరజలానిపతత్వాసిహోత్పతన్

గగనతలమణినివహ ఇవ చుంబన్మదలేఖాం మృగపతి రివ రచయన్ కరికుంభ
స్థలీషు పదముపాత్తవిజయ ఇవ గృహ్ణన్ పతాకాః జరాగమ ఇవ పాండు
రీకుర్వన్ శిరాంసి ముద్రయన్నివ పక్ష్మాగ్రసంస్థితో దృష్టిమాజిఘ్రన్నివ మక
రందమధుబిందులగ్నైః కర్ణోత్పలాని మదకరికర్ణతాలతాడనత్రస్త ఇవా
విశన్ కర్ణశంఖోదరవివరాణి పీయమాన ఇవ ఉష్ణీషిభిరవనిపతిమకుటమ
ణిభంగమకరికాభిః అభ్యర్చ్యమాన ఇవ తురగముఖవిక్షేపవిప్రకీర్ణైః ఫేన
పల్లవకుసుమస్తబకైః అనుగమ్యమాన ఇవ మత్తగజఘంటాకుంభభిత్తిసం
భవేన ధాతుధూళివలయేన ఆలింగ్యమాన ఇవ చలచ్చామరకలాప విధుతేన
పటవాసపాంసునా ప్రోత్సాహ్యమాన ఇవ నరపతి శేఖరసహస్ర పరిచ్యు
తైః కుసుమకేసరరజోభిః ఉత్పాతరాహురివ దివసకరమండలమకాండ ఏవ
పిబన్ నృపప్రస్థానమంగళ ప్రతిసరవలయనాలికాసు గోరోచనాచూర్ణా
యమానః క్రకచకృతచందనక్షోద ధూసరో రేణురుత్పపాత ॥ ౨౨౪ ॥
అపరిమాణబలసంఘట్టముపచీయమానశ్చ శనైః శనైస్సంహరన్నివ విశ్వ
మశేషమకాలకాలమేఘ పటలమేదురో విస్తారముపగంతుమారేభే ॥ ౨౨౫
తేన చ క్రమేణోపచీయమానబహుళమూర్తినా దిగ్విజయమంగళధ్వజేన
రిపుకులకమలప్రళయనీహారేణ రాజలక్ష్మీవిలాసపటవాసచూర్ణేన అహి
తాతపత్ర పుండరీకషండతుషారేణ సేనాభరపీడితమహీతల మూర్ఛాం
ధకారేణ చలద్ బహుళజలదకాల కదంబకుసుమోద్గమేన దివసకరకిరణక
మలవనోద్దళనద్విపయూథేన గగనమహీతలప్లావన ప్రళయపయోధిపూ
రేణ త్రిభువనలక్ష్మీశిరోవకుంఠనపటేన మహావరాహ కేసరనికరకర్బురే
ణ ప్రళయానల ధూమరాజిమాంసలేన పాతాళతలాదివోత్తిష్ఠతా చరణే
భ్య ఇవ నిర్గచ్ఛతా లోచనేభ్య ఇవ విస్పతతా దిగ్భ్య ఇవాగచ్ఛతా నభస్త
లాదివ పతతా పవనాదివోల్లసతా రవికిరణేభ్య ఇవ సంభవతా అనపహృత
చేతనేన నిద్రాగమేన అసమగణితసూర్యేణాంధకారేణ అఘనకాలోప
స్థితేన భూమిగృహేణ అనుదిత తారాగణేనేవ హేమంతబహుళనిశాప్రదోషే
ణ అపతితసలిలేన జలధరసమయేన అభ్రాంతభుజంగేన రసాతలేన హరి
చరణేనేవ సంవర్ధమానేన త్రిభువనమలంఘ్యతరజసా ॥ ౨౨౬ ॥ వికచ
కువలయవనమివ నవోచకేన గగనతలమవష్టభ్యమానమలక్ష్యత క్షణాత్ క్షీ
రోదఫేనపాండునా క్షితిక్షోభేన ॥ ౨౨౭ ॥ బహుళరజోధూసరితమశేషి

రకిరణబింబమివ చూడాచామరమివ నిష్ప్రభమభవత్ ॥ ౨౭౮ ॥ దుకూలపట్టధ
వళా కదళీకేవ కలుషతామాజగామ గగనాపగా ॥ ౨౭౯ ॥ నరపాలబలభర
మతిగురుమసహమానా పునరివ భారావతారణార్థమమరలోకమారురో
హ రజోనిభేన మహీ ॥ ౨౮౦ ॥ నిశ్శేషనిపీతాతపమంతర్దహ్యమానమివ జల
ధిజలేషు ధూసరితరవిరథధ్వజపటమపతదవనిరజః ॥ ౨౮౧ ॥ ముహూ
ర్తేన చ గర్భేణ వా సమివ సంహార సాగరజలమివ కృతాంత జఠరమివ మ
హాకాలముఖమివ నారాయణోదరమివ బ్రహ్మాండమివ వివేశ పృథివీ ॥ ౨౮౨ ॥
మృణ్మయ ఇవ బభూవ దివసః ॥ ౨౮౩ ॥ ప్రస్థ య్యా ఇవ చకాశిరే కకుభః ॥
౨౮౫ ॥ ఏకమహాభూతమయమివ త్రైలోక్యమాసీత్ ॥ ౨౮౬ ॥ అథ నిజ
మదోష్మసంతప్తానాం దిశిదిశి కరపివరవినిస్సృతైః క్షరద్భిః క్షీరోదక్షోద
ధవళైః శీకరాసారైః కర్ణపల్లవ ప్రహతివిప్లుతైశ్చ విసర్పతా దాన జ
లబిందుదుర్దినేన హేషాగవవిప్రకీర్ణైశ్చ వాజినాం లాలాజలలవజాల
కైరుపశమితే రజసి పునరుపజాతాలోకాసు దిక్షు సాగరసలిలాదివోన్మగ్న
మాలోక్య తదపరిమాణం బలముపజాతవిస్మయః సర్వతో దత్తదృష్టిర్వై
శంపాయనశ్చంద్రాపీడమాబభాషే ॥ ౨౮౭ ॥ యువరాజ కింన జితం దే
వేన మహారాజాధిరాజేన తారాపీడేన యజ్జేష్యసి ॥ ౨౮౮ ॥ కా దిశో న వ
శీకృతా యా వశీకరిష్యసి ॥ ౨౮౯ ॥ కాని దుర్గాణి న ప్రసాధితాని యాని ప్ర
సాధయిష్యసి ॥ ౨౯౧ ॥ కాని ద్వీపాంతరాణి నాత్మీకృతాని యాన్యాత్మీ
కరిష్యసి ॥ ౨౯౨ ॥ కాని రత్నాని నోపార్జితాని యాన్యుపార్జయిష్యసి
౨౯౩ ॥ కే వా న ప్రణతా రాజానః ॥ ౨౯౪ ॥ కైర్న విరచితః శిరసి బాలక
మలకుట్మలకోమలః సేవాంజలిః ॥ ౨౯౫ ॥ కైర్న మసృణీకృతాః ప్రతిబ
ద్ధహేమపట్టైర్లలాటైస్సభాభువః ॥ ౨౯౬ ॥ కైర్న ఘృష్టాః పాదపీఠే చూ
డామణయః ॥ ౨౯౭ ॥ కైర్న ప్రతిపన్నా వేత్రయష్టయః ॥ ౨౯౮ ॥ కైర్నో
ద్ధూతాని చామరాణి ॥ ౨౯౯ ॥ కైర్నోచ్చారితా జయశబ్దాః ౩౦౦ ॥ కే
షాం న పీతాః కిరీటపత్త్రమకరైః సలిలధారా ఇవ నిర్మలాస్త్వచ్చరణనఖ
మయూఖరాజయః ॥ ౩౦౧ ॥ ఏతే హి తే చతురుదధిజలావగాహదుర్లలి
తబలమదావలిప్తా దశరథభగీరథభరతదిలీపాలర్కమాంధాతృప్రతిమాః
కులాభిమానశాలినః సోమపాయినో మూర్ధాభిషిక్తాః పృథివ్యాం సర్వ
పార్థివా రక్షాభూతిమివాభిషేకపయఃపూతైః చూడామణిపల్లవై

రుద్వహంతిమంగల్యాంభవచ్చరణరజఃసంహతిం ॥ ౮౦౨ ॥ ఏభిరియమా
దిపర్వతైరివాపరైర్ధృతాధరిత్రీ ॥ ౮౦౩ ॥ ఏతానిచాస్యమీషామాప్లా
వితదశదిగంతరాళాని సైన్యానిభవంతముపాసతే ॥ ౮౦౪ ॥ తథాహిప
శ్యయస్యాం యస్యాందిశివిక్షిప్యతేచక్షుః తస్యాంతస్యాం రసాతలద్గి
మివోద్గిరతి వసుధేవసూతేకకుభ ఇవవమంతిగగనతల మివవర్షతిదివ
సఇవసృజతిబలాని ॥ ౮౦౫ ॥ అపరిమితబలభరాక్రాంతామన్యేస్మరతిమ
హాభారతసమరసంక్షోభస్యాద్యక్షితిః ॥ ౮౦౬ ॥ ఏషశిఖరదేశేషుపరిస్ఖలి
తమండలోధ్వజాఙ్గణయన్నివకుతూహలాద్భ్రమతికదళీకావనాన్తరే
షుమయూఖమాలీ ॥ ౮౦౭ ॥ సర్వతశ్చమదజలముచాంకరిణామేలాపరి
మళసురభిణివేణికావాహినిమదవారిణి నిరంతర మగ్నానిపతితమధుకరకు
లకలకలకలితా కాళిందీజలకల్లోలకలితేవ భాతిభూతధాత్రీ ॥ ౮౦౮ ॥ సై
న్యభరసంక్షోభభయాత్ సరితఇవగగనతలముత్పతితాః సంఛాదయంత్యే
తాఃకృత్స్నం వాళమిందుధవళాధ్వజపంక్తయః ॥ ౮౦౯ ॥ సర్వథాచిత్రం
యచ్ఛాద్యవిఘటితసకలకులశైలసంధిబంధాసహస్రశః శకలీభవతిబలభ
రేణధరిత్రీ- యద్వాబలభరపీడితవసుధాధారణవిధురానదళంతిఫణివాం
పత్యుః ఫణాభిత్తయఇతి ॥ ౮౧౦ ॥ ఏవంవదతఏవతస్యయువరాజఃసము
చ్ఛ్రితానేకతోరణాం తృణమయప్రాకారమందిరసహస్రసంభాధాము
ల్లాసితధవళపటమండపశతశోభినీమావాసభూమిమవాప ॥ ౮౧౧ ॥ త
స్యాంచావతీర్యరాజవత్సర్వాః క్రియాశ్చకార ॥ ౮౧౨ ॥ సర్వైశ్చతైస్స
మేత్య నరపతిభిరమాత్యైశ్చవివిధాభిః కథాభిర్వినోద్యమాన స్తందివస
మశేషమభినవ పితృవియోగజన్మనాశోకావేగేనాయాస్యమానహృదయో
దుఃఖేనాత్యవాహయత్ ॥ ౮౧౩ ॥ అతివాహితదివసశ్చయామినీమపిస్వ
శయనీయస్య నాతిదూరేనిహితశయననిషణ్ణేనవైశంపాయనేనఅన్యతశ్చ
సమీపేక్షితితలవిన్యస్తకుథప్రసుప్తయా పత్రలేఖయాసహఅంతరాపితృ
సక్తిమంతరామాతృసంబంధం అంతరాశుకనాసమయంకుర్వన్నాలాపం
నాత్యుపజాతనిద్రః ప్రాయేణజాగ్రదేవనిన్యే ॥ ౮౧౪ ॥ ప్రత్యుపసిచో
ద్ధాయతేనైవక్రమేణానవరతప్రయాణకైఃప్రతిప్రయాణకముపచీయమా
నేనసేనా సముదాయేన జర్ఝరయన్ వసుంధరామాకంపయన్ గిరీన్
ఉత్క్షిపన్ సరితఃరిక్తీకుర్వన్ సరాంసిచూర్ణయన్ కాననానిసమీకుర్వన్

విషమాణిదళయన్ దుర్గాణిపూరయన్నిమ్నానినిమ్నయన్స్థలానిప్రాతిష్ఠ
త్ ॥ ౮౧౫ ॥ శనైశ్శనైశ్చ స్వేచ్ఛయాపరిభ్రమన్నున్నతాన్నమయన్ ఆ
శ్వాసయన్భీతాన్రక్షన్శరణాగతాన్ ఉన్మూలయన్విటపకాన్ ఉత్పా
దయన్కణ్టకాన్అభిషించన్స్థానస్థానేషు రాజపుత్రాన్సమార్జయన్ర
త్నాని ప్రతీచ్ఛన్నుపాయనానిగృహ్ణన్కరాన్ అదిశన్దేశవ్యవస్థాఃస్థాప
యన్స్వచిహ్నానికుర్వన్కీర్తనానిలేఖయన్శాసనాని పూజయన్నగ్రజన్మ
నః ప్రణమన్మునీన్పాలయన్నాశ్రమాన్ జనయన్ జనానురాగంప్ర
కాశయన్ విక్రమమారోపయన్ప్రతాపముపచిన్వన్ యశఃవిస్తారయన్
గుణాన్ ప్రఖ్యాపయన్సచ్చరితముద్యోతయన్ పౌరుషమామృద్నన్ వే
లావనానిబలరేణుభిరాధూసరీకృతసకలసాగరసలిలః పృథివీంవిచచార॥
౮౧౬ ॥ ప్రథమంప్రాచీంతతస్త్రిశంకుతిలకాంతతోవరుణలాంఛనామనం
తరంచసప్తర్షితారాశబలాందిశంవిజిగ్యే ॥ ౮౧౭ ॥ వర్షత్రయేణచా
త్మీకృతాశేష ద్వీపాంతరంసకలమేవచ తురంభోధిఖాతవలయపరిఖాప్ర
మాణంబభ్రామమహీమండలమ్ ॥ ౮౧౮ ॥ తతఃక్రమేణనిర్జితసకలభు
వనతలః ప్రదక్షిణీకృత్యవసుధాం పరిభ్రమన్ కదాచిత్కైలాససమీప
చారిణాంహేమజటనామ్నాంకిరాతానాంసువర్ణపురంనామనివాసస్థా
నంనాతివిప్రకృష్టంపూర్వజలనిధేర్జిత్వాజగ్రాహ ॥ ౮౧౯ ॥ తత్రచనిఖి
లధరణితలపర్యటనఖిన్నస్యనిజబలస్యవిశ్రామహేతోఃకతిపయాన్ దివ
సానతిష్ఠత్ ॥ ౮౨౦ ॥ ఏకదాతుతత్రస్థ ఏవేంద్రాయుధమారుహ్యమృగ
యానిర్గతోవిచరన్ కాననంశైలశిఖరాదవతీర్ణం యదృచ్ఛయా కిన్నర
మిథునమద్రాక్షీత్ ॥ ౮౨౧ ॥ అపూర్వదర్శనతయాతు సముపజాతకు
తూహలః కృతగ్రహణాభిలాషఃతత్సమీపమాదరాదుపసర్పితతురగస్స
ముపససర్ప ॥ ౮౨౨ ॥ అదృష్టపూర్వపురుషదర్శనత్రాస ప్రధావితంచ
తత్పలాయమానమనవరతపార్ష్ణిప్రహారద్విగుణీకృతజవేనేంద్రాయుధే
నఏకాకీనిర్గత్యనిజబలసమూహాత్సుదూరమనుససార ॥ ౮౨౩ ॥ అత్రగృ
హ్యతేఅత్రగృహ్యతే ఇదంగృహీతమిదంగృహీతమిత్యతి రభసాకృష్టచేతా
మహాజవతయాతురంగమస్యముహూర్తమాత్రేణైకపదమివాసహాయ
స్తస్మాత్ప్రదేశాత్పంచ దశయోజనమాత్ర మధ్వానంజగామ ॥ ౮౨౪ ॥
తచ్చానుబధ్యమానం కిన్నరమిథునమాలోకయత ఏవాస్యసమ్ముఖాపతిత

మచలతుంగశిఖరమారురోహ ॥ ౨-౨౫ ॥ ఆలూఢశ్చ తస్మిన్ శనైశ్శనైః స్తబ్ధనాసారిణీం నివర్త్య దృష్టిమచలశిఖరప్రస్తరశకలప్రతిహతగతిప్రసరో విధృతతురంగశ్చంద్రాపీడస్తస్మిన్ కాలేసముపారూఢశ్రమస్వేదార్ద్రశరీరమింద్రాయుధమాత్మానం చావలోక్య క్షణమివ విచార్య స్వయమేవవిహస్యాచింతయత్ ॥ ౨-౨౬ ॥ కిమితినిరర్థకమయమాత్మా మయాశిశునేవాయాసితః ॥ ౨-౨౭ ॥ కిమనేనగృహీతేనాగృహీతేనవా కిన్నరయుగళేనప్రయోజనమ్ ॥ ౨-౨౮ ॥ గృహీతమిదంతతఃకిం అథవగృహీతంతతోపికిమ్ ॥ ౨-౨౯ ॥ అహో మమైవ మూర్ఖతాయాః ప్రకారః ॥ ౨-౩౦ ॥ అహో యత్కించనకారితాయామాదరః ॥ ౨-౩౧ ॥ అహో నిరర్థకవ్యాపారేష్వభినివేశః ॥ ౨-౩౨ ॥ అహో బాలిశచరితేష్వాసక్తిః ॥ ౨-౩౩ ॥ సాధుఫలం కర్మక్రియమాణంవృథాజాతమ్ ॥ ౨-౩౪ ॥ అవశ్యకర్తవ్యాక్రియా ప్రస్తుతాపి విఫలీభూతా ॥ ౨-౩౫ ॥ సుహృత్కార్యముపపాద్యమానంనోపపన్నం ౨-౩౬ ॥ రాజధర్మఃప్రవర్తితోపి న నిష్పన్నః ॥ ౨-౩౭ ॥ గుర్వర్థః ప్రారబ్ధో న పరిసమాప్తః ॥ ౨-౩౮ ॥ విజిగీషువ్యాపారోప్యయం న సిద్ధః ॥ ౨-౩౯ ॥ కస్మాదహమావిష్ట ఇవోత్సృష్టనిజపరివార ఏతావతీంభూమిమాయాతః ॥ ౨-౪౦ ॥ కస్మాచ్చమయానిష్ప్రయోజనమిదమనుసృతమశ్వముఖద్వయమితి విచార్య మామయమాత్మైవ మే పరిహాసముపజనయతి ॥ ౨-౪౧ ॥ న జానే కియతాధ్వనా విచ్ఛిన్నమితో బలమస్మదీయం ॥ ౨-౪౨ ॥ మహాజవో హీంద్రాయుధో నిమిషమాత్రేణాతిదూరమతిక్రామతి ॥ ౨-౪౩ ॥ నచాగచ్ఛతా మయా తురగవేగవశాత్కిన్నరమిథునే బద్ధదృష్టినా అస్మిన్న విరళతరుశతశాఖాగుల్మలతాసంతానగహనే నిరంతర నిపతితశుష్కపర్ణావకీర్ణతలే మహావనే పంథా నిరూపితః యేన ప్రతినివృత్య యాస్యామి ॥ ౨-౪౪ ॥ నచాస్మిన్ ప్రదేశే ప్రయత్నేనాపి పరిభ్రమతా మర్త్యధర్మా కశ్చిదాసాద్యతే యస్సువర్ణపురగామిసంధానముపదేక్ష్యతి ॥ ౨-౪౫ శ్రుతంహి మయా బహుశః కథ్యమానముత్తరేణ సువర్ణపురం సీమాంతః పృథివ్యాః సర్వజనపదానాం-తతః పరతో నిర్మానుషమరణ్యం తస్యాంచాక్రమ్య కైలాసగిరిరితి- అయంచ కైలాసః ॥ ౨-౪౬ ॥ తదిదానీం ప్రతినివృత్త్యైకాకినా స్వయముత్ప్రేక్ష్యోత్ప్రేక్ష్యగతిర్దక్షిణామాశాం కేవలమంగీకృత్య గంతవ్యం ॥ ౨-౪౭ ॥ ఆత్మకృతానాం హి దోషాణాం నియతమనుభవిత

వ్యంఫలమాత్రమేవేత్యవధార్య వామకరతలవర్తితరశ్మిపాశస్తురంగం
వ్యావర్తయామాస ॥ ౮౪౮ ॥ వ్యావర్తితతురంగశ్చ పునశ్చింతితవాన్ ॥
౮౪౯ ॥ అయముద్భాసితప్రభాభాస్వరో భగవాన్ భానురధునా దివస
శ్రియో రశనామణిరివ మధ్యమలంకరోతి ॥ ౮౫౦ ॥ పరిశ్రాంతశ్చాయ
మిందాయుధః ॥ ౮౫౧ ॥ తదేనం తావదాగృహీతకతిపయదూర్వాప్ర
వాలకబలం కస్మింశ్చిత్సరసి శిలాప్రస్రవణే వా సరిదంభసి వా స్నాతపీతోదక
మపనీతశ్రమం కృత్వా స్వయం చ సలిలం పీత్వా కస్యచిత్తరోరధశ్ఛాయా
యాం ముహూర్తమాత్రం విశ్రమ్య తతో గమిష్యామి ॥ ౮౫౨ ॥ ఇతి చింత
యిత్వా సలిలమన్విష్యన్ ముహుర్ముహురిత స్తతో దత్తదృష్టిః పర్యటన్న
లినీజలావగాహోత్థితస్య చిరాపక్రాంతస్య మహతో గిరిచరస్య చర
ణోత్తానితైః పంకపటలైరాపీడీకృతం కరావకృష్టైశ్చ సమృణాళమూల
వాలైః కమలకలాపైః కల్మాషితం ఆర్ద్రాపీడైశ్చ శైవలప్రవాలైః శ్యామ
లితోద్దేశముద్దళితైశ్చ కమలకుముదకువలయకల్హారకుట్మలైరంతరాంత
రా విచ్ఛురితముక్తాఫలైశ్చ సకర్దమైశ్శాలూకకందైరాకీర్ణం ఖండితైశ్చ
కుసుమస్తబకసనాథైర్వనపల్లవైరాచ్ఛాదితం మాలూనాభిశ్చ కుసుమోపవి
ష్టనిష్పిష్టోచ్ఛ్వసత్ షట్పదాభిర్వనలతాభిరాకులితమభినవవకుళకుసుమ
పరిమళోన్నాహినా చతమాల పల్లవరసశ్యామేన మదజలేన సర్వతః సిక్తం
మార్గమద్రాక్షీత్ ॥ ౮౫౩ ॥ ఉపజాతజలాశయశంకశ్చ తం ప్రతీపమ
నుసరన్ ఉద్గ్రీవదృశ్యైరుపరిఛత్రమండలాకారైః సరళసాలసల్లకీప్రా
యైరవిరళైరపి నిశ్శాఖతయా విరళైరివోపలక్ష్యమాణైః పాదపైరుపేతే
నస్థూలకపిలవాలుకేన శిలాతలబహుళతయా విరళతృణోలుపేన వనద్విప
దశనదళిత మనశ్శిలాధూళికపిలేన అభంగినీభిరుత్తీర్ణాభిరివ పత్రభంగకు
టిలాభిః పాషాణభేదకమంజరీభిర్జటిలీకృతశిలాంతరాళేన అనవరతగళ
ద్గుగ్గులుద్రుమద్రవార్ద్రీకృతదృషచ్ఛిఖర సుస్థితశిలాజతురసపిచ్ఛిలోపలే
నటంకనఖరఖురఖండితహరితాళతలోదపాంసులేన ఆఖునఖరోత్ఖాతబిల
విప్రకీర్ణకాంచనచూర్ణేనసికతానిమగ్నచమరకస్తూరికామృగఖురపంక్తి
నా సంకీర్ణజీర్ణరంకురల్లకరోమ ప్రకరనిచితేనవిషమశిలాచ్ఛేదోపవిష్ట
జీవంజీవకయుగళేనవన మానుషమిథునాధ్యాసితతట గుహాముఖేనగంధ
పాషాణపరిమళామోదినా వేత్రలతా ప్రతానవతా ప్రరూఢవేణుకైలా

సతతేన కంచిదధ్వానం గత్వా తస్యైవ కైలాసశిఖరిణః పూర్వోత్తరే దిగ్భాగే జలభారాలసజలధరవ్యూహమివ బహుళపక్షపాంధకారమివ పుంజీకృతమత్యాయతం తరుషండం దదర్శ ॥ ౮౫౪ ॥ తంచ సమ్ముఖాదాగతేన కుసుమరజః కషాయామోదినా జలసంసర్గశిశిరేణ శీకరిణా చందనరసస్పర్శేనా లింగమాన ఇవ జలతరంగమారుతేన కమలమధుపానమత్తానాంచ శ్రోత్రహారిభిః కలహంసానాం కోలాహలై రాహూయమాన ఇవ ప్రవివేశ ॥ ౮౫౫ ॥ ప్రవిశ్యచ తస్య తరుషండస్య మధ్యభాగే మణిదర్పణమివ త్రైలోక్యలక్ష్మ్యాః స్ఫటికభూమిగృహమివ వసుంధరాదేవ్యా నిర్గమమార్గమివ సాగరాణాం నిష్యందమివ దిశామవతారమివ జలాకారం గగనతలస్య కైలాసమివ ద్రవతామాపన్నం తుషారగిరిమివ విలీనం చంద్రాతపమివ రసతాముపేతం హరాట్టహాసమివ జలీభూతం త్రిభువన పుణ్యరాశిమివ సరోరూపేణావస్థితం వైడూర్యగిరిజాలమివ సలిలాకారేణ పరిణతం శరదభ్రబృందమివ ద్రవీభూయైకత్ర నిష్యందితం ఆదర్శభవనమివ ప్రచేతసః స్వచ్ఛతయా మునిమనోభిరివ సజ్జనగుణైరివ హరిణలోచన ప్రభాభిరివ ముక్తాఫలాంశుభిరివ నిర్మితమాపూర్ణపర్యంతమపి అంతస్స్పష్టసకల వృత్తాంతతయా రిక్తమివోపలక్ష్యమాణం అనిలోద్ధూతజలతరంగ శీకరధూళిజన్మభిస్సర్వతస్సముద్ధితైస్సంరక్ష్యమాణమివేంద్రచాపసహస్రైః ప్రతిమానిభేనాంతః ప్రవిష్టసకలకానన శైలనక్షత్ర గ్రహచక్రవాళం త్రిభువనముద్భిన్న పంకజేనోదరేణ నారాయణమివ బిభ్రాణమాసన్న కైలాసావతీర్ణస్య చశతశో భగవతః ఖండపరశోర్మజ్జనోన్మజ్జనక్షోభచలితచూడామణి చంద్రఖండచ్యుతేనామృతరసేన జలక్షాళిత వామార్ధకపోలగళితలావణ్య ప్రవాహానుకారిణా సమ్మిశ్రితజలము పకూలతమాలవన ప్రతిబింబాంధకారితాభ్యంతరైర్దృశ్యమానరసాతలద్వారైరివ సలిల ప్రదేశైర్గంభీరతరం దివాప్యుపజాతనిశాశంకైశ్చక్రవాకమిథునైః పరిహ్రియమాణనీలోత్పలవనగహనమసకృత్పితామహ పరిపూరితకమండలు పరిపూత జలమనేకశో వాలఖిల్యకదంబకకృతసంధ్యోపాసనం బహుశః సలిలావతీర్ణసావిత్రీభగ్న దేవతార్చన కమలం సహస్రశస్సప్తర్షిమండలస్నాన పవిత్రీకృతం సర్వదాసిద్ధవధూధౌతకల్పలతావల్కలపుణ్యైః కృతోదకముదక క్రీడాదోహదాగతానాంచ గుహ్యకేశ్వరాంతఃపురకామినీనాం మకరకేతుచా

పచకాంక్షిభిరతి వికటైరావతేభిర్నభిసుండాలైరాపీతసలిలం క్వచిద్వ
రుణహంసాక్రాంతవికచకమలవనషండం క్వచిద్దిగ్గజమజ్జనజర్ఝరిత జ
రన్మృణాళజాలదండం క్వచిత్త్ర్యంబకవృషభవిషాణకోటిఖండితతటశి
లాఖండం క్వచిద్యమమహిషశృంగశిఖరవిక్షిప్తఫేన పిండం క్వచిదైరావత
దశనముసలఖండితకుముదషండం యౌవనమివోత్కలికాబహుళముత్కం
రిత మివమృణాళ వలయాలంకృతం మహాపురుషమివ మీనమకరకూర్మచ
క్ర ప్రకటలక్షణం షణ్ముఖచరితమివ శ్రూయమాణక్రౌంచవనితాప్రలా
పం భారతమివ పాండుధార్తరాష్ట్రకుల పక్షకృతక్షోభమమృతమథనస
మయ మివతీరావస్థితశితికంఠపీయమానవిషం కృష్ణబాలచరితమివ తట
కదంబ శాఖాధిరూఢ హరికృతజలప్రపాతక్రీడం మదనధ్వజమివ మకరా
ధిష్ఠితం దివ్య మివానిమిషలోచనరమణీయమరణ్యమివ విజృంభమాణపుం
డరీకమురగకులమివానంతశతపత్రపద్మోద్భాసితం కంసబలమివ మధుక
రకులోపగీయమాన కువలయాపీడం కద్రూస్తనయుగళమివ నాగసహ
స్రపీతపయోగండూషం మలయమివ చందనశిశిరవనమసత్త్వాధన మివాదృ
ష్టాంతమతి మనోహరమాహ్లాదనం దృష్టేరచ్ఛోదంనామ సరోదృష్టవాన్ ॥
౮౫౭ ॥ ఆలోకమాత్రేణైవాపగత శ్రమోదృష్ట్వా మనస్యకరోదూహాం ॥
అహో నిష్ఫలమపి మేతురగముఖమిథునానుసరణమే తదాలోకయతస్స
రస్సఫలతాముపగతం ॥ ౮౫౮ ॥ అద్యపరిసమాప్తమీక్షణయుగళస్యద్ర
ష్టవ్యదర్శనఫలమ్ ॥ ౮౫౯ ॥ ఆలోకితః ఖలురమణీయానామంతః॥౮౬౦
దృష్ట ఆహ్లాదనీయానామవధిః ॥ ౮౬౧ ॥ వీక్షితామనోహరాణాం సీమాం
తలేఖా ॥ ౮౬౨ ॥ ప్రత్యక్షీకృతా ప్రీతిజననానాం పరిసమాప్తిః ॥ ౮౬౩॥
విలోకితాదర్శనీయానామవసానభూమిః ॥ ౮౬౪ ॥ ఇదముత్పాద్యసర
స్సలిలం అమృతరసముత్పాదయతా వేధసాపునరుక్తతామివనీతాస్వసృష్టిః
౮౬౫ ॥ ఇదమపిఖల్వమృతమివసర్వేంద్రియాహ్లాదనసమర్థమతి విమలత
యాచక్షుషః ప్రీతిముపజనయతిశిశిరతయాస్పర్శ సుఖముపాహరతికమ
లసుగంధితయాఘ్రాణమాప్యాయయతిహంసముఖరతయాశ్రోత్రమానం
దయతిస్వాదుతయారసనామాహ్లాదయతి ॥ ౮౬౬ ॥ నియతంచాస్యైవ
దర్శనతృష్ణయానపరిత్యజతిఖగవాన్ కైలాసనివాసనముమాపతిః ॥
౮౬౭ ॥ నఖలుసాంప్రతమాచరతిజలశయనదోహదం దేవోరథాంగపా

ణిః ముదితమమృతరససురభిసలిలముపహాయ లవణరసపరుషపయస్యుదన్వతి స్వపితి ॥ ౮౮ ॥ నూనం చేదం న ప్రథమమాసీత్సరః యేన ప్రళయ ఏవ వరాహఘోణాభిఘాతభీతాభూత ధాత్రీకలశయోనిపానపరికలిత సకలసలిలం సాగరమవతీర్ణా ॥ ౮౯ ॥ అన్యథా యద్యత్రాగాధాపాతాళగంభీరాంభసి నిమగ్నా భవేన్మహాసరసి కమేకేన మహావరాహసహస్రైరపి నాసాదితా భవేత్ ॥ ౯౦ ॥ నూనం చాస్మాదేవ సలిలలేశమాదాయాదాయ మహాప్రళయేషు ప్రళయపయోదాః ప్రళయమదినాంధకారితదిశః ప్లావయంతి భువనాంతరాణి ॥ ౯౧ ॥ మన్యే చ యత్తత్సలిలమయం బ్రహ్మాండరూపమాదౌ భువనమభూత్తదిదం పిండీభూతం సరోవ్యపదేశేనావస్థితమ్ ॥ ౯౨ ॥ ఇతి విచారయన్నేవ తస్యాశిలాశకలకర్కశవాలుకాప్రాంగం విద్యాధరోద్ధృతసనాళకుముదకలాపార్చితానేకచారుసైకతలింగమరుంధతీదత్తదినకరార్ఘ్యార్ణపయః పర్యస్తరక్తకమలశోభితముపకూలశిలాతలోపవిష్టజలమానుషనిషేవ్యమాణాతపమభ్యర్ణే తయా చ కైలాసస్యాప్యనాగతమాతృమండల పదపంక్తిముద్రాంకితమవకీర్ణభస్మసూచిత మగ్నోక్షితగణబృందోద్ధూలనమంగాహావతీర్ణ గణపతిగండస్థలగళితమదప్రస్రవణసిక్తమతిప్రమాణపాదానుమీయమానతృషితకాత్యాయనీ సింహావతారమార్గం దక్షిణం తీరమాసాద్య తురగాదవతతార ॥ ౯౩ ॥ అవతీర్య చ వ్యపనీతపర్యాణమింద్రాయుధమకరోత్ ॥ ౯౪ క్షితితలలుఠితోత్థితం చ గృహీతకతిపయయవసగ్రాసం సరోవతార్య పీతసలిలమిచ్ఛయా స్నాతం చోత్థాప్య అన్యతమస్య సమీపవర్తినస్తరోర్మూలశాఖాయామపగతఖలీనం హస్తపాశశృంఖలయా కనకమయ్యా చరణే బద్ధ్వా కృపాణికావలూనాన్ క్షిప్త్వాగ్రతః కతిచిత్సరస్తీరప్రరూఢదూర్వాప్రవాలకబలాన్ స్వయమపి సలిలమవతతార ॥ ౯౫ ॥ తతశ్చ ప్రక్షాళితకరచరణయుగళశ్చాతక ఇవ కృత్వా జలమయమాహారం చక్రాహ్వయ ఇవాస్వాద్య మృణాళశకలాని శిశిరాంశురివ కరాగ్రైః స్పృష్ట్వా కుముదాని ఫణీవాభినంద్య జలతరంగవాతానినం గళశరప్రహారాతుర ఇవోరసి నిధాయ నలినీదళోత్తరీయమరణ్యగజ ఇవ శీకరార్ద్రపుష్కరోపశోభితకరః సరస్సలిలాదుదగాత్ ॥ ౯౬ ॥ ప్రత్యగ్రభగ్నశిశిరైశ్చ సమృణాళైః జలకణికాచిత్రైః కమలినీపలాశైరలంకృతామండపపరిక్షిప్తే శిలాతలే సంస్త

రపహాస్త్రీగ్య నిధాయశిరసి పిండీకృతముత్తరీయంనిషసాద ॥ ౮౭౭ ॥ము
హూర్తంచవిశ్రాంతశ్చతస్యసరసఉత్తరేతీరప్రదేశేసముచ్చరంతమున్ము
క్తకబలేననిశ్చలశ్రవణపుటేనతన్ముఖీభూతేనోర్ధ్వగ్రీవేణేంద్రాయుధేనప్ర
థమమాకర్ణితం శ్రుతిసుభగంవీణాతంత్రీఝంకారమిశ్రమమానుషంగీ
తశబ్దమశృణోత్ ॥ ౮౭౮ ॥ కుతోఽత్రవిగతమర్త్యసంపాతేప్రదేశేగీతధ్వ
నేః సంభూతిరితి సముపజాతకౌతుకశ్చ కమలినీపత్ర సంస్తరాదుత్థాయ
తామేవగీతసంపాతసూచితాం దిశంచక్షుః ప్రాహిణోత్ ॥ ౮౭౯ ॥ అ
తిదవీయస్తయాతుతస్య ప్రదేశస్యప్రయత్నవ్యాపృతలోచనోఽపి విలోక
యన్ నకించిద్దదర్శతమేవ కేవలమనవరతంగీతశబ్దంశుశ్రావ ॥ ౮౮౦ ॥
కుతూహలవశాచ్చగీతధ్వనిప్రభవజిజ్ఞాసయాకృతగమనబుద్ధిరుత్తప
ర్యాణ మింద్రాయుధమారుహ్యప్రియగీతైః ప్రథమప్రస్థితైరపివన హరి
ణైరుపదిశ్యమానవర్త్మాసప్తచ్ఛదవకుళైలాలవంగలవలీలతాలోల కుసు
మసురభిపరిమళయాఅళికులవిరుత ముఖరితయాతమాలనీలయాదిఙ్మాగమ
టవీథ్యేవపశ్చిమయాసరస్తీరవనలేఖయానిమిత్తీకృత్యతంగీతధ్వనిమభి ప్ర
తస్థే ॥ ౮౮౧ ॥ క్రమేణచసమ్ముఖాగతైః అచ్ఛనిర్ఝరజలకణజాలజని
తజడిమభిః జర్ఝరితభూర్జవల్కలైః ధూర్జటివృషభరోమంథఫేనబిం
దువాహిభిః షణ్ముఖశిఖండిశిఖాచుంబిభిః అంబికాకర్ణపూరపల్లవోల్లా
సనదుర్లలితైరుత్తరకురుకామినీకర్ణోత్పల ప్రేంఖోలనదోహదిభిః ఆ
కంపితతరుకోటరైః నమేరుకుసుమపాంసుపాతిభిః పశుపతి జటాబంధార్త
వాసుకిపరిపీతశేషైరాహ్లాదిభిఃపుణ్యైః కైలాసమారుతైరభివంద్యమానో
గత్వాచతం ప్రదేశంసర్వతోనురక్తహరితైః హారిహారీతరుతరమణీయైః
భ్రమద్భృంగరాజనఖరజర్ఝరితజరఠకుట్మలైః ఉన్మదకోకిలకులకబళీ
కృతసహకారకోమలాగ్రపల్లవైః ఉన్మదషట్చరణ చక్రవాళవాచాలితవి
కచచూతకలికైః అచకితచకోరచంచుచుంబితమరీచాంకురైః చంపకపరా
గపుంజపింజరకపింజలజగ్ధపిప్పలీఫలైః ఫలభరనికరనిపీడితనిబిడదాడిమీనీ
డప్రసూతకలవింకైః ప్రక్రీడితచపలకపికులకరతలతాడనతరళితతాళీపు
టైః అన్యోన్యకలహకుపితకపోతపోత సంహతిలోలపతత్ పాళీపాతితకు
సుమైః కుసుమరజోరాశిశారశారికా శ్రితశిఖరైః శుకశతనఖనఖశిఖరశ
కలితఫలస్ఫీతైః జలధరజలలుబ్ధప్రలబ్ధముగ్ధచాతకధ్యానముఖరితతమా

లవఙ్గైః ఇభకలభకోల్లూనపల్లవవేల్లితలవలీవలయైః ఆలీయమానసవ
యౌవనమదమత్తపారావతపక్షక్షేపపర్యస్తకుసుమస్తబకైః తనుపవన
కమ్పితకోమలకదలీదళవీజితైః అవిరళఫలనికరావనతనాలికేరవనైః అక
ఠోరపత్రపుటపూగవిటపిపరివృతైః అనివారితవిహఙ్గతుణ్డఖణ్డితపిణ్
డఖర్జూరజాలకైః మదముఖరమయూరీమధురరవవిరావితాన్తరైః ఆ
కలితకలికాకలాపదన్తురైః అన్తరాన్తరాకైలాసతరఙ్గితసైకతశీతల
భూమిభాగైః వనదేవతాకరతలనివహానిభమలక్తకజలలవసిక్తమివకి
సలయనికరమతిసుకుమారముద్వహద్భిః గ్రన్థిపర్ణకగ్రాసముదితచ
మరీకులనిషేవితమూలైః కర్పూరాగరుప్రాయైర్గన్ధయుక్తైరివఘ
నావస్థానైః కుముదైరివాదత్తదినకరప్రవేశశిశిరాభ్యన్తరైః దాశరథిబ
లైరివాఞ్జనసీలనలపరిగతప్రాన్తైః ప్రాసాదైరివసపారావతైః భవన
తాపసైరివసన్నిహితవేత్రాసనైః రుద్రైరివనాగలతాబద్ధపరికరైః ఉ
దధికూలపులినైరివనిరన్తరోద్భిన్నప్రవాలలతాఙ్కురజాలకైః అభిషే
కసలిలైరివసర్వౌషధికుసుమఫలకిసలయసనాథైః ఆలేఖ్యగృహైరివబహు
వర్ణచిత్రపత్త్రశకునిశతశోభితైః గురుభిరివభారద్వాజద్విజోపసేవితైః మ
హాసమరముఖైరివపున్నాగసమాకృష్టశిలీముఖైః మహాకరిభిరివప్రలమ్
బబాలపల్లవస్పృష్టభూతలైః అప్రమత్తపార్థివైరివపర్యన్తావస్థితబ
హుగుల్మకైః దంశితైరివభ్రమరసమ్పాతకవచావృతకాయైః ప్రయాణాభి
ముఖైరివవానరకరాఙ్గుళిస్పృష్టగుఞ్జైః అవనిపాలశయనైరివసింహ
పాదాఙ్కితతలైః ఆరబ్ధపఞ్చతపఃక్రియైరివోచ్ఛిఖశిఖిమణ్డలపరివృతైః దీ
క్షితైరివకృతకృష్ణసారవిషాణకణ్డూయనైః జరద్గృహమునిభిరివజటా
లవాలకమణ్డలుధరైః ఇన్ద్రజాలికైరివదృష్టిహారిభిః పాదపైః పరివృతం
చన్ద్రప్రభనామ్నః తస్యసరసః పశ్చిమేతీరే కైలాసపాదస్య జ్యోత్స్నే
వదాతయాప్రభయాధవళయతస్తం ప్రదేశం తలభాగసన్నివిష్టం భగవ
తః శూలపాణేః శూన్యం సిద్ధాయతనమపశ్యత్ ॥ ౮౨ ॥ తచ్చపవనో
ద్ధూతైరితస్తతః సమాపతద్భిః కేతకీగర్భధూళిభిర్ధవళీక్రియమాణ
కాయః పశుపతిదర్శనహేతోర్బలాదివ ప్రతిపాద్యమానం భస్మవ్ర
తమాయతనప్రవేశపుణ్యైరివపరిగృహ్యమాణః ప్రవిశ్యాద్రాక్షీత్ చతు
స్తమ్భస్ఫటికమణ్డపికాతలప్రతిష్ఠితమచిరోద్ధృతైరార్ద్రైః శిఖరగళ

జ్జలబిందుభిః ఊర్ధ్వవిపాటితచంద్రబింబశకలైరివ నిజాట్టహాసావయవైరివ శే
షఫణాశకలైరివ పాంచజన్యసహోదరైరివ క్షీరోదహృదయాకారైరుప
పాదితమౌక్తికమకుటవిభ్రమైః శుచిభిర్మందాకినీపుండరీకైః కృతార్చ
నమమలముక్తాశిలాఘటితలింగమశేషత్రిభువనవందితచరణం చరాచర
గురుం చతుర్ముఖం భగవంతం త్ర్యంబకమ్ ॥ ౮౩ ॥ తస్య చ దక్షిణాం మూ
ర్తిమాశ్రిత్యాభిముఖీమాసీనాముపరచితబ్రహ్మాసనామతివిస్తారిణా సర్వది
ఙ్ముఖప్లావకేన ప్రళయపరిపూర్ణక్షీరపయోధిపయఃపూరపాండురేణ అతి
దీర్ఘకాలసంచితేన తపోరాశినేవ స్వతో విసర్పతా పాదపాంతరైః త్రిస్రో
తోజలనిభేన పిండీభూయ పతితేవ దేహప్రభావితానేన సగిరికాన
నం హృతభయమివ తం ప్రదేశం కుర్వతీమన్యమివ ధవళయంతీం కైలాసగిరి
మంతర్దృష్టిరపి లోచనపథప్రవిష్టేన శ్వేతిమానమివ నయంతీం మతి
ధవళప్రభాపరిగతదేహతయా స్ఫటికగృహగతామివ దుగ్ధసలిలమగ్నా
మివ విమలచీనాంశుకాంతరితామివ ఆదర్శతలసంక్రాంతామివ శరదభ్ర
పటలతిరస్కృతామివ పరిస్ఫుటవిభావ్యమానావయవాం పంచమహా
భూతమయముపహాయ ద్రవ్యాత్మకమంగళనిష్పాదనోపకరణకలాపం ధ
వళగుణేనైవ కేవలేనోత్పాదితాం దక్షాధ్వరక్రియామివోద్ధతగణకచగ్ర
హాభయోపసేవితత్ర్యంబకాం నిరంతరభస్మోల్లుంఠనసితాంగీం రతిమివ మద
నదేహనిమిత్తం హరప్రసాదనార్థమాగృహీతహరారాధనాం క్షీరోద
ధిదేవతామివ సహవాసపరిచితహరచంద్రలేఖోత్కంఠాం కృష్ణామిందు
మూర్తిమివ స్వభానుభయకృతత్రినయనశరణగమనామైరావతదేహ
చ్ఛవిమివ గజాజినావకుంఠనోత్కంఠితశితికంఠచింతితోపనతాం పశు
పతిదక్షిణముఖహాసచ్ఛవిమివ నిర్గత్య కృతావస్థానాం శరీరిణీమివ రు
ద్రోద్ధూలనవిభూతిమావిర్భూతాం జ్యోత్స్నామివ హరకంఠాంధకా
రవిఘట్టనోద్యమప్రస్థాం గౌరీతపస్సిద్ధిమివ కృతదేహపరిగ్రహాం కార్తి
కేయకౌమారవ్రతక్రియామివ మూర్తిమతీం గిరిశవృషభదేహద్యుతిమి
వ పృథగవస్థితామాయతనతరుకుసుమసమృద్ధిమివ శంకరాభ్యర్చనా
య స్వయముద్యతాం పితామహతపస్సిద్ధిమివ మహీతలమవతీర్ణామా
దియుగప్రజాపతికీర్తిమివ సప్తలోకభ్రమణఖేదవిశ్రాంతాం త్రయీమి
వ కలియుగధ్వస్తధర్మశోకగృహీతవనవాసామాగామికృతయుగబీజ

కలామివ ప్రమదారూపేణావస్థితాం దేహవతీమివ మునిజనధ్యానసంప
దమ మరగజవీథిమివాభ్రగంగాభ్యాగమవేగపతితాం కైలాసశ్రియమివ
దశముఖోన్మూలనక్షోభనిపతితాం శ్వేతద్వీపలక్ష్మీమివాన్య ద్వీపాంతరా
వలోకనకుతూహలాగతాం కాశకుసుమవికాశకాంతిమివశరత్సమ
యముదీక్షమాణాం శేషశరీరచ్ఛాయామివ రసాతలమపహాయనిర్గ
తాంముసలాయుధదేహప్రభామివమధుమదవిఘూర్ణనాయాస విగళి
తాంశుక్లపక్షపరంపరామివ పుంజీకృతాం సర్వహంసైరివ ధవళతయా
కృతసంవిభాగాంధర్మహృదయాదివనిర్గతాం శంఖాదివోత్కీర్ణాంము
క్తాఫలాదివాకృష్టాంమృణాళైరివ విరచితావయవాందంతదళైరివఘటితా
మిందుకరకూర్చకైరివప్రక్షాళితాంవర్ణసుధాచ్ఛటాభిరివచ్ఛురితాం
అమృతఫేనపిండైరివపాండురీకృతాం పారదరసధారాభిరివధౌతాంర
జతద్రవేణేవనిర్ఘృష్టాంచంద్రమండలాదివోత్కీర్ణాం కుటజకుందసింధు
వారకుసుమచ్ఛవిభిరివోల్లాసితామియత్తామివధవళిమ్నః స్కంధావలంబి
నీభిరుదయతటగతార్కబింబాదుద్ధృత్యబాలరశ్మిప్రభాభిరివనిర్మితాభిః
ఉన్మిషత్తడిత్తనుతరళతేజస్తామ్రాభిః అచిరస్నానావస్థితవిరళ వారికణ
తయా ప్రణామలగ్న పశుపతిచరణభస్మచూర్ణాభిరివజటాభిరుద్భాసితశి
రోభాగాంజటాపాశగ్రథితముత్తమాంగేనమణిమయంనామాంక మీశ్వ
రచరణద్వయ ముద్వహంతీంరవిరథతురగఖురముఖక్షుణ్ణనక్షత్రక్షోదవి
శదేనభస్మనాలంకృత లలాటపట్టికాంశిఖరశిలాశ్లిష్టశశాంక కలామివ శై
లరాజ మేఖలామతులభక్తిప్రసాధితయాలక్షీకృత లింగయాద్వితీయయే
వపుండరీకమాలయాదృష్ట్యాసంభావయంతీంభూతనాథ మనవరతగీత
పరిస్ఫురితాధరపుటవశాదతి శుచిభిః శుద్ధహృదయమయూఖైరివగీతగు
ణైరివస్వరైః స్తుతివిశేషైరివ మూర్తిమద్భిర్ముఖాన్నిష్పతద్భిర్దశనాం
శుభిః పునరపిస్నపయంతీంగౌరీపతిమతివిశుద్ధైశ్చ వేదార్థైరివసాక్షా
త్కృతామహాముఖాదాకృష్టైర్గాయత్త్రీవర్ణైరివ గ్రంథనాముపగతైర్నా
రాయణనాభిపుండరీకబీజైరివోద్ధృతైః సప్తర్షిభిరివకరతలస్పర్శపూ
తేనాత్మానమిచ్ఛద్భిస్తారకారూపేణాగతైః ఆమలకీఫలస్థూలైర్ముక్తాఫ
లైరుపరచితేనాక్షవలయే నాధిష్ఠితకంఠభాగాంపరివేషపరిగతచంద్ర
మండలామివ పౌర్ణమాసీమధోముఖహరశిరః కపాలమండలాకారేణ

మోక్షపురద్వారకలశకాంతినా స్తనయుగళేన ఏకహంసమిథునసనాథా మివ శ్వేతగంగాం గౌరీసింహసటామయేనేవ చామరరుచిరాకృతినా స్తనయుగళమధ్య నిబద్ధగ్రంథినా కల్పతరులతావల్కలేన కృతోత్తరీయకృత్యామయుగ్మలోచనసకాశాత్ ప్రసాదలబ్ధేన చూడామణిచంద్రమయూఖజాలేనేవ మండలీకృతేన బ్రహ్మసూత్రేణ పవిత్రతరీకృతకాయామా ప్రపదీనేన చ స్వభావసితేనాపి బ్రహ్మాసనబంధోత్థానచరణతలప్రభాపరిష్వంగాల్లోహితాయమానేన దుకూలపటేన ప్రావృతనితంబాం యౌవనేనాపి స్వకాలోపసర్పిణా నిర్వికారవినీతేన శిష్యేణేవోపాస్యమానాం లావణ్యేనాపి కృతపుణ్యేనేవ స్వచ్ఛాత్మనా పరిగృహీతాం రూపేణాపి రుచిరలోచనేన విగతచాపలేనాయతనమృగేణేవ నిషేవితా ముత్సంగగతాం చ స్వసుతామివ సూక్ష్మశంఖఖండికాంగులీయకపూరితాంగుళినా త్రిపుండ్రకావశేషభస్మపాండురేణ ప్రకోష్ఠబద్ధశంఖఖండకేన నఖమయూఖదంతురతయా గృహీతదంతకోణేనేవ దంతమయీం దక్షిణకరేణ వీణామాస్ఫాలయంతీం ప్రత్యక్షామివ గంధర్వవిద్యాం మణిమండపికాస్తంభలగ్నాభిరాత్మానురూపాభిః సహచరీభిరివ సవీణాభిర్విలాసవతీభిః ప్రతిమాభిరుపేతాం స్నపనార్ద్రలింగసంక్రాంతప్రతిబింబతయాతి ప్రబలభక్త్యారాధితస్య హృదయమివ ప్రవిష్టాం హరస్య హారలేఖయేవ ప్రాప్తకంఠయోగయా గ్రహపంక్త్యేవ ధ్రువప్రతిబద్ధయా శుద్ధయేవ రక్తముఖవర్ణయా మత్తయేవ ఘూర్ణితమందతారయా ఉన్మత్తయేవానేక కృతతాళయా మీమాంసయేవానేక భావనానువిద్ధయా గీత్యా దేవం విరూపాక్షముపవీణయంతీ మతిమధురగీతాకృష్టైర్ధ్యానమివాభ్యస్యద్భిర్నిశ్చలకర్ణపుటైర్మృగవరాహవానర వారణశరభసింహ ప్రభృతిభిర్వనచరైరాబద్ధమండలైరాకర్ణ్యమానగీతానువిద్ధ విపంచీఘోషామమరాపగామివ నభసోవతీర్ణాం దీక్షితవాచమివ ప్రాకృతాం త్రిపురారిశరశలాకామివ తేజోమయీం ప్రీతామృతామివ విగతతృష్ణామీశానశిరశ్శశికలామివానుపజాతరాగామమథితోదధిజలసంపదమివాంతః ప్రసన్నామునిసమస్తపటవృత్తిమివాద్వంద్వాం బౌద్ధబుద్ధిమివ నిరాలంబనాం వైదేహీమివ ప్రాప్తజ్యోతిః ప్రవేశాం ధ్యాత్రకలాకుశలామివ వశీకృతాత్మహృదయాం వక్షీమివ జలావృతద్రేహాం హిమసమయదివసముఖలక్ష్మీమివ పరిపీతభాస్కరాతపామార్యామి

వసముపహాత్తయతిగుణోచిత మాత్రామాలిఖితామివాచలావసానామం
శుముయీమివతను చ్ఛాయానులిప్తభూతలాంసివర్ణలాం నిసర్గమూంనిర
హంకారాం నిమర్ణత్సరామమానుషాకృతిందివ్యత్వా దపరిజ్ఞాయమాన
వయః ప్రమాణామప్యష్టాదశవర్షదేశీయామివోపలక్ష్యమాణాంప్రతిప
న్నపాశుపతవ్రతాంకన్యకాందదర్శ ॥ ౮౮౪ ॥ తతోవతీర్యతరుశాఖా
యాంబద్ధ్వాతురగముపసృత్యభగవతేభక్త్యాప్రణమ్యత్రిలోచనాయతా
మేవదివ్యయోషితమనిమిషపక్ష్మణానిశ్చలనిబద్ధలక్ష్యేణచక్షుషాపునర్నిరూ
పయామాస ॥ ౮౮౫ ॥ ఉదపాదిచాస్యతస్యా రూపసంపదాకాంత్యా
ప్రశాంత్యాచావిర్భూతవిస్మయస్యమనసితర్కః ॥ ౮౮౬ ॥ అహోజ
గతిజంతూనామసంధితాతోపనతాన్యాపతంతివృత్తాంతాంతరాణి ॥ ౮౮౭ ॥
తథాహిమయామృగయాయాంయదృచ్ఛయానిరర్థకమనుబధ్నతాతుర
గ ముఖమిథునమయమతిమనోహరో మానవానామగమ్యోదివ్యజనసంచ
రణోచితః ప్రదేశోవీక్షితః క్షితేః ॥ ౮౮౮ ॥ అత్రచసలిలమన్వేషమాణే
నహృదయహారిసిద్ధజనోపస్పృష్టజలంసరోదృష్టమ్ ॥ ౮౮౯ ॥ తత్తీరతలే
ఖావిశ్రాంతేనచామానుషంగీతమాకర్ణితమ్ ॥ ౮౯౦ ॥ తచ్చానుసరతా
మానుషదుర్లభదర్శనాదివ్యకన్యకేయమాలోకితా ॥ ౮౯౧ ॥ నహిమేసం
శీతిరస్యాదివ్యతాంప్రతి ఆకృతిరేవానమాపయత్యమానుషతాం ॥ ౮౯౨ ॥
కుతశ్చమర్త్యలోకేసంభూతిరేవంవిధానాం గంధర్వధ్వనివిశేషాణాం ॥
తద్యదిమేసహసాదర్శనపథాన్నాపయాతి నారోహతివాకైలాసశిఖరం
నోత్పతతివాగగనతలంతతః కాత్వంకిమభిధానావాకిమర్థంవా ప్రథమే
వయసిప్రతిపన్నవ్రతమితిసర్వమేవైతదేనాముపసృత్యపృచ్ఛామి ॥ ౮౯౪ ॥
అత్రమహానయమవకాశ ఆశ్చర్యాణామిత్యవధార్య తస్యామేవస్ఫటికమం
డపికాయామన్యతమంస్తంభమాశ్రిత్య సముపవిష్టోగీతసమాప్త్యవసరం
ప్రతీక్షమాణస్తస్థౌ ॥ ౮౯౫ ॥ అథగీతావసానేమూకీభూతవీణాప్రశాం
తమధుకరమధురరుతేవకుముదినీసాకన్యకా సముత్థాయప్రదక్షిణీకృత్యకృ
తహరప్రణామాపరివృత్త్య స్వభావధవళయాతపః ప్రభావప్రగల్భయా
దృష్ట్యా సమాశ్వాసయంతీవపుణ్యైరివస్పృశంతీతీర్థజలైరివప్రక్షాళ
యంతీతపోభిరివపావయంతీ శుద్ధిమివకుర్వాణావరదానమివోపపాద
యంతీ పవిత్రతామివనయంతీ చంద్రాపీడమాబభాషే ॥ ౮౯౬ ॥ స్వా

గతమతిథయే కథమిమాం భూమిమనుప్రాప్తో మహాభాగః తదుత్తిష్ఠాను
గమ్యతామనుభూయతామతిథిసత్కారఇతి ‖౯౭‖ ఏవముక్తస్తయా
సంభాషణమాత్రేణైవానుగృహీతమాత్మానం మన్యమానః ఉత్థాయ భక్త్యా
కృతప్రణామో భగవతియథాజ్ఞాపయసీత్యభిధాయ దర్శితవినయః శి
ష్యఇవ తాం వ్రజంతీమనువవ్రాజ ‖ ౯౮ ‖ వ్రజంశ్చసమర్థయామాస‖
౯౯ ‖ హంత తావన్నేషయంమాం దృష్ట్వాతిరోహితా ‖ ౧౦౦ ‖ కృతం
హి మే కుతూహలేన ప్రశ్నాశయా హృదిపదమ్ ‖ ౧౦౧ ‖ యథాచేయమ
స్యాస్తపస్విజనదుర్లభదివ్యరూపాయా అపిదాక్షిణ్యాఽతిశయాప్రతిపత్తి
రభిజాతా విభావ్యతే తథా సంభావయామి ‖ ౧౦౨ ‖ నియతమియమా
త్మోదంతమభ్యర్థ్యమానా మయా కథయిష్యసి ‖ ౧౦౩ ‖ ఇత్యేవంచకృత
మతిః పదశతమాత్రమివగత్వా నిరంతరైర్వాపిరజనీసమయమివదర్శ
యద్భిస్తమాలతరుభిరంధకారితపురోభాగాంఉత్ఫుల్లకుసుమేషు లతాని
కుంజేషుకూజతాం మదముదితమత్తమధులిహాం విరుతైర్ముఖ
రీకృతపర్యంతామతిదూరపాతిసీకరాంచ ధవళశిలాతల ప్రతిఘాతోత్పతన
ఫేనిలానామపాం ప్రస్రవణైరుత్తుంగగ్రావటంకవిపాట్యమానైరుచ్చ
రద్ధ్వనినిర్భరవశీర్యమాణతుషారశిశిరశీకరాసారైరాబధ్యమాననీహారాం
హిమహారహారహాసధవళైశ్శోభయతః క్షరద్భిర్నిర్ఝరైర్ద్వారావలంబి
త చారుచలచ్చామరకలాపామివోపలక్ష్యమాణాం అంతః స్థాపితమణిక
మండలుమండలామేకాంతావలంబితయోగపట్టికాం విశాఖికాశిఖర నిబ
ద్ధనారికేళీఫలవల్కలమయధాతోపానద్యుగోపేతామవశీర్ణాలంగభ
స్మధూసరవల్కలశయనీయసనాథైకదేశామిందుమండలేనేవటంకోత్కీ
ర్ణేనశంఖమయేనభిక్షాకపాలేనాధిష్ఠితాం సన్నిహితభస్మాలాబుకాంగుహా
మద్రాక్షీత్ ‖ ౧౦౪ ‖ తస్యాశ్చ ద్వారిశిలాతలేసముపవిష్టోవల్కలశయ
నశిరోభాగవిన్యస్తవీణాంతరాలః పర్ణపుటేననిర్ఝరాదా గృహీతమ
ర్ఘ్యసలిలమాదాయ తాంకన్యకాంసముపస్థితామవలవలమతియుల తత్రై
యాకృతమతిప్రసాదేనభగవతి ప్రసీదవిముచ్యతామయమత్యాదరః త్వదీ
యమాలోకనమపిసర్వపాపప్రశమనమఘమర్షణమివపవిత్రీకరణాయా
లమస్య తావదిత్యబ్రవీత్ ‖౧౦౫‖ అనురుధ్యమానశ్చతయా తాంసర్వా
మతిథిసపర్యామతిమాత్రావనతేనశిరసాసప్రశ్రయంసప్రతిజగ్రాహ‖౧౦౬

కృతాతిథ్యయాచతయా ద్వితీయశిలాతలోపవిష్టయా క్షణమివతూష్ణీంస్థి
త్వాక్రమేణపరిపృష్టోదిగ్విజయాదారభ్య కిన్నరమిథునానుసరణప్రసం
గేనాగమనమాత్మనః సర్వమాచచక్షే ॥ ౯౦౭ ॥ విదితసకలవృత్తాంతా
చోత్థాయసాకన్యకాభిక్షాకపాలమాదాయ తేషామాయతనతరూణాం
తలేషువిచచార ॥ ౯౦౮ ॥ అచిరేణచతస్యాఃస్వయంపతితైఃఫలైరపూర్య
తభిక్షాభాజనమ్ ॥ ౯౦౯ ॥ ఆగత్యచతేషాంఫలానాముపయోగాయనియు
క్తవతీచంద్రాపీడమ్ ॥ ౯౧౦ ॥ అసీచ్చతస్యచేతసి నాస్తిఖల్వ సాధ్యంనా
మతపసామ్ ॥ ౯౧౧ ॥ కిమతఃపరమాశ్చర్యం యదత్రవ్యపగతచేతనాఅ
పిసచేతనాఇవాస్యైభగవత్యైసమతిసృజంతః ఫలాన్యాత్మానుగ్రహముప
పాదయంతివనస్పతయః ॥ ౯౧౨ ॥ చిత్రమిదమాలోకితమస్మాభిరదృష్ట
పూర్వమిత్యధికతరోపజాత విస్మయశ్చోత్థాయతమేవప్రదేశ మింద్రా
యుధమానీయవ్యపనీతపర్యాణం నాతిదూరేసంయమ్య నిర్ఝరజలనిర్వ
ర్తితస్నానవిధిస్తాన్యమృతరసస్వాదూన్యుపయుజ్య.ఫలానిపీత్వాచతుషా
రశిశిరంప్రస్రవణజలముపస్పృశ్యచైకాంతేతావదవతస్థేయావత్తయాపి
కన్యయాకృతోజలఫలమూలమయేష్వాహారేషుప్రణయః ॥ ౯౧౩ ॥ ఇతిప
రిసమాపితాహారాం నిర్వర్తితసంధ్యోచితాచారాంశిలాతలే విస్రబ్ధము
పవిష్టాంనిభృతముపసృత్యనాతిదూరేసముపవిశ్యముహూర్తమివస్థిత్వా
చంద్రాపీడః సవినయమవాదీత్ ॥ ౯౧౪ ॥ భగవతిత్వత్ప్రసాదప్రాప్తి
ప్రోత్సాహితేనకుతూహలేనాకులీక్రియమాణోమానుషతా సులభోల
ఘిమాబలాదనిచ్ఛంతమపిమాంప్రశ్నకర్మణినియోజయతి ॥ ౯౧౫ ॥ జన
యతిహిప్రభుప్రసాదలవోపి ప్రాగల్భ్యమధీరప్రకృతేః ॥ ౯౧౬ ॥ స్వల్పా
ప్యేకదేశావస్థానకాలకలాపరిచయ ముత్పాదయతి ॥ ౯౧౭ ॥ అణుర
ప్యుపచారపరిగ్రహః ప్రణయమారోపయతి ॥ ౯౧౮ ॥ తద్యదినాతిఖేద
కరమివతతఃకథనేనాత్మానమనుగ్రాహ్యమిచ్ఛామి ॥ ౯౧౯ ॥ అతిమ
హత్ఖలుభవద్దర్శనాత్ ప్రభృతిమేకౌతుకమస్మిన్విషయే ॥ ౯౨౦ ॥ కత
మన్మరుతామృషీణాం గంధర్వాణాంగుహ్యకానా మప్సరసాంవాకులమ
నుగృహీతంభగవత్యాజన్మనా ॥ ౯౨౧ ॥ కిమర్థంవాస్మిన్కుసుమసుకు
మారేనవేవయసివ్రతగ్రహణం ॥ ౯౨౨ ॥ క్వేదంవయః క్వేదంతపః క్వే
యమాకృతిః క్వచాయంలావణ్యాతిశయః క్వేయ మింద్రియాణాముప

శాంతిః తదద్భుతమివ మే ప్రతిభాతి ॥ గ-౨౩ ॥ కింనిమిత్తం వా అనేకసిద్ధసా
ధ్యసంబాధాని సురలోకసుభగాన్యపహాయ దివ్యాశ్రమపదాన్యేకాకినీవ
నమిదమమానుషమధివససి ॥ గ-౨౪ ॥ కశ్చాయం ప్రకారో యత్తే దేవపం
చభిర్మహాభూతైరారబ్ధమీదృశం ధవళతాం ధత్తే శరీరమ్ ॥ గ-౨౫ ॥ నైద
మస్మాభిరన్యత్ర దృష్టం శ్రుతపూర్వం వా అపనయతు నః కౌతుకమావేదయ
తు భవతీ సర్వమిదం ॥ గ-౨౬ ॥ ఇత్యేవమభిహితా సా కిమప్యంతర్ధ్యాయంతీ
తూష్ణీం ముహూర్తమివ స్థిత్వా నిశ్వస్య స్థూలస్థూలైరంతర్గతాం హృద
యశుద్ధిమివావాదాయ నిర్గచ్ఛద్భిః ఇంద్రియప్రసాదమివ వర్షద్భిః తపోర
సనిష్యందమివ స్రవద్భిః లోచనవిషయం ధవళిమానమివ ద్రవీకృత్య పాత
యద్భిః అచ్ఛాచ్ఛైరమలకపోలస్థలస్ఖలితైః అవశీర్ణహారముక్తాఫ
లతరళైః పాతైః అనుబద్ధబిందుభిః వల్కలావృతకుచశిఖరజర్ఝరితశీకరై
రశ్రుభిరామీలితలోచనా నిశ్శబ్దం రోదితుమారేభే ॥ గ-౨౭ ॥ తాం చ ప్ర
రుదితాం దృష్ట్వా చంద్రాపీడస్తత్క్షణమచింతయత్ ॥ గ-౨౮ ॥ అహో దు
ర్నివారతా వ్యసనోపనిపాతానాం య ఈదృశీమప్యాకృతిమనభిభవనీయా
మాత్మీయాం కుర్వంతి ॥ గ-౨౯ ॥ సర్వథా న కంచన స్పృశంతి శరీరధర్మాణ
ముపతాపాః ॥ గ-౩౦ ॥ బలవతీ హి ద్వంద్వానాం ప్రవృత్తిః ॥ గ-౩౧ ॥
ఇదమపరమధికతరముపజనితమతిమహన్మనసి మే కౌతుకమస్యా బాష్పసలి
లపాతేన ॥ గ-౩౨ ॥ న హ్యల్పీయసా శోకకారణేన క్షేత్రీక్రియంతే ఏవంవి
ధా మహత్తయః ॥ గ-౩౩ ॥ న హి క్షుద్రనిఘాతపాతాభిహతా చలతి వ
సుధా ॥ గ-౩౪ ॥ ఇతి సంవర్ధితకుతూహలశ్చ శోకస్మరణహేతుతా ము
పగతమపరాధినమివాత్మానమవగచ్ఛన్నుత్థాయ ప్రస్రవణాదంజలినా ము
ఖప్రక్షాళనోదకముపనిన్యే ॥ గ-౩౫ ॥ సా తు తదనురోధాదవిచ్ఛిన్నబాష్ప
జలధారాసంతానాపి కించిత్కషాయితోదరే ప్రక్షాళ్య లోచనే వల్కలో
పాంతేన వదనమపమృజ్య దీర్ఘముష్ణం చ నిశ్వస్య శనైః ప్రత్యవాదీత్ ॥ గ-౩౬ ॥
రాజపుత్ర కిమనేనాతినిర్ఘృణహృదయాయా మమ మందభాగ్యాయాః పా
పాయా జన్మనః ప్రభృతి వైరాగ్యవృత్తాంతేనాశ్రవణీయేన శ్రుతేన తథాపి
యది మహత్కుతూహలం తత్కథయామి శ్రూయతామ్ ॥ గ-౩౭ ॥ ఏత
త్ప్రాయేణ కల్యాణాభినివేశినః శ్రుతివిషయమాపతితమేవ యథా విబు
ధసద్మన్యప్సరసో నామ కన్యకాః సంతీతి ॥ గ-౩౮ ॥ తాసాం చతుర్దశ కులాని ॥

౧౩౯॥ఏకంభగవతఃకమలయోనేర్మనసః సముత్పన్నమన్యద్వేదేభ్యః సం
భూతమన్యదగ్నేరుద్భూతమన్యత్పవనాత్ప్రసూతమన్య దమృతాన్మథ్య
మానాదుత్థితమన్య జ్జలాజ్జాతమన్యదర్క కిరణేభ్యోనిర్గతమన్యత్ సోమ
రశ్మిభ్యోనిష్పతితమన్యద్భూమేరుద్భూతమన్యత్సౌదామినీభ్యః ప్రవృత్తమ
న్యన్మృత్యునానిర్మితమపరంమకరకేతునా సముత్పాదితమన్యత్తుదక్షస్య
ప్రజాపతేరతిప్రభూతానాంసుతానాంమధ్యేద్వేసుతేమునిరరిష్టాచబభూ
వతుః తాభ్యాంగంధర్వైః సహకులద్వయంజాతంఏవమేతాన్యేకత్రచ
తుర్దశకులాని ॥ ౧౪౦ ॥ గంధర్వాణాంతుదక్షాత్మజాద్వితయసంభవం
తదేవకులద్వయంజాతమ్ ॥ ౧౪౧ ॥ తత్రమునేస్తనయశ్చిత్రసేనాదీనాం
పంచదశానాంభ్రాతౄణామధికోగుణైఃషోడశశ్చిత్రరథోనామసముత్ప
న్నః ॥ ౧౪౨ ॥ సకిలసకల త్రిభువన ప్రఖ్యాత పరాక్రమోభగవతాస
ముస్తసురమౌళి మాలాలాలిత చరణనలినేనాఖండలేనసుహృ చ్ఛబ్దేనోప
బృంహితప్రభావః సర్వేషాంగంధర్వాణామాధిపత్యమసి లతామరీచిని
చయపేచకితేన బాహునాసముపార్జితంశైశవఏవాప్తవాన్ ॥ ౧౪౩ ॥
ఇతశ్చనాతిదూరేతస్యాస్మాద్భారతవర్షాదుత్తరేణానంతరే కింపురుష
నామ్నివర్షేవర్షపర్వతో హేమకూటోనామనివాసః ॥ ౧౪౪ ॥ తత్ర
చతద్భుజయుగళ పరిపాలితాన్యనేకాని గంధర్వశతసహస్రాణి ప్రతివ
సంతి ॥ ౧౪౫ ॥ తేనైవచేదంచైత్రరథంనామాతిమనోహరం కాననంని
ర్మితమ్ ఇదంచాచ్ఛోదాభిధాన మతిమహత్సరోనిఖానితమయంచభవా
నీపతిరుపరచితోభగవాన్ ॥ ౧౪౬ ॥ అరిష్టాయాస్తుపుత్రస్తుంబురుప్రభృ
తీనాం సోదర్యాణాంషణ్ణాం జ్యేష్ఠోహంసోనామజగద్విదితోగంధర్వః-
తస్మిన్ద్వితీయే గంధర్వ కులేగంధర్వరాజేనచిత్రరథేనైవాభిషిక్తోబాల్య
ఏవరాజ్యపదమాసాదితవాన్ ॥ ౧౪౭ ॥ అపరిమితగంధర్వబలపరి వార
స్యతస్యాపిసఏవగిరిరధివాసః ॥ ౧౪౮ ॥ యత్తుతత్సోమమయూఖ సంభ
వమప్సరసాం కులంతస్మాత్ కిరణజాలానుసారగళితేన సకలేనేవరజనిక
రకలాపలావణ్యేననిర్మితాత్రిభువననయనాభిరామా భగవతీద్వితీయేవ
గౌరీగౌరీతినామ్నాహి మకరకిరణావదాతవర్ణాకన్యకాప్రసూతాతాం
చద్వితీయగంధర్వకులాధిపతిర్హంసోమందాకినీ మివక్షీరసాగరః ప్రణ
యినీమకరోత్ ॥ ౧౪౯ ॥ సాతుభగవతామకరకేతనేనేవరతిః శరత్సమ

యేనేవ కమలినీ హంసేన సంయోజితా సదృశ సమాగమోపజనితామతి
మహతీంముద ముపగతవతీనిఖిలాంతఃపురస్వామినీచతస్యాభవత్ ॥౯౫౦॥
తయోశ్చ తాదృశయోర్మహాత్మనోరహమీదృశీవిగతలక్షణా శోకాయకే
వలమనేకదుఃఖసహస్రభాజనమేకైవాత్మజా సముత్పన్నా ॥౯౫౧॥ తా
తస్త్వనపత్యతయాసుతజన్మాతిరిక్తేన మహోత్సవేనమమజన్మాభినందిత
వాన్ అవాప్తేచదశమేహనికృతయథోచితసమాచారో మహాశ్వేతేతియ
థార్థమేవనామకృతవాన్ ॥౯౫౨॥ సాహంపితృభవనేబాలతయాకల
మధురప్రలాపినీవీణేవ గంధర్వాణామంకాదంకంసంచరంతీ అవిదితస్నే
హశోకాయాసమనోహరంశైశవమతీతవతీ ॥ ౯౫౩ ॥ క్రమేణచకృతం
మేవపుషివసంతఇవమధుమాసేన మధుమాసఇవనవపల్లవేననవపల్లవఇవ
కుసుమేనకుసుమ ఇవమధుకరేణ మధుకరఇవమదేననవయౌవనేనపదమ్॥
౯౫౪ ॥ అథవిజృంభమాణనవనలినవనేషు అకఠోరచూతకలికా కలాప
కృతకాముకోత్కలికేషుకోమల మలయమారుతావ తారతరంగితానం
గధ్వజాంశుకేషుమదకలితకామినీగండూషశీధుసేకపులకితవకుళేషుమధు
కరకులకలంకకాళీకృత కాలేయకకుసుమకుట్మలేషు అశోకతరుతాడనా
రణితరమణీయమణినూపురఝంకారసహస్రముఖరేషువిక సన్ముకుళపరి
మళపుంజితాళిజాలమంజుశింజిత సుభగసహకారేషు అవిరళకుసుమధూ
ళీవాలుకాపులినధవళిత ధరాతలేషుమధుమదవిడంబిత మధుకరీకదంబక
సంవాహ్యమానలతాడోలేషుఉత్ఫుల్లపల్లవలవ లీలాయమానమత్తకోకిలో
ల్లాసితమధుశీకరోద్గమదుర్దినేషుప్రోక్షిత జనసంజాయమానసహారహృష్ట
మన్మథేషుమన్మథాస్ఫాలితచాప రవభయ స్ఫుటితపథికహృదయరుధి
రార్ద్రిమాగేషుకింశుకసమాకీర్ణేషు అవిరతపతత్కుసుమశరపత్రి
పత్రసూత్కారబధిరీకృతదిఙ్ముఖేషుదివాపి ప్రవృత్తాంత మదనదాగాం
ధాభి సారికాసార్థసంకులేషు ఉద్వేలరతిరససాగరపూరప్లావి తేషుస
కల జీవలోకహృదయానందకేషుమధుమాసదివసేషుఏకదాహమంబయా
సహమధుమాసవిస్తారితశోభం ప్రోత్ఫుల్లనవనళినకుముదకువలయ కహ్లా
రమిదమచ్ఛోదంసరః స్నాతుమభ్యాగమమ్ ॥ ౯౫౫ ॥ అత్రచస్నానార్థ
మాగతయాభగవత్యాః పార్వత్యాతటశిలాతలేషువిలిఖితానిసభృంగిరిటీ
నిపాంసు నిమగ్నకృశపదమండలానుమితమునిజన ప్రణామ ప్రదక్షిణాని

త్యా ్రింబక ప్రతిబింబకానివందమానా భ్రమర భరభుగ్న గర్భ కేసరజర్ఝ
రకుసుమాపహారరమ్యో యంలతామండపః పరభృతనఖకోటిపాటితకు
ట్మలనాళవివరగళితమధునికరధారాః సుపుష్పితో యం సహకారతరుః ఉ
న్మదమయూరకలకలభీత భుజంగముక్తతలాశిశిరేయంచందనవనవీథికావి
కచకుసుమపుంజపాత సూచితవనదేవతాప్రేంఖోలనశోభనేయం లతా
డోలాబహుళకుసుమరజః పటలమగ్నకలహంసపదలేఖమితి రమణీయమి
దంతీరతరుతలమ్ ఇతిస్నిగ్ధమనోహరతరోద్దేశదర్శన లోభాకృష్టహృద
యాసహసఖీజనేనవ్యచరమ్ ॥ ౯౫౬ ॥ అథైకస్మింశ్చప్రదేశేర్ఝటితివనా
నిలేనోపనీతం నిర్భరవికసితేపికాననేఅభి భూతాన్యకుసుమపరిమళంవిస
ర్పంత మతిసురభితయాఅనులింపంతమివప్రూరయంతమివతర్పయంతమి
వఘ్రాణేంద్రియమహమహ మికయామధుకరకులై రనుబధ్య మానమనా
ఘ్రాత పూర్వమమానుషలోకోచితంకుసుమగంధమభ్యజిఘ్రమ్ ॥ ౯౫౭ ॥
తతో యమిత్యుపారూఢకుతూహలాచామంముకుళితలోచనాతేన కుసు
మగంధేనమధుకరీవాకృష్యమాణా కౌతుకతరళాభ్యధికతరోపజాతనూ
పురమణిఝంకారాకృష్టసరః కలహంసానికతిచిత్పదానిగత్వాహరనయు
వహుతాశనేంధనీ కృతమదనశోకవిధురవసంత మివతపస్యంత మఖిల
మండలపాత్రిత్వర్ధ మీశానశిరశ్చ శాంకమివధృత వ్రతమయుగ్మలోచ
నం వశీకర్తుం కామంకామమివసనియ మమతితేజస్వితయా ప్రచలతటిల్ల
తాపంజరమధ్యగతమివ గ్రీష్మదివసదివసకర మండలోదర ప్రవిష్టమివ
జ్వలనజ్వాలాకలాపమధ్యస్థిత మివవిభావ్యమానమున్మిషంత్యా బహుళబ
హ్వాళయాదీపకాలోకపింగళయాదేహ ప్రభయాకపిలీకృత కాననంకనక
మయమివతం ప్రదేశంకుర్వాణంరోచనారసలులిత ప్రతిసరసమానసుకు
మారపింగళజటంపుణ్యాపతాకాయమానయా సరస్వతీ సమాగమోత్థం
శాకృతచందనలేఖయేవభస్మలలాటికయా చాలపులినలేఖయేవగంగాప్ర
వాహముద్భా సమానమనేకశాపభ్రుకుటిభవన తోరణేనభ్రూలతాద్వ
యేనవిరాజితముత్యాయత తయాలోచనమయీంమాలామివగ్రథితాము
ద్వహంతంసర్వహరిత్ప్రైరివదత్తలోచన శోభాసంవిభాగమాయతోత్తుంగ
ఘ్రాణవంశమప్రాప్తహృదయ ప్రవేశేననవ యౌవనరాగేణేవసర్వాత్మ
నాపాటలీకృతాధరరుచిక మనుచ్చిన్నశ్మశ్రురాజిత్వాదనాసాదితమధ్యుక్

రావలీవలయ పరిక్షేపవిలాసమివ బాలకమలమానందధానమనంగకా ర్ముకగుణేనేవ కుండలీకృతేనతపస్తటాకకమలినీ మృణాళేనేవయజ్ఞోపవీ తే నాలంకృతమేకేనసనాళే వకుళఫలాకారంకమండలుమపరేణమకర కే తువినాశ శోకరుది తాయారతేరివబాష్పజలబిందుభిరారచితాం స్ఫటిక గుళికాక్షమాలికాంకరేణకలయంతమనేకవిద్యాపగా సంగమావర్తనిభ యానాభిముద్రయోప శోభమాన మంతర్జ్ఞాననిరాకృతస్య మోహాంధకా రస్యాపయానపదవీమివాంజనరజోలేఖాశ్యామలాం రోమ రాజిముదరేణ తనీయసాత నీయసీంబిభ్రాణమాత్మ తేజసా విజిత్యసవితారమాగృహీతే నపరివేష మండలేనేవమౌంజీమేఖలాగుణేనపరిష్కృతజఘనభాగమభ్రగం గాస్రోతోజలప్రక్షాళితేనజరచ్చకోరలోచనపుటపాటలకాంతినామందా రవల్కలేనోపపాదితాంబరప్రయోజనమలంకారమివబ్రహ్మచర్యస్యయౌ వనమివధర్మస్యవిలాసమివ సరస్వత్యాఃస్వయంవరపతిమివసర్వవిద్యా నాంసంకేతస్థానమివసర్వశ్రుతీనాంనిదాఘ కాలమివసాషాఢంహేమ న్త మయకాననమివస్ఫుటితప్రియంగుమంజరీగౌరంమధుమాసమివకుసుమధ వళతిలకభూతిభూషితముఖ మాత్మానురూపేణసవయసా అపరేణదేవ తార్చనకుసుమాన్యుచ్చిన్వతా తాపసకుమారేణానుగతమతిమనోహరం స్నానార్థమాగతంమునికుమారకమపశ్యమ్ ॥ ౯౫౮ ॥ తేనచకర్ణావ తంసీకృతాంవసంతదర్శనానందితాయాఃస్మిత ప్రభామివవనశ్రియఃమల యమారుతాగమనార్థలాజాంజలిమివమధుమాసస్యయౌవన లీలామివ కుసుమలక్ష్మ్యాఃసురతపరిశ్రమస్వేదజలకణజాలకావలీమివరతేః ధ్వజచి హ్నచామరపింఛికామివమనోభవగజస్యమధుకరకాముకాభిసారికాం కృత్తికాతారాస్తబకానుకారిణీంఅమృతబిందునిష్యందినీమదృష్టపూర్వాం కుసుమమంజరీమద్రాక్షమ్ ॥ ౯౫౯ ॥ అన్యాఃపరిభూతాస్యకుసుమామో దోనన్యంపరిమళ ఇతిమనసానిశ్చిత్యైతం తపోధనయువానమీక్షమా ణాహమచింతయమ్ ॥ ౯౬౦ ॥ అహోరూపాతిశయనిష్పాదనోపకరణ కౌశలస్యాక్షీణతావిధాతుఃయత్ త్రిభువనాద్భుతరూపసంభారం భగ వంతం కుసుమాయుధముత్పాద్యతదా కారాతిరిక్తరూపరాశిరయమప రోమునిమాయామయోమకరకేతురుత్పాదితః ॥ ౯౬౧ ॥ మన్యేచసకల జగన్నయనానందకరంశశిబింబం విరచయతాలక్ష్మీలీలాధివాసభవనాని

కమలానిసృజతా ప్రజాపతినాప్రథమమేత దాననాకారకరణకౌశలాభ్యా
సఏవకృతః అన్యథాకిమివహిసదృశవస్తువిరచనాయాః కారణమ్ ॥౯౬౨
అలీకంచేదంయథాకిలసకలాః కలాఃకలావతో బహుళపక్షేక్షీయమాణ
స్యసుషుమ్నాహామ్నారశ్మినారవిరాపి బతీతి తాఃఖల్వస్యగభస్తయః స
మస్తావపురిదమావసంతీతికుతోఽన్యథా రూపాపహారిణిక్లేశ బహులేతపసి
వర్తమానస్యేదంలావణ్యమితివిచింతయంతీమేవ మామవిచారితగుణదో
షవిశేషోరూపైకపక్షపాతీనవయౌవనసులభః కుసుమాయుధః కుసుమా
సవమదఇవమధుకరీంపరవశామకరోత్ ॥ ౯౬౩ ॥ ఉచ్ఛ్వసితైః సహావి
స్మృతనిమేషేణకించిదాముకుళితపక్ష్మణాఆజిహ్మితతరళతర తారశారో
దరేణదక్షిణేన చక్షుషాస స్పృహమాపిబంతీవకి మపియాచమానేవత్వ
దాయత్తాస్మీతివదంతీవ అభిముఖంహృదయమర్పయంతీవసర్వాత్మనా
సు ప్రవిశంతీవతన్మయతామివగంతు మీహమానామనోభవాభిభూతాం
త్రాయస్వేతిశరణమివోపయాంతీ దేహిమే హృదయేవకాశమిత్యర్థితా
మివదర్శయంతీహాహా కిమిదమసాంప్రతమతిత్రపణమకుల కుమారీజనో
చితమిదం మయాప్రస్తుతమితి జానానాప్యప్రభవంతీకరణానాం స్తంభి
తేవ లిఖితేవ ఉత్కీర్ణేవసంయతేవమూర్ఛితేవవిధృతేవనిష్పంద సకలావ
యవాభూవం తత్కాలావిర్భూతేనావష్టంభేన అకథితశిక్షితేన అనా
ఖ్యేయేనస్వసంవేద్యేన కేవలమ్ ॥ ౯౬౪ ॥ నవిభావ్యతేకింతద్రూపసంప
దాకిం మనసాకింమనసిజేన కింఅభినవయౌవనేన కిమనురాగేణైవోపదిశ్య
మానాకిమన్యేనైవవాకేనాపిప్రకారేణ అహమపినజానామి ॥ ౯౬౫ ॥ క
థంకథమితితమతి చిరంవ్యలోకయమ్ ॥ ౯౬౬ ॥ ఉత్క్షిప్యనీయమానేవ
తత్సమీపమింద్రియైఃపురస్తాదాకృష్యమాణేవ హృదయేనపృష్ఠతఃప్రేర్య
మాణేవపుష్పధన్వనాకథమపిముక్తప్రయత్నమాత్మానమధారయమ్ ॥
౯౬౭ ॥ అనంతరంచమేతన్మదనేనావకాశమివదాతుమాహితసంతానా
నిరీయుః శ్వాసమరుతః ॥౯౬౮॥ సాభిలాషంహృదయమాఖ్యాతుకామమి
వస్ఫురితముఖమభూత్ - కుచయుగళమ్ ॥ ౯౬౯ ॥ స్వేదసలిలలవలేఖా
క్షాళితేవాగళల్లజ్జా ॥ ౯౭౦ ॥ మకరధ్వజనిశితశరనికరపాతత్రస్తేవాకం
పతగాత్రయష్టిః ॥ ౯౭౧ ॥ తద్రూపాతిశయంద్రష్టుమివ కుతూహలాదా
లింగనలాలసేభ్యోంగేభ్యోనిరగాద్రోమాంచజాలకమ్ ॥ ౯౭౨ ॥ అశే

షతః స్వేదాంభసాధౌతశ్చరణయుగళాదివహృదయమవిశద్గౌః॥౯౭౩
ఆసీచ్చమమమనసిశాంతాత్మనిమారీకృత సురతవ్యతికరేస్మిక్ జనేమాంసి
క్షిపతాకి మిదమనార్యేణాసదృశమారబ్ధంమనసిజేన ॥ ౯౭౪ ॥ ఏవంచ
నామ్నాతిమూఢంహృదయమంగనాజనస్యయదను రాగవిషయయోగ్యతా
మపివిచారయితుంనాలమ్ ॥ ౯౭౫ ॥ క్వేదమతిభాస్వరంధామతేజసాం
తపసాంచక్వచపాకృతజనాభినందితానిమన్మథపరిస్పందితాని ॥౯౭౬ ॥
నియతమయంమామేవం మకరలాంఛనేనవిడంబ్య మానాముపహసతిమన
సా ॥ ౯౭౭ ॥ చిత్రంచేదంయదహమేవ ఎవగచ్ఛంత్యపినశక్నోమ్యాత్మ
నోవికార ముపసంహర్తుమ్ ॥ ౯౭౮ ॥ అన్యా అపికస్యకాప్త్రపామప
హాయస్వయముపయాతాః పతీననా అప్యనేనదుర్వినీతేన మన్మథేనోన్మ
త్తతాంనీతానార్యఃనపునరహమేకా ॥ ౯౭౯ ॥ యథాకథమనేనఘటనా
కారమాత్రాలోకనాకులీభూతమేవమ స్వతంత్రతాముపైత్యంతఃకరణం
కాలోహిగుణాశ్చదుర్నివారతామారోపయంతిమదనస్య ॥ ౯౮౦ ॥ స
ర్వథాయావదేవసచేతనాస్మియావదేవచన పరిస్ఫుటమనేనవి భావ్యతేమే
మదనదుశ్చేష్టితలాఘవమేతత్ తావదేవాస్మాత్ ప్రదేశాదప సర్పణం
శ్రేయః ॥ ౯౮౧ కదాచిదవభిమతస్మరవికారదర్శన కుపితోయంశాపా
భిజ్ఞాంకరోతి మామదూరకోపాహిమునిజన ప్రకృతిః ఇత్యవధార్యాపస
ర్పణాభిలాషిణ్యహమభవమ్ ॥ ౯౮౨ ॥ అశేషజనపూజనీయాచేయంజా
తిరితికృత్వాతద్వదనాకృష్టదృష్టి పరిసరముచలితపక్ష్మమూలంఅదృష్టభూ
తలమ్ ఈషదుల్లసితకర్ణపల్లవోన్మ్రక్తకపోలమండలం ఆలోలాలకలతా
లసత్కుసుమావతంసమంసదేశడోలాయితమణి కుండలమస్మైప్రణామ
మకరవమ్ ॥ ౯౮౩ ॥ అథకృతప్రణామాయాంమయిదురలంఘ్యశాసనత
యాభగవతోమనోభువః మదజననతయాచ మధుమాసస్యఅతిరమణీయ
తయాచతస్యప్రదేశస్య అవినయబహులతయాచాభినవయా వనస్యచంచ
ల ప్రకృతితయాచేంద్రియాణాం దుర్నివారతయాచవిషయాభిలాషాణాం
చపలతయాచమనోవృత్తేః తథాభవితవ్యతయాచత స్యతస్యవస్తునః కిం
బహునామముభాగ్యదౌరాత్మ్యాదస్యచేష్టజస్యక్లేశస్య విహితత్వాత్తమపి
మద్వికారదర్శనాపహృతధైర్యం ప్రదీపమివపవన స్తరళతామనయదనం
గః ॥ ౯౮౪ ॥ తదాతస్యాపిఅభినవాగతంమదనంప్రత్యుద్గచ్ఛన్నివరోమో

ద్గమః ప్రాదురభవత్ ॥ ౯౮౫ ॥ తత్ప్రకాశమభిప్రస్థితస్యచమనసోమార్గ
మివోపదిశద్భిః పురః ప్రవృత్తం శ్వాసైః ॥ ౯౮౬ ॥ వేపథుగృహీతా వ్ర
తభంగభీతేవాకంపత కరతలగతాక్షమాలా ॥ ౯౮౭ ॥ ద్వితీయేనేవకర్ణా
వసక్తకుసుమమంజరీ కపోలతలాసంగినీ సముదపద్యత స్వేదసలిలశీకరజాలి
కా ॥ ౯౮౮ ॥ మద్దర్శనప్రీతివిస్తారితస్యచోత్తానతారకస్య పుండరీకమ
యమివ తముద్దేశముపదర్శయతో లోచనయుగళస్యవిసర్పిభిరంశుసం
తానైర్యదృచ్ఛయాచ్ఛోదసలిలమపహాయవికచ కువలయవనైరివగగనత
ల సముత్పతితైరరుధ్యంతదశదిశః ॥ ౯౮౯ ॥ తయాతుతస్యాతిప్రకటయా
వికృత్యాద్విగుణీకృతమదనావేశా తత్క్షణమహముపవర్ణనయోగ్యాంకామ
స్యావస్థామన్వభవం ॥ ౯౯౦ ॥ ఇదంచమనస్యకరవమ్ ॥ ౯౯౧ ॥ అనేక
సురతసమాగమలాస్యలీలోపదేశోపాధ్యాయోమకరకేతురేవవిలాసాను
పదిశతి అన్యథావివిధరసాసంగలలితేష్విదృశేషువ్యతికరేష్వప్రవిష్టబు
ద్ధేరస్య జనస్యకుతఇవేయమనభ్యస్తా కృతీరతిరసనిష్యందమివక్షరంతీ అ
మృతమివవర్షంతీమదముకుళితేవఖేదాలసేవనిద్రాజడేవ ఆనందభరమం
థరతరళేతరసంచారిణీ అనిభృతభ్రూలతాలాసినీదృష్టిః ॥ ౯౯౨ ॥ కుత
శ్చేదమతినైపుణ్యంయచ్చక్షుషైవానక్షరమేవమంతర్గతోహృదయాభిలా
షః కథ్యతే ॥ ౯౯౩ ॥ ప్రాప్తప్రసరాచోపసృత్యతద్వితీయమస్య సహ
చరంమునిబాలకం ప్రణామపూర్వకమపృచ్ఛమ్ ॥ ౯౯౪ ॥ భగవన్ కిమభి
ధానః కస్యవాయంతపోధనస్యయువా కిన్నామ్నశ్చ తరోరియమనేనావ
తంసీకృతాకుసుమమంజరీజనయతిహిమేమనసిమహత్ కౌతుకమస్యాఃస
ముత్సర్పన్నసాధారణసౌరభోయమనాఘ్రాతపూర్వోగంధఇతి॥ ౯౯౫ ॥
సతుమామీషద్విహస్యాబ్రవీత్ ॥ ౯౯౬ ॥ బాలేకిమనేనపృష్టేనప్రయోజ
నమథకౌతుకమావేదయామిశ్రూయతామ్ ॥ ౯౯౭ ॥ అస్తిఖలుసకలత్రి
భువనప్రఖ్యాతకీర్తిరత్యుదారతపాః సురసిద్ధబృందవందిత చరణయుగ
ళో మహామునిర్దివ్యలోకనివాసీశ్వేతకేతుర్నామ ॥ ౯౯౮ ॥ తస్యభగవ
తః సురాసురలోకసుందరీహృదయానందకరంఅశేషత్రిభువనసుందరమతి
శయితనలకూబరంరూపమాసీత్ ॥ ౯౯౯ ॥ సకదాచిద్దేవతార్చనకమ
లాన్యుద్ధర్తుమైరావతమదజలబిందుబద్ధచంద్రకశతఖచితజలాం హర
హాసితస్రోతసం మందాకినీమవతతార ॥ ౧౦౦౦ ॥ అవతరంతంచతంతే

దాకమలవనేషు సతతసన్నిహితా వికచసహస్రపత్రపుండరీకోపవిష్టా దే
వీ లక్ష్మీర్దదర్శ ॥ ౧౦౦౧ ॥ తస్యాస్తుతమవలోకయంత్యాః ప్రేమమంద
ముకుళితేనానందబాష్పభరతరంగతరళతారేణ లోచనయుగళేన రూప
మాస్వాదయంత్యా జృంభికారంభమంథరముఖవిన్యస్తహస్తపల్లవాయా
మన్మథవికృతం మన ఆసీత్ ॥ ౧౦౦౨ ॥ ఆలోకనమాత్రేణైవ చ సమాసాదిత
సురతసమాగమసుఖాయాస్తస్మిన్నేవాసనీకృతే పుండరీకే కృతార్థతా అసీ
త్తస్యాశ్చ కుమారస్సముదపాది ॥ ౧౦౦౩ ॥ తతస్తముత్సంగేనాదాయ
సా భగవన్ గృహాణ తవాయమాత్మజ ఇత్యుక్త్వా తస్మై శ్వేతకేతవే దదౌ ॥
౧౦౦౪ ॥ అసావపి బాలజనోచితాస్సర్వాః క్రియాః కృత్వా తస్య పుండరీ
క సంభవతయా తత దేవపుండరీక ఇతి నామ చక్రే ప్రతిపాదితవ్రతం చత
మాగృహీత సకలవిద్యాకలాపమకార్షీత్ సోయమ్ ॥ ౧౦౦౫ ॥ ఇయం
చ సురాసురైర్మథ్యమానాత్ క్షీరసాగరాదుద్గతః పారిజాతనామా పా
దపః తస్య మంజరీ ॥ ౧౦౦౬ ॥ యథా చైషా వ్రతవిరుద్ధమస్య శ్రవణసంస
ర్గమాసాదితవతీ తదపి కథయామి ॥ ౧౦౦౭ ॥ అద్య చతుర్దశీతి భగవం
తమంబికాపతిం కైలాసగత ముపాసితుమమరలోకాన్మయా సహ నందన
వన సమీపేనాయమనుసరన్నిర్గత్య చ సాక్షాన్మధుమాసలక్ష్మీదత్తలలిత
హస్తావలంబయా వకుళమాలికామేఖలయా పారిజాతకుసుమపల్లవగ్రథి
తాభిరాజానులంబినీభిః కంఠమాలికాభిర్నిరంతరాచ్ఛాదితవిగ్రహయా న
వచూతాంకురకర్ణపూరయా పుష్పాసవపానమత్తయా నందనవనదేవ
తయా పారిజాతకుసుమమంజరీమిమామాదాయ ప్రణమ్యాభిహితః ॥ ౧౦౦౯
భగవన్ సకలత్రిభువనదర్శనాభిరామాయాస్తవాకృతేరస్యాః సదృశో
యమలంకారః ప్రసాదీక్రియతామియమవతంసవిలాసదుర్లలితా సమా
రోప్యతాం శ్రవణశిఖరం వ్రజతు సఫలతాం జన్మ పారిజాతస్యేత్యేవమభిదధా
నాం చ అయమాత్మరూపస్తుతివాదత్రపావనమిత విలోచనస్తామునా దృ
ష్ట్యైవ గంతుం ప్రవృత్తః ॥ ౧౦౧౦ ॥ మయా తు తామనుయాంతీ మా లో
క్యోకోదోషః సఖి క్రియతామస్యాః ప్రణయపరిగ్రహ ఇత్యభిధాయ బలాది
యమనిచ్ఛతోప్యస్య కర్ణపూరీకృతా ॥ ౧౦౧౧ ॥ తదేతత్తారకర్ణేన వ్య
నయోరాయంయస్య చాయం యూ చేయం యథా చాస్య శ్రవణశిఖరం సమా
రూఢా తత్సర్వమావేదితమ్ ॥ ౧౦౧౨ ॥ ఇత్యుక్తవతి తస్మిన్ సతపోధనయా

వాకించిదుపదర్శితస్మితో మామవాదీత్ ॥౧౦౧౩॥ అయి కుతూహలిని కిమ
నేన ప్రశ్నాయాసేన యది రుచితసురభిపరిమళా గృహ్యతామియం ఇత్యు
క్త్వా సముపసృత్యాత్మీయాచ్ఛ్రవణాదపనీయ కలైరళికులక్వణితైః ప్రార్థ
నామివ మదీయే శ్రవణపుటే తామకరోత్ ॥ ౧౦౧౪ ॥ మమ తు తత్కరత
లస్పర్శలోభేన తత్క్షణముపరమివ పారిజాతకుసుమవతంసస్థానే హృద
యమాసీత్ ॥ ౧౦౧౫ ॥ స చ మత్కపోలతలస్పర్శసుఖేన తరళీకృతాంగు
ళిజాలకాత్తత్కరతలాదక్షమాలాం లజ్జయా సహ గళితామపి నాజ్ఞాసీత్ ౧౦౧౬
అథాహం తామసంప్రాప్తామేవ భూతల మక్షమాలాం గృహీత్వా సలీలం
తద్భుజపాశసందానితకంఠగ్రహసుఖమివానుభవంతీ దర్శితాపూర్వహార
లతాలీలాం కంఠాభరణతామనయమ్ ॥ ౧౦౧౭ ॥ ఇత్థంభూతే చ వ్యతికరే
ఛత్రగ్రాహిణీ మామవోచద్భర్తృదారికే స్నాతా దేవీ ప్రత్యాసీదతి గృహ
గమనకాలస్తత్క్రియతాం మజ్జనవిధిరితి ॥ ౧౦౧౮ ॥ అహం తు తేన తస్యా
వచనేన నవగ్రహా కరిణీవ ప్రథమాంకుశపాతేన అనిచ్ఛయాపి క
థంకథమపి సమాకృష్యమాణా తన్ముఖలావణ్యామృతపంకమగ్నామివ క
పోలపులకకంటకజాలకలగ్నామివ మదనశరశలాకాకీలితామివ సౌభాగ్య
గుణస్యూతామివ అతికృచ్ఛ్రేణ దృష్టిమాకృష్య స్నాతుముదచలమ్ ॥౧౦౧౯॥
ఉచ్చలితాయాం చ మయి ద్వితీయో మునిదారకస్తథావిధం తస్య ధైర్యస్ఖలిత
మాలోక్య కించిత్ప్రకటితప్రణయకోప ఇవావాదీత్ ॥ ౧౦౨౦ ॥ సఖే పుం
డరీక నైతదనురూపం భవతః క్షుద్రజనక్షుణ్ణ ఏష మార్గః ॥ ౧౦౨౧ ॥ ధై
ర్యధనా హి సాధవః ॥ ౧౦౨౨ ॥ కిం యః కశ్చిత్ప్రాకృత ఇవ వైక్లబీభవంత
మాత్మానం న రుణత్సి ॥ ౧౦౨౩ ॥ కుతస్తవాపూర్వోఽయమద్యేంద్రియోప
ప్లవః యేనాస్యేవంకృతః ॥౧౦౨౪॥ క్వ తే తద్ధైర్యం క్వ స ఇంద్రియజయః
క్వ తద్వశిత్వం చేతసః క్వ సా ప్రశాంతిః క్వ తత్కులక్రమాగతం బ్రహ్మచర్యం
క్వ సా సర్వవిషయనిరుత్సుకతా క్వ తే గురూపదేశాః క్వ తాని శ్రుతాని క్వ
తా వైరాగ్యబుద్ధయః క్వ తదుపభోగవిద్వేషిత్వం క్వ సా సుఖపరాఙ్ముఖతా
క్వ సా తపస్యభినివేశః క్వ సా సంయమితా క్వ సా భోగానాముపర్యరుచిః
క్వ తద్యౌవనానుశాసనమ్ ॥ ౧౦౨౫ ॥ సర్వథా నిష్ఫలా ప్రజ్ఞా నిర్గుణో ధ
ర్మశాస్త్రాభ్యాసః నిరర్థకః సంస్కారః నిరుపకారకో గురూపదేశవివే
కః నిష్ప్రయోజనా ప్రబుద్ధతా నిష్కారణం జ్ఞానం యదత్ర భవాదృశా అపి

రాగాభిషఙ్గాకులీక్రియన్తే ప్రమాదైరేవాభిధీయతే ॥ ౧౦౨౬ ॥ క
థం కరతలాద్గలితామపహృతామక్షమాలామపి న లక్షయసి అహో విగతచేత
నత్వమ్ ॥ ౧౦౨౭ ॥ అపహృతా తావదనయేయమిదమపి తావదపహ్రియమా
ణమనయా అనార్యయానార్యతాం హృదయమితి ॥ ౧౦౨౮ ॥ ఏవమభి
ధీయమానశ్చ తేన కించిదుపజాతలజ్జ ఇవ ప్రత్యవాదీత్ ॥ ౧౦౨౯ ॥ సఖే క
పింజల కిం మామన్యథా సంభావయసి నాహమేవమస్యా దుర్వినీతకన్యకాయా
మర్షయామ్యక్షమాలాగ్రహణాపరాధమిమ మిత్యభిధాయ అలీకకోప
కాన్తేన ప్రయత్నవిరచితభీషణభ్రుకుటిభీషణేన చుంబనాభిలాష స్ఫురి
తాధరేణ ముఖేందునా మామవదత్ ॥ ౧౦౩౦ ॥ చపలే ప్రదేశాదస్మాదనా
మక్షమాలామదత్వా పదాత్పదమపి న గంతవ్యమితి ॥ ౧౦౩౧ ॥ తచ్ఛ్రుత్వా
హమాత్మకంఠాదున్ముచ్య మకరధ్వజలాస్యారంభలీలా పుష్పాంజలిమేకా
వలీం భగవన్ గృహ్యతామక్షమాలేత్యన్యముఖాసక్తదృష్టిః శూన్యహృదయ
స్తస్య ప్రసారితపాణౌ సన్ధాయ స్వేదసలిలస్నాతా పునః స్నాతుమవాత
రమ్ ॥ ఉత్థాయ చ కథమపి ప్రయత్నేన నిమ్నగేవ ప్రతిపన్థీయమానా సఖీ
జనేన బలాదమ్బయా సహ తమేవ చిన్తయన్తీ స్వభవనమయాసిషం ॥ గత్వా
చ ప్రవిశ్య కన్యాన్తఃపురం తతః ప్రభృతి తద్విరహవిధురా కిమాగతా
స్మి కిం తత్రైవ స్థితాస్మి కిం పరివృతాస్మి కిమేకాకిన్యస్మి కిం తూష్ణీమస్మి కిం ప్రస్తు
తాలాపాస్మి కిం జాగర్మి కిం సుప్తాస్మి కిం రోదిమి కిం న రోదిమి కిం దుఃఖమిదం
కిం సుఖమిదం కిముత్కంఠేయం కిం వ్యాధిరయం కిం వ్యసనమిదం కిముత్సవో
ఽయం కిం దివస ఏషః కిం నిశేయం కాని రమ్యాణి కాన్యరమ్యాణి ఇతి సర్వం
నావాగచ్ఛమ్ ॥ ౧౦౩౪ ॥ అవిజ్ఞాతమదనవృత్తాన్తా చ క్వ గచ్ఛామి కిం
శృణోమి కిం ప్రశ్యామి కిమాలపామి కస్య కథయామి కోఽస్య ప్రతీకార ఇతి స
ర్వం చ నాజ్ఞాసిషమ్ ॥ ౧౦౩౫ ॥ కేవలమారుహ్య కుమారీపురప్రాసాదం
విసర్జ్య చ సఖీజనం ద్వారినివారితాశేషపరిజనప్రవేశా సర్వవ్యాపారా
నుత్సృజ్య ఏకాకినీ మణిజాలగవాక్షనిక్షిప్తముఖీ తామేవ దిశం తత్సనాథిత
యా ప్రసాధితామివ కుసుమితామివ మహారత్ననిధానాధిష్ఠితామివ అమృతర
ససాగరపూరప్లావితామివ పూర్ణచన్ద్రోదయాలంకృతామివ దర్శన
సుభగామీక్షమాణా తస్మాద్దిగంతరాదాగచ్ఛన్తమనిలమపి వనకుసుమప
రిమళమపి శకునిధ్వనిమపి తద్వార్తాం ప్రష్టుమీహమానా తద్వల్లభతయా త

పఃపరిక్లేశాయాపి స్పృహయంతీ తత్ప్రీత్యేవ గృహీతమౌనవ్రతా స్మరజనిత
పక్షపాతాచ్చ తత్ప్రసాదగ్రహణాన్మునివేషస్యాగ్ర్యతాం తదాస్పదతయాయా
వనస్య చారుతాం తచ్ఛ్రవణసంపర్కాత్పారిజాతకుసుమస్య మనోహర
తాం తన్నివాసాత్స్వర్గలోకస్య రమ్యతాం తద్రూపసంపదా కుసుమాయుధ
స్య దుర్జయతామధ్యారోపయంతీ దూరస్థాపి కమలినీవ సవితుః సాగర
వేలేవ చంద్రమసః మయూరీవ జలధరస్య తస్యైవాభిముఖీ తస్థైవ తాం తద్వి
రహాతురజీవితోద్గమరక్షావలీమివాక్షావలీం కంఠే నోద్వహంతీ తస్థైవ చ
తయా ప్రస్తుతితద్రహస్యాలాపయేవ కర్ణలగ్నయా పారిజాతమంజర్యా
తస్థైవ చ తేన తత్కరతలస్పర్శసుఖజన్మనా కదంబముకుళకర్ణపూరా
యమాణేన రోమాంచజాలేన కంటకితైకకపోలఫలకా నిష్పందమతిష్ఠమ్ ॥
౧౦౩౬ ॥ అథ తాంబూలకరంకవాహినీ మదీయా తరళికా నామ మయై
వ సహగతా స్నాతుమాసీత్ ॥ ౧౦౩౭ ॥ సా పశ్చాచ్చిరాదివాగత్య తథా
వస్థితాం శనైర్మామవాదీత్ ॥ ౧౦౩౮ ॥ భర్తృదారికే యౌ తౌ తాపసకు
మారకౌ దివ్యాకారావస్మాభిరచ్ఛోదసరస్తీరే దృష్టౌ తయోరేకో౽నేన భ
ర్తృదుహితురియమవతంసీకృతా సురతరుకుసుమమంజరీ స తస్మాద్ద్వితీయా
దాత్మనో రక్షన్ దర్శనమతినిభృతపదః కుసుమితలతాసంతానగహనాంత
రేణోపసృత్య మామాగచ్ఛంతీం పృష్ఠతో భర్తృదారికాముద్దిశ్యాప్రా
క్షీత్ ॥ ౧౦౩౯ ॥ బాలికే కేయం కన్యకా కస్య వాపత్యం కిమభిధానా క్వ వా
గచ్ఛతీతి ॥ ౧౦౪౦ ॥ మయోక్తమేషా ఖలు భగవతః శ్వేతభానోరంశుభూ
తాయామప్సరసి గౌర్యాం సముత్పన్నా దేవస్య సకలగంధర్వకులముకుటమ
ణిశలాకాశిఖరోల్లేఖమసృణితచరణనఖచక్రస్య ప్రణయప్రసుప్తగంధర్వ
కామినీకపోలపత్రలతాలాంఛితభుజతరుశిఖరస్య పాదపీఠీకృతలక్ష్మీకర
కమలస్య గంధర్వాధిపతేర్హంసస్య దుహితా మహాశ్వేతా నామ గంధ
ర్వాధివాసం హేమకూటమచలవరమభిప్రస్థితా ॥ ౧౦౪౧ ॥ ఇతి కథితే
చ మయా కిమపి చింతయన్ ముహూర్తమివ తూష్ణీం స్థిత్వా నిగతనిమేషే
ణ చక్షుషా చిరమభివీక్షమాణో మాం సానునయమర్థితామివ దర్శయన్
పునరాహ ॥ ౧౦౪౨ ॥ బాలికే కల్యాణీ తవావిసంవాదిన్యచంచలా బాలభా
వే౽ప్యాకృతిరియం తత్కరోషి మే వచనమేకమభ్యర్థ్యమానేతి ॥ ౧౦౪౩ ॥
తతో మయా సవినయముపరచితాంజలిపుటయా౽భిహితః ॥

౧౦౪౪ ॥ భగవన్ కస్మాదేవమభిదధాసి కాహం మహాత్మానః సకలత్రిభువ
నపూజనీయాస్తాదృశాః పుణ్యైర్వినా నిఖిలకల్మషాపహారిణీషు స్వప్నేష్వధే
ష దృష్టిమపి నవాతయన్తి కిం పునరాజ్ఞాం తద్విస్రబ్ధమాదిశ్యతాం కతరేణ
వ్యమనుగృహ్యతామయం జన ఇతి ॥ ౧౦౪౫ ॥ ఏవముక్తశ్చ మయా సస్నే
హయా సఖీమివోపకారిణీమివ ప్రాణప్రదామివ దృష్ట్యా మామభినన్ద్య ని
కటవర్తినస్తమాలపాదపాత్ పల్లవమాదాయ నిష్పీడ్య తటశిలాతలే తేన
గన్ధగజమదసురభిపరిమళేన రసేన ఉత్తరీయవల్కలైకదేశాద్విపాట్య ప
ట్టికాం స్వహస్తకమలకనిష్ఠికానఖశిఖరేణాభిలిఖ్య ఇయం పత్రికా త్వయా
తస్యై కన్యకాయై ప్రచ్ఛన్నమేకాకిన్యై దేయేత్యభిధాయార్పితవతి నిత్యు
క్త్వా చ సా తాంబూలభాజనవాహకృత్యతామదర్శయత్ ॥ ౧౦౪౬ ॥ అ
హం తు తేన తత్సంబన్ధినాలాపేన శబ్దమయేనాపి స్పర్శసుఖమివాన్తర్జన
యతా శ్రోత్రవిషయేణాపి రోమోద్గమానుమితసర్వాఙ్గానుప్రవేశేన మ
దనావేశేన తేనైవావేశ్యమానా తస్యాః కరతలాదాదాయ తాం వల్క
లపట్టికాం తస్యామిమామభిలిఖితామార్యామపశ్యమ్ ॥ ౧౦౪౭ ॥ శ్లో ॥
దూరం ముక్తాలతయా బిససితయా విప్రలోభ్యమానో మే హంస ఇవ దర్శితా
శో మానసజన్మా త్వయానీతః ॥ ౧౦౪౮ ॥ అనయా చ మే దృష్టయా దిఙ్మోహ
భ్రాన్త్యేవ ప్రణష్టవర్త్మనో బహుళనిశయేవాన్ధస్య జిహ్వాచ్ఛిత్త్యేవ
మూకస్యేన్ద్రజాలికపింఛికయేవాతత్త్వదర్శినః జ్వరప్రలాపప్రవృత్త్యే
వాసంబద్ధభాషిణః దుష్టనిద్రయేవ విషవిహ్వలస్య లోకాయతికవిద్యయేవా
ధర్మరుచేః మదిరయేవోన్మత్తస్య దురావేశక్రియయేవ పిశాచగ్రహస్య
దోషవికారోపచయః సుతరామక్రియత తస్మరాతురస్య మే మనసః యేనా
కులీక్రియమాణా సరిదివ పూరేణ విహ్వలతామభ్యాగమమ్ ॥ ౧౦౪౯ ॥ తాం
చ ద్వితీయదర్శనేన కృతమహాపుణ్యామివ అనుభూతసురలోకవాసామివ
దేవతాధిష్ఠితామివ లబ్ధవరామివ పీతామృతామివ సమాసాదితత్రైలో
క్యరాజ్యాభిషేకామివ మన్యమానా సతతసన్నిహితామపి దుర్లభదర్శనా
మివ అతిపరిచితామప్యపూర్వామివ సాదరమాభాషమాణా పార్శ్వస్థా
మపి సర్వలోకస్యోపర్యవస్థితామివ పశ్యన్తీ కపోలయోరలకలతాభఙ్గే
షు చ సోపగ్రహం స్పృశన్తీ విపరీతమివ పరిజనస్వామిసంబన్ధముపదర్శ
యన్తీ ఇతరలోకకథయా కథం స త్వయా దృష్టః కిం కిమభిహితాసి తేన కిమన్తం

కాలమవస్థితాసీత్తత్రకియదనుసరన్న స్థానమాగతః ఇతి పునఃపునఃపర్యపృ
చ్ఛమ్ ॥ ౧౨౫౦ ॥ అనయైవచకథయాతయాసహతస్మిన్నేవ ప్రాసాదత
లైవప్రతిషిద్ధాశేషపరిజనప్రవేశాదివసమత్యవాహయమ్ ॥ ౧౨౫౧ ॥ అ
థమదీయేనేవ హృదయేనకృతరాగసంవిభాగే లోహితాయతిగగనతలో
పాంతావలంబినిరవిబింబే సరాగదివసకరదర్శనానురక్తాయాం కృతక
మలశయనాయామనంగాతురాయామివ పాండుతాం వ్రజంత్యా మాత
పలక్ష్మ్యాం గైరికగిరిసలిలప్రపాతపాటలేషుకమలవనేభ్యః సముత్థాయ
వనగజయూథేష్వివ పుంజీభవత్సుభాస్కరకిరణే గగనావతారవిశ్రామ
లాలసానాం రవిరథవాజినాంహర్షహేషారవప్రతిశబ్దకేన సహావిశ
తి మేరుగిరిగహ్వరం వాసరేముకుళితరక్తపంకజపుటప్రవిష్టమధుకరావ
లీషురవివిరహమూర్ఛాంధకారితహృదయాస్వివప్రారబ్ధనిమీలనాసుప
ద్మినీషు గ్రాసీకృతసామాన్యమృణాళలతావివరసంక్రామితానీవపరస్ప
రహృదయాన్యాదాయవిఘటమానేషురథాంగనామ్నాం యుగళేషుసా
చ్ఛత్రగ్రాహిణీసమాగత్యాకథయత్ ॥ ౧౨౫౨ ॥ భర్తృదారికేత
యోర్మునికుమారయోరన్యతరో ద్వారితిష్ఠతికథయతి చాక్షమాలాముప
యాచితుమాగతోఽస్మీతి ॥ ౧౨౫౩ ॥ అహంతుమునికుమారనామ గ్రహ
ణాదేవస్థానస్థితాపిగతేవద్వారదేశం సముపజాతతదాగమనాశంకాస
మాహూయాన్యతమంకంచుకినంగచ్ఛప్రవేశ్యతామిత్యాదిశ్య ప్రాహిణ
వమ్ ॥ ౧౨౫౪ ॥ అథముహూర్తాదివతంతస్యరూపస్యేవయౌవనం యౌ
వనస్యేవమకరకేతనం మకరకేతనస్యేవవసంతసమయం వసంతసమయ
స్యేవదక్షిణానిలమనురూపం సఖాయమృషికుమారకం కపింజలనామా
నం జరద్ధవళస్యకంచుకినోఽనుమార్గేణచంద్రాతపస్యేవ బాలాతపమా
గచ్ఛంతమపశ్యమ్ ॥ ౧౨౫౫ ॥ అంతికముపగతస్యచాస్య పర్యాకులమివ
సవిషాదమివశూన్యమివార్థినమివాంతర్గతాకూతమాకారమలక్షయం॥
౧౨౫౬ ॥ ఉత్థాయచకృతప్రణామాసాదరంస్వయమాసనముపాహరం॥
౧౨౫౭ ॥ ఉపవిష్టస్యచబలాదనిచ్ఛతోఽపి ప్రక్షాళ్యచరణావపమృజ్యచోత్త
రీయాంశుకపల్లవేనావ్యవధానాయాం భూమావేవ తస్యాంతికేసముపా
విశం ॥ ౧౨౫౮ ॥ అథముహూర్తమివస్థిత్వా కిమపివివక్షు ఎసతిస్యాం
మత్సమీపోపవిష్టాయాం తరళికాయాంచక్షురపాతయత్ ॥ ౧౨౫౯ ॥అ

హంతువిదితాభిప్రాయాద్రష్టైవభగవన్నవ్యతిరిక్తేయమస్మచ్ఛరీరాత్
అశంకితమభిధీయతామిత్యవోచమ్ ॥ ౧౦౬౦ ॥ ఏవముక్తశ్చ యాకిమపిం
జలిః ప్రత్యవాదీత్ ॥ ౦౬౧ ॥ రాజపుత్రికేంబ్రవీమివాగేవ మేనాభిశ్శయ
విషయమవతరత్రపయా ॥ ౧౦౬౨ ॥ క్వకందమూలఫలాశినశ్శాంతో వన
వాసపరతో మునిజనః క్వవాయమనుపశాంత జనోచితో విషయోపభోగా
భిలాషకలుషో మన్మథవివిధలాససంకటో రాగప్రాయః ప్రపంచః ॥౧౦౬౩
సర్వమేవానుపపన్నమ్ ॥ ౧౦౬౪ ॥ ఆలోకయకిమారబ్ధం దైవేన॥౧౦౬౫॥
అయ మ్మేనైవఖలూపహాసాస్పదతామీశ్వరోనయతిజనమ్ ॥ ౧౦౬౬ ॥ స
జానేకిమిదంవల్కలానాంసదృశముతాహోజటానాం సముచితంకింతప
సోనురూపముతాహోస్విద్ధర్మప్రదేశాంగమిదమ్ ॥ ౧౦౬౭ ॥ అపూర్వే
యంవిడంబనా కేవల మవశ్యకథనీయమిదం అపరఉపాయోనదృశ్యతె అ
న్యాప్రతిక్రియానోపలభ్యతే అన్యచ్ఛరణంనాలోక్యతే అన్యాగతిర్నాస్తి
అకథ్యమానేచమహా ననర్థోపనిపాతో జాయతె ప్రాణపరిత్యాగేనా
పిరక్షణీయాఃసుహృదసవ ఇతికథయామి ॥ ౧౦౬౮ ॥ అస్తిభవత్యాఃసత్య
మేవసమయాతథానిష్ఠురముపదర్శితకోపేనాభిహితః ॥౧౦౬౯ ॥ తథా
చాభిధాయ పరిత్యజ్య తంతస్మాత్ప్రదేశాదుపజాతమన్యునుత్సృష్ట కుసు
మాపచయోన్యం ప్రదేశమగమమ్ ॥౧౦౭౦॥ అపయాతాయాంభవత్యాం
ముహూర్తమివస్థిత్వా ఏకాకీకిమయమిదానీమాచరతీతిసంజాతకౌతుకా
ప్రతినివృత్త్యవిటపాంతరితవిగ్రహా స్తంప్రదేశంవ్యలోకయమ్ ॥ ౧౦౭౧ ॥
యావత్తత్రతంనాద్రాక్షం ఆసీచ్చమేమనస్యేవంవితర్కః ॥ ౧౦౭౨ ॥ కి
న్నుమదనపరాయత్తచిత్తవృత్తిస్తామేవానుసరన్ గతోభవేత్ గతాయాం
చతస్యాంలబ్ధచేతనోలజ్జయానశక్నోతిమేదర్శనపథముపగంతుంఆహో
స్విత్తుకుపితః పరిత్యజ్యమాంగతః ఉతాన్వేషమాణోమామేవ ప్రదేశమ
న్యమితరసమాశ్రితస్స్యాదితిఏవంవికల్పయన్ కంచిత్కాలమతిష్ఠం॥౧౦౭౩ ॥
తేనతుజన్మతః ప్రభృత్యనభ్యస్తేనతస్యక్షణమప్యదర్శనేనదూయమానసాపు
నరచింతయమ్ ॥ ౧౦౭౪ ॥ సకదాచిద్ధైర్యస్ఖలనవిలక్షః కించిదనిష్టమపి
సమాచరేత్ నహికించిన్నక్రియతేహ్రియా ॥ ౧౦౭౫ ॥ తన్నయుక్తమేన
మేకాకినంకర్తుమిత్యవధార్యా న్వేష్టుమాదరమకరవమ్ ॥ ౧౦౭౬ ॥ అ
న్వేషమాణశ్చయథాయథానాపశ్యంతంతథాతథాసుహృత్స్నేహకాత

కేషు మనసాత త్తదశోభనమాశంకమానః తరులతాగహనాని చందనవీథి కాః లతాఖండకాన్సరస్తీరాణి చ వీక్షమాణో నిపుణమిత స్తతో దత్తదృష్టిః సుచిరం వ్యచరత్ ॥ ౧౦౭ ॥ అథైకస్మి న్సరస్సమీపవర్తిని నిరంతర లతా కుసుమమయీమివ మధుకరమయీమివ పరభృతమయీమివ మయూర మయీమివాతిమనోహరే వసంతజన్మభూమిభూతే లతాగహనే కృతావస్థా న ముత్సృష్టసకలవ్యాపారతయాలిఖితమివోత్కీర్ణమివ స్తంభిత మివో పరతమివ ప్రసుప్తమివ యోగసమాధిస్థమివ నిశ్చలమపస్వవృత్త్యాచ్ఛలితమే కాకినమపి మన్మథాధిష్ఠితం సానురాగమపి పాండుతామావహంతం శూన్యాంతః కరణమపి హృదయనివాసిదయితం తూష్ణీకమపి కథితమదనవేద నాతిశయం శిలాతలోపవిష్టమపి మరణేవ్యవస్థితం శాపప్రదానభయాదివా దత్తదర్శనేన కుసుమాయుధేన సంతప్యమానమతి నిష్పందతయా హృదయ నివాసినీం ప్రియాం ద్రష్టుమంతః ప్రవిష్టైరివాసహ్యసంతాపసంత్రాసప్రలీనై రివ మనః క్షోభప్రకుపితైరివ ఉన్మూల్యాగతైరింద్రియైః శూన్యీకృతశరీరం ని ష్పందనిమీలితే నాంతర్జ్వలన్మదనదహన ధూమాకులితాభ్యంతరేణేవ ప క్ష్మాంతరవివరవాంతేనానేకధారమనవరతమీక్షణయుగళేన బాష్పజల దుర్దినముత్సృజంతమాలోహినీమధర ప్రభామనంగాగ్నేః ప్రదహతో హృదయమూర్ధ్వసంసర్పిణీం శిఖామివాదాయనిష్పతద్భిరుచ్ఛ్వాసైస్త రళీకృతాసన్నలతాకుసుమకేసరం వామకపోలశయనీకృత కరతలతయా సముత్సర్పద్భిరమలైర్నఖాంశుభిర్ధవళీకృతముచ్ఛ్వచ్చందనరసరచితల లాటికమివలలాట ముద్వహంతమచిరాపనీతపారిజాత కుసుమమంజరీక ర్ణపూరతయా సశేష పరిమళామోదలోభోపసర్పిణా కలవిరుతచ్ఛలేన మదన సమ్మోహనమంత్రమివ జపతా మధుకరకులేన సనీలోత్పలమివ సత మాలపల్లవమివ శ్రవణదేశం దధాన ముత్కంఠాజ్వరరోమాంచవ్యాజేన ప్ర తిరోమకూప నిపతితానాం మదనశరాణాం కుసుమశర కేసరశల్యశకల నికరమివాంగలగ్నం బిభ్రాణం దక్షిణకరేణ చస్ఫురితకిరణ నికరాంకరతల స్పర్శ సుఖకంటకితామివ ముక్తావలీమవినయపతాకామురసి ధారయం తం మదనవశీకరణచూర్ణేనేవ కుసుమరేణునా తరుభిరాహన్యమానమాత్మ రాగమివ సంక్రామయద్భిరాసన్నైస్తరనిలవలితైరశోకపల్లవైః స్పృశ్య మానం సురతాభిషేకసలిలైరివాభినవపుష్పస్తబక మధుశీకరైర్వనశ్రీ

యాభిషిచ్యమానమళినివహానిపీయమానపరిమళైరుపరిపతద్భిశ్చంపకకు
ట్మలైస్తప్తశల్యాకైరివసధూమైః కుసుమశరేణతాడ్యమాన మతిబహుళవ
నామోదమత్తమధుకరనికరఝుంకారస్వనైః హుంకారైరివదక్షిణానిలే
ననిర్భర్త్స్యమానంమదకలకోకిలలాపైర్వసంతజయశబ్దకలకలైరివ
మధుమాసేనాకులీక్రియమాణం ప్రభాతచంద్రమివపాండుతయాపరిగృ
హీతంనిదాఘగంగాప్రవాహమివ క్రశిమానమాగత మంతర్గతానలం
చందనవిటపమివ మ్లాయంతమన్యమివాదృష్టపూర్వమివాపరిచితమివజ
న్మాంతరమివోపగతం రూపాంతరేణేవపరిణతంఆవిష్టమివమహాభూతా
ధిష్ఠితమివగ్రహగృహీతమివోన్మత్తమివచలితమివాంధమివబధిరమివ
మూకమివవిలాసమయమివమదనమయమివ పరాయత్తచిత్తవృత్తిం ప
రాంకోటిమధిరూఢం మన్మథావేశస్య అనభిజ్ఞేయపూర్వాకారంతమహ
మద్రాక్షమ్ ॥ ౧౦౬౮ ॥ అపగతనిమేషేణ చక్షుషాతదవస్థంచిరముద్వీ
క్ష్యసముపజాతవిషాదో వేపమానేన హృదయేనాచింతయమ్ ॥ ౧౦౬౯ ॥
ఏవంనామాయమతిదుర్విషహవేగో మకరకేతుః యేనానేనక్షణేనాయ
మీదృశమవస్థాంతరమప్రతీకారముపనీతః ॥ ౧౦౭౦ ॥ కథమేవమేకపదే
వ్యర్థీభవేదేవం విధో జ్ఞానరాశిః ॥ ౧౦౭౧ ॥ అహోబతమహచ్చిత్రమ్॥
౧౦౭౨ ॥ తథానామాయమాశైశవాద్ధీరప్రకృతిరస్ఖలితవృత్తిర్మమాచా
న్యేషాంచ మునికుమారకాణాం స్పృహణీయచరిత ఆసీదద్యతుఇతరఇవ
పరిభూయజ్ఞానమవిగణయ్యతపః ప్రభావమున్మూల్య గాంభీర్యంఎన్మథే
నజడీకృతః సర్వథామలభంయౌవనమస్ఖలితమిహ ॥ ౧౦౭౩ ॥ ఉపసృత్య
చతస్మిన్నేవశిలాతలైకపార్శ్వే సముపవిశ్య అంసదేశావసక్తపాణిస్త
మనున్మీలితలోచనమేవసఖేపుండరీకకథయకిమిదమిత్యపృచ్ఛమ్ ॥ ౧౦౭౪ ॥
అథసుచిరసమ్మీలనాలగ్నమివకథమపి ప్రయత్నేనానవరతరోదనవశాదు
పజాతారుణభావమశ్రుజలపూరప్లావిత ముత్కంపితమివసవేదనమివస్వ
చ్ఛాంశుకాంతరితరక్తకమలవనచ్ఛాయంచక్షురున్మీల్యమంథరయాదృష్ట్యా
సుచిరంవిలోక్యమామాయతతరంనిశ్వస్య లజ్జావిశీర్యమాణవిరళాక్షరం
సఖేకపింజలవిదితవృత్తాంతోపి కింమాంపృచ్ఛసీతికృచ్ఛ్రేణశనైరవదత్
౧౦౭౫ ॥ అహంతుతదాకర్ణ్య తదవస్థమేవాప్రతీకారవికారోయంత
థాపిసుహృదాసుహృదసన్మార్గప్రవృత్తోయావచ్ఛక్తితః సర్వాత్మనాని

వారణీయ ఇతిమనసావధార్యాబ్రువమ్ ॥ ౧౦౮౬ ॥ సఖేపుండరీక సువిదితమేతన్మమ కేవల మిదమేవపృచ్ఛామి ॥ ౧౦౮౭ ॥ యదేతదారబ్ధంభవతాకిమిదం గురుభిరు పదిష్టముతధర్మశాస్త్రేషు పఠితముతధర్మార్జనోపాయో యముతాపర స్తపసాంప్రకారః ఉతస్వర్గగమన మార్గో య ముతవ్రతరహస్య మిదముత మోక్షప్రాప్తియుక్తిః ఆహోస్విదన్యో నియమ ప్రకారఃకథ మేతద్యుక్తం భవతో మనసాపిచింతయితుం కింపునరాఖ్యాతుమీక్షితుంవాకథయ ॥ ౧౦౮౮ ॥ కిమప్రబుద్ధఇవానేనవ న్మథహతకేనోపహాసాస్పదతాంనీయమానమాత్మానం నావబుధ్యసేమూఢోహిమదనేనాయాస్యతే ॥ ౧౦౮౯ ॥ కావాసుఖాశాసాధుజన నిందితేష్వేవంవిధేషు ప్రాకృతజన బహుమతేషువిషయేషుభవతః ॥ ౧౦౯౦ ॥ సఖలుధర్మబుద్ధ్యావిషలతా వసంసించతికువలయమాలేతిని స్త్రింశలతామాలింగతికృష్ణాగురు ధూమలేఖేతి కృష్ణసర్పమవగూహతేమహారత్నమితిజ్వలంతమంగార మభి స్పృశతిమృణాళమితిదుష్టవారణదంతముసలమున్మూలయతి మూఢోవిషయోపభోగే ష్వనిష్టానుబంధిషుయః పరిణతివిరసేషుసుఖబుద్ధిమారోపయతి ॥ ౧౦౯౧ ॥ అధిగతవిషయతత్త్వోపికస్మాత్ఖద్యోతఇవజ్యోతిర్నిర్వీర్య మిదంజ్ఞానముద్వహసియేననోన్నివారయసిప్రబలరజః ప్రసరకలుషితాని స్రోతాంసీవోన్మార్గప్రస్థితా నీంద్రియాణిననియమయసి వాక్షుభితంమనః ॥ ౧౦౯౨ ॥ కోయమనంగోనామధైర్యమవలంబ్యాభిభర్త్స్యతామయందురాచారఇత్యేవంవదత ఏవమేవచనమాక్షిప్య ప్రతిపక్ష్మాంతరాళప్రవృత్తబాష్పవేణికం ప్రమృజ్యచక్షుః కరతలేనపాణౌమామవలంబ్యావోచత్ ॥ ౧౦౯౩ ॥ సఖేకింబహునోక్తేన సర్వథాస్వస్థోసి ఆశీవిషవిషవేగవిషమాణాంమే తేషాంకుసుమచాపసాయకానాం పతితోసినగోచరేసుఖముపదిశ్యతేపరస్య ॥ ౧౦౯౪ ॥ యస్యచేంద్రియాణిసంతిమనోవావిద్యతేయఃపశ్యతివాశృణోతి వాశ్రుతమవధారయతివా యోవాశుభమిదంనశుభమిదమితివివేక్తుమలంసఖలూపదేశమర్హతిమమతుసర్వమేవేదమతిదూరాపేతమ్ ॥ ౧౦౯౫ ॥ అవష్టంభోజ్ఞానంధైర్యం ప్రతిసంఖ్యానమిత్యస్తమితైషాకథా ॥ ౧౦౯౬ ॥ కథమప్యేవమేవాయత్నవిధృతాస్తిష్ఠంత్యసవః దూరాతీతంఖలూపదేశకాలః సమతిక్రాంతోధైర్యావసరఃగతా ప్రతిసంఖ్యానవేలాఅతీతోజ్ఞానావష్టంభసమయః ॥ ౧౦౯౭ ॥ కేన

వాన్యోఽస్మిన్ సమయే భవంతమపహాయోపదేష్టవ్యమస్మాకమప్రవృత్తి
నివారణం వా కరణీయం కస్యాన్యస్య వా వచసి మయా స్థాతవ్యం॥౧౦౯౮॥ కో
వాపరస్త్వత్సమో మే జగతి బంధుః కింకరోమి యన్న శక్నోమి నివారయితు
మాత్మానమిమమనేనైవ క్షణేన భవతా దృష్టావస్థాంతరగత ఇదానీముపదే
శకాలః ॥౧౦౯౯॥ యావత్ప్రాణిమి తావదస్య కల్పాంతోదితద్వాదశదినక
రకిరణాతపతీవ్రస్య మదనసంతాపస్య ప్రతిక్రియాం క్రియమాణామిచ్ఛా
మి ॥ ౧౧౦౦ ॥ పచ్యంత ఇవ మేంగాని ఉత్క్వథ్యత ఇవ హృదయం ప్లుష్య
త ఇవ దృష్టిః ప్రజ్వలతీవ శరీరం। అత్ర యత్ప్రాప్తకాలం తత్కరోతు భవా
నిత్యభిధాయ తూష్ణీమభవత్ ॥ ౧౧౦౧ ॥ ఏవముక్తోఽప్యహమేనం ప్రాబో
ధయం పునః పునః ॥ ౧౧౦౨ ॥ యదా శాస్త్రోపదేశప్రాయైః సనిదర్శనైః
సేతిహాసైశ్చ వచోభిః సానునయం సోపగ్రహం చాభిధీయమానోఽపి నాక
రోత్ కర్ణే తదాహమచింతయమతిభూమిమయం గతో న శక్యతే నివర్తయి
తుమితి ॥ ౧౧౦౩ ॥ ఇదానీం నిరర్థకాః ఖలూపదేశాః తత్ప్రాణపరిరక్షణే
ఽపి తావదస్య యత్నమాచరామీతి కృతమతిరుత్థాయ గత్వా తస్మాత్సరసః స
రసాం మృణాలికాః సముద్ధృత్య కమలినీపలాశాని జలలవలాంఛితాని చాదా
య గర్భధూలికషాయపరిమళమనోహారిణి రుచకకుముదకువలయకమలా
నిగృహీత్వా గత్వా తస్మిన్నేవ లతాగృహశిలాతలే శయనమస్యాకల్పయం ॥
౧౧౦౪ ॥ తత్ర చ సుఖనిషణ్ణస్య ప్రత్యాసన్నవర్తినాం చందనవిటపినాం మృ
దూని కిసలయాని నిష్పిష్య తేన స్వభావసురభిణా తుషారశిశిరేణ రసేన లలా
టికామకల్పయమనుచరణతలాదంగచర్చాం చారచయమ్ ॥ ౧౧౦౫ ॥ అ
భ్యర్ణపాదపస్ఫుటితవల్కలవివరశీర్ణైశ్చ కరసంపుటచూర్ణితైస్తైః కర్పూ
రరేణుభిః స్వేదప్రతీకారమకరవమ్ ॥౧౧౦౬ ॥ ఉపరినిహితచందనద్రవా
ర్ద్రవల్కలస్య స్వచ్ఛసలిలశీకరస్రావిణా కదళీదళేన వ్యజనక్రియామన్వతి
ష్ఠమ్ ॥ ౧౧౦౭ ॥ ఏవం చ ముహుర్ముహురస్యాన్యదన్యన్నళినీదళశయనముప
కల్పయతో ముహుశ్చందనచర్చామారచయతో ముహుర్ముహుశ్చ స్వే
దప్రతిక్రియాం కుర్వతః కదళీదళేన చానవరతం వీజయతస్సతతముదభూన్మే
మనసి చింతా ॥ ౧౧౦౮ ॥ నాస్తి ఖల్వసాధ్యం నామ భగవతో మనోభువః
౧౧౦౯ ॥ క్వాయం హరిణ ఇవ వనవాసనిరతః స్వభావముగ్ధో జనః క్వ చ వి
విధవిలాసరసరాశిర్గంధర్వరాజపుత్రీ మహాశ్వేతా ॥ ౧౧౧౦ ॥ సర్వ

థానసహికించిదస్యదుష్కరమనాయత్తమకర్తవ్యంవాజగతిదు
రుపపాదేష్వప్యర్థేష్వయమవజ్ఞయావిచరతి ॥౧౧౧౧॥ నచాయంకేనా
పిప్రతికూలయితుంశక్యతే ॥ ౧౧౧౨ ॥ కావాగణనాసచేతనేషు అపగత
చేతనాన్యపిసంఘట్టయితుమలంయద్యస్మైరోచతే ॥ ౧౧౧౩ ॥ కుముదస్య
పిదినకరకరానురాగిణీభవతికమలిన్యపిశశికరద్వేషముజ్ఝతినిశాపివాసరే
ణసహమిశ్రతామేతిజ్యోత్స్నాప్యంధకారమనువర్తతే ఛాయాపిప్రదీ
పాభిముఖమవతిష్ఠతే తడిదపిజలదేస్థిరతాంవ్రజతిజరాపియౌవనేనసంచా
రిణీభవతి ॥ ౧౧౧౪ ॥ కింవాతస్యదుఃసాధ్యమపరమేవంవిధో యేనాయమ
గాధగాంభీర్యసాగరస్తృణవల్లఘుతాముపనీతః ॥ ౧౧౧౫ । క్వతత్తపః
క్వేయమవస్థా సర్వథానిష్ప్రతీకారేయమాపదుపస్థితా ॥ ౧౧౧౬ ॥ కిమి
దానీంకర్తవ్యం కిమాచేష్టితవ్యం క్వగంతవ్యం కింశరణంకశ్చఉ
పాయఃకస్సహాయఃకః ప్రకారఃకాయుక్తిః కస్సమాశ్రయోయేనాస్యా
సవః సంధార్యంతే ॥ ౧౧౧౭ ॥ కేనవాకౌశలేనకతమయావాయుక్త్యాక
తరేణప్రకారేణకేనవావష్టంభేనకయా ప్రజ్ఞయాకతమేనవాసమాశ్వాస
నేనాయంజీవేదిత్యే తేచాన్యేచమే విషణ్ణహృదయస్య సంకల్పాః ప్రాదు
రాసన్ ॥ ౧౧౧౮ ॥ పునశ్చాచింతయంకిమనయాత్యంతాయతయానిష్ప్ర
యోజనయాచింతయా ప్రాణాస్తావదస్యయేన కేనచిదుపాయేనశుభేన
వారక్షణీయాః తేషాంచత్వత్సమాగమమేకముపహాయనాస్త్యపరః సంర
క్షణోపాయః ॥ ౧౧౧౯ ॥ బాలభావాదప్రగల్భతయాచతపోవిరుద్ధమను
చితమునతముపహాసమివాత్మనోమదనవ్యతికరంమన్యమానోనియత
మేకోగచ్ఛేత్ సావశేషజీవితోపినాయం తస్యాః స్వయమభిగమనేనపూర
యతిమనోరథమకాలాంతః రక్షమశ్చాయమస్య మదనవికారస్సతతమ
తి గర్హితేనాకృత్యే నాపిపరిరక్షణీయాఃమన్యం తేసుహృదసూన్ సా
ధవఃతృణమివ ప్రాణమకర్తవ్య మప్యేతదస్మాకమవశ్యకర్తవ్యతామాప
తితం కించాన్యత్ క్రియతేవాకాన్యాగతిః సర్వథాప్రయామితస్యాస్సకా
శమావేదయామి ఏతామవస్థామితి చింతయిత్వాచకదాచిదనుచిత వ్యా
పారప్రవృత్తంమాంవిజ్ఞాయసంజాతలజ్జోనివారయేదిత్య నివేద్యైవత
స్మాత్ప్రదేశాత్సవ్యాజముత్థాయాగతోహమ్ ॥ ౧౧౨౦ ॥ తదేవమవ
స్థితేయదత్రావసరప్రాప్తమీదృశస్య చానురాగస్య సదృశమస్మదాగమన

స్య చానురూపమాత్మనో వా సముచితం తత్ర ప్రభవతీత్యభిధాయ కిమియం
వక్ష్యతీతి మన్ముఖాసక్తదృష్టిస్తూష్ణీమాసీత్ ॥ ౧౧౨౧ ॥ అహం తు తదాక
ర్ణ్యసుఖామృతమయే హ్రద ఇవ నిమగ్నా రతిరసమయముదధిమివావతీర్ణా
సర్వానందానాముపరి వర్తమానా సర్వమనోరథానామగ్రమివాధిరూ
ఢా సర్వోత్సవానామతిభూమిమివాధిశయానా తత్కాలోపజాతయా ల
జ్జయా కించిదవనమ్యమానవదనత్వాదస్పృష్టకపోలోదరైః గ్రథితైరివోప
ర్యుపరి పతనానుబంధదర్శితమాలాక్రమైః అప్రాప్తపక్ష్మసంశ్లేషతయో
పజాతపృథిమభిరమలైరానందబాష్పజలబిందుభిః స్రవద్భిరావేద్యమా
నప్రహర్షప్రసరా తత్క్షణమచింతయమ్ ॥ ౧౧౨౨ ॥ దిష్ట్యా తావదయమ
నంగో మామివ తమప్యనుబధ్నాతి యత్సత్యమనేన మే సంతాపయితాపి కియ
తాప్యంశేన దర్శితానుకూలతా ॥ ౧౧౨౩ ॥ యది చ సత్యమేవ తస్యేదృ
శీ దశా తతః కిమివ నోపకృతమనేన కిమ్వా నోపపాదితం కో నానేనాపరస్స
మానో బంధుః కథం వా కపింజలస్య స్వప్నేపి వితథా భారతీ ప్రశాంతాకృ
తేరస్మాద్వచనాన్ని సాంప్రతమితి ॥ ౧౧౨౪ ॥ ఇత్థంభూతే కిం మయాపి ప్రతి
పత్తవ్యం తస్య వా పురః కిమభిధాతవ్యమిత్యేవం విచారయంత్యా ఏవ ప్రవిశ్య
ససంభ్రమా ప్రతీహారీ మామకథయత్ ॥ ౧౧౨౫ ॥ భర్తృదారికే త్వాము
స్వస్థశరీరేతి పరిజనాదుపలభ్య మహాదేవీ ప్రాప్తేతి ॥ ౧౧౨౬ ॥ తచ్ఛ్రు
త్వా కపింజలో మహాజనసమ్మర్దభీరుః సత్వరముత్థాయ రాజపుత్రి మహాన
యముపస్థితః కాలాతిపాతః భగవాంశ్చ భువనత్రయచూడామణిరస్త
ముపగచ్ఛతి దివసకరః తద్గచ్ఛామి సర్వథాభిమతసుహృత్ప్రాణరక్షాదక్షి
ణార్థమయముపరచితోంజలిరేష మే పరమో విభవ ఇత్యభిధాయ ప్రతి
వచనకాలమప్రతీక్ష్యైవ పురోయాయినా అంబాయాః ప్రవిశతా కనకవే
త్రలతాకరేణ ప్రతీహారీజనేన కంచుకిలోకేన గృహీతతాంబూలకుసుమప
టవాసాంగరాగేణ చామరవ్యగ్రపాణినా కుబ్జకిరాతబధిరవామనబర్బర
వికలమూకానుగతేన పరిజనేన సర్వతస్సంరుద్ధద్వారదేశే కథమప్యవాప్త
నిర్గమః ప్రయయౌ ॥ ౧౧౨౭ ॥ అంబా తు మత్సమీపమాగత్య సుచిరం స్థి
త్వా స్వభవనమయాసీత్ ॥ ౧౧౨౮ ॥ తయా తు తత్రాగత్య కిం కృతం కిమభి
హితం కిమాచేష్టితమితి శూన్యహృదయా సర్వం నాలక్షయమ్ ॥ ౧౧౨౯ ॥
గతాయాం చ తస్యామస్తముపగతే భగవతి హారీతహరితవాజిని సరోజినీజీ

వితీర్ణే చక్రవాకసుహృది సవితరి లోహితాయమానే పశ్చిమాశాముఖే
హరితాయమానేషు కమలవనేషు నీలాయమానే పూర్వదిగ్భాగే పాతా
ళపంకకలుషేణ మహాప్రళయజలధిపయః పూరేణేవ తిమిరేణావష్టభ్య
మానే జీవలోకే కింకర్తవ్యతామూఢాత్మా మామేవ తరళికామపృచ్ఛం ॥౧౧౩౦
అయి తరళికే కథం న పశ్యసి దృఢమాకులం మే హృదయమప్రతిపత్తివిహ్వలా
నిచేంద్రియాణి న స్వయమణ్వపి కర్తవ్యమలమస్మి జ్ఞాతుముపదిశతు మే భవ
తీ యదత్ర సాంప్రతమయమేవం త్వత్సమక్షమేవాభిధాయ గతః కపింజలః॥
౧౧౩౧ ॥ యది తావదితరకన్యకేవ విహాయ లజ్జాముత్సృజ్య ధైర్యమున్ము
చ్య వినయమచింతయిత్వా జనాపవాదమతిక్రమ్య సదాచారముల్లంఘ్య శీ
లమగణయ్య కులమంగీకృత్యాయశో రాగాంధవృత్తిరననుజ్ఞాతా పిత్రా
ననుమోదితా మాత్రా స్వయముపగమ్య గ్రాహయామి పాణిమేవం గురుజ
నాతిక్రమాదధర్మో మహాన్ ॥ ౧౧౩౨ ॥ అథ ధర్మానురోధాదితరపక్షా
వలంబనద్వారేణ మృత్యుమంగీకరోమ్యేవమపి ప్రథమం తావత్స్వయమాగ
తస్య ప్రథమప్రణయినస్తత్రభవతః కపింజలస్య ప్రణయప్రసరభంగః పున
రపరం యది కదాచిత్తస్య జనస్య మత్కృతాదాశాభంగాత్ ప్రాణవిపత్తి
రుపజాయతే తదపి మునిజనవధజనితం మహదేనో భవేదిత్యేవముచ్చార
యంత్యామేవ మయి ఆసన్నచంద్రోదయజన్మనా విరళవిరళేనాలోకేన
వనస్తవనరాజిరివ కుసుమరజసా ధూసరతాం వాసవీ దిగయాసీత్ ॥౧౧౩౩॥
తతః శశికేసరికరనఖరవిదార్యమాణతమః కరికుంభసంభవేన ముక్తాఫల
క్షోదేనేవ ధవళతాముపనీయమానముదయగిరిసిద్ధసుందరీకుచచ్యుతేన
చందనచూర్ణరాశినేవ పాండురీక్రియమాణం చలితజలనిధిజలకల్లోలా
నిలోల్లాసితేన వేలాపులినసికతోద్గమేనేవ పాండుతామాపాద్యమానం పశ్చి
మేతరదిందుధామ్నా దిగంతరమదృశ్యత ॥ ౧౧౩౪ ॥ శనైశ్శనైశ్చంద్రదర్శ
నాన్మందమందస్మితాయా దశనప్రభేవ జ్యోత్స్నా నిష్పతంతీ నిశాయాము
ఖశోభామకరోత్ ॥ ౧౧౩౫ ॥ తదను రసాతలాదవనీమవదార్యోద్గచ్ఛ
తా శేషఫణామండలేనేవ రజనికరబింబేనారాజత రజనీ ॥ ౧౧౩౬ ॥ క్రమే
ణ చ సకలజీవలోకానందకర కామినీజనవల్లభేన కించిదున్ముక్తబాలభావేన
మకరధ్వజబంధుభూతేన ఉపారూఢరాగేణ సురతోత్సవోపభోగైకయో
గ్యేన అమృతమయేన యౌవనేనేవారోహతా శశినా రమణీయతామనీయ

త్రియామినీ ॥ ౧౧౩౭ ॥ అథతత్ప్రత్యాసన్నసహ ద్రవిద్రుమప్రభాపాట
లితమివ ఉదయగిరిసింహకరతలాహతనిజహరిణశోణితశోణీకృతమివర
తికలహకుపితరోహిణీచరణాలక్తకరసలాంఛితమివాభినవోదయలోహి
తంరజనికరముదితమవిలోక్య అంతర్జ్వలితమదనానలవ్యథకారితహృదయా
తరళికోత్సంగవిధృతశరీరాపి మన్మథ - స్తవతి నీచంద్రగతేనయునా పిమృ
త్యుమాలోకయంతీతత్క్షణమచింతయమ్ ॥ ౧౧౩౮ ॥ ఏకత్రఖలుమదనమ
ధుమాస మలయమారుతప్రభృతయస్సమస్తాః ఏకత్రచాయంపాపకారీ
చంద్రహతకోనశక్యతే సోఢుమిదమతిదుర్విషహం మదనవేదనాతురంచమే
హృదయమస్య చోద్గమనమిదంసదాహజ్వరస్యాంగారవర్షః శీతార్త
స్య తుషారపాతః విషస్ఫోటమూర్ఛితస్యకృష్ణసర్పదంశ ఇత్యేవంచింత
యంత్యేవ చంద్రోదయోపనీతాకమలవనమ్లానినిద్రేవమూర్ఛా మాం ని
మీలితలోచనామకార్షీత్ ॥ ౧౧౩౯ ॥ అచిరేణచసంభ్రాంతతరళికోప
నీతాభిష్యందనచర్చాభిస్తాలవృంతానిలైశ్చోపలబ్ధసంజ్ఞా తామేవాకులాకు
లాంమూర్తేనేవాభిషిక్తాంవిషాదేనమల్లలాటవిధృతస్రవచ్చంద్రకాంతమ
ణిశిలాకామవిచ్ఛిన్నబాష్పజలధారాంధకారితముఖీంరుదంతీం తరళికా
మపశ్యమ్ ॥ ౧౧౪౦ ॥ ఉన్మీలితలోచనాంచమాంసాకృతపాదప్రణామా
చందనపంకార్ద్రేణకరయుగళేనబద్ధాంజలిరవాదీత్ ॥ ౧౧౪౧ ॥ భర్తృ
దారికే కింలజ్జయాగురుజనాపేక్షయావా ప్రసీదప్రేషయమామానయా
మితేహృదయదయితంజనముత్తిష్ఠస్వయం వాతత్రగవ్యతామతఃపరమ
సమర్థాసిసోఢుమిమం ప్రబలచంద్రోదయవిజృంభమాణోత్కలికాశత
ముదధిమివమకరచిహ్నమిత్యేవం వాదినీంతామహమవోచం ॥ ౧౧౪౨ ॥
ఉన్మత్తేకింమన్మథేననన్వయంసర్వవికల్పానపహరన్ సర్వోపాయదర్శ
నాన్యుత్సారయన్ సర్వానంతరాయానంతరయన్ సర్వసందేహానపన
యన్సర్వశంకాస్తిరస్కుర్వన్లజ్జామున్మూలయన్ స్వయమభిగమనలాఘ
వదోషమావృణ్వన్కాలాతిపాతం పరిహరన్ ఆగతఏవమృత్యోస్తస్యై
వవాసకాశంనేతాకుముదబాంధవః ॥ ౧౧౪౩ ॥ తదుత్తిష్ఠయథాకథంచి
దనుద్గతజీవితాసంభావయామిహృదయదయితమాయాసకారిణంజనమి
త్యభిదధానామదనమూర్ఛాఖేదవిహ్వలైరంగైః కథంచిదవలంబ్యతామే
వోదతిష్ఠమ్ ॥ ౧౧౪౪ ॥ ఉచ్చలితాయాశ్చమేదుర్నిమిత్తనివేదకమస్పందత

పక్షీణసంభోగవాసనముపజాతశంకా చాచింతయదిదమపరం కిమపి వ్యాపతితం దై
వేన ॥ ౧౧౮౫ ॥ అథ నాతిచిరాదుద్గతేన త్రిభువనప్రాసాదమహాప్రణా
లానుకారిణా సుధాసలిలపూరానివ వహతా చందనరసనిర్ఝరనికరానివ క్ష
రతా శ్వేతగంగాప్రవాహసహస్రాణీవ వమతా అమృతసాగరపూరాని
వోద్గిరతా చంద్రమండలేన ప్లావ్యమానే జ్యోత్స్నయా భువనాంతరాళే
శ్వేతద్వీపనివాసమివ సోమలోకదర్శనసుఖమివానుభవతి జనే మహావరాహ
దంష్ట్రామండలనిభేన శశినా క్షీరసాగరోదరాదివోద్ధ్రియమాణే మహీమండ
లే ప్రతిభవనమంగనాజనేన వికచకుముదగంధైశ్చందనోదకైరుపహ్రియ
మాణేషు చంద్రోదయార్ఘ్యేషు కామినీప్రహితసురతదూతీసహస్రసంకులేషు
రాజమార్గేషు నీలాంశుకరచితావకుంఠనాసు చంద్రాలోకభయచకితా
సు కమలవనలక్ష్మీష్వివ నీలోత్పలప్రభాపిహితాను ఇతస్తతః పలాయమా
నాస్వభిసారికాసు ప్రతికుముదమాబద్ధమధుకరమండలాసు ప్రబుధ్యమానా
సు భవనదీర్ఘికాకుముదినీషు స్ఫుటితకుముదవనబహుళధూళిధవళితో
దకేనీశానదీపులినాయమానేంతరిక్షే చంద్రోదయానందనిర్భరే సు
హృదర్థావివరతిరసమయ ఇవ ఉత్సవమయ ఇవ విలాసమయ ఇవ ప్రీతిమ
య ఇవ జీవలోకే శశిమణిప్రణాళనిర్ఝరే ప్రమోదముఖరమయూరరవ
రమ్యే ప్రదోషసమయే గృహీతవివిధకుసుమతాంబూలాంగరాగపటవా
సచూర్ణయా తరళికయానుగమ్యమానా తేనైవ మూర్ఛానిహితేనకించి
దాశ్యానచందనలలాటికాలగ్నధూసరాకులాలకేన చందనరసచర్చాఙ్గ
రాగవేషేణ హారద్రాద్రేణ తద్గ్రైవచతయాకంఠస్థితయా తు మాలయా శ్రవణశి
ఖరచుంబిన్యా చ పారిజాతమంజర్యా పద్మరాగరత్నరశ్మినిర్మితేనేవ రక్తాం
శుకేన కృతశిరోవకుంఠనాకేన చిత్రాత్మయేవాపిపరిజనేనానుపలక్ష్యమా
ణా తస్మాత్ప్రాసాదశిఖరాదవాతరత్ ॥ ౧౧౮౬ ॥ అవతీర్య చ పారిజాత
కుసుమమంజరీపరిమళాకృష్టేనరిక్తీకృతోపవనేన కుముదవనాన్యపహాయ
ధావతా మధుకరజాలేన నీలపటావకుంఠనవిభ్రమానివ సంపాదయతా
నుబధ్యమానా ప్రమదావనపక్షద్వారేణ నిర్గత్య తత్సమీపముదచలత్॥
౧౧౮౭ ॥ ప్రయాంతీ చ తరళికాద్వితీయము పరిజనమాత్మనమాలోక్యాచిం
తయచ్చ ప్రియతమాభిసరణప్రవృత్తస్య జనస్య కిమివ కృత్యం బాహ్యేన పరి
జనేన నన్వేత ఏవ పరిజనలీలాముపదర్శయంతి ॥ ౧౧౮౮ ॥ తథాహి సమా

కోపితశరాసనాసక్తహాయ కోనుసరతికుసుమాయుధః దూరప్రసారిత
కరః కరమివకర్షతిశశీ ప్రస్ఖలనభయాత్ప్రదేపదేవలంబతేరాగః లజ్జాం
పృష్ఠతఃకృత్వాపురఃసహేంద్రియైర్ధావతిహృదయంపశ్చాయ మాంవిప్యన
యత్యుత్కంఠేతి ॥ ౧౧౪౯ ॥ ప్రకాశంచావదమ్ ॥ ౧౧౫౦ ॥ అయితర
ళికే అపినామమామివాయమిందుహతకస్తమపికరేణచగ్రహీత్వాకృష్యచాభిము
ఖమానయేదిత్యేవం వాదినీంచమామసావిహస్యాబ్రవీత్ ॥ ౧౧౫౧ ॥ భ
ర్తృదారికే ముగ్ధాసికిమస్యతేజనేన అయమాత్మనైవ తావన్మదనాతుర ఇ
వభర్తృదారికాయాం తాస్తాశ్చేష్టాః కరోతి ॥ ౧౧౫౨ ॥ తథాహిపశ్య
తిబింబచ్ఛలేన స్వేదసలిల కణికాచితంచుంబతికపోలయుగళం లావణ్యవ
తిపయోధరభారేనిపతతి ప్రస్ఫురితకరస్స్పృశతిరశనావలిమణీన్ నిర్మ
లనఖలగ్నమూర్తిః పాదయోఃపతతి ॥ ౧౧౫౩ ॥ కించాస్యమదనాతుర
స్యేవవపుస్తాపాచ్ఛుష్కచందనానులేపపాండుతాముద్వహతి మృణాళ
వలయధవళాన్కరాన్ధత్తే ప్రతిమావ్యాజేనస్ఫటికమణికుట్టిమేషునిపత
తికేతకీగర్భకేసరధూళిధూసరపాదఃకుముదసరాంస్యవగాహతే సలిలశీ
కరార్ద్రాన్ శశిమణీన్కరైరామృశతి ద్వేష్టి విఘటితచక్రవాకమిథునానిక
మలవనాని ॥ ౧౧౫౪ ॥ ఏతైశ్చాన్యైశ్చ తత్కాలోచితైరాలాపైస్తయా
సహాత్తముద్దేశమభ్యాగమమ్ ॥ ౧౧౫౫ ॥ తత్రచమాలతీకుసుమ
రజోధూసరంచరణయుగళం కైలాసతటాచ్చంద్రోదయస్రుతచంద్రకాం
తమణిప్రస్రవణే ప్రక్షాళయంతీయస్మిన్ ప్రదేశే ఆసీత్తస్మిన్నేవచాస్య
సరసఃపశ్చిమేతటేపురుషస్యేవరుదితధ్వనింప్రకర్షాన్నాతివ్యక్తముపా
లక్షయమ్ ॥ ౧౧౫౬ ॥ దక్షిణేక్షణస్ఫురణేనచ ప్రథమమేవమనస్యాహిత
శంకాతేనసుతరామవదీర్ణహృదయేవకిమప్యనిష్టమంతః కథయతేవవిష
ణ్ణేహంతరాత్మనా తరళికేకిమిదమితి సభయమభిదధానావేపమానగా
త్రయష్టిస్తదభిముఖమతిత్వరితమగచ్ఛమ్ ॥ ౧౧౫౭ ॥ అతినిశీథప్రభావా
ద్దూరాదేవవిభావ్యమానస్వరమున్ముక్తార్తనాదం హాహతోస్మిహాదగ్ధో
స్మిహావంచితోస్మిహాకిమిదమాపతితం కింవృత్తముత్సన్నోస్మిదురాత్మన్మ
దనపిశాచపాపనిర్ఘృణకిమిదమకృత్యమనుష్ఠితమాఃపాపేదుష్టకృతకారి
ణిమహాశ్వేతేదుర్వినీతేకిమనేన తేపకృతమాః పాపదుశ్చరితచంద్రచండా
లకృతార్థోసి ॥ ౧౧౫౮ ॥ ఇదానీమపగతదాక్షిణ్యదక్షిణానిలహతకపూ

గతాస్తే మనోరథాః కృతం కర్తవ్యం వహ వాసనీయ దృష్టం ॥ ౧౧౪ ॥ హా భగవన్ శ్వేతకేతో పుత్రవత్సల న వేత్సి ముషితమాత్మానమ్ ॥ ౧౧౫ ॥ హా ధర్మ నిష్పరిగ్రహోఽసి హా తపో నిరాశ్రయమసి హా సరస్వతి విధవాసి హా సత్య మనాథమసి హా సురలోక శూన్యోఽసి ॥ ౧౨౧ ॥ సఖే ప్రతిపాలయ మామ్ అహమపి భవన్తమనుయాస్యామి న శక్నోమి భవతా వినా క్షణమప్యవస్థాతుమేకాకినీ ॥ ౧౨౨ ॥ కథమపరిచిత ఇవాదృష్టపూర్వ ఇవాద్య మామేకపదే ఉత్సృజ్య ప్రయాసి కుతస్తవేయమతినిష్ఠురతా కథయ త్వదృతే క్వ గచ్ఛామి కం యాచే కం శరణముపైమి ॥ ౧౨౩ ॥ అన్ధాస్మి సంవృత్తా శూన్యా మే దిశో జాతాః నిరర్థకం జీవితమప్రయోజనం తపః నిస్సుఖాశ్చ లోకాః ॥ ౧౨౪ ॥ కేన సహ పరిభ్రమామి కమాలపామి ఉత్తిష్ఠ దేహి మే ప్రతివచనం క్వ తన్మమోపరి సుహృత్ప్రేమ క్వ చ సా స్మితపూర్వాభిభాషితా చాస్యేతాని చాన్యాని చ విలపన్తీ కణ్ఠే జలమశ్రావిషమ్ ॥ ౧౨౫ ॥ తతశ్చ విరహాన్ముక్తప్రాణేన మయా రామదేవముక్తకలాపాక్రన్దనసర స్త్రీరలతా సక్తి శుభ్ర్యమానాంశుకోత్తరీయాయ ధానక్తమ్య రిత్తైరజ్ఞాతసమవిషమభూమిభాగవిన్యస్తైః పాదప్రపత్తైః ప్రస్ఖలన్తీ పదే పదే కేనాప్యుత్క్షిప్యమాణేవ తం ప్రదేశం గత్వా సరస్తీరసమీపవర్తిని శిశిరశీకరాసారస్రావిణి శశిమణిశిలాతలే విరచితం కుముదకువలయకమలవివిధవనకుసుమసుకుమారం మృణాలమయం కుసుమశరసాయకమయమివ శయనమధిశయానం అతినిష్పన్దతయా మత్పదశబ్దమివాకర్ణయన్తమన్తః కోపశమితమదనసన్తాపతయా తత్క్షణలబ్ధసుఖప్రసుప్తమివ నయనః క్షోభప్రయత్నప్రాయ శాయూనా వస్తికమివ అతిస్ఫురితప్రభేణ త్వత్కృతేమమేయమవస్థేతి కథయన్తమివ అధరేణ ఇన్దుద్వేషపరివర్జితదేహతయా పృష్ఠభాగపతితైర్మదనదహనవిహ్వలహృదయస్యాస్తహస్తవత్సమయూఖచ్ఛలేః ఛిద్రైరివ శశికిరణైరుపచ్ఛురితపాణ్డురతయా స్వదేహవినాశోత్పన్నయా మదనచన్ద్రకలయేవ చన్దనలేఖికయా రచితలలాటికం మత్తః ప్రియతరస్తవాపరో జనో జాత ఇతి కుపితేనేవ జీవితేన పరిత్యక్తం మన్మథవ్యథయా సహైవ శాన్తముపనస్త్వయమివోత్సృజ్య నిశ్చేతనతా సుఖమనుభవన్తం అనఙ్గమోహవిద్యామివ ధ్యాయన్తమపూర్వప్రాణాయామమివాభ్యస్యన్తముపహారిత్వాస్మదాగమనేన ప్రణయావిష్టా పహృతప్రాణం పూర్వం పా

త్రమనంగేనరచిత చందనలలాటికాత్రిపుండ్రకంకృతసరసబిససూత్రయజ్ఞోపవీతమం సావసక్తకదళీగర్భపత్రచారుచీర మేకావలీవిశాలాక్షమాలమవిరళశామలకర్పూరక్షోదభస్మధవళం - ఆబద్ధమృణాళవలయరక్షాప్రతిసరమనోభవవ్రతవేషమాస్థాయమత్సమాగమమంత్రమివసాధయంతమవిరతరోదనాతామ్రేణాశ్రుక్షయాదాగతరుధిరేణేవమదనశరశల్యవేదనాకుణీకృతత్రిభాగేనకఠిన హృదయేదర్శనమాత్రకేణాపినపునరనుగృహీతోయమనుగతోజన ఇతిసప్రణయముపాలభమానమివచక్షుషాకించి ద్వివృతాధరయా జీవితముపహర్తుమంతః ప్రవిష్టైరివేందుకిరణైర్నిర్గచ్ఛద్భిర్దశనాంశుభిర్ధవళితపురోభాగంమన్మథవ్యథయావిఘటమానహృదయనిహితేన వామేనపాణినాప్రసీదప్రాణైస్సమం ప్రాణసమేనగంతవ్య మితిహృదయస్థితాంమామివ ధారయంతమితరేణచ నఖమయూఖసంతతయా చందనమివస్రవతాడుచ్ఛ్రితేనచంద్రాతపమివ నివారయంతమంతికస్థితేనచఅచిరోద్గతజీవితమార్గమివోద్గ్రీవేణ విలోకయతాతపస్సుహృదాకమండలునాసముపేతంకంఠాభరణీకృతేనచమృణాళవలయేనరజనికరకిరణపాశేనేవసంయమ్యలోకాంతరముపనీయమానంకపింజలేన మద్దర్శనాదభ్రష్ట్యమిత్యూర్ధ్వహస్తేనద్విగుణీభూతబాష్పోద్గమేనాక్రోశతాకంఠేపరిష్వక్తంతత్క్షణవిగతజీవితంతమహంపాపకారిణీమందభాగ్యామహాభాగమద్రాక్షమ్ ॥ ౧౭౬ ॥ ఉద్భూతమూర్ఛాంధకారాచపాతాళతలమివావతీర్ణాత్ర నాక్వాహమగమంకింను కరవంకిం వ్యలపమితి సర్వమేవనాజ్ఞాసిషమ్ ॥ ౧౭౭ ॥ అసవశ్చమేతస్మిన్క్షణేకిమతికఠినతయాస్యమూఢహృదయస్య కిమనేకదుఃఖసహస్రసహిష్ణుతయాహతశరీరకస్యకింవిహితతయాదీర్ఘశోకస్యకింభాజనతయాజన్మాంతరోపాత్తస్యదుష్కృతస్యకిందుఃఖదాననిపుణతయాదగ్ధదైవస్యకిమేకాంతవామత యాదురాత్మనోమన్మథహతకస్య కేనహేతునానోద్గచ్ఛంతిస్మతదపినజ్ఞాతవతీకేవలమతిచిరాల్లబ్ధచేతనాదుఃఖ భాగినీవహ్నావివపతితమసహ్యశోకదహ్యమానమాత్మానమవనౌవిచేష్టమానమపశ్యమ్ ॥ ౧౭౮ ॥ అశ్రద్ధధానాచా సంభావనీయంతత్తస్య మరణమాత్మనశ్చజీవిత ముత్థాయ హా హా కిమిదముపనతమితి ముక్తార్తనాదా హా అంబ హా తాత హా సఖ్య ఇతి వ్యాహరంతీ హా నాథజీవితనిబంధన ఆచక్ష్వక్వమామేకాకినీమశర

ణామకరుణవిముచ్యయాసిపృచ్ఛతరళికాంత్వత్కృతేమయాయానుభూతా
వస్థాయుగసహస్రాయమాణఃకృచ్ఛ్రేణనీతోదివసః ॥ ౧౧౬౯ ॥ ప్రసీద
సకృదప్యాలపదర్శయభక్తవత్సలతామీష దపివిలోకయపూరయమేమ
నోరథ మార్తాస్మిభక్తాస్మిఅనురక్తాస్మిఅనాథాస్మిబాలాస్మిఅగతికాస్మి
దుఃఖితాస్మిఅనన్యశరణాస్మిమదన పరిభూతాస్మికిమితినక రోషిదయాంక
థయ కిమపరాద్ధంకింవానానుష్ఠితంమయాకస్యాంవానాజ్ఞాయాం మాదృ
తంకస్మిన్ వాత్వదనుకూలేనాభిరతంయేన కుపితోఽసిదాసీజనమకారణా
త్పరిత్యజ్య వ్రజన్నబిభేషికౌలీనాదళీకానురాగప్రతారణకుశలయాకింవా
మయావామయాపాపయా ॥ ౧౧౭౦ ॥ ఆః అహమద్యాపిప్రాణిమిహా
హతాస్మి మందభాగినీ కథంమేనత్వంనతాతోనవినయోనబంధువర్గోన
పరలోకః ధిఙ్మాందుష్కృతకారిణీం యస్యాఃకృతేతవేయమీదృశీదశావ
ర్తతే ॥ ౧౧౭౧ ॥ నాస్తి మత్సదృశీనృశంసహృదయాయాహమేవంవిధం
భవంతముత్సృజ్యగృహంగతవతీ ॥౧౧౭౨॥ కింమేగృహేణకింమంబయా
కింవాతాతేనకింబంధుభిః కింపరిజనేన ॥౧౧౭౩॥ హాకముపయామిశరణం
మయినైవనిర్ఘృణదర్శయదయాం విజ్ఞాపయామిత్వాందేహిదయితద
క్షిణాంభగవతి భవితవ్యతేకురుకృపాంపాహి వనితామనాథాం భగవ
త్యోవనదేవతాః ప్రసీదతప్రయచ్ఛతాస్యప్రాణానంబవ సుంధరే సకల
లోకానుగ్రహజననికిమర్థంనానుకంపసేతాత కైలాసశరణాగతాస్మి తేద
ర్శయదయాంఇత్యేతానిచాన్యానిచ వ్యాక్రోశంతీకియద్వాస్మరామి
గ్రహగృహీతేవావిష్టేవోన్మత్తేవభూతోపహతేవవ్యలపమ్ ॥౧౧౭౪॥ ఉ
పర్యుపరిపతితనయన జలధారానికరచ్ఛలేనవిలీయమానేవ ద్రవతామివ
నీయమానా జలాకారేణేవాత్మా క్రియమాణా ప్రలాపాక్షరైరపిదశనమ
యూఖశిఖానుగతతయాసాశ్రుధారైరివనిష్పతద్భిశ్శిరోరుహైరప్యవిరళ
విగళితకుసుమత్వాన్ ముక్తబాష్పజలబిందుభిరివ ఆభరణైరపిప్రసృతవిమ
లమణికిరణాంశుతయాప్రరుదితైరవాప్తేజాతజీవితాయైవాత్మమరణాయ
స్పృహయంతీమృతస్యాపి సర్వాత్మనాహృదయం ప్రవేష్టుమివేచ్ఛంతీక
రతలేనకపోలయోరాశ్యానచందనశ్వేతజటామూలేచ లలాటేనిహితసర
సబిసగ్రంథ్యోంసయోః మలయజరసలవలులితకమలినీ పలాశావకుంఠి
తేవహృదయేపరామృశంతీపుండరీక నిష్ఠురోఽసి ఏవముపాలబ్ధాంగణాయ

సిమామిత్యుపాలభమానా ముహుర్ముహురేనమన్వనయం ముహుః పర్య
చుంబం ముహుః కంఠే గృహీత్వా వ్యాక్రోశమ్ ॥ ౧౧౭౫ ॥ ఆః పాపే ప్యే
యాపి మత్ప్రత్యాగమనకాలం యావదస్యా సవో న రక్షితా ఇతి తామేకా
వలీమగర్హయమ్ ॥ ౧౧౭౬ ॥ అయి భగవన్ ప్రసీద ప్రత్యుజ్జీవయైనమి
తి ముహుర్ముహుః కపింజలస్య పాదయోరపతమ్ ॥ ౧౧౭౭ ॥ ముహుశ్చ
తరలికాం కంఠే గృహీత్వా ప్రారుదమ్ ॥ ౧౧౭౮ ॥ అద్యాపి చింతయంతీ న
జానామి తస్మిన్ కాలే కుతస్తాన్యచింతితాన్యశిక్షితాన్యనుపదిష్టాన్యదృష్ట
పూర్వాణి మే హతపుణ్యాయాః కృపణాని చాటుసహస్రాణి ప్రాదురభ
వన్ కుతస్తే సంలాపాః కుతస్తాన్యతికరుణాని వైక్లబ్యరుదితాని అన్య ఏవ స
ప్రకారః ॥ ౧౧౭౯ ॥ ప్రళయోన్ముఖా ఇవోదతిష్ఠన్నంతర్బాష్పవేగా
నాం జలయంత్రాణీవాముచ్యంతాశ్రుప్రవాహాణాం ప్రరోహా ఇవ నిరగ
చ్ఛన్ ప్రలాపానాం శిఖరశతానీవావర్ధంత దుఃఖానాం ప్రసూతయ ఇ
వోదపాద్యంత మూర్ఛానామ్ ॥ ౧౧౮౦ ॥ ఇత్యేవమాత్మవృత్తాంతమా
వేదయంత్యా ఏవ చ తస్యాః సమతిక్రాంతం కథమప్యతికష్టమవస్థాంతరమ
నుభవంత్యా ఇవ చేతనాం జహార మూర్ఛా వేగాన్నిపతంతీం చ శిలాతలే
తాం ససంభ్రమప్రసారితకరః పరిజన ఇవ జాతపీడశ్చంద్రాపీడో విధృత
వాన్ ॥ ౧౧౮౧ ॥ అశ్రుజలార్ద్రేణ చ తదీయేనైవోత్తరీయవల్కలప్రాం
తేన శనైశ్శనైర్వీజయన్ సంజ్ఞాం గ్రాహితవాన్ ॥ ౧౧౮౨ ॥ ఉపజాతకా
రుణ్యశ్చ బాష్పసలిలోత్పీడేన ప్రక్షాల్యమాన కపోలయుగళో బద్ధచేతనా
మవాదీత్ ॥ ౧౧౮౩ ॥ భగవతి మయా పాపేన తవాయం పునరభినవతా
ముపనీతః శోకః యేనేదృశీం దశాముపనీతాసి తదలమనయా కథయా సం
హ్రియతామియమహమప్యసమర్థః శ్రోతుమ్ ॥ ౧౧౮౪ ॥ అతిక్రాంతా
న్యపి హి సంకీర్త్యమానాని అనుభవసమాం వేదనాముపజనయంతి సుహృ
జ్జనస్య దుఃఖాని ॥ ౧౧౮౫ ॥ తన్నార్హసి కథంకథమపి విధృతానిమానసు
లభానసూన్ పునః పునస్స్మరణశోకానలేంధనతాముపనేతుమితి ॥ ౧౧౮౬ ॥
ఏవముక్తా దీర్ఘముష్ణం చ నిశ్వస్య బాష్పాయమాణలోచనా సనిర్వేదమవా
దీత్ ॥ ౧౧౮౭ ॥ రాజపుత్ర యా తస్యామతిదారుణాయాం హతనిశాయా
మేభిరతినృశంసైరసుభిర్న పరిత్యక్తా సేదానీం పరిత్యక్ష్యత ఇతి దూరాపేత
మేతత్ ॥ ౧౧౮౮ ॥ నూనమపుణ్యోపహతాయాః పాపాయా మమ భగ

వానంతకోఽపి పరిహరతి దర్శనమ్ ॥ ౧౧౮౯ ॥ కుతశ్చ మే కఠినహృదయా
యాః శోకః ॥ ౧౧౯౦ ॥ సర్వమిదమలీకమస్యా దురాత్మనశ్శఠహృదయస్య
సర్వథాహమనేన త్యక్తత్రపేణ నిరస్తత్రపాణామగ్రేసరీకృతా ॥ ౧౧౯౧
యయా చాధిగతమదనవేదనయా ప్రథమమేవేదమనుభూతం తస్యాః కాగ
ణనా కథనం ప్రతి ॥ ౧౧౯౨ ॥ కింవా పరమతః కష్టతరమాఖ్యేయమస్త్యద్భ
విష్యతి యన్న శక్యతే శ్రోతుమాఖ్యాతుం వా ॥ ౧౧౯౩ ॥ కేవలమస్య వ
జ్రపాతస్యానంతరమాశ్చర్యం యదభూత్తదావేదయామి ॥ ౧౧౯౪ ॥
ఆత్మనశ్చ పాపకారిణ్యా లవ ఇవావ్యక్తాయాస్సముత్పన్నం హేతుం చ కథయామి ॥
౧౧౯౫ ॥ య ఇయం దురాశా మృగతృష్ణికయా గృహీతాహమిదముపరత
కల్పం పరకీయమివ భారభూతమప్రయోజనమకృతజ్ఞం చ హతశరీరం వహా
మి తదలం శ్రావితయా ॥ ౧౧౯౬ ॥ తతశ్చ తథాభూతే తస్మిన్నవస్థాం
తరే మరణైకనిశ్చయా తత్తద్బహు విలప్య తరళికామబ్రవమ్ ॥ ౧౧౯౭ ॥
అయి ఉత్తిష్ఠ నిష్ఠురహృదయే కియద్రోదిషి కాష్ఠాన్యాహృత్య విరచయ చితాం
అనుసరామి జీవితేశ్వరమితి ॥ ౧౧౯౮ ॥ అత్రాంతరే ఝటితి చంద్రమం
డల వినిర్గతో గగనాదవతీర్య కేయూరకోటిలగ్నమమృతఫేనపిండపాం
డురం పవనతరళమంశుకోత్తరీయమాకర్షన్నుభయకరాందోళితకుండ
లమణిప్రభారక్తగండస్థలః స్థూలముక్తాఫలతయా తారాగణమివ గ్రథిత
మతితారహారమురసా దధానో ధవళదుకూలపల్లవకంపితోష్ణీషగ్రంథిః
అళికులనీలకుటిలకుంతలనికరవికటమౌళిః ఉత్ఫుల్లకుముదకర్ణపూరః కా
మినీకుంకుమపత్రలతాలాంఛితాంసదేశః కుముదధవళదేహో మహాప్ర
మాణః పురుషో మహాపురుషలక్షణోపేతో దివ్యాకృతిః స్వచ్ఛవారిధవళే
న దేహప్రభావితానేన క్షాళయన్నివ దిగంతరాణి ఆమోదినా చ శరీరతః క్ష
రతా శిశిరేణ శీతజ్వరమివ సజనయతా అమృతశీకరనికరవర్షేణ తుషా
రపటలేనేవానులింపన్ గోశీర్షచందనరసచ్ఛటాభిరివాసించన్ ఐరావ
తకరపీవరాభ్యాం బాహుభ్యాం మృణాళధవళాంగులిభ్యామతిశీతలస్ప
ర్శాభ్యాం తముపరతముత్క్షిప్య దుందుభినాదగంభీరేణ స్వరేణ వత్సే మహా
శ్వేతే న పరిత్యాజ్యాస్త్వయా ప్రాణాః పునరపి తవానేన సహ భవిష్యతి స
మాగమ ఇత్యేవమాదృతః పితేవాభిధాయ సహైవానేన గగనతలముదప
తత్ ॥ ౧౧౯౯ ॥ అహం తు తేన వ్యతికరేణ సభయా సవిస్మయా సకౌతుకా

చోన్ముఖికమిదమితికపింజలమపృచ్ఛమ్ ॥ ౧౨౦౦ ॥ అసౌతుససంభ్రమ
ముదత్రైవోత్తరముదతిష్ఠత్ । ౧౨౦౧ ॥ దురాత్మన్నంతికక్వమేవయస్య
మపహృత్యగచ్ఛసీత్యభిధాయోన్ముఖః సంజాతకోపో బధ్నన్ సావేగము
త్తరీయవల్కలేనపరికరం ఉత్పతంతంత మేవానుసరన్నంతరిక్షముదగాత్
౧౨౦౨॥ పశ్యంత్యాఏవచమేసర్వఏవతే తారాగణమధ్యమవిశన్ ॥౧౨౦౩॥
మమతుతేనద్వితీయేనేవ ప్రియతమమరణేన కపింజలగమనేనద్విగుణీకృత
శోకాయాః సుతరామదీర్యతహృదయమ్ ॥౧౨౦౪॥ కింకర్తవ్యతామూ
ఢాచతరళికామబ్రవంయదిజానాసికథయకిమేతదితి ॥ ౧౨౦౫ ॥ సాతు
తదవలోక్యస్త్రీస్వభావ కాతరతయాస్మిన్ క్షణేశోకాభిభావినాభయే
నాభిభూతా వేపమానాంగయష్టిర్మరణమమరణశంకయాచవరాకీవిషణ్ణ
హృదయాసకరుణమవాదీత్ ॥౧౨౦౬॥ భర్తృదారికేనజానామిపాపకా
రిణీ కింతుమహదిదమాశ్చర్యం అమానుషాకృతిరేషపురుషః సమాశ్వా
సితా చానేన గచ్ఛతా సాను కంపం పిత్రేవ భర్తృదారికా ॥
౧౨౦౭ ॥ ప్రాయేణచైవంవిధావిధ్యాస్వప్నేప్యవిసంవాదిన్యోభవం
త్యాకృతయఃకిముతసాక్షాత్ ॥ ౧౨౦౮ ॥ నచాల్పమపివిచారయంతీకార
ణమస్యమిథ్యాభిధానేపశ్యామి ॥ ౧౨౦౯ ॥ అతోయుక్తంవిచార్యాత్మా
నమస్మాత్ప్రాణపరిత్యాగవ్యవసాయాన్నివర్తయితుమతిమహత్ ఖల్వి
దమాశ్వాసస్థానమస్యామవస్థాయామ్ ॥ ౧౨౧౦ ॥ అపిచతమనుసరన్ గ
తఏవకపింజలస్తస్మాచ్చకుతోయం కోవాయంకిమర్థం చానేనాయముపగ
తాసురుజ్జీవితః క్వవానీతః కస్మాచ్చాసంభావనీయేనామునాపునః స
మాగమాశా ప్రదానేనభర్తృదారికా సమాశ్వాసితేతి సర్వమిదముపల
భ్యజీవితం వామరణంవాసమాచరిష్యసి ॥ ౧౨౧౧ ॥ అదులభంహిమర
ణమధ్యవసితంపశ్చాదప్యేతద్భవిష్యతి ॥ ౧౨౧౨ ॥ నచజీవన్ కపింజలోభ
ర్తృదారికామదృష్ట్వావస్థాస్యతి తేన తత్ప్రత్యాగమనకాలావధయోపితా
వత్ ధ్రియంతామమీప్రాణా ఇత్యభిదధానాపాదయోర్మేన్యపతత్ ॥
౧౨౧౩ ॥ అహంతుసకలలోకదుర్లంఘ్యతయా జీవితతృష్ణాయాఃక్షుద్రత
యాచస్త్రీస్వభావస్యతయాచ తద్వచనోపనీతయాదురాశామృగతృష్ణిక
యాకపింజలప్రత్యాగమనకాంక్షయాచతస్మిన్ కాలేతథైవయుక్తంమన్య
మానానోత్సృష్టవతీ జీవితమాశయాహికిమివనక్రియతే తాంచపాపకా

రిణీంకాలరాత్రిప్రతిమాంవర్షసహస్రాయమాణాంయాతనామయీమివ దుఃఖమయీమివ నరకమయీమివఅగ్నిమయీమివ ఉత్సన్ననిద్రైవ క్షితితలే విచేష్టమానా రేణుకణధూసరైరశ్రుజలార్ద్రైకపోలసంధానైస్త్రై ర్వి ముక్తవ్యాకులైశ్శిరోరుహైరుపరుద్ధముఖీనిర్దయాక్రందజర్ఝరస్వరక్షయక్షామకంఠా నతస్మిన్నేవసర స్తీరే తరళికాద్వితీయాపాంశుషూషితవతీ ॥ ౧౨౧౪॥ ప్రత్యూషసితూత్థాయతస్మిన్నేవసరసిస్నాత్వాకృతనిశ్చయాతత్ప్రీత్యాతమేవకమండలుమాదాయతాన్యేవ వల్కలాని తామేవాక్షమాలాంగృహీత్వా బుద్ధ్వానిస్సారతాం సంసారస్యజ్ఞాత్వాచ మందపుణ్యతామాత్మనః నిరూప్యచాప్రతీకారదారుణతాంవ్యసనోపనిపాతానాం ఆకలయ్యదుర్నివారతాంశోకస్య దృష్ట్వాచనిష్ఠురతాందైవస్య చింతయిత్వాచాతిబహుళదుఃఖతాం స్నేహస్య భావయిత్వాచా నిత్యతాంసర్వభావానామవధార్యచా కాండభంగురతాంసర్వ సుఖానామవిగణయ్యతాతమంబాంచపరిత్యజ్యసహపరిజనేనమనసాసకలబంధువర్గం నివర్త్యవిషయసుఖేభ్యోమనస్సంయమ్యేంద్రియాణిగృహీతబ్రహ్మచర్యా దేవంత్రైలోక్యనాథమనాథశరణమిమంశరణార్థినీ స్థాణుమాశ్రితవత్యస్మి ॥ ౧౨౧౫ ॥ అపరేద్యుశ్చకుతోఽపిసముపలబ్ధవృత్తాంతస్తాతః సహాంబయాసహబంధువర్గేణాగత్య సుచిరంకృతాక్రందస్తైస్తైరుపాయైరభ్యర్థనాభిశ్చబహుభిరుపదేశైశ్చానేక ప్రకారైఃపరిసాంత్వనైశ్చ నానావిధైర్గృహగమనాయమేమహాంతంయత్నమకరోత్ ॥ ౧౨౧౬ ॥ యదాచ సేయమస్మాద్వ్యవసాయాత్- కథంచిదపిశక్యతేవ్యావర్తయితుమితినిశ్చయమధిగతవాన్ తదానిరాశోఽపిమత్త్యజతయా దుహితృస్నేహస్యపునఃపునర్మయావిసృజ్య మానోఽపిబహూన్ దివసాన్స్థిత్వాసశోకఏవాంతర్దహ్యమానహృదయోగృహానయాసీత్ ॥ ౧౨౧౭ ॥ గతేచతాతేతతః ప్రభృతిదేవస్య కృతే అశ్రుమోక్షమాత్రకేణకృతజ్ఞతాందర్శయంతీత దనురాగకృశమిదమపుణ్యబహుళమస్తమితలజ్జమమంగళభూతమనేకక్లేశాయాససహస్రనివాసందగ్ధశరీరకం బహువిధైర్నియమైశ్శోషయంతీవ వన్యైశ్చఫలమూలవారిభిర్వర్తయామా జపవ్యాజేన తద్గుణగణానివ గణయంతీత్రిసంధ్యమత్రసరసిస్నానముపస్పృశంతీప్రతిదినమర్చయంతీదేవం త్ర్యంబకమస్యామేవగుహాయాం తరళికయాసహదీర్ఘం శోకమనుభ

వంనేసుచిరంన్వవసమ్ ॥ ౧౨౧౮ ॥ సాహిమామేవంవిధామపకారిణీంనిర్ల
క్షణాంనిర్లజ్జాం క్రూరాంచనృశంసాంచగర్హణీయాంనిష్ప్రయోజనోత్పన్నాం
నిష్ఫలజీవితాంనిరాధారాం నిరవలంబనాం నిస్సుఖాంచకిమయమదృష్టయాపృష్ట
యా వాకృత బ్రాహ్మణవధమహాపాతకయాకరోతిమహాభాగఇత్యుక్త్వా
పాండునావల్కలోపాంతేనశశినమివశరదభ్రశకలేనాచ్ఛాద్య వదనందు
ర్నివార బాష్పవేగమపారయంతీనివారయితుమున్ముక్తకంఠమతి చిరము
చ్చైః ప్రారోదీత్ ॥ ౧౨౧౯ ॥ చంద్రాపీడస్తుప్రథమమేవతస్యారూపే
ణవినయేన దాక్షిణ్యేన మధురాలాపతయా నిస్సంగతయాచాతితపస్విత
యా ప్రశాంతత్వేనచనిరభిమానతయాచ మహానుభావత్వేనచశుచితయా
చ ఉపారూఢగౌరవోభూత్ ॥ ౧౨౨౦ ॥ తదానీంతుతేనాపరేణదర్శిత
సద్భావేనస్వవృత్తాంతకథనేనతయాచకృతజ్ఞతయా హృతహృదయఃసు
తరామారోపితప్రీతిరభవత్ ॥ ౧౨౨౧ ॥ సఆర్ద్రీకృతహృదయశ్చ శనై
శ్శనైరేనామభాషత ॥ ౧౨౨౨ ॥ భగవతిక్లేశభీరురకృతజ్ఞః సుఖాసంగ
లుబ్ధోలోకస్స్నేహసదృశంకర్మానుష్ఠాతుమశక్తోనిష్ఫలేనాశ్రుపాతమా
త్రేణ స్నేహముపదర్శయన్రోదితి ॥ ౧౨౨౩ ॥ త్వయాతుకర్మణైవ
సర్వమాచరంత్యాకిమివనప్రేమోచితమాచేష్టితంయేనరోదిషితదర్థమా
జన్మనః ప్రభృతిసముపచితపరిచయః ప్రేమ్ణానసంస్తుతఇవపరిత్యక్తోబా
న్ధవజనస్సన్నిహితాఅపి తృణావజ్ఞయావధీరితావిషయాః విముక్తాన్యతిశ
యితసునాసీరసమృద్ధీన్యైశ్వర్య సుఖాని మృణాళినీవాతనీయస్యపినితరాం
తనిమానమనుచితైస్సంక్లేశైరుపనీతాతనుర్గృహీతం బ్రహ్మచర్యమాయో
జితస్తపసిమహాత్మావనితాజన దుష్కరమతికష్టమంగీకృతమరణ్యావ
స్థానమ్ ॥ ౧౨౨౪ ॥ అపిచఅనాయాసేనైవాత్మా దుఃఖాభిహతైఃపరిత్య
జ్యతేమహీయసాతుయత్నేన గరీయసిక్లేశేనిక్షిప్యతే కేవలమ్ ॥ ౧౨౨౫ ॥
యదేతదనుమరణంనామతదతినిష్ఫలమవిద్వజ్జనాచరితఏషమార్గోమోహ
విలసితమేతదజ్ఞానపద్ధతిరియం రభసాచరితమిదంక్షుద్రదృష్టిరేషాఅతిప్ర
మాదోయంమూర్ఖస్ఖలితమిదం ॥ ౧౨౨౬ ॥ యదుపరతేపితరిభ్రాతరి
సుహృదిభర్తరివా ప్రాణాఃపరిత్యజ్యంతేస్వయంచేన్న జహాతినపరి
త్యాజ్యాః ॥ ౧౨౨౭ ॥ అత్ర హి విచార్యమాణే స్వార్థ
ఏవప్రాణపరిత్యాగోయమ్ ॥ ౧౨౨౮ ॥ అసహ్యశోకవేదనాప్ర

తీకారత్వాదాత్మనః ఉపరతస్యతునకమపిగుణమావహతి ॥ ౧౨౨౭ ॥ స
తావత్తస్యాయం ప్రత్యుజ్జీవనోపాయః సధర్మోపచయకారణం నశుభ
లోకోపార్జనహేతుః ననిరయపాతప్రతీకారః నదర్శనోపాయః నప
రస్పరసమాగమనిమిత్తమ్ ॥ ౧౨౨౮ ॥ అన్యామేవస్వకర్మఫలపరిపాకో
పచితామసావవశోనీయతేభూమి మసావప్యాత్మఘాతినః కేవలమేనసా
సంయుజ్యతే ॥ ౧౨౨౯ ॥ జీవంస్తుజలాంజలిదానాది నాబహూపకరో
త్యుపరతస్యాత్మనశ్చమృతస్తునోభయస్యాపి ॥ ౧౨౩౦ ॥ స్మరతావత్ప్రి
యామేకపత్నీం రతింభగవతిభర్తరిమకరకేతౌసకలాబలాజనహృదయ
హారిణి హరనయనహుతభుజాదగ్ధేప్యవిరహితామసుభిః ॥ ౧౨౩౧ ॥ పృ
థాంచవార్ష్ణేయీం శూరసేనసుతామభిరూపేనావజ్ఞవిజితసకలరా
జకమౌళికుసుమవాసితపాదపీఠేనపత్యావఖిలభువనబలిభాగభుజిపాండౌ
కిందమమునిశాపానలేంధనతాముపాగతేప్యపరిత్యక్తజీవితామ్॥౧౨౩౭॥
ఉత్తరాంచవిరాటదుహితరం బాలాంబాలశశినీవనయనానందహేతౌ
వినయవతివిక్రాన్తేచపంచత్వమభిమన్యావుపగతేపిధృతదేహాం ॥౧౨౩౮॥
దుశ్శలాంచధృతరాష్ట్రదుహితరం భ్రాతృశతోత్సంగలాలితాం అతిమ
నోహరేహరవరదానవర్ధితమహిమ్నిసింధురాజేజయద్రథేర్జునేనలో
కాంతరముపనీతేప్యకృతప్రాణపరిత్యాగామ్ ॥ ౧౨౩౯ ॥ అన్యాశ్చరతు
స్సురాసురమునిమనుజసిద్ధగంధర్వకన్యకాభర్తృరహితాః శ్రూయంతే
సహాగమోయదిస్యాత్ భగవత్యాతుతతఃపునః స్వయమేవసమాగమస
రస్వతీసమాకర్ణితా అనుభవేచకోవికల్పః కథంవాతాదృశానామప్రా
కృతాకృతీనాం మహాత్మనామపి వితథగిరాంగిరియసాపి కారణేనగిరివైత
థ్యమాస్పదంకుర్యాదుపరతేనచసహజీవంత్యాః కీదృశీసమాగతిః- అతో
నిస్సంశయమస్యాఉపజాత కారుణ్యోమహాత్మాపునః ప్రత్యుజ్జీవనార్థమే
వైనముత్క్షిప్యసురలోకంనీతవాన్ ॥ ౧౨౪౧ ॥ అచింత్యోహిమహాత్మనాం
ప్రభావః ॥ ౧౨౪౨ ॥ బహుప్రకారాశ్చ సంసారప్రవృత్తయః॥౧౨౪౩॥
చిత్రంచదైవమాశ్చర్యాతిశయయుక్తాశ్చతపస్సిద్ధయః ॥ ౧౨౪౪ ॥ అనే
కవిధాశ్చకర్మణాంశక్తయః ॥ ౧౨౪౫ ॥ అపిచసునిపుణమపివిమృశద్భిఃక
మివాన్యత్తదపహరణేకారణమాశంక్యేతజీవితప్రదానాదృతేనచాసంభా
వ్యమిదమవగంతవ్యంభగవత్యా ॥ ౧౨౪౬ ॥ చిరప్రవృత్తఏషపంథాః ॥

౧౨౪౭॥ తథాహి విశ్వావసునా గన్ధర్వరాజేన మేనకాయాముత్పన్నాం ప్ర
మద్వరాంనామ కన్యామాశీవిషవిలుప్తజీవితాం స్థూలకేశాశ్రమే భాగవ
స్య చ్యవనస్య ప్రమతితనయో మునికుమారకో రురుర్నామ స్వాయుషోఽర్ధేన యో
జితవాన్ ॥౧౨౪౮॥ అర్జునంచాశ్వమేధతురగానుసారిణమాత్మజేన బభ్రు
వాహననామ్నా సమరశిరసి శరాపహృతప్రాణమఽలూపీనామ నాగకన్య
కా సంచ్చీవ సమకరోత్ ॥౧౨౪౯॥ అభిమన్యుతనయంచ పరిక్షితమశ్వ
త్థామాస్త్రపావకపరిప్లుష్టముదరాదుపరతమేవ నిర్గతముత్తరాప్రలా
పోపజనితకృపో భగవాన్ వాసుదేవో దుర్లభానసూన్ ప్రాపితవాన్ ॥
౧౨౫౦॥ ఉజ్జయిన్యాంచ సాందీపనిద్విజతనయమంతకపురాదాహృత్య త్రి
భువనవందితచరణస్స ఏవానీతవాన్ ॥౧౨౫౧॥ అత్రాపి కథంచిదేవమే
వ భవిష్యతి ॥౧౨౫౨॥ తథాపి కిం క్రియతే క ఉపాలభ్యతే ప్రభవతి హి భగ
వాన్ విధిః ॥౧౨౫౩॥ బలవతీచ నియతిః ఆత్మేచ్ఛయా న శక్యముచ్ఛ్వసితు
మపి ॥౧౨౫౪॥ అతిపిశునాని చాస్యైకాంతనిష్ఠురస్య దైవహతకస్య విల
సితాని నక్షమంతే దీర్ఘకాలమవ్యాజరమణీయం ప్రేమ ॥౧౨౫౫॥ ప్రా
యేణ చ నిసర్గత ఏవ అనాయతస్వభావభంగురాణి సుఖాని ఆయతస్వభా
వాని చ దుఃఖాని ॥౧౨౫౬॥ తథాహి కథమప్యేకస్మిన్ జన్మని సమాగమో
జన్మాంతరసహస్రాణి చ విరహః ప్రాణినామతో నార్హస్యనింద్యమాత్మానం
నిందితుమ్ ॥౧౨౫౭॥ ఆపతంతి హి సంసారపథమతిగహనమవతీర్ణానా
మేతే వృత్తాంతాః ధీరాహితతరం త్వాపదమితి ॥౧౨౫౮॥ ఏవంవిధైరన్యై
శ్చ మృదుభిరుపసాంత్వనైస్సంస్థాప్య తాం పునరపి నిర్ఝరజలేనాంజలిపుటో
పనీతేనానిచ్ఛంతీమపి బలాత్ప్రక్షాళితముఖీమకారయత్ ॥౧౨౫౯॥ అ
త్రాంతరే చ శుక్రమహాశ్వేతావృత్తాంతోపజాతశోక ఇవ సముత్సృష్టదివ
సవ్యాపారో రవిరపి భగవానధోముఖతామయాసీత్ ॥౧౨౬౦॥ అథ క్షీ
ణే దివసే పరిణతప్రియంగుమంజరీరజోనిభేన పింజరిమ్ణా రజ్యమానే విలంబి
నిబ్రధ్నమండలే అవిరళకుసుంభకుసుమరసరక్తదుకూలకోమలేన చాస్తాత
పేన ముచ్యమానేషు దిఙ్ముఖేషు చకోరనయనతారకాకాంతినా చ పింగళి
మ్నా విలిప్యమానేతి రోహితనీలిమ్ని వ్యోమ్ని కోకిలవిలోచనచ్ఛవిబభ్రుణి
చారుణయతి సాంధ్యే భువనమర్చిషి యథాప్రధానమున్మిషత్సు గ్రహతారా
మేషు వననుహిమమలీమసవపుషి లోచనముషి ముషితతారకాపథప్రథిమ్ని

కాలిమానమాతన్వతి శార్వరే తమసి అతనుతిమిరతిరోహితహరితభాసు గహనతాంయాంతీషు తరురాజిషు రజనిజల బిందుజాలజనితజడిమ్ని బహుళవనకుసుమ పరిమళానుమితగమనే చ చలితలతావిటపగహనే ప్రవృత్తే చ పవనే నిద్రానిభృతపతత్రిణి త్రియామాముఖే మహాశ్వేతా మందం మంద ముత్థాయ భగవతీముపాస్య పశ్చిమాం సంధ్యాం కమండలుజలేన ప్రక్షాళితచరణా వల్కలశయనీయే సఖేదముష్ణం నిశ్శ్వస్య న్యషసాద ॥ ౧౨౬౧ ॥ చంద్రాపీడోప్యుత్థాయ సకుసుమం ప్రస్రవణజలాంజలిమవకీర్య కృతసంధ్యాప్రణామః తస్మిన్ ద్వితీయే శిలాతలే మృదుభిర్లతాపల్లవైశ్శయ్యా మకల్పయత్ ॥ ౧౨౬౨ ॥ ఉపవిష్టశ్చ తస్యాం పునః పున స్తమేవ మనసా మహాశ్వేతావృత్తాంతమన్వభావయత్ ॥ ౧౨౬౩ ॥ ఆసీచ్చాస్య మనసి ఏవం నామాయమప్రతీకార దారుణో దుర్విషహవేగః కష్టః కుసుమాయుధః యదనేనాభిభూతా మహాంతోప్యేవమనపేక్షితకాలక్రమాస్సముత్సారితధైర్యాస్సద్యో జీవితం జహతి సర్వథా నమో భగవతే త్రిభువనాభ్యర్చితశాసనాయ మకరకేతనాయేతి ॥ ౧౨౬౪ ॥ పునః ప్రపచ్ఛ చైనాం భగవతి సా తవ పరిచారికా వనవాసవ్యసనమిత్రం దుఃఖసబ్రహ్మచారిణీ తరళికా క్వ గతేతి ॥ ౧౨౬౫ ॥ అథ సాకథయత్ ॥ ౧౨౬౬ ॥ మహాభాగ యత్తన్మయా కథితమమృతసంభవం అప్సరసాం కులం తస్మాన్మదిరేతి నామ్నా మదిరాయతేక్షణా కన్యకాభూత్ ॥ ౧౨౬౭ ॥ తస్యాశ్చ సా సకలగంధర్వకులముకుటకుట్టిమపీఠప్రతిష్ఠితచరణో దేవశ్చిత్రరథః పాణిమగ్రహీత్ ॥ ౧౨౬౮ ॥ అపరిమితగుణగణాకృష్టహృదయశ్చాస్య వనితాదుర్లభేనాధఃకృతాశేషాంతఃపురేణ మహాపట్టలాంఛనేన ఛత్రవేత్రచామరచిహ్నేన మహాదేవీశబ్దేన పరం సప్రీతః ప్రసాదమకరోత్ ॥ ౧౨౬౯ ॥ అన్యోన్యప్రేమసంవర్ధనపరయోశ్చ తయోర్యౌవనసుఖాని సేవమానయోః కాలేనాశ్చర్యభూతమేకజీవితమివ పిత్రోః అథవా సర్వస్యైవ గంధర్వకులస్యాథవా జీవలోకస్య దుహితృరత్నముదపాది కాదంబరీతి నామ్నా ॥ ౧౨౭౦ ॥ సా చ మే జన్మతః ప్రభృత్యేకాసనశయనపానాశనా పరం ప్రేమస్థానమఖిలవిస్రంభధామ ద్వితీయమివ హృదయం బాలమిత్రమేకత్ర తయా మయా చ నృత్యగీతాదికలాసు కృతాః పరిచయాశ్శిశుజనోచితాభిశ్చ క్రీడాభిరనియంత్రణనిర్భరమపనీతో బాలభావః ॥ ౧౨౭౧ ॥ సా చామునైవ మదీయేన హతవృత్తాంతేన సము

పజాతశోకానిశ్చయమకార్షీత్ ॥ ౧౨౪౨ ॥ నాహంకథంచిదపిసశో
కాయాంమహాశ్వేతాయామాత్మనః పాణింగ్రాహయిష్యామీతి సఖీజన
స్య పురతస్సశపథమభిహితవతీ ॥ ౧౨౪౩ ॥ యదికథమపిమామనిచ్ఛంతీ
మపిబలాత్తాతఃకదాచిత్కస్మైచిద్దాతుమిచ్ఛతితదాహమనశనేనవాహు
తాశనేన వారజ్జ్వా వావిషేణవానియత మాత్మానముత్స్రక్ష్యామీతి ॥
సర్వంచతదాత్మదుహితుః కృతనిశ్చయంనిశ్చలభాషితం కర్ణపరంపర
యాపరిజనసకాశాద్గంధర్వరాజశ్చిత్రరథః స్వయమశృణోత్ ॥౧౨౪౪
గచ్ఛకాలేతిసముపారూఢనిర్భర యౌవనామాలోక్యసుతాంబలవదుప
తాపపరవశః క్షణమపినధృతిమలభత ॥ ౧౨౪౫ ॥ ఏకాపత్యతయాచా
తి ప్రియతయాచనశక్తఃకించిదపితా మభిధాతుమితి ॥ ౧౨౪౬ ॥ కించాన్య
పశ్యం శ్చాన్యదుపాయాంతరమిదమత్రప్రాప్తకాల మితిమత్వా తయా
మహాదేవ్యామదిరయా సహావధార్య సక్షీరోదనామానంకంచుకినంవత్సే
మహాశ్వేతేత్వ ద్వ్యతిరేకేణైవదగ్ధహృదయానామిదమపరమస్మాకముపస్థి
తమిదానీంతుకాదంబరీమనునేతుంత్వంశరణమితిసందిశ్యమత్సమీపమద్యై
వప్రత్యూషసిప్రేషితవాన్ ॥ ౧౨౪౭ ॥ తతోమయాగురువచనగౌరవేణస
ఖీప్రేమ్ణాచక్షీరోదేనసార్ధంప్రాతరళికాసఖి కాదంబరికిందుఃఖితమ
పిజనమతితరాం దుఃఖయసిజీవంతీమిచ్ఛసిచేన్మాంతత్కురుగురువచనమ
వితథమితిసందిశ్యవిసర్జితా ॥ ౧౨౪౮ ॥ నాతిచిరంగతాయాంచతస్యా
మంతరమేవేమాంభూమిమనుప్రాప్తోమహాభాగఇత్యభిధాయతూష్ణీమభ
వత్ ॥ ౧౨౫౦ ॥ అథాంతరేలాంచనచ్ఛలేనవిడంబయన్నివశోకానలద
గ్ధమధ్యం మహాశ్వేతాహృదయముద్వహన్నివ మునికుమారవధమహాపా
తకందర్శయన్నివచిరకాలలగ్నం దక్షశాపానలదాహచిహ్నం అవిరళై
భస్మాంగరాగధవళైః కృష్ణమృగాజినప్రావృతార్ధ వామస్తనఇవాంబి
కాయాః ధూర్జటి జటామండలచూడామణిర్భగవాననదగాత్తారకారా
జః ॥౧౨౫౧॥ క్రమేణచోద్గతేగగనమహాపయోధిపులినేసప్తలోక నిద్రా
మంగళకలశే కుముదబాంధవేవిఘటితకుముదవనేధవళితదశదిశిశంఖశ్వే
తేశ్వేతాత పత్రాయమాణేమానినీ మానశత్రౌశుచిశోచిషిశశాంకమం
డలే శశికరకలితాసువ్రజంతీషుక్రశి మానమౌడవీషుప్రభాసుప్రస్రవత్సు
చకైలాసశశిమణిశిలానాం సర్వతస్స్రోతస్సు విషుప్రసవణేషుమ్

ణాళకందళినిచావస్కంధపతితచంద్రకరఇవవిలుప్తకమలవనశోభాభాత్స్వ
చ్ఛోదసరఃపయసిసముపోఢమోహానిద్రేవచద్రాఘీయోవీచీవిచలితవపుషివి
రుదతి విరహిణిచక్రవాకచక్రవాళేనిర్వృత్తేచచంద్రోదయేనిద్రితేహంస
నయనజలకణనీ హారిణివియద్విహారిణిమనో హారిణివిద్యాధరాభిసారికా
జనేచంద్రాపీడస్సుప్తామాలోక్య మహాశ్వేతాంపల్లవశయనే శనైస్సము
పావిశత్ ‖ ౧౨౮౨ ‖ అస్యాం వేలాయాంకంసుఖలుమామంతరేణ చింత
యతి వైశంపాయనఃకింవాపరాకె పత్రలేఖాకింవారాజపుత్రలోక ఇతిచిం
తయన్నేవనిద్రాంయయౌ ‖ ౧౨౮౩ ‖ అథక్షీణాయాంక్షపాయాముషసి
సంధ్యాముపాస్యశిలాతలోపవిష్టాయాం పవిత్రాణ్యఘమర్షణానిజపం
త్యాంమహాశ్వేతాయాంనిర్వర్తితప్రాభాతికవిధౌచంద్రాపీడే తరళికా
షోడశవర్షయాసాసావష్టంభాకృతనాసుందరభావాలస గజరాజగమన
గురూణిపదానినిక్షిపతాపర్యుషితచన్దనాంగరాగధూసరగౌరుదణ్డద్వయేన
కుంకుమరాగపింజరారుణేన చామీకరశృంఖలాకలాప నిబిడనియమితకక
క్షాబంధాతిరిక్తప్రేంఖత్పల్లవమధరవాస ఏవకేవలం వసానేననిరుదరత
యావిభక్తమధ్యేనవిపుల వక్షసాదీర్ఘానువృత్తపీన బాహునావామప్ర
కోష్ఠ డోలాయమాన మాణిక్యవలయేన కర్ణాభరణమణిప్రకీర్యమా
ణమధోముఖ కిరణేంద్రాయుధ జాలంవర్ణాంశుకోత్తరీయమివైకస్కం
ధక్షిప్తముద్వహతాచూతపల్లవకోమల మనవరతతాంబూలబద్ధరా
గాంధకారమధరందధతా కర్ణాంతాయతస్యస్వభావధవళస్యధవళి
మ్నాలోచనయుగళస్యధవళిమ్నా తేజసాదిగంతరాణికుముదవనానీవవర్త
తా పుండరీకమయమివదివసంకుర్వతాకనకపట్ట పృథులలాటేనఅళికులనీ
ల సరళశిరసిజేన అగ్రామ్యాకృతినారాజకులసంపర్కచతురేణ గంధ
ర్వదారకేణ కేయూరక నామ్నానుగమ్యమానాప్రత్యూష స్యేవప్రాదు
రాసీత్ ‖ ౧౨౮౪ ‖ ఆగత్యచకోయ మిత్యుపజాతకుతూహలాచంద్రా
పీడంసుచిరమాలోక్యమహాశ్వేతాయా స్సమీపముపసృత్యకృతప్రణామా
సవినయముపావిశత్ ‖ ౧౨౮౫ ‖ అనంతరంచఅతిదూరానతేనోత్తమాం
గేన ప్రణమ్యకేయూరకోపి మహాశ్వేతాదృష్టినిసృష్టం నాతిసమీపవర్తి
శిలాతలంభేజే ‖ ౧౨౮౬ ‖ సముపవిష్టశ్చతమ దృష్టపూర్వమధఃకృత కు
సుమాయుధముపహాసిత సురాసురగంధర్వవిద్యాధరరూపం రూపాతిశ

యంచంద్రాపీడస్య దృష్ట్వా విస్మయమాపేదే ॥ ౧౨౮౭ ॥ పరిసమాప్త జపా తు మహాశ్వేతా పప్రచ్ఛ తరలికాం ॥ ౧౨౮౮ ॥ కింత్వయా దృష్టా ప్రియసఖీ కాదంబరీ కుశలినీ కరిష్యతి వా తద్వచనమితి ॥ ౧౨౮౯ ॥ అథసా తరలికా వినయావనత మౌళిరీషదాలంబిత కర్ణపాశమతి మధురయా గిరా వ్యజిజ్ఞపత్ ॥ ౧౨౯౦ ॥ భర్తృదారికే దృష్టా ఖలు మయా భర్తృదారికా కాదంబరీ సర్వతః కుశలినీ విజ్ఞాపితా చ నిఖిలం భర్తృదుహితుస్సందేశమాకర్ణ్య చ యత్తయా సంతత ముక్తముక్తాస్థూలాశ్రుబిందువర్షం రుదిత్వా ప్రతిసందిష్టం తదేష తయైవ విసర్జితః తస్యా ఏవ వీణావాహకః కేయూరకః కథయిష్యతీత్యుక్త్వా విరరామ ॥ ౧౨౯౧ ॥ విరత వచసి తస్యాం కేయూరకో బ్రవీత్ ॥ ౧౨౯౨ ॥ భర్తృదారికే మహాశ్వేతే దేవీ కాదంబరీ దృఢదత్తకంఠగ్రహా త్వాం విజ్ఞాపయతి ॥ ౧౨౯౩ ॥ యదియమాగత్య మామవదత్- తరలికా తత్కిం కథయ కిమయం గురుజనవచనానురోధః కిముదం మచ్చిత్త పరీక్షణం కిం గృహానివాసాపగాధసిపుణోపాలంభః కిం ప్రేమవిచ్ఛేదాభిలాషః కింభక్తజనపరిత్యాగోపాయః కిం వా ప్రకోపః ॥ ౧౨౯౪ జానాస్యేవ మే సహజప్రేమనిష్పందనిర్భరం హృదయమేవమతి నిష్ఠురం సందిశంతీ కథమసి న లజ్జితా తథా మధురభాషిణీకే నాసి శిక్షితా వక్తుమప్రియం పరుషమభిధాతుం వా ॥ ౧౨౯౫ ॥ స్వస్థోపి తావత్కఇవ సహృదయః కనీయాస్యవసానవిరసే కర్మణి దృశే మతిముపసర్జయేత్ కిముతాతిదుఃఖాభిహతహృదయోస్మద్విధో జనః ॥ ౧౨౯౬ ॥ సుహృద్దుఃఖఖేదితే హి మనసి కైవ సుఖాశా కైవ నిర్వృతిః కీదృశాస్సంభోగాః కాని వా హసితాని ॥ ౧౨౯౭ ॥ యేనేదృశీం దశాముపనీతా ప్రియసఖీ కథమతి దారుణం తమహం విషమివాప్రియకారిణం కామం సకామం కుర్యామ్ ॥ ౧౨౯౮ ॥ దివసకరాస్తమనవిధురాసు నలినీషు సహవాసపరిచయాచ్చక్రవాక యువతిరపి సమాగమసుఖాని పరిత్యజతి కిముత నార్యః ॥ ౧౨౯౯ ॥ అపిచ యత్ర భర్తృవిరహవిధురా అపహ్యాతపరపురుషదర్శనాది వానిశం నివసతి ప్రియసఖీ కథమివ తన్మమ హృదయముపరః ప్రవిశేజ్జనః ॥ ౧౩౦౦ ॥ యత్ర చ భర్తృవిరహవిధురా తీవ్ర వ్రతకర్శితాంగీ ప్రియసఖీ మహత్కృచ్ఛ్రమనుభవతి తత్రాహమవగణయ్యైతత్ కథమాత్మసుఖార్థినీ పాణింగ్రాహయిష్యామి కథం వా మమ సుఖం భవిష్యతి ॥ ౧౩౦౧ ॥ త్వత్ప్రేమ్ణాచా

స్మిన్వస్తు నికుమారికా జనవిరుద్ధం స్వాతంత్ర్య్రమాలంబ్యాంగీకృతనుయ
శస్స్నమవధీరితోవినయః గురువచనమతిక్రమితంనగణితోలోకాపవాదః వ
నితాజనస్య సహజమాభరణముత్సృష్టాలజ్జాసాకథయకథమివపునరిత్రి
ప్రవర్తతే ॥ ౧౩౦౨ ॥ తదయమంజలిరు పరచితః ప్రణామోయమిదం
చ పాదగ్రహణ మనుగృహాణమాం వనమితోగతాసిమేజీవి తేనసహేతి
మాకృథాఃస్వప్నేపిపునరిమమర్థం మనసిఇత్యభిధాయతూష్ణీమభూత్ ॥
౧౩౦౩ ॥ మహాశ్వేతాతుతచ్ఛ్రుత్వాసుచిరం విచార్యగచ్ఛ స్వయమే
వాహమాగత్య యథాహమాచరిష్యామీత్యుక్త్వాకేయూరకంప్రాహి
ణోత్ ॥ ౧౩౦౪ ॥ గతేచకేయూరకే చంద్రాపీడమువాచ ॥ ౧౩౦౫ ॥
రాజపుత్రరమణీయోహేమకూటశ్చిత్రాచ చిత్రరథరాజధానీ బహుకు
తూహలః కింపురుషవిషయః పేశలోగంధర్వ లోకస్సరళో హృదయామ
హాను భావాచ కాదంబరీ ॥ ౧౩౦౬ ॥ యదినాతిఖేదకరమివ గమనంకల
యసినావ సీదతివాగురుప్రయోజనమదృష్టచరవిషయకుతూహలివాచేతః
మద్వచన మనుతుధ్యతే వాభవన్మతిః సుఖదాయి వాఅస్మచ్చిరదర్శనమ
హాసివా ప్రణయమిమమ ప్రత్యాఖ్యానయోగ్యం వాజనంమన్యసేసమా
రూఢోనాపరిచయలేశోనుగ్రాహ్యోవాయంజనః తతోనార్హసినిష్ఫ
లాంకర్తుమభ్యర్థ నామిమాంమయైవసహగత్వా హేమకూటమతిర
మణీయతానిధానంతత్రదృష్ట్వాచమన్నిర్విశేషాం కాదంబరీమపనీయ త
స్యాఃకుమతిమనోమోహవిలవిత మేకమహోవిశ్రమ్యశ్వోభూతే ప్రత్యా
గమిష్యసి ॥ ౧౩౦౭ ॥ మమహినిష్కారణబాంధవంభవంతమాలోక్యై
వదుఃఖాంధకారభారాక్రాంతేనమహతః కాలాదుచ్ఛ్వసితమివచేత సా
శ్రావయిత్వాస్వ వృత్తాంత మిమంసహ్యతామివగతశ్శోకః ॥ ౧౩౦౮ ॥
దుఃఖితమపిజనంరమయంతిసజ్జనసమాగమాః పరసుఖోప పాదనపరాధీ
నశ్చభవా దృశాంగుణోదయఇత్యుక్తవతీం చైనాంచంద్రాపీడోబ్రవీత్ ॥
౧౩౦౯ ॥ భగవతిదర్శనాత్ప్రభృతిపరవానయంజనః కర్తవ్యేషుయ
థేష్టమశంకితయానియుజ్యతా మిత్యభిధాయతయా సహైవోదచలత్ ॥
౧౩౧౦ ॥ క్రమేణచగత్వా హేమకూటమాసాద్య గంధర్వరాజకులంస
మతీత్యకాంచనతోరణానిసప్తకక్ష్యాంతరాణికన్యాంతః పురద్వారమవా

ప ॥౧౩౧౧॥ మహాశ్వేతాదర్శనప్రధావితేన దూరాదేవకృతప్రణామే
న సకలకంచుకిలోకేన స్త్రైణప్రతీహారీజనేనోపదిశ్యమానమార్గా ప్రవిశ్య చ అ
సంఖ్యేయనారీశతసహస్రసంబాధం స్త్రీమయమపరమివ జీవలోక మి
యత్తాంగర్భీకృతమేకత్ర త్రైలోక్యస్త్రీసర్గమివ సంహృతమపురుషమివస
ర్గాంతరముద్గతాద్వీపమివాపూర్వముత్పన్నం పంచమమివ నారీయుగా
వతారమపరమివ పురుషద్వేషిప్రజాపతినిర్మాణమనేకకల్పకల్పనాధనము
త్పాద్యస్థాపితమివాంగనాకోశమతి విస్తారిణా యువతిజనలావణ్యప్రభా
ప్రవాహేణ ప్లావితదిగంతరేణ సించతేవామృతరసవిసరేణేవ సమార్ద్రీకుర్వ
తేవ భువనాంతరాళం బహుళప్రభావర్షిణా మరకతమణిమయేనేవ సర్వ
తః పరిగతతయా లేపోమయమివ చంద్రమండలసహస్రైరివ నిర్మితసం
స్థానం జ్యోత్స్నయేవ ఘటితసన్నివేశమాభరణప్రభాభిరివ నిష్పాదితదిగం
తరం విభ్రమైరివ కృతసర్వోపకరణం యౌవన విలాసైరివోత్పాదితావయ
వం రతివిలసితైరివ విచిత్రసంచయం మన్మథచరితైరివ కల్పితావకాశమను
రాగేణేవానులిప్తసకలజనప్రదేశం శృంగారమయమివ సౌందర్యమయమివ
సురతాధిదైవతమయమివ కుసుమశరమయమివ కుతూహలమయమివ ఆ
శ్చర్యమయమివ సౌకుమార్యమయమివ ప్రేమమయమివ కుమారీకుమా
రీపురాభ్యంతరం దదర్శ ॥౧౩౧౨॥ అతిబహుళతయా చ తస్య కన్యకాజ
నస్య సమంతాదాననద్యుతిభిరిందుబింబవృష్టిమివ లతపంక్తిషు పాంగవిక్షేపై
శ్చలితకువలయవనమయీమివ క్రియమాణామివ నిశ్వాసభ్రూవిలతా వి
భ్రమైః కామకార్ముకవిలాసశతానీవ ప్రచలితాని శిరసిజకలాపాంధకారై
ర్బహుళపక్షప్రదోషశతానివ సంబధ్నతః స్మితప్రభాభిరుత్ఫుల్లకు
సుమధవళానీవ సంసారనివాసాన్ సంచరతశ్చ నిశ్వాసానిలపరిమళైర్మలయ
మారుతానివ పరిభ్రమతః కపోలమండలాలోకైస్త్వాశ్యదర్పణసహస్రా
ణీవ స్ఫురితాని కరతలరాగేణ రక్తకమలవనవర్షణమివ జీవలోకం కరదు
హాకిరణస్ఫురణేన కుసుమాయుధశరసహస్రైరివ సంభావిత దిగంతరాణి
ఆభరణకిరణైరింద్రాయుధజాలకైర్నష్టమయూరాణీవ భవన మయూరగర్భాం
దానియౌవనవికారైరుత్పాద్యమానానీవ మన్మథసహస్రాణి అద్రాక్షీత్ ॥
౧౩౧౩॥ ఉచితవ్యాపారవ్యాపృతే శేషకుమారీ కాణాంసఖీహస్తావలంబే
షు వాణిగ్రహణాని వేణువాద్యేషు మంజువ్యాళికరాన్ వీణాసుకరమహా

వ్యాపారాః కందుకక్రీడాసు కరతలప్రహారాః భవనలతాసేక కలశ
కంఠేషు భుజలతాపరిష్వంగాః లీలాదోలాసు నితంబస్తనప్రేంఖితాని
తాంబూలవీటికావఖండనేషు దశనోపఘాతాః బకుళవిటపేషు మధుగం
డూషప్రవాహాః అశోకతరుషు తాడనేషు చరణాభిఘాతాః ఉపహారకు
సుమస్థగనేషు సీత్కారాః అతిక్రాంతమితివాభ్యస్యంతీనాం మన్యతే॥
౧౩౧౪ ॥ యస్య చ కన్యకాజనస్య కపోలతలాలోక ఏవ ముఖప్రక్షాళనం
లోచనాన్యేవ కర్ణోత్పలాని, హసితమేవ అంగరాగాః నిశ్వాసా ఏ
వాధివాసగంధప్రయుక్తయః అధరద్యుతిరేవ కుంకుమానులేపనమాలాపా
ఏవ తంత్రీనినాదాః భుజలతా ఏవ చంపకమాలాః కరతలాన్యేవ లీలాకమలా
ని స్తనా ఏవ దర్పణాః నిజదేహప్రభైవాంశుకావకుంఠనం జఘనస్థలాన్యేవ వి
లాసమణిశిలాతలాని కోమలాంగుళిరాగ ఏవ చరణాలక్తకరసః నఖమణిరు
చిరేవ కుట్టిమోపహారకుసుమప్రకరాః ॥ ౧౩౧౫ ॥ యత్ర చాలక్తకర
సోపచరణాతిభారః బకుళమాలికా మేఖలాకలనమపి గమనవిఘ్నకరమం
గరాగగౌరవమభ్యధికశ్వాసనిమిత్తమంశుకభారోఽపి గ్లానికారణం మంగ
ళప్రతిసరవలయమపి ధృతిరపకరితలపినుతి మోహః అవతంసకుసుమధార
ణమపి శ్రమః కర్ణపూరమధుకరపక్షపవనోఽపి ఆయాసకరః ॥ ౧౩౧౬ ॥
తథా చ యత్ర సఖీవచనేష్వకృతహస్తావలంబనముత్థానమతిసాహసం ।
ప్రసాధనేషు హారభారసహిష్ణుతా స్తనకాఠిన్యప్రభావః । కుసుమాప
చయేషు స్వయం కుసుమగ్రహణమయువతిజనోచితం । కన్యకావిజ్ఞానే
షు హస్తగ్రహణమసుకుమారజనవ్యాపారః । దేవతాప్రణామేషు మధ్య
భాగభంగో నాతిసుకరః ॥ ౧౩౧౭ ॥ తస్య చైవంవిధస్య కించిదభ్యం
తరప్రక్రమస్య ఇతశ్చేతశ్చ పరిభ్రమతః కాదంబరీప్రత్యాసన్నస్య పరిజన
స్య శుశ్రావ తాంస్తానతిమనోహరానాలాపాన్ ॥ ౧౩౧౮ ॥ తథా హి॥
లవలికే కల్పయ కేతకీధూళిభిర్లవలీలతాలవాలమండలాని ॥ ౧౩౧౯ ॥
సాగరికే గంధోదకకనకదీర్ఘికాసు వికిర రత్నవాలుకాం ॥ ౧౩౨౦॥ మృ
ణాళికే కృత్రిమకమలినీషు కుంకుమరేణుముష్టిభిశ్ఛురయ చక్రవాకమిథునా
ని ॥ ౧౩౨౧ ॥ మకరికే కర్పూరపల్లవరసేనాధివాసయ గంధపాత్రాణి ॥
౧౩౨౨ ॥ రజనికే భవనదీర్ఘికాతమాలవీథికాంధకారేషు నిధేహి మణి
ప్రదీపాన్ ॥ ౧౩౨౩ ॥ కుముదికే స్థగయ శకునికులరక్షణాయ ముక్తాజాలైర్ద్రా

డిమసలాని ॥ ౧౩౨౪ ॥ నిపుణికే లేఖయ మణిపాలభంజికాస్తనేషు కుంకుమ
సరసపత్రభంగాన్ ॥ ౧౩౨౫ ॥ ఉత్పలికే సమ్మృశ కనకసమ్మార్జనీభిః
కదళీగృహమరకతవేదికాః ॥ ౧౩౨౬ ॥ కేసరికే సించ మదిరారసేన వకుళ
కుసుమమాలాగృహాణి ॥ ౧౩౨౭ ॥ మాలతికే పాటలయ సిందూరరేణునా
కామదేవగృహదంతవలభికాం ॥ ౧౩౨౮ ॥ నలినికే పాయయ కమలమధు
రసం భవనకలహంసాన్ ॥ ౧ ౨౯ ॥ కదళికే నయ ధారాగృహం గృహమ
యూరాన్ ॥ ౧౩౩౦ ॥ కమలినికే ప్రయచ్ఛ చక్రవాకశాబకేభ్యో మృణా
ళక్షీరరసం ॥ ౧౩౩౧ ॥ చూతలతికే దేహి పంజరపుంస్కోకిలేభ్యశ్చూత
కలికాంకురాహారం ॥ ౧౩౩౨ ॥ పల్లవికే భోజయ మరీచాగ్రపల్లవదళా
నిభవనహారీతాన్ ॥ ౧౩౩౩ ॥ లవంగికే విక్షిప చకోరపంజరేషు పిప్పలీతం
డులకణికాని ॥ ౧౩౩౪ ॥ మధుకరికే విరచయ కుసుమాభరణకాని ॥ ౧౩౩౫
మయూరికే సంగీతశాలాయాం విసర్జయ కిన్నరమిథునాని ॥ ౧౩౩౬ ॥
కందళికే సమారోహయ క్రీడాపర్వతశిఖరం జీవంజీవమిథునాని ॥ ౧౩౩౭ ॥
హరిణికే దేహి పంజరశుకసారికాభ్య ఉపదేశమితి ॥ ౧౩౩౮ ॥ ఏతాన్యన్యాని చ
పరిహాసజల్పితాన్యశ్రౌషీత్ ॥ ౧౩౩౯ ॥ తథాహి ॥ చామరికే మా ధ్యాను
గ్ధతాం ప్రకటయంతీ కమభిసర్తుమిచ్ఛసి ॥ ౧౩౪౦ ॥ అయి యౌవనవిలాసై
రున్మత్తీకృతే కిం జ్ఞాతాసి యా త్వం స్తనకలశభారావనమ్యమానమూర్తి
ర్మణిస్తంభమయూరానవలంబసే ॥ ౧౩౪౧ ॥ పరిహాసకాంచీమణిరత్నభి
త్తిపతితమాత్మప్రతిబింబమాలపసి ॥ ౧౩౪౨ ॥ పవనహృతోత్తరీయాంశు
కే హారప్రభామాయాసితకరతలా సంకలయసి ణికట్టిముహుః ॥ ౧౩౪౩ ॥
ఉపహారకమలస్ఖలనభీతే నిజముఖప్రతిబింబకాని పరిహరసి ॥ ౧౩౪౪ ॥ జా
లవాతాయనపతితపద్మరాగాలోకం ప్రతిబాలాతపశంకయా కరకిసలయా
తపత్రీకరోషి ॥ ౧౩౪౫ ॥ ఖేదగ్రీస్త హస్తగళిత చామరేణ ఖలు ణినమయూ
ఖకలాపమాధునోషి ॥ ౧౩౪౬ ॥ ఇత్యేతాన్యన్యాని వదన్త్యో వ్వస్నైవ కాదంబ
రీభవనసమీపమాయయౌ ॥ ౩౪౭ ॥ పులిరమ్యమాణముపవనలతాగ
ళితకుసుమరేణుపటలైః దుర్దినాయమాన మనిభృత పరభృత నఖక్షు
తాంగ సహకారఫలగసవర్షైః శిశిరాయమాణమనిలవిప్రకీర్ణైర్ద్వకు
ళసేకశీధుధారాధూళిభిః కాంచనద్వీపాయమానం చంపకోపహారైః సిలా
శోకవనాయమానం కుసుమప్రకరపలితమధుకరబృందాన్ధకారైః ॥ ౧౩౪౮

తథా చ సంచరతః స్త్రీజనస్య రాగసాగరాయమాణం చరణాలక్తకరసవి
సరైః అన్యోన్యోత్పత్తిరివ సామ్యమాన మంగరాగామోదైః చంద్రలోకా
యమానం దంతపత్రప్రభామండలైః ప్రియంగువనాయమానం రోచనా
తిలకభక్తిభిః నీలాయమానం కృష్ణాగరుపత్రభంగైః లోహితాయమా
నం కుంకుమపూరాశోకపల్లవైః ధవళాయమానం చందనరసవిలేపనైః హ
రితాయమానం శిరీషకుసుమాభరణైః ॥ ౧౩౪౯ ॥ అథ సేవాధిగమాగతే
నోభయతఊర్ధ్వస్థితేన స్త్రీజనేన ప్రాకారేణేవ లావణ్యమయేన కృతదీర్ఘ
మధ్యా ముఖాకారం మార్గమద్రాక్షీత్ ॥ ౧౩౫౦ ॥ తేన చాంతర్నిపతిత
మాభరణకిరణాలోకసంపిండితం నదీవేణికాజలప్రవాహమివ వహంత
మపశ్యత్ ॥ ౧౩౫౧ ॥ తస్మ్యైకప్రదేశే త్రిదశవరత్వాత్ప్రతీహారీవర్గాధి
ష్ఠితపురోభాగం శ్రీమండపం దదర్శ ॥ ౧౩౫౨ ॥ తత్ర చ మధ్యభాగే పర్యం
తరచితమండలోపవిష్టేన చానేకసహస్రసంఖ్యేన పరిస్ఫురదాభరణసమూ
హేన కల్పలతానివహేనేవ కన్యకాజనేన పరివృతాం నీలాంశుకప్రచ్ఛదప
టప్రావృతస్య మహతః పర్యంకస్య పార్శ్వే ధవళోపధానన్యస్తభుజ
భుజలతావష్టంభేనావస్థితాం మహావరాహదంష్ట్రావలంబినీమివ మహీం
విస్తారిణి దేహప్రభాజాలజలే భుజలతావిక్షేపపరిభ్రమైః ప్రసరంతీభిరివ
చామరగ్రాహిణీభిరుపవీజ్యమానాం నిపతితప్రతిబింబతయా అధస్తాన్మ
ణికుట్టిమేషు నాగైరివాపహ్రియమాణాముపాంతే చ రత్నభిత్తిషు దిక్పాలై
రివ పృథక్ నీయమానాముపరి మణిమండపేష్వపి దేవైరివోత్క్షిప్యమాణాం
హృదయమివ ప్రవేశితాం మణిస్తంభైః ఆక్రాంతామివ భవనదర్పణైః అ
ధోముఖేన శ్రీమండపవర్తినా దృష్టిసహస్రేణ గగనతలమివా
రోప్యమాణాం చిత్రకవక్షస్థలేనావలోకనకుతూహలేన సంభ్రమజనితేన
త్రిభువనేనేవ పరివృతాం భూషణైరివ ప్రణ్యస్తశిఖిశతచిత్రచంద్రకైర్భవ
నేనాపి కౌతుకోత్పాదితలోచనసహస్రేణేవ దృశ్యమానామాత్మపరిజనే
నాపి దర్శనలోభాదుపార్జితదివ్యచక్షుషేవానిమిషనయనేన నిర్వర్ణ్య
మానాం లతామండపైరపి రాగావిష్టైరివాధిష్ఠితసర్వాంగామకృతపుణ్యామివ
ముంచంతీం బాలభావాదమత్తామపి మన్మథావేశపరవశేనేవ గృహ్య
మాణాం యౌవనేన అవిచలితచరణరాగదీధితిభిరివ నిగడితాభిః ఆలక్తక
రసపాటలితలావణ్యజలవేణికాభిరివ గళితాభిః నవనితంబాంశుకదశాభిః

శాభిరివావలంబితాభిః పాదాభరణరత్నాంశులేఖాసందేహదాయినీభిః అతికోమలతయావ ఖివివరేణవ ౦తీభిరివమధిక ధారాం వర్షణసజ ళిశరు ఫేతాభ్యాంక్షితిత లతారాగణమివసఖిమణి బుండలముద్వహద్భ్యాంవి ద్రుమరసనమివచరణాభ్యాం పరివర్తయంతం నూపురమణికిరణచక్ర వాళేనగురునితంబభరఖిన్నోరుయుగళే సహాయతామివకర్తుమద్గచ్ఛతా స్పృశ్యమానజఘనభాగాం ప్రజాపతికరధృతనిపీడిత మధ్యభాగగళిత. జ ఘనశిలాతల ప్రతిఘాతాల్లావణ్యజలస్రోత ఇవద్విధాగతమూరుద్వయం దధానాం సర్వతః ప్రసారితదీర్ఘమయూఖ మండలేనతీర్ష్యయాపరపు రుషదర్శనమివనిరుంధతాకుతూహలేనవిస్తారమివ తస్యతాస్పర్శసుఖేన రోమాంచమివముంచతా కాంచీదామ్నానితంబబింబస్య విరచిత పరి వేషాంనిపతిత సకలలోకహృదయభరేణేవాతిగురునితంబామున్నతకు చాంతరితముఖదర్శనదుఃఖేనేవ క్షీయమాణమధ్యభాగాం ప్రజాపతేః స్పృశతస్సుకుమార్యాదంగుళిముద్రామివనిమ్నగాం నాభిస్థలీమావర్త నీముద్వహంతీం త్రిభువనవిజయప్రశస్తివర్ణావలీమివలిఖితాం మన్మథే న రోమరాజిమంజరీం బిభ్రాణాం అంతఃప్రవిష్టకర్ణపల్లవ ప్రతిబింబేన భరఖిద్యమానహృదయకరతల న్యస్యమానేనేవనిష్పతతామకరకేతుచా దపీఠేన స్తనభరేణభూషితా మధోముఖకర్ణాభరణమయూఖాభ్యామి వ ప్రసృతాభ్యామమలలావణ్యజలప్రణాళికాభ్యాం బాహుభ్యాం నఖకిరణవిసరవర్షిణాచమాణిక్యవలయగౌరవశ్రమవశాత్ - స్వేదజల ధారాజాలకమివ ముంచతా కరయుగళేనసముద్భాసితాం స్తనభారా వనమ్యమానమాననమివోన్నమయతాహారేణ ఊర్ధ్వీకృతైః రైర్గృహీతచూ బుకదేశామభినవయౌవనపవనక్షోభితస్య రాగసాగరస్య తరంగాభ్యా మివోద్గతాభ్యాం విద్రుమలతాలోహితాభ్యామధరాభ్యాం రక్తావదా తస్వచ్ఛకాంతినాచ మదిరారసపూర్ణమాణిక్యశుక్తిసంపుటవినాకపో లయుగళేనరతిపరివాదినీరత్నకోణచారుణా నాసావంశేనచవిరాజమా నాంగతిప్రసరనిరోధి శ్రవణకోపాదివకించిదారక్తాపాంగేననిజముఖల క్ష్మీనివాసదుగ్ధోదధినా లోచనయుగళేనలోచనమయమివ జీవలోకంక ర్తుముద్యతాము న్మదనవయౌవనకుంజరమదరాజిభ్యాంభ్రూలతాభ్యాం మనశ్శిలాపంకలిఖితేనచరాగావిష్టేనమన్మథహృదయేనేవవదనలగ్నేన

తిలకబిందునా విన్యోత్థితలలాటపట్టామృష్టహేమపత్రాళీపట్టాభరణ మయమాముక్తకర్ణోత్పలచ్యుతేన మధుధారాసందేహకారిణాం కర్ణపా శండోలాయమానపత్రమరకతమాణిక్యకుండలం దధతీంపాటలీకృతలలా టేన సీమంతచుంబినశ్చూడామణేః కిరణతాంతుజాలేన మదిరారసేనేవ ప్రక్షాళ్యమానదీర్ఘకేశకలాపాం సైరంధ్రీప్రవిష్టహారగర్భితగౌరీవిశి రీషమేవచ సర్వాంగానుప్రవిష్టమన్మథదర్శనసౌభాగ్యవిశేషామురస్స న్యారోపితైకలక్ష్మీముచితరాగామురాగావలేపహరణాయ ప్రతిబింబకైస్స జరూపతోలక్ష్మీశతానీవ సృజంతీముత్తమాంగనిహితైకచంద్రవిస్మితహ రాభిమానవిరసనాయ విలాసస్మితైస్సంధ్యాసహస్రాణీవదిత్సుమపంతీంని దయమగ్రకమన్మథప్రమథనాధరోషేణేవ ప్రతిహృదయం మన్మథా యుతాన్యుత్పాదయంతీం రజనీజాగరఖిన్నస్య పరిచితచక్రవాకమిధునస్య స్వప్తుంక్రీడానదీపుళినకలధూళివాలుకాభిదానాలపులినానికారయంతీంప రిజననూపురరవప్రస్థితం వల్లభంచహంసమిథునం మృణాళనిగళకేనబ ద్ధ్వానమేతిహంసపాళీమావిశంతీమాభరణమరకతమయూఖాన్ లిహ తేచభవనహరిణశాబకాయసఖీశ్రవణాధపనీయయవాంకురప్రసరంప్ర యచ్ఛంతీం ఆత్మసంవర్ధితలతాప్రసవకుసుమనిగళమనివేదనాగతా ముద్యానపాలీమశేషాభరణదానేన సమ్మానయంతీం ఉపనీతవివిధవనకు సుమఫలపూర్ణపత్రపుటామపృచ్ఛ్యమానాలాపతయాహాసహేతుం పునఃపునః క్రీడాపర్వతకపాల్యశబరీమాలాపయంతీంకరతలవినిహితైర్ము హుర్ముహురుచ్ఛ్వసితైశ్చ ముఖపరిమలాభిజ్ఞైరింకందుకైరివమధుకరైఃక్రీ డంతీంపంజరహారీత కమలశ్రవణకృతదుష్టస్మితాం చామరగ్రాహిణీం వి హస్యలీలాకమలేనశిరసి విఘట్టయంతీంముక్తాఫలఖచితచంద్రలేఖికాప్ర తిమస్వేదజలబిందుజాలచితనఖపదాభిప్రాయేణ తాంబూలకరంకవా హినీంపయోధరే పటవాసముష్టినాతాడయంతీం రత్నకుండలప్రతిబింబ సాంద్ర దత్తనవనఖపద మండలాశంకయా చామరగ్రాహిణీం విహస్య కపోలేప్రసాదవ్యాజదత్తేనాత్మకర్ణపూరపల్లవేనాచ్ఛాదయంతీం పృథివీ మివసముత్పాదితమహాకులభూభృద్వ్యతికరశేషభోగేషువిషణ్ణాం మ ధుమాసలక్ష్మీమివషట్పదపటలాపహ్రియమాణకుసుమరజోధూసరపా దపరాగాం శరదమివోత్పాదితమానసజన్మ పక్షిరవాపహృతనీలకంఠమద

పాంగారీమివ శ్వేతాంశుకరచితోత్తమాంగాభరణాం ఉదధివేలావనలే
ఖామివ మధుకరకులకలిల తమాలకాననాం ఇందుమూర్తిమివార్ద్రామమ
న్మథవిలాసగృహీతగురుకళత్రాం వనరాజిమివ పాండుశ్యామలవలీలతా
లంకృతముఖ్యాం దినముఖలక్ష్మీమివ భాస్వన్ముక్తా ఉద్భిన్న ద్వాగాగ్రప్రసా
ధనాం ఆకాశకేసరిణీమివ స్వచ్ఛాంబరధృత న ఘనకోమలోరు
మూలాం మయూరావలీమివ నితంబచుంబిశిఖండభారాం చంద్రికాం
తాం కల్పలతామివ కామఫలప్రదాం శయనసమీపే సముఖోపవిష్టాం
కోసౌ కస్యవా అపత్యం కిమభిధానో వా కేయ్యూరక తస్య రూపం కేయద్వా వ
యః కిమభిధత్తే భవతా కిమభిహితం కియచ్చిరం దృష్టస్త్వయా కథం చాస్య
మహాశ్వేతయా సహ పరిచయః జాతః కిమయమతోగమిష్యతీతి ముహు
ర్ముహుశ్చంద్రాపీడసంబద్ధమేవాలాపం తదా ప్రవర్తయన్తీ ముఖరం కేయూ
రకం పృచ్ఛంతీం కాదంబరీం దదర్శ ॥ ౧౩౫౩ ॥ తస్యాస్తు కాదంబరీవదన
చంద్రలేఖా లక్ష్మీకస్య సాగరస్యేవ హృత్ప్రవృత్తముల్లాసహృదయమ్ ॥ ౧౩౫౪
అసీచ్చాస్య మనసి శేషేంద్రియాణ్యపి మే వేధసా కిమితి లోచనమయాన్యేవ న
కృతాని ॥ ౧౩౫౫ ॥ కిం వానేన కృతమవదాతం కర్మచక్షుషా యదనివా
నేనకృతమవదాతంకర్మచక్షుషా యదని వారితమేనాం పశ్యతి ॥ ౧౩౫౬
అహో చిత్రమేతదుత్పాదితం వేధసా సర్వరమణీయానామేకం ధామ ॥
౧౩౫౭ ॥ కుత ఏతే రూపాతిశయపరమాణవః సమాసాదితాః ॥ ౧౩౫౮
తన్నూనమేనాముత్పాదయతో ఽపి ధాతుః కరతలపరామర్శక్లేశేన యే విగళి
తా లోచనయుగళేభ్యః అశ్రుజలబిందవస్తేభ్య ఏతాని జగతి కుముదకమలకువ
లయసౌగంధికవనాన్యుత్పన్నానీతి ॥ ౧౩౫౯ ॥ ఏవం చింతయత ఏవాస్య
తస్యా నయనయుగళే నిపపాత చక్షుః ॥ ౧౩౬౦ ॥ తదా తస్యా అప్యనేనమ
హాంస కేయూరకేణావేదిత ఇతి చింతయంత్యా రూపాతిశయవిలోకన
విస్మయస్తిమితనిశ్చలనిబద్ధలక్ష్యం చక్షుస్తస్మిన్సుచిరం పపాత ॥ ౧౩౬౧ ॥
లోచనప్రభాధవళితస్తు కాదంబరీదర్శనవిహ్వలో బల ఇవ తత్క్షణం రాజ
పుత్రశ్చంద్రాపీడః ॥ ౧౩౬౨ ॥ దృష్ట్వా చ తం ప్రథమం మోద్గతః తతో భూష
ణరవః తదను కాదంబరీ సముత్తస్థౌ ॥ ౧౩౬౩ ॥ అథ తస్యాః కుసుమాయు
ధ ఏవ స్వేదమజనయత్ ॥ ౧౩౬౪ ॥ సంభ్రమాభ్యుత్థానశ్రమో వ్యపదేశో
ఽభవత్ ॥ ౧౩౬౫ ॥ ఊరుకంప ఏవ చ గతిం రురోధ ॥ ౧౩౬౬ ॥ నూపురరవా

కృష్ణహంసమండలమయశోభత ॥ ౧౩౬౭ ॥ నిశ్వాసప్రవృద్ధిరేవాంశుకం
చలంచకార ॥ ౩౬౮ ॥ గాయురాగానిలోపిమిత్రతాంయయౌ ॥ ౧౩౬౯ ॥
అన్తఃప్రవిష్టచన్ద్రాపీడస్పర్శలోభేనైవనిపపాతహృదయేహస్తపల్లవః ॥
౧౩౭౦ ॥ ఏవస్తనావరణవ్యాజో బభూవ ॥ ౧౩౭౧ ॥ ఆనందఏవాశ్రు
జలముపాతయత్ ॥ చలితకర్ణావతంసకుసుమరజో వ్యపదేశతామయాసీత్
అజ్ఞైవవక్తుంనదదౌగిరమ్ ॥ ౧౩౭౨ ముఖకమలపరిమళాగతాలిబృం
దం శ్వాసనాముగాత్ ॥ ౧౩౭౩ ॥ మదనశరప్రహతముద్ధారవేదనైవసీత్కా
రమకరోత్ ॥ ౧౩౭౪ ॥ కుసుమప్రకరకేతకికణ్టకక్షతిః సాధారణతా
మవాప ॥ ౧౩౭౫ ॥ వేపథురేవకరకమలమకమ్పయత్ ॥ ౧౩౭౬ ॥ నివేద
నోత్యత్ర ప్రతీహారీనివారణాంకపటుసుభగాత్ ॥ ౧ ౭౭ ॥ తథాచ కాదమ్బ
రీంవిశతో మన్మథస్యాపిమన్మథఇవాభూత్ ద్వితీయస్తయాసహయోవివేశ
చన్ద్రాపీడహృదయమ్ ॥ ౧౩౭౮ ॥ తథాహి అసావపి తస్యా రత్నాభర
ణద్యుతిమపిరోధానమమంస్త ॥ ౧౩౭౯ ॥ హృదయప్రవేశమపిపరిగ్రహ
మగణయత్ ॥ ౧౩౮౦ ॥ భూషణరవమపిసంభాషణమమన్యత ॥ ౧౩౮౧ ॥
సర్వేంద్రియాహరణమపిప్రసాదమచిన్తయత్ ॥ ౧౩౮౨ ॥ దేహప్రభా
సంపర్కమపిసురతసమాగమసుఖమకల్పయత్ ॥ ౧౩౮౩ ॥ కాదంబరీతు
కృచ్ఛ్రాద్ వదతు కతిపయపదాని మహాశ్వేతాం స్నేహనిర్భరం చిరదర్శ
నజాతోత్కంఠాం సానందం కణ్ఠే జగ్రాహ ॥ ౧౩౮౪ ॥ మహాశ్వేతా
పిదృఢతరమత్రకంఠగ్రహం తామవాదీత్ ॥ ౧౩౮౫ ॥ సఖికాదంబరిభారతే
వర్షే రాజా అనేకవరతురగఖురముఖోల్లిఖితచతుస్సముద్రముద్రో
రక్షితప్రజాపీడస్తారాపీడో నామ ॥ ౧౩౮౬ ॥ తస్యాయంనిజభుజశిలా
స్తమ్భవిశ్రాన్తవిశ్వంభరాపీడశ్చన్ద్రాపీడో నామసూనుర్దిగ్విజయప్ర
సంగేనానుగతో భూమిమిమామ్ ॥ ౧౩౮౭ ॥ ఏషచదర్శనాత్ప్రభృతిప్ర
కృత్యా మే నిష్కారణబాన్ధవతాంగతః పరిత్యక్తసకలసంగనిష్ఠురామపి మే
చవింశేషస్వభావసరళైర్గుణైరాకృష్యచిత్తవృత్తింవర్తతే ॥ ౧౩౮౮ ॥
దుర్లభో హి నాక్షిణ్యాస్సర్వశోనిర్నిమిత్తమిత్రమకృత్రిమహృదయోవిదగ్ధజ
నః ॥ ౧౩౮౯ ॥ యతోదృష్ట్వైవేమమహమివత్వమపివిమాణకౌశలం
ప్రజాపతేః నిస్సన్ధేహాశ్రయమపస్య స్థానాభినివేశిత్వం చలత్క్వోగద్భ
ర్తృతాంసుఖంచ పృథివ్యాః సురలోకాతిరిక్తతాంచమర్త్యలోకస్య సఫల

తాంచ మానుషీలోచనానా మేకస్థానసమాగమంచ సర్వకలానామైశ్వ
ర్యంచ సౌభాగ్యస్యాగ్రామ్యతాంచ మనుష్యాణాం జ్ఞాస్యసీతిబలా దాసి
తోయమ్ ॥ కథితాచాస్యమయాబహుప్రకారం ప్రియసఖీ॥౧౩౯౦॥ తద
పూర్వదర్శనోయమితివిముచ్యలజ్జామనుపజాతపరిచయఇత్యుత్సృజ్య అ
విస్రంభతామవిజ్ఞాతశీలఇత్యపహాయశంకాం యథామయితథాత్రాపివ
ర్తితవ్యమేషతేమిత్రంచబాంధవశ్చపరిజనశ్చేత్యావేదితేతయాచంద్రాపీ
డఃప్రణామమకరోత్ ॥౧౩౯౧॥ కృతప్రణామంచతంతదా కాదంబర్యా
స్తిర్యగ్విలోకయంత్యాస్స్నేహమతిదీర్ఘలోచనాయాఃఅపాంగభాగం
గచ్ఛతస్తారతారకస్యలోచనస్య శ్రమసలిల లవవిసరఇవానందబాష్పజల
బిందునికరోనిపపాత ॥౧౩౯౨॥ త్వరితమభిప్రస్థితస్యహృదయస్య ధూళిరి
వసుధాధవళాస్మితజ్యోత్స్నావిససార ॥౧౩౯౩॥ సమ్మాన్యత్వామయం
హృదయరుచిరోజనఃప్రతిప్రణామేనేతి శిరోవక్తుమివైకా భ్రూలతా స
మున్నామా॥౧౩౯౪॥అంగుళివివరవినిస్సృతమరకతాంగుళీయకమయూ
ఖలేఖావిభ్రమగృహీతతాంబూలవీటికఇవకరోజృంభారంభమంధరం ము
ఖముత్ససర్ప ॥౧౩౯౫॥ స్రవత్స్వేదజలధౌతలావణ్యనిర్మలేషు చాస్యాః
సంక్రాంతప్రతిబింబతయాసంచరన్మూర్తిర్మకరకేతురివావయవేష్వదృ
శ్యతచంద్రాపీడః ॥౧౩౯౬॥ తథాహిశింజన్మణినూపురపుటేన మణిభువ
మాలిఖితాఅంగుష్ఠేనాహూతఇవచరణనఖేషునిపపాత ॥౧౩౯౭॥ దర్శ
నాతిరభసప్రధావితేనగత్వాహృదయేనానీత ఇవ స్తనాభ్యంతరే సమదృ
శ్యత ॥౧౩౯౮॥ వికచకువలయదామదీర్ఘయాచదృష్ట్యానిపీతఇవ కపోల
తలేసములక్ష్యత ॥౧౩౯౯॥ సద్యస్సామేవచతదాతాసాంకన్యకానాం తి
ర్యక్ప్రస్యందీనాంతంకుతూహలాదపాంగచుంబినోనిర్గతాకామాఇవక
ర్ణపూరమధుకరైస్సముంబభ్రముస్తరళాస్తారకాః ॥౧౪౦౦॥ కాదంబరీ
తుసవిభ్రమకృతప్రణామామహాశ్వేతయాసహపర్యంకేనిషసాద॥౧౪౦౧
సంభ్రమపరిజనోపనీతాయాంచశయనశిరోభాగనివేశితాయాంధవళాం
శుకప్రచ్ఛదపటాయాంహేమపాదాంకితాయాంపీఠికాయాంచంద్రాపీడ
స్సముపావిశత్ ॥౧౪౦౨॥ మహాశ్వేతానురోధేనచవిదితకాదంబరీచిత్తా
భిప్రాయాఃసంవృతముఖన్యస్తహస్తాస్తదత్తశబ్దనివారణసంజ్ఞాః ప్రతీహార్యో
వేణువాణీవీణాఘోషానుగీతధ్వనీన్మాగధీజయశబ్దాంశ్చసర్వతోనివా

రయాంచక్రుః ॥౧౪౦౩॥ త్వరితపరిజనోపనీతేనచసలిలేనకాదంబరీస్వయముత్థాయ మహాశ్వేతాయాశ్చరణౌప్రక్షాళ్యోత్తరీయాంశుకే నాపమృజ్యపునఃపర్యంకమారురోహ ॥౧౪౦౪॥ చంద్రాపీడస్యాపి కాదంబర్యాస్సఖీతరాపానురూపాజీవితనిర్విశేషాసర్వవిస్రంభభూమిర్మదలేఖేతినామ్నా బలాదనిచ్ఛతోపి ప్రక్షాళితవతీ చరణౌ ॥౧౪౦౫॥ మహాశ్వేతాతు కణాభరణప్రభావిషణ్ణ్యాంసదేశేనప్రేమపాణినాస్పృశంతీమధుకరభరపర్యస్తంచకర్ణావతంసముత్క్షిపంతీ చామరపవనవిధుతిపర్యస్తాంచాలవల్లరీమనుష్వజమానాకాదంబరీమనామయంపప్రచ్ఛ॥౧౪౦౬॥ సాతుసఖీప్రేమ్ణాగృహనివాసేనకృతాపరాధేన అన్నామయేనైవ లజ్జమానాకృచ్ఛాదివకుశలమాచచక్షే ॥౧౪౦౭॥ సముపజాతశోకాపిచతస్మిన్కాలేమహాశ్వేతాముఖనిరీక్షణతత్పరాపిముహుర్ముహూరపాంగవిక్షేపప్రచలితతరళతరతారశారోదరంచక్షుర్మండలితచాపేనభగవతా కుసుమధన్వనా బలాన్నీయమానం చంద్రాపీడ పీడనాయే వనశశాక నివారయితుమ్ ॥౧౪౦౮॥ తేనైవక్షణేనతేనాసన్న సఖీకపోల సంక్రాంతేన ఈర్ష్యాక రోమాంచభిద్యమానకుచ తటనశ్యత్ప్రతిబింబేన విరహవ్యథాంస్వేదాద్రవక్షఃస్థలఘటిత సాలభంజికా ప్రతిమేన సపత్నీరోషంనిమిషతాదార్ఢ్యాఖ్యశోకమానందజలతిరోహితే నాంధతాదుఃఖమభజతసా॥ ముహూర్తాపగమేచ తాంబూలదానోద్యతాం మహాశ్వేతా తామభాషత ॥౧౪౧౦॥ సఖికాదంబరిసర్వాభిరేవాస్మాభిరభినవాగతశ్చంద్రాపీడ ఆరాధనీయ స్తదస్మై తావద్దీయతాంతాంబూలమిత్యుక్తాచకించిద్వివర్తితా వనమితముఖీశనైరవ్యక్తమివ ప్రియసఖీలజ్జేహామనుపజాతపరిచయా ప్రాగల్భ్యేనానేన గృహాణత్వమేవాస్మై ప్రయచ్ఛేత్యువాచ ॥ కాదంబరీతు పునఃపున రభిధీయమానాచ తయా కథమపి గ్రామ్యేవ చిరాద్ద్రాభిముఖం మనశ్చక్రే ॥౧౪౧౨॥ మహాశ్వేతాముఖాదనాకృష్టదృష్టిరేవ వేపమానాంగయష్టిరాముకుళితలోచనా స్థూలస్థూలం నిశ్వసంతీ నిజశరప్రహారమూర్ఛితామన్మథేన స్నపితేవ స్వేదజల విసరైః స్వేద జలవిసరనిమజ్జనభయేనచహస్తావలంబనమివయాచమానాసాధ్వసపరవశాపతామీతిలగితుమివ కృతప్రయత్నాప్రసారయామాస తాంబూలగర్భంహస్తపల్లవమ్॥ ౧౪౧౩॥ చంద్రాపీడస్తుజయకుంజరకుంభస్థ

లాస్ఫాలనసంక్రాంతసిందూరమివస్వభావపాటలం ధనుర్గుణాకర్షణ
కృతకిణశ్యామలంకచ గ్రహోత్కృష్టి రుదితారి లక్ష్మీలోచన పరామర్శల
గ్నాంజన బిందుమివ విసర్పన్నఖకిరణతయాతిరభసేన ప్రధావితాభిరివ
వివర్ధితాభిరివ ప్రహసితాభిరివాంగుళీభిరుపేతంస్పర్శలోభాచ్చలితాలం-
లకృతసన్ని వేశాస్స్వరాగాఃపంచాపీంద్రియవృత్తీరివాంగుళీరుద్వహంతం
ప్రసారితవాన్ పాణిమ్ ॥౧౪౧౪॥ తత్రచ సాతతాలసులభ విలాసద
ర్శనకుతూహలిభిరివ కుతోఽప్యాగత్యసర్వైరసైరధిష్ఠితా॥౧౪౧౫॥ తేనా
నిబద్ధలక్ష్యతయాశూన్యప్రసారితేనచంద్రాపీడ హస్తాన్వేషణాయేవ పు
రస్ప్రస్తృత నఖాంశునివహేన వేపథుచలిత వలయాలీ వాచాలేన సంభా
షణమివకుర్వతాహస్తేన స్వేద సలిలపాత పూర్వకం గృహ్యతా మయం
మన్మథేన దత్తో దాసజన ఇత్యాత్మానమివ ప్రతిగ్రాహయంతీ అద్యప్రభృ
తిభవతోహస్తేవర్తత ఇతి జీవితమివ స్థాపయంతీ తామ్బూల మదాత్॥
ఆకర్షంతీచకరకిసలయంభుజలతానుసారేణస్పర్శతృష్ణాగత మనంగశ
రభిన్న మధ్యం హృదయమివపతితమపిరత్నవలయంనాజ్ఞాసీత్॥ ౧౪౧౭॥
గృహీత్వాచాపరంతాంబూలం మహాశ్వేతాయైప్రాయచ్ఛత్॥౧౪౧౮॥
అథసహసైవత్వరితగతిః త్రివర్ణరాగమింద్రాయుధమివ కుండలీకృతక
ణ్ఠేన వహంతా విద్రుమాంకురానుకారి చంచుపుటేనమరకతద్యుతిపక్షతి
నామంధరగతేనశుకేనానుబధ్యమానాకుముదకేసరపింజరతయా చరణ
యుగళస్య చంపక కలికాకారతయాచ ముఖస్యకువలయ దళనీలతయా
చ పక్షద్యుతీనాం కుసుమమయీవాగత్య శారికా సక్రోధ మవాదీత్॥
భర్తృదారికేకాదంబరికస్మాన్ననివారయస్యేనమళీకసుభగాభిమానినమతి
దుర్వినీతంమామనుబధ్నంతంవిహంగాపశదమ్ ॥౧౪౨౦॥ యదిమామ్మనే
నపరిభూయమానాముపేక్షసేతతోహంనియత మాత్మానముత్సృజామి
సత్యం శపామితే పాదపంకజస్పర్శనేత్యేవమభిహితాచతయా కాదంబ
రీస్మితమకరోత్ ॥౧౪౨౧॥ అవిదితవృత్తాంతాతు మహాశ్వేతాకిమియంవ
దతీతిమదలేఖాంపప్రచ్ఛ ॥౧౪౨౨॥సాచాకథయత్॥౧౪౨౩॥ ఏషాభర్తృ
దుహితుఃకాదంబర్యాఃకాళిందీతినామ్నా శారికా ॥౧౪౨౪॥ ఏతస్యపరి
హాసనామ్నశ్శుకస్యభర్తృదారికయైవపాణిగ్రహణపూర్వకం జాయాప
దంగ్రాహితా ॥౧౪౨౫॥ అద్యచాయమనయాప్రత్యూషసి కాదంబర్యాస్తా-

మ్బూలకరండవాహినీమిహా౽తమాలికామేకాకినీంకిమపి పారయక్ దృష్ట్వో
యతఃతతఃప్రభృతిసంజా౽తేష్యా౽కోపపరాఙ్ముఖీనైన ముపసర్పతి నాల
పతినస్పృశతినవిలోకయతి సర్వాభిరస్మాభిః ప్రసాద్యమానాపి నప్రసీదతీ
తి॥౧౪౨౬॥ ఏతదాకర్ణ్య౽స్ఫుటస్ఫురిత కపోలోదరశ్చంద్రాపీడో మందం
మందంవిహస్యాబ్రవీత్ ॥౧౪౨౭॥ అస్త్యేషాకథా౽శ్రూయతఏవైతద్రాజ
కులేక౽ర్ణపరంపరయా౽పరిజనోప్యేవంమంత్రయతిఏవం బహిరపిజనాఃక
థయంతి ఏవం దిగంతరేష్వప్యయమాలాపో వర్త౽తే ఏవమస్మాభిరప్యేత
దాకర్ణి౽తమేవ యథాకిలదేవ్యాగి కాదంబర్యాస్తామ్బూల దాయినీం త
మాలికాంకామయమానః పరిహాసనామాశుకోమదనపరవశోగతాస్యపి
దివానినవెత్తీతి ॥౧౪౨౮॥ తదయమాస్తాంతావద్వామాచారగపరిత్యక్త
నిజకళత్రోనిస్త్రపయా౽నయా౽సహ ॥ ౧౪౨౯ ॥ దేవ్యాస్తు కాదంబర్యాకి
కథమేతద్యుక్తంయన్ననివారయతీమాంచపలాందుష్టదాసీం॥౧౪౩౦॥ అథ
వా దేవ్యాపికథితైవనిస్నేహతాప్రథమమేవ వరాకీమిమాం కాళిందీమీదృ
శాయదువి౽నీతాయవిహంగాయప్రయచ్ఛంత్యాకిమిదానీమియం కరో
తు ॥౧౪౩౧॥ యదేతత్సాపత్న్యకరణంనారీణాంప్రధానం కోపకారణ
మగ్రణీవి౽వాదహేతుఃపరంపరిభవస్థానం॥ ౧౪౩౨॥ ఇయమేవ కేవలమ
తిధీరాయదనయా౽నేన దౌర్భాగ్యగరిమ్ణాంజాతవైరాగ్యయా౽ విషంవా నా
స్వాదితమనలోవా౽నాసాదితోనశసనంవా౽నాంగీకృతం॥౧౪౩౩॥ నహ్యేవం
విధముపరమస్త్రియోషితాంలఘిమ్నఃకారణం ॥౧౪౩౪॥ యదిచేయమీదృ
శేష్యపరాధేనునీయమానా౽నేనప్రత్యాసత్తిమేష్యతితదాధిగిమాంఅలమ
నయా౽దూరితో౽వజ౽నీయేయమభిభవనిరాస్యాంక ఏనాంపునరాలాపయి
ష్య౽కోవా౽వలోకయిష్యతికోవాస్యానామగ్రహీష్యతీత్యేవ మభిహితవతి
తస్మిన్సర్వాస్తాస్సహకాదంబర్యా క్రీడాలాపభావితా౽ జహసురంగనాః॥
పరిహాసస్తుతస్యసర్మభాషితమాకర్ణ్య౽జగాద॥౧౪౩౫॥ ధూర్త రాజపుత్ర
నిపుణోయంనత్వయా౽న్యేనవాలోలాప్రతారయితుంశక్యతేపమాపి బుధ్యతఏ
వైతావత్సర్వక్రోక్తీః ఇయమపిజానాత్యేవపరిహాసజల్పితాని అస్యా అపి
రాజకులసంపర్క౽చతురామతిః। విరమ్యతామభూమిరేషాభుజంగభం
గిభాషితానామియమేవహివెత్తిమంజుభాషిణీకాలంచకారణంచ ప్రమా
ణంచవిషయంచప్రస్తావంచకోపప్రసాదయోరితి ॥ ౧౪౩౬ ॥ అత్రాంతే

రేవాగత్య కంచుకీ మహాశ్వేతా మువాచ దాయుష్మతి దేవశ్చిత్రరథో దే
వీచ మదిరా త్వాం ద్రష్టుమాహ్వయత ఇతి ॥ ౧౪౩౮ ॥ ఏవ మభిహితా
చగంతుకామా సఖి చంద్రాపీడః క్వాస్తామితి కాదంబరీమపృచ్ఛత్ ॥౧౪౩౯॥
అసౌతునపర్యాప్తమనేక స్త్రీహృదయ సహస్రావస్థానేనేత మనసా-వి
హస్య ప్రకాశమవదత్ ॥౧౪౪౦॥ సఖి మహాశ్వేతే కింత్వమేవమభిదధా
సి దర్శనాదారభ్య శరీరస్యాప్యయమేవ ప్రభుః కిముత భవనస్య విభవస్య ప
రిజనస్య వా యత్రాస్మై రోచతే ప్రియసఖీ హృదయాయవా తత్రాయ
మాస్తామితి ॥ ౧౪౪౧॥ తచ్ఛ్రుత్వా మహాశ్వేతావదదత్రైవ త్వత్ప్రా
సాదసమీపవర్తిని ప్రమదవనే క్రీడాపర్వతక మణివేశ్మన్యాస్తా మిత్యభి
ధాయ గంధర్వరాజం ద్రష్టుమయయౌ ॥౧౪౪౨॥ చంద్రాపీడోపి తయా
స్మైవనిగర్త్య వినోదనార్థం వీణావాదినీభిశ్చ వేణువాద్య నిపుణాభిశ్చ
గీతకలాకుశలాభిశ్చ కాదంబరీసమాదిష్ట ప్రతీహారీ ప్రేషితాభిః కన్యాభిర
నుగమ్యమానః పూర్వదృష్టేన కేయూరకేణోపదిశ్యమానమార్గః క్రీడాప
ర్వతమణిమందిరమగాత్ ॥౧౪౪౩ ॥ గతేచ తస్మిన్ గంధర్వ రాజపుత్రీ
విసృజ్య సకలం సఖీజనం పరిజనంచ పరిమిత పరిచారికాభి రనుగమ్య
మానా ప్రాసాద మారురోహ ॥ ౧౪౪౪॥ తత్రచ శయనీయే నిషణ్ణా
అదూరస్థితాభిర్వినయ విధృతాభిః పరిచారికాభిర్వినోద్యమానా కుతోపి
ప్రత్యాగత చేతనాచైకాకినీ తస్మిన్ కాలే చపలే కిమిదమారబ్ధమితి నిగృ
హీతేవ లజ్జయా గంధర్వరాజపుత్రీ కథమేతద్వ్యుత్క్రమిత్యుపాలబ్ధేవ వినయేన
అసావపూర్వదృష్టో బాలభావః క్వగత ఇత్యుపహసితేవ ముగ్ధతయా స్వై
రిణీ మాకురు యద్దృష్టమేకాకిన్యా విస్రంభ మిత్యా మంత్రితేవ కుమారభావేన
భీరు నాయం కుల కన్యకానాం క్రమ ఇతి విగర్హితేవ మహత్త్వేన దుర్విని
తే రక్షావినయమితి తర్జితేవాచారేణ మూఢే నిగృహ్యాత్మానం మదనేన ల
ఘుతాం నీతా సీత్యనుశాసితేవాభిజాత్యేన కుత స్తవేయం తరళతేతి ధి
క్కృతేవ ధైర్యేణ స్వచ్ఛందచారిణి అప్రమాణీకృతాహం త్వయేతి నిందితే
వ కులస్థిత్యా అతిగుర్వీం లజ్జామువాహ ॥ ౧౪౪౫ ॥ సమచింతయచ్చైవ
మగణిత సర్వశంకయా తరళహృదయతాం దర్శయంత్యా ధ్యమయా కింకృ
తమిదం మోహాంధయా హతాశయా ॥ ౧౪౪౬ ॥ తథాహి అదృష్టపూ
ర్వోయమితి సాహసికయా మయా నశంకితం లఘుహృదయాం మాంలో

కః కలయిష్యతీతి నిర్హ్రీకయా నా కలితం కాస్యాచిత్తవృత్తిరితి మూఢ
యా న పరీక్షితం దర్శనానుకూలాహమస్య నేతి వాతరళయా న కృతో వి
చారక్రమః ప్రత్యాఖ్యాన వైలక్ష్యాన్న భీతం గురుజనాన్న త్రస్తం లోకా
పవాదాన్నోద్విగ్నమ్ ॥౧౪౪౭॥ తథా చ మహాశ్వేతా దుఃఖితేతి నిర్దాక్షి
ణ్యయా నాపేక్షిత మాసన్నవర్తి సఖీజనోఽప్యుపలక్షయతీతి ముగ్ధయా న ల
క్షితం పార్శ్వస్థితః పరిజనః పశ్యతీతి నష్టచేతనయా న దృష్టమ్॥ ౧౪౪౮॥
స్థూలబుద్ధయోఽపి తాదృశీం వినయచ్యుతిం విభావయేయుః కిముతానుభూ
తమదనవృత్తాన్తా మహాశ్వేతా సకలకలాకుశలాః సఖ్యో వా రాజకులసం
చారచతురో వా నిత్యమింగితజ్ఞః పరిజనః ॥ ౧౪౪౯॥ ఈదృశేష్వతినిపుణ
తరదృష్టయోఽన్తఃపురదాస్యః ॥ ౧౪౫౦॥ సర్వథా హతాస్మి మన్దపుణ్యా
మరణం మేద్య శ్రేయో న లజ్జాకరం జీవితం ॥ ౧౪౫౧ ॥ శ్రుత్వైతం వృ
త్తాన్తం కిం వక్ష్యత్యమ్బా తాతో వా గన్ధర్వలోకో వా ॥౧౪౫౨॥ కిం క
రోమి కోఽత్ర ప్రతీకారః కేనోపాయేన స్ఖలితమిదం ప్రచ్ఛాదయామి కస్య వా
చాపలమిదమేతేషాం దుర్వినీతానామిన్ద్రియాణాం కథయామి క్వ వానేన
దగ్ధహృదయేన పఞ్చబాణేన నఖలు జానామి గృహీతా గచ్ఛామి॥ ౧౪౫౩॥
తథా మహాశ్వేతా వ్యతికరేణ ప్రతిజ్ఞా కృతా తథా ప్రియసఖీనాం పురో
మన్త్రితం తథా చ కేయూరకస్య హస్తే సన్దిష్టం నఖలు జానామి మన్ద
భాగినీ శఠవిధినా వా ఉత్పన్నమన్మథేన వా పూర్వకృతాపుణ్యసఞ్చయేన వా
మృత్యుహతకేన వా అన్యేన వా కేనాప్యయమానీతో మమ విప్రలమ్భకశ్చం
ద్రాపీడః కోఽపి వా సకదాచిద్దృష్టో నానుభూతో న చ శ్రుతో న చిన్తితో నో
త్ప్రేక్షితో మాం విడమ్బయితుముపగతః ॥ ౧౪౫౪ ॥ యస్య దర్శనమా
త్రేణైవ సంయమ్య దత్తేవేన్ద్రియైః శరపఞ్జరే నిక్షిప్య సమర్పితేవ మన్మథే
న దాసీకృత్యోపనీతేవానురాగేణ నిర్యాతితేవ గృహీతమూల్యేన గుణగణేన
విక్రీతేవ హృదయేన ఉపకరణీభూతాస్మి న మే కార్యం తేన చపలేనేతి క్షణమి
వ సంకల్పమకరోత్ ॥ ౧౪౫౫ ॥ కృతసంకల్పా చాన్తర్గతేన మిథ్యావి
నీతే యది మయా న కృత్యమేష గచ్ఛామీతి హృదయోత్కమ్పచలితేన పరి
హసితేవ చన్ద్రాపీడేన తత్పరిత్యాగ సంకల్ప సమకాలప్రస్థితేన కణ్ఠల
గ్నేన పృష్టైవ జీవితేన అవిశేషజ్ఞే పునరపి ప్రక్షాళిత లోచనయా దృశ్య
తామసౌ జనః ప్రత్యాఖ్యానయోగ్యో న వేతి తత్కాలాగతే నాభిహితేవ

బాష్పేణఅపనయామి శ్వాసహేసుభిర్నిర్యావలేపమితినిర్భర్త్సితేవ మనో
భువాపునరపిత థైవచంద్రాపీడాభిముఖహృదయాబభూవ॥౧౪౫౬॥తదేవ
మస్తమితప్రతిసమాధానబలాత్ప్రేమావేశేనాస్వతంత్రీకృతా పరవశే
వోత్థాయ జాలవాతాయనేన తమేవ క్రీడా పర్వత మవలోకయంత్యతి
ష్ఠత్ ॥ ౧౪౫౭ ॥ తత్రస్థాచసాతమానందజల వ్యవధానా ద్విగ్నేవస్మృ
త్యాదదర్శనచక్షుషా ॥ ౧౩౫౮ ॥ అంగుళీగళిత స్వేదపరామర్శ భీతేవ
చింతయాలిలేఖన చిత్రతూలికయా॥ ౧౪౫౯॥ రోమాంచతిరోధానశంకి
తేవహృదయేనాలిలింగనవక్షసా ॥ ౧౩౬౦ ॥ తత్సంగమ కాలాతి పాతా
సహేవమనాగమాగమాయనియుక్తవతీనపరిజనమ్ ॥౧౪౬౧॥ చంద్రాపీ
డోపిప్రవిశ్యస్వచ్ఛందంకాదంబరీహృదయమివద్వితీయం మణిగృహంశిలా
తలాస్తీర్ణాయాముభయత ఉపర్యుపరివివేశిత బహూపధానాయాంకు
థాయాం నిషత్య కేయూరకేణోత్సంగేగృహీతచరణ యుగళస్తాభిర్య
థాదిష్టేషు భూమిభాగేషూపవిష్టాభిః కన్యకాభిఃపరివృతో డోలాయమా
నేనచేతసా చింతాం వివేశ ॥ ౧౪౬౨ ॥ కింతావదస్యాగంధర్వ రాజదు
హితుః కాదంబర్యాస్సహభువ ఏతేవిలాసా ఏవేదృశాః సకలలోకహృద
యహారిణః ॥ ౧౪౬౩ ॥ ఆహోస్విదనారాధిత ప్రసన్నేన భగవతా మ
కరకేతునా మయినియుక్తాః ॥౧౪౬౪ ॥ యేనమాంసాస్రేణ సరాగేణా
కూణిత త్రిభాగేణ హృదయాంతఃపతత్ స్మరశరకుసుమరజోరూషితేనే
వ చక్షుషా తిర్యగ్విలోకయతి ॥౧౪౬౫ ॥ మద్విలోకితాచ ధవళేనస్మితా
లోకేన దుకూలేనేవలజ్జయాత్మానమావృణోతి॥ ౧౪౬౬॥ మల్లజ్జాపివర్త
మానవదనాచ ప్రతిబింబప్రవేశలోభేనేవకపోలదర్పణమర్పయతి॥ మద
వకాశదాయినోహృదయస్య ప్రథమావినయలేఖామివకరరుహేణశయ
నాంకేలిఖతి ॥ ౧౪౬౮ ॥ మత్తాంబూలవీటికోపనయనఖేదవిధుతేనరక్తో
త్పలభ్రమభ్రమద్భ్రమరబృందేనకరతలేన స్విన్నం ముఖమివ గృహీతత
మాలపల్లవేనేవవీజయతి ॥౧౪౬౯॥ పునశ్చాచింతయత్ప్రాయేణమాను
ష్యకసులభాలఘుతామిథ్యా సంకల్పసహస్రైరేవమాయాస్యమాంవిప్ర
లభతే లుప్తవివేకోయౌవనమదోమదనోవా ॥ ౧౪౭౦ ॥ యత స్తిమిరోప
హతేవయూనాం దృష్టిరల్పమపికలుషంమహత్పశ్యతి ॥ ౧౪౭౧ ॥ స్నేహ
లవోపి వారిణేవనవయౌవనమదేన దూరంవిస్తార్యతే ॥౧౪౭౨॥ స్వయ

ముత్పాదితానేక చింతాశతాకులాకవిబుద్ధిరివతరళతాన కించిన్నోత్ప్రే
క్షతే ॥౧౪౭౩॥ నిపుణమన్మథగృహీతాచిత్రవతీవ కేవలతరుణచిత్తవృత్తిర్న
కించిత్కాలిఖతి ॥౧౪౭౪॥ సంజాతరూపాభిమానాకులబేవాత్మసంభావ
నానక్వచిత్కాత్మానమర్పయతి ॥ ౧౪౭౫॥ స్వప్నఇవాననుభూతమపిమనో
రథోదర్శయతి ॥ ౧౪౭౬ ॥ ఇంద్రజాలపింఛికేవాసంభావ్యమపిప్రత్యా
శాపురఃస్థాపయతి॥ ౧౪౭౭॥ భూయశ్చచింతితవాన్ కిమనేనవృథైవమ
నసా ఖేదితేనయది సత్యమేవేయం ధవళేక్షణా మయ్యేవం జాతవృత్తిస్త
దానచిరాత్ సపైవై నామ ప్రార్థితానుకూలోమన్మథః ప్రకటీకరిష్యతి స
ఏవాస్య సంశయస్యచ్ఛేత్తాభవిష్యతి ॥ ౧౪౭౮ ॥ ఇత్యవధార్యోత్థాయో
పవిశ్యచ తాభిః కన్యకాభిః సహాక్షైర్లగ్నైశ్చ విపంచీవాద్యైశ్చ పాణవి
కైశ్చ స్వరసందేహవివాదైశ్చ సుభాషితగోష్ఠీభిశ్చాన్యైశ్చ తైస్తైరా
లాపైఃసుకుమారైః కలావిలాసైఃక్రీడన్నాసాం చక్రే ॥ ౧౩౭౯ ॥ ము
హూర్తంచ స్థిత్వానిర్గమ్యోపవనాలోకనకుతూహలక్షిప్తచింతః క్రీ
డాపర్వతకశిఖరమారురోహ ॥ ౧౪౮౦ ॥ కాదంబరీతు తంద్రష్టుమిచ్ఛా
యతీతిమహాశ్వేతాయాః కిలవక్తుం న శక్యవలోకయితుంవిముచ్యతంగవాక్షమ
నంగక్షిప్తచిత్తాసౌధస్యోపరితనం శిఖరమారురోహ॥ ౧౪౮౧॥ తత్రచవి
రళపరిజనాసకలశశిమండలపాండురేణాతపత్రేణ హేమదండేన నివార్య
మాణాతపాచతుర్భిర్వాలవ్యజనైశ్చ ఫేనశుచిభిరుద్ధూయమానై రుపవి
జ్య మానాశిరసి కుసుమగంధలుబ్ధేనభ్రమతాభ్రమరకులేన దివాపినీలావ
కుంఠనేనచంద్రాపీడాభిసరణవేషాభ్యాసమివకుర్వతీకైలాసశిఖరఇవ గౌ
రీముహుశ్చామరశిఖాంసమాసజ్యముహుశ్ఛత్రదండమవలంబ్యముహుస్త
మాలికాసకంఠేకరౌవిన్యస్యముహుర్మదలేఖాంసఖీంపరిష్వజ్యముహుః
పరిజనాంతరిత సజలదేహానత్రత్రిభాగేణ ముహురావలిత త్రివళీవల
యాపరివృత్యముహుఃప్రతీహారీవేత్రలతాశిఖరే కపోలంనిధాయ ముహు
ర్నిశ్చలకరవిధృతా మధరపల్లవేవీటికాం వినివేశ్య ముహురుద్ఘూర్ణిత క
ర్ణోత్పల ప్రహారపలాయమాన పరిజనానుసరణదత్త కతిపయ పదా
విహస్యతం విలోకయంతీతేనచ విలోక్యమానా మహాంతమపి కాలమతి
క్రాంతంనాజ్ఞాసీత్ ॥ ౧౪౮౨ ॥ ఆరుహ్యాచప్రతీహార్యానివేదితమహాశ్వే
తా ప్రత్యాగమనాత్తస్మాదవతతార ॥౧౪౮౩॥ స్నానాదిషు మందాపి

మహాశ్వేతానురోధేనదివసవ్యాపార మకరోత్ ॥ ౧౪౮౪ ॥ చంద్రాపీ
డోపి తస్మాదవతీర్య ప్రథమవిసర్జితేనైవ కాదంబరీ పరిజనేన నిర్వర్తి
త స్నానవిధిర్నిరుపహతశిలాతలార్చితాభి మతదైవతగ క్రీడాపర్వతక ఏ
వ సర్వమాహారాదికమహః కర్మ చ చక్రే ॥ ౧౪౮౫ ॥ క్రమేణచకృతాహా
రః క్రీడాపర్వతకప్రాగ్భాగ భాజిమనోహారిత హరితే హరిణీరోమంథ ఫేన
శీక రాసారసేసీ రాయుధ హలభయనిశ్చలకాళిందీజలత్విష తరుణీచరణాల
క్తకరసశోణశోచిషికుసుమరజస్సికతిలతలే లతామండపోపగూఢే శిఖండి
తాండవసంగీతగృహే మరకతశిలాతలేసముపవిష్టోదృష్టవాన్ సహసైవాంతి
బహుళ ధామ్నాధవళేనాలోకేన జరేసేన నిగ్రాహ్యమానందివసంమృణా
ళధవళేనేవ పీయమాన మాత పంక్తిరోదేనేవ ప్లావ్యమానాం చహిమచం
దనరసవర్షేణేవసిచ్యమానాన్ దిగంతాన్ సుధయేవ విలిప్యమానమం
బరతలమ్ ॥౧౪౮౬॥ ఆసీచ్చాస్యమనసికిముఖలుభగవానోషధీపతిరాకాం
డఏవశితాంశురుదితో భవేదుతయంత్ర విక్షేపవిశీర్యమాణ పాండుర
జల ధారా సహస్రాణి ధారా గృహాణి ముక్తాని ఆహో స్విదనిలవి
కీర్యమాణశీకరధవళితభువనాంబరసింధుధరాతలమవతీర్ణేతి॥౧౪౮౭॥
కుతూహలాచ్చాలోకానుసారప్రహితచక్షురద్రాక్షీత్ । అనల్ప కన్యకా
కదంబపరివృతాంధ్రియమాణధవళాతపత్రాముద్ధూయమాన చామరద్వ
యాంకాదంబరీ ప్రతీహార్యావామ పాణినా నేత్రలతా గర్భేణాద్రేణ వ
స్త్రశకలావచ్ఛన్న ముఖం చందనానులేపన సనాథం నారికేళ సముద్గక
ముద్వహంత్యా దక్షిణకరేణ దత్తహస్తావలంబాం కేయూరకేణచనిశ్వా
సహార్య నిర్మోకశుచినీధౌతేకల్పలతాదుకూలెదధతా నివేద్యమానమా
ర్గాం మాలతీకుసుమ దామాధిష్ఠిత కరతలయాచ తమాలికయానుగమ్య
మానామాగచ్ఛంతీంమదలేఖామ్ ॥ ౧౪౮౮ ॥ తస్యాశ్చ సమీపేతరళి
కామ్ ॥ ౧౪౮౯॥ తయాచసితాంశుకోపచ్ఛదేపటలకేగృహీతంధవళతా
కారణమివక్షీరోదస్య సహాభువమివచంద్రమసఃమృణాళదండమివనారా
యణనాభిపుండరీకస్య మందరక్షోభవిక్షిప్తమివామృత ఫేనపిండనికరంవా
సుకేనిర్మోకమివ మథనశ్రమోజ్ఝితంహాసమివ శ్రియఃకులగృహావిమో
గగళితం మందరమథన విఖండితా శేషశశికలాఖండసంచయమివసంహ్రా

తం ప్రతిమా తారాగణమివ జలధి జలాదుద్ధృతం దిగ్గజకర శీకరాసార పుంజీభూతం నక్షత్రమాలాభరణమివ మదనద్విపస్య శరన్మేఘ శకలైరివ కల్పితం కాదంబరీరూప వశీకృత మునిజన హృదయైరివ నిర్మితం గుణ మివ సర్వరత్నానాం యశోరాశిమివైకత్ర ఘటితం ప్రతిపక్షమివ చంద్ర మసః జీవితమివ జ్యోత్స్నాయాః లక్ష్మీహృదయమివ నళినీదళగళజ్జలబిం దువిలాపతరళే ముక్తాశ్రితమివ మృణాళవలయ ధవళీకరం శరచ్ఛశిన మివ ఘనముక్తాం సనివహాభవళితదిఙ్ముఖం మందాకినీప్రవాహమివ సురయు వతికుచ పరిమళవాహినం ప్రభాపక్షాణమతి తారం హారమ్॥౧౮౯౧॥ దృష్ట్వా చాయమస్య చంద్రాపీడః చంద్రాతపద్యుతి మునోధవళిమ్నః కారణ మితి తన్మనసా నిశ్చిత్య దూరాదేవ ప్రత్యుత్థానాదినా సముపచితోపచా రక్రియేణ మదలేఖానానీతం తం ప్రతిజగ్రాహ ॥ ౧౮౯౨ ॥ సా తు తస్మి న్నేవ మరకతగ్రావణి ముహూర్తముపవిశ్య స్వయముత్థాయ తేన చంద నాంగరాగేణానులిప్య తేచ క్షౌమదుకూలే పరిధాప్య తైశ్చ మాలతీకుసుమదా మభిరారచిత శేఖరం కృత్వా తం హారమానాయ్య చంద్రాపీడ మువాచ ॥ కుమార! అతిమేయ మపహసితాహంకార కాంతా పేశలతా ప్రీతిపరవశం జ నం కమివ న కారయతి ॥ ౧౮౯౩ ॥ ప్రశ్రయ ఏవ తేదదాత్యవకాశం మేవం విధానామ్ ॥ అనయా చాకృత్యా కస్యాసి న జీవితస్వామీ ॥ అనేన చాకార ణావిష్కృత వాత్సల్యేన చరితేన కస్య న బంధుత్వమధ్యారోపయసి॥౧౮౯౪॥ ఏషా చ తే ప్రకృతిమధురా వ్యవహృతిః కస్య న వయస్యతా ముత్పాదయతి॥ ౧౮౯౫ ॥ కింవా న సమానాయాసయంత్యమీ స్వభావ సుకుమారవృత్తయో భవ ద్గుణాః ॥ ౧౮౯౬ ॥ త్వన్మూర్తిరేవాత్రోపాలంభమర్హతి యా ప్రథమ దర్శన ఏవ విస్రంభముపజనయతి ॥ ౧౮౯౭ ॥ ఇతరథా హి త్వద్విధే సకల భువన ప్రథిత మహిమ్ని ప్రయుజ్యమానం సర్వమేవానుచిత మివాభాతి॥ ౧౮౯౮ ॥ తథా సంభాషణమప్యధికకరణమివాపతతి ఆదరోపి ప్రభుతా భిమానమివానుమాపయతి ॥ స్తుతిరప్యాత్మోత్సేకమివ సూచయతి। ఉపచా రోపి చపలతామివ ప్రకాశయతి । ప్రీతిరప్యాత్మజ్ఞతా మివ జ్ఞాపయతి। విజ్ఞాపనాపి ప్రాగల్భ్యమివ జ్ఞాయతే। సేవాపి చాపలమివ దృశ్యతే। దాన మపి పరిభవ ఇవ భవతి ॥ ౧౮౯౯ ॥ అపిచ స్వయం గృహీత హృదయానాము

కిందీయతే జీవితేశ్వరాయ కింప్రతిపాద్యతే ప్రథమకృతాగమనస మహోప
కారస్య కాతే ప్రత్యుపక్రియాదర్శన దత్తజీవితఫలస్య సఫలమాగమనం కే
న తే ప్రియతే ॥ ౧౫౦౯ ॥ ప్రణయితాంచానేనవ్యపదేశేన దర్శయతి కా
దంబరీనవిభవం అప్రతిపాద్యహి పరస్వతాసజ్జనవిభవానామాస్త్రాంతా
వద్విభవః ॥౧॥ భవాదృశస్య దాస్యమప్యంగీకుర్వాణా నాకార్యకారిణీతినియు
జ్యతే ॥ ౨ ॥ దత్వాత్మానమపివంచితానభవతి జీవితమప్యర్పయిత్వానప
శ్చాత్తప్యతే ॥ ౩ ॥ ప్రణయిజనప్రత్యాఖ్యానపరాఙ్ముఖీచ దాక్షిణ్యపరవ
తీ మహాత్మానతామ్ ॥౪॥ నచ తాదృశీభవతియాచమానానాం యాదృశీదద
తాంలజ్జా ॥ ౫ ॥ యత్సత్యమమునావ్యతికరేణకృతాపరాధమివత్వయ్యా
త్మానమవగచ్ఛతి కాదంబరీ ॥౬॥ తదయమమృతమథనసముద్భూతానాం
సర్వరత్నానామేకః శేషఇతి శేషనామాహారోమునైవ హేతునా బహుమ
తో భగవతాం భసాంపత్యాగృహముపగతాయ ప్రచేతసే దత్తః పాశ
భృతాపిగంధర్వరాజాయ గంధర్వరాజేనాపికాదంబర్యై తయాపిత్వద్వ
పురస్యానురూపమాభరణస్యేతి విభావయంత్యానభస్తల మేవోచితం సు
ధాసూతేర్ధామనథ రేత్యవధార్యానుప్రేషితః ॥ ౭ ॥ యద్యపి నిజగుణ
గణాభరణభూషితాంగయష్టయోభవాదృశాః క్లేశహేతుమితరజన బహు
మతమాభరణభారమంగేషు నారోపయంతి తథాపి కాదంబరీప్రీతిరత్రా
రణమ్ ॥ ౮ ॥ కింనకృతమురసిశిలాశకలంకౌస్తుభాభిధానం లక్ష్మ్యాః సహ
జమితిబహుమానమావిష్కుర్వతాభగవతాశార్ఙ్గపాణినా ॥౯॥ నచనారా
యణోత్రభవంతమతిరిచ్యతేనాపి కౌస్తుభమణిరణునాపి గుణలవేన శేష
మతిశేతేన చాపికాదంబరీమాకారానుకృతికలయాప్యల్పీయస్యా లక్ష్మీర
నుగంతుమలమతోహారతీయమిమంబహుమానంత్వత్తః నచాభూమిరేషా
ప్రీతిప్రసరస్య నియతంచభవతాభగ్నప్రణయామహాశ్వేతామపి అంశ
సహస్రైః ఖేదయిత్వాత్మానముత్ప్రేక్ష్యతి అతఏవమహాశ్వేతాతరళికా
మపీమంహారమాదాయత్వత్సకాశంప్రేషితవతీ ॥౧౦॥ తయాపిక్షమాత్రస్య
సందిష్టమేవనఖలు మహాభాగమనసాపి కార్యః కాదంబర్యాః ప్రథమప్రణ
యప్రసరభంగఇత్యుక్త్వాచ తారాచక్రమివ చామీకరాచలస్యతటే తంత
స్యవక్షఃస్థలేబబంధ ॥ ౧౧ ॥ చంద్రాపీడస్తువిస్మయమానఃసబహుమానం
ప్రత్యవాదీత్ ॥ ౧౨ ॥ మదలేఖేకిముచ్యతేనిపుణాసిజానాసిగ్రాహయితుం

త్త్రావకాశమపహరన్త్యా కృతం వచసి కౌశలమ్ ॥ ౧౩ ॥ అయి ముగ్ధే కేవయమాత్మనః కేవా వయం గ్రహణస్య గ్రహణస్యాగతా ఖల్వియమస్తం కథాసౌజన్యశాలినీభిర్భవతీభిరుపకరణీకృతో యం జనో యథేష్టమిష్టేష్వనభిష్టేషు వా వ్యాపారేషు వినియుజ్యతామతిదక్షిణాయాః ఖలు దేవ్యాః కాదమ్బర్యా నిదాక్షిణ్యమపి గుణా న కించిన్న దాసీ కుర్వన్తీత్యుక్త్వా చ కాదమ్బరీసంబద్ధాభిరేవ కథాభిస్సుచిరం స్థిత్వా విసర్జయాం బభూవ మదలేఖామ్ ॥ ౧౪ ॥ అనతిదూరంగతాయాం చ తస్యాం క్రీడాపర్వతకగతముదయగిరిగతమివ చన్ద్రమసం చన్దనదుకూలహారధవళం చన్ద్రాపీడం ద్రష్టుముత్సారితవేత్రిచ్ఛత్రచామరచిహ్నా నిషిద్ధాశేషపరిజనానుగమనా తమాలికాద్వితీయా చిత్రరథసుతా పునరపి తదేవ సౌధశిఖరమారురోహ ॥ ౧౫ ॥ తత్రస్థా చ పునస్తథైవ వివిధవిలాసతరంగితైర్విలోకితైర్జహారాస్య మనః ॥ ౧౬ ॥ తథాహి ముహుర్నితంబబింబన్యస్తవామహస్తపల్లవా అంసప్రావృతాంశుకానుసారప్రసారితదక్షిణకరా నిశ్చలతారకాలిఖితేవ ముహుర్జృమ్భికారమ్భదత్తోత్తానకరతలతయా తద్గాత్రస్ఖలనభియా నిరుద్ధవదనేవ ముహురంశుకపల్లవతాడితనిశ్వాసామోదలుబ్ధమధుకరముఖరతయా ప్రస్తుతాహ్వానేవ ముహురనిలగళితాంశుకసంవరణసంభ్రమద్విగుణీకృతభుజయుగళప్రావృతపయోధరతయా దత్తాలింగనసంజ్ఞేవ ముహుః కేశపాశాకృష్టకుసుమపూరితాంజలిసమాఘ్రాణలీలయా కృతనమస్కారేవ ముహురుభయతర్జనీభ్రమితముక్తాప్రాలంబతయా నివేదితహృదయోత్కలికోద్గమేవ ముహురుపహారకుసుమస్ఖలనవిధుతకరతలతయా కథితకుసుమాయుధశరప్రహారవేదనేవ ముహుర్గళితరశనానిబిడనియమితచరణతయా సంయమ్యార్పితేవ మన్మథేన ముహుశ్చలితోరుపిధృతశిథిలదుకూలా క్షితితలదోలాయమానాంశుకైకదేశాచ్ఛాదితకుచా చకితపరివర్తనత్రుట్యత్త్రివలీలతా అంసస్రస్తచికురకలాపసంకలనాకులకరకమలా కటాక్షక్షేపధవళీకృతకర్ణోత్పలం విలక్షస్మితసుధాధూళిధూసరితకపోలం సాచీకృతవదనమనేకరసభంగభంగురం విలోకయన్తీ తావదవతస్థే యావదుపసంహృతాలోకో దివసో బభూవ ॥ ౧౭ ॥ అథ హృదయసితకమలినీరాగేణేవ రజ్యమానే రాజీవజీవితేశ్వరే సకలలోకచక్రవాళచక్రవర్తిని భగవతి పూష్ణి క్రమేణ చ దినపరిలంబనరోషరక్తాభిః కామినీదృష్టి

భిరివ సంక్రమితశోణిమ్ని వ్యోమ్ని సంహృతశోచిషి జాతే జరఠహారీతహారిత హయే హారితవాజిని రవి విరహమీలిత సరోజ సంహతిషు హరితాయమానేషు కమలవనేషు శ్వేతాయమానేషు కుముదషండేషు లోహితాయమానేషు దిఙ్ముఖేషు నీలాయమానే శర్వరీముఖే శనైః శనైశ్చ పునర్దినశ్రీసమాగమాశాభిరివానురాగిణీభిః సహైవ దీధితిభిరదర్శనతాముపగతే భగవతి గభస్తిమాలిని తత్కాలవిజృంభితేనచ కాదంబరీహృదయరాగరససాగరేణేవాపూరితే సంధ్యారాగేణ జీవలోకే కుసుమాయుధానలదహ్యమాన చక్రవాక హృదయ సహస్రధూమ ఇవ జనిత మానినీ నయనాసారవారిణి విస్తీర్యమాణే తరుణ తమాలత్విషి తిమిరే దిక్కరికరాకీర్ణ శీకరాసార ఇవ శ్వేతాయమాన తారాగణే గగనే జాతాయాం చాదర్శనక్షమాయాం సౌధశిఖరాదవతతార కాదంబరీక్రీడాపర్వతక నితంబాచ్చ చంద్రాపీడః ॥ ౧౭ ॥ తతో నచిరాదివ గృహీతపాదః ప్రసాద్యమాన ఇవ కుముదినీభిః కలుషముఖీః కుపితా ఇవ ప్రసాదయన్నాశాః ప్రబోధాశంకయేవ పరిహరన్ సుప్తాః కమలినీః లాంఛనచ్ఛలేన నిశామివ హృదయేన సముద్వహన్ రోహిణీచరణతాడనలగ్నమలక్తకరసమివోదయరాగం దధానః తిమిరనీలాంబరాం దివమభిసారికామివోపసర్పన్ అతివల్లభతయా వికిరన్నివ సౌభాగ్యముదగాత్ భగవానీక్షణోత్సవః సుధాసూతిః ॥౧౯॥ ఉచ్ఛ్రితే చ కుసుమాయుధాధిరాజ్యైకాతపత్రే కుముదినీవరే విభావరీవిలాసదంతపత్రే శ్వేతభానావధవళిత దిశి దంతిదంతాదివోత్కీర్ణే భువనే చంద్రాపీడశ్చంద్రాతపనిరంతరతయైవ కుముదమయ్యా ఇవ గృహకుముదిన్యాః కల్లోలధౌతసుధాధవళసోపానే తనుతరంగతాళవృంతవాతవాహిని సుప్తహంసమిథునే విరహవాచాల చక్రవాకయుగళే తీరే కుముదదళావళీభిః పర్యంతలిఖిత దంతపత్రలతమవదాతసింధువారదామోపహారం హరిచందనరసైః ప్రక్షాళితం కాదంబరీ పరిజనోపదిష్టం ముక్తాశిలాపటం చంద్రశీతలమధిశిశ్యే ॥ ౨౦ ॥ తత్రస్థస్య చాస్యాగత్యాకథయత్ కేయూరకః దేవీ కాదంబరీ దేవం ద్రష్టుమాగతేతి ॥ ౨౧ ॥ అథ చంద్రాపీడః ససంభ్రమముత్థాయాగచ్ఛంతీం అల్పసఖీజనపరివృతాం అపనీతాశేష రాజచిహ్నాం ఇతరామివైకావళీమాత్రాభరణాం అచ్ఛాచ్ఛేన చందనరసేన ధవళీకృత తనులతాం ఏకకర్ణావసక్తదంతపత్రాం ఇందుకళా కలికా

కోమలం కర్ణపూరీకృతంకుముదదళం దధానాంజ్యోత్స్నా ఇవశుచినీ కల్ప
ద్రుమ దుకూలేబిభ్రతీంత తాంబూలరమణీయేన వేషేణ సాక్షాదివచంద్రోద
యదేవతాంమదలేఖయాద త్తహస్తావలంబాం కాదంబరీమపశ్యత్॥౨౨॥ఆ
గత్యచ సాప్రీతిపేశలతాం దర్శయంతీ ప్రాకృతేవపరి జనోచితే భూత
లేసముపావిశత్ ॥ ౨౩ ॥ చంద్రాపీడోపి కుమార అధ్యాస్యతాం శిలా
తల మేవేత్యసకృదనుబధ్యమానోపి మదలేఖయాభూమిమేవాభజత॥౨౪॥
అథసర్వాసు దాసీవాసు తాసుముహూర్తమివ స్థిత్వా వక్తుముప చక్రమే
చంద్రాపీడః ॥ ౨౫ ॥ దేవిదృష్టిపాతమాత్ర ప్రీతేదాసజనేసంభాషణా
దికస్యాపి ప్రసాదస్యావా స్త్యేవ కాశః కిముతైతావతోనుగ్రహస్య ॥౨౬॥
నఖలుచింతయన్నపినిపుణంతమాత్మనో గుణలవమవలోకయామి యస్యా
యమనురూపానుగ్రహాతిరేకః ॥ ౨౭ ॥ అతిసరళా తవేయ మపగతాభి
మానమధురాసుజనతాయదభినవసేవకజనేప్యేవమనురుధ్యతే॥౨౮॥ప్రా
యేణమాముపచారహార్యమదక్షిణం దేవీ మన్యతేధన్యాఃఖలు పరిజనస్తేయ
ప్యోపరినియంత్రిణాస్యాత్॥౨౯॥ ఆజ్ఞాసంవిభాగకరణోచితే భృత్యజనే
కఇవాదరః ॥ ౩౦ ॥ పరోపకారోపకరణం శరీరం తృణలవలఘుచ జీవి
తమత్రమేత్యాత్ప్రతిపత్తిభిరుపాయనీకర్తుమాగతాన్సేవయమెతే శరీర
మిదమేతజ్జీవితమేతానీంద్రియాణిఏతేషామన్యతర దారోపయపరిగ్రహే
ణ గరీయస్త్వమితి ॥ ౩౧ ॥ అద్వైవం వాదినోస్య వచనమాక్షిప్య మదలే
ఖాసస్మితమవాదీత్ ॥ ౩౨॥ కుమారభవతు అతిమంత్రణయా ఖిద్యతేస
ఖీఖలు సవ్రీడా కాదంబరీకిమర్థంనైవముచ్యతె సర్వం ఇదమంతరేణాపి
వచనమనయాపరిగృహీతం కింపునరమునోపచారఫల్గునా వచసా సందే
హడోలామారోప్యతఇతి ॥ ౩౩ ॥ స్థిత్వాచ కంచికాలం కృత ప్రస్తా
వాకథం రాజాతారాపీడః కథం దేవి విలాసవతీ కథమార్యః శుకనాసః
కీదృశీచోజ్జయినీకియత్యధ్వనిసాచకీదృగ్భారతం వర్షం రమణీయోవామ
ర్త్యలోకఇత్యశేషం పప్రచ్ఛ ॥ ౩౪ ॥ ఏవం విధాభిశ్చాన్యాభిః కథాభిః
సుచిరం స్థిత్వోత్థాయ కాదంబరీ కేయూరకం చంద్రాపీడ సమీపశాయి
నం సమాదిశ్య పరిజనంచ శయనసౌధశిఖర మారురోహ ॥ ౩౫॥ తత్ర
చసితదుకూలవితానతలాస్తీర్ణం శయనీయమలంచకార ॥ ౩౬ ॥ చం
ద్రాపీడోపి తస్మిన్నేవ శిలాతలే నిరభిమానతా మభిరూపతా మతిగంభీర

తాంచ కాదంబర్యాః నిష్కారణ వత్సలతాంచ మహాశ్వేతాయాః సుజ
నతాంచ మదలేఖాయాః మహానుభావతాంచ పరిజనస్య అతిసమృద్ధించ
గంధర్వ రాజలోకస్య రమ్యతాంచ కింపురుష దేశస్య మనసాభావయన్
కేయూరకేణ సంవాహ్యమానచరణః క్షణాదివక్షణదాం క్షపితవాన్ ॥ ౩౭
అథక్రమేణ కాదంబరీదర్శన ప్రజాగర ఖిన్నః స్వప్తుమివ తాల తమాల
తాళీ కదళీ కందళినీం ప్రవిరళ కల్లోలానిలశీతలాం వేలావనరాజిమవత
తార తారాపతిః ॥ ౩౮ ॥ అభ్యర్ణ విరహవిధురస్యచ కామిజనస్య ని
శ్వసితైరివోష్ణైర్గ్లానిమనీయత చంద్రికా ॥ ౩౯ ॥ చంద్రాపీడవిలోకనా
రూఢమదనవకుసుమదలోదరకేసరికాంచనజేషు నిపపాతలక్ష్మీః ॥ ౪౦ ॥
క్షణదాపగమే చస్మరశ్వాసమివసితోత్పల ప్రహారాణా ముత్కిరితే
ష్వివ క్షామతాం వ్రజత్సు పాండుతనుషు వాసగృహప్రదీపేషు అనవరత
శరక్షేపక్షీణాసంగ నిశ్వాస విభ్రమేషు వహత్సు తరులతా కుసుమ పరి
మళేషు ప్రభాతమారుతేష్వసుమందరగిరిలతాగృహాంగనానిచభియేవభజం
తీష్వరుణోదయోపప్లవినీషు తారకాసు క్రమేణచ సముద్గత చక్రవాకహృ
దయనివాస లగ్నానురాగమివాలోహితం మండల ముద్వహతి సవితరి
చంద్రాపీడః శిలాతలాదుత్థాయ ప్రక్షాళితముఖకమలః కృతసంధ్యానమ
స్కృతిర్గృహీత తాంబూలః కేయూరక విలోకయ దేవీకాదంబరీప్రబుద్ధా
నవాక్వవాతిష్ఠతీత్యవోచత్ ॥ ౪౧॥ గతప్రతినివృత్తేనచతేన దేవ మందర
ప్రాసాదస్యాధస్తాదంగణసౌధ వేదికాయాం మహాశ్వేతయా సహావతిష్ఠ
తఇత్యావేదితే గంధర్వరాజతనయామాలోకయితుమాజగామ ॥ ౪౨॥ ద
దర్శచ ధవళభస్మకృతలలాటికాభిరక్షమాలికాపరివర్తన ప్రచల కరత
లాభిః పాశుపతవ్రతధారిణీభి ర్ధాతురాగారుణాంబరాభిశ్చ పరివ్రాజి
కాభిః పరిణత తాలఫలవల్కలలోహితవస్త్రాభిశ్చ రక్తపటవ్రత వాహినీ
భిః సితవసననిబిడనిబద్ధ స్తన పరికరాభిశ్చ శ్వేతపటవ్యంజనాభి ర్జటాజిన
మౌంజీవల్కలాషాఢధారిణీభిర్వర్ణిచిహ్నాభిస్తాపసీభిః సాక్షాదివమంత్ర
దేవతాభిః పఠంతీభి ర్భగవతశ్శౌద్ధోదనేస్త్ర్యంబకస్యాంబికాయాఃకా
ర్తికేయస్య విష్టరశ్రవసోజినస్యార్యా విలోకితేశ్వరస్యార్హతో వైశ్వదే
వస్య మార్తండస్య విరించస్య పుణ్యాఃస్తుతీరుపాస్యమానాం అంతఃపు
రాభ్యర్హితాశ్చ సాదరం నమస్కారై రాభాషణై రభ్యుత్థానై రాసన్న

వేత్రాసనదానైశ్చ దర్శనాగత గంధర్వరాజబాంధవవృద్ధాః సమ్భాస
యన్తీం మహాశ్వేతాం పృష్ఠతశ్చ సముపవిష్టేన కిన్నరమిథునేన మధురా
భ్యాం వంశాభ్యాం దత్తతాలే కలగిరా గాయన్త్యా నారదదుహిత్రా ప్రప
ఠ్యమానే చ సర్వమంగళే మహీయసి మహాభారతే దత్తావధానాం పురో ధృ
తే చ మణిదర్పణే తాంబూలరాగబద్ధపృష్ఠికాంధకారితాభ్యన్తరం దశ
నజ్యోత్స్నాసిక్తమున్మృష్టమధూచ్ఛిష్టపట్టపాటలమధరం విలోకయన్తీం
శైవలత్పక్షయాచకేణ కర్ణపూరశిరీషప్రేషితోత్తానవిలోచనేన బద్ధమండలం
భ్రమతా భవనకలహంసేన ప్రభాతశశినేవ క్రియమాణగమనప్రణామ
ప్రదక్షిణాం కాదంబరీం చ ॥ ౪౩ ॥ సముపసృత్య కృతనమస్కారస్తస్యా
మేవ సుధావేదికాయాం విన్యస్తమాసనం భేజే స్థిత్వా చ కంచిత్కాలం మ
హాశ్వేతాయా వదనం విలోక్య స్ఫురితకపోలోదరం మందస్మితమకరోత్ ॥ ౪౪
అసౌ తు తావత్తైవ విదితాభిప్రాయా కాదంబరీమబ్రవీత్ ॥ ౪౫ ॥ సఖి భవ
త్యా గుణైశ్చంద్రాపీడశ్చంద్రకాంత ఇవ చంద్రమయూఖై రార్ద్రీకృతో న
శక్నోతి వక్తుం జిగమిషతి ఖలు కుమారః ॥ ౪౬ ॥ పృష్ఠతో దుఃఖమవిదిత
వృత్తాంతం రాజచక్రమాస్తే ॥ ౪౭ ॥ అపి చ యువయోర్దూరస్థితయో మి
దానీం కమలినీకమలబాంధవయోరివ కుముదినీ కుముదనాథయోరివ ప్రీతి
రాప్రళయాత్ అతోభ్యనుజ్ఞాతవ్యో భవతేతి ॥ అథ కాదంబరీ సఖి మహాశ్వే
తే స్వాధీనోయం సపరిజనః కుమారస్య స్వ ఇవాంతరాత్మా క ఇహాత్రాను
రోధ ఇత్యభిధాయ గంధర్వకుమారానాహూయ ప్రాపయత కుమారం
స్వాం భూమిమిత్యాదిదేశ ॥ ౪౮ ॥ చంద్రాపీడోప్యుత్థాయ ప్రణమ్య ప్రథ
మం మహాశ్వేతాం తతః కాదంబరీం తస్యాశ్చ ప్రేమస్నిగ్ధేన చక్షుషా మన
సా చ గృహ్యమాణో దేవి కిం బ్రవీమి బహుభాషిణో న శ్రద్దధాతి లోకః స్మ
ర్తవ్యోస్మి పరిజనకథాసు ఇత్యభిధాయ కన్యాంతఃపురాన్నిర్జగామ ॥
కాదంబరీవర్జమశేషః కన్యకాజనో గుణగౌరవాకృష్టః పరవశ ఇవ తం వ్రజ
న్తమాబహిస్తోరణాదనువవ్రాజ ॥ ౫౦ ॥ నివృత్తే చ కన్యకాజనే కేయూర
కేణోపనీతం వాజినమారుహ్య గంధర్వకుమారకైస్తైరనుగమ్యమానో హే
మకూటాత్ । ప్రవృత్తో గంతుమ్ ॥ ౫౧ ॥ గచ్ఛతశ్చాస్య చిత్రరథతనయా
న కేవలమంతర్బహిరపి సైవ సర్వాశానిబంధమాసీత్ ॥ ౫౩ ॥ తథాహి త
న్మయేన మానసేన విరహదుఃఖానుశయా లగ్నామివ పృష్ఠతః కృతమార్గ

గమననిరోధామివపురస్తాత్ నియోగాకులహృదయాం తరలికావేశోత్థి ష్ఠాామివనభసిసమ్యగాలోకయితుం వదనం విరహాతురమానసామివాప స్థితాముర స్థలేతామేవమృగలోచనాం దదర్శ॥ ౫౩ ॥ క్రమేణచప్రాప్య మహాశ్వేతాశ్రమం ॥ అచ్ఛోదసరస్తీరేసన్నివిష్టమింద్రాయుధ ఖురప్రటా నుసారేణైవాగతమాత్మస్కంధావారమపశ్యత్ ॥౫౪ ॥ నివర్తితాశేష గంధర్వకుమారశ్చ సానందేన సకుతూహలేన సవిస్మయేనచ స్కంధా వారవర్తినాజనేన ప్రణమ్యమానః స్వభవనంవివేశ ॥ ౫౫ ॥ సమ్మాని తప్రత్యక్షీకృతాశేషరాజలోకశ్చవైశంపాయనేనపత్రలేఖయాచ సహైవ వంమహాశ్వేతా ఏవం కాదంబరీ ఏవంమదలేఖా ఏవం తమాలికా ఏవంకే యూరక ఇత్యనయైవకథయాప్రాయోదివసమనైషీత్ ॥౫౬ ॥ కాదంబరీ రూపదర్శనద్విష్టేవ నాస్యపురేవప్రీతి మకరోత్ రాజలక్ష్మీః ॥ ౫౭ ॥ తామేవచ ధవళేక్షణాబద్ధరణరణకేనచేతసా చింతయతో జాగ్రతఏవా స్యసాజగామ రాత్రిః ॥ ౫౮॥ అపరేద్యుశ్చ సముత్థితే భగవతిరవావాస్థా నమండపగతః తద్గతేనైవమనసాసహసైవప్రతీహారేణసహప్రవిశంతం కేయూరకందదర్శ ॥౫౯॥ దూరాదేవచక్షితితలస్పర్శినా మౌళినా కృత పాదపతనం ఏహ్యేహీత్యుక్త్వాప్రథమమపాంగవిసర్పిణాచక్షుషాతతో రోమోద్గమేనపశ్చాద్భుజాభ్యాంప్రధావితః ప్రసృతమాలిలింగ గాఢము పావేశయచ్చైనమాత్మనః సమీపఏవ పప్రచ్ఛచస్మిత సుధా ధవళీకృతా క్షరంక్షరత్ప్రీతిద్రవమివవచనమాదృతః॥ ౬౦ ॥ కేయూరక కథయ కుశలినీ దేవీ ససఖీజనాసపరిజనాకాదంబరీ భగవతీ మహాశ్వేతా చేతి॥ అసౌతుతేన రాజసూనోఃప్రీతి ప్రకర్షజన్మనాస్మితేనైవస్నపిత ఇవాను లిప్తఇవ సద్యఏవాపగతాధ్వఖేదః ప్రణమ్యాదృతతరమవోచత్॥౬౧॥ అ ద్యకుశలినీయామేవం దేవః పృచ్ఛతీత్యభిధాయ అపనీయార్ద్రకర్పటా వకుంఠితం విసూత్రసంయత ముఖమార్ద్రచందనపంకస్య స్తబాలమృ ణాళవలయముద్రం నళినీపత్రపుటముదర్శయదుద్ఘాట్యచ తత్ర కాదంబ రీ ప్రహితాన్యభిజ్ఞానాన్యదర్శయత్॥ ౬౩॥ తద్యథామరకత హరింతివ్య పనీతత్వంవిచారుమంజరీభాంజిక్షీరిణీపూగీఫలానిశుకకామినీ కపోలపాం డూని తాంబూలీదళానిహారశిరశ్చంద్రఖండస్థూలశకలంచ కర్పూర మ తిబహుళసృగమదామోదమనోహరంచమలయజవిలేపనమ్॥౬౪॥ అబ్రవీ

చ్ఛచూడామణిచుంబినాకోమలాంగుళివివరవినిర్గతలోహితాంశుజాలె
నాంజలినా దేవమర్చయతి దేవి కాదంబరీ ॥ ౬౫ ॥ మహాశ్వేతాచ సకంఠ
గ్రహేణ కుశలవచసా పర్యస్తశిఖండమాణిక్యజ్యోత్స్నాస్నపిత లలాటే
నచ నమస్కారేణ మదలేఖాక్షితితలఘటితసీమంత మకరికాకోటికోణేన
సకలకన్యాలోకశ్చ సచరణ రజస్స్పర్శేనచ పాదప్రణామేన తమాలికా॥
౬౬ ॥ సందిష్టంచ తవ మహాశ్వేతయా ధన్యాః ఖలు తే యేషాం గతోసిచ
క్షుషోర్విషయం తథా నామ సమక్షం భవత స్సేతుహిమశీతలాశ్చంద్రమయా ఇ
వగుణా విరహే విషమయా ఇవ సంవృత్తాః ॥౬౭॥ స్పృహయంతి ఖలు జ
నాః కథమపి దైవోపపాదితాయై మృత్యూత్పత్తి వాసరాయైవాతీత దివసా
య॥౬౮॥ త్వయా విముక్తం వినివృత్తమహోత్సవాలసమివ వర్తతే గంధ
ర్వరాజనగరమ్ ॥ ౬౯ ॥ జానాసిచ మాం కృతసకలపరిత్యాగాం తథాప్య
కారణపక్షపాతిసంధపంతం ద్రష్టుమిచ్ఛతి అనిచ్ఛంత్యా అపి మే బలాదివ
హృదయమ్॥౭౦॥ అపిచ బలవదస్వశరీరా కాదంబరీ స్మరతిచ। స్మేరాననం
స్మరకల్పం త్వామతః పునరాగమనగౌరవేణాహనీమాం గుణవదభిమా
నినీం కర్తుమ్॥౭౧॥ ఉదారజనాదరో హి బహుమానమారోపయతి ॥౭౨॥
అవశ్యం సోఢవ్యా చేయమస్మద్విధజనపరిచయకదర్థనా కుమారేణ॥౭౩॥
భవత్సుజనతైవ జన్మ యత్యనుచితసందేశప్రాగల్భ్యమ్॥౭౪॥ ఏష దేవస్య శ
యనీయే విస్మృతః శేషో హారః ప్రహిత ఇత్యుత్తరీయ పటాంత సంయుతం
సూక్ష్మసూత్రవివరస్సృతైరంశుసంతానైస్సూచ్యమానం విముచ్య చా
మరగ్రాహిణ్యాః కరే సమర్పితవాన్ ॥ ౭౫ ॥ అథ చంద్రాపీడో మహాశ్వే
తాచరణారాధనతపః ఫలమిదం య దేవం పరిజనేష్వనుస్మరణాధికం ప్రసా
దభారమతిమహాంతమారోపయతి దేవీ కాదంబరీత్యుక్త్వా తత్సర్వం శిరసి
కృత్వా స్వయమేవ జగ్రాహ ॥ ౭౬ ॥ తేనచ కాదంబర్యాః కపోలలావణ్యే
నేవ గలితేన స్మితావలోకేనేవ తసతాముపనీతేన హృదయేనేవ ద్రుతేన
గుణగణేనేవ నిష్యందితేన స్పర్శవతాహ్లాదినా సురభిణా చ విలేపనేనవిల
ప్యత మేవ కణ్ఠే హారమకరోత్॥ ౭౭॥ ఆగృహీతతాంబూలశ్చ ముహూర్తా
దివోత్థాయ వామబాహునా సఖంధదేశే సమవలంబ్య కేయూరకమూర్ధ్వ
స్థిత ఏవ కృతయథా క్రియమాణసమ్మానముదితం ప్రధానరాజలోకం విసృ
జ్యాశనైశ్శనైర్గంధమాదనం కరిణం ద్రష్టుమయాసీత్॥౭౮॥ తత్రచ స్థిత్వా క్ష

ణమివతస్మైస్వయమేవనిజనఖాంశుజాలజటిలంసమృణాళమివశష్పకబల
మవకీర్యవల్లభతురంగమమందురాభిముఖఃప్రతస్థే॥గచ్ఛంశ్చోభయతఃకిం
చిత్కించిదివతిర్యగ్వలితవదనఃపరిజనంవిలోకయాంబభూవ॥అథచిత్రస్థైరి
ప్రతీహారైఃప్రతిషిద్ధాసుగమనేనిఖిలేసముత్సారితేపరిజనే కేయూరకద్వితీ
యఏవమందురాంప్రవివేశ॥ఉత్సారణభయసంభ్రాంతలోచనేషుప్రణమ్యా
పసృతేషుమందురాపాలేషుఇంద్రాయుధస్యపృష్ఠావకుణ్ఠనపటంకించిదేక
పార్శ్వగళితంసమీకుర్వన్నుత్సారయంశ్చకోణితనేత్రత్రిభాగస్యదృష్టివిరో
ధిసంకుచితముకపిలాం కేసరసటాంఖురధోరణీవిన్యస్తచరణోలీలావష్టంమ
న్దురాదారుదత్తదేహభరఃసకుతూహలమువాచ॥కేయూరకకథయమస్మి
ర్గమాదారభ్యకోవావృత్తాంతోగంధర్వరాజకులేకేనవావ్యాపారేణ వా
సరమతినీతవతీగంధర్వరాజపుత్రీకింవాకరోన్మహాశ్వేతాకిమభాషతవా
మదలేఖాకేవాభవన్నాలాపాః పరిజనస్యభవతో వాకోవ్యాపారఆసీదాసీ
ద్వాకాచిదస్మదాశ్రయిణీకథా॥ కేయూరకస్తుసర్వమాచచక్షే దేవప్రా
యతాంనిర్గతేత్వయిహృదయసహస్రప్రయాణపటహాకలకలమివనూపు
రచక్రక్వణితేన కన్యకాంతఃపురేకుర్వతీ దేవీకాదంబరీసపరిజనాసౌధశిఖ
రమారుహ్యతురగధూళిరేఖాధూసరం దేవస్యైవగమనమార్గమాలో
కితవతీ॥ ౮౪ ॥ తిరోహితదర్శనేచ దేవేమదలేఖాస్కంధనిక్షిప్తముఖీప్రీ
త్యాతందిగంతం దుగ్ధోదధిధవలైఃప్లావయంతీవ దృష్టిపాతైః సితాతప
త్రాపదేశేన శశినేవేర్ష్యయానివార్యమాణరవికరస్పర్శాసుచిరంతత్రై
వస్థితవతీ ॥ ౮౫ ॥ తస్మాచ్చరథమపిసఖేదమవతీర్య క్షణమివాస్థాన మండ
పేస్థిత్వోద్ధతాయస్ఖలనభియేవ నివేద్యమానోపహారకుసుమా శబ్దాయమా
నైర్మధుకరైః జలధారాధవళనఖమయూఖోన్ముఖానామనుగళంగళ
ద్భిర్వ్యాలవామైః కంఠబంధానివోపపాదయంతీకేకారవాద్విగ్నాభవనశిఖం
డినాం పదేపదేచకుసుమధవళాంశుకరేణ గృహలతాపల్లవాన్ మనసాచ
దేవస్య గుణగణానవలంబమానాతమేవక్రీడాపర్వతకమాగతవతీ యత్ర
స్థితవాన్ దేవః ॥ ౮౬ ॥ తమపేత్యచదేవోయత్రమరకతశిలా మకరికాప్ర
ణాళప్రస్రవణసిచ్యమానహరితలతామండపేశీకరిణి శిలాతలేస్థితమత్రగ
న్ధోదకపరిషిక్తనాళిజాలజటిలశిలాప్రదేశేస్నాతమత్రకుసుమధూళిసికతి

తేగిరినదీకాననతటేభగవానచిరాంతశ్యామలపాణిరత్రహ్రేపితశశధరరోచి
షిస్ఫాటికశిలాతలేభుక్తమంత్రచంద్రకాంతచందనరసలాంఛనే ముక్తాశైలశి
లాపట్టేసుప్తమితి పరిజనేనపునరుక్తంనివేద్యమానాని దేవస్యైవస్థానచి
హ్నాని పశ్యంతీక్షపితవతీదివసమ్॥ ౮౭॥ దివసావసానేచకథమపిమహాశ్వే
తాప్రయత్నాదనభిమతమపితస్మిన్నేవస్ఫటికమణివేశ్మన్యాహారమకరోత్
౮౮॥ అస్తముపగతేచభగవతిరవావుదితేచంద్రమసితత్రైవచకంచిత్కా
లంస్థిత్వాచంద్రకాంతమయీవచంద్రోదయేప్రత్యాద్రీకృతతనుః చంద్ర
బింబప్రవేశభయేనేవకరౌకపోలయోఃకృత్వా కిమపిచింతయంతీ ముకుళితే
క్షణాత్క్షణమాత్రంస్థిత్వోత్థాయ విమలనఖనిపతితశశిప్రతిమాభర గురూ
ణీవకృచ్ఛ్రాదుత్క్షిపంతీలీలామంథరగమనపటూనిపదాని శయ్యాగృహ
మగాత్ ॥ ౮౯ ॥ శయననిక్షిప్తగాత్రయష్టిశ్చతతః ప్రభృతిప్రబలయా
శిరోవేదనయావిచేష్టమానాతారుణేనచ దాహరూపిణాజ్వరేణఅభిభూ
యమానాకేనాప్యాధినామంగళప్రదీపైఃకుముదాకరైశ్చ సార్ధమనిమీ
లితలోచనాదుఃఖదుఃఖేనక్షణదామనైషీత్ ॥౯౦॥ ఉషసిచ మామాహూ
య దేవస్యవార్తా వ్యతికరోపాలంభాయ సోపాలంభమాదిష్టవతీ॥౯౧॥
చంద్రాపీడస్తదాకర్ణ్యజిగమిషుః అశ్వోశ్వఇతివదన్ భవనాన్నిర్యయౌ॥
౯౨॥ ఆరోపితపర్యాణంచ త్వరితతురగపరిచారకోపనీత మింద్రాయుధ
మారుహ్యపశ్చాదారోప్యపత్రలేఖాం స్కంధావారే స్థాపయిత్వావై
శంపాయనమశేషంపరిజనం నివర్త్యచ అన్యతురగారూఢేనైవ కేయూర
కేణానుగమ్యమానో హేమకూటంయయౌ ॥ ౯౩ ॥ ఆసాద్యచ కాదంబ
రీభవనద్వారమవతతారతురగాత్ ॥ ౯౪ ॥ అవతీర్యచ ద్వారపాలార్పి
తతురంగః కాదంబరీప్రథమదర్శనకుతూహలిన్యాచ పత్రలేఖయాచాను
గమ్యమానః ప్రవిశ్యక్వదేవీకాదంబరీతిష్ఠతీతి సమ్ముఖాగతమన్యతమంవ
ర్షవరమప్రాక్షీత్ ॥ ౯౫ ॥ కృతప్రణామేనచతేన దేవమత్తమయూరస్య
క్రీడాపర్వతకస్యాధస్తాత్కమలవనదీర్ఘికాతీరేవిరచితం హిమగృహమ
ధ్యాస్త ఇత్యావేదితే కేయూరకేణోపదిశ్యమానవర్త్మా ప్రమదవనమధ్యే
నగత్వాకించిదధ్వానంమరకతహరితానాంకదళీవనానాం ప్రభయాశష్పీ
కృతరవికిరణంహారితాయమానం దివసందదర్శ॥ ౯౬ ॥ తేషాంచమధ్యే

నిరంతర నళినీదళచ్ఛన్నం హిమగృహమపశ్యత్ ॥ ౯౭ ॥ తస్మాచ్చ నిష్పతంతమార్ద్రాంశుకచ్ఛలేనాచ్ఛోదజలేనేవ సంపిహితం బాహులతాపినద్ధైర్మృణాళవలయైరాభరణైరివ ధవళితాశయవమాపాండుభిశ్చైక శ్రవణాగ్రమైస్తాటంకీకృతైః కేతకీగర్భదళై రుపహసితదంతపత్రమాలిఖిత దంతపత్రమాలిఖితచందనలలాటికానిముఖారవిందాని బద్ధసౌభాగ్యపదానీవదధానం కృతచందనబిందువిశేషకాంశ్చ దివాపిస్పర్శలోభస్థితేందుప్రతిబింబానివ కపోలానుద్వహంతమపహృతాశేషశిరీషసౌభాగ్యాభిః శైవల మంజరీభిః కృతకర్ణపూరం కర్పూరధూళిధూసరేషు మలయజ రసలవలలితేషు వకుళావలీవలయిషు స్తనేషు న్యస్తనళినీపత్రప్రావరణమనవరతచందనచర్చాప్రణయనపాండురైః సంతాపరోషమృదిత చంద్రకరైరివ కరైః కల్పితమృణాళదండాని బిసతంతుమయాని చామరాణి బిభ్రాణ మున్నాళైశ్చకుముదైః కువలయైః కదళీదళైః కమలినీపలాశైః కుసుమ స్తబకైశ్చాతపత్రీకృతైర్నివారితాతపంజలదేవతానామివ సమూహం వరుణశ్రియామివసమాగమం శరదామివసమాజం సరసీనామిగోష్ఠీబంధం శిశిరోపచారనిపుణం కాదంబర్యాః శరీరపరిచారకం శరీరప్రాయం పరిజన మద్రాక్షీత్ ॥ ౯౮ ॥ తేనచ ప్రణమ్యమానః పాదతలపతనభయాదివ త్వరితాపస్సృతేనదీయమానమార్గః చందనపంకకృత వేదికానాం పుండరీక కలికాఘటిత ఘంటికానాం వికసితసింధువారకుసుమ మంజరీచామరాణాం లంబితస్థూలమల్లికాముకుళహారాణామాబద్ధలవంగ చందనమాలికానాం డోలాయమానకుముద దామధ్వజానాం మృణాళవేత్రహస్తాభి గృహీతరుచిరకుసుమాభరణాభిర్మధులక్ష్మీ ప్రతికృతిభిరివ ద్వారపాలికాభిరధిష్ఠితానాం కదళీతోరణానాంతరేణ ప్రవిశ్య సర్వతోనిస్సృష్ట వృష్టిదృష్టవాన్ ॥ ౯౯॥ క్వచిదుభయతటాంతర్నిఖాతతమాలపల్లవకృత వనలేఖాః కుముదధూళివాలుకాపులినమాలినీశ్చందనరసేన ప్రవర్త్యమానా గృహనదికాః క్వచిన్నిచుళమంజరీరచితరక్తచామరాణాం జలార్ద్రవితానకానాం తలేషు సిందూరకుట్టిమేషు ఆస్తీర్యమాణాని రక్తపంకజ శయనాని- క్వచిదేలారసేన సిచ్యమానానాని స్పర్శానుమేయాభిత్తీని స్ఫటికభవనాని, క్వచిచ్ఛిరీష పక్ష్మకృతశాద్వలానాం మృణాళధారాగృహాణాం శిఖర మారోప్యమాణానాం ధారాకదంబధూళిధూసరితానాం యంత్ర మయూరకా

ణాంకాదంబకాని- క్వచిత్సహకారతరుశక్తై ర్జంబూపల్లవై రాచ్ఛాద్యమానాభ్యంతరాః పర్ణశాలాః- క్వచిత్క్రీడితకృత్రిమ కరికలభయూథకాకులీక్రియమాణాః కాంచనకమలినీకాః క్వచిద్గంధోదక కూపేషు బద్ధకాంచనసుధా పంకకామపీరేషుస్థూలబిసలతాదండఘటిత దండారకాణి కనకకేతకదళజలద్రోణికాని కువలయావలీరజ్జుభిర్గ్రథ్యమానానికమలపత్త్రపుటఘటితఘటీయంత్రకాణి- క్వచిత్స్ఫటికబలాకావలీర్వాంతవారిధారాలిఖితేంద్రాయుధాః సంచార్యమాణా మాయామేఘమాలాః- క్వచిదుపాంత ప్రరూఢపాండుయవాంకురాసు తరుణమాలతీకుట్మల దంతురితతరంగాసుహారిచందన ద్రవవాపికాసుశిశిరీక్రియమాణాహారయష్టీః- క్వచిన్ముక్తాఫలక్షోదరచితాలవాలకాన్ అనవరతస్థూల జలబిందు దుర్దినముత్సృజతః పత్త్రవృక్షకాన్- క్వచిద్విధుతపక్షనిక్షిప్తశీకరానీతనీహారాఖ్రీమంతీర్యంత్రమయీః పత్త్రశకునిశ్రేణీః- క్వచిన్మధుకరకింకిణీపంక్తిపటుతరరవాబధ్యమానాః కుసుమదామడోలాః- క్వచిదుదరారూఢ నిర్గతోన్నాలనళినీచ్ఛదచ్ఛాదితముఖాన్ ప్రవేశ్యమానాన్ శాతకుంభ కుంభాన్- క్వచిద్ఘటిత కదళీగర్భస్తంభదండాని బధ్యమానచారు వంశాకృతీనికుసుమస్తబకాతపత్త్రాణి- క్వచిత్కరమృతకర్పూరపల్లవరసేనాధివాస్యమానానిబిసతంతుమయాన్యంశుకాని- క్వచిల్లవలీఫలద్రవేణార్ద్రీ క్రియమాణాంస్తృణశూకమంజరీకర్ణపూరాన్ - క్వచిదంభోజినీదళవ్యజనైర్వీజ్యమానానుపలభాజనభాజశ్శిశిరౌషధిరసాన్ అన్యాంశ్చైవంప్రకారాన్ శిశిరోపచారోపకరణ పరికల్పనావ్యాపారాన్ పరిజనేన కృతాన్ క్రియమాణాంశ్చవీక్షమాణో హిమగృహకస్యమధ్యభాగం హృదయమివతః జలక్రీడాగృహమివప్రచేతసః జన్మభూమిమివసర్వచంద్రకలానాం కులగృహమివ సర్వచందన వనదేవతానాంప్రభవమివ సర్వచంద్రమణీనాంనివాసమివ సర్వమాఘమాసయామినీనాంసంకేతసదనమివసర్వప్రావృషాంగ్రీష్మాపనోదోద్దేశమివసర్వనిమ్నగానాంబడబానల సంతాపాపనోదననివాసమివ సర్వసాగరాణాం వైద్యుతదహనదాహ ప్రతీకారస్థానమివసర్వజలధరాణామిందువిరహ దుస్సహ దివసాతివాహనస్థాన మివ కుముదినీనాంహరహుతాశన నిర్వాపణక్షేత్రమివ మకరధ్వజస్యదినకర కరైరపి సర్వతో జలయంత్రధారాసహస్రసముత్సారితై రతిశీతస్పర్శభయ నివృ

స్తైరివపరిహృతమనిలైరపికదంబకేసరోత్కరవాహిభిరుత్కంటకితైరివానుగ
తంకదళీవనైరపిపవనచలితదళైర్జాడ్యజనితవేపథుభిరివపరివారితమళిభి
రపికుసుమామోదమదముఖరైరాబద్ధవంతవీణైరివ వాచాలితం లతాభిర
పినిరంతరమధుకరపటలజటిలాభిర్గృహీతనీలప్రావరణకాభిరివవిరాజిత
మాససాద ॥ ౧౦౦॥ క్రమేణచ తత్రాంతర్బహిశ్చాతిబహులశైవలపిండహా
ర్యేణేవోపలిప్యమానోఽతిశీతలేన స్పర్శేనామన్యత ఆత్మనో మనశ్చంద్రమ
యంకుముదమయానీంద్రియాణిజ్యోత్స్నామయమన్యంగానిమృణాళికామ
యీంధియమగణయచ్చనీహారమయానర్కకిరణాన్ చందనమయ మాత
పంకర్పూరమయంపవనముదకమయంకాలంతుషారమయం త్రిభువనం॥
౧౦౧ ॥ ఏవంవిధస్యచతస్యైకదేశేసఖీకదంబకపరివృతామఖిలసరిత్పరి
వారామివభగవతీంగంగాంహిమవతోగుహాతలగతాంకుల్యాభ్రమిభ్రమి
తేనకర్పూరరసస్రోతసాకృతపరివేషాయాంమృణాళదండమండపికాయా
స్తలేకుసుమశయనమధిశయానాంహారాంగదవలయరశనానూపురైర్మృ
ణాళమయైర్నిగళైరివసంయతామీర్ష్యయామన్మథేన చందనధవళైస్స్పృ
ష్టామివలలాటేశశలాంఛనేన బాష్పవారివాహినిచుంబితామివ చక్షుషివ
రుణేనవధితనిశ్వాసమరుతిదృష్టామివ ముఖేమాతరిశ్వనా సంతాపప్రత
ప్తేష్వధ్యాసితామివాంగేషుపతంగేనకందర్ప దాహదీపితే గృహీతామివ
హృదయేహుతభుజాస్వేదినిపరిష్వక్తామివవపుషిజలేనదైవతైరపి విలుప్య
మానసౌభాగ్యామివసర్వతఃహృదయేనసహప్రియ తమసమీప మివాపగ
తైరంగైరుపజనితదౌర్బల్యాం ఆశ్యానచందనపాండురంచ రోమాంచ
మనవరత హారస్పర్శలగ్నంముక్తాఫలకిరణపుంజమివోద్వహంతీం స్వేదశీ
కరిణీంచకపోలపాళీంపత్రపవనేనవీజయద్భిరనుకంప్యమానామివావతం
సకుసుమమధుకరైః అవతంసకుసుమమధుకరరవదవదహనదగ్ధమివ శ్రో
త్రమపాంగనిర్గతేనాశ్రుస్రోతసాసించంతీమతిప్రవృత్తస్యచాశ్రుణోని
ర్వాహప్రణాళికామివకర్పూర కేతకీకలికాంకర్ణే కలయంతీ మాయత
శ్వాసవిధుతితరళితేనచసంతాపభయాపలాయమానేనదేహప్రభా వితా
నేనేవాంశుకేనవిముచ్యమానకుచకలశామాపతత్ప్రబల చామరప్రతిబిం
బంకుచకలశయుగళంప్రియాంతికగమనౌత్సుక్యకృతపక్షమివ కరతలేనని
రుంధంతీలముహుర్ముహుర్ఘర్మజలతయాతుషారశిలా సాలభంజికామా

లింగన్తీం ముహుర్ముహుః కపోలఫలకేన కర్పూరపుత్రికామాశ్లిష్యన్తీం ముహు
శ్చరణారవిన్దేన చన్దనపంకప్రతియాతనామామృశన్తీం స్తనసంక్రాన్తై
స్సాత్మముఖైరాపి కుతూహలినేవ పరివృత్య విలోక్యమానాం కర్ణపూరపల్ల
వేనాపి స్వప్రతిబింబపల్లవశాయినా సాకూతేనేవ చుమ్బ్యమానకపోలఫ
లకాం హారైరపి ముక్తాత్మభిర్మదనపరవశైరివ ప్రసారితకరైరాలింగ్య
మానాం మణిదర్పణమురసి నిహితం నోఢవ్యమద్య త్వయేతి జీవితస్పర్శ
మయం శపథం శశినమివ కారయన్తీం కరిణీమివ సమ్ముఖాగతప్రమదవనగం
ధవారణప్రసారితకరాం ప్రస్థితామివానభీష్టదక్షిణవాతమృగాగమనాంమ
దనాభిషేకవేదికామివ కమలావృతచన్దనధవళపయోధరకలశావష్టబ్ధపా
ర్శ్వామాకాశకమలినీమివ స్వచ్ఛామ్బరతలదృశ్యమానమృణాళకోమలో
రుమూలాం కుసుమచాపచాపలేఖామివ మదనారోపితగుణకోటికాన్తత
రాం మధుమాసదేవతామివ శిశిరహారిణీం మధుకరీమివ కుసుమపరాగ
ణాకులాం చన్దనవిలేపనామనంగరాగిణీంచ బాలాం మన్మథజననీంచ
మృణాళినీమభ్యర్థితతుషారస్పర్శాంచ కాదంబరీం వ్యలోకయత్॥
౧౦౨॥ అథ సా యథాదర్శనమాగత్యాగత్య చన్ద్రాపీడాగమనమా
వేదయన్తం పరిజనముత్తరళతారకేణ చక్షుషా కథయ కిం సత్యమాగతో
దృష్టస్త్వయా కియత్యధ్వని క్వాసావితి ప్రతిముఖం నిక్షిప్తేనాక్షరం పప్ర
చ్ఛ ॥౧౦౩॥ వర్ధమానధవళిమ్నా చక్షుషా దృష్ట్వాచ సమ్ముఖమాపతన్తం
తం దూరాదేవ వరారోహానవగ్రహా కరిణీవోరుస్తమ్భవిధృతావిచేష్ట
మానాంగీ కుసుమశయనపరిమళోపగతైః పరవశాముఖరైః మధుకరకులై
రివోత్థాప్యమానా సంభ్రమచ్యుతోత్తరీయాంశుకా హారకిరణానురసి క
ర్తుమిచ్ఛన్తీ మణికుట్టిమనిహితేన వామకరతలేన హస్తావలంబనం నిజప్ర
తిమామివ యాచమానా స్రస్తకేశకలాపసంయమనశ్రమితేన గళత్స్వేదస
లిలేన దక్షిణకరేణ అభ్యుక్షేవాత్మానం సమర్పయన్తీ వలితత్రికతా త్రి
వళీతరంగితరోమరాజితయా నిష్పీడ్యమానేవ సర్వరసానంగేన అన్తఃప్ర
విష్టలలాటికాచన్దనరససమిశ్రమివ చక్షుషా క్షరన్తీ శిశిరమానన్దజలమా
నన్దవారిబిన్దువేణికయా ఘటితావతంసధూళిధూసరం ప్రియప్రతిమా
ప్రవేశలోభేనేవ కపోలఫలకం ప్రక్షాళయన్తీ లలాటికాచన్దనభరేణేవ
కించిదధోముఖీ తత్క్షణముపాంగభాగపుంజితతారకయా తన్ముఖలగ్న

యేవ వీక్షణాయా దృష్ట్వా కృష్యమాణా కుసుమశయనాదుత్తస్థౌ ॥ ౧౦౪॥
చన్ద్రాపీడస్తు సముపసృత్య పూర్వవదేవ తాం మహాశ్వేతాం ప్రణామపురస్స
రం దర్శితవినయః ప్రణనామ ॥ ౧౦౫ ॥ కృతప్రతిప్రణామాయాం చ త
స్యాం పునస్తస్మిన్నేవ కుసుమశయనే సముపవిష్టాయాం ప్రతీహార్యా సము
పనీతాం జాంబూనదమయీమాసందికాం రోచిష్ణురత్నప్రత్యుప్తపాదాం
పాదేనైవోత్సార్య క్షితావేవోపావిశత్ ॥ ౧౦౬ ॥ అథ కేయూరకో దే
వస్య చంద్రాపీడస్య ప్రసాదభూమిరేషా పత్రలేఖా నామ తాంబూలకరంక
వాహినీత్యభిధాయ పత్రలేఖామదర్శయత్ ॥ ౧౦౭ ॥ అథ కాదంబరీ దృ
ష్ట్వా తామహో మానుషీషు పక్షపాతః ప్రజాపతేరితి చింతయాం బభూ
వ ॥ ౧౦౮ ॥ కృతప్రణామాం చ తాం సాదరమేహ్యేహీత్యభిధాయాత్మ
నః సమీపే సకుతూహల పరిజనదృశ్యమానాం పృష్ఠతః సముపావేశయ
త్ ॥ ౧౦౯ ॥ దర్శనాదేవోపారూఢ ప్రీత్యతిశయా చ ముహుర్ముహు
రేనాం సోపగ్రహం కరకిసలయేనాస్పృశత్ ॥ ౧౧౦ ॥ చంద్రాపీడస్తు సప
దికృతసకలాగమనోచితోపచారః తదవస్థాం చిత్రరథతనయామాలోక్యా
చింతయత్ ॥ ౧౧౧ ॥ అతిదుర్విదగ్ధం హి మే హృదయమద్యాపి నశ్రద్దధా
తి భవతు పృచ్ఛామి తావదేనాం నిపుణాలాపేనేత్యప్రకాశమబ్రవీత్ ॥౧౧౨॥
దేవి జానామి కామరతిం నిమిత్తీకృత్య ప్రవృత్తోయమవిరళ సంతాపతీవ్రో
వ్యాధిః ॥ ౧౧౩ ॥ సుతను సత్యం న తథా త్వామేష వ్యథయతి యథాస్మాన్ ఇ
చ్ఛామి దేహదానేనాపి స్వస్థామత్ర భవతీం కర్తుం ॥ ౧౧౪ ॥ ఉత్కంపి
నీమనుకంపమానస్య కుసుమేషు పీడయా పతితామవేక్షమాణస్య పతతీవ మే
హృదయమ్ ॥ ౧౧౫ ॥ అనంగదేవ తనూభూతే తే భుజలతే గాఢసంతాప
యా చ దృష్ట్వా వహసి స్థలకమలినీమివ రక్తతామరసామ్ ॥ ౧౧౬ ॥ అపి చ అ
నవరతకృతాశ్రుబిందుపాతేన వర్తతే ముక్తాభరణతాం గృహాణ స్వయం ప
రాహాణి మంగళప్రసాధనాని సకుసుమ శిలీముఖాపి శోభతే నవా లతే
తి ॥ ౧౧౭ ॥ అథ కాదంబరీ బాలతయా స్వభావముగ్ధాపి కందర్పేణోప
దిష్టయేవ ప్రజ్ఞయా తమశేషమస్య వ్యక్తవ్యాహారసూచితం అర్థం మనసా
జగ్రాహ ॥ ౧౧౮ ॥ మనోరథానాం తు తావతీం భూమిమసంభావయంతీ
శాలీనతాం చావలంబమానా తూష్ణీమేవాసీత్ ॥ ౧౧౯ ॥ కేవలముత్పా
దితాన్యవ్యపదేశా తత్క్షణం తేనానామోదమధుకరపటలాంధకారితం

ద్రష్టుమివస్మితాలోకమకరోత్ ॥ ౧౨౦॥ తతోమదలేఖాప్రత్యవాదీత్॥
కుమారకీంకథయామిదారుణోయమకథనీయఃఖలుసంతాపః ॥ అపిచ సు
కుమారభావోపేతాయాఃకిమివాస్యాయన్నసంతాపాయ ॥ ౧౨౧ ॥ త
థాహిమృణాళీహ్యాఃశిశిరకిసలయమపి హుతాశనాయతేజ్యోత్స్నావ్యా
తపాయతే నను కిసలయతాలవృంతవాతైమరణనసిజాయమానంకింనపశ్య
సిఖేదంధీరత్వమేవప్రాణసంధారణహేతురస్యాఃకృతి ॥ ౧౨౨ ॥ కాదంబరీ
హృదయేన తమేవ మదలేఖాలాపమస్యప్రత్యుత్తరీచకార ॥౧౨౩ ॥చం
ద్రాపీడోప్యుభయథా ఘటమానార్థతయా సందేహడోలారూఢేనైవ
చేతసా మహాశ్వేతయా సహప్రీత్యుపచయచతురాభిర్మధురాలాపగ
ర్భాభిఃకథాభిర్మహాంతం కాలంచస్థిత్వాతథైవమహతా యత్నేనమో
చయిత్వాత్మానంస్కంధావారగమనాయ కాదంబరీభవనాన్నిర్యయౌ॥
౧౨౪ ॥ నిర్గతంచతురంగమారురుక్షుంతం పశ్చాదాగత్యకేయూరకోభి
హితవాన్ ॥ ౧౨౫ ॥ దేవమదలేఖా విజ్ఞాపయతి దేవీ కాదంబరీ ప్రథమ
దర్శనజనిత ప్రీతిరిపత్రలేఖాంనివర్త్యమానామిచ్ఛతి పశ్చాద్యాస్యతీతి
శ్రుత్వాదేవః ప్రమాణమితి ॥ ౧౨౬ ॥ ఏతదాకర్ణ్యచంద్రాపీడః కేయూ
కరకథన్యా స్పృహణీయాచ పత్రలేఖాయామేవమనుబధ్నాతి దుర్లభో
దేవిప్రసాదః ప్రవేశ్యతామిత్యభిధాయపునఃస్కంధావారమేవ జగామ॥
౧౨౭ ॥ ప్రవిశన్నేవపితుస్సమీపాదాగతమభిజ్ఞాత తరమాలేఖహారకమ
ద్రాక్షీత్ ॥ ౧౨౮ ॥ ధృతతురంగమశ్చ ప్రీతివిస్ఫారితేనచక్షుషాదూరా
దేవాపృచ్ఛత్ । అంగకచ్చిత్కుశలీ తాతస్సహసర్వేణపరిజనేన అంబాచ
సర్వాంతఃపురైరితి ॥ ౧౨౯ ॥ అథాసావుపసృత్య ప్రణామానంతరందే
వయథాజ్ఞాపయసీత్యభిధాయలేఖద్వితయమపర్ణయాంబభూవ ॥ ౧౩౦॥
యువరాజస్తుశిరసికృత్వాస్వయమేవచతదున్ముచ్యక్రమశఃపపార॥ ౧౩౧॥
స్వస్త్యుజ్జయినీతఃసకలరాజన్యశిఖండశేఖరీకృతచరణారవిందః పరమమా
హేశ్వరో మహారాజాధిరాజో దేవస్తారాపీడస్సర్వసంపదామాయతనం
చంద్రాపీడముదంచచ్చారుచూడామణిమరీచిచక్రచుంబిన్యుత్తమాంగే
చుంబన్నుందయతికుశలిన్యః ప్రజాఃకింతుకియానపి కాలోభవతో దృష్టస్య
బలవదుత్కంఠితంనో హృదయం దేవీచ సహాంతఃపురైర్గ్లానిముపనీతా
అతోలేఖవాచనవిరతి రేవప్రయాణకాలతాంనన్వేతి ॥ ౧౩౨ ॥ శుకనా

సప్రేషితే ద్వితీయేప్యముమేవార్థం లిఖితమవాచయత్ ॥ ౧౩౩ ॥ అస్మి
న్నేవావసరే సముపసృత్య వైశంపాయనోపి లేఖద్వితయమపరమాత్మీయ
మస్మాదభిన్నార్థమేవాదర్శయత్ ॥ ౧౩౪ ॥ అథయథాజ్ఞాపయతి తాత
ఇత్యుక్త్వా తత్రైవ తురగాధిరూఢః ప్రయాణపటహమవాదయత్ ॥ ౧౩౫ ॥ స
మీపే స్థితం చ మహతా శ్వేతాశ్వీయేన పరివృతం మహాబలాధికృతం బలాహ
కపుత్రం మేఘనాదనామానమాదిదేశ ॥ ౧౩౬ ॥ భవతా పత్రలేఖయా
సహ గంతవ్యం నియతం చ కేయూరకస్త్వామాదావైతావతీం భూమిమా
గమిష్యతి తన్ముఖేన విజ్ఞాప్యా ప్రణమ్య దేవీ కాదంబరీ ॥ ౧౩౭ ॥ నన్వియం
సా త్రిభువననిందనీయా నిరనురోధా నిష్ఠురచయా చ దుర్గ్రహా ప్రకృతిర్మ
ర్త్యానాం యేషామనుకాండవిసంవాదిన్యః ప్రీతయో న గణయంతి స్నేహకార
ణవత్సలతామ్ ॥ ౧౩౮ ॥ ఏవం గచ్ఛతా మయాత్మనోఽపి నీతః స్నేహః కపట
కూటజాలికతాం ప్రాపితా భక్తిరలీకకాకుకరణకుశలతాం పాతిత ముప
చారమాత్రమధురం ధూర్తతాయామాత్మా ప్రకటితం వాఙ్మనస
యోర్భిన్నార్థత్వమ్ ॥ ౧౩౯ ॥ ఆస్తాం తావదాత్మా అస్థానాహిత ప్ర
సాదా దివ్యయోగ్యా దేవ్యపి వక్తవ్యతాం నీతా జనయంతి హి పశ్చాద్వైల
క్ష్యమభూమిపాతితా వ్యర్థాః ప్రసాదామృత దృష్టయో మహతామ్ ॥
౧౪౦ ॥ నఖలు తథా దేవీం ప్రతి ప్రబలలజ్జాతిభారమంథరం మే హృదయం
యథా మహాశ్వేతాం ప్రతి నియతమేవామలీకాధ్యారోపణవణితాస్మద్గు
ణసంభారానుస్థానపక్షపాతినీ మనసి కృముపాలప్స్యతే దేవీ ॥ ౧౪౧ ॥ త
త్కిం కరోమి గరీయసీ గురోరాజ్ఞా ప్రభవతి హి దేహమాత్రకస్య హృదయే
న తు హేమకూటనివాసవ్యసని చాలిఖితం జన్మాంతర సహస్రస్య దాస్యప
ట్టం దేవ్యాః న దత్తమస్యాటవిక గౌల్మికే నైవ దేవీ ప్రసాదేన గంతుం సర్వ
థాగతోస్మి పితురాదేశాదుజ్జయినీం ప్రసంగతోగజ్జనకథా కీర్తనేషు స్మ
ర్తవ్యః ఖలు చంద్రాపీడచండాలః మాచైవం సంస్థాః యథా జీవన్ పు
నర్దేవీచరణారవింద వందనానందమననుభూయ స్థాస్యతి చంద్రాపీడ ఇ
తి ॥ ౧౪౨ ॥ మహాశ్వేతాయాం చ సప్రదక్షిణం శిరసా పాదౌ వందనీ
యా మదలేఖాయాశ్చ కథనీయః ప్రణామపూర్వమశిథిలకంఠగ్రహః గా
ఢమాలింగనీయా చ తమాలికా ॥ ౧౪౩ ॥ అపి చ అస్మద్వచనాదశేషపరిప్ర
ష్టవ్యః కుశలం కాదంబరీపరిజనః రచితాంజలినా చ భగవానామంత్రణీ

యో హేమకూట ఇతి ॥ ౧౮౪॥ ఏవమాదిశ్య తం సుహృదాదిసాధనమక్లేశ
యతా శనైశ్శనైర్గన్తవ్యమిత్యుక్త్వా వైశంపాయనం స్కన్ధావారభా
రే న్యయుంక్త ॥ ౧౮౫ ॥ స్వయమపి చ తథా రూఢ ఏవ గమన హేలాహే
షా హేషారవ కంపితకైలాసేన ఖురపతన తాండవఖండిత భూమండలే
న తురగప్రాయేణాశ్వసైన్యేన అనుగమ్యమానః తమేవ లేఖహారకం పర్యా
ణలగ్నమభినవ కాదంబరీవియోగశూన్యేనాపి హృదయేనోజ్జయినీ వార్తాం
పృచ్ఛన్ ప్రతస్థే ॥ ౧౮౬ ॥ క్రమేణ చాతిప్రవృద్ధప్రకాండపాదపప్రాయ
యా మాలినీలతామండపైర్మండలిత తనుషండయా గజపతిపాతిత పాద
పపరిహార వక్రీకృతమార్గయా జనజనితతృణపర్ణకాష్ఠ కోటికూటప్ర
కటిత వీరపురుషఘాతస్థానయా మహాపాదప మూలోత్కీర్ణ కాంతార
దుర్గయా తృషితపథికజనఖండితదళోజ్ఝితామలకీఫలనికరయా వికసిత
కరంజమంజరీరజోవిచ్ఛురితతలైస్తటబద్ధపటచ్చరకర్పట ధ్వజచిహ్నైః
ఇష్టకాస్థితశుష్కపల్లవవిస్తరానుమితపథికవిశ్రామైః విశ్రాంతకార్పటి
కప్రస్ఫుటితచరణధూళిధూసరకిసలయలాంఛితోపకంఠైః పత్రసంకరా
సురభీకృతాశిశిరపంకిలవివర్ణాస్వాదుజలైః ప్రవ్రతితగ్రంథిగ్రథిత వర్ణపు
టతృణపూలీచిహ్నైర్నుమేయైర్జర్జరతాటంతారకూపైరసులభ సలిలతయా
మధుబిందుస్యందిసింధువారవనరాజిరజోధూసరితతీరాభిశ్చ కుబ్జకలతా
జాలకైర్జటిలీకృతసైకతాభిః అధ్వగోత్ఖాత వాలుకా కూపికోపలభ్య
మాన కలుషస్వల్పసలిలాభిః శుష్కగిరినదికాభిర్విషమీకృతాంతరాళయా
కుక్కుటకాలేయకరటితానుమీయమానగుల్మగహనగ్రామటికయా శూ
న్యాయామివ సమటవ్యాగత్వా పరిణతేరపి బింబచారుణాతపవిసరేణాస
లేనిశ్యామీకృతకదంబశాల్మలీపలాశబహులైః శిఖరశ్లేష్మైకపల్లవ విడంబి
తాతపత్రైర్గపాదపైరధోద్ధృతప్రరోహస్థూలస్థూలస్థాణు గ్రంథిజటి
లైశ్చహారితాకపిలపక్వవేణువిటపపటలరచిత వృతిమృగభయకృత
తృణపురుషకైః విపాకపాండుభిః ఫలితైః ప్రియంగు ప్రాయైరటవీక్షే
త్రైర్వ్యాకులీకృతవనప్రదేశే చిరప్రరూఢస్య రక్తచందనతరోరుపరి బద్ధసం
గసపిసితపాండనిభైరలక్తకైరభినవశోణితారుణైర్వరక్తచందనరసేన ఆప్రా-
జితహ్వాలతాలోహినీనిః రక్తపతాకాభిః కేశకలాప కాంతినాచ కృష్ణచామ
రావమాదేవ (హత్యార్థి) విశసితానాం జీవానామివ పయస్త్వైగుపరచిత

దండమండనం పరిణద్ధవరాటక ఘటితబుద్బుదార్ధ చంద్రఖండఖచితం
సుతమహిషరక్షణావతీర్ణదినకరావతారిత శశినేవవిరాజిత శిఖరం డో
లాయితశృంగసంగిలోహ శృంఖలావలంబమానఘుర్ఘురరవ ఘోరఘంట
యాచ ఘటితకేసరిసటారుచిర చామరయా కాంచనత్రిశూలికయా లిఖి
తనభస్థలమిత స్తతః పథికపురుషోపహార మార్గమివాలోకయంతంమహాం
తంరక్తధ్వజందూరతఏవదదర్శ ॥ ౧౫౭ ॥ తదభిముఖశ్చకించిదధ్వానం
గత్వాకేతకీసూచిషండ పాండురేణ వనద్విరదదంత కవాటేనపరివృతాం
లోహతోరణేనచ రక్తచామరావలిపరికరాంకాలాయసదర్పణమండల
మాలాంశబరముఖమాలామివకపిల కేశ భీషణాం బిభ్రాణేన సనాథీకృత
ద్వారదేశామభిముఖప్రతిష్ఠితేనచ వినిహితరక్తచందనహస్తకతయారుధి
రారుణమయకరతలాస్ఫాలితేనేవశోణితలవలోభ లోలశివాలిహ్యమాన
లోహిత లోచనేనలోహమహిషేణాధ్యాసితాంజనశిలావేదికాంక్వచిద్ర
క్తోత్పలైశ్శబరనిపాతితానాంవనమహిషాణామివలోచనైః క్వచిదగస్తి
కుసుమకుట్మలైః కేసరిణామికరజైః క్వచిత్కింశుకకుసుమకుట్మలైశ్శార్దూ
లానామివసరుధిరైర్నఖరైఃకృతపుణ్యపుష్పప్రకరోపహారామన్యత్రతాం
కురితామివకుటిలహరిణవిషాణకోటికూటైః పల్లవితామివ సరసజిహ్వా
చ్ఛేదశతైః కుసుమితామివ రక్తనయన సహస్రైః ఫలితామివ ముండ
మండలైః ఉపహారహింసాందర్శయంతీంశాఖాంతరాళే నిరంతరనిలీనర
క్తకుక్కుటకులైశ్చభయాదకాలదర్శితకుసుమస్తబకైరివ రక్తాశోకవిట
పైర్విభూషితాంగనాంబలిరుధిరపాన తృష్ణయాసమాగతైశ్చ బేతాళై
రివ తాలైర్దీయమానఫలముండోపహారాంశంకాజ్వరేకంపితైరివ కదళీ
కాననైర్భయోత్కంటకితైరివ శ్రీఫలతరుషండైస్త్రాసోర్ధ్వ కేశైరివఖ
ర్జూరవనైస్సమంతాద్గహనీకృతాంవనకరికుల కుంభవిదళిత ముక్తాఫలా
నిరుధిరారుణానిబలిసిక్థలుబ్ధముగ్ధకృకవాకుగ్రస్తముక్తానివికిరద్భి రంబికా
పరిగ్రహదుర్లలితైః క్రీడద్భిః కేసరికిశోరకైరశూన్యోద్దేశాంపరిభూత
రుధిరదర్శనోద్భూతమూర్ఛాపతితేనేవ ప్రతిబింబితేనాస్తతామ్రేణ స
విత్రాతామ్రితరీకృతైః క్షతజజలప్రవాహైః పిచ్ఛిలీకృతాజిరామవలంబ
మానదీపధూమరక్తాంశుకేనగ్రథితశిఖిగళవలయావళినాపిష్టపిండపాండు
రితఘనఘంటామాలాభారిణాత్రాపుషసింహముఖధ్వజష్టినా స్థూలలోహ

కంటకదత్తదంత దండార్గళశృంఖలోత్పీతనీలలోహితదర్పణస్ఫురిత బుద్బు
దమాలంకవాటపట్టద్వయం దధానేన గర్భగృహద్వారదేశేనదీప్యమా
నామంతఃపిండికాపీఠపాతిభిశ్చ సర్వపశుజీవిభిరివ శరణముపాగతైరలక్త
కరసరక్తపక్షైరవిరహిత చరణమూలాంపతితకృష్ణ చామర ప్రతిబింబా
నాంచ శిరచ్ఛేదలగ్న కేశజాలకానామివ పరశుపట్టసప్రభృతీనాంజీవవిశ
సనశస్త్రాణాంప్రభాభిర్బద్ధబహుళాంధకారతయాపాతాళే నివాసినీమి
వోపలక్ష్యమాణాంరక్తచందనఖచితస్ఫురత్ఫలపల్లవకలితైశ్చ బిల్వదామ
భిఃబాలకముండప్రాలంబైరివకృతమండలాంశోణితాతామ్రకదంబస్తబ
కకృతార్చనైశ్చపశూపహారపటహపటురటితరసోల్లసిత రోమాంచైరి
వచాంగైః కూర్రతాముద్వహంతీం చారుచామీకర పట్టప్రావృతేనచల
లాటేన శబరసుందరీరచితసిందూరతిలక బిందునాదాడిమీకుసుమ కర్ణ
పూర ప్రభాసేక లోహితాయమానకపోలభిత్తినారుధిర తాంబూలారు
ణితాధరపుటేన భ్రుకుటీకుటిలబభ్రునయనేనముఖేన కుసుంభపాటలిత
దుకూలకలితయాచ దేహలతయామహాకాలాభిసారి వేషవిభ్రమంబిభ్రతీం
సంపిండితనీలగుగ్గులుధూపధూమారుణీకృతాభిశ్చ ప్రచలంతీభిర్గర్భగృ
హదీపికాలతాభిరంగుళీభిరివమహిషాసురశోణితలవాలోపిమిసీభిఃస్కంధ
పీఠకండూయనచలిత త్రిశూలదండకృతాపగాధం వనమహిషమివతర్జ
యంతీంప్రలంబకూర్చధరైశ్ఛాగైరపిధృత వ్రతైరివస్ఫురదధరపుటైరా
ఖుభిరపిజపపరైరివకృష్ణాజినప్రావృతాంగైః కురంగైరపి ప్రతిపన్నైరి
వజ్వలితరోహితమూర్ధ్వరత్నరశ్మిభిఃకృష్ణసర్పైరపిశిరోధృత మణిదీప
కైరివారాధ్యమానాంసర్వతశ్చ కరోటవాయసగణేన చటులతాస్తుతిపరే
ణైవస్తూయమానాం స్థూలస్థూలైస్సిరాజాలకైర్గాధారగాధికాకృ
కలాసకులైరివదగ్ధస్థానాప్నావశంకయాసమారూఢైర్గవాక్షితేన అలక్ష్మీ
సముత్ఖాతలక్షణస్థానైరివవిస్ఫోటవ్రణబిందుభిః కల్మాషితసకలశరీరేణక
ర్ణావతంససంస్థాపితయాచ చూడయారుద్రాక్ష మాలికాం దధానేన
అంబికాపాద పతనశ్యామలలాట వర్ధమానాంబుదేన కువాదికదత్తసి
ద్ధాంజనదానస్ఫుటితైకలోచన తత్త్రికాలమితపిలోచనాంజ
నదానాదరశ్లక్ష్ణీకృత దారుశలాకేన ప్రత్యూహంకటుకాలాబుస్వేద ప్రా

రబ్ధదంతురతా ప్రతీకారేణ కథంచిదస్థానదత్తేష్టకాప్రహారతయా శుష్కై-
కభుజోపశాంతమర్దనవ్యసనేన ఉపర్యవిశ్రాంతకటుకవర్తి ప్రయోగ
వర్ధితతిమిరేణ అశ్మభేదసంగృహీత వనవరాహదంష్ట్రేణ ఇంగుదీకోశ
కృతౌషధాంజన సంగ్రహేణ సూచీస్యూతసిరాసంకోచిత వామకరాం
గుళినా కౌశేయకకోశావరణక్షతివ్రణితచరణాంగుష్ఠకేన అసమ్యక్కృత
రసాయనానీతాకాలజ్వరేణ జరాంగతేనాపి దక్షిణాపథాధి రాజ్యవర
ప్రార్థనాకదర్థితదుర్గేణ దుశ్శిక్షితశ్రమణాదిష్టతిలకా బద్ధవిభవ ప్ర
త్యాశేన హరితపత్త్రరసాంగారమషీమలినాశంబూకవాహినా పట్టికాలి
ఖితదుర్గాస్తోత్రేణ ధూమరక్తాలక్తకాక్షర తాలపత్త్ర కుహకతంత్రమం
త్రపుస్తికాసంగ్రాహిణా జీర్ణమహాపాశుపతోపదేశలిఖిత మహాకాల
మతేన ఆవిర్భూతనిధివాదవ్యాధినా సంజ్ఞాతధాతువాదవాయునా లగ్నా
సురవివరప్రవేశపిశాచేన ప్రవృత్తయక్షకన్యకా కామిత్వ మనోరథవ్యా
మోహేన వర్ధితాంతర్ధాన మంత్ర సాధనసంగ్రహేణ శ్రీపర్వతాశ్చ
ర్యవార్తాసహస్రాభిజ్ఞేన అసకృదభిమంత్రిత సిద్ధార్థక ప్రహతిప్రధావి
తైః పిశాచగృహీతకైః కరతలతాడనచిపిటీకృతశ్రవణపుటేన అవముక్త
శైవాభిమానేన దుర్గృహీతాలాబువీణావాదనోద్వేజిత పథిక పరిహృ
తేన దివసమేవ మశకక్వణితానుకారికిమపికంపితోత్తమాంగం గాయతా
స్వదేశభాషానిబద్ధభాగీరథీభక్తిస్తోత్రనర్తకేన గృహీతతుంగబ్రహ్మచర్య
తయా అన్యదేశాగతోషితాసు జరత్ప్రవ్రజితాసు బహుకృత్వః సంప్రయు
క్తస్త్రీవశీకరణచూర్ణేన అతిరోషణతయా కదాచిద్దుర్వ్యస్తాష్ట పుష్పి
కాపాతోత్పాదిత క్రోధేన చండికామపి ముఖభంగివికారైః భృశముప
హసతా కదాచిన్నివార్యమాణానాసరుషితాధ్వగారబ్ధబహుబాహుయు
ద్ధపాతభగ్నపృష్ఠకేన కదాచిత్కృతాపరాధబాలకపలాయనామర్షప
శ్చాత్ప్రధావితస్ఖలితాధోముఖపాతస్ఫుటితశిరఃకపాలభుగ్నగ్రీవేణక
దాచిజ్జనపద కృతనవాగతాపరధార్మికాదరమత్సరోద్బద్ధాత్మనా ని
స్సంసారతయా యాతిరించనకారిణా ఖంజతయా మంద మందసంచారి
ణా బధిరతయా సంజ్ఞావ్యవహారిణా రాత్ర్యంధతయా దివావిహారిణా లం
బోదరతయా ప్రభూతాహారిణా అనేకశః ఫలపాతనకుపితవానరనఖోల్లే
ఖచ్ఛిద్రితనాసాపుటేన బహుశః కుసుమాపచయచలితభ్రమర సహస్ర

దంశిణీకృత శరీరేణ సహస్రశశ్శయనీకృతాసంస్కృత శూన్యదేవకులకాలసర్పదష్టేన శతశః శ్రీఫలతరుశిఖర చ్యుతి చూర్ణితోత్తమాంగేన అసకృదుత్పన్న దేవమాతృగృహవాసి ఋక్షనఖ జర్జరిత కపోలేన సర్వదావసంతక్రీడితాజనేనోత్క్షిప్త ఖండ ఖట్వారోపిత వృద్ధదాసీ వివాహప్రస్తవిడంబనేన అనేకాయతన ప్రతిశయితనిష్ఫలోత్థానేనదౌస్థిత్యమపి వివిధవ్యాధిపరివృతం స్వకుటుంబమివోద్వహతా మూర్ఖతామపి బహువ్యసనానుగతాం ప్రసూతానేకాపత్యామివ దర్శయతా క్రోధమప్యనేకదండాఘాత నిర్మితబహుగాత్రగండకంఫలితమివ ప్రకాశయతా క్లేశమపిసర్వావయవజ్వలితదీపికాదాహవ్రణవిభావితం బహుసుఖమివ ప్రకటయతా పరిభవమపినిష్కారణాకృష్టజనపదదత్తపదాకృష్టి శతసంప్రవాహమివదధానేన శుష్కవనలతావినిర్మితబృహత్కుసుమ కరండకేన వేణులతారచితపుష్పపాతనాంకుశికేన క్షుణ్ణమస్యాముక్త కాలకంబళఖండకోలేనజరద్ద్రవిడధార్మికేణాధిష్ఠితాం చండికామపశ్యత్ తస్యామేవచవాసమరోచయత్ ॥ ౧౫౮ ॥ అథావతీర్యతురగాత్ ప్రవిశ్యభక్తిప్రవణేనచేతసాతాం ప్రణనామ ॥ ౧౫౯ ॥ కృతప్రదక్షిణశ్చపునః ప్రణమ్యప్రశాంతోద్దేశదర్శన కుతూహలేన పరిభ్రమన్నుచ్చైరారటంతమాక్రోశంతంచ కుపితం ద్రవిడధార్మికమేకదేశేదదర్శ ॥ ౧౬౦ ॥ దృష్ట్వా కాదంబరీవిరహోత్కంఠోద్వేగదూయమానోపి సుచిరంజహాస స్వ వారయంశ్చతేనసార్ధం సంభ్రమసంరబ్ధకలహానుపహసతస్స్వసైనికాన్ ॥ ఉపశాంత్వాశ్చ కథమపి ప్రియాలాప శతానునయైః ప్రశమముపనీయ క్రమేణజన్మభూమింజాతింవిద్యాంచ కళత్రమపత్యాని విభవంవయఃప్రమాణం ప్రవ్రజ్యాయాశ్చ కారణం స్వయమేవపప్రచ్ఛ ॥ ౧౬౨ ॥ పృష్టశ్చాసావవర్ణయదాత్మానమ్ ॥ ౧౬౩ ॥ అతీత స్వశౌర్యరూప విభవవర్ణనవాచాలేన తేనసుతరామరజ్యత రాజపుత్రః । విరహాతురహృదయస్యావినోదనతామివాగాత్ ॥ ౧౬౪ ॥ ఉపజాత పరిచయశ్చాస్మై తాంబూలముదాపయత్ ॥ ౧౬౫ ॥ అస్తముపగతేచ భగవతి సప్త సప్తౌ ఆవాసితేషు యథాసంపన్నపాదపతలేషురాజసూనుషు శాఖావసక్తాపనీతపర్యాణేషుక్షితితల లుంఠనపాంసులసటావధూనన సానుమితోత్సాహేషు గృహీతకతిపయశష్పకబలేషు పీతోదకేషు స్నానార్ద్రపృష్ఠతయా

విగతశ్రమేషుపురోనిఘాతకుంతయష్టిషుసంయతేషువాజిషు వాజిసమీప
పరచితపర్ణప్రస్తరేచ దివసగమన ఖిన్నపరికల్పిత యామికే సుషుప్సతి
సైనికజనేకృతబహుపావకప్రభాభి పీతతమసి దివసఇవ విరాజమానే సే
నానివేశేచంద్రాపీడః పరిజనేనైకదేశసంయతస్యేంద్రాయుధస్య పురః
పరికల్పితం ప్రతిహారనివేదితం శయనీయమగాత్ ॥ ౧౬౬॥ నిషణ్ణస్యచా
స్యతత్క్షణమేవపస్పర్శదుఃఖాసికాహృదయం ॥ ౧౬౭ ॥ అరతి గృహీత
శ్చ విసర్జయాం బభూవరాజలోకమతివల్లభానపి నాలలాప పార్శ్వ
స్థాన్ నిమీలిత లోచనోముహుర్మనసా జగామకింపురుషవిషయమనన్య
చేతాస్సస్మార హేమకూటస్యరమ్యతాం నిష్కారణబాంధవతామచిం
తయన్మహాశ్వేతాపాదానాంజీవితఫలమఖిలలాభ పునః పునః కాదంబరీ
దర్శనమపగతాభిమానపేశలాయ నితరామస్పృహయన్మదలేఖా పరిచ
యాయతమాలికాంద్రష్టుమాచకాంక్షే కేయూరకాగమన ముత్ప్రేక్షత
హిమగృహకమపశ్యదుష్ణముష్ణమాయతంపునరుక్తంనిశశ్వాస బబంధచా
ధికాంప్రీతిం శేషహారేపశ్చాత్ స్థితాంపుణ్యభాగనీమన్యతపత్రలేఖామ్॥
౧౬౮ ॥ ఏవంచానుపజాతనిద్రఏవతామనయన్నిశా ముషసిచోత్థాయ త
స్యజరద్ద్రవిడధార్మికస్యేచ్ఛయానిసృష్టైర్ధనవిసరైఃపూరయిత్వామ
నోరథమభిమతేష్వతిరమణీయేషుప్రదేశేషు నివసన్నల్పై రేవా హోభిరు
జ్జయినీమాజగామ ॥ ౧౬౯ ॥ ఆకస్మికాగమన ప్రహృష్ట సంభ్రాంతా
నాం పౌరాణామఘూర్ణకమలానీవ సమస్కారాంజలిసహస్రాణి ప్రతీచ్ఛ
న్నతర్కితఏవవివేశనగరీమ్ ॥ ౧౭౦॥ అహమహమికయాచప్రధావితా
దతిహర్షరసవిహ్వలాత్పరిజనాద్దేవద్వారిచంద్రాపీడోవర్తతఇత్యుపల
భ్యపితాస్యనిర్భరానందమందగమనోమందరఇవ క్షీరోదజలముత్తరీయాం
శుకమమలమాగళితమాకర్షన్ ప్రహర్షనేత్రజలబిందు వర్షముక్తాఫ
లాసారఇవకల్పపాదపఃప్రత్యాసన్నవర్తిభిర్జరాపాండుర మౌళిభిశ్చం
దనవిలేపనైరనుపహతక్షౌమధారిభిః కేయూరిభిరుష్ణీషిభిఃకిరీటిభి శ్శేఖరి
భిర్బహుకైలాసామివబహుక్షీరోదామివక్షితిందర్శయద్భిః ప్రతిపన్నా
సివేత్రచ్ఛత్రకేతుచామరైరనుగమ్యమానోరాజసహస్రైశ్చరణాభ్యామే
వప్రత్యుజ్జగామ ॥ ౧౭౧ ॥ చంద్రాపీడోపిదృష్ట్వాచపితరం దూరాదేవా
వతీర్యవాజినశ్చూడామణిమరీచిమాలినామౌళినామహీమగచ్ఛత్ ॥౧౭౨॥

అథ ప్రసారితభుజేన ఏహ్యేహీత్యాహూయ పిత్రా గాఢముపగూఢస్సుచిరం
పరిష్వజ్య తత్కాలసన్నిహితానాం చ మాననీయానాం కృతనమస్కారః క
రే గృహీత్వా విలాసవతీభవనమనీయత రాజ్ఞా ॥ ౧౭౩ ॥ తయాపి తథైవ
స ప్రాంతఃపురపరివారయా ప్రత్యుద్గమాభినందితాగమనః కృతాగమనమం
గళాచారో దిగ్విజయసంబద్ధాభిరేవ కథాభిః కించిత్కాలం స్థిత్వా శుకనా
సం ద్రష్టుమాయయౌ ॥ ౧౭౪ ॥ తత్రాప్యమునైవ క్రమేణ సుచిరం స్థిత్వా
నివేద్య వైశంపాయనం స్కంధావారవర్తినం కుశలినమాలోక్య చ మనో
రమామాగత్య విలాసవతీ భవన ఏవ సర్వాస్స్నానాదికాః పరవశ ఇవ క్రి
యా నివర్తయన్నపరాహ్ణే నిజమేవ కుమారభవనమయాసీత్ ॥ ౧౭౫ ॥
తత్ర వరణరణకఖిద్యమానమానసః కాదంబర్యా వినా స కేవలమాత్మానం
స్వభవనమవంతీనగరీం వా సకలమేవ మహీమండలం శూన్యమమన్యత ॥ ౧౭౬ ॥
తతో గంధర్వరాజపుత్రీవార్తాశ్రవణోత్సుకం చ మహోత్సవమివ ఈప్సి
తవరప్రాప్తికాలమివ అమృతోత్పత్తిసమయమివ ప్రత్యపాలయత్ ॥ ౧౭౭
తతః కతిపయదివసాపగమే మేఘనాదః పత్రలేఖామాదాయాగచ్ఛదుపాన
యాచ్చైనాం ॥ ౧౭౮ ॥ కృతనమస్కారాం చ దూరాదేవ స్మితేన ప్రకాశి
తప్రీతిశ్చంద్రాపీడః ప్రకృతివల్లభామపి కాదంబరీసకాశాత్ప్రసాదలబ్ధా
పరసౌభాగ్యామివ వల్లభతరతాముపాగతాముత్థాయాతిశయదర్శితా
దరమాలిలింగ పత్రలేఖాం మేఘనాదం చ ప్రణతం పృష్ఠే కరకిసలయేన ప
స్పర్శ ॥ ౧౭౯ ॥ సముపవిష్టాం చ తామబ్రవీత్పత్రలేఖే కథయ తత్రభవ
త్యా మహాశ్వేతాయాస్సమదలేఖాయా దేవ్యాః కాదంబర్యాశ్చ కుశలం కు
శలీ వా బాహ్యస్సకలస్తమాలికాకేయూరకాదిపరిజన ఇతి ॥ ౧౮౦ ॥ సా
బ్రవీద్దేవ యథాజ్ఞాపయసి భద్రం త్వామర్చయతి శేఖరీకృతాంజలినా సస
ఖీజనా సపరిజనా దేవీ కాదంబరీతి ॥ ౧౮౧ ॥ ఏవముక్తవతీం పత్రలేఖా
మాదాయ మందిరాభ్యంతరం విసర్జితరాజలోకో వివేశ ॥ ౧౮౨ ॥ త
త్రచోత్తామ్యతా మనసా ధారయితుమపారయన్ కుతూహలమతిప్రీత్యా
దూరముత్సారితపరిజనః ప్రవిశ్య అగారప్రరూఢాయాః స్థలకమలి
న్యాః పృథుభిరుచ్ఛ్రాయైః పలాశైరుపరచితాతపత్రీకృత్యస్యాధ్యాస్య మ
ధ్యభాగమన్యతరస్య మరకతపతాకాయమానస్య పత్రమండపస్య తలే చ
రణారవిందేన సముత్సార్య సుఖప్రసుప్తహంసమిథునముపవిశ్య ప్రా

క్షీత్ ॥ ౧౮౩ ॥ పత్త్రలేఖే కథయ అంగ కిమయి కథమసి స్థితా కియంతి వాది
నాని కీదృశో వా దేవీప్రసాదః కా వా గోష్ఠ్యస్సమభవన్ కీదృశ్యో వా కథా
స్సముజాయంత కో వాతిశయేన అస్మాన్స్మరతి కస్య వా గరీయసీ ప్రీతిరితి॥
ఏవం పృష్టా చ వ్యజిజ్ఞపద్దేవ దత్తావధానేన శ్రూయతాం యథాస్థితా
స్మి యావంతి వాదినాని యాదృశో వా దేవీప్రసాదః యథా వా గోష్ఠ్యస్స
మభవన్ యాదృశ్యశ్చ కథాస్సమజాయంత యో వాతిశయేన భవస్మరతి య
స్య వా త్వయి గరీయసీ ప్రీతిరస్తీతి ॥ ౧౮౪ ॥ తతః ఖల్వాగతే దేవే కేయూర
కేణ సహ ప్రతినివృత్యాహం తత్రైవ కుసుమశయనీయసమీపే సముపావిశ
మతిష్ఠం చ సుఖం నవనవాననుభవంతీ దేవీప్రసాదాన్ ॥ ౧౮౫ ॥ కిం బహు
నా ప్రాయేణ మమ చక్షుషి చక్షుర్వపుషి వపుః కరే కరపల్లవో నామాక్షరే
షు వాణీ ప్రీతౌ హృదయం దేవ్యాస్సకలమేవం తద్దివసమభవత్ ॥ ౧౮౬ ॥
అపరాహ్ణే చ మామేవావలంబ్య నిష్క్రమ్య హిమగృహకాత్సంచరంతీ
యదృచ్ఛయా నిషిద్ధపరిజనా వల్లభబాలోద్యానం జగామ ॥ ౧౮౭ ॥ తత్ర
సుధాధవళాం కాళిందీజలతరంగమయ్యేవ మరకతసోపానమాలయా ప్ర
మదవనవేదికామధ్యారోహత్ ॥ ౧౮౮ ॥ తస్యాం చ మణిస్తంభావష్టం
భస్థితాస్థిత్వా చ ముహూర్తమివ హృదయేన సహ దీర్ఘం కాలమవధా
ర్య కిమపి వ్యాహర్తుమిచ్ఛంతీ నిశ్చలధృతతారకేణ నిష్పందపక్ష్మణా చక్షు
షా ముఖం మే సుచిరం వ్యలోకయత్ ॥ ౧౮౯ ॥ విలోకయంత్యేవ చకృత
సంకల్పా మదనాగ్నిం ప్రవేష్టుమిచ్ఛంతీ సస్నావివ స్వేదాంభస్స్రోతసి
స్రోతసేవ తరళీకృతా సకంపా కంపితాంగీ చ పతనభియేవ గృహ్యతే వి
షాదేన ॥ ౧౯౦ ॥ అథ మయా విదితాభిప్రాయయా తన్ముఖవినివేశిత వి
స్ఫారంపనయన దత్తావధానయా జ్ఞాపయేతి విజ్ఞాపితే నిజావయవైరపి వేప
థుమద్భిర్నివార్యమాణేన రహస్యశ్రవణలజ్జయాత్మ ప్రతిమామపి లిఖి
తమణికుట్టిమేన చరణాంగుష్ఠేనాప్రక్రమయ్యా విమృశంతీ భవనకలహం
సాన్ కుట్టిమోల్లేఖముఖర నూపురేణ చరణారవిందేన విసర్జయంతీ క
ర్ణోత్పలమధుకరాన్ అపిస్విద్యద్వదనవ్యజనక్షిప్తేనాంశుకపల్లవేనోత్సార
యంతీ తాంబూలవీటికాశకలముత్కోచమివ దంతఖండితం శిఖండినే దద
తీ వనదేవతా శ్రవణశంకితేవ ముహుర్ముహురితస్తతో విలోకయంతీ వ
క్తుకామాపి న శక్నోతి స్మ కించిదపి లజ్జాకలితగద్గదా గదితుమ్ ॥ ౧౯౧ ॥ ప్ర

యత్నతో౽పిచాస్యా నిశ్శేషం జ్వలతా మదనానలేనేవ దగ్ధా ప్రవహతా నయనోదకేనేవోఢా ప్రవిశద్భిర్దుఃఖైరివాక్రాంతా పతద్భిః సుమచాపశరైరివ శకలీకృతా నిష్పతద్భిర్నిశ్శ్వసితైరివ నిర్వాసితా హృదయవర్తిభిశ్చింతాశతైరివ నిర్వాసితా హృదయవర్తిభిశ్చింతాశతైరివ విధృతా నిశ్శ్వాసపాతిభిర్మధుకరకులైరివ నిపీతా న ప్రావర్తత వాణీ ౯౩ ॥ కేవలం దుఃఖసహస్రగణనాయ ముక్తాక్షమాలికామివ కల్పయంతీ గదద్భిరస్పృష్టకపోలస్థలైశ్శుచిభిరధోముఖీ నయనజలబిందుభిర్మౌనదీనమదర్శయత్ ॥ ౯౪ ॥ తదాచ తస్యాస్సకాశాదశిక్షితేవ లజ్జాపి లజ్జాలీలాం వినయో౽పి వినయాతిశయం ముగ్ధతాపి ముగ్ధతాం వైదగ్ధ్యమపి వైదగ్ధ్యం భయమపి భీరుతాం విభ్రమో౽పి విభ్రమితాం విషాదో౽పి విషాదితాం విలాసో౽పి విలాసమ్ ॥ ౯౫ ॥ తథాభూతా చ దేవికిమిదమితి విజ్ఞాపితా మయా ప్రమృజ్య లోహితాయమానోదరే లోచనే దుఃఖప్రకర్షేణాత్మనస్సముద్బంధనాయేవ మృణాళకోమలయా బాహులతయా వేదికాకుసుమపాలికా గ్రథిత కుసుమ మాలామవలంబ్య సమున్నమితైకభ్రూలతా మృత్యుపాశమివావలోకయంతీ దీర్ఘముష్ణం చ నిశ్వసితవతీ ॥ ౯౬ ॥ తద్దుఃఖముత్ప్రేక్షమాణయా చ కథాయ పునఃపునరను బధ్యమానా మయా వ్రీడయా నఖముఖలిఖిత కేతకీదళా లిఖిత్వేవ వక్తవ్యమర్పయంతీ వివిక్షోస్ఫురితాధరా నిశ్శ్వాస మధుకరానివోపాంశు సందిశంతీ క్షితితలనిహితనిశ్చలనయనా సుచిరమతిష్ఠత్ ॥ ౯౭ ॥ క్రమేణ చ భూయోభూయో మన్ముఖే నిధాయ దృష్టిం పునఃపునరప్యాపూర్యమాణలోచనచ్యుతైర్మదనానలధూమధూసరాం వాచమివ ప్రక్షాళయంతీ బాష్పజలబిందుభిః బాష్పజలబిందువ్యాజేన చ విలత స్మిత స్ఫురితైర్దశనాంశుభిస్సాశ్వసిస్మృతాన్ పూర్వానభిధేయ వర్ణానివ గ్రథ్నంతీ కథమపి వ్యాహారాభిముఖమాత్మానమకరోదబ్రవీచ్చ మామ్ ॥ ౯౮ ॥ పత్రలేఖే వల్లభతయా తస్మిన్ స్థానే న తాతో నాంబా న మహాశ్వేతా న మదలేఖా న జీవితం యత్ర మే భవతీ దర్శనాత్ప్రభృతి ప్రియాసి న జానే కేనాపి కారణేన అపహసితసకల సఖీజనం త్వయి విశ్వసితి మే హృదయమ్ ॥ ౯౯ ॥ కమపరముపాలభే కస్య వాన్యస్య కథయామి పరిభవం కేన వాన్యేన సహ సాధారణీకరోమి దుఃఖం దుఃఖభారమిమమసహ్యమద్య నివేద్య భవత్యాస్త్యక్ష్యామి జీవితం జీవితేనైవ శపామి తే స్వహృదయేనాపి విదిత వృత్తాంతేనాము

నాజిహ్రేమి కిము తాపరహృదయేన కథమివ మాదృశి రజనీకరకిరణావదా
తం కౌలీనేన కలంక యిష్యతి కులం కులక్రమాగతాం చ లజ్జాం పరిత్యక్ష్యతి
అన్యకన్యకోచితేనాచపలేచేతః ప్రవర్తయిష్యతి సాహం నసంకల్పితాపి
త్రాసదత్తా మాత్రా నానుమోదితా గురుభిః నకించిత్సందిశామి నకించిత్ప్రే
షయామి నాకారం దర్శయామి కాతరేవ అనాథేవ నీచేవ బలాదవలిప్తేవ గు
రుగర్హణీయతాం నీతా కుమారేణ చంద్రాపీడేన ॥ ౨౦౦ ॥ కథయ మ
హాత్మం కిమయమాచారః కిం పరిచయస్యేదం ఫలం యదేవమభినవ బిసలయ
తంతుసుకుమారం మే మనః పరిభూయతే పరిభవనీయో హి కుమారికాజనో
యూనాం ప్రాయేణ ॥ ౨౦౧ ॥ ప్రథమం మదనానలో లజ్జాం దహతి తతో
హృదయమాదౌ వినయాదికం కుసుమేషుశరాః ఖండయంతి పశ్చాన్మర్మా
ణి ॥ ౨౦౨ ॥ తదామంత్రయే భవతీం పునర్జన్మాంతరసమాగమాయ న
హి మే త్వత్తోన్యా ప్రియతరా ప్రాణపరిత్యాగప్రాయశ్చిత్తాచరణేన ప్రక్షా
ళయామ్యాత్మనః కలంకమిత్యభిధాయ తూష్ణీమభూత్ ॥ ౨౦౩ ॥ అహం
తు యతస్తస్యామవిదితవృత్తాంతతయా హ్రీతేవ భీతేవ విలక్షేవ విసంజ్ఞేవ సవి
షాదం విజ్ఞాపితవతీ ॥ ౨౦౪ ॥ దేవి శ్రోతుమిచ్ఛామ్యాజ్ఞాపయ కిం కృతం
దేవేన చంద్రాపీడేన కో వాపరాధస్సమజని కేన వా ఖల్వవినయేన ఖేదితమ
ఖేదనీయం దేవ్యాః కుసుమకోమలం మనః శ్రుత్వా ప్రథమముత్సృష్ట జీవితా
యాం మయి పశ్చాత్సముత్సృక్ష్యతి దేవీ జీవితమితి ॥ ౨౦౫ ॥ ఏవమభిహితా
చ పునరవదదావేదయామి తే అవహితా శృణు ॥ ౨౦౬ ॥ స్వప్నేషు ప్రతిది
నమాగత్యాగత్య మే రహస్యసందేశేషు నిపుణో ధూర్తః పంజర శుకశారి
కాదూతీః కరోతి ॥ ౨౦౭ ॥ సుప్తాయాః శ్రవణదంతపత్రోదరేషు వ్యర్థ
మనోరథమోహితమానసస్సంకేతస్థానాని లిఖతి ॥ ౨౦౮ ॥ స్వేదప్రక్షా
ళితాక్షరానపి నిపతితసాంజనాశ్రుబిందుపఙ్క్తి-కథితాత్మావస్థాన్మదనోప
గాన్స్మరశాసనవర్తినో మదనలేఖాన్ ప్రేషయతి ॥ ౨౦౯ ॥ నిజాను
రాగేణేవ బలాద్రంజయత్యాలక్తకరసేన చరణౌ ॥ ౨౧౦ ॥ అవినయనిశ్చే
తనో నఖప్రతిబింబితమాత్మానం బహుమన్యతే ॥ ౨౧౧ ॥ ఉపవనేష్వేకా
కిన్యాగ్రహణభయపలాయమానాయాః పల్లవలగ్నాంశుకదశాప్రతిహ
తగమనాయాః పృష్ఠే వలతా సఖీభిరర్పితాయామిత్యప్రగల్భః పరాఙ్ము
ఖపరిష్వంగమాచరతి ॥ ౨౧౨ ॥ స్తనస్థలే మే లిఖన్ పత్రలతాం కుటిలతా

మివానృజుప్రకృతిగప్రకృతిముగ్ధం మనశ్శిక్షయతి ॥ ౨౧౩ ॥ హృదయోత్క-
లికాతరంగవాతైరివ శీతలైర్ముఖమరుద్భిశ్శ్రమజలశీకరతారకితౌ అళీ-
కచాటుకారః కపోలౌ విజయతి ॥ ౨౧౪ ॥ స్వేదసలిలశిథిలితగ్రహణగళి-
తోత్పలశూన్యే వామికర్ణే యవాంకురానివ నఖకిరణానుద్ధాందుర్విదగ్ధః
కర్ణపూరీకరోతి ॥ ౨౧౫ ॥ వల్లభతరబాలవకుళసేకకాలకబళీకృతాన్
సురాగండూషాన్ సకచగ్రహమసకృత్ ధృష్టో మాం పాయయతి ॥ ౨౧౬ ॥
భవనాశోకతరుతాడనోద్యతాన్ పాదప్రహారాన్ దుర్బుద్ధి విడంబితశ్శి-
రసా ప్రతీచ్ఛతి- మన్మథమూఢమానసశ్చ కథయ హో పత్రలేఖే కేనప్రకా-
రేణ నిశ్చేతనో నిషిధ్యతే ॥ ౨౧౭ ॥ ప్రత్యాఖ్యానమపి స్యాగ్రం సంభావయ-
తి ఆక్రోశమపి పరిహాసమాకలయతి అసంభాషణమపి మానం మన్యతే దో-
షసంకీర్తనమపి స్మరణోపాయముపగచ్ఛతి అవజ్ఞామనిర్యంత్రణాప్రణయ-
ముత్ప్రేక్షతే లోకాపవాదమపి యశో గణయతీతి ॥ ౨౧౮ ॥ తామేవంవా-
దినీమాకర్ణ్య ప్రహర్షరసనిర్భరా మనస్యకరవమ్ అహో చంద్రాపీడము-
ద్దిశ్య సుదూరమాకృష్టా ఖల్వియం మకరకేతునా యది చ సత్యమేవ కాదం-
బరీవ్యాజేన సాక్షాన్మన్మనోభవచిత్తవృత్తిం ప్రసన్నా దేవస్య చంద్రాపీడస్య
తతః సహజైః సాదరం సంవర్ధితైః ప్రత్యుపకృతమస్య గుణైః యశఃప్రథ-
వళితాః కకుభః యౌవనే నవరతిరససాగరతరంగైః పాతితారసవృష్టిః యౌ-
వనవిలాసైర్లిఖితం నామ శశిని సౌభాగ్యేన ప్రకాశితా నిజశ్రీః లావణ్యేన
ఐందవీభిరివ స్పృష్టమమృతకలాభిః తథా చ చిరాల్లబ్ధః కాలో మలయానిలే-
న సమాసాదితో వసరశ్చందోద్రదమేన ప్రాప్తమనురూపం ఫలం మధుమాస-
కుసుమసమృద్ధ్యాగతో మహోత్సవమదదోషో గుణతాం దర్శితం ముఖం వ మన్మ-
థయుగావతారేణేతి ॥ ౨౧౯ ॥ అథాహం ప్రకాశం విహస్యాబ్రువం దే-
వి యద్యేవముత్సృజ కోపం ప్రసీద నార్హసి కామాపరాధైర్దేవం దూ-
షయితుం ఏతాని ఖలు ఖలస్య కుసుమచాపస్య చాపలాని శఠస్య న దేవస్యేత్యే-
వముక్తవతీం మాం పునః సకుతూహలా సా ప్రత్యభాషత ॥ ౨౨౦ ॥ యో-
ఽయం కామో వా కోఽపి వా కథయ కాని కాన్యస్య రూపాణీతి ॥ ౨౨౧ ॥ తామ-
హమవ్యాజజిజ్ఞాసం । దేవి కుతోఽస్య రూపమతనురేష హుతాశనః ॥ ౨౨౨ ॥ త-
థాహి ప్రకాశయన్ జ్వాలావలీః సన్తాపం జనయతి అప్రకటయన్ ధూమ-
పటలమశ్రుపాతయతి అదర్శయన్ భస్మరజోనికరం పాండుతా మావి-

ఖ్యాపయతి నచ తద్భూతమేతావతి త్రిభువనే అస్య శరవ్యతాం యన్న
యాతం యాతి యాస్యతి వా కోవాస్య భ్రశ్యతి గృహీతకుసుమకార్ముకో బా
ణైర్బలవంతమపి విధ్యతి ॥ ౨౨౩ ॥ అపిచ అనేనాధిష్ఠితానాం కామినీ
నాం పశ్యంతీనాం చింతయా ప్రియముఖచంద్రసహస్రాణిసంకటమంబర
తలం- లిఖంతీనాం దయితాకారాన్ అపి స్త్రీణాం మహీమండలం-గణయ
న్తీనాం వల్లభగుణాన్ అల్పీయసీ సంఖ్యా శృణ్వంతీనాం ప్రియతమకథా
మబహుభాషిణీ సరస్వతీ ధ్యాయంతీనాం ప్రాణసమసమాగమసుఖాని హ్ర
సీయాన్ కాలో హృదయస్యాపతతీతి ॥ ౨౨౪ ॥ ఏతదాకర్ణ్య చ క్షణం
విచింత్య చావాదీత్ ॥ ౨౨౫ ॥ పత్రలేఖే యథా కథయసి తథా జనోఽయం
కారితః కుమారే పక్షపాతం పంచేషుణా యాన్యస్యైతాని రూపాణి సమ
ధికాని వా తాని మయి వర్తంతే ॥ ౨౨౬ ॥ హృదయాదవ్యతిరిక్తాసీదానీం
భవతీమేవ పృచ్ఛామి ఉపదిశ యదత్ర మే సాంప్రతమేవంవిధానాం వృత్తాం
తానామనభిజ్ఞాస్మి గురుజనవక్తవ్యనీతాన్త్రాయా నితరాం లజ్జితాయా జీవి
తాన్మరణమేవ శ్రేయః పశ్యతి మే హృదయమితి ॥ ౨౨౭ ॥ ఏవం వాదినీం
భూయస్తామహమేవమవోచం అలమలమిదానీం దేవి కిమనేనాకారణమర
ణానుబంధేన ఆరాధిత ప్రసన్నేన కుసుమశరేణ భగవతా తే వరోద
త్తః ॥ ౨౨౮ ॥ కా చాత్ర గురుజనవక్తవ్యతా యదాఖలు కన్యకాం గురురి
వ పంచశరస్సంకల్పయతి మాతేవానుమోదతే భ్రాతేవ దదాతి సఖీవో
త్కంఠాం జనయతి ధాత్రీవ తరుణతారత్యుపచారం శిక్షయతి కతివా కథ
యామి తే యాః స్వయంవృతవత్యః పతీన్ యది చ నైవమనర్థక ఏవ తర్హి
ధర్మశాస్త్రోపదిష్టః స్వయంవరవిధిః ॥ ౨౨౯ ॥ తత్ప్రసీద దేవి అలం
మరణానుబంధేన శపామి తే పాదపంకజస్పర్శేన సందిశ మాం యామి ఆ
నయామి తం దేవం చంద్రాపీడం తే హృదయదయితమితి ॥ ౨౩౦ ॥ ఏవ
ముక్తా చ మయా ప్రీతిద్రవార్ద్రయా దృష్ట్యా పిబంతీవ మాం నిరుధ్యమానై
రపి మకరకేతుశరశతజర్జరితాంగిత్వేన లజ్జాం లబ్ధాంతరైః నిఃసరద్భిరను
రాగవిభ్రమైరాకులీక్రియమాణా ప్రియవచనశ్రవణప్రీత్యా చ స్వేదశ్లిష్టము
క్షిష్వరోమాంచజాలకేన దధతీవ ఉత్తరీయాంశుకం ప్రేంఖత్కుండలమా
ణిక్య పత్రమకరకోటిలగ్నంచ శశికిరణమయం మరణపాశమివ మకర
కేతునానిహితం కంఠే హారమున్మోచయంతీ ప్రహర్షవిహ్వలాంతఃకరణా

పికన్యకాజనసహజాంలజ్జామివాలంబ్య శనైరవదత్ ॥ ౨౩౧ ॥ జానామి తేగరీయసీంప్రీతిం కేవలమకఠోర శిరీషపుష్ప మృదుప్రకృతేఃకుతఃప్రాగల్భ్యమేతావన్నారీజనస్య విశేషతోబాలభావభాజః కుమారీలోకస్యసాహసకారిణ్యస్తాయాః స్వయం సందిశంతిసముపసర్పంతివా ॥ ౨౩౨॥ స్వయంసాహసందిశంతీబాలాజిహ్రేమి కింవాసందిశామి ॥ ౨౩౩ ॥ అతిప్రియోసీతిపౌనరుక్తంతవాహంప్రియాత్మేతి జడప్రశ్నః త్వయిగరీయాననురాగఇతి వేశ్యాలాపః త్వయా వినా నజీవామీ త్యనుభవ విరోధః పరిభవతిమామనంగఇత్యాత్మదోషోపాలంభః మనోభవేనాహంభవతే దత్తేత్యుపరసర్పణోపాయఃబలాద్ధృతాసి మయేతి బంధకీధార్ష్ట్యమవశ్యమాగంతవ్యమితి సౌభాగ్యగర్వః స్వయమాగచ్ఛామీతి స్త్రీచాపల మనన్యరక్తోయం పరిజన ఇతిస్వభక్తినివేదనలాఘవం ప్రత్యాఖ్యానశంకయా నసందిశామీత్యప్రబుద్ధబోధన మనపేక్షితానుజీవిదుఃఖ దారుణాస్మీత్యతి ప్రణయితా జ్ఞాస్యసి మరణేన ప్రీతిమిత్యసంభావ్యమేవ ॥ ౨౩౪॥

ఇతి శ్రీబాణకవీంద్ర విరచితాయాం కాదమ్బరీ

పూర్వభాగస్సమాప్తః.

శ్రీరస్తు.

శ్రీహయగ్రీవాయనమః.

కాదమ్బరీ, ఉత్తరభాగ ప్రారంభః.

దేహద్వయార్ధఘటనారచితం శరీరమేకం యయోరనుపలక్షితసన్ధిభేదమ్ । వన్దే సుదుర్ఘటకథాపరిశేషసిద్ధ్యై సృష్టేర్గురూ గిరిసుతాపరమేశ్వరౌ తౌ ॥ వ్యాధూతకేసరసటాతికరాళవక్త్రం హస్తాగ్రవిస్ఫురితశంఖగదాసిచక్రమ్ ॥ ఆవిష్కృతం సపది యేన నృసింహరూపం నారాయణం తమపి విశ్వసృజం నమామి । ఆర్యామయమర్చతి గృహే గృహ ఏవ లోకః పుణ్యైర్గికృతశ్చయత ఏవ జయాత్మలాభః । సృష్ట్వైవ యేన చకథే యమనన్యశక్త్యా వాగీశ్వరం వితరమేవ తమానతోఽస్మి ॥ ... ... *

కవేః స్వాహంకారపరిహరణం,

యాతే దివం పితరి తద్వచసైవ సార్ధం విచ్ఛేదమాప భువి యస్తు కథాప్రబంధః । దుఃఖం సతాం తదసమాప్తికృతం విలోక్య ప్రారబ్ధ ఏష చ మయా న కవిత్వదర్పాత్ ॥ గద్యే కృతేఽపి గురుణా తు తదక్షరాణి యన్నిర్గతాని పితురేవ స మేఽనుభావః । ఏకస్లవామృతరసాస్పదచంద్రపాదైః సంపర్క ఏవ హి మృగాంకమణేర్ద్రవాయ ॥ గంగాం ప్రవిశ్య భువి తన్మయతాముపేత్య స్థితా న సముద్రమితరా అపి యాంతి నద్యః । ఆసింధుగామిని పితుర్వచనప్రవాహే క్షిప్తా కథానుఘటనాయ మయాపి వాణీ ॥ గాదంబరీరసభరేణ సమస్త ఏవ మత్తో న కించిదపి చేతయతే జనోఽయమ్ । భీతోఽస్మి యన్న రసవర్ణవివర్జితేన తచ్ఛేషమాత్మవచసాప్యనుసందధానః ॥ బీజాని గర్భితఫలాని వికాసభాంజి వప్త్రైవ యాన్యుచితకర్మబలాత్కృతాని । ఉత్కృష్టభూమి వితతాని గతాని పోషం తాన్యేవ తస్య తనయేన తు సంహృతాని ॥ .. .. *

అపి చ ఇదానీమానీతస్యాపి కుమారస్య నవదాతితరళతాలజ్జితా లజ్జైవ దర్శనం మనోభవవికారవేదనావిలక్షం వైలక్ష్యమేవ న పునరస్తి

ష్ఠతి అప్రతిపత్తిసాధ్వసజడా జడత్వైవనోపసర్పతి స్వయముపసర్పణలఘు లాఘవమేవ తత్ప్రతిపత్తిస్థైర్యం నావలంబతేబలాత్తుహాసయనాపరా ధభీతాభీరేవసమ్ముఖీభవతి ॥ ౧ ॥ అథ కథంచిద్గురు జనత్రపయావా రాజకార్యానురోధేనవా చిరావలోకిత సహాసం వర్ధితబంధుజనదర్శ నసుఖేనవా సుహృన్ముఖకమలావలోకనోత్కంఠయావా పునరాగమన ఖే దపరిజిహీర్షయావానిజగృహావస్థానరుచ్యావాజన్మభూమి స్నేహేనవా అనిచ్ఛయావా అస్యస్వజనస్యోపరిపాదపతనేనాపి నానునేతుమేవపారి తోయదామయి స్నేహాత్ కృతప్రయత్నయాప్రియసఖ్యాతదా సుతరామే వనకించిత్ ॥ ౨ ॥ కించాధునాభ్యధికముపయాతం సైవాహం కాదంబరీ యానేన కుమారేణ మధుమదముఖరమధుకరకులకోలాహలాకులితకోక కామినీకరుణకూజితేజనితవిరహిజనమనోదుఃఖేవికచవళారవిందబృందని ష్యందానందితమందగంధవహసుగంధదశదిశివికసితవివిధకుసుమామోద ముకుళితమానినీమానగ్రహే హ్యాన్మోచనదక్షకుసుమాయుధే కర్పూరక్షోద మిశ్రచందన పంకపిండేకుపిత కామినీవినోదదక్షగేయముఖర పరిజనే పు నరుక్తదర్శనాభ్యుత్థానవ్రీడిత కంచుకిజనే ప్రదోషసమయే జరఠశరకాం డవిపాండునిబిడకుంతలోద్ఘృష్టలడహయువతిగండస్థలాన్యఖండమండలే మండయతి గగనంచఅనవరతవిస్ఫురద్ధవళదకరనికరనిర్భరావర్జితజ్యో త్స్నాజలసారవర్షిణి చంద్రమసి దూరవిక్షిప్తదళనివహ కుముదకాన నామోద వాసితదిగంతాయాః కుముదిన్యాస్తటే చంద్రకరస్పర్శప్రవృ త్తశశిమణిశిఖర నిర్ఝరఝాంకారిణి క్రీడాపర్వతక నితంబే హృద్య హారి చందన రసకణికాజాలకచ్ఛలేన తత్కరస్పర్శసుఖ సంభవస్వేదజలనివ హమివవహతి తత్కాలహారిణిముక్తాశిలాపట్టశయనే కుసుమామోదసు రభితవశదిశితుషారకిరణ నికరనీహారిణ్యపిబహిరేవ దేహదాహ మాత్ర కాపహారిణిసర్వరమణీయానాం సందోహభూతేహిమగృహేకుసుమప్రి స్తరావలంబినీ వీక్షితా ॥ ౩ ॥ మమాపిచాపునరుక్తతద్దర్శనస్పృహే తే ఏవైతేలోచనే యయోరాలోకన ప్రథమసోయాంతః తదేవ చేదమప్రతిప త్తిశూన్యంహతహృదయంయేనాంతఃప్రవిష్టాపినపారితా ధారయితుంత దేవచైతచ్ఛరీరంయేన చిరంతత్సమీపేప్యుదాసీనేన స్థితంసఏవ చాయం పాణిర్యోలీకగురుజనాపేక్షితపరవీడశ్చందాత్రపీడోపి సఏవయోఽత్ర వార

ద్వయమాగత్యగతః మయ్యేవోపక్షీణ మార్గణతయాచా కించిత్కరో
స్యత్రపంచశరోపి సఏవ యస్త్వయావేదితో మే ॥ ౪ ॥ ప్రతిజ్ఞాతంచ మ
యామహాశ్వేతాయాః త్వయిదుఃఖితాయాంనాహమాత్మనఃప్రాణం గ్రా
హయిష్యామీతి తామహం పునరప్యవదం దేవి మైవంస్మ మనసికరోః కుమ
తిరియమతిదారుణోయం పాపకారీ మకరకేతుః కదాచిత్ అదృశ్య మా
నే ప్రియజనే హృదయానురాగాజ్జీవితమప్యపహరతీతి ॥ ౫ ॥ సాత్వబ్రవీత్
తదపినాస్త్యేవమే దైవేనవా విరహేణవా యౌవనేనవా అనురాగేణ వా
మదేనవా హృదయేనవా అన్యేనవా కేనాపి దత్తః సంకల్ప మయః కు
మారో జనసన్నిధావపి కేనచిదవిభావ్యమానః సిద్ధఇవ సర్వదామే దదాతి
దర్శనమ్ ॥ ౬ ॥ అపిచాసావివనాయమకాండపరిత్యాగనిష్ఠురహృదయః
అయమేవాస్మద్విరహకాతరః నాయం నక్తం దివం లక్ష్మీసమాకులో న పృ
థివ్యాః పతిర్నసరస్వతీమపేక్షతేన కీర్తిశబ్దం వర్ధయతి ॥ ౭ ॥ పశ్యా
మిచాహర్నిశమాసీనా ఉచ్ఛ్రితాభ్రామ్యంతీ శయానా జాగ్రతీ నిమీలిత
లోచనాచలంతీ స్వప్నాయమానా శయనే శ్రీమండపే గృహకమలినీషు ఉ
ద్యానేషు లీలాదీర్ఘికాసు క్రీడాపర్వతకే బాలగిరి నదికాసుచ యథాత
మజ్జనవిడంబనైకహేతుం విప్రలంభకం కుమారం తే తథా కథితమేవ
మయాతదలమనయాతదానయనకథయా ఇత్యభిదధానా అతర్కితాగతమూ
ర్ఛేవ నిమీలితాక్షీ పక్ష్మాగ్రసంపిండితనయనజలవర్షిణీ విలీయమానే
వోత్పీడ్యమానేవ చాంతర్జాతమన్యువేగేనతథైవ వేదికావితాన నాభిదా
మాం శుకావలంబిన్యాం బాహులతికాయామచ్ఛ సలిల స్రోతసి ప్రసా
రితాయాం మృణాళికాయామివ జలాహతిశ్యామారుణతామరస మివాన
నమవాఙ్నివేశ్య తూష్ణీముత్కీర్ణేవతస్థౌ ॥ ౮ ॥ అహంతుతత్ శ్రుత్వా
సమచింతయం సత్యమేవ గరీయః ఖలుజీవితాలంబనమిదంవియోగినీనాం
యదుతసంకల్పమయః ప్రియోపసితదాంకులాంగనానాం విశేషతఃకుమా
రికాణాం తథాహ్యనేన సార్థమకృత దూతికాపాదపతనదైన్యాని ప్రీ
తిక్షణం సమాగమశతాని అకాలరమణీయాని స్వేచ్ఛాభిసరణసౌఖ్యాని అ
దూషితకన్యాభావాని సురతాని అకృత స్తనవ్యవధాన దుఃఖాని ఆలింగ
నాని అజనిత వ్రణదర్శన వ్రీడాని నఖదంతపదాని అనాకులిత కేశ పా
శాః కచగ్రహమహోత్సవాః శబ్దవిహీనాని చుంబనాని అనుత్పాదిత గు

భుజగవిభావిత శృఙ్గస్థలశ్యామ్యాధరఖండన విలసితానిస్వైర మంధకార
రాశిరంతరయతిన జలధరధారాపాతః స్థగయతినసీహార నికర స్తిరోద
ధాతీత్యేవం చింతయంత్యా ఏవమే అనురాగకధారసప్లవే నేవ రక్తతా
మగాద్దివసః ॥ ౯ ॥ తత్ క్షణప్రకటితరాగమివహృదయమివ కాదంబర్యా
స్త్రపయాపలాయమాన మదృశ్యత రవిమండలమ్ ॥ ౧౦ ॥ పల్లవశయ
నమివ సంధ్యారాగమరచయద్వ్యోమశ్రీః ॥ ౧౧ ॥ పరిచారక ఇవ చంద్రమణి
శిలాతల మకల్పయత్ప్రదోషః ॥ ౧౨ ॥ అత్రాంతరే చాగత్య స్వయమేవ
మహార్ఘ్యం కుర్వాణా దూరతో దీపికాధారిణ్యో గంధతైలావసిక్త సురభి
గంధోద్గారిణీభి ర్దీపికాభిర్విరచితచక్రవాళికా బాలికాః పర్యవారయన్ ॥
౧౩ ॥ అథ నిర్మలలావణ్యలక్షితాని దీపికాప్రతిబింబాని జ్వలితానిమదన
సాయకశల్యానీవాంగలగ్నాని సముద్వహంతీం నవనిరంతర కలికాచితాం
చంపకలతామివ చస్థితాం తాం పునర్వ్యజిజ్ఞపమ్ ॥ ౧౪ ॥ దేవి ప్రసీద నా
హమస్య ఖేదాహార్హ హృదయఖేదకారిణం సన్తాపమంగీకర్తుం సంహర మ
న్యువేగం ఏషాహమాదాయ చంద్రాపీడమాగతైవేతి ॥ ౧౫ ॥ అథానేన
దేవ నామగ్రహణగర్భేణ మద్వచసా విషాపహరణ మంత్రేణ విషమూర్ఛి
తేవ ఝటిత్యున్మీల్య నయనే సస్పృహం మామవలోక్య కః ప్రదేశేస్మిన్నితి
పరిజనమపృచ్ఛత్ ॥ ౧౬ ॥ అథ ధవళవసనోల్లాసితగాత్ర యష్టయో ద్వా
రప్రదేశప్రవేశ సంపిండితాంగ్యః పరశురామశరవివర వినిర్గతా ఇవక
లహంసపంక్తయః కలహంస కలాలాపమధురరవైః ప్రతివాచమివప్రయ
చ్ఛద్భిర్నూపురైః పతత్తరుణ పూరపల్లవోల్లాసితైశ్చ జ్జాశ్రవణాయ
ధావద్భిరివ శ్రవణైర్మౌక్తికకుండలాంశుజాలకానిస్కంధదేశ నిక్షిప్తా
నిచామరాణీవ వహంత్యః సమాహతకపోలస్థలైర్గకుండలైర్బలాదివ వా
హ్యమానా వాచాలైర్గ కర్ణోత్పలమధుకరైః సమాజ్ఞాపయేతి వ్యాహ
రంత్యః కన్యకాః సమధావన్ ॥ ౧౭ ॥ ఆజ్ఞాప్రతీక్షాసుచ ముఖకమలావలో
కినీషు తాసు క్రమేణ దృష్టిం పాతయంతీ మరకతశిలాతలే న్యషీదత్ అబ్రవీ
చ్చ ॥ ౧౮ ॥ పత్రలేఖేన ఖలు ప్రియమితి బ్రవీమి త్వామేవ పశ్యంతీ సంధా
రయామ్యేవ జీవితమహం తథాపి యద్వయం తేగ్రహస్తత్సాధయ సమీహి
తమిత్యభిధాయ అంగస్పృష్టవివసనాభరణ తాంబూలప్రదానపరిదర్శి
తప్రసాదాతిశయాం మాం వ్యసర్జయత్ ॥ ౧౯ ॥ ఇత్యావేద్య చ కించిది

వపమితముఖీగన్త్యైః పునర్వ్యాగిజ్ఞ నల్ ॥ ౨౦ ॥ దేవ ప్రత్యగ్రదేవీ ప్రసా
దాతిశయాహిత ప్రాగల్భ్య సులభితా చ విజ్ఞాపయామి దేవేనాప్యేతద
వస్థాం దేవీం దూరీకుర్వతా కిమిదమనాపన్న వత్సలాయాః స్వప్రకృతేరను
రూపం కృతమితి ॥ ౨౧ ॥ చంద్రాపీడస్తు తథోపాలంభగర్భం విజ్ఞప్తః ప
త్రలేఖయా తం చ కాదంబర్యాః స్నేహోక్తిపురస్సరం గంభీరం చ సనా
తం చ సపరిహాసం చ సాభ్యర్థనం చ సాభిమానం చ సావహేలం చ సప్ర
సాదం చ సనిర్వేదం చ సానురాగం చ సనిర్విశేషం చ సావష్టంభం చ సకో
పం చ సాత్మార్పణం చ ససద్భావం చ సోత్ప్రాసం చ సోపాలంభం చ సా
నుక్రోశం చ సస్పృహం చ సావధారణం చాపి మధురమపి దుఃశ్రవం సర
సమపి శోషహేతుం కోమలమపి కఠోరం నమ్రమప్యున్నతం పేశలమప్య
హంకృతం లలితమపి ప్రౌఢం ఆలాపమాకర్ణ్యాకర్ణ్య ఉత్ప్రేక్ష్య చ స్తి
మితపక్ష్మతయా దుర్విషహదుఃఖబాష్పోపప్లుతాయతాక్షుతస్మ్రకులం స్వభా
వధీర ప్రకృతిరపినితరాం పర్యాకులోఽభవత్ ॥ ౨౨ ॥ అథ కాదంబరీ శరీ
రాదివాలాపపదైరేవ సహాగత్య యుగపద్గృహీతో హృదయే మన్యునా కణ్ఠే
జీవితేన అధరపల్లవే వేపథునా ముఖే శ్వసితేన నాసాగ్రే స్ఫురితేన చక్షుషి
బాష్పేణ తుల్యవృత్తిభూతాత్వా కాదంబర్యాః క్షరద్బాష్పవిక్షేపపర్యాకు
లాక్షరముచ్చైః ప్రత్యువాచ ॥ ౨౩ ॥ పత్రలేఖే కిం కరోమి అనేన దురాత్మ
నాదుశ్శిక్షితేనాజ్ఞాతాభిమానినాభిమానినా పండితమ్మన్యేన దుర్విదగ్ధేన ము
గ్ధబుద్ధినా అలీకధీరేణ స్వయం కృతమిథ్యావికల్ప శతసహస్ర భరితేన అ
శ్రద్దధానేన మూఢహృదయేన యస్య దేవానేకప్రకారం శృంగార స్పృ
త్యాగాశ్చైః భగవతా మనోభవేన అంతర్గత వికారా వేదనాయమా
ముద్దిశ్య బాలాబలాతాతార్యతేత త్తదేవాదృష్టపూర్వతాద్దివ్యకన్యకా
నాం రూపానురూపలీలాసమ్భావనయా చ తావతో మనోరథస్య ఆత్మన
ఉపర్యసమ్భావనయా చ సర్వం సహజమేవ ఏతదస్యా ఇతి వికల్పసంశయ
దోలాధిరూఢం మాం గ్రాహయత్యైవమీదృశస్య దేవ్యా దుఃఖస్య తవచో
పాలంభస్య హేతుతాం నీతోఽస్మి ॥ ౨౪ ॥ మన్యే చ మహాపి మనోవ్యామో
హకారీ కోఽపి శాపవిపాక మన్యథా అప్రబుద్ధబుద్ధేరపి మేషు న సందేహ ఉ
పపద్యతే తేష్వతిస్పష్టేషు మదనచిహ్నేషు కథం మేధ గ్యాన్యముహ్యత ॥ ౨౫ ॥
తిష్ఠంత్వేవ తావదతిసూక్ష్మకాయా దుర్విభావ్యవృత్తీనీతాసి స్మితావలోకిత

కథిత విహృత లీలాలజ్జాయితానియాన్యన్యథాపి సంభవంతి చిరానుభూతాత్మకంఠసంసర్గసుభగం హారమిమమకృత పుణ్యస్యమేతత్ క్షణమేవ కణ్ఠే కారయన్త్యాకిమివనావేదితమ్ ॥ ౨౬ ॥ అపిచ హిమగృహకవృత్తాంతస్తుతవాపి ప్రత్యక్షఏవ తత్రాహమత్ర ప్రణయకోపాత్ సాక్షీ త్వయా హ్యన్యథా వ్యాహృతం దేవ్యా సర్వ ఏవాయం విపర్యయాన్ మమదోషః తదధునా ప్రాణైరప్యుపయుజ్యమానస్తథాకరోమియథానేదృశ మేకాంతనిష్ఠుర హృదయం జానాతి మాం దేవి ॥ ౨౭ ॥ ఇత్యేవం వదత్యేవచంద్రాపీడే క్షాపితైవప్రవిశ్య వేత్రహస్తాప్రతీహారీకృతప్రణామావ్యజ్ఞాపయత్ ॥ ౨౮ యువరాజఏవం సమాదిశతి దేవీవిలాసవతికృతజల్పాత్పరిజనతః శ్రుతం మయాయథాగలపృష్ఠతః స్థితాద్య పత్రలేఖాత్రపునఃపరాగతేతి నచ మేత్వయ్యాస్యాంచ కశ్చిదపిస్నేహస్య విశేషోవిలసతీతి మన్యామెవేయం సంవర్ధితా అపిచ కాపితవాపి మహాకాలావర్తతే అదృష్టస్యతదనయా సహైవాగచ్ఛమనోరథశతలబ్ధమతిదుర్లభం త్వన్ముఖకమలావలోకనమితి ॥ ౨౯ ॥ చంద్రాపీడస్తు తదాకర్ణ్య చేతస్య కరోదహెూసందేహ దోలారూఢం మెజీవిత మెవమంబానిమెషమపి మామపశ్యంతీదుఃఖమాస్తేపత్రలేఖాముఖేనచైవమాజ్ఞాపిత మాగమనాయ మెనిష్కారణవత్సలేన దేవీప్రసాదేన ఆజన్మక్రమాహితో బలవాన్ జననీస్నేహఃవాంఛానుకూలం హృదయమమోచ్యంతావత్తాతచరణశుశ్రూషాసుఖం ప్రమాథిమన్మథహతకః హారిణీ గురుజనలాలనాదుస్సహోన్యుత్కంఠితాన్యనుబంధినీ బాంధవప్రీతిః కుతూహలిన్యభినవ ప్రార్థనాముఖావలోకినదికులక్రమాగతా రాజ్యాన్నోజీవితఫలం ప్రియతమాముఖావలోకన మనురక్తాః ప్రజాః గరీయాన్ గంధర్వరాజసుతానురాగః దుస్త్యజాజన్మభూమిఃపరిగ్రాహ్యాదేవీ కాదంబరీకాలాతిపాతాసహాం మహోవిప్రకృష్టమంతరం హేమకూట వింధ్యాచలయోరితి ॥ ౩౦ ॥ ఏవం చింతయన్నేవంప్రతీహార్యోపదిశ్యమానవర్త్మాపత్రలేఖాకరావలంబీ జననీసమీపమగాత్ ॥ ౩౧ ॥ తత్రైవచతమనేకపరికరజననీలాలన సుఖానందితం చింతితదుర్విషహహృదయోత్కంఠో దివసమనయత్ ॥ ౩౨ ॥ తపనతాయాంచాత్మచింతాయామివ అంధకారితదశదిశిశర్వర్యాం అనివార్యవిరహవేదనోన్మథ్యమాన మానసాసు లేషుకలకరుణముచ్చైరాహ్వయత్సు చక్రవాకయుగళేషుఉత్తేజితస్మరశరసముత్స

ర్ప్రమాణేషు చంద్రమసో జ్యోత్స్నాలధూళిధూసరాలోకేష్వగ్రమహియాఖేషు విజృంభమాణకుముదినిశ్వాసపరిమళగ్రాహిణి మంద మందమావాతుమారబ్ధే ప్రదోషానిలే చ శయనవర్తిని మీలితలోచనోస్య ప్రాప్త నిద్రావినోదః హేమకూటాగమనఖేదాన్నిపత్య విశ్రాంతేనేవ పాదపల్లవచ్ఛాయాయాం జంఘానుసారాధిరోహణాలగ్నేనేవ సుసంహతయోరూర్వోః స్ఖలితేనేవ విస్తారిణి నితంబఫలకే మగ్నేనేవ నాభిముద్రాయాముల్లసితేనేవ రోమరాజ్యామారూఢేనేవ త్రివలిసోపానహారిణి మధ్యభాగే కృతపదేనేవ ఉన్నతివిస్తారశాలిని స్తనతటే ముక్తాత్మనేవ బాహ్వోః కృతావలంబనేనేవ హస్తయోః ఆశ్లిష్టేనేవ కణ్ఠే ఉపవిష్టేనేవ కపోలయోః ఉత్కీర్ణేనేవాధరపుటే గ్రథితేనేవ నాసికాసూత్రే సమున్మీలితేనేవ లోచనయోః స్థితేనేవ లలాటశాలాయాం సుప్తేనేవ చికురభారాంధకారే ప్లవమానేనేవ సర్వతోదిక్ప్రథప్లావిని లావణ్యపయఃపూరప్లవే మనసా సస్మార స్మరాయతనభూతస్య కాదంబరీరూపస్య ॥ ౩౩ ॥ సముత్పన్నాత్మీయబుద్ధిశ్చ నిర్భర స్నేహార్ద్రచేతాస్తత ఏవ వాసరాదారభ్య తాం ప్రతిగృహీత రక్షాపరికర ఇవ యతో యత ఏవ మండలిత కుసుమకార్ముకం మకరధ్వజమస్యాం ప్రహరంతమాలోకితవాన్ తతస్తత ఏవాత్మానమంతరేర్పితవాన్ ॥ ౩౪ ॥ ఏవమమ్లానమాలతీకుసుమకోమలతనౌ నిర్ఘృణ ప్రహరన్న లజ్జసే ఇత్యుపాలభమాన ఇవ దివసం ఉత్తరళతారయా ప్రసృతబాష్పార్ద్రయా దృష్ట్యా కుసుమచాపం పునః స్మరశరప్రహారమూర్ఛితాం సంజ్ఞామివ లంభయితుం తామవయవైరువాహ స్వేదజలలవముత్ససర్జ చ దీర్ఘదీర్ఘాన్ నిశ్వాసమారుతాన్ ॥ ౩౫ ॥ తచ్చేతనాలంభముదిత ఇవ చ సర్వాంగీణం క్షణమపి న ముమోచ రోమాంచం ॥ ౩౬ ॥ సహ్యతే హృదయవేదనా న వేత్తి తద్వార్తాం ప్రష్టుమివ నియుక్తేన మనసా శూన్యతామధ్యాసీత్ తత్ప్రతివార్త్తాకర్ణనాయేవ చ గృహీతమౌనస్సర్వదైవాతిష్ఠత్ ॥ ౩౭ ॥ తదాననాలోకనాంతరితమివ సర్వమేవ నాద్రాక్షీత్ చంద్రబింబేపి చాస్య దృష్టిర్నారమత ॥ ౩౮ ॥ తదాలాపపరిపూరితశ్రోత్రేంద్రియ ఇవ న కించిదపరమంతః కర్ణీకృతవాన్ ॥ ౩౯ ॥ వీణాధ్వనయోప్యస్య బహిరేవాసన్ సుభాషితాన్యపి న ప్రవేశమలభంత సుహృద్వాచోపి పరుషా ఇవాభవన్ బాంధవజనజల్పితాన్యపి నాసుఖాయంత ॥ ౪౦ ॥ భావావగమభీత్యేవ యథాపూ

ర్వం నకస్య చిద్దర్శనమదాదనవరతముక్తజ్వాలేనమదన హుతభుజాంత
ర్దహ్యమానోపి గురుజనత్రపయానసద్య స్సముద్ధృతాపాఙ్గర విందశ
యనమభజతనసరసబిసలతాజాలానిగాత్రేష్వకరోత్ సజలమౌక్తికక్షోద
తారకితాని అజడరపద్మినీపత్రాణిపార్శ్వయోశ్శ్యకారయత్ నకుసుమపల్లవ
ప్రస్తరరచనామాదిదేశ ॥ ౪౧ ॥ నానవరతధారానిపాతోల్లసితశిశిరశీ
కరాబద్ధదుర్దినందదర్శాపి ధారాగృహంనమకరందసంతతసంసారశీత
లాన్యంతగాణిహర్మ్యోద్యానలతాభవనాన్యధ్యసేవత ॥ ౪౨ ॥ నామ
లయజజలలులితపృష్ఠేషు మణికుట్టిమేష్వవ్యస్యలురదిచ్ఛయానతుహినకరనిక
రసంక్రాంతిహృద్యేషులలాకరకలితచంద్ర కాంతమణిదర్పణేష్వస్యసం
క్రామయదాత్మసంతాపమ్ ॥ ౪౩ ॥ కింబహునావాక్యా నహారిచందనర
సచర్చామప్యాచరణాదాపయత్ ॥ ౪౪ ॥ ఏవమేవ కేవలం రాత్రిం ది
వాచాకృతనిర్వృతినాజ్వలతాపి అదహనాత్మకేన దహతాపి అక్షత స్నే
హేంధనేనదుఃఖానుభావనామైవ భస్మసాదకుర్వతా మదనదహనేనాం
తర్బహిశ్చ క్వాథ్యమానదేహః శోషమగాత్ ॥ ౪౫ ॥ ఆదర్శితాంపునః
ప్రతిక్షణాధీయమాన వృద్ధింనాత్యాక్షీత్ ॥ ౪౬ ॥ ఏవంచనిష్ప్రతిక్రియ
తయా దుస్త్యజతయాగాతివిసంష్ఠులేనాయాస్యమానోపిమదనేనాకార
మేవలోకలోచనేభ్యోరక్షత్ నకుసుమశర సాయకేభ్యో జీవితం ॥ ౪౭ ॥
తనోరేవతా నవమంగీచకార సలజ్జాయాశ్శరీరస్థితావేపానాదరం కృత
వాన్నకులక్రమస్థితౌ ॥ ౪౮ ॥ ప్రజాపివా న్వయుధ్యంతే నమస్మభోతలి-లి
కాః ॥ సుఖమేవావధీరయామాసనధైర్యమ్ ॥ ౪౯ ॥ ఏవం చాస్య పురః
కాదంబరీరూపగుణావష్టంభాసితత్రాణేన బలవతాను రాగేణాకృష్య
మాణస్య పశ్చాద్గురుజన ప్రతిబంధదృఢతరేణ మహీయసాస్నేహేనచ
వార్యమాణస్యగభీర ప్రకృతేఃసరిత్పతేరివచంద్రమసానుదూర ముల్లాస్య
మానస్యాపి మర్యాదావవాదాత్మానం స్తంభయతః కథంకథమపికతిప
యేష్వపి సహస్రసంఖ్యాయమానేష్వతిక్రాంతేషువాసరేషు ॥ ౫౦ ॥ ఏక
దారణరణకసకాశాదివాంతరాలబ్ధావస్థానోనిగత్య బహిర్నగర్యాస్త
రంగ సంగశీకరాసారనుదంతికలక్ష్మణకలహంస చక్రవాకాక్రాంతస
రసనుమారసైకతానిశిప్రాతటాన్యనుపరన్నాతిదూరమివచరణాభ్యామే
వబభ్రామ ॥ ౫౧ ॥ భ్రామ్యంశ్చ రుద్రసుతాయ తనేరయేణాగచ్ఛతః

సావష్టంభయోగత్వాత్స్వరితఖురసంచారాన్ యుజ్యమానాంశ్చ విరళీభవ
తశ్చ సంఘట్టమానాంశ్చ విశ్లిష్యతశ్చోహమానాంశ్చ
లంబమానాంశ్చ పరాపతతశ్చ విచ్ఛిన్నపంక్తివ్యవస్థానాన్ స్ఖలతోఽపి ప
తతోఽప్యవసీదతోఽపి చ యథాశక్తి నాదిభిరుత్పీడితాన్నిః సహతయా దూరా
గమనఖేదమతిత్వరయా చాగమనకార్యగౌరవమావేదయతో దూరాదే
వాతిబహూనివ తురంగమానద్రాక్షీత్ ॥ ౫౨ ॥ దృష్ట్వా చోత్పన్నకుతూ
హలస్తేషాం పరిజ్ఞానాయాన్యతమం పురుషం ప్రాహిణోత్ ॥ ౫౩ ॥ ఆ
త్మనాప్యానుదఘ్నపయసో త్రీర్యశ్రప్రాంతస్మిన్నేవ భగవతః కార్తికే
యస్యాయతనే తత్ప్రతివార్తాం ప్రతిపాలయన్నతిష్ఠత్ ॥ ౫౪ ॥ తత్ర
స్థశ్చ కుతూహలాత్తస్మిన్నేవ వాజిబృందే నిక్షిప్తదృష్టిః పార్శ్వస్థితాం హ
స్తేనాకృష్య పత్రలేఖామవాదీత్ ॥ ౫౫ ॥ పత్రలేఖే పశ్య య ఏష పురుషః
పురఏవార్కకిరణనివారణోల్లాసితయా ప్రేంఖదాలోలంబశిఖయా మ
యూరపింఛమయ్యా ఛత్రికయా దుర్విభావ్యవదనోఽశ్వవారో జ్ఞాయతే కే
యూరకోఽయమితి ॥ ౫౬ ॥ యావత్తయా సహైవం నిరూపయత్యేవం తా
వత్తస్మాత్ ప్రహితపురుషాదుపలబ్ధాత్మావస్థానం దృష్టిపథమేవావతీర్య
తురంగమాదాపతంతం దూరాత్ ద్రుతాగమనధూళీధూసరశ్యామీకృత
శరీరం పరివర్తితమివేతరాకారేణ ఉజ్ఝితాంగరాగసంస్కార మలినే
నేవ వపుషా విషాదశూన్యేనముఖేనాంతర్దుఃఖసంభార పిశునయా చదృ
ష్ట్యా దూరత ఏవాస్పృష్టామపి కష్టాం కాదంబరీసమవస్థామనక్షరమావేదయ
న్తం కేయూరకమద్రాక్షీత్ ॥ ౫౭ ॥ దృష్ట్వా చ దర్శితప్రీతిరేహ్యేహీ
త్యాహూయ ససంభ్రమప్రణయప్రణతోపసృత మతిదూరప్రసారితా
భ్యాం దోర్భ్యాం పర్యష్వజత తమ్ ॥ ౫౮ ॥ ఉపసృత్య పునః కృతనమస్కా
రే తస్మిన్ననామయ ప్రశ్నవచసా సంవర్ధ్య సభ్యానేవ తత్సహాయాన్ పు
రఃస్థితం పునఃపునస్సస్పృహమాలోక్య కేయూరకమవాదీత్ ॥ ౫౯ ॥ కే
యూరక త్వద్దర్శనేనైవ భద్రం దేవ్యాస్సపరివారాయాః కాదంబర్యా ఇ
త్యేతదావేదితమ్ । ఆగమనకారణమపి విశ్రాంతస్సుఖితః కథయిష్యసీత్యు
క్త్వా సమ్భ్రాంతాగతారోహకఢౌకితాం కరిణీమారుహ్య కుతోఽస్య జన
స్య సుఖోపేతస్యేదధానమివ కేయూరకం పృష్ఠతః కృత్వా స్కంధావా
రోన్ముఖః స్వభవనమయాసీత్ ॥ ౬౦ ॥ ప్రాప్య నిష్క్రాంతేష రాజలోకే ప్రవే

శః ప్రవిశ్యవల్లభోద్యానం సపరివారేణ కేయూరకేణ సహితాత్మాప్యచే తసా అప్రేతితమేవదివసకరణీయంనిర్వర్తయామాస ॥ ౬౧ ॥ నిర్వర్త్య చపత్రలేఖాద్వితీయః సుదూరోత్సారితపరిజనః కేయూరకమాహూయా బ్రవీత్ ॥ ౬౨ ॥ కేయూరక కథయదేవ్యాః కాదంబర్యాః సమదలేఖా యాః మహాశ్వేతాయాశ్చ సందేశమిత్యభిహితవతిచంద్రాపీడేపురఃసప్ర శ్రయముపవిశ్య కేయూరకోప్యవాదీత్ ॥ ౬౩ ॥ దేవ కిం విజ్ఞాపయామి నాస్తిమయిసందేశలవోపి దేవ్యాః కాదంబర్యాః సమదలేఖాయాఃమహా శ్వేతాయావా యదైవ పత్రలేఖాం మేఘనాదాయ సమర్ప్య ప్రతి నివ ర్త్యమయాయం దేవస్యోజ్జయినీ గమనవృత్తాంతోనివేదితఃతదైవోర్ధ్వం విలోక్య దీర్ఘముష్ణంచ నిశ్వస్యసనిర్వేదమేత దిత్యుక్త్వోత్థాయ మహాశ్వే తాపునస్తపసేస్వమేవాశ్రమపదమాజగామ ॥ ౬౪ ॥ దేవ్యపి కాదంబరి ఝటితి హృదయే అయోఘనేనేవాభిహతాప్యతరిటాపతితశుష్కాశ నినేవ మూర్ధ్ని తాడితా అంతఃపీడాకూణనిమీలితేనచక్షుషామూర్ఛితేన ముషితేవ పరిభూతేవవంచితేవచోన్ముక్తేవ చాంతఃకరణేనావిదితమహాశ్వే తాగమనవృత్తాంతాచిరమివస్థిత్వోన్మీల్యనయనేవిలక్షేవలక్షితేవవిస్మితే ... స్మయస్తబ్ధదృష్టిర్మహాశ్వేతాయాఃకథయేతిసాసూయమివ మామా ... లేఖాయాం పునర్వలితముఖీసవిలక్షస్మితంమదలేఖేఅస్తి కేనచిద ... త్ కృతంకరిష్యతేవా యతుటామారేణ చంద్రాపీడేనేతి ఏవమ ... ధతి ఉత్థాయ నివారితాశేషపరిజన ప్రవేశాశయనీయే నిపత్యోత్తర ... త్తమాంగమవకుంఠ్య నిర్విశేషహృదయవేదనాం మదలేఖా మప్య ... సకలమేవతందివసమస్థామ్ ॥ ౬౫ ॥ అపరేద్యుశ్చ ప్రాతరేవా ... మేవం దృఢతరశరీరేషు ధ్రియమాణేష్వేవ భవత్సుఅహమీ ... వస్థామనుభవామీత్యుపాలభమానేవనమేభవద్భిఃపార్శ్వవర్తిభిః ... ర్యమితి నిర్భర్త్సయంతీవ కింమ్మేపురస్తిష్ఠసీత్యంతర్మన్యువేగేనతర్జ ... రచబాష్పపూరోద్రేకోత్కంపస్యాకులయా దృష్ట్యా చిరమాలోకి ... ॥ ౬౬ ॥ తథా దృష్టశ్చతయాదుఃఖితయా దేవ్యాఆదిష్టమేవగమనా యాత్మానం మన్యమానోహమనివేద్యైవదేవ్యైదేవపాదమూల ముపా గతోస్మి ॥ ౬౭॥ తచ్చదేవైకశరణజనజీవితపరిత్రాణాకులమతేః కేయూ రకస్యవిజ్ఞాపనాకర్ణనావధానదానేన ప్రసాదంకర్తుమర్హతి దేవః॥

దేవశ్రీయతాంయద్దైవతే ప్రథమాగమనే నామోదినా మలయానిలేనైవ చలితంసమస్తమేవతత్కన్యకాలతావనంతద్దైవ సకలభువనస్యనోచిగా మం భవంతమాలోక్యవసంతమివరక్తాశోకతరులతామివారూఢవా మకరకేతనస్త్రామ్ ॥ ౧౯ ॥ ఇదానీంతు మహాంతమాయాసమనుభవతిత్వదర్థే కాదంబరీ ॥ ౨౦ ॥ తస్యాహి దినకరోదయాదారభ్యదివసకరకాన్తోపలానలస్యేవ నిశ్శబ్దస్యాపశనైరితస్యాధూమస్య భస్మన ప్రజ్వలతో మకరధ్వజహుతభుజోనపరిజనకరకమలకలితకోమలపల్లవలాస్యలీలయా ప్రసరభంగః ॥ ౨౧ ॥ నానుతాలతాళవృంతవాంతజలజడకణికాసాదసేకేననివృత్తిః ॥ ౨౨ ॥ నసరసహరిచందనపంకచ్ఛటాచ్ఛురణేన ఛేదః॥ నవిదళితముక్తాఫలవాలుకాపటలోద్ధూననేనవ్యుపరమః ॥ ౨౪ ॥ నాతికలితదంతమయకలహంసపంక్తిముక్తాంబుధారేణ ధారాగృహేణ ప్రశమః ॥ ౨౫ ॥ యథాయథాచలితజలయంత్రవిగళితాభిరతిశిశిరశీకరనికరతారకితాభిరంబుధారాభిరాహన్యతేతథాతథావైద్యుతానలసహోదరఇవస్ఫురతిమదనపావకః ॥ ౨౬ ॥ సుతరాంచశిశిరః కుంకదళికాకలాపమంజరీమివ వికాసయతి స్వేదజలలవజాలకసంతతిముపచారః॥ ౨౭॥ చిత్రంచేదంమకరకేతుహుతభుజాదహ్యమానమగ్నిశౌచమంశుకమివ నితరాంనిర్మలీభవతిలావణ్యమ్ ॥ ౨౮ ॥ మన్యేచ మృదుస్వభావమపి జలమివముక్తాఫలతాముపగతం కఠినీభవతి ఉత్కంఠితం హృదయమబలాజనస్యయత్తాదృశేనాతిసంతాపేనాపినవిలీయతే ॥ ౨౯ ॥ బలవతీఖలువల్లభజనసంగమాశాయత్తథావిధమప్యనుభవ వేదనావిహ్వలితప్రాణమతికష్టం ప్రాణ్యతే ॥ ౩౦ ॥ కింకరోమికథయకథంకథ్యతేకయావృత్త్యావర్ణ్యతేకేదృశేనోపాయేన ప్రదర్శ్యతే కేన ప్రకారేణావేద్యతేకయాయుక్త్యా ప్రకాశ్యతేకతయావేదనయోపశమ్యతేబలవతీతదుత్కంఠా ॥ ౩౧ ॥ స్వప్నేషువిగళితచేతనాః స్ఫుటం ప్రాణినః ప్రతిదినందృశ్యమానాపి యన్నపశ్యసితాదృశీమవస్థామ్ ॥ ౩౨ ॥ ప్రచండదినకరకిరణసహస్రాతపసహానికమలానిశయనీకృతానిమ్లానిముపనయంత్యాదివసకరమూర్తిరపినిర్జితాతయానిజోష్మణా ॥ ౩౩ ॥ నిష్కారుణేనచాకారణవామేన కామేనమథ్యమానాతాంస్తాంశ్చేష్టాః కరోతి ॥ ౩౪ ॥ తథాహిసాసోఢ మదనవేదనే త్వమతి కఠినే మనసి నివససీతి మృదుని కుసుమశయనే కథమపిసఖీజనేన

పాత్యతే ॥ ౮౫ ॥ కుసుమశయనగతాచ సంతాపగళిత చరణ తలాలక్తక
లవ పాటలితైశ్చ శయ్యాకుసుమైః కుసుమశరేణ శరతాముపనీతైః సరుధి
రైరివహృదయా త్పతితైర్భయముప జనయతిసఖీనామ్ ॥౮౬॥ సర్వాం
గీణమనంగశరనివారణాయ కవచమివభవదనుస్మరణ రోమాంచ ముద్వ
హతి ॥ ౮౭ ॥ రోమాంచనికుచయుగళే శ్వాసగళితమంశుకంనిదధానా
త్వత్పాణిగ్రహణతృష్ణయాకంటకశయనవ్రతలీలామివదక్షిణం కరకమల
మనుభావయతి ॥ ౮౮ ॥ వామంతు వామకపోలభర జడాంగుళి ముల్లస
ల్లోలపద్మరాగవలయప్రభాంశురజ్యమానం జ్వలిత మదన హుతాశనవి
ష్ణుప్యమాణమివహస్తకమలం విధునోతి ॥ ౮౯ ॥ నళినీదళవ్యజనపవనవి
క్షిప్యమాణకర్ణకువలయస్థళంవదనమజస్రస్రవదశ్రుభయ పలాయమా
నలోలలోచనమివబిభర్తి ॥ ౯౦ ॥ ప్రతిక్షణం క్షామతాంవ్రజంతీ నకేవ
లమంగళీవలయంపతనభయేన డోలాయమానం హృదయమపి ముహు
ర్ముహుఃపాణిపల్లవేనరుణద్ధి ॥ ౯౧ ॥ శిశిరవారిక్షోదక్షారిణ్యా లీలాక
మలమాలికయైవవపుషినిహితయాసఖీజనహస్తపరంపరయాపరిక్లామ్య
తి ॥ ౯౨ ॥ తథాచరణయుగళేన రశనాకలాపం నితంబ విస్తారేణమధ్య
భాగం సంగమాశయాహృదయం హృదయేన భవంతమురసా బిసినీపలా
శప్రావరణం కంఠేన జీవితం కరకమలేన కపోలపాళీం త్వదాలాపేనా
శ్రుపాతం లలాటఫలకేన చందనలేఖికామంసేన వేణీమధునా ధారయ
తి ॥ ౯౩ ॥ త్వద్దిదృక్షయావిఘటమానం హృదయమభివాంఛతి ॥ ౯౪॥గో
త్రస్ఖలితేనైవజీవితేన లజ్జతే ॥ ౯౫ ॥ ప్రియసఖ్యైవమూర్ఛయా మనసిము
హుర్ముహుఃస్పృశ్యతే ॥ ౯౬ ॥ జ్వరిజనేనైవచరణశరణకేన పరవశాకుసు
మశయనాదుత్థాప్యతే ॥ ౯౭ ॥ పరిచారికయే వార్త్యాస్రస్తాంగి సంచా
ర్యతే ॥ ౯౮ ॥ ముహుఃపవనప్రేంఖోళితముత్కంఠావ్యజనపల్లవభంగ
భయకంపితమివలతామండపమధివసతి ॥ ౯౯ ॥ ముహురుత్కోశకళికం
బిసవలయసంరక్షణరచితాంజలిపుటమివస్థలనళినీ వనమధిశేతే ॥ ౧౦౦॥
ముహురుద్బంధనభయాదివ నిరంతరకిసలయాచ్ఛాదితలతాపాశముద్యా
నమాసేవతే ॥ ౧౦౧॥ ముహుర్నిష్పతదవిరతరోదనాతామ్రనయనప్రతి
బింబంస్రస్తరాస్తరణత్రాసనిమజ్జత్కమల మివోప వనసరోజల మవగా
హతే ॥ ౧౦౨ ॥ తస్మాదుత్థాయ తమాలవీథీ ముపైతి ॥ ౧౦౩ ॥ తస్యాం

శాఖామవలంబ్యోర్ధ్వభుజలతానిహితనిమీలితలోచనవదనా చంపకదళ మాలికోద్బద్ధదేహా శంకాముత్పాదయంతీ ముహూర్తం విశ్రమ్య సంగీతక గృహమావిశతి ॥ ౧౦౪ ॥ తతో మధురమురజరవలయలలిత లాస్యలీల యోద్వేజ్యమానా మయూరీవముక్తవారిధారం ధారాగృహమభిపతతి ॥ ౧౦౫ ॥ తతోఽపి ఘనజలధారాశీకరపులకిత కాయా కదంబకళికేవ కంపమానా శుద్ధాంతకమలినీ తీరముపసర్పతి ॥ ౧౦౬ ॥ తస్మాచ్చ భవనకలహంసరవమసహమానా ప్రస్థితా తత్కాలావతారితనూపుర యుగళాని పునః ప్రేక్షామివ క్షామతామభినందతి ॥ ౧౦౭ ॥ వలయరచనామ్లాయితమృణాళైరపి తైరిపభవన వాపీచక్రవాకమిథునైః కూజితేనఖిద్యతే ॥ ౧౦౮ ॥ శయ్యావిలాసమృదిత కుసుమసంచయా మర్షితైరివ ప్రమదవనమధుకరకులైర్విరుతైరుద్వేజ్యతే ॥ ౧౦౯ ॥ నిర్భరగోత్రకర్షణ గీతనిర్జితరవరోషితైరివాంగణసహకారపికబృందైః కలకలేనాకులీక్రియతే ॥ ౧౧౦ ॥ మదన పాండుగండ పరిభూతగర్భపత్రకాంతిభిర్విద్ధైవోద్యానకేతకీ సూచిభిరుద్భూతవేదనాభవతి ॥ ౧౧౧ ॥ ఏవం ప్రాణైశ్చ మదనదుశ్చేష్టితాయాః స్తైః పరిణామముపైతి ధృతిః కమలమయమివదూయతే హృదయం కుముదమయఇవ విజృంభతే మకరకేతనః చంద్రకాంత మణిమయమివ ప్రక్షరతి నయనయుగళముదధి జలమయానీవ వర్ధంతే శ్వసితాని చక్రవాక మయా ఇవ విఘటంతే మనోరథాః శీతజ్వరాతుర దేవమణికుట్టిమోదరసంక్రాంతస్య తుషారకిరణమండలస్యోపరి వేపథువిలులితతరళాంగుళీ నికరం కరయుగళం ప్రసాదయంతీ శశినః సంతాపమనక్షరం కథయతి ॥ ౧౧౩ ॥ సీత్కారేషుదశనాంశువ్యాజేన మన్మథశరనిర్జిత హృదయ ప్రవిష్టానిందుకిరణానివోద్గిరతి ॥ ౧౧౪ ॥ వేపథుష్వ్యజనీకృత కదళీదళా కంపోప దేశమివగృహ్ణాతి ॥ ౧౧౫ ॥ విజృంభికాసు కంఠనాళాగతజీవితనిర్గమ మారమివోపదిశతి ॥ ౧౧౬ ॥ గోత్రస్ఖలితవిలక్షస్మితేషు హృదయనిపతితమదనశరకుసుమరజఇవ వమతి ॥ ౧౧౭ ॥ బాష్పమోక్షేషు స్థూలాశ్రుసంతాన వేణికావాహినీవిలీయత ఇవ ॥ ౧౧౮ ॥ శశిమణిదర్పణేషు విస్ఫురితానేక ప్రతిబింబనిభేన శతధేవ విదళతి ॥ ౧౧౯ ॥ కుసుమశయనేషు పరిమళలాలసాగతాళిమాలాకులితా ధూమాయత ఇవ ॥ ౧౨౦ ॥ కమలస్రస్తరేషు కింజల్కరజోపుంజజర్ఝరితా జ్వలతీవ ॥ ౧౨౧ ॥ స్వేదప్రతికారేషు విశదక

పూర్ణరక్తౌదధూళిధవళితాభస్మీభవతీవ ॥ ౧౨౨ ॥ నవిజ్ఞాయతే కింముగ్ధతయా కింవిలాసేన కిమున్మాదేన సంగీతకమృదంగధ్వనితేషు కేకాశంకయా ధారాగృహమరకతమణిమయూరముఖాని స్థగయతి ॥ ౧౨౩ ॥ దివసావసానేషు విశ్లేషభీతా మృణాళసూత్రైశ్చిత్రభిత్తివిలిఖితాని చక్రవాకమిథునాని సంఘట్టయతి ॥ ౧౨౪ ॥ చింతారతారంభేషు మణిప్రదీపానవతంసోత్పలైస్తాడయతి ॥ ౧౨౫ ॥ ఉత్కంఠాలేఖ్యేషు సంకల్పసమాగమాభిజ్ఞానానిలిఖతి ॥ ౧౨౬ ॥ దూతీసంప్రేషణేషు స్వాపరాధోపాలంభాన్ సందిశతి ॥ ౧౨౭ ॥ అపిచతస్యాశ్చందనపరిమళ ఇవదక్షిణానిలేన సహసమాగచ్ఛతి మోహః ॥ ౧౨౮ ॥ చక్రవాక్యాశ్శాపఇవనిశయాసహోపతతి ప్రజాగరత్రాసః ॥ ౧౨౯ ॥ ప్రతిరుతానీవవలభీకపోతకూజితైః సహావిర్భవంతి దుఃఖాని ॥ ౧౩౦ ॥ మధుకరఇవోపవనకుసుమామోదేనసహోపసర్పతిమరణాభిలాషః ॥ ౧౩౧ ॥ తథాచ జలకణికేవ పద్మినీపలాశస్థితాకంపతే ॥ ౧౩౨ ॥ ప్రతిచ్ఛాయేవస్ఫటికోపలసలిల మణిదర్పణకుట్టిమతలేషుదృశ్యతే ॥ ౧౩౩ ॥ నళినీవ శశికరస్పర్శేన మ్లానయతి ॥ ౧౩౪ ॥ హంసీవసరసమృణాళికాహారవ్యతికరేణ జీవతి ॥ ౧౩౫ ॥ శరదివ కుముదకువలయకమలసంపర్కమనోహరగంధవహాసకుసుమబాణాచవిజృంభతే ॥ ౧౩౬ ॥ చంద్రమూర్తిరివ కమలప్రకరస్ఖలితపాదపల్లవా సంచరంతీనిశాంనయతి ॥ ౧౩౭ ॥ కుముదినీవరజనీకరకిరణకృత ప్రజాగరాదివసమళీక నిద్రయాతివాహయతి ॥ ౧౩౮ ॥ మురరిపుజలశయన లీలేవమందోచ్ఛ్వసిత శేషానిమీలితలోచనా కిమపిచింతయతి ॥ ౧౩౯ ॥ మలయనిమ్నగేవసరస హరిచందన కిసలయలాంఛితేషుశిలాతలేష్వభిపతతి ॥ ౧౪౦ ॥ కుందకళికేవతుషారసిక్త పల్లవవర్తినీవనానిలేనాయాస్యతే ॥ ౧౪౧ ॥ భుజంగీవాసహ్యసంతాపాలింగిత చందనశాఖాశిఖిశకుంతకులకోలాహలేనత్రాస్యతి ॥ ౧౪౨ ॥ హరిణీవ కేసరికాననంపరిహరతి ॥ ౧౪౩ ॥ కుసుమఘటిత శిలీముఖమనోహరాన్మదనచాపాదివప్రమదవనాత్త్రస్యతి ॥ ౧౪౪ ॥ జానకీవపీతరక్తేభ్యోరజనిచరేభ్యఇవ చంపకాశోకేభ్యోబిభేతి ॥ ౧౪౫ ॥ ఉషేవస్వప్నసమాగమేనాపికృతార్థతామేతి ॥ ౧౪౬ ॥ గ్రీష్మనిశాలక్ష్మీరివానుదినమతికృశాభవతి ॥ ౧౪౭ ॥ సర్వథాతస్యాః కందర్పవేదనయాఅంగానిదివసైర్జర్జరితసంధారణపసూత్రానివలయరచనయాగృహకమ

లినీమృణాళాని ఉపదేశ్యైః సఖీవచనానిశయ్యా పరికల్పనేనోపవసనకుసుమాని అనవరత మోక్షేణమదనాయుధానినిఃశేషంక్షీణాని ॥ ౧౪౮ ॥ కంబహునాసంప్రతితస్యాస్త్వన్నామా సర్వతఃసఖీజనః త్వత్సంబద్ధాని సర్వారహస్యానిత్వత్సమాగమోపాయాన్వేషిణః సర్వేసమవాయాః త్వదాత్మోపాలంభతత్పరాః సర్వప్రశ్నాః త్వద్వృత్తాంతముఖరః పరిజనఃత్వదాలాపనిర్మితాః సర్వవినోదాః త్వదాకారమయశ్చిత్రకలాభ్యాసః త్వదుపాలంభగర్భాఃమాగధీమంగళగీతయః త్వద్దర్శన పునరుక్తాః స్వప్నాః త్వత్పరిహాసప్రాయా మదనజ్వరదాహప్రలాపాః త్వన్నామగ్రహణైకోపాయగమ్య ప్రబోధా మోహమహావేగాః ॥ ౧౪౯ ॥ ఇత్యావేదయంతంచ కేయూరకం భవతుసంప్రతినశక్నోమ్యతఃపరంశ్రోతు మిత్యామీలనదత్తసంజ్ఞైవ కాదంబరీవ్యథాశ్రవణవేదనాసంభవానుకంపయేవ చంద్రాపీడమాక్రమంతీమూర్ఛాన్యవారయత్ నతుపునరవస్థానివేదనపరిసమాప్తిః ॥ ౧౫౦ ॥ తథామూర్ఛానిమీలితశ్చ తామేవానుధ్యాయన్నివ ససంభ్రమప్రతిపన్నశరీరేణ కేయూరకేణ సంభావిత తాలవృంతయా చ పత్రలేఖయా అనుభావ్యార్ధసజ్జయాచనియత్యా సంజ్ఞాంలంభితశ్చంద్రాపీడః స్వకృతపీడాపరాధేనభీతమివవిలక్షమివనిభృతస్థితం కేయూరకమంతర్బాష్పోపరుధ్యమానకంఠః కిమపిస్ఖలితాక్షరం ప్రత్యువాచ॥ ౧౫౧॥ కేయూరక మేనప్రకారైరేవ మేకాంతనిష్ఠురహృదయమాత్మన్యనుత్పన్నానురాగమేవమాంసంభావ్య దేవ్యా కాదంబర్యా పునర్దూరీకృత మదాగమనసంభావనయానత్వమాగమనాయాదిష్టో నసందిష్టంవా కించిన్మహాశ్వేతయాసముపాహృతానుబంధయామదలేఖయావాత్వన్ముఖేన నోపాలబ్ధోస్మి తథా మయి పత్రలేఖయా సర్వమాఖ్యాతం తదభిజాతతయామహానుభావత్వాదుదారతయాసమానశీలతయా దక్షిణతయాచైకాంతపేశలతయాచ స్వభావస్యాత్మానమాత్మనాచనకలయతిదేవీకాదంబరీచంద్రమూర్తేరాలోకేనాపి నిశ్చేతనస్య చంద్రకాంతాఖ్యస్య పాషాణఖండస్యార్ద్రీభావాసగమనమేవాయత్తంనపునస్తత్పరాకర్షణం నితరాం పక్షపాతినోపిచమధుకరస్యాభిగమనమేవాధీనమకరందలాభేతు కలికాశ్రయిణీజృంభికైవ ప్రథమపతితదివససంతాపాక్లాంతేనచ ఉన్ముఖితాకుముదాకరేణకరిణీయామికాసయతి నపునస్తంజ్యోత్స్నాభిరామారజన్యేవనిభ

రమంతః సరసతాయాం సత్యామపి మధుమాసలక్ష్మీ పరిగ్రహాద్వినాప
ల్లవానురాగదర్శనస్యకృ తేకింకరోతుపాదపః ॥ ౧౫౨॥ తత్రదేవ్యాః కా
దంబర్యాఏవాజ్ఞా అపరాధినీయయా అధరస్పందితమాత్రప్రతిషేధ్యే పురః
స్థాయినిదాసజనే నిష్కరుణతయాత్మానమవ్యాపారయంత్యాసుఖపరిప
న్థినీదుఃఖితానైకనిపుణాపరహృదయపీడానపేక్షిణీలజ్జాపేక్షితా నజీవిత
సందేహదాయినీదేవ్యా సహామివస్తా॥౧౫౩॥ అథవాదేవ్యాఃపరిజనస్యా
పికోయమేవంవిధోవ్యామోహః- యదనిచ్ఛంత్యపి బలావసా నవ్యాపారి
తా ॥ ౧౫౪ ॥ కీదృశీచరణతలప్రతిబద్ధస్య దాసజనస్యోపరిలజ్జాకీదృశంవా
గౌరవంకోవానురోధోవిశ్వస్తచిత్తతావా కేయమీదృశీయ దేవమాత్మనః
శిరీషపుష్పకోమలస్యాయమతి దారుణాపీడాంగీకృతానకృతార్థితో మేమ
నోరథః ॥ ౧౫౫ ॥ అథవాక్రమాగతమంతర్ధానంవామలోచనానాం వి
శేషతోపరిత్యక్తనిస్నేహబాలభావానామనతిప్రబుద్ధముగ్ధమనసిశయానాం
కన్యకానాంలజ్జానపారితాయామాస్మిన్జనేపరిత్యక్తుం దేవ్యా ॥ ౧౫౬॥ మ
దలేఖాతు ద్వితీయంహృదయమస్యాఃతయైకమేవ మహాన్వ్యసంయమధన్యై
ర్మునిభిరప్యసంరక్షిత హృదయాపహారిణానిగాఢ్యచాతుర్యేణ శుచిభిర
ప్యపహార్యస్పర్శనచాండాలేనభస్మీకృతాపర్యవసానప్రాణి సహస్రేణా
నిర్వాప్యస్మరశాదాగ్నినాసర్వదోషాశ్రయేణా శరీరవ్యాధి రూపాపహారి
ణాఅకాండవ్యాఘ్రేనమమర్మభేదినాలీక ధనుర్ధరేణసద్యః ప్రాణాపహార
క్షమేణాకాలమృత్యునా అనిరూపితస్థానాస్థానప్రపతనేన పరోపకార
కృతార్థేన హృదయవాసినాపరప్రత్యయేన స్వయోనినాకామేనదురా
త్మనా ఆయాస్య మానంచేవి శరీరముపేక్షితం కిమితి తత్రస్థస్యైవ మే
కర్ణైనా వేత్రమధురాన్కృత్వాపిదివసక్రమగమ్యేధ్వని కింకరోమి మలయా
నిలాహతలతాకుసుమవాతస్యాప్యసహం దేవీశరీరం వజ్రసారకఠినహృ
దయైరస్మద్విధైరపి దుర్విషహాస్స్మరేషవః నజ్ఞాయతే నిమేషేణైనకింవా
భవతీతి ॥ ౧౫౭ ॥ ప్రాయేణచ దేవ్యాస్స్యనుభవనీయ ఏవాయమర్థః॥
౧౫౮ ॥ యథాచాస్యదుఃఖైకదానవ్యసనినోదుర్ఘట ఘటనాపండితస్య
యతిక్రాంచ నకారిణోనిష్కారణకుపితస్య హతవిధేః సర్వతో విసంష్ఠులం
సమారంభం పశ్యామి తథాజానామినైతావతాస్థాస్యతీతి ॥ ౧౫౯॥ అ
న్యథా క్వనిష్ప్రయోజనాశ్వ ముఖమిథునానుసరణేనా మానుష భూమి

గమనం క్వచ తత్ర తృషితస్యాచ్ఛోదదర్శనం క్వ తత్తీరే విశ్రాంతస్యామా
నుషగీతధ్వనేరాకర్ణనం క్వ తజ్జిజ్ఞాసాగతస్య మహాశ్వేతావలోకనం క్వ
తత్ర తరళికయా సహ తవాభిగమనేన మద్గమనప్రస్తావః క్వ మహాశ్వేతయా
సహ హేమకూటగమనం క్వ తత్ర దేవీవదనదర్శనం క్వానురాగోత్పత్తిర
స్మిన్ జనే దేవ్యాః క్వ వా అపరిపూర్ణే మనోరథస్య మే పితురనుసీయగమ
నాజ్ఞా తత్సుదూరమారోప్యపాతితావయం ఖల్వనేనాకార్యకారిణాస్మ
త్కర్మబలనియోగదక్షేణ దగ్ధవేధసా తథాపి దేవీం సంభావయితుం ప్ర
యతామహే ॥ ౧౬౦ ॥ ఇత్యభిదధత్యేవ చంద్రాపీడే జనితరామయమనేనై
వ కాదంబరీవృత్తాంతేన సంతాపితస్తథాహమపరమహమేవ సమాత్మతేజసా
న సంతాపయామీత్యుత్పన్నదయ ఇవ భగవాన్ స్నిగ్ధదీధితిరుత్తప్తకనకద్ర
వస్ఫులింగపింగలద్యుతిదిగ్వికీర్ణధూర్జటిజటామండలానుకారీ సంజహార
కరసహస్రమ్ ॥ ౧౬౧ ॥ అస్తానుసారేణ చరవేర్వ్యాసరోఽపి యథోచ్ఛ్రి
తతరుశిఖరావలంబినో రక్తాతపచ్ఛేదానాకర్షన్నపససార ॥ ౧౬౨ ॥ క్ర
మేణైవ సంజాతకరుణానుబంధయేవ సంధ్యయాప్యుపరి జలార్ద్రపటఇ
వ ప్రసార్యమాణే సరాగపటలే నిశాగమేనాప్యేవమస్యశూన్యతా విక్లబ
స్య మాభూద్దర్శనమిత్యాస్తీర్ణేనేవ సర్వతో నీలీపటలంబమానాయామివ భ్రా
మ్యమాణాయాం తిమిరలేఖాయాం కకుభేష్వపి దుఃసహత్వాచ్ఛోషకారి
ణః సంతాపస్య తల్పకల్పనాభీతేష్వివ సంకుచత్సు కుముదేష్వపి శుచిస్వభావ
తయా ద్రోహదోషశయనసంపాదనాయేవాహమహమికయోద్గలత్సు
చక్రవాకేష్వపి సహచరీవిరహవిధురేషు కాదంబరీసమీపగమనోపదేశ
దానాయేవ కలకరుణముచ్చైర్ముహుర్వ్యాహరత్సు చంద్రమస్యపి భ
గవతి సమస్తభువనైకాతపత్రే సుధారజతకలశే పూర్వదిగ్వధూవదనచ
న్దనతిలకే గగనతలలక్ష్మీలావణ్యమహాహ్రదే సకలలోకాహ్లాదకారిణి సు
ధాలిప్తైః కరైరివ స్పృష్టముచ్ఛ్వాసహేతునా తం జ్యోత్స్నాజలేన చ
న్దనస్తప్తోదయగిరిశిఖరమారూఢే ప్రౌఢే ప్రదోషసమయే చంద్రాపీడస్త
స్మిన్నేవ వల్లభోద్యానే చంద్రాతపస్పర్శదర్శితవిశదజలలవోద్భేద
హారిణి చంద్రమణిశిలాతలే విముచ్యాంగాని చరణసంవాహనోపసృతం కే
యూరకమవాదీత్ ॥ ౧౬౩ ॥ కేయూరక కిం మాం కలయసి యావద్వ
యం పరాపతామస్తావత్ ప్రాణాన్ సంధారయిష్యతి దేవీ కాదంబ

రీ పారయిష్యతి వా తాం వితోదయితుం మదలేఖా గమిష్యతి వా తత్సమా
శ్వాసనాయ మహాశ్వేతా మత్పరిచయోద్వేజితా ప్రతిపత్స్యతే వా శరీరస్థి
తమేతయోరభ్యర్థనాం ద్రక్ష్యామి వా పునస్తస్యాః స్మరస్పృకోపాపాం
తమాలోలతారకముత్రస్తహరిణశాబకాయతేక్షణం ముఖమితి ॥౧౬౪॥
స తు వ్యజ్ఞాపయత్ దేవ ధైర్యం సమవలంబ్య గమనాయ యత్నః క్రియ
తామ్ ॥ ౧౬౫ ॥ తిష్ఠతు తావదాసన్నవర్తీ సఖీజనః పరిజనో వా తస్యా
హి త్వదాలోకనేచ్ఛైవ స్వేచ్ఛయా నిమేషితుమపి న దదాతి సమాగమాశ
యైవావష్టబ్ధం హృదయం శ్వసితమేవ ముఖేన హృతం రోమాంచ ఏవ క్షణ
మపి శరీరం న ముంచతి దివానిశం బాష్ప ఏవ లోచనపథస్థాయీ ప్రజాగర
ఏవ రాత్రావపి దత్తదృష్టిః అరతిరేవ న ఏకాకిన్యాః క్షణమవ్యవస్థానంజీవి
తమేవ కంఠస్థానాన్నాపసరతి ॥ ౧౬౬ ॥ ఏవం వదంతమేనమాదిదేశ వి
శ్రాంతయే కేయూరకమాత్మనాపి గమనచింతాం ప్రావిశత్॥ ౧౬౭॥
యది తావదకథయిత్వా అనిపత్య చరణయోరనాఘ్రాతః శిరసి అగృహీతా
శీః సహసా ఉచ్ఛృంఖలిత ఏవ తాతేనాంబయా వా కర్తవ్యమపక్రమ్య గ
చ్ఛామి తతో గతస్యాపి మమ కుతః సుఖం కిం శ్రేయః కుతో వా ఫలావాప్తిః కీ
దృశీ వా హృదయనిర్వృతిః ॥ ౧౬౮ ॥ అథవా తిష్ఠతు తావదియముత్తర
కాలాగామినీ చింతా అపక్రమ్య గత ఏవ కథమహమ్ ॥ ౧౬౯ ॥ యత్తా
తేన దుస్తారదుఃఖార్ణవోత్తరణమహాసేతుబంధాత్ అవంధ్యవాంఛితఫ
లదానకల్పద్రుమాదహితవిక్రాంతియశోసిపాక్రాంతి ద్వారార్గళాదం
డాదశేషభువనోత్తంభనస్తంభాత్ స్వభుజాదవారోప్యమయ్యేవ రాజ్య
భారః సమారోపితః తచ నాఖ్యాయ పదమపి నిర్యాతే మయ్యవశ్యం అప
రిమితగజతురగరథగమనసంక్షోభితధరాతలైరాలోలకదళికాకానననాకు
లీకృతభాస్వద్గభస్తిభిరూర్ధ్వాధ్రియమాణధవళాతపత్రమండలచ్ఛాయా
స్తరితవాసరవ్యతికరైః అతిబహుళరేణూద్గమావిచ్ఛేదాపూరితభువనకు
హరైః పురః ప్రసృతజవనవాజిభిరనుసంతానలగ్నవేతండప్రాయ సాధ
నైః శ్రాంతైరపి బుభుక్షితైరపి అకృతగతివిలంబైరాపయోధేరష్టాభ్యో
దిగ్భ్యో రాజభిరవశ్యమనుధావితవ్యమ్ ॥ ౧౭౦ ॥ తిష్ఠంతు తావత్ సేవా
పరా రాజానః సుఖపరిభుక్తాః ప్రజా అపి తాతస్నేహాత్పరిత్యక్తపుత్రదా
రాః పృష్ఠతో లగిష్యంతీతి నే చేతసి చింతా ॥ ౧౭౧ ॥ అపిచ తాతస్యాపి

కోఽపరోఽస్తి యస్మిన్మదీయం స్నేహం సంక్రమయ్య మయ్యుపక్రాంతే యా-
తు కిమనేన గతేన వా ఇత్యవినయకోపితోఽవష్టంభం కృత్వావస్థాస్యతి ॥౧౭౨॥
కస్య వా పరస్య ముఖమాలోకయంతీ సుఖాయమానహృదయా మత్ప్రత్యా-
నయనాయ కృతార్తప్రలాపా నతాతమేవాకులీకరోత్యంబా ॥౧౭౩॥
తాతే వ పృష్ఠతో లగ్నే అష్టాదశద్వీపమాలినీ మేదిన్యేవ లగ్నా భవతి ॥౧౭౪॥
తదా మయా క్వ గతం క్వ ప్రస్థితం క్వ విశ్రాంతం క్వ యాతం భుక్తం క్వాపసృ-
తం క్వాస్థా మయా గోపయితవ్యః సమాసాదితే సపాత్ర కథం మయా వదనం
దర్శయితవ్యం పృష్టేన వా కిముత్తరం దాతవ్యమ్ ॥౧౭౫॥ అథాపి కథం-
చిద్దైవనియోగాన్నిఃసృతోఽస్మి తథాప్యవ్యాయాసనియం తాతమేవం మ-
హీయస్యాయాసే తాతప్రసాదాదదృష్టదుఃఖామంబాం వా నిజాపక్రమ-
ణశోకార్ణవే పాతయామి కిం కృతం భవత్యపుణ్యవతా ॥౧౭౬॥ అపి చ స
బహుదివసప్రవాసోపతప్తః స్కంధావారోఽపి మే అద్యాపి న పరావర్తతే
నాపరసంవిధానాదర్ధపథాదేవ ప్రవృత్త్యా పునర్ధావితవ్యమ్ ॥౧౭౭॥ అ-
థావేద్య తాతస్యాంబాయాశ్చ తాభ్యాం చ విసర్జితః సంవిధానేన గచ్ఛా-
మి తతోఽపి కిం కథయామి మమ స్నేహదుఃఖితా గంధర్వరాజపుత్రీ కాదం-
బరీ మాముద్దిశ్య మకరకేతునా ఆయాస్యమానా దుఃఖం తిష్ఠతీతి కిం వా బల-
వాన్మే తస్యామనురాగో న తయా వినాహం ప్రాణాన్ సంధారయామీతి
కిం తస్యా మమ చ ద్వయోరపి జీవితనిబంధనహేతుభూతయా మహాశ్వేత-
యా తత్పరిణయనాయ మే సందిష్టమితి కిం వా తద్దుఃఖమపారయన్ సోఢు-
మయం కేయూరకస్తద్భక్త్యా మాం నేతుమాగత ఇత్యపరోఽపి వా కశ్చిద్వ్య-
పదేశో న శక్యత ఏవ పునర్గమనాయ కర్తుం సంప్రత్యేవ సమధికాద్వర్ష-
త్రయాత్ ప్రసాద్య వసుధాం ప్రత్యాగతోఽస్మి అద్యాపి సాధనమేవ న ప-
రాపతతి ॥౧౭౮॥ అకథయిత్వా చ గమనకారణం కథమాత్మానం మో-
చయామి కథం మాం ముంచతు తాతోఽంబా వా తత్సుహృత్సు హ్యస్మిన్నర్థే
నర్థః పతితః కిం కరోమ్యేకాకీ వైశంపాయనోఽప్యసన్నిహితః పార్శ్వే
మే ॥౧౭౯॥ కిం కరోమి కిం పృచ్ఛామి కేన సహ నిరూపయామి కో మే స-
ముపదిశతు కో వాపరో మే నిశ్చయాధానం కరోతు కస్యాపరస్య వా వివేకినీ
ప్రజ్ఞా కస్య వాన్యస్య శ్రుతం శ్రోతవ్యం వా కో వాపరో వేత్తా వక్తుం కస్య వా
పరస్య మయ్యసాధారణః స్నేహః కేన వాపరేణ సహ సమానదుఃఖో భ-

హామికో వా పరో మయి దుఃఖితే దుఃఖీ సుఖితే సుఖీ వా కో వా పరో రహస్యా వేదనస్థానం కస్యాపరస్యోపరి కర్తవ్యభారమవక్షిప్య నిర్వృతాత్మా తిష్ఠామి కస్య వా పరస్య మత్కార్యే పర్యాకులతా కో వా పరో మయాక్షి తం తాతమంబాంచ పరిబోధ్యమాం నేతుం సమర్థ ఇతి ॥ ౧౮౦ ॥ ఏవం చింతయత ఏవాస్య సా నిశా దుఃఖదీర్ఘాపి క్షయముగమత్ ॥ ౧౮౧ ॥ ప్రాతరేవ చ కిం వదంతి జ్ఞాత్వైవ యథా కిల దశపురీం యావత్ పరాగతః స్కంధావార ఇతి ॥ ౧౮౨ ॥ తాం చ శ్రుత్వా సముచ్ఛ్వసితచేతాశ్చకారచేతస్య హా ధన్యోఽస్మి అహో విఘ్నగతోఽనుగృహీతోఽస్మి యస్య మమ ధ్యానానంతరమేవ పరాగతో ద్వితీయం హృదయం వైశంపాయన ఇతి ॥ ౧౮౩ ॥ ప్రహర్షనిర్భరశ్చ ప్రవిశంతమాలోక్య దూరత ఏవ కృతప్రణామం కేయూరకమవాదీత్ ॥ ౧౮౪ ॥ కేయూరక కరతలవర్తినీం సిద్ధిమధునావధారయ ప్రాప్తో హి వైశంపాయన ఇతి ॥ ౧౮౫ ॥ స తు తదాకర్ణ్య గగనపరిలంబకృతయా చింతయాంతఃశూన్య ఏవ భద్రకమాపతితం మహతీ హృదయనిర్వృతిర్దేవస్య జాతేత్యభిదధద్దేవాపసృత్యోపవిశ్య పార్శ్వే వైశంపాయనాగమనాలాపమేవానుబధ్య ముహూర్తమివ సంజ్ఞోత్సారితసమస్తపరిజనం చంద్రాపీడం వ్యజ్ఞాపయత్ ॥ ౧౮౬ ॥ దేవ సర్వతో విస్ఫురంతీ తడిదివ బలాహకోన్నాదం ఉపారూఢశ్యామికా మేఘలేఖేవ సలీలాగమనముపదర్శితపాండుచ్ఛవిః ప్రాచీనచంద్రోదయం పరిమళగ్రాహిణీ మలయానిలాగమనముపదర్శిత పాండుచ్ఛవిః ప్రాచీనచంద్రోదయం పరిమళగ్రాహిణీ మలయానిలాగతిరివ వసంతమాసావతారమభ్యుచ్ఛ్రితమకరధ్వజా మధుమాసలక్ష్మీరివ పల్లవోద్భేదముల్లసితరాగా పల్లవోద్గతిరివ కుసుమనిర్గమం వికసితకాశకుసుమమంజరీవ శరదారంభమవస్థైవేయమావేదయతి నిస్సంశయం దేవస్య గమనమ్ ॥ ౧౮౭ ॥ అవశ్యం చ దేవస్య దేవీప్రాప్త్యా భవితవ్యం కేన కదా వావలోకితో జ్యోత్స్నారహితశ్చంద్రమాః కమలాకరో వా మృణాళికయా వినా ఉద్యానభాగో వా లతాశూన్యః ॥ ౧౮౮ ॥ అపి చ నరాజత ఏవ సహకారకుసుమమంజరీ పరిగ్రహమంతరేణ సర్వజనసుభగోఽపి కుసుమమాసః అసంభావితదానలేఖాలక్ష్మీకం వా వదనం యూథాధిపతేః ॥ ౧౮౯ ॥ కింతు యావద్వైశంపాయనః పరాపతతి యావచ్చ తేన సహాగమనసంవిధానం నిరూపయ

తిదేవస్తావత్ । అవశ్యం కాలక్షేపేణ భావ్యమ్॥ యాదృశీ వా కాలతుల్యమాదే
వ్యాః శరీరావస్థా తాదృశం నివేదితైవ మయా॥ సర్వోఽపి ప్రత్యాశయా కార్యతే
దేవ్యాస్తు పునర్దేవదర్శనోద్యానాత్ నిష్పత్త్యాశయైవ హృదయం కేనా
శ్వాసనేన వర్తతాం మద్వార్తోపాలంభాదేతదుత్పద్యతే చేతసి యథా అస్తి
కార్యం మే జీవితేన దుఃఖాన్యపి సహమానా ధారయామ్యేతదితి॥ అతో విజ్ఞాప
యామి చేతసా త్వగ్రతో గత ఏవ దేవః శరీరేణాప్యనుపదముచ్చలిత ఏవ కిమ
పరం మయాత్ర స్థితేన సాధనీయం తద్దేవాగమనోత్సవావేదనాయ గమనా
నుజ్ఞయా ప్రసాదః క్రియమాణమిచ్ఛతి మే ప్రణయప్రసాదదుర్లలితం
హృదయమిదానీం దేవ ॥ ౧౩ ॥ ఇతి విజ్ఞాపితే కేయూరకేణ అంతఃస్మితో
పవికసితయా వికచనీలోత్పలపుంజమాలికయేవ దృష్ట్యా ధవళిత చంద్రప్ర
సాదశ్చంద్రాపీడః ప్రత్యువాచ ॥ ౧౪ ॥ కిముచ్యతే కస్యాపరస్యేదృశీ దే
శకాలజ్ఞతా కో వాపరోఽస్మాస్వేవ నిర్వ్యాజభక్తిః కస్యాపరస్యేదృశీ అ
స్మద్దుఃఖాసహిష్ణుతా అనపేక్షిత స్వశరీరశక్తిరుత్సాహశ్చ తత్సాధు చింతి
తం గమ్యతాం దేవ్యాః ప్రాణసంధారణాయ మదాగమన ప్రత్యర్థం చ ప
త్రలేఖాప్యగ్రత స్త్వయైవ సహ ప్రయాతు దేవీ పాదమూలం ఇయమపి ప్ర
సాదభూమిరేవ దేవ్యాః ఇమామప్యాలోక్య కియత్యపి ధృతిరవశ్యము
త్పత్స్యతే ఇతి మే చేతస్యపి చాస్యా అపి దేవ్యామస్త్యేవ స్నేహో భక్తిశ్చే
త్యభిధాయ పృష్ఠతస్సముపవిష్టామేవ తాం పత్రలేఖామద్రాక్షీత్ ॥ ౧౫ ॥
సా తు కించిదవనతముఖీ నిజాజ్ఞాక్షరాణి ప్రయచ్ఛతు దేవ ఇతి వ్యజ్ఞాపయత్ ॥
౧౬ ॥ కృతప్రస్థితినిశ్చయాయాం చ తస్యాం మేఘనాదాహ్వానాయ ప్ర
తీహారీమాదిదేశ ॥ ౧౭ ॥ ఆదేశానంతరమేవాగతం దూరతః ప్రణత
మాజ్ఞాప్రతీక్షం స్వయమేవాహూయ సోపగ్రహమాదిదేశ ॥ ౧౮ ॥ మే
ఘనాద యస్యాం భూమౌ పత్రలేఖా నయనాయ మయా త్వం ప్రస్థాపితః
తాం భూమిమేవ పత్రలేఖామాదాయ కేయూరకేణ సహ అగ్రతో గచ్ఛ
అహమపి వైశంపాయనమాలోక్య అనుపదమేవ తే తురంగమైః పరాగ
త ఇత్యావిశ్య యథాజ్ఞాపయతి దేవ ఇతి కృతనమస్కృతౌ త్వరితగమనసం
విధానాయ నిష్క్రాంతే మేఘనాదే దేవ కిమతః పరం విలంబసే నేత్యభిధా
య మేఘనాదనిర్గమనానంతరం గమనప్రణామోత్థితం కేయూరకం స
స్నేహమాహూయ సబాష్పయా దృష్ట్యా పునఃపునరాలోక్య పరిష్వజ్య చ స

పులకాభ్యాం దోర్భ్యాంఆత్మకణ్ఠాదపనీయానేకవర్ణరుచిరంసందేశ
మివకణ్ఠాభరణమస్యకణ్ఠేకృత్వాకణ్ఠాగతబాష్పగద్గదికాక్షరమవాదీత్॥
౧౯౯ ॥ కేయూరకత్వయాతు మే దేవీసందేశో నాసిత ఏవతత్కింతవహ
స్తేతదనురూపం ప్రతిసందిశామ్యపూర్వం ॥ ౨౦౦ ॥ విజ్ఞాపయితవ్యాదే
వీతత్రాపి కిమళీకలజ్జాజాలభారోద్వహనేనత్వాంయాసయామియాత్యే
వపత్రలేఖా దేవీపాదమూలమియం విజ్ఞాపయిష్యతీత్యభి దధదేవాంతరిత
తోపనతాప్యవిరహపీడామమంగళశంకయాకృతయత్నామపి బాష్పవేగ
మపారయంతీంసంధారయితుముత్ఫుల్లాబద్ధలక్షశూన్యదృష్టిసంచారణాం
చరణపాతాభిముఖీం పత్రలేఖాంప్రణయేనాభిముఖోభూత్వా బద్ధాంజ
లిరభాషత ॥ ౨౦౧ ॥ పత్రలేఖే సాంజలిబంధేనశిరసాప్రణమ్య మదీయేన
విజ్ఞాప్యాదేవీ కాదంబరీ ॥ ౨౦౨ ॥ యేనసర్వాభిలషణీయేన తథాప్రథ
మదర్శనేనాపి వత్సలత్వాత్స్వభావస్యదర్శితప్రసాదాతిశయాం దేవీం
ప్రణామేనాప్యసంభావ్యాగచ్ఛతాంసర్వఖిలానాంధురిలిఖితేనప్రజ్ఞాజడత
యాజ్ఞానం మౌఢ్యేన ధీరతా తారళ్యేన స్నేహలతా రౌక్ష్యేణ గౌరవం
లఘుతయా ప్రియంవదతా పారుష్యేణ మృదుహృదయతా నైష్ఠుర్యేణ స్థై
ర్యం సంచలతయా ధైర్యం భీరుతయాదయాళుతా నిస్త్రింశత్వేన ఆర్జవం
మాయాజాలేన సత్యవాదితా అళీకకాకుసంపాదనేన దృఢభక్తితా అవజ్ఞా
నేన పేశలతా కౌటిల్యేన లజ్జా ధార్ష్ట్యేన ఔదార్యం క్షుద్రతయా దా
క్షిణ్యమమహానుభావతయా ప్రశ్రయోభిమానేన కృతజ్ఞతా కృతఘ్నతయా
శీలం దౌర్భాగ్యేణ సర్వగుణా ఏవం దోషైః పరివర్తితా స్సకథమివా
పరం గుణమవలంబ్యపునః పరిగ్రహాయ విజ్ఞాపయతు కేనవాంగీకరోతు
దేవీకిమనుపదర్శితాళీకాత్మార్పణేన నప్రతారితం దేవ్యాహృదయమితి
కింప్రకృతిపేశలం హృదయముపహృత్యచాపక్రాంతోస్మీతికిమియం పాణి
సందేహకారిణీ నిష్కరుణేన శరీరావస్థానోపేక్షితేతికిమహమస్యాస్సం
దిశామినకారణమిత్యేతత్సర్వదోషాశ్రయేణాప్యనువృత్త్యా చరణావా
రాధితావితివా ॥ ౨౦౩ ॥ తదేవాత్మనాసర్వగుణవిహీనస్యాపి మే దేవీగుణా
ఏవావలంబనమియమేవ తే స్వభావసదసాదూరస్థమపి మాంమదపహృత్రభు
జావహ్యమానంరక్షత్యేవసరళతాముహుర్ముహుర్గ్రాహయత్యేవ స్నే
హలతా అనయత్యేవస్థిరప్రజ్ఞతాధౌకయత్యేవ దక్షిణతా అభ్యుపపద్య

తయేవ వత్సలతా చరణ పతితం ససంభ్రమోత్సంగయత్యేవ మృదుహృదయతా ఉత్థాప్య సంభావయత్యేవ మహానుభావతా ఆలపత్యేవ ప్రియవాదితా ఉదాత్త్యేవ హృదయేవ కాశ మత్యుదారతా ॥ ౨౦౪ ॥ యచ్చ తథాపి గత్వానిర్లజ్జహృదయః పునర్వదనదర్శనదానసాహసమంగీకరోమి అత్రాపి సత్కృతయో దేవి ప్రసాదా ఏవ కారణమ్ ॥ ౨౦౫ ॥ ఏతే హి విశదత్వాదుదార భావాత్సంగతత్వాచ్చ క్షణపరిచితా అపి సమారోపిత జీవిత ప్రత్యాశాః కించిన్నకారయంతి స్మారయంతి సేవ్యతాం దేవ్యాశ్చరణపరిచర్యాస్వైసముత్సాహయంతి శిక్షయంతి సేవా చాతుర్యం ఉపదిశంతి ఆరాధనోపాయాన్ చాటుకారాభవేత అసకృదాజ్ఞాపయంతి ఏవం స్థీయతామితి స్వయమేవా పదర్శయంతి ముఖావలోకితమకాలోప సర్పణకోప మనునయంతి పరితోషావసరేను గృహ్ణంతి గుణానువాదేన లజ్జాపసృతం హఠాదాకృష్యోపసర్పయంతి నాన్యత్ర క్షణమపి దదత్యవస్థాతుం ॥ ౨౦౬ ॥ అపిచైతేనుగ్రాహకత్వాదేవాపరిత్యాజ్యాః గురుత్వాదేవకృతావష్టంభాః విస్తీర్ణత్వా దేవ అలంఘనీయాః ప్రభూతత్వాదేవాపరిహార్యాః తదేభిరహం వినాప్యాగమనాజ్ఞయా సుదూరమపక్రాంతోపి బలాదేవాకృష్య దేవీపాదమూలమానీయ ఇతి ॥ ౨౦౭ ॥ యయా చానపేక్షితగమనాజ్ఞయా నిర్యంత్రణత్వాద్గతోహమితి విజ్ఞప్తః సైవవాణీ విజ్ఞాపయతి ॥ ౨౦౮ ॥ యథాచ మే నిష్ఫల మాగమనం భవతి జగద్వా శూన్యంతథా దేవ్యాత్మసంధారణాయాత్మనైవ యత్నః కార్య ఇతి సందిశ్య పునరాహ ॥ ౨౦౯ ॥ పత్రలేఖా త్వయాపియాంత్యా ధ్వని మద్విరహపీడా భావనీయా న శరీరసంస్కారేనాదరః కరణీయో నాహార వేలాతిక్రమణీయా న యేన కేనచిదజ్ఞాతేన పథా యాతవ్యం న యత్ర తత్ర వాసిరూప్యావస్థాతవ్యమ్నుషితవ్యం వా న యస్య కస్య చిద పరిజ్ఞాయమానస్యాంతరం దాతవ్యం సర్వదా శరీరే ప్రమాదిన్యా భావ్యం కింకరోమి త్వత్తోపి మే వల్లభతరా దేవీ ప్రాణాః యేనైవ మేకాకినీ తేషాం సంధారణాయ విసర్జితాసి ॥ ౨౧౦ ॥ అపి చ మమ జీవితమపి తస్యైవ వర్తతే తదాత్మీయత్నేన పరిరక్షణీయ ఇత్యుక్త్వా సస్నేహం పరిష్వజ్య కేయూరకంచ పునస్తదవస్థానదానాయ సంవిధాయ మహాశ్వేతాశ్రమం యావత్పునస్త్వయా నయైవ సహానున్నయనాయాగంతవ్యమిత్యాదిశ్య వ్యసర్జయత్ ॥ ౨౧౧ ॥ నిర్గతాయాం చ

కేయూరకేణసహ పత్రలేఖాయాం కిం శీఘ్రమేవ తే యాస్యంతి నేత్యంతరా వాగచ్ఛతాం విలంబ ఉత్పత్స్యతే తేన వేతి కియద్భిర్వా దివసైః పరాపతిష్యంతీత్యన్యయైవ చింతయా శూన్యహృదయః క్షణమివ స్థిత్వా స్కంధావార వార్తాస్ఫుటీకరణాయ వార్తాహారం విసర్జ్య బహుదివసాంతరిత దర్శనస్య వైశంపాయనస్య ప్రత్యుద్గమనాయాత్మానం మోచయితుం పితుః పాదమూలమగాత్ ॥ ౨౧౨ ॥ తత్ర చాభయతః ససంభ్రమాపసృత ప్రతీహారమండలవితీర్ణ విస్తీర్ణాలోకనమార్గో దూరాదేవాపసవ్యజాను కరతలావలంబిత విమల మణికుట్టిమోదర సంక్రాంత ప్రతిమో ద్విగుణాయమానాయత కుంతలకలాపః పితుః ప్రణామమకరోత్ ॥ ౨౧౩ ॥ అథ తారాపీడస్తథా దూరత ఏవ కృతప్రణామం చంద్రాపీడమాలోక్య నిర్భర స్నేహగర్భేణ సలిలభర మంథరేణ నవజలధరధ్వని గంభీరేణ స్వరేణాధీరం ఏహ్యేహీత్యుక్త్వా ససంభ్రమ ప్రధావితమపి సంభావిత శుకనాస ప్రణామముపసృత్య పార్శ్వే భూమావేవ సముపవిశంత మాకృష్య హఠాత్పాదపీఠే సముపవేశ్యాపరిసమాప్తావలోకన స్పృహేణ చక్షుషా సుచిరమాలోక్యాస్యోపారూఢ యౌవనభరాభిరామతరాణ్యంగప్రత్యంగాని పాణినా స్పృష్ట్వా దర్శయన్ శుకనాసమవాదీత్ ॥ ౨౧౪ ॥ శుకనాస పశ్యాయమాయుష్మతశ్చంద్రాపీడస్యోత్సర్పిణీ మహానీల మణిప్రభేవ కనక శిఖరిణో గండమండలోద్భాసినీ మదలేఖేవ గంధద్విపస్య ఉపహిత కాంతి పరభాగా లక్ష్మ చ్ఛాయేవ చంద్రమసో వికాసశోభితా పేటిణీ మధుకరావలీవ కమలాకరస్య రూపాతిశయోన్మీలన కాలాంజన వర్తికా తారుణ్యభర జలధరోద్దామ శ్యామికోజ్జ్వలత్కందర్ప ప్రదీపకజ్జలశిఖా స్ఫురత్ప్రతాపానల ధూమరాజీ మకరధ్వజోపవన తమాలవల్లీ మనోభవ వికార దోషారంభ బాలతిమిరోద్గతి రుద్వాహమంగళ భ్రూసంజ్ఞాశ్మశ్రురాజిలేఖా సమంతాత్సముద్భిన్నా ॥ ౨౧౫ ॥ వివాహమంగళ యోగ్యాం చ శౌమారూఢో యంతద్దేవ్యా విలాసవత్యా సహ సమ్మంత్ర్యాభిజన రూపానురూప్యతాం కాచిజ్జగతిపతి కన్యకా ॥ ౨౧౬ ॥ దృష్టం హి దుర్లభదర్శనం వత్సస్య వదనం సంప్రతి వధూముఖ కమలదర్శనేనానందయామ ఆత్మానమిత్యుక్తవతి తారాపీడే శుకనాసః ప్రత్యువాచ ॥ ౨౧౭ ॥ సాధు చింతితం దేవేన అనేనతు సహృదయే సమారోపితా ఏవ సర్వా విద్యాః సంభావితా ఏవ సర్వాః కలాః

స్వీకృతాఏవసర్వాః ప్రజాః గృహీతాఏవసర్వదిగ్వధూనాంకరాఃస్థాపితై
వనిశ్చలాకుటుంబినీవదేరాజలక్ష్మీః ఊఢైవచతురుదధిమేఖలాకలాపభూష
ణాంభూః కిముపరమవశిష్యతే యదనేన నపరిణీయత ఇత్యభిహితవతి శుక
నాసేలజ్జావనమ్రవదనశ్చంద్రాపీడశ్చకారచేతసి అహో సంవాదో మే
న మే కాదంబరీసమాగమోపాయచిన్తాసమకాలమేవఈదృశీతాతస్యబుద్ధి
రుత్పన్నా తదిదముచ్యతే అంధకారే ప్రవిష్టస్యాలోకో వనగహన ప్రవిష్ట
స్యదేశకదర్శనం మహార్ణవపతితస్యయానపాత్రాభ్యాగమో మ్రియ
మాణస్యోపరి అమృతవృష్టిరితి తదేనాపతితంమయి సర్వథావైశంపాయ
దర్శనమాత్రకాంతరితావర్తతే మే కాదంబరీ ప్రాప్తిరిత్యేవ చంద్రా
పీడేక్షితిపతిరుత్తస్థౌ ॥ ౨౧౮ ॥ ఉత్థాయచతమేవవినయావనమ్రముఖపూర్వ
కాయమంసమవలంబ్యాంసదేశేసకలమేదినీభారోద్వహనగురుణాదోర్దండే
నశనైశ్శనైస్సంచరన్ శుకనాసేనానుగమ్యమానో విలాసవతీ భవనమగ
మత్ ॥ ౨౧౯ ॥ గత్వాచససంభ్రమకృతాభ్యుత్థానామిందూదయావలో
కనవిలోలామివ సముద్రవేలాం విలాసవతీ మూర్ధ్వస్థిత ఏవావాదీత్॥
౨౨౦ ॥ దేవిపశ్యైషాత్వమపిచవధూముఖావలోకనసుఖస్యకృతోనోత్తా
మ్యసీత్యుపాలభమానేవదేవీం వత్సస్యయౌవనభారారంభ మాత్ర పాత
రేఖాఆవయోస్తారుణ్యాద్యుద్వేలసి తేచ్ఛావినివర్తనాజ్ఞావిజృంభ మాణాశ్మ
శ్రురాజిశోభావివాహమంగళసంపాదనాయాదిశతి ॥ ౨౨౧ ॥ త్వమప
రంకిమాదిశసీతి । పృష్టవ్యాతదాదిశతుదేవి కథ్యమానేపి కిమపర మద్యా
పహారసి వదనమన్యతోవ్రీడయా స్పృష్టావాక్తవ్యం నాజ్ఞాపయసి వర
మాతాసిసంవృత్తాజానామిచంద్రాపీడస్యోపర్యప్రీతిరేషాయదేవమేత
తాకార్యేస్వాదరోవధీరణాచ ఇత్యేవం విధైర్నర్మప్రాయైరాలా
పైః సుఖాయమాన చేతాశ్చిరమివస్థిత్వా శరీరస్థితి సంపాదనాయ నిర
గాత్ ॥ ౨౨౨ ॥ చంద్రాపీడోపి శుకనాసముఖేనైవ వైశంపాయన ప్ర
త్యుద్గమనాయాత్మానం మోచయిత్వాజననీభవన ఏవ నిర్వర్తిత శరీరస్థి
తిర్వైశంపాయన ప్రత్యుద్గమన సంవిధాన వినోదేనైవ తందివస మన
యత్ ॥ ౨౨౩ ॥ అవతీర్ణాయాంచ తస్యాం యామిన్యాం సుహృద్దర్శ
నోత్సుక్యేనశయనగతోపి జాగ్రదేవ సంధికమివయామద్వయం స్థిత్వా
పరివర్తయద్భిరివస్వకాంత్యానీలిమానమంబరతలస్య అపహారద్భిర్నభ

రితతాంతరుగహనానాం అధస్తాదపి ఛిద్రయిత్వేవ ప్రవిశద్భి ర్నిర్వాస
యద్భిరివ తరుతలచ్ఛాయాం దరీగహనకుంజోదరేష్వపి నిలీనం తిమిరమ
ష్టాం త్యేవ ప్రవిశ్యోత్పాటయద్భిర్వివర ప్రవేశవ్యాజేనచ రసాతల మివ
ప్రవేష్టుమారబ్ధై రన్యథాపునర్ధవళయద్భిరివ ధవళతాం సౌధానాం
ఉద్ధూళయద్భిరివ కర్పూరరేణునా దిఙ్ముఖాని లింపద్భిరివసాంద్రచందన
ద్రవేణయామినీమున్మాదయద్భిరివ మేదినిముపనయద్భి రివద్యాంసంక్షిప
ద్భిరివ తారకాగ్రహనక్షత్రమండలాని విస్తారయద్భి రివ సరిత్పులినాని
పృథక్పృథక్కమలవనాన్యుత్క్షిప్యేవ ధారయద్భిరివ ఉద్దళిత దళవికా
సానేకీకుర్వద్భిరివ కుముదాకరానపిచ పర్యస్తైరివశిఖరి శేఖరేష్వావర్జి
తైరివ ప్రాసాదమూర్ధసుపిండీభూయవహద్భి రివరథ్యాముఖేషు తర
ద్భిరివ జలతరంగేషు ప్రసారితైరివ సైకతస్థలేషు హంససార్ధైః సహైకీ
భూతైరివ సంవిభక్తైరివ చంద్రాశ్రయప్రసుప్తకామినీ కపోలలావణ్యేన
ష్ఠాళితైరివ చంద్రకాంతచ్యుత జలధారా సహస్రై స్తథాచ గర్భగృ
హేష్వప్యవిహతప్రవేశై ర్దంతవలభీభ్యోపిలబ్ధపరభాగైః పద్మినీపత్రషం
డేష్వపి అఖండిత ధవళిమభిరారామేష్వపిదివసబుద్ధిముత్పాదయద్భిః పర
స్పరోద్భిన్న క్రమేణోద్గిరద్భిరివ ఆవర్జయద్భిరివ విక్షిపద్భిరివ విస్తార
యద్భిరివ ప్రవర్తయద్భిరివ వర్షద్భిరివసర్వజ్యోత్స్నాప్రవాహంకా
దంబరీసమాగమత్వరాదానాయస్మరసర్వాస్త్రమోక్షమివకుర్వద్భిశ్చం
ద్రపాదైస్స్వర్గుణీకృతగమనోత్సాహో గమనసంజ్ఞాశంఖనాదాయాదిదె
శ ॥ ౨౨౮ ॥ అథగగనతలలబ్ధవిస్తారో విజృంభమాణఇవదిక్కుంజేష్వావ
ర్తమాన ఇవాభ్రంలిహనగరీప్రాకారమండలాభ్యంతరేషుసమారోహ
న్నివోత్తుంగ గోపురాట్టాలకశిఖరాణివలన్నివహర్మ్యాంతరాళేషు విక
సన్నివ చతుష్కచత్వరేషుప్రసరన్నివ రాజమార్గేషుపరిభ్రమన్నివ భవ
నసంకటేషుప్రవిశన్నివ ఉద్యాన నగగహ్వరేషు సంమూర్ఛన్నివ ప్రా
సాదకుక్షిషుతత్క్షణప్రతిబోధితానాం గృహసరోజినీసారసానా మనువ
ర్త్యమాన ఇవ తారతర దీర్ఘేణ రణితేన విచ్ఛిద్యమానఇవ ముహు
ర్ముహుస్స్వభావగద్గదేన భవనకలహంసానాం కలరవేణ నిర్ధార్య
మాణఇవచశ్రోత్రప్రవేశినాగమనవేలాప్రసాధనసంభ్రాంతస్యవారాం
గనాజనస్య చలచపలనూపురరశనా గుణకలకలేన తారదీర్ఘతరైః శంఖ

ధ్వని రుదతిష్ఠత్ ॥ ౨౨౫ ॥ అనంతరంచ ఉత్థాప్యమానైశ్చోత్థితైశ్చాకృష్యమాణైశ్చాకృష్టైశ్చారోప్యమాణపర్యాణైశ్చ పర్యాణితైశ్చనీయమానైశ్చానీయమానైశ్చ విలభ్యమానైశ్చాచ్ఛిద్యమానైశ్చాగచ్ఛద్భిశ్చాగతైశ్చ పూజ్యమానైశ్చ పూజితైశ్చ పఙ్క్తిస్థితైశ్చవాహ్యమానైశ్చ తిష్ఠద్భిశ్చ ప్రతిపాలయద్భిశ్చ నిష్పతద్భిశ్చ పర్యాప్త రాజద్వారాంగణైరప్రభూతవత్త్వైర్నిస్తులిత సకలరథ్యాంతరతయాంతర్బహిశ్చ సంకటాయమాన నగరీ విస్తారైస్తురంగమసహస్రైః స్తత్క్షణం కుంతవనమయ మివాంతరిక్షం ఖురరవమయీవ మేదినీ హేషారవమయానీవ శ్రోత్రవివరాణి ఫేనపిండస్తబకమయమివ యువరాజభవనద్వారాంగణం ఖలీనవరమయ్య ఇవ దశదిశో శ్వాలంకారరత్నప్రభామయా ఇవభవన శశాంకరశ్మయః ॥ ౨౨౬ ॥ అచిరాచ్చగృహీత సమాయోగాంగణగతమింద్రాయుధమారుహ్య పురస్తాచ్చలితేనాలోక హేతోర్ద్వితీయచంద్రమండలేనేవ హంసధామ్నామంగళాతపత్రేణావేద్యమాన నిర్గమో యథాదర్శనమిత స్తతస్సమాగతైరేవ ప్రణమ్యమానో రాజపుత్ర సహస్రైః ప్రసుప్తపురజనతయా సంబాధేనాపి రాజవర్త్మనా బహుత్వాత్తురఙ్గమబలస్య కృచ్ఛ్రాల్లబ్ధసంచారః కథంకథమపి నిర్జగామ నగర్యాః ॥ ౨౨౭ ॥ నిర్గత్య చాదూరత ఏవ నిర్భరత్వాత్ జ్యోత్స్నాపూరస్యాచ్ఛతయా దుర్విభావ్య పానీయామప్యపరికలకూజితానుమీయమానో త్రస్తహంససార్థోత్పతి వ్యతికరాం పులినాయమానామివ సర్వతో జడతరతరంగానిలస్పర్శమాత్రోపలక్ష్యసలిలసన్నిధిముత్తీర్య శిప్రామతిప్రభూతత్వాదసంకటత్వాచ్చ వర్ధయతేవ గమనోత్సాహం మతి విస్తీర్ణేనాపి పునర్విస్తారితేనేవ చంద్రపాదైర్దశపుర గామినామార్గేణ ప్రావర్తత గంతుం ॥ ౨౨౮ ॥ అథోహ్యమానైరివరయవాహినా సకల దిఙ్ముఖ ప్రసృతేన జ్యోత్స్నాజలస్రోతసా వైశంపాయనాలోకనత్వరితస్య చంద్రాపీడ మానసస్యైవ తుల్యంవహతో జంఘాలేనేంద్రాయుధస్య ఆకృష్యమాణైరివవాజిభిస్తావత్యైవాపరరాత్రవేలయా యోజనత్రితయమేవాలంఘయత్ ॥ అథాధ్వశ్రమాపహరణాయేవ ప్రవృత్తైవాతుమాహ్లాదకారిణి నిర్ఝరజ్యోత్స్నాజలావగాహాదార్ద్రైరస్సశేవశ్యాయశీకరాకర్షిణి రయలులితవిధవన పల్లవానిలవీజితేవినిద్రకుముదినీపరిచలనలగ్నపరిమళాహిత జడి

మ్నిరజసి విరామపిశునే మాతరిశ్వని క్రమేణ చాపరదిగ్వధూవదన చుంబిని
తదాకల్పకేనేవదుర్విషహశర్వరీ విరహచింతయేవాసన్న దినకరోదయ
విషాదేనేవాప్రదోషాదుత్తానితముఖైః కుముదశశిభిరాపీయ మానస్యాధా
మ్నః పరిక్షయేణేవ సర్వాంబరసరః పయఃపాయిపయోదపిభ్రమాశ్వర
జః సంఘాతేనేవపాండుతా ముపగతవతి చంద్రబింబే ప్రత్యగ్రగగనల
క్ష్మీవియోగసంతాపోజ్ఝితేధవళోత్తరీయాంశుక ఇవ శశాంక లగ్నే గళతి
చంద్రికాలోకే అపరజలధిపాతినా జ్యోత్స్నాజలప్రవాహేణేవ సహసా
ఫేనబుద్బుదావలీష్వివనస్పృశంతీషు తారకాపంక్తిషు గళదవశ్యాయ సలి
లక్షాళనాదివ శనైశ్శనైశ్శ్లథితముక్తాగౌరం జ్యోత్స్నానుభావ ముత్సృజం
తీష్వాశాసు పునర్విభావ్యమాన సహజశ్యామ కాంతిషు సలిలాదివోన్మజ్జ
త్సు తరులతావిటపేషు సముల్లసతి పూర్వదిగ్వధూకర్ణపూర రక్తాశోక
పల్లవేంబరసరస్తామరసే దివస ముఖకరి కుంభసిందూర రేణౌ తరణిరథర
క్తధ్వజాంశుకే సంధ్యారాగే సంధ్యాతప పరిగతేష్వాలగ్నదావానలేష్వి
వవయస్సంఘాతైర్జనితారావ ముత్సృజ్యమానేషు నివాసపాదపేషు స
శేషనిద్రాలసైస్స్వైరప్రసారణావిశదజంఘాంఘ్రిభిర్హతాదాకృష్ట దీర్ఘ
పదసంచారిభిర్మృగకదంబకైరున్ముచ్యమానాసు ఊషరశయ్యాసు ఇచ్ఛావ
ఖండితోత్ఖాతపల్వలోపాంత ప్రరూఢ ముస్తాగ్రంథిష్వరణ్యగహ్వరాభి
ముఖేషు వరాహయూథేషు నిశావసానప్రచారనిర్గతైర్గోధనైరితస్త
తో ధవళాయమానాసు గ్రామసీమాంతారణ్యస్థలీషు ఆలోక్య మానజన
పదపినిర్గమేషు ప్రసూయమానేష్వివ గ్రామేషు యధార్క కిరణావలో
కోద్గమం చోన్మీల్యమాన ఇవపూర్వదిగ్భాగే సముత్సార్యమాణాస్వివా
శాసు అపసార్యమాణేష్వివారణ్యేషు విస్తార్యమాణాస్వివ గ్రామసీమాసు
ఉత్తానీభవత్స్వివ పలలాశయేషు అవచ్ఛిద్యమానేష్వివ శిఖరిషు ఉద్ధ్రియ
మాణాయామివ మేదిన్యామదృశ్యతామివోపయాంతీషు కుముదినీషు తిరో
ధానకారిణీంనీలతిరస్కరణీమివ కరైరుత్సార్య తిమిర మాలాం విరహవి
ధురాం కమలినీమివాలోకయితుముదయగిరి శిఖరమారూఢే భగవతి సప్త
లోకచక్షుషి సప్తవాహే విహాయస్తలముద్భాస్య దిగంతరాణ్యుద్భాసయ
త్సుషు సకలజగద్దీపికాసు దివసకరదీధితిషు దృష్టిప్రసరత్సు మాయాం సహస్రై
ర్వాగ్రతో ధ్వగవ్యాతిమాత్ర ఇవ రాత్రిప్రయాణకాయాతం అన్తఃక్షోభక్షీ

తేవ రసాతలేనేవోద్గీర్యమాణమసోఢసంఘాతభరయా మేదిన్యేవ విక్షిప్య
మాణం పర్యాప్తప్రమాణాభిర్దిగ్భిరివ సంక్షిప్యమాణమపరిమాణర
జోనిరోధాశంకితేన గీర్వాణవర్త్మనేనావకీర్యమాణమర్కకిరణాలోకే
నేవసహావిస్తీర్ణమాయాసితాయత్ర తరదృష్టిభిరపి అదృష్టపర్యంతమను
జీవిభూభృచ్ఛతసహస్రకలికాసష్టంభం సంచారిణం ద్వితీయమివ మేదినీ
సన్నివేశం జలవాహినీప్రవేశగంభీరం ప్రాణిమయపరమపారమష్టమమి
వమహాసముద్రముద్రిక్తరజః సంతతిపూరతయా చాపరిస్ఫుటవిభావ్యసర్వ
వృత్తాంతమపీత స్తతోవలితధవళకదళికోద్భాసితానేక కరిఘటాసహస్ర
సంకులమవిరళబలబలాకావలీవిభ్రాజితాంభోదసంఘాతమమూర్తమంత
మివ మేఘసమయారంభమావాసభూమిగ్రహణసంభ్రమాభిధావితాసం
ఖ్యకరితురగనరపరస్పరోర్మిసంబాధతయా అమందమందరాస్ఫాలనలు
లితకల్లోలజాలాకులస్య మహాజలధేర్లీలయా నివిశమానం స్కంధావార
మద్రాక్షీత్ ॥ ౨౩౦ ॥ దృష్ట్వా చాకరోచ్చేతస్యహో భద్రకం భవతి యాదృ
చింతితాగమన ఏవ ప్రవిశ్య వైశంపాయనం పశ్యామీత్యేవం చింతయిత్వా
ఛత్రచామరాదిభిః స్వచిహ్నైః సహానివారితాశేషరాజపుత్రలోకో జనవి
శేషగ్రాహిభిస్త్రిచతురైస్తురంగమైరనుగమ్యమానో మూర్ధానమావృ
త్యోత్తరీయేణ రయవిశేషగ్రాహిణేంద్రాయుధేన నానావ్యాపారవ్యగ్ర
సకలలోకమచింతిత ఏవ స్కంధావారమాససాద ॥ ౨౩౧ ॥ ప్రవిశంశ్చ
ప్రత్యావాసకం వహన్నేకస్మిన్ ప్రదేశే వైశంపాయనావాస ఇతి పప్ర
చ్ఛ ॥ ౨౩౨ ॥ తత స్తత్సన్నిహితాభిః స్త్రీభిరితరత్వాదప్రత్యభిజ్ఞాయ యు
ధారబ్ధకర్మవ్యగ్రాభిరేవోద్బాష్పశూన్యవదనాభిర్భద్ర కిం పృచ్ఛసి కు
తోఽత్ర వైశంపాయన ఇత్యావేద్యమానే తాః పాపాః కిమేనమసకబద్ధం ప్రల
పథేతి శూన్యహృదయ ఏవ తాః ప్రతారయన్నంతర్భిన్నహృదయత్వా
న్నాపరాః పృచ్ఛన్నేవోత్త్రస్త ఇవ హారిణశ్శబకో యూథపరిభ్రంశవి
లోల ఇవ కరికలభకో ఘనవిరహాదుత్కర్ణ ఇవ తర్ణకో న కించిత్పశ్యన్ న
కించిద్వదన్ న కించిదాలపన్ న కించిదాకర్ణయన్ న కించిన్నిరూపయన్
న క్వచిత్తిష్ఠన్ న కంచిదాహ్వయన్ క్వాగతోఽస్మి కిమర్థమాగతోఽస్మి క్వచ
లితోఽస్మి క్వగచ్ఛామి కిం పశ్యామి కిమారబ్ధం కా దిగ్గంతవ్యా మయా కిం వా క
రోమీతి సర్వమేవాచింతయమానోఽంధ ఇవ బధిర ఇవ మూక ఇవ జడ ఇవావి

ష్ట ఇవ కటకమధ్యదేశం యావత్తాదృశేనైవ వేగేనానావహాత్ ॥ ౨౩౩ ॥ అ
థేంద్రాయుధప్రత్యభిజ్ఞానాద్వ్యాకులైరేవానుప్రధావిత రాజపుత్రలోక
దర్శనాచ్చ దేవశ్చంద్రాపీడ ఇతి సమంతాత్ససంభ్రమప్రధావితానామ
చలితోత్తరీయస్ఖలనానాముద్బాష్పశూన్యదృష్టీనాం దూరాదేవ లజ్జయా
ప్రణామక్రియయా చ సమమేవావనమతాం రాజన్యసహస్రాణాం ముఖా
న్యవలోక్య వైశంపాయన ఇత్యపృచ్ఛత్ । తతస్సర్వే సమమేవ విచార్య అ
స్మింస్తరుతలే అవతరతు తావద్దేవః తతో యథావస్థితం విజ్ఞాపయామ ఇ
తిన్యవేదయన్ ॥ ౨౩౪ ॥ చంద్రాపీడస్య తేన తేషాం స్ఫుటాఖ్యానాదపి
కష్టతరేణ వచసాంతశ్శల్యగర్భం స్ఫుటితమివ హృదయమాసీత్ తేన చ లం
తత్కాల ప్రణయినీ మూర్ఛా సాధారణమకరోత్ ॥ ౨౩౫ ॥ తురగా
దవతారితం చ కథోపవిష్టం చ పితుస్సచివయోరభి రనతిక్రమణీయైః మూ
ర్ధాభిషిక్తపార్థివైర్ధృతమాత్మానం తదానీం న చేతితవాన్ ॥ ౨౩౬ ॥
ఉపలబ్ధసంజ్ఞోఽపి చ వైశంపాయనస్యాదర్శనాదాత్మనశ్చ దర్శనాత్తిర
స్కృత ఇవాహం వా తేన కింనామ మయైతచ్చరితమితి భ్రమారూఢ ఇతి ముహ్యా
న్నిరింద్రియైస్సర్వమేవానుత్ప్రేక్ష్యమాణః కేవలస్కంధావారాగమనే
నైవ తస్యాభావాదన్యదసంభావయన్ ఉచ్చైః మహాపీడాభిహతేన చేతసా కి
మారణామి కిం హృదయమవష్టభ్య తూష్ణీమాసే కిమాత్మానమాహత్య హ
తాత్ప్రాణైర్వియోజయామి కిమేకాకీ కాంచిద్దిశం గృహీత్వా ప్రవ్రజామి
ఇతికర్తవ్యతామేవ నాధ్యగచ్ఛత్ ॥ ౨౩౭ ॥ అంతర్ద్రవన్నివ దహ్యమా
న ఇవ స్ఫుటన్నివ సహస్రధా దుఃఖేన చకార చేతస్యహో మే రమ్యాస్వర మ
ణీయః సంవృత్తో జీవలోకః వసత్యపి శూన్యీభూతా పృథివీ సచక్షుషోఽప్యం
ధాః కకుభో జాతాః సునిష్పన్నమపి హతం జన్మ సురక్షితమపి ముషితం జీవిత
ఫలం కం పశ్యామి కమాలపామి కస్మై విస్రంభం కథయామి కేన సహ
సుఖమాసే కిమద్యాపి మే జీవితేన కాదంబర్యాపి వా వైశంపాయనస్య కృతే
క్వగచ్ఛామి కం పృచ్ఛామి కమభ్యర్థయే కో మే దదాతు పునస్తాదృశం మి
త్రరత్నం కథం మయా తాతస్య శుకనాసస్య వాత్మా వైశంపాయనేన వి
నా దర్శయితవ్యః కిమభిధాయ చ తనయశోకవిహ్వలా మనోరమా వా సం
స్థాపయితవ్యా ॥ ౨౩౮ ॥ కిం భూమిః కాచిదసిద్ధా తాం సాధయితుం ప
శ్చాత్ స్థితః ఉత నరపతిః కశ్చిదసంఘటితస్తత్సంఘటనాయ పశ్చాత్పరిలం

చితః క్వచిదగృహీతాం తాంగృహీతుంమయోత్సంకలిత ఇత్యేతాని చా న్యాని చాంతగాత్మనాచిరమధోముఖఏవ వికల్పహృదయాస్ఫుటనాద్విల క్షమివాపరాధినమివ మహాపాతకిన మివఆత్మానం మన్యమానోవదనమ దర్శయన్ శనైఃకృచ్ఛ్రాదివ తానప్రాక్షీత్ ॥ ౨౮౦ ॥ మయ్యాగతే కిం కశ్చిదేవంవిధోంతరేసంగ్రామఉత్పన్నః మహావ్యాధిర్వాకశ్చిదాశుకారీఅ సాధ్యరూపఃసముపజాతోయేనైతదతర్కితమేవమహావజ్రపతమున పన తమితి ॥ ౨౮౧ ॥ తేత్వేవంపృష్టాస్సర్వేసమమేవకరద్వయపిహితశ్రుత యోవ్యజ్ఞాపయన్ ॥ ౨౮౨ ॥ దేవశాంతంపాపం దేవశరీరమివసాగ్రంవ ర్షశతంధ్రియతేవైశంపాయన ఇత్యేతదాకర్ణ్య తూజ్జీవిత ఇవానంద బాష్పనిర్భరః సంభావ్యతాన్సర్వానేవకంఠగ్రహేణావాదీత్ ॥౨౮౩॥ జీవత్యోవైశంపాయనస్యాన్యత్రక్షణమప్యవస్థానమసంభావయతా మయై వం పృష్టాభవంత స్తజ్జీవతీత్యేతానితు తావత్కర్ణేకృతాన్యక్షరాణి అ ధునాకిం వృత్తమస్యయేనాసౌనాగతః క్వవాస్థితః కేనవాప్రసంగేనకథం వాతమేకాకిన ముత్సృజ్యాయాతాభవంతః కథంవా భవద్భి బలాదపి నానీతోసావిత్యేత దవగంతుముత్తామ్యతిమేహృదయమితి ॥౨౮౪॥ తేచై వంపృష్టాఃవ్యజ్ఞాపయన్ దేవశ్రూయతాం యథావృత్తమ్ ॥ ౨౮౫॥ పృ ష్ఠతః స్కంధావారమనుపాలయద్భిశ్శనైశ్శనైర్వైశంపాయనేనసహాభ వద్భి రాగంతవ్యమిత్యాదిశ్యాగతవతిదేవేతస్మింస్తుదివసేసుగృహీతత్వా ద్వాసైంధనాదిక స్యోపకరణజాతస్య నదత్తమేవ ప్రయాణం స్కంధా వారేణ ॥ ౨౮౬ ॥ అన్యస్మిన్నహని ఆహతాయాం ప్రయాణభేర్యాంసజ్జీ క్రియమాణేసాధనే ప్రాతరేవాస్మాన్ వైశంపాయనోభ్యధాత్ ॥౨౮౭॥ అతిపుణ్యంతదచ్ఛోదసరః పురాణేశ్రూయతేతదస్మిన్ స్నాత్వాప్రణమ్య చాస్యైవతీరభాజిసిద్ధాయతనేభగవంతంభవాభవప్రభుంమహేశ్వరం శ శాంక శకల శేఖరం వ్రజామోదివ్య జనసేవితా కేన కదా పునః స్వ ప్నేపి భూమిరియ మాలోకితేతి అభిధాయచరణాభ్యామేవాచ్ఛోద సర స్తీరమయాసీత్ ॥ ౨౮౮ ॥ తత్రచాతిరమ్యతయైవసర్వతోదత్తదృష్టిః సం చరన్నమరకామినీశ్రోత్రశిఖరారోహణప్రణయోచితై స్తరంగా నిలాహ తివిలోలవృత్తిభిః కిసలయైరవిరళైః కుసుమమకరందలోభ పుంజితానాంచ మత్తమధులిహాం మంజు శింజితరవేణ దూరాదాహ్వయంతమివమరక

తమణిశ్యామయా ప్రభయానులింపంతమివ సమందశదిగ్భాగాన్ అదత్త
దివసకరకిరణప్రవేశతయా దివాప్యంతర్నిశీథమివ విభావరీం చిర పరిచి
తైరపి మేఘోద్గమాశంకయా ముహుర్ముహురున్ముక్తమధుర కేకారవై
ర్వ్యన శిఖండిభి రుత్కంధరైరవలోక్యమానం పదమివ జలదకాలస్య ప్ర
తిపక్షమివ సర్వసంతాపానాం నిజావాసమివ జడిమ్నో నిర్గమమార్గ
మివ సురభిమాసస్య ఆశ్రయమివ మకరధ్వజస్య ఉత్కంఠావినోదస్థానమివ
రతేరాస్పదమివ సర్వరమణీయానామనవరతచలితసురభి శీతలాచ్ఛోద
సరస్తీరజ మారుతాభివీజితాభ్యంతరశిలాతల మన్యతమం లతామండ
పమద్రాక్షీత్ ॥ ౨౪౯ ॥ దృష్ట్వా చ తమతిచిరాంతరిత దర్శనం భ్రాతర
మివ తనయమివ సుహృదమివ చానన్యదృష్టిర్విస్మృతనిమేషేణ చక్షుషా
విలోకయన్ స్తంభిత ఇవ లిఖిత ఇవ సుచిరమూర్ధ్వ ఏవ స్థిత్వా అపారయ
న్స్వాంగాని ధారయితు మాక్రమ్యమాణ ఇవ మూర్ఛయా ముహ్యమాన
ఇవేంద్రియైర్ఝటిత్యున్ముక్తాంగస్సముపవిశ్య భూమౌ కిమప్యంతరాత్మ
నాస్మరన్నివానుధ్యాయన్నివ నిర్వికారహృదయో గళితలోచన పయోధా
రాసంతానస్తూష్ణీమధోముఖ స్తస్థౌ ॥ ౨౫౦ ॥ తథావస్థితం తమవలో
క్యాస్మాకముదపాది చేతసి చింతా యేన కేనచిదపహ్రియంత ఏవ రసికహృ
దయాః పరిణామధీరమతయోపి కింపునః కుతూహలాస్పదే ప్రథమే వయ
సి వర్తమానాః ॥ ౨౫౧ ॥ తన్మన్యే నియతమయమస్యామతి మనోహ
రాం భూమిమాలోక్య భావయతో హృదయవికృతిరీదృశీ జాతేతి ॥ ౨౫౨ ॥
నచిరాచ్చ్యుతమేవ మవతామజయంద్దృష్టాదర్శనీయానామవధిరేషా తదు
త్తిష్ఠ సంప్రతి నిర్వర్తయామః స్నానవిధిమతి మహతీ వేలాజాతా సజ్జీభూ
తం సాధనం ప్రయాణాభిముఖసకలస్కంధావారస్త్వాం ప్రతిపాలయ
న్నాస్తే కిమద్యాపి విలంబితేనేతి ॥ ౨౫౩ ॥ స త్వేవముక్తోప్యస్మాభిరశ్రుతా
స్మదాలాప ఇవ జడ ఇవ మూక ఇవ అశిక్షిత ఇవ వక్తుం నకించిదపి ప్రత్యుత్తర
మదాత్ ॥ ౨౫౪ ॥ తమేవ కేవలమనిమేషపక్ష్మణా నిశ్చల స్తబ్ధతారకేణ సం
తతాశ్రుప్రసృతసాలిఖితేనేవ చక్షుషా లతామండపమాలోకితవాన్ ॥ ౨౫౫
పునఃపునశ్చ అస్మాభిరాగమనాయ అనుబుధ్యమాన స్తద్గ్రథితదృష్టిరేవా
స్మాన్ పరిచ్ఛేదనిష్ఠురమాహాస్మ ॥ ౨౫౬ ॥ యాంతు నయాతవ్యమస్మా
త్ప్రదేశాత్ గచ్ఛంతు భవంత స్స్కంధావారమాదాయ నయుక్తం భవ

త్వాం చంద్రాపీడభుజబల పరిరక్షితం గతేతస్మిన్ మహా సాధనం గృహీ
త్వా అస్యాం భూమావేక్షణ మప్యవస్థానం కర్తుమ్ ॥ ౩౫౭ ॥ ఇత్యుక్త
వంతంచ తమకస్మాన్మామకించిదస్యదైవాదేవ వైరాగ్య కారణ ముత్పన్న
మితి ఆశంక్యసానునయమాగమనాయపునఃపునఃప్రతిబోధ్య తాదృశాసం
బద్ధానుస్థానేన జాత పీడాః నిష్ఠురమప్యభిహితవంతో వయమేనం నయు
క్తమస్మాకం స్థాతుంభవతఃపునర్దేవస్య తారాపీడస్యానంతరా చార్య
శుకనాసాల్లబ్ధజన్మనో దేవ్యావిలాసవత్యాఅంకలాలితస్య దేవేన చంద్రా
పీడేన సహైకత్రసంవృద్ధస్య తథావిద్యాగృహేమహతాయత్నేనైవంశి
క్షితస్య యుక్తమిదం యజ్జ్యేష్ఠే భ్రాతరి సుహృది వత్సలే భర్తరి జగ
న్నాథేచ గుణవతిచ భవతి సర్వ మర్పయిత్వా గతే తత్పరిత్యాగేనాత్రా
వస్థానం కస్యాపరస్యేదృశో యుక్తాయుక్తపరిచ్ఛేదః తిష్ఠతుతావదస్మాకం
తవోపరిస్నేహో భక్తిర్వా అస్మింస్తు శూన్యారణ్యే భవంతమేకాకినము
త్సృజ్యగతాస్సంతో దేవేన చంద్రశీతలప్రకృతినా చంద్రాపీడేనైవ కింవ
క్తవ్యా వయం కిమన్యో దేవశ్చంద్రాపీడో న్యోవా భవాం స్తదున్ముచ్య
తామయం సమ్మోహో గమనాయాధీరాధీయతామిత్యభిహితోస్మాభి రీష
దివ విలక్షహాసేన వదనేనాస్మానవాదీత్ ॥ ౩౫౮ ॥ కిమహ మేతావదపి
నవేద్మి యద్గమనాయ మాం భవంతః ప్రబోధయంతి అపిచ చంద్రాపీడే
నవినా క్షణమప్యహమన్యత్రనపారయామిస్థాతుం ఏష్వైవ మే గరీయసీప
రిబాధనా తథాపికింకరోమ్యనేనైవక్షణేన సర్వాత్ర విగళితం మే ప్రభు
త్వమ్ ॥ ౩౫౯ ॥ తథాహి స్మరదివ కిమపి మనోనాన్యత్ర ప్రవర్తతే ప
శ్యంతీవ కిమపిన దృష్టిరన్యతోవలతి ఆసక్తమివ క్వాపి హృదయం కిమపిన
జానాతి నిగళితావివ అన్యత్ర పదమపి న దాతుం చరణావుత్సహేతే కీలి
తేవచాస్మిన్నేవస్థానేతనుస్తదాత్మనాప్యహమసమర్థో యాతుమ్॥ ౩౬౦ ॥
అథబలాద్భవంతో మాం నిఃషవ స్తత్రాపి చలితస్యాస్మాత్ ప్రదేశాదాత్మ
నోజీవిత ధారణంనసంభావయామి అత్రపున స్తిష్ఠతోయ దేతదంతర్హృద
యేకిమప్యవసీయమానం పరివర్తతే మేయేనైవ విధృతోస్మి తేనైవావశ్యం
ధార్యంతే ప్రాణా ఇతి చేతసితదలంనిర్బంధేన గచ్ఛంతు భవంతోనుభూ
యంతుయావజ్జీవమాత్మ స్తైశ్చంద్రాపీడముఖదర్శనసుఖమ్॥ అల్పపుణ్యస్య
తుచ్ఛస్నేహస్యాస్తుమమ కరతలాదేవమాచ్ఛిద్య దైవేన నీతం ఇత్యభిదధానశ్చ

కౌతుకాత్కిమేతద్వైశమ్పాయనేనాయాసీ దేవస్య చంద్రాపీడస్యసమీ
పమిత్యస్మాభిఃపునఃపునఃపృష్టోఽభ్యధాత్ ॥ ౬౨ ॥ లజ్జైహమేవంవక్తుంత
థాపిశపామివ యస్యచంద్రాపీడస్యైవ జీవితేన యదికించిదపిజానామి
యత్కేన కారణేననశక్నోమి గంతుమితి ॥ ౬౩ ॥ అపిచ భవతామపి
ప్రత్యక్షఏవాయం వృత్తాంత స్తద్వ్రజంతుభవంతఇత్యుక్త్వా తూష్ణీ మభ
వత్ ॥ ౬౪ ॥ ముహూర్తాదివచోత్థాయతేషుతేషురమ్యతరేషుతరుతలే
షులతాగృహేషు సరస్తీరేషు తస్మింశ్చ దేవాయతనేకిమపినష్టమివాన్విష్య
న్ననన్యదృష్టిర్బభ్రామ ॥ ౬౫ ॥ భ్రాంత్వాచ చిర మివ ఖిన్నాంతరా
త్మాసనిర్వేద మూర్ధ్వంచ నిశ్వస్యాన్యతరస్మిన్ లతా గహనే పునరుప
విశ్యతస్థౌ ॥ ౬౬ ॥ వయమపి కృతవిరుత్సన్నిధానా స్తత్ప్రతిబోధనా
ప్రత్యాశయాస్థితాఏవ గతవతి సమధికఇవయామద్వయేశరీరస్థితికరణా
యాస్మాభిరభ్యర్థితః ప్రత్యువాచ ॥ ౬౭ ॥ వయస్య చంద్రాపీడస్య ఖ
ల్వమీస్వజీవితాదపి వల్లభతరాః ప్రాణాః తద్యదిబలాదపిపరిత్యజ్యమాం
గచ్ఛంతి తథాప్యేషాంసంధారణేమయా ప్రయత్నఃకార్యఃకింపునరగ
చ్ఛతామేవచంద్రాపీడదర్శనేనైవచాహమర్థీన మృత్యునాతదభ్యర్థనై
వాత్రనిష్ఫలేత్యభిధాయోత్థాయ స్నాత్వా కందమూలఫలైర్వన వాసోచి
తాంశరీరస్థితిమకరోత్ ॥ ౬౮ ॥ నిర్వర్తితశరీరస్థితౌ తస్మిన్వయ మపి
కృతవంతః అనేనచైవక్రమేణ విస్మితాంతరాత్మనోరాత్రౌచ దివాచకిమే
తదితితంవృత్తాంతమేవానుభావయంతోదినత్రయంస్థిత్వా నిష్ప్రత్యాశా
స్తదాగమనాసయనయోస్సుకృతబలసంవిధానంతత్పరికరంతత్రస్థాపయి
త్వాచాగతావయమ్ ॥ ౬౯ ॥ యచ్చాగ్రతో నప్రేషితః సంవాదస్తదే
కంతావదంతరాగచ్ఛతో దేవస్యాసౌనపరాపతత్యేవ అపరమపిచిరాత్ప్ర
విష్టకాయమానస్యైవ దేవస్యమాపునరాగమనక్లేశోభూదితి ॥ ౭౦ ॥ చం
ద్రాపీడస్యతు తం స్వప్నే ప్యసుత్ప్రేక్షణీయం వైశంపాయన వృత్తాం
తమాకర్ణ్య యుగప దుద్వేగ స్మయాభ్యామాక్రాంత హృదయస్యోద
పాదిచేతసి కిం పునర్దృశస్య సర్వపరిత్యాగకారిణోవనవాసైకశరణస్య
వైరాగ్యస్యకారణం భవేత్స్వయంచ నపశ్యామికించిత్స్ఖలితం తాతప్ర
సాదాత్తుమామివతమపి చరణతలలుళిత చూడామణయో చలయంత్యేవ
రాజానోమమేవ తస్యాపి వాంఛాధికేషు సర్వోపభోగేషునకించిదపిహీ

యత్నేసుమేవ తస్యోపాయజ్ఞాన విహస్యత ఏవ అహమపి సోపి ప్రసాదాఙ్
కరోత్యేవ మత్త ఇవ తస్మాదపి బిభేత్యేవాపరాధి జనో మయీవ తస్మిన్న
పి సర్వాస్సంపదః తమప్యాలోక్య మామివోత్పద్యతే స్పృహా లోకస్య ॥
౨౬౧ ॥ అథాగచ్ఛంస్తాతేనాంబయాచార్యశుకనాసేన మనోరమయా చ
తనయస్నేహోచితేన సోత్సాహేనానసంభావితః వినయాధిక్యేచ్ఛునా తా
తేన శుకనాసేన వా కించిత్ పీడాకరమభిహితం తాడితో వా తత్రాపి నైవా
సావేవ వంచనపిశున స్వభావో వా గురుజనాభక్తో వా గుణోపాదానవిము
ఖో వా తరళచిత్తో వా యతిరంచనకారీ యః కశ్చిదివ క్షుద్రప్రకృతిరాద్యపు
త్రతాగర్వితో దుశ్శిక్షితో దుర్వినీతో వా పుత్రైకతాదుర్లలితో వా యో జ
న్మనః ప్రభృతి సర్వప్రకారోపకారిణో గురుజనస్యోపరి ఖేదమేవం కుర్యాద
నుబంధాత్ విరమేద్వా ॥ ౨౬౨ ॥ ప్రశమస్యాపీదృశస్య నైష కాలః అ
ద్యాప్యసౌ విద్వజ్జనోచితే గార్హస్థ్య ఏవ న నివేశితో దేవపితృ మనుష్యా
ణామానృణ్యమేవ నోపగతో గత్వా చానృణ్య మృణత్రయేణ బద్ధః క్వ గతః ॥
౨౬౩ ॥ న తేన పుత్రపౌత్రసంతత్యా వంశః ప్రతిష్ఠాం నీతో నానంత శ్రీ నై
ర్మహాక్రతుభిరిష్టం న సత్రకూప ప్రపాప్రాసాద తటాకారామాదిభిః ఆ
పూర్తైః కీర్తనైరలంకృతా మేదినీ నాకల్పస్థాయి దిశో యాయియశో వి
ప్రకీర్ణం న గురవోనువృత్త్యా సుఖం స్థాపితాః న స్నిగ్ధబంధూనా ముపకృ
తం న ప్రణయినో విశేషవిభవతాం నీతాః న సాధవః పరివర్ధితాః నాను
జీవినః సంవిభక్తాః నాభ్యాగతాః కృతాని స్తృషః న దృష్టాః శత్రితా వా అం
గనాః న జాతేన జీవలోకసుఖాన్యనుభూతాని న తేన పురుషార్థసాధ
నానాం ధర్మార్థకామమోక్షాణామేకోపిహి ప్రాప్తః ॥ ౨౬౪ ॥ ఏవమే
తత్తేన కృతమిత్యాక్షిప్తచేతాశ్చింతయన్ స్తస్మిన్నేవ తరుతలే స్థిత్వా శూ
న్యహృదయోపి యథా క్రియమాణ ప్రసాదసమ్మాన సంభావనా సంభా
వితం విసర్జ్య సకలమేవ రాజక ముత్థాయ తత్క్షణకృతముత్తంభిత తుంగ
తరతోరణాబద్ధ చందనమాల ముభయపార్శ్వస్థాపితోత్పల్లవముఖపూర్ణ
హేమకలశం ద్వారాత్ ప్రభృతిసిక్తసమ్మృష్టభూమిభాగమంతర్బహి
శ్చ ప్రకీర్ణసురభికుసుమ ప్రకరమితస్తతః సంచరతా కార్తాంతిక లోకేన
గృహీత వివిధభృంగారుమణి చామర తాలవృంతరత్నపాదుకాద్యుపక
రణపాణిభిర్వార వనితాభిశ్చాకీర్ణం వితానతలవర్తినామ చామోద్దా

ధివాసితదిఙ్మండలేన రాజహస్తినా గంధమాదనేన సనాథీకృతైకపార్శ్వేపు పరపార్శ్వేపి కల్పితే స్థాయిధానస్థానముపవాహ్యాక రేణుకాక్రాంత బాహ్యాంగణమశేష ద్వారావస్థితబహువేత్రిలోకం మహత్త్వాద్గంభీరత యానేకసత్త్వశరణతయాచ మహాజలనిధిమనుకుర్వాణం తథాహి సవేలా వనమివ యామికస్థితానేకకరిఘటాపరికరేణాంతః ప్రవిష్టమహాశైలమివ గంధమాదనేన సకలర్క్షిల మివసంచరత్సంభ్రాంతకర్మాంతికలోకోర్మి పరంపరాభిస్సావర్తమివ ప్రాతిహారికజన మండలావస్థానైస్సలక్ష్మీకమి వవరాంగనాభిస్సరత్నమివ మహాపురుషైస్సహంసమాలమివస్థితపతాకా భిస్సఫేన పటలమివ కుసుమప్రకరైః హరిమివానంతభోగపరికరంకాయ మానమవిశత్ ॥ ౨౭౫ ॥ ప్రవిశ్యచాగృహీత ప్రతికర్మతయామలిన వే షాభిరుద్విగ్నదీన ముఖీభిరిత స్తతోవారాంగనాభిర్యామికలోకేనకర్మాంతి కైశ్చ ప్రణమ్యమానస్తూష్ణీమివాలోక కారకేణేన మదామోదేనా వేది తేనిసృష్టశూన్యదృష్టిర్గంధమాదనేశనైశ్శనైర్వాస భవన మయాసీత్॥ ౨౭౬ ॥ తత్రచాపనీత సమాయోగో విముచ్యాంగాని శయనీయే తను తాలవృంతానిలేన వీజ్యమానోంగసంవాహకారిభిశ్శనైశ్శనైరపనీయ మానాగమన ఖేదస్సకలరజనీ ప్రజాగరఖిన్నోపిచాప్రాప్తనిద్రాసుఖో దుఃఖాసికయాపునరపిదుఃఖాంతర హేతుం చింతామేవావిశత్ ॥ ౨౭౭॥ యది తావదప్రతిముక్తస్తాతేనాంబయానామహతి శోకార్ణవేనిక్షిప్య తౌ తనయవిరహశోకవిక్లబంతాతంశుకనాసమంబాంచమనోరమామ నాశ్వాస్యాస్మాదేవ ప్రదేశాద్గచ్ఛామితదామయాపి వైశంపాయనస్యాను కృతం భవతినివృత్య పునర్గమనేచాముక్తిపక్షమాశంకతేమే హృదయం తత్కింకరోమి అథవా అస్థానప్రతిముక్తిశంకామేప్రియసుహృదాఆత్మా నంమాంచ పరిత్యజతాప్యపరేణప్రకారేణ గమనముత్పాదయతాకా దంబరీ సమీపగమనోపాయ చింతాపర్యాకులచేరుపకృతమేవ॥౨౭౯ తదధునా వైశంపాయన ప్రత్యాపయనాయయాంతంనతాతోనాంబాపి నార్యశుకనాసోపి నివారయితుం శక్నోతి మామ్ ॥ గతశ్చవైశంపాయ నసహితః తేనైవ పార్శ్వేనాగ్రతోగమిష్యామి ॥ ౨౮౦ ॥ ఇతినిశ్చిత్యత త్కాలకృతే వైశంపాయన వియోగదుఃఖం పరిణామసుఖమౌషధమివ బహుమన్యమానో ముహూర్తమివస్థిత్వావిశ్రాంతిసుఖితైరంగైర్గాప్రా

రితేష్వతీతార్ధయామశంఖే శరీరస్థితికరణాయోదతిష్ఠత్ ॥ ౨౮౧ ॥ ఉ
త్థాయచ యత్రైవ కాదంబరీ తత్రైవ వైశంపాయన ఇతి స్వార్థైర్యావ
ష్టంభనైవ సంస్తంభ్య హృదయం శూన్యాంతరాత్మా పునరేవ సంవర్జితత్ర
రాజలోకః శరీరస్థితి మకరోత్ ॥ ౨౮౨ ॥ కృతాహారశ్చ అంతర్జ్వల
తోమదనానలస్య వైశంపాయనవిరహశోకాగ్నేశ్చ బహిరపి సంతాప
దానాయ సాహాయకమివకర్తుముపరిస్థితశ్చాతికష్టమష్టాస్వపిదిక్షుయు
గపత్ప్రసారితకరశికరోష్మ్య యత్నేనైవసంతాప మిత్యాకలయ్యేవగగ
నతలమధ్యమారూఢేసవితరి ఆతపవ్యాజేన రజతద్రవమివోత్తప్త ముద్గిర
రతి రశ్మిజాతే నిర్భిద్య విశంతీష్వివశరీరమాతపకణికాసుపుంజమానప్రా
ణిసంఘాతాసుతలప్రవేశాత్సంజటాయమానాసుపాదపచ్ఛాయాసు
బహిరాలోకయితుం బాష్పపాతయంతీషుదృష్టిషు ఆలోకేషు జ్వలత్స్వి
వదిఙ్ముఖేషు ఘుఃస్పర్శాసుభూమిషునిస్సంచారేషుపథిషుసంకటప్రపాకు
టీరోదరోదసితి పుంజితేష్వధ్వన్యేషునాడింధమశ్వాసాతురేషు స్వసీడావ
స్థాయిషుపత్రరథేషు పల్వలాంతర్జల ప్రవేశితేషు మహిషబృందేషు అ
రవిందదళశకలకింజల్క విచ్ఛురితమిచ్ఛావిలోడితోత్త్రుటిత బిస కాండ
చ్ఛేదదంతురం నిపానసరఃపంకమారోహత్సుకరియూథేషు రక్తతామర
సకాంతిషులలనాకపోలోపాంతేషుదళితముక్తాక్షోదానుకారిణీషు విరా
జమానాసు ఘర్మజల కణికావలీషుస్మర్యమాణాయాంచ జ్యోత్స్నాఽ
లయాం గృహ్యమాణేషు తుషార గణేష్వావాంఛ్యమానే పయోదకాలా
భ్యాగమే అభ్యర్థ్యమానె దివసపరిణామే ప్రదోష దర్శనా కాంక్షిషు
హృదయేషు ఉద్ధాయసరస్తీర కల్పితమనవరతాపతజ్జలాసారసేకనివారి
తోష్ణకరకిరణసంతాపమేకసంతానామలధారావేగవాహిన్యా నిర్ఝరి
ణ్యేవ కుల్యయాపరిక్షిప్తమంతరాలంబితజలజంబాలప్రవాళాపిహితాంధ
కారమాముక్తకుసుమపల్లవ లతావృతాఖిలస్తంభ సంచయమతను హరి
చందన చర్చాద్రీం మరకతశ్యామపద్మినీపలాశాస్తీర్ణసమస్త భూతల
మామోదమానసరసస్ఫుటితారవిందరాశిదత్తప్రకరమాకీర్ణ సరసబిస
కాండచుకాండకల్పితప్రావృట్కాలమిత స్తతో వర్షంతీభిశ్శైవలప్రవాళ
మంజరీభిర్జల దేవతాభిరివసద్యస్స్నానార్ద్రచికురహస్తాభిరుపగృహీ
తసురభికోమలజలార్ద్రికాభిరనాశ్యానచందనాంగరాగహారిణీభి హార

వలయమాత్రాభరణాభిరవతంసితబాలశైవలప్రవాలాభి ర్మృణాళలతా
శవృంతకర్పూరపటవాసహరిచందన చంద్రకాంత మణిదర్పణాద్యుపకర
ణపాణిభిర్బహ్వీభిర్వారాంగనాభిరుపేతం పరిభవస్థానమివ నిదాఘస
మయస్య నిదానమివ శీతకాలస్య నివేశనమివ వారివాహానాం తిరస్కా
రమివ రవికిరణానాం హృదయమివ సరస స్సహోదరమివ హిమగిరేః
ప్రకృతిమివ తుషారస్య స్వరూపమివ జడిమ్నః ఆవాసమివ విభావరీణాం ప్ర
సూతమివ దివసస్య జలమండపమయాసీత్ ॥ ౨౮౩ ॥ తత్ర చాతిరమ్యతయా
క్షుభిత మకరధ్వజోత్కలికాసహస్రవిషమం జలాసారశిశిరతయా సంధు
క్షితసుహృద్వియోగార్వానలం మహాసముద్రమివ గంభీరం తం దివసమేకా
కీకతమపి స్వధైర్య యానపాత్రేణాలంఘయత్ ॥ ౨౮౪ ॥ లోహితాయ
మానాతపే చ సాయాహ్నే నిర్గత్య బహుళగోమయోపలేపహరితే మంద
మందమారుతాహతోత్తరళాయమానధవళకుసుమప్రకరశోభిని వాసభవ
నాంగణైకక్షణమివాస్థానే సమాసన్నపార్థివై స్సహ వైశంపాయనాలా
పైనైవస్థిత్వా ద్వితీయ ఏవ యామే చలితవ్యం సజ్జీకురుత సాధనమితి ఆది
శ్య బలాధ్యక్షం ఋక్షోదయ ఏవ విసర్జితాశేష రాజలోకో వాసభవన
మధ్యవసత్ ॥ ౨౮౫ ॥ తథాతిచిరాంతరితోజ్జయినీదర్శనోత్సుకో వినా
పి ప్రయాణనాంద్యా సజల ఏవ కటకలోక స్సజ్జీభూయ ప్రవర్తితగం
తుమ్ ॥ ౨౮౬ ॥ సద్యోవతరన్నేవ తృతీయే యామే తురగకరిణీప్రాయవా
హనేనాతిబహునా రాజలోకేన సహ విరళకటకసమ్మర్దేన వర్త్మనా అ
వహత్ ॥ ౨౮౭ ॥ అథాధ్వన్యేవ సహాక్షీణాయాం యామవత్యాం రసా
తలాదివోన్మజ్జత్సు సర్వభావేషు ఉన్మీలంతీష్వివ దృష్టిషు పునరివాన్యథా సృ
జ్యమానే జీవలోకే విభజ్యమానేషు నిమ్నోన్నతేషు విరళాయమానేష్వివ
వనగహనేషు సంకుచత్స్వివ తరులతాగుల్మేషు గగనతలమారోహంత్యాః
ప్రదేశినీవలాక్షారసాలోహితే దివసశ్రియోవశ్యాయసేకాన్నవపల్లవ ఇవా
భిద్యమానే పూర్వాశాలతాయాః కమలినీరాగదాయిని దివసకరబింబే
వి స్ప ష్టే ప్ర భా త స మ యే క ట క లో కే నై వ స ప రా ప తి
తవానుజ్జయినీమ్ ॥ ౨౮౮ ॥ అథ దూరత ఏవ ప్రభృతి ద్వంద్వస్థితైశ్చ చుం
బితైశ్చ పుంజ్యమానైశ్చాబద్ధమండలైశ్చోద్ధ్వైశ్చోపవిష్టైశ్చ చలితైశ్చ వ
లితైశ్చ దత్తకతిపయశూన్యపదైశ్చ నివర్తమానైశ్చ గచ్ఛద్భిశ్చోన్ముఖై

శ్చాధోముఖైశ్చోద్బాష్పదృష్టిభిశ్చ వివర్ణదీనవదనైశ్చ మహోత్కష్ట శబ్ద
ముఖరైశ్చ దుఃఖాధికాసహితమానైశ్చ మునిభిరపి ముముక్షుభిరపి వీతరా
గైరపి నిస్సంగైరపి నిస్పృహైరపి ఉదాసీనైరపి దుర్జనైరపి స్నేహాప
రవశైః పితృభిరివసుహృద్భిరివస్నిగ్ధబంధుభిరివచనగరీనిర్గతైరార్త్యా
పృచ్ఛ్యమానం కథ్యమానంచ ఆకర్ణ్యమానంచ విచార్యమాణం చాను
భావ్యమానంచానువర్ణ్యమానంచ వైశంపాయనవృత్తాంతమేవసమం
తాచ్ఛుశ్రావ ॥ ౮౯ ॥ శృణ్వంశ్చ చకార చేతసి బాహ్యస్యతావజ్జనస్య
యమీదృశీసముపస్థా కింపునస్తేనాసావంకేనలాలితస్సంవర్ధితోవా బాల
చాటవో న్యానుభూతాః తదతికష్టం మే వైశంపాయనేన వినా
తాతస్యశుకనాసస్య అంబాయాశ్చమనోరమాయావా దర్శనమిత్యేవంచిం
తయన్సాస్రాగనిహితోద్బాష్పదృష్టిరదృష్టసర్వవృత్తాంత ఏవవిశేషాజ్ఞ
యినీమ్ ॥ ౯౦ ॥ అవతీర్యచ సరాజకులద్వారివిశన్నేవార్య శుకనాస
భవనం సహదేవ్యా విలాసవత్యాగతో రాజేతి శుశ్రావ ॥ ౯౧ ॥ శ్రు
త్వాచ నివృత్య తత్రైవజగామ ॥ ౯౨ ॥ గచ్ఛంశ్చ సమీప వర్తినోవ
త్సవైశంపాయన అద్యాపిమదంకలాలనోచితో బాల ఏవాసి కథంత్వమే
కాకీవ్యాలశతసహస్రభీషణేనిర్మానుషేతస్మిన్ శూన్యారణ్యేస్థితః ॥ ౯౩ ॥
కేనత్రేతత్రాపి సర్వసత్వవ్యాఘాతకారిణీశరీరరక్షాకృతా ॥ ౯౪ ॥ కేన
వావైషమ్యప్రతిపంథిని శరీరస్థితి స్సంపాదితా ॥ ౯౫ ॥ కేనవనిద్రాసుఖ
దాయిశయనీయముపకల్పితమ్ ॥ ౯౬ ॥ కస్త్వయిబుభుక్షితే తృషితేసు
షుప్తేవాదుఃఖితః ॥ ౯౭ ॥ మమోత్సంగముత్సృజ్య సమానసుఖదుః
ఖావసూరపిపుత్రకత్వయోపాత్తా ఆగతమాత్రస్యైవ తే పితరమభ్యర్థ్య
వధూముఖమవలోకయిష్యామీతి యన్మయా చింతితం న కేవలం తన్మే
మందపుణ్యాయాః నసంపన్నం అపరంతవాపివదనదర్శనం దుర్లభీభూ
తమ్ ॥ ౯౮ ॥ వత్స యత్రతేవస్థాతుమభిరుచితం నయస్వమామపితత్రై
వపితరం విజ్ఞాప్య త్వామపశ్యంతీనజీవామి తాతత్వయాహం శైశవేపినాప
మానితా మత్తస్తనయమేకపద ఏవేత్థం నిష్ఠురతాజాతా జన్మనః ప్రభృతిన
దృష్టమేవయస్యకుపితమాననం తస్యతేకుతోయమేవం విధో మయ్యేకస్మా
దేవకోపః యదేవం పరిత్యజ్యస్థితోసిగతోప్యాగచ్ఛశిరసా ప్రసాదయా
మిత్వాం కోపరోస్తి మే నేశాంతిక పరిచయమాస్మరస్తోంశ మామ్యాసుస్నేహః

తృణసస్యాంతరితదర్శనస్య చంద్రాపీడస్యోపరి కథం తవేదృశీ నిఃస్నేహతా జాతా తాత న భద్రకం తే సమాపతితం సర్వథైవ సుఖం స్థాపనీయో గురుజనో దుఃఖం స్థాపితో న జానామ్యేవం కృత్వా కిం త్వయా ప్రాప్తవ్యమ్ ॥ ౨౯౯ ॥ ఏతాని చాన్యాని చాంతర్భవనగతాం ప్రత్యగ్రతనయవిరహశోకవిహ్వలాం స్వయం దేవ్యా విలాసవత్యా సంస్థాప్యమానామపి మనోరమాం విప్రలపంతీమశ్రౌషీత్ ॥ ౩౦౦ ॥ తేన చాతికరుణేన తత్ప్రలాపవిశేషేణ విహ్వల ఇవ నిద్రాగమేనేవ ఘూర్ణమానో నిశ్చేతనతామనుయయాత ॥ ౩౦౧ ॥ కథం కథమపి సహజసత్త్వావష్టంభేనైవ సంస్తంభితాత్మా ప్రవిశ్య పితురపి లజ్జమానో వదనముపదర్శయితుమధోముఖ ఏవ నిష్పందసర్వాంగేణ మందరాద్రిణేవ శుకనాసేన సహామథనావసానస్తిమితమివ మహార్ణవం ప్రణమ్య పితరం దూరత ఏవోపావిశత్ ॥ ౩౦౨ ॥ ఉపవిష్టం చ తం క్షణమివ దృష్ట్వా రాజాంతర్బాష్పభరగద్గదధ్వనినాభ్యర్ణవర్ష ఇవ జలధరోఽభ్యధాత్ ॥ ౩౦౩ ॥ వత్స చంద్రాపీడ జానామి తేఽస్య జీవితాదపి సమభ్యధికాం భ్రాతురుపరి ప్రీతిః ॥ పీడా చ సుఖైకహేతోర్వల్లభజనాద్దేవా సంభావ్యాయా సంభవతి తన్మైవహినకించిన్న క్రియతే తజ్జన్మనః స్నేహస్య వయసశ్శీలస్య శ్రుతస్య గురుజనానుశాసనస్య వినయాధానస్య చ సర్వస్యైవానుచితమిదం భ్రాతుస్సుహృదశ్చ తే వృత్తాంతమాకర్ణ్య త్వద్దోషమాశంకతే మే హృదయమ్ ॥ ౩౦౪ ॥ ఇత్యేవం వాదినో నరపతేర్యుగపదాక్షిప్య వచనం శోకామర్షాభ్యామంధకారితాననః ప్రావృడారంభ ఇవ తటిల్లతాదుష్ప్రేక్ష్యో విస్ఫూర్జితేనేవ చ స్ఫురితాధరేణ శుకనాసోఽబ్రవీత్ ॥ ౩౦౫ ॥ దేవ యది చంద్రమస్యూష్మా దహనే వా శీతలత్వమంశుమాలిని వా తమస్తమస్విన్యాం వా దివసో మహోదన్వతి వా శోషః క్షితేరధారణం వా శేషే పరార్థానుద్యమో వా సాధోరప్రియవచననిర్గమో వా సజ్జనముఖాత్సంభావ్యతే తతో యువరాజేఽపి దోషః ॥ ౩౦౬ ॥ తత్తిర్యమేవ మేవానిరూప్య తస్యాప్యాత్మజస్య మూఢప్రకృతేర్దుర్జాతస్య రాజాపథ్యకారిణో మాతృపితృఘాతినో మిత్రద్రుహః కృతఘ్నస్య కర్మచాండాలస్య మహాపాతకినః కృతే కృతయుగావతారయోగ్యమాత్మనోఽపి గుణవంతమత్యుదారచరితం చంద్రాపీడమేవం సంభావయతి దేవః ॥ ౩౦౭ ॥ నహ్యాతః పరమపరం కష్టతరం కించిదపి పీడాకారణం యద్గుణేషు వర్ణమా

నోద్దోషసంభావ్యత ఇతరజనేనాపి కింపునర్గురుజనేనయోగుణీగు
ణైరేవావబోధనీయః కస్యాపరస్యాత్మాగుణవాననేనజ్ఞాపనీయః॥ ౩౦౯॥ అ
పిచ జన్మనఃప్రభృతి దేవస్య విలాసవత్యా దేవ్యాశ్చాంకలాల నయాయో
నగృహీతస్తస్యమరుతఇవ దుర్గ్రహాప్రకృతేశ్చంద్రాపీడోపి కింకరోతు॥
౩౧౦ ॥ స్వయమేవోత్పద్యంతఏవం విధాః శరీర సంభవా మహాకృమ
యః సర్వదోషాశ్రయామహావ్యాధయోంతర్విషా మహావ్యాళాః వినాశ
హేతవోమహోత్పాతాఃభుజంగవృత్తయో మహావాతికాఃవక్రచారిణో
మహాగ్రహాః తమోమయాః ప్రదోషాఃమలినాత్మకాః కులపాంసవో నిః
స్నేహాః ఖలాః నిర్లజ్జాః క్షపణకాఃనిస్సంజ్ఞాఃపశవః ॥ ౩౧౧ ॥ అపిచఅ
కాష్ఠాదహనాః నిర్గుణాజాలినోతీర్థాజలాశయాఃనిర్గౌరవాఃఖరప్ర
కృతయోశివమూర్తయోమహావినాయకాధిష్ఠితాః ॥౩౧౨॥ యేసకలం
కాః కృపాణాఇవస్నేహేనైవపారుష్యంభజంతే మలినస్వభావాః కరిక
పోలాఇవదానేనైవమలినతరతామాపద్యంతేనిర్వర్తయోమణి ప్రదీపాఇ
వప్రసాదేనైవజ్వలంతిఅంగలగ్నాభుజాఇవదాక్షిణ్యపరిగ్రహేణైవేతరే
వామాస్సంజాయంతేగుణముక్తాస్సాయకాఇవ సపక్షాశ్రయేణ ఫలేనైవ
దూరం విక్షిప్యంతేసరాగాః పల్లవాఇవ దివసార్ధ్యాయైవ అపరజ్యంతే
భూతిపరామృష్టాదర్పణాఇవ అభిముఖ్యేన సర్వం ప్రతిసంగృహ్ణంతిఅం
తరస్వచ్ఛవృత్తయస్సకలాశయా ఇవగాఢావగాహనేనైవకాలుష్యముప
యాంతి ॥ ౩౧౩ ॥ యేచస్నిగ్ధేష్వపిరూక్షాః ఋజుష్వపి వక్రాస్సాధుష్వ
ప్యసాధవోగుణవత్స్వపిదుష్టప్రకృతయః భర్తర్యప్యపవృత్తాసనోరాగిష్వ
పిక్రుద్ధాఃనిరీహాదప్యాదిత్సవోమిత్రేష్వపి ద్రోహిణో విశ్వస్తానామపిఘా
తకాః భీతేష్వపిప్రహారిణః ప్రీణపరేష్వపి ద్వేషిణో వినీతేష్వప్యుద్ధతాఃద
యాపరేష్వపి ప్రహారిణఃప్రీతిపరేష్వపి ద్వేషిణోవినీతేష్వప్యుద్ధతాఃదయా
పరేష్వపి నిర్దయాః స్త్రీష్వపిశూరాః భృత్యేష్వపిక్రూరాఃదీనేష్వపి దా
రుణాః ॥ ౩౧౪ ॥ యేషాంచ విపరీతానాంగురవఏవలఘవో నీచాఏవో
చ్చైః అగమ్యాఏవగమ్యాఃకుదృష్టిరేవ సద్దర్శన మకార్యమేవ కార్యమ
న్యాయఏవ న్యాయోఽస్థితిరేవస్థితిఃఅనాచారఏవాచారోఽయుక్తమేవయు
క్తమవిద్యైవ విద్యాఅవినయఏవ వినయః దౌశ్శీల్యమేవసుశీలఅధర్మఏవ
ధర్మోఽనృతమేవసత్యమ్॥ ౩౧౫ ॥ యేషాంచక్షుద్రాణాం ప్రజ్ఞాపరః

భిసంధానాయానజ్ఞాయ, శ్రితమూర్ఖజాలాయానుపశమాయ, పరాక్ర
మః ప్రాణినాముపఘాతాయానోపకారాయ ఉత్సాహాధానాజనాయ
నయశసేస్థైర్యం వ్యసనాసంగాయానచిరసంగతాయధనపరిత్యాగః కా
మాయనధర్మాయకిం బహునా సర్వమేవ యేషాం దోషాయన గుణాయ॥
౩౧౬ ॥ తదహమపి ఈదృశ ఏవకోప్యపుణ్య ఏవానుత్పన్నోయస్యైవంకుర్వ
తో మిత్రమహంచంద్రాపీడస్య కథంతస్యద్రోహమాచరామీతినోత్పన్నం
చేతసి ॥ ౩౧౭ ॥ ఏవంకృతేచలితవృత్తాంతం శ్రావితావస్యాంతారాపీడో దే
వః పీడితాంతరాత్మా నయికోపంకరిష్యతీత్యేవమపి నాశంకితం మనసా॥
౩౧౮ ॥ మాతురహమేకైకో జీవితనిబంధనంకథంమయావినావర్తిష్యత
ఇత్యేతదప్యనృశంసస్యహృదయేనాపతితమ్ ॥ ౩౧౯॥ పిండప్రదో వంశసం
తానార్థమహముత్పాదితః పిత్రాకథమహమననుజ్ఞాతస్తేన సర్వపరిత్యా
గంకరోమీత్యేతదపియథాజాతస్య నబుద్ధౌసంజాతమ్ ॥ ౩౨౦ ॥ తదేవ
మసత్పథప్రవృత్తేనష్టాత్మనాసుదూరముద్భ్రాంతేనదుర్దర్శనమదృష్టం
తావన్నామకుదృష్టినాదృష్టందృష్టమపి యేననదృష్టం తస్యాజ్ఞాన తిమి
రాంధస్య కింక్రియతామపరమ్ ॥ ౩౨౧ ॥ అసౌతిర్యగ్జన్మహతాయత్నేనశు
క ఇవ పాలితఃపుష్టశ్చదేవేన అథవావినోదనాయ తిరశ్చామపిసఫలఏవ శి
క్షణాయాసోభవతి తేపి పోషితాః పోషితరిస్నేహమాబధ్నంతితేపికృతం
జానంతి తేపిపరిచయమనువర్తంతే తేషామపి సహజన్మస్నేహో మా
తాపిత్రోరుపరిదృశ్యతఏవనపునరస్యాస్తి భయలోకస్య పాపకారిణోదు
ర్జాతస్య యస్యసర్వమేవాధస్తాద్గతమ్ ॥ ౩౨౨ ॥ అపిచేదృశాచరితే, తే
నాప్యవశ్యమేవకస్యాంచిత్తిర్యగ్యోనౌపతితవ్యంయేన తావద్దురాత్మజా
తేన కేవలందుఃఖం నస్థాపితాస్సర్వఏవవయమపిత్వేవం విధేదుఃఖార్ణవే
నిపాతితాః ॥ ౩౨౩ ॥ సర్వఏవహ్యాత్మీయ ప్రచేతాః ప్రవర్తమానః స్వ
హితాయ పరహితాయచప్రవర్తతే తస్యతుపునరస్మానేవం దుఃఖేస్థా
పయతోనస్వహితంనపరహితమపి ॥ ౩౨౪ ॥ కిమనేనైవ మాత్మద్రోహః
కృతమితి ఇతి రేవతావన్నబోధపదవీమవతరంతిసర్వథా దుఃఖాయైవాస్మా
కం తస్య పాపకర్మణోగ్రహోపసృష్టస్యజన్మఇత్యుక్త్వా హేమంతకా
లోత్పలినీమివాద్బాష్పాందృష్టిముదవహత్ ॥ ౩౨౫ ॥ ఉత్క్షిప్తాధరశ్చ
బహిఃలబ్ధనిర్గమంస్ఫుటన్నివాంతర్మన్యుపూరేణ నిశ్వసన్నేవానతస్థే॥

౩౨౬ ॥ తదవస్థం చ తం తారాపీడః ప్రత్యువాచ ॥ ౩౨౭ ॥ ఏతే ఖలు ప్రదీ
ప్తే రాగ్నేః ప్రకాశనం వా సహాలోకేన భాస్వతః సముద్భాసన మవశ్యాయ
లోకైరాపన్నగనమస్కృతాం ఛాయో మే ఘూంబు బింద భిః పూరణం చ యో
ధో వ్యజనానిలైరభివర్ధనం ప్రభంజనస్య యదస్త్ర ప్రబోధనమా
ర్యస్య ॥ ౩౨౮ ॥ తథాపి ప్రాజ్ఞస్యాపి బహుశ్రుతస్యాపి వివేకినోపి ధీర
స్యాపి సత్వవతోపి అవశ్యం దుఃఖాతిపాతేన విశుద్ధమపి వర్షసలిలేనసర ఇవ
మానసం కలుషీక్రియతే సర్వస్య ॥ ౩౨౯ ॥ కలుషీకృతే చ మానసే కిమిద
మితి సర్వమేవ దర్శనం నశ్యతి న చిత్తమాలోచయతి న బుద్ధిర్బుధ్యతే న వి
వేకోపి వివినక్తి యేన బ్రవీష్యస్యత్వాతులోకవృత్తమార్గ ఏవ సుతరాం వె
త్తి ॥ ౩౩౦ ॥ కిమస్తి కశ్చిదసావియః జీవలోకే యస్య వికారం యావనా
వతారే సిహ్యైశవే నైవ సహాగళతి స్నేహో వయసైవ సహారోహత్యభిన
వాప్రీతిః వత్సునైవ సహావిస్తీర్యతే వాంఛా బలేనైవ సహ ఉపచీయతే మదో
దోర్దర్పేనైవ సహ స్థూలతా మాపద్యతే ధీః మధ్యేనైవ సహ కార్శ్యము
పయాతి శ్రోతమూరుయుగళేనైవ సహోపచీయతే వినయః శ్మశ్రుభిరేవ స
హోజ్జృంభతే మలినతా హేతుమోహాః ఆకారేణైవ సహావిభర్షవంతి
హృదయాద్వికారాః ॥ తద్యథా ధవళమపి సరాగం సర్వథా దీర్ఘమపి
సదీషుక్తాం పశ్యతి చక్షుః అనుహాతేపి న ప్రవిశతి గురూపదేశః శ్రోత్రే త్రిరా
గిణ్యాపి న విద్యాంతరం స్థితి హృదయే స్థైర్య మస్థిర ప్రకృతౌ తరళతాయాం
పతిత్వా జ్యేష్ఠవ్యసనేష్వాసంగః వికారాణాం చ కారణానాం ప్రాయస్సర
సతా సా చ సర్వమేవ జలప్రాయం కుర్వాణా వర్షతి వృద్ధ్యై వాపి జాయ
తే ॥ ౩౩౧ ॥ అపిచ దివసో దోషాగమాయ దోషాగమో నాలోకాయ అ
నాలోకో సద్దర్శనార్థమసద్దర్శన మవివేకాయ అవివేకో సన్మార్గప్ర
వృత్తయే సన్మార్గప్రవృత్తం వ మోహాంధం చేతో భ్రాంత్యా గవశ్యమేవ స్ఖలతి
స్ఖలితేవ చేతసి తల్లగ్నా పతత్యేవ లజ్జా త్రపావరణశూన్యే చ హృది ప్రవిశ్య
మదంకుర్వన్ కేసరాణి వారితో దుస్సంచార స్స్వాభావ్య హేతు మకరకే
తుః విలసతి చ కుసుమమార్గణైకేన కార్శ్యం ఛిద్రసహస్రాణి సంభవంతి
మైనస్స్వ మేవాధస్తాద్వ్రజతి సత్వే నాధోగతే కమురిత్యనగళతి శీలం గళి
తేచ శీలే కమవలంబనం వినయస్య కింకరోత్వనాధారం ధైర్యం క్వ పదమా
ధత్తాం ధీః క్వ సమాధానమాబధ్నాతు పష్టంభః కేనావష్టభ్య బలాస్నిష్టలి

కృతంమునో విప్రతిపద్యమానాని కేననియంత్రితానీంద్రియాణిజగన్నింద్యా
ని కేననివారితాని దుశ్చరితాని కేనవాలోకభూతేనతమోభివృద్ధిహేతురు
త్పాదితోదోషాభిషంగాద్దృష్టైరుపహంతాకింవాగృశ్వతామసతి బహుద
ర్శిత్వే బహుదర్శిత్వంచ తావతఃకాలస్యైవాసంభవాత్తుర్యతో భవతు
ప్రథమేవయసి మేనాన్వయవ్యతిరేకాభ్యాంసిద్ధిత్యవజ్ఞాతాం మలినతా॥
౩౩౩॥ అపిచ పరిణామేతి పుణ్యవతాం కేషాంచిదేవహికేశైస్సహధవ
ళిమానమాపద్యన్తేచరితాని తన్మోహ విషమవిషయ విషమహాహాహామదవి
కారగంధమాతంగదుర్విలసితైకగాఢ్యైరతినిద్రావిలాసవేశ్మని నవరాగ ప
ల్లవోద్గమలీలాంతర విశేషదుశ్చరిత చక్రవర్తిని తారుణ్యేవర్తమానే సర్వ
స్యైవ విషమతరవిషయమార్గపతితస్యస్ఖలిత మాపతతికిమేవ మాతృణా
లాలనీయస్య శిశుజనస్యోపర్యావేశోగరీయాన్ గృహీతో యదనుచిత మ
పత్య స్నేహస్యాక్రోశగర్భమేవ ముక్తం స్వపాన్యమానానామపి య
ద్గురూణాంముఖేభ్యోనిష్క్రామతి శుభమశుభంవాతదవశ్యంఫలతి గుర
వోహిదైవతంబాలానాం యథైవాశిషోగురుజనవితీర్ణా వరతామాప
ద్యంతేతథైవాశిషో గురుజనవితీర్ణావరతామాపద్యన్తేతథైవాక్రోశాః
శాపతామ్॥ ౩౩౪ ॥ తద్వైశంపాయనముద్దిశ్య కోపావేశాదేవ మతిప
రుషమభిదధత్యార్యేమహతీమేచేతసః పీడాసముత్పన్నా స్వయంరోపితే
ష్వతరుషు తావదుత్పద్యతేస్నేహఃకింపునరంగసంభవేష్వపత్యేషు॥ ౩౩౫॥
తదుత్సృజ్యతామయమమర్షవేగోవైశంపాయనస్యోపరినిరూపకంతు
తేనకించిదప్యాచరితంసర్వపరిత్యాగంకృత్వాస్థితఇత్యేతదపి కారణమవి
జ్ఞాయకేమేవం దోషపక్షేనిక్షిప్తః॥ ౩౩౬ ॥ కదాచిద్గుణో భవత్యేవ మ
యమవినయనిష్పన్నోదోషఏవ ॥ ఆనీయతాంతావదసౌబుధ్యామహేకిమ
ర్థమయమేవం విధఃతస్యవయసోనుచితోపసంగ ఉత్పన్నస్తతో యథా
యుక్తంవిధాస్యామః॥ ౩౩౮ ॥ ఇత్యుక్తవతితారాపీడే పునఃశుకనాసో
భ్యధాత్ ॥ ౩౩౯ ॥ అత్యాదరత్వాద్వాత్సల్యత్వాచ్చ ఏవమాదిశతి దేవో
న్యాయతః పరంకిమివాస్యనిరూపకంభవేద్యదద్యయువరాజముత్సృజ్యక్షణ
మపి అన్యత్రావస్థానమాత్మేచ్ఛయా చేష్టితమిత్యుక్తవతి శుకనాసేకశ
యేవాంతఃస్తాడితో దోషసంభావనయానయాపితురుద్బాష్పదృష్టి రుపవిష్ట
ఏవాపసృత్యచంద్రాపీడశ్శనైశ్శనైశ్శుకనాసనవాదీత్॥ ౩౪౦॥ ఆర్యాయ

ద్యపి నిరుక్తతో వెద్మి న మదీయేన దోషేణ నాగతో వైశంపాయన ఇతి తథా
పి తాతేన సంభావితమేవ కస్య సంభావనా నోత్పన్నా ॥ ౩౮౧ ॥ మిథ్యా
పి తత్తథా యథా గృహీతం లోకేన విశేషతో గురుణా ॥ ౩౮౨ ॥
ప్రసిద్ధిరత్రియశః సేయశసేవా దోషగుణాశ్రయా ఫలతి పరత్రఫలదా
యీ కుతోऽత్ర ప్రయుజ్యతే పరమార్థే ॥ ౩౮౩ ॥ తదస్యా దోషసంభావనా
యాః ప్రాయశ్చిత్తమార్యో దాపయతు మే వైశంపాయనానయనాయ గ
మనాభ్యనుజ్ఞాం యతే చ నాన్యథా మే దోషశుద్ధిర్భవతి కింకారణ మనాగతే
వైశంపాయనే తాతస్యానయా సంభావనయా నాపగంతవ్యం అగతే చ మ
యి వైశంపాయనే నాగంతవ్యం యద్యసావన్యేనానేతుమేవ పార్యేత
తదా తాతస్యాస్యనుల్లంఘనీయ వచనై రేభిరవనిపతిసహస్రైరానీత ఏవ
స్యాత్ ॥ ౩౮౪ ॥ తదార్యః కారయతు మే గమనాభ్యనుజ్ఞయా ప్రసాదం
న చ తురంగమైర్గచ్ఛతో మే కష్టాయాం భూమావస్వప్నేపి గపమనరిక్లేశో వై
శంపాయనమాదాయాగత మేవమామవధారయత్వార్యః ॥ ౩౮౫ ॥ అ
పి చ బాహ్యాఖేదాదసహ్యోంతఃఖేదః ఏవమేతద్వియోగజన్మా అనుపద
మేవ స్కంధావారమాదాయ గచ్ఛతీత్యమునా హేతునా వినా తేనాగతో
హమన్యథా జన్మనః ప్రభృతి కదా మయాగతం స్థితం క్రీడితం హసితం పీతమ
శితం సుప్తం ప్రబుద్ధం ఉచ్ఛ్వసితం వా వినా వైశంపాయనేన యచ్ఛ్రుత్వా
తస్మాదేవ ప్రదేశాన్నగతోస్మి తస్మాత్తేనైవ తుల్యో భావమితి తదత్రతిగమన
దోషాద్రక్షతు మామార్యః ॥ ౩౮౬ ॥ ఇత్యభిహితవతి చంద్రాపీడే పీరాగ
రక్తైరక్తతామరసానుకారిణి ముఖే సపక్షపాతాం బుదావలీమివ దృష్టిం
నివేశ్యైవ గమనాయ విజ్ఞాపయతి యువరాజః కిమాజ్ఞాపయతి దేవ ఇతి శ
నైశ్శుకనాసో రాజానమప్రాక్షీత్ ॥ ౩౮౭ ॥ తథా పృష్టశ్చ శుకనాసేన కిం
చిదివ ధ్యాత్వా తారాపీడః ప్రత్యవాదీత్ ॥ ౩౮౮ ॥ ఆర్య మయాజ్ఞాత మే
తేష్వేవ దివసేషు సంపూర్ణమండలస్యేన్దోః జ్యోత్స్నామివ కరావలంబి
నీం వత్సస్య వధూం ద్రక్ష్యామీతి యావదయమ పరోంతహీనతా శాపథో
జలదకాల ఇవ ప్రత్యూహకారీ వైశంపాయన వృత్తాంతో మే దుష్ప్రకృతి
నా విధాత్రాంతరాపాతితో యథాచాయుష్మతా అభిహితమేవైతత్
న తమన్యః శక్నోత్యానేతుం న చ తేన వినాయమత్ర స్థాతుం తదవశ్యమేవ
తావన్నిస్తరితవ్యో వ్యసనార్ణవో మునాపి తేన ॥ ౩౮౯ ॥ వైశంపాయన

ప్రత్యానయనాయ చావశ్యం దేవ్యపివిలాసవతీవిసర్జయిష్యత్యేవైనమితి
నిశ్చయో౽పి ॥ ౩౫౦ ॥ తద్యాతుక స్త్వతిదూరంవత్సేనగంతవ్యం తద్గణ
కైఃసహాదరాద్వార్యో౽పివసం లగ్నంచగమనాయాస్యనిరూపయతు సం
విధానంచకారయత్విత్యేతదభిధాయశుకనాసముద్బాష్ప లోచనంచిరమి
వచంద్రాపీడమాలోక్యాహూయచవినయావన మ్రమంసదేశేశనైర్బా
హువ్యాశ్చపాణినాస్పృశన్నాదిశత్ ॥ ౩౫౧ ॥ వత్సగచ్ఛత్వమేవప్రవిశ్యా
భ్యన్తరం మనోరమాసహితాయామాతురావేదయాత్మగమనవృత్తాంత
మిత్యాదిశ్యచన్ద్రాపీడమాత్మనాశుకనాసమాదాయస్వభవనమయాసీత్ ॥
౩౫౨ ॥ చంద్రాపీడస్తుతామక్లిష్టవర్ణాం కాదంబరీవరణస్రజమివగమనా
భ్యనుజ్ఞాం హృదయేనోద్వహన్ ప్రహృష్టాన్తరాత్మాస్యపహర్షదృష్టిః ప్ర
విశ్యకృతనమస్కారో మాతుస్సమీపే సముపవిశ్యాత్మదర్శనద్విగుణీభూ
త వైశంపాయనవిరహశోకవిహ్వలాంమనోరమామాశ్వాసయావాదీత్ ॥
౩౫౩ ॥ అంబసమాశ్వసిహి వైశంపాయనానయనాయతాతేన మేగమ
నమాదిష్టంతత్కతిపయదివసాంతరితం వైశంపాయనానసదర్శనోత్సుకం
మామవికల్పంవిసర్జయత్వం ॥ ౩౮౫ ॥ సాత్వేవమభిహితాప్రత్యువాచ॥
౩౫౫॥ తాతకిమాత్మగమనవచసామాంసమాశ్వాసయసికఃఖలుమేత్వయి
తస్మింశ్చవిశేషస్తదేకధాతనుకంనపశ్యామికఠినహృదయంత్వయిపునర్గ
తేయదపతస్యా దర్శనేజీవితప్రతిబంధహేతుభూతంత్వద్దర్శనం తదప
దూరీభవతితస్నగంతవ్యంవత్సేనపికేనాపిహిపుత్రేణావాంపుత్రవత్యావ
పిరాగతోనామాసౌ నిష్ఠురాత్మేత్యుక్తవత్యాం మనోరమాయాంవిలాస
వతీధీరమువాచ ॥ ౩౫౬ ॥ ప్రియసఖితవమమచైవ మేతద్వ్యధాత్వయోక్త
మయం పునర్వైశంపాయనేనవినాకంపశ్య తుతదాస్తాంకిమేనంవారయ
సివారితేనాప్యనేననైవస్థాతవ్యం ॥ ౩౫౭ ॥ మన్యేచపిత్రాప్యయమేతదే
వాకలయ్యగమనాయానుమోదితస్తద్యాతుపరమావాభ్యాం కతిపయది
వసానసయోరప్యదర్శనక్లేశాః క్లేశాః అనుభూతాఃనపునరస్య వైశంపా
యనానవలోకనదుఃఖదీనం దినేదినేముఖముత్క్షిప్తంతదయాతిష్ఠగచ్ఛావోగ
మనసంవిధానాయవత్సస్యచంద్రాపీడస్య ॥ ౩౫౮ ॥ ఇత్యేవమభిదధత్యే
వమనోరమాంహస్తేగృహీత్వోత్థాయచంద్రాపీడేనానుగమ్యమానాని
జావాసమయాసీత్ ॥ ౩౫౯ ॥ చంద్రాపీడో౽పిమాతుస్సమీపేగమనాలాపే

నైవ క్షణమివ స్థిత్వా స్వగృహమగాత్ ॥ ౩౬౦ ॥ తతశ్చోపనీతసమాయో
గోఽగమనాయోత్తామ్యతా హృదయేన గణకానాహూయ రహస్యాజ్ఞాపిత
వాన్ ॥ ౩౬౧ ॥ యథావినావిలంబేన మేగమసంభవః తథా భవద్భిరార్య
శుకనాసాయ పృచ్ఛతే తాతాయ వాదినమావేద నీయమిత్యేవమాదిష్టా
స్తేప్యాజ్ఞాపయన్ ॥ ౩౬౨ ॥ దేవ యథా సర్వ ఏవ గ్రహాః స్థితాః తథాస్మిన్నస్మి
న్నేవ దేవస్యాగమనమేవ వర్తమానే వత్సరే శస్యతే అపరఞ్చ పికర్ణానురోధాద్రా
జేచ్ఛైవ కాలః కిం తత్ర నక్షత్రేన కార్యమేవాహుర్విరూపణయా రాజ్ఞా కాలస్య కార
ణం యస్యామేవ వేలాయాం చిత్తనిర్వృతిః సైవ వేలా సర్వకార్యేష్వితి విజ్ఞా
పితే మహారాజేన తైః పునస్తానబ్రవీత్ ॥ ౩౬౩ ॥ తాతేనైవమాదిష్టమితి బ్ర
వీమి అన్యదా స్వాయికేషు కార్యేషు కార్యపరాణాం ప్రతిక్షణోత్పాదిషు చ
దివసనిరూపణైవ కేదృశీ తత్త్వాకథయత్ యథ యథాశ్వ ఏవాగమసంభవేదితి
దేవః ప్రమాణమిత్యభిధాయ గతేషు చ తేషు శరీరస్థితికరణాయోదతిష్ఠత్ ॥
౩౬౪ ॥ నిర్వర్తితశరీరస్థితించ మహారాజ కాన్తిప్రవిశ్య శనైర్న్యవేద
యత్ కృతోఽస్మాభిర్దేవాదేశః సిద్ధశ్చ తనయవిరహవిక్లబతయార్యశుకనా
సస్య తపతికాద్వి- లేఖ్య స్తనే హానిరాత్రావితః ప్రస్థాతవ్యం దేవేనేత్యావేది
తే తైస్సాధు కృతమితి తానభిష్టుత్య దృష్టివిషయావర్తినీం కాదంబరీంచ వై
శంపాయనంచ మన్యమానో ప్రవిష్టాయామేవ పత్రలేఖాయాం పరాప
తామీత్యగతిః ప్రధావితే నావధారయన్ చేతసా చతుస్సముద్రసారభూ
తాని ందాత్రయూథరయానుగామినస్తురంగమానగణేయానవగణితతురగ
గమనఖేదానుత్సాహినో రాజపుత్రాంశ్చ నిరూపయన్నస్య కర్ణాలం
దివసం ఏకాంచయామినీం కథం కథమప్యస్థాత్ ॥ ౩౬౫ ॥ అథానురక్తక
మలినీసమాగమప్రాప్తిసన్తాపాదివసమందివసేనాస్తముపగతవతి తేజ
సాంపత్యౌ తేజఃపటీవ తనాచ్ఛితానలమివ సంధ్యారాగమపరాశయా సహ
విశతిపశ్చిమేదిగ్గగనభాగే సంధ్యానలస్ఫులింగనికర ఇవస్ఫురతి తారాగణే
దివస విరామాన్మార్గాగమే నేవతమసా సమీల్యమానేషు దిఙ్ముఖేషు నివా
సాభిముఖముఖరేషు వియద్వియోగముఖాదివార్త ప్రలాపేషు వయస్సు
మహాహేషుజనితప్రకాశం జన్యైర్నసమాలోక్యదోషాగమం నిరాలోకంగ
ర్భమివ తమసి ప్రవిష్టే పునర్జీవలోకే విజాలోకాద్వికాశితపూర్వదిగ్వధూ
వదనే జన్మాంతరాగతఇతఉదయగిరివర్తిని నక్షత్రసమాగమసుఖసుభవ

తిభగవతి భూయోభూయస్స్వకాంతినిర్భరాస్నిషక్తలంక ఇవనక్షత్రనాథేనిస్పష్టా యాంనిశీథిన్యాం ప్రస్థానమంగళ ప్రణామాయోపగతంచన్ద్రాపీడంపీడయాంతర్వి లీయమానేవబాష్పోత్పీడ మపారయన్తీవారయితుమత్యాయతాభ్యా మపినేత్రాభ్యాంకృతప్రయత్నాప్య మంగళశంకయా విలాసవతీతంమన్యూద్గమావేగగద్గదకోపరుధ్య మానాక్షరమవాదీత్ ॥ ౩౬౬ ॥ తాతయుజ్యతేప్యాంకలాలితస్యగర్భరూపస్య ప్రథమగమనేగరీయసీహృదయపీడాయస్మిన్ మమపునర్నైదృశీప్రథమగమనేపి తేపీడాసముత్పన్నా యాదృశీతవగమనేనాధునాయతోదీర్యత ఇవమెహృదయంసముత్పాట్యంత ఇవమర్మాణిచేత్ క్వథ్యత ఇవశరీరముచ్ఛ్వసత ఇవ చేతో విఘటంత ఇవసంధిబంధనాని ఉన్మథ్యత ఇవమనః నిర్యాంతీవ ప్రాణాఃనకించిత్సమాదధాతిధీస్సర్వమెవశూన్యంపశ్యామిన పారయామ్యాత్మానమివహృదయం ధారయితుంధృతోపి బలాదాగచ్ఛతిమె బాష్పోత్పీడః మహత్స్వమాహితాపి మంగళసంపాదనాయచలతిమతిర్నజానామ్యేవ కిముత్పశ్యామీతికింనిమి త్తంచేయమిదృశీ హృదయపీడే త్యేతదపిన వేద్మికింబహుభ్యోపివసేభ్యః కథమప్యాగతో మేవత్సోఝటిత్యేవ పునర్గచ్ఛతీతి వైశంపాయనవియోగాదుద్విగ్నస్య గమనమేకాకినస్తేసముత్పన్నమిత్యేతి ఉత వైశంపాయన వృత్తాంతాదాత్మనవివదుఃఖితయేతి నచైవంవిధయాపీడయా వైశంపాయనానయనాయ గచ్ఛతస్తేగమనం నివారయితుంపారయతి వాణీహృదయంపునర్నేచ్ఛత్యే వత్వదీయంగమనంతదీదృశీం మేపీడాంవిజ్ఞాయయథాపురాస్థితంనతథాక్వచిదాసంగమాబధ్యదీర్ఘకాలమాయుష్మతాస్థాతవ్యమ్ ॥ ౩౬౭ ॥ ఆస్యచార్థస్య కృతేసాంజలిబంధేవ శిరసాభ్యర్థయే వత్సమిత్యాదిశన్తీం స్వమాతరంసుదూరం ప్రసారితావనమ్రమూర్తిశ్చన్ద్రాపీడో వ్యజ్ఞాపయత్ ॥ ౩౬౮ ॥ మాతస్తదాదిగ్విజయ ప్రసంగాత్ స్థితోస్మి అధునాపునరి యానేవమేకాలక్షేపోయావత్తముద్దేశంపరాపతామితత్పునశ్చిరాగమనకృతామనాగపినహృదయేభావనీయాత్వయాపీడా ఇత్యేవంవిజ్ఞప్తాచన్ద్రాపీడేన సన్నిరుధ్యబాష్పవేగాన్ కథంకథమపిసంస్తభ్యాత్మానం నివర్తితగమనమంగళప్రసరేవేన సించంతీశిరసి చోపాఘ్రాయగాఢగాఢంసుచిరమాలింగ్యగచ్ఛద్భిరివప్రాణైః కృచ్ఛ్రాన్మమోచతంమాతా ॥ ౩౭౦ ॥ ముక్తశ్చమాత్రాపితుః ప్రణతమేవాస

భవనమగమత్ ॥ ౩౧౦ ॥ తత్రచ దేవగమనాయనమస్కరోతియువరాజఇ
త్యావేదితే ద్వారరక్షిణా ప్రవిశ్యోత్క్షోణీతలనివేశితశిరాశ్శయనవర్తినోననా
మదూరస్థితఏవ పితుః పాదౌ ॥ ౩౧౧ ॥ అథతథా ప్రణతమాలోక్యకించి
దున్నమిత పూర్వకాయశ్శయనగతఏవాహూయ తంపితాచక్షుషాపిబ
న్నివప్రేమ్ణా పరిష్వజ్యగాఢమపార్థఇవ సహసోద్భూతా విరళ బాష్పప
ర్యాకులాక్షోంతఃక్షోభవిక్షిప్తాక్షరమవాదీత్ ॥ ౩౧౨ ॥ వత్సపిత్రాఽన
ర్హదోషేషుసంభావిత ఇత్యేషామనాగపిమనసిత్వయాదుఃఖాసికానకా
ర్యావినయాధానాత్ ప్రభృతసమ్యక్పరీక్షితోస్యస్మాభిఃపరీక్ష్యచగుణగణై
రేవాధిగమ్యోరాజ్యభారస్త్వయ్యారోపితోనతనయస్నేహేనైవ ॥ ౩౧౩ ॥
రాజ్యంహినామైతత్పృథివీభారేణైవాతిదుర్వహంమహీభృత్సంబాధతయై
వాతిసంకటంకుటిలనీతిప్రచారేణైవాతిదుస్సంచరంచతుస్సముద్ర పర్యంత
భువనవ్యాప్త్యైవాతిమహన్మహాసాధనప్రసాధ్యతయైవాతిదుస్సాధస మ
పర్యవసానకార్యతంత్రజాలైనైవాతిగహనముత్తుంగ వంశప్రతిష్ఠిత తయై
వాతిదురారోహమహీతసహస్రోద్ధరణేనైవాతిదుర్ధరమపిచ సమవృత్తి
తయైవాతివిషమమనేకవికల్పనయైవదురవతారంకంటకశోధనేనైవ దు
గ్రహమఖిలప్రజాపాలన వ్యాపారేణైవ దుష్పాల్యం సర్వాశాపూ
ర్త్యైవచ దుష్పూరమ్ ॥ ౩౧౪ ॥ తామహాసత్త్వాంస్థిరప్రకృతౌనాదా
తరివాస్థూలలక్ష్యేవాశుచౌనావిక్రాంతేవామహోత్సాహేవా ప్రియవా
దినివాసత్యసంధేవాప్రజ్ఞేవావివేకినివాకృతజ్ఞేవాపురుషాంతరజ్ఞేవానుదా
రవ్యవహారేవాసంవిభాగశీలేవాన్యాయవర్జినివా ధర్మరుచౌ నాశా
స్త్రవ్యవహారిణివానాగరణ్యేవాబ్రహ్మణ్యేనాకృపాళౌనానాత్ర వత్సలేన వ
శ్యాత్మనివానియతేంద్రియేనాసేవకేవాపదమేవాదధాతి ॥ ౩౧౫ ॥ యది
ఖలుసమగ్ర గుణజైరాకృష్యబలాత్ప్రతిబంధమస్య చంచలప్రకృతేః క
తుకాంసనుపణః తత్రాస్తేగురవోహ్యపగతస్ఖలితభీతయస్తత్రైవసమారో
పయంత్యేతదాలోచితపరాపరాః ॥ ౩౧౬ ॥ తదనేనైవాంగోద్ధర్తవ్యమిదంవ
త్సేనవాస్తిమయిరోషఇతి ॥ ౩౧౭ ॥ అపిచ సంప్రతికస్మిన్ భావమవతీ
ర్యాణుమపి దోషమాచరసీత్యత్రైవ సకలలోకానురంజనేయతితవ్యంగ
తఃఖలు కాలోస్మాకం మయాఅస్ఖలితేనైవచిరంపదే స్థితం నపీడితాః ప్ర
జాః లోభేననాద్విజతాగురవోహసమానేనవిముఖితాస్సంతో మదేన నో

త్రాసితాః ప్రాణినః క్రోధేన న హాసిత ఆత్మా హర్షేణ న హతః పరలో కః కామేన రాజధర్మేణానురుద్ధో న స్వరుచిః వృద్ధాస్సమాసేవితాః న వ్య సనాని సతాం చరితాన్యనువర్తితాని నేంద్రియాణి ధనురున్నామితం న ము నఃవృత్తం రక్షితం న శరీరం వాచ్యాద్భీతం న సురలోకాదుపభుక్తాని చ సురలోకే పిదుర్లభాని సర్వవిషయోపభోగసుఖాని యావదనేన ఇచ్ఛయా పర్యాప్తము శౌర్యపరిహారాత్కార్యాగస్థానాచ్చోపార్జితః పారంపర్యోపి లోక ఇతి చేతసి మే త్వజ్జనన్యాచ తావత్కృతార్థ ఏవాస్మి త్వదయమేవ మే మనోరథః దారపరిగ్రహాత్ప్రతిష్ఠితే త్వయి సకలమేవైతం రాజ్యభారమారోప్య జన్మ నిర్వాపణలఘునా హృదయేన పూర్వరాజర్షిగతం పంథానమనుయాస్యా మీత్యస్యచ మేతరికి తపోవనసమగ్రతః ప్రతిరోధకో వైశంపాయనవృత్తాం తః స్థితః మన్యేచ నసంపత్త్స్యమేవానేన అన్యథాక్వ వైశంపాయనస్య చై వంవిధస్య స్వస్నేహస్య సంభవనీయం సమాచేష్టితం తద్గతేనాపి తథా కర్త వ్యం వత్సేనియథా న చిరకాలమేవ మే మనోరథోంతర్హృదయ ఏవ విపరి వర్తత ఇత్యభిధాయ కించిదున్నామితేన ముఖేనైవ సంపీడితం హృదయమివ తాంబూలమప్యయిత్వా వ్యసర్జయత్ ॥ ౩౭౮ ॥ చంద్రాపీడస్తు తయా పితుస్సంభావనయా సుమారమున్నమితో వ్యసనతరమాతిషా రుపసృత్య పునః ప్రణామమేవాత్తం స తాతాన్నిర్యయౌ ॥ ౩౭౯ ॥ నిర్గత్య చ శుకనాస భవనమయాసీత్ ॥ ౩౮౦ ॥ తత్రచ తనయచింతాపరీతమున్మత్తమివేం ద్రియైశ్శూన్యశరీరం శుకనాసమవిరతాశ్రుపాతోపహతముఖీం చ మనోర మాం ప్రణమ్య తాదృశాభ్యామేవ తాభ్యాం సంభావ్యాశిషా సమారో పయద్భ్యామివ చ స్వమంతఃపురమనుగతోసినతర్నాయతయోర్నివర్తి తాననో ముహుర్ద్వారనిర్గతే గత్వాగ్రతో ధావితముపిస్పృతాపసర్పణ మస్పృత హెపారవమనుశోకాణాకోశమసుఖముఖస్వరమమనసా మనావి షర్ష్యత్రగమనోత్సాహం దీనమింద్రాయుధమాలోక్యాపి పునర్నిర్వారభారి శంకయా వైశంపాయనావలోకనత్వరయా కాదంబరీసమాగమోత్సుక్యే న నాక్రనపదిలంబోధనాగ ప్యారుహ్యారమ్యేత్రైవ దిరగాన్నగర్యాః ॥ ౩౮౧ ॥ నిర్గతశ్చ నిప్రాంతటంకత్స స్థానమంగళావస్థాపావమోద్ఘకల్పితం కాయమా నముపవిశ్యబహిరేవగతోగునరాజ ఇతిజని తలోకకలకలేనాతదిగ త్రత తాలగనాన సభా౦తేన పరిజనేన రాజపుత్రలోకేన చేత స్తతో ధావ

తానుగమ్యమానోఽగస్త్యాతిత్రితయమివ గత్వా సులభసదయో యవపవేపర్దే శైనివాసమకల్పయత్ ॥ ౩౮౨ ॥ ఉత్పాత్య తాహృదయేనాప్రభాతాయామేవ యామిన్యాముత్థాయ పునరపహల్ ॥ ౩౮౩ ॥ వహంశ్చ తస్మాదపవాసరాదారభ్య పథిచేల ఏవ పరాపత్యేక్షితాపక్రాంతైస్తురయాపృష్ఠతోఽనుగమ్య బలాద్ధృత్తకంఠగ్రహాః క్వాపరంపలాయ్యత ఇతి వైశంపాయనస్యైవ లక్ష్యమపనయామి ఏవంత్రాక్స్వమాగమనముఖమనుభూయ నిపాతిరణప్రసన్నమనఘామతరికాత్తాపనత ఎదవలోకనోపజాత హర్ష విశేషాం పురస్తాద్గమనసిద్ధయే పునర్మహాశ్వేతాం పశ్యామి ॥ ౩౮౪ ॥ ఏవం మహాశ్వేతాశ్రమసమీపే పునః స్థాపితాశేషతురగసైన్యస్తయా సహైవ హేమకూటం గచ్ఛామి ॥ ౩౮౫ ॥ ఏవం తత్ర మల్పత్యభిజ్ఞానసంభ్రమధావితైః ఇతస్తతః కాదంబరీపరిజనేన ప్రణమ్యమానః ప్రవిశ్య మదాగమన వేదనోత్ఫుల్లనయన సఖీజనేనావహ్రియమాణపూర్ణపాత్రాం క్వాసౌ కేనకథితం కియద్దూరే వర్తత ఇతి తత్ప్రశ్నోన్ముఖీంత్తత్క్షణోత్పన్నయా తాపోపశాంత్యా త్రపయా చ యుగపదురసి నిహితపద్మిని పత్రయుగసయోత్తరీయాంశుకాంచలం కుచావరణతామనునయంతీమాభరణతాముపనీతానికమలిని మృణాలాస్య పాస్య భూషణేభ్యోఽధికాం స్వశరీరశోభామేవ సర్వాభరణస్థానేషు ధారయంతీం తాపోపశమాయాశ్రితహార మాత్రాభరణామత్యల్పహారిచందనచర్చాంతరితలావణ్యశోభాన్యంగనికరపరామర్శప్రయత్నేన దశనాంశుసితతరతాం నయంతీం మంగలస్నానసమయసీకృత కపలకుముదకిం జలార్ద్ర కువలయదళశకలాని పులకోద్గమేనైవ హాస్యంతీం కపోలసంగినీం చ మణిదర్పణేనాలోక్య యథాస్థితాంకరేణ కబరీమంసదేశేపి నివేశయంతీమానందజన్మనా నేత్రపుటావర్జితేన బాష్పసలిలేనైవ మకరధ్వజానలసంతాపాయ జలాంజలిమివ ప్రయచ్ఛంతీం ఉత్సృష్టశేషేణాశ్యానమలయజరసేనైవాంగలగ్నేన భస్మనేవ మదనహుతభుజో నిర్వృతిమామావేదయంతీమప్యుత్థానప్రసంగేనైవ తనుసుమశయ్యాం దూరీకుర్వంతీం కాదంబరీమాలోకయన్ దర్శనీయమవలోకన పదేనచక్షుషీకృతార్థతాంనయామి ॥ ౩౮౬ ॥ ఏవం మదలేఖాం సాంజలిప్రణామేన కంఠగ్రహణేన సంభావయామి ॥ ౩౮౭ ॥ చరణపతితాం పత్రలేఖాం సంభావ్య కేయూరకంచ పునః పరిష్వజ్య నిర్భరమేవ మహాశ్వేతోపపాదితోద్వాహమంగళ

స్త్వరితసఖీబృందనిర్వర్తితవైవాహికస్నానమంగళవిధేర్భువ ఇవ వర్షా
భిషిక్తాయాః కరగ్రహణం నిర్వర్తయామి ॥ ౩౮౮ ॥ ఏవమతిబహళకుం
కుమకుసుమధూపభూషానులేపనామోదోద్దీపితహృదయజన్మనివాసభవ
నే శయన వర్తిన్యాత్మసమీపే సముపవిశ్య క్షణమివ కృత దర్శనాలాపాయాం
నిర్గతాయాం మదలేఖాయాం త్రపావనమ్రముఖీమనిచ్ఛంతీం కిలబలాద్దో
ర్భ్యామాదాయ శయనీయం శయనీయాదంకం అంకాచ్చ హృదయం దే
వీం కాదంబరీమారోపయామి ॥ ౩౮౯ ॥ ఏవముద్గాఢనీవీగ్రంథిదృఢతరా
ర్పితపాణిద్వయాం త్రపా నిమీలితలోచనే చుంబన్నవంచితాత్మా చిరాద్భ
వామి ॥ ౩౯౦ ॥ ఏవం సురైరపి దుర్లభం తదధరామృతమాత్మతృప్తైర్నిపీయ
సుజీవితమాత్మానం కరోమి ॥ ౩౯౧ ॥ ఏవమతికోమలతయాంతర్విలీయ
పిశంత్యా ఇవాంగసంగం గాఢాలింగనసుఖరసభరేణ మకరధ్వజానలదగ్ధశే
షం నిర్వాపయామి శరీరమేవం పరవత్యాపి స్వేచ్ఛాప్రవృత్తమేనిష్ప్రి
యత్నయాప్యభియుంజానమేవాపసర్పంత్యాపి కృతోపసర్పణమేవ సంగా
పితసర్వాంగ్యాప్యుద్ఘాటితభావయేవ దేవ్యా కాదంబర్యా సహ తత్రిభువ
పి సర్వజన సులభమపయోగ్యైకగమ్యం స్పర్శ విషమపి హృదయగ్రాహి
మోహనమపి ప్రసాదనమింద్రియాణాముద్దీపనమపి మదనహుతభుజో ని
ర్వృతికరముపాహితసర్వాంగఖేదమపి సంసీతాకర పులకజననమనుభూ
యమానమప్యత్యాపిరితానుభవస్పృహం సహస్రవారానుభూతమపి అ
పునరుక్తమతిస్పష్టమప్యనిర్దేశ్యస్వరూపమచింత్యసమాగమమతులస్పర్శ
మనుపమరసమనాఖ్యేయప్రీతికరం పరమధ్యాన సహస్రాధిగతం నిర్వాణ
సుఖమివాపరప్రకారం సురతాఖ్యం సుఖాంతర మనుభూయనిమేషమప్య
కృతవిరహస్తయైవ సహ తేషు తేషు రమ్యేషు దేశేషు రమమాణః స్వయమేవ
రమ్యమపి రమణీయతర తాం యాపన మున్నయామి ॥ ౩౯౨ ॥ ఏవం సము
త్పన్నసహస్ర విస్రంభాం దేవీమేవాభ్యర్థ్య వైశంపాయనస్యాపి మద
లేఖయా సహ ఘటనాం కారయామీత్యేతాని చాన్యానిచ చింతయన్న చే
తితత్పుత్ప్రాసాతప్రశమజాగర వ్యథో దివారాత్రౌ చావహాత్ ॥ ౩౯౩॥
ఏవంచవహతోఽస్య స్వదవీయస్తయాధ్వనోర్ధపథఏవ కాలసర్పోపవర్త్మ
నిస్సబలకంపో గ్రీష్మస్యనిర్గమోగభస్తిమతః స్వర్భానురమృతదీధితేః
ధూమోన్మోవజాగ్రిలస్ఫురితానాం మహాగమో మకరధ్వజ కుంజర

స్యమరణాంధతమసప్రవేశావిరహాతురాణాం అమోఘకాలనాశ్వాగు
రోత్కంఠితహారిణానామభేద్య లోహార్గళదండో దిగ్వారణానామచ్ఛే
ద్యహింజీరశృంఖలావాహా నామనున్మోచ్యనిగడబంధోధ్వగానామలం
ఘ్యకాంతారరేఖాప్రక్షిప్తానాం కాలాయసపంజరోపరోధో జీవలోకస్య
ఉద్గర్జన్నలిగవలమలినఘనఘటాభోగభీషణో విస్ఫూర్జితధ్వనిర్విషమత
రతడిద్గుణాకర్షణమండలితవికట శక్రకార్ముకోఽనవరత ధారాసారవర్ష
ప్రహారిపురోమార్గముపరుంధన్ విరుద్ధ ఇవాంధకారితముఖోని స్త్రిం
శశతసహస్ర సంపాతదుష్ప్రేక్ష్యైషిణీప్రతిషన్నివాశుగమనవిఘ్నకా
రీబభూవజలదకాలః ॥ ౩౯౪ ॥ తతశ్చప్రథమమస్య చేతనా హరిభిర్మూ
ర్ఛావేగైరంధకారమనీయంత దశదిశస్తతో జలధరైః అగ్రతస్సముత్ప్లు
తేన చేతసా క్వాప్యగమ్యత పృష్ఠతో హంసైః ॥ ౩౯౫ ॥ పురస్తాత్పరిమళినో
స్య నిశ్వాసమరుతః ప్రావర్తంత పశ్చాత్కదంబవాతాః ॥ ౩౯౬ ॥ పూ
ర్వంతులితనీలోత్పలవన కాంతినయనయుగళమస్య సలిలంసముత్ససర్జ
చరమమంభోముచాంబృందమ్ ॥ ౩౯౭ ॥ ఆదావపూర్వచూపూర్యమాణ
ముద్వేగోత్కలికాసహస్రపర్యాకులం మనోఽస్య భవత్ అవసానేస్రో
తస్వినీనాంపాత్రమపిచదుస్తరైర్నదీపూరైరేవసహావర్ధంతమన్మథోన్మా
థాః ॥ ౩౯౮ ॥ వర్షజలలులితైః కమలాకరైరేవసహామమజ్జ కాదంబరీ
సమాగమప్రత్యాశా ధారారయాసహైః కందళైరేవసహతాముత్తామథ
త్తనయన యుగమంభోదవాతాహతైః కదంబకుట్మలైరేవసహోదకంప
తోత్కంటకితాతనుః ॥ ౩౯౯ ॥ ఉత్కూలసలిలోత్క్షిప్యమాణమూలైస్స
రిత్తటైరేవసహాపతన్ ప్రాణాః ॥ ౪౦౦ ॥ పరిమళమయైర్మాలతీకుసుమై
రేవసహాజృంభతరణరణకః ॥ ౪౦౧ ॥ తథా సురభిఘనైరేవాభజ్యం
తమనోరథాస్తీక్ష్ణాంతరకోటిభిః కేతకీసూచిభిరేవాతుద్యంతమర్మాణి
ఉచ్ఛిఖైః శిఖిభిరేవాదహ్యంత గాత్రాణి ॥ ౪౦౩ ॥ అంధకారితదిశాతమ
స్సైనావర్ధత మోహాంధకారః ॥ ౪౦౪ ॥ తిరస్కృతధ్వాంతేనతడిద్దాత
పేస్తైర్వాతన్యతసన్తాపః ॥ ౪౦౫ ॥ గంభీరగర్జితైకసన్తానోత్కంపితధ
రాపీఠబంధైర్నభసినవఘనైర్ఘనజలధరధారానిపాతరభసవాచాలితచం
చుభిరంతరాళే చాతకైరుద్దామమహారావాభిరవనిమూలేదర్దురైరనవ
రతఝంకారరవజర్ఝరిత ధారాంబుభిరాశాసుజలదాసిక్తైః ఉన్మత్తమ

దకలకేకాకోలాహలైః కాననేషు కలాపిభిరసమశిఖరోపలస్ఖలనకలకల
ముఖరైర్గిరిషు నిర్ఝరైః ఉల్లోలకల్లోలాస్ఫాలన విస్ఫురితవిషమనిర్ఘోష
ఘుంకారిభిః సరిత్పూరైస్సర్వతశ్చ వితతేషు స్థలేషు సంభృతేన కందరే
షు చండేన శిఖరిషు కఠినేన అంబుముచాం పటునా పర్వతతటేషు మృదునా శాద్వ
లేషు చాతుర్యేణాప్లవేషు సాంద్రేణ శాఖిషు తనునా తృణోలపేషు ఉల్బణే
న తాలీవనేషు యథాకారం సంపతతా మూకతాజననేన సర్వప్రకారమ
ధురేణ హృదయప్రవేశినా ధారారవేణోత్కలికాకలితేన రాత్రౌ న దివా
న గ్రామే నారణ్యే నాంతర్న బహిర్న వనే నోపవనే న వర్త్మని నావాసే న
వాహనే న తిష్ఠతా వైశంపాయనస్మరణేన కాదంబరీసమాగమానుధ్యా
నేన కథంచిదపి న క్వచిదపి నిర్వృతిమేవాధ్యగచ్ఛత్ ॥ ౨౦౮ ॥ అనధిగతని
ర్వృతిశ్చాతికష్టతయా వజ్రానలస్యేవ జలదసమాగమేంధనస్య మదనహుత
భుజో భస్మసాత్కర్తుమివోద్యతోఽప్యధీరస్వభావోఽపి ప్రకృతిమేవోత్సఙ్గా
ప్లావితసకలధరాతలైర్ధారాజలైరప్యాశోష్య తద్వ్యతిత్రదశదిశాశతప్రా
దాలోకైరాపిమూర్ఛాన్ధకారైరేకీకృత ఆహ్లాదితజీవలోకైర్జలదానిలైర
ప్యదహ్యత పయోభారమేదురైర్ఘనైరపి తనుతాపః యత్ర పాటలితశా
ద్వలైశ్చక్రగోపకైరపి పాండుతాం ప్రత్యపద్యత కుసుమధవలైః కుటజైర
పి రాగపరవశోఽక్రియత ॥ ౨౦౯ ॥ తథాపి సకలజగజ్జీవనహేతునాపి జీ
వితసందేహదోలామారోపితో జలదకాలేన ఉత్కూలగామిషు విధివిలసి
తేషు సరిత్పూరేషు చోత్ప్లవమానో నవరతవర్షజలజనితేషు మూర్ఛా
గమేషు పంకపటలేషు చ నిమజ్జన్ జలభరస్తగితే వర్త్మని లోచనే చ స్ఖలన్
వికాసినీషు కాదంబరీప్రాప్తిచింతాసు ధారాకదంబరజోవృష్టిషు చామీ
లన్ అనుబంధిషు గమనవిఘ్నేషు జలధరధ్వనితేషు చ ముహ్యన్ సుదుర్లం
ఘ్యవేగాన్యుత్కంఠితాని సహస్రశః స్రోతాంసి చోల్లంఘయన్ ఘనో
పహితవృద్ధిరాకాదంబరీసమాగమౌత్సుక్యేన పయఃప్లవరయేణ చోహ్యా
మానో జీవితప్రత్యాశామివ్యాహతస్తురంగమాంశ్చ పరిత్యజన్ తర్జ్య
మాన ఇవ తడిత్స్ఫురైరవష్టభ్యమాన ఇవ జలధరైః నిర్భర్త్స్యమాన ఇవ విస్ఫా
ర్జితైశ్చ కదలీక్రియమాణ ఇవ శతశో నిస్త్రింశవృత్తిభిర్ధారాసారైః నిరుద్ధా
స్వపి జలదకాలేనైవ ఆసగమనవిఘ్నహేతుభూతాసు ఆశాసు కాదంబరీ
సమాగమాశాసుతరాం నానుధ్యాతాస్వయయా తాదృశోఽపి యథాస్థానని గ

జితసమస్తప్రాణినిప్రవృత్తాకాలే కలామప్యకృతవిలంబోనారతధారా
హతివికీర్ణాని తాం శ్చైణచముహూర్తముహుర్ద్వే పలితానమితాననేనశోచ్యైతదా
సక్తపిండితకేసరాంగైరైకైకసంతాన కర్దమమగ్నోన్నగ్నఖురైణాదృశ్యాని
మోన్నన్న తత్స్థలద్గతివాపికీర్య మాణపర్యాణసమాయోగేనఉపర్యుపరి
వాహినీప్రూరోత్తార సంతానావాసప్తేన అపచీయమాన బలజవో
త్సాహేనవాజిసైన్యేనవికీర్య తానుగమ్య మనోజీవితసంధారణాయ
యథాతథానిర్వర్తితాశన మాత్రకోభ్యర్థితరాజలోకవచసాప్యప్ర
తిపన్న శరీరసంస్కారోదివసనిశమహ దేవ కేవలమ్ ॥ ౪౦౮ ॥ వహంశ్చ
త్రిభాగమాత్రావశిష్టేధ్వని వర్తమానం మేఘవాదమద్రాక్షీత్ ॥౪౦౯॥
దృష్ట్వాచమారస్య ఏవకృతనమస్కారంతమప్రాక్షీత్ ॥ ౪౧౦ ॥ తిష్ఠతు
తావత్పురస్తాత్పత్రలేఖాగమనవృత్తాంతప్రశ్నో వైశంపాయనవృత్తాంతమే
వతావత్పృచ్ఛామి ॥ ౪౧౧ ॥ అపదృష్టస్త్వయాచ్ఛోదసరసి వైశంపా
యనః పృష్టశ్చావస్థానకారణం పృష్టేనకించిత్కథితం నవాపశ్చాత్త్వాపి
వాస్మత్పరిత్యాగేనస్మరతినాస్మాకం పృష్టోసివానేన కించిన్మదీయముత్ప
న్నోవాలాపో యువయోరుపలబ్ధో వాభిప్రాయోమాతాపితోర్వా సం
దిష్టం కించిత్ప్రబోధితోవాత్వయాగమనాయ ఆవేదితంవాస్మదీయమాగ
మన ముపలక్షితోవాభిప్రాయః త్వయానాపయాస్యతి వాతస్మాత్ప్రదే
శాత్ దాస్యతివాదర్శనం సంగ్రహీష్యతి వాస్మద్వచనమయమాగమిష్యతి వా
పునరమునాయాసహకేంకుర్వన్నేవసమాస్తేకోవాపినోదోస్యాస్మేతి ॥౪౧౨
సత్యేవమాదిష్టోప్యాజిజ్ఞపత్ ॥ ౪౧౩ ॥ దేవ దేవేనతు వైశంపాయనమా
లోక్యాయుపదమేకతురంగమైరాగన్తవ్యమహమిత్యాదిశ్య విసర్జితోహమ
థాచ్ఛోదసరసః ప్రతిపన్నైవైశంపాయనాగత ఇత్యేపాంతరాళాత్రైవ
నోపజాతా చిరయుషితదేవేజలదసమయారంభమాలోక్య కదాచిదేషుది
వసేషు దేవేనత్రారాపీడేన దేవ్యాః కైలాసభత్యాగ్యశుకనాసేనచకృతప్రయ
త్నో వినయమచ్యుతో ఏవాగంతుం దేవశ్చంద్రాపీడస్త్వయాచైకాకినానస్థాత
వ్యమేవాస్యాం భూమావపరాగతప్రాయాన్వయంతస్మిన్వర్తేస్వాస్తా
దేవప్రసాదాదిత్యభిధాయ పత్రలేఖాయా కేయూరకేణ చత్రిచతురైః ప్ర
యాణకైరప్రాప్తమేవాచ్ఛోదం యావద్బలాన్నివర్తితోస్మిన్త్యేవమావే
ద్యావిరరామ ॥ ౪౧౪ ॥ విరతవచనం చ తం పునరపృచ్ఛత్కుమారః కలయస్య

ద్యాతేనయావత్పరాపతితాపత్రలేఖానేతి ॥ ౪౧౫ ॥ సతువ్యాజిజ్ఞపద్దేవ
యదికశ్చిదంతరాంతరాయోన భవిష్యతివిలంబకారీతదావినా సందేహే
న పరాపతత్యేవమవగచ్ఛతి మేహృదయమ్ ॥ ౪౧౬ ॥ ఇత్యుక్తవతి మేఘనా
దేఘనసమయవదితా భోగమకరధ్వజార్ణవమధ్యపాతిని స్వానుమా
నా తాంకాదంబరీముత్ప్రేక్ష్యోత్ప్రేక్ష్య విక్లబీభవతః పరివర్త్యంత ఇవా
స్యజలధరాః కాలపురుషైస్తడితో మదనానల శిఖాభిరివ స్ఫూర్జితం ప్రే
తపతిపటహస్వనేనఆసారధారాః స్మరేషుభిః ఆమంద్రంగర్జితంమక
రధ్వజధనుర్జ్యాగుంజితాభోగేనకలాపకేకాః కాలదూతాలాపైః కేతకా
మోదో విషపరిమళేనఖద్యోతాః ప్రళయానల స్ఫులింగరశ్మిభిః అశివల
యానికాలపాశైః బలాకాశ్రేణయః ప్రేతపతిపతాకాభిః ఆపగాఃసర్వ
క్షయమహాపూరస్లవైర్దుర్దినానికాలరాత్ర్యా కుటజతరవః కృతాంత
హాసైః ॥ ౪౧౭ ॥ అపిచశరీరేపసత్త్వం కాతరతయాబలంక్షామతయాకాం
తిర్వైవర్ణ్యేన మతిర్మోహేనధైర్యం విషాదేన హసితంశుచానయనము
ద్రాలాపనం మౌనేనఅంగాన్యసహనతయా కరణాన్యపాటవేనసర్వం
చఅరత్యా ఉల్లిఖ్యమానమివానవరతరయ వాహినాఅశ్రుధారాప్రవాహే
ణాపభజ్యమానమివసంతతైర్నిశ్వాస ప్రభంజనైరుత్ఖన్యమానమివమద
నదుఃఖోత్కలికాసహస్రైః రజస్రపాతిభిరితస్తతోజర్ఝరీక్రియమాణమి
వమకరధ్వజశరాపాతైర్వ్యుప్తైవ సహక్షీయమాణమివ స్వల్పావశేషప్ర
త్తిరా కాదంబరీ శరీరేణేవ సహకంఠలగ్నం కథంకథమపిజీవితం ధార
యన్ ధారాధరజలక్లిన్నతరుతలమాప్లావితోపాంతంహరితశాద్వలంఆ
సేవ్యతటలతావనం అనవరతకోధోజల ప్రవేశకలుషిత ప్రాంతమవశీ
ర్యమాణోద్దండకుముదదళగహనమామగ్నకమలషండం ఉత్ప్లవమానా
శ్యానకింజల్కదళశకలం ఆజర్ఝరితకహ్లారకువలయ ముద్భ్రాంతాళి
వలయముడ్డీనహంససమాలంఅనవస్థానచారసారసీకకరుణమవశిష్టదళద
ళ నిలీయమానోత్కంఠితచక్రవాకయుగళముత్కంపితకాదంబక కదంబకా
క్రియమాణోపకూలనడ్వలం ఉత్కలకలవింకకలాపిబక బలాకాధ్యాసితో
పాంతపాదపం అచ్ఛదివాద్ధృష్ట పూర్వమివాదత్తదృష్టిసుఖం అనుత్పాది
తహృదయాహ్లాదంఅనుపజనితమానస ప్రీతితదేవాచ్ఛోదముపాసీ తద్వి
గుణదుఃఖమాససాద ॥ ౪౧౮ ॥ ఆసాద్యచోపసర్ప్యస్నాపస ర్వానస్వ వా

రాగాదిదేశ ॥౪౧౯॥ కదాచిదసౌ వైలక్ష్యాదస్మానాలోక్యాపరసర్పత్యే
వ తచ్ఛృతుష్వపి పాక్ష్వేషు అవహితా భవన్తు భవన్త ఇతి ఆత్మనాపితు
రగగతపవఖిన్నాస్యఖిన్న ఇవవిచిన్వన్ లతాగహనాని తరుమూలాని శి
లాతలాని లామండపాంశ్చ సమంతాద్బభ్రామ ॥ ౪౨౦ ॥ భ్రామ్యంశ్చ
యదా క్వచిత్కించిదవస్థానచిహ్నముదాక్షీత్ తదా చకార చేతసి నియ
తమసౌ ఛత్రకేఘాసకాశాత్ మదాగమన ముపలభ్య ప్రథమమేవాపక్రాం
తో యే చావస్థానచిహ్నమాత్రకమపి నోపలక్ష్యతే నిరుద్దేశం గతశ్చ క్వా
పి అస్మాభిరేవమన్విష్టోపి న దృష్టః తత్కిం ష్టతమమూపతితం వైశంపాయ
నమదృష్ట్వాస్మాత్ప్రదేశాత్పరమపి గంతుం పాదావేవ నోత్సహేతే మే మన్మ
థశరవిక్షిప్తాచ్చ కాదంబరీదర్శనమాత్రకావలంబనా క్షణమపి విలంబ
మంతరీకర్తుమక్షమాః క్షామతయా మే ప్రాణాస్సర్వథా వినష్టోస్మి నదృ
ష్టా దేవీ కాదంబరీ చాపి వైశంపాయన ఇత్యేవముత్పన్నవిశ్చయో హ్యపరి
చ్ఛేద్యస్వభావత్వాత్ప్రత్యాశాయాః కదాచిదస్య వృత్తాంతస్యాభిజ్ఞా
మహాశ్వేతాపి భవేత్ తత్తావత్పశ్యామి తతో యథాయుక్తం ప్ర
తిపత్స్య ఇత్యాలోచ్య హృదయేన తదాశ్రమపదమేవ జాతిదూరే నివేశిత తు
రగస్సైన్యస్సమాయోగమపనీయ నిర్మోకపరిలఘునీ ఘనోజ్ఝితజ్యోత్స్నా
భిరామే పరిధాయ వాససీ తథాస్థిత పర్యాణమేవేంద్రాయుధమారుహ్య
మహాశ్వేతాశ్రమముజగామ ॥ ౪౨౧॥ తత్ర ప్రవిశన్నేవావతీర్య మహా
శ్వేతావలోకనకుతూహలాత్పశ్చాదాకృష్టేన ఇంద్రాయుధేన పరిజనేన
రాజపుత్రప్రశ్చానుగమ్యమానోపి వివేశ ॥ ౪౨౨ ॥ ప్రవిశ్యచ గుహాద్వారప
శిలాతలే సముపవిష్టామధోముఖీము సహ్యావన్యావేగోత్కంపితసర్వావ
యవామనవరతలమయన జలవర్షేణోముద్దండవర్ణవాతాహతలతామివా
ద్యాబ్ష్పవీసదృష్ట్వా కథంకథమపి తరళికయా విధృతశరీరాం మహాశ్వేతా
మపశ్యత్ ॥ ౪౨౩ ॥ దృష్ట్వాచ తాం న తాంక్షుమిస్యాదపాది హృదయేనుమా
న ం దేవ్యాః కాదంబర్యా ఏవకిమప్యనిష్టముత్పన్నం భవేద్యేనేయమీదృశీస
మవస్థామహర్ణహేతా వపిమదాగమనేను భూయాతే మహాశ్వేతయా ఇ
త్యాకులకాభిన్నహృదయః ఉడ్డీనైరేవ ప్రాణైః పదేస్ఖలన్నివ పతన్నివ ము
హ్యన్నివ ఉపసృత్యోపవిశ్యచ తస్యైవ శిలాతలస్యైకదేశే ప్రోద్బాష్పవిష
ణ్ణవదనః కిమేతదితి తరళికామపృచ్ఛత్ ॥ ౪౨౪ ॥ సా తు తదవస్థాయాం అ

పిమహాశ్వేతాయాముఖమవలోకితవతీ ॥ ౪౨౫ ॥ అథానుపసంహృతమ
న్యువేగాపి గద్గదికావగృహ్యమాణకంఠా మహాశ్వేతైవ ప్రత్యవాదీత్ ॥ ౪౨౬
మహాభాగ కిమితి నావేదయత్యేవ రాజ్ఞీ యయా దుఃఖాభిఘాతైకకఠిన హృద
యయా పునరప్యదుఃఖశ్రవణార్హా స్యాత్స్త్రీయ దుఃఖం శ్రావితః సైవాహం
మందభాగ్యా మహాభాగ జీవితవ్యసనినిర్లజ్జా నిఘృణా నిష్కరుణా చ
దుఃఖమిదం శ్రావయితా మస్మ్యహమ్ ॥ ౪౨౭ ॥ కేయూరకాద్భవదాగ
మనమాకర్ణ్య విదీర్ణ మానసా సమయా చిత్రరథస్య మనోరథః పూరితో
నమదిరాయాః ప్రార్థనాకృతార్థితాత్మనః సమీహితం సంపాది
తంగృహాత్ప్రత్యాగతస్యచ ప్రాప్తపీడస్య ప్రియమనుష్ఠితం నచాపిహృదయ
వల్లభసమాగమనిర్వృతా ప్రియసఖీ కాదంబరీ వీక్షితేత్యుక్త్వా త్వయ్యనేకగుణ
వైరాగ్యాగాఢబంధా కాదంబరీస్నేహపాశానపి భిత్త్వా ప్రసభం కష్టతరత
పశ్చరణాయా త్రైవాయా తాయాపదత్ర మహాభాగస్యైవ తుల్యేనయస
మాకృతమంశముచ్యుక్తమివాంతఃకరణేన శూన్యశరీరముత్తరళముఖముత్
ప్లుతా బద్ధలక్ష్యశూన్యయా దృష్ట్యా ప్రణష్టమివ కిమపి తత్తతో విలోకయం
తం చాప్రస్తాయుపానమపశ్యమ్ ॥ ౪౨౮ ॥ సతు మాముపసృత్యాన్యదృ
ష్టిరదృష్టపూర్వోపి ప్రత్యభిజానన్నివాసంస్తుతోపి పరిచితఇవాసంభావి
తోప్యవాప్తాంతశ్రాంతి ప్రణయ ఇవాస్నిగ్ధోపి పరవానివ ప్రేమ్ణా శూన్యో
పికిమపి స్మరన్నివ దుఃఖితాకారోపి సుఖాయమాన ఇవ తూష్ణీంస్థితోపి ప్రా
ర్థయమాన ఇవ అపృష్టోపి వ్యావేదయన్నివాత్మీయామవస్థామభినిందన్నివ అ
నుశోచన్నివ హృష్యన్నివ విషీదన్నివ బిభ్యదివ అభిభవన్నివ భీత ఇవ ఆకాంక్ష
న్నివానుస్మరన్నివ చ ముపిచిస్పృత్తనిమేషేణ నిశ్చలధవళస్తపక్ష్మణా క్షరద్బాష్ప
పూరార్ద్రేణ కణాంతచుంబితాపి కనీతెనేవా ముకుళితతారకేణ చక్షు
షా మత్త ఇవావిష్ట ఇవ నియుక్త ఇవాపిబన్నివార్పయన్నివాంతర్విశన్నివ ఆ
కర్షన్నివ సుచిరమాలోక్యాబ్రవీత్ ॥ ౪౨౯ ॥ సుతను సర్వ ఏవ హి జగ
తి జన్మనో వయసశ్చ ఆకృతేర్వా సదృశమాచరన్న వచనీయతామేతి తవ పున రే
కాంతవామప్రకృతేర్వ్యథాంవ అసదృశానుష్ఠానే కోయం ప్రయత్నః ॥ దయ
మక్లిష్టమాలతీకుసుమసుకుమారామాలేవ కంఠప్రణయైకయోగ్యా తనుర
నుచితే రామురాకష్టతపసి నతర్శ్చరణపరిక్లేశేన గ్లానిముపనీయతే కన్నరూ
ప వయసోరసురూపే విము...నో బాణణ్ణితే పరసాంద్రముణాంఘలేనసంయో

జ్యతే ॥ ౭౩౦ ॥ జాతస్యహిరూపగుణహీనస్యాపిజన్మోపనతానిజీవలోక
సుఖాన్యనుభూయశోభతేపరత్రఫలసంబంధీత పశ్చరణపరిక్లేశః కింపున
రాకృతిమతో జనస్యతద్దుఃఖయతి మామస్యాః స్వభావ సరసాయాస్తనో
ర్మృణాళికాయాఇవతుహినపాతః పరిక్లేశః ॥ ౭౩౧ ॥ యదివాత్వాదృశోజీ
వలోకసుఖేభ్యః పరాఙ్ముఖీతపస్సాక్లేశయత్యాత్మానం తదావృథావహతి
ధనురధిజ్యంకుసుమకార్ముకః కిమర్థముదేతి చంద్రమాఃవ్యర్థోఽవ
సంతమాసస్యాగమో నిష్ఫలానికుముదకువలయకల్హార కమలాకర వికసి
తానినిష్ప్రయోజనోజలదసమయారంభ డంబరోనిరర్థకాన్యుపవనా
ని కింవాజ్యోత్స్నయా కింవాలీలాసరిత్పులినైర్మలయానిలేనవేతి॥౭౩౨॥
అహంతుదేవస్య పుండరీకస్యైవవృత్తాంతాదపేత కౌతుకా సర్వంతథా
వదంతమపికస్త్వంకుతోవా సమాయాతః కిమర్థం వామామేవమభిద
ధాసిఇత్యపృష్ట్వైవాన్యతోఽగచ్ఛమ్ ॥ ౭౩౩ ॥ గత్వాచదేవతార్చనకుసు
మాన్యుచ్చిన్వంతీతరళికామాహూయాబ్రవమ్ ॥౭౩౪ ॥ తరళికేకోఽయం
యువాబ్రాహ్మణాకృతిః కోఽప్యస్యవిలోకయతోవదతశ్చాస్యాదృశఏవాభి
ప్రాయోమయోప లక్షితఃతన్నివార్యతామయం యథానపునరత్రాగచ్ఛ
తిఅథనివారితోఽయద్యాగమిష్యతితదావశ్య మస్యైవాభద్రకంభవిష్యతీతి॥
సతునివార్యమాణోఽపి దుర్నివార్యవృత్తే ర్మదనహతకస్యదోషైర్భావిత
వ్యతయాచా నర్థస్య నాత్యాక్షీదేవానుబంధమ్ ॥ ౭౩౫ ॥ అతీతేషుకే
షుచిద్దివసేష్వేకదా గాఢాయాంరజన్యాముద్గిరత్స్వివ భారేణోద్దీపితం
స్మరానలంజ్యోత్స్నాపూరమింధుమయూఖేషులబ్ధ నిద్రాయాం తరళికా
యామథవాస్తృతిద్రాసుఖాసంతాపాన్నిర్గతాస్మిన్నేవశిలాతలేవిముక్తాం
గీకల్హారసుగంధినా మందమందేనా చ్ఛోదానిలేనావిజ్య మానాంగాసు
ధాకూర్చైరివకరైర్ధవళిత దశాశాముఖేచంద్రమసి నిహితదృష్టిరపి
నా మాయమేభిరమృతవర్షిభిరఖిలజగదాహ్లాద కారికరైశ్చంద్రమాస్త
మపిహృదయ వల్లభంచేవ షేదిత్యాశంసాప్రసంగేనదేవస్య సుగృహీ
తనామ్నః పుండరీకస్యస్మరంతీకథమభాగ్యైరస్మ్యే మందభాగ్యాయాఃతా
దృశస్యాపి దివ్యాకృతేర్మహా పురుషస్యానర్ఘస్యావతీర్ణస్య భాషితమళీక
ముపజాతం జాతానుకంపేన వాయథాకథంచిజ్జీవతుజీవితప్రియాతపస్వి
నీత్యేవమేవసమాశ్వాసితాస్మి తేన పునదర్శనమేవా నేనమేనదత్తంకిం

కరోతు దేవస్సుగృహీతనామా పుండరీకోఽయం పరాసురేవేతి వ్యసీదత్ క
పింజలస్తుఽపి పన్నః కథమియం తాకాలేన గతేఽపి విషహారు తేన పాత్రా
పి మేనసంపాదితే త్త్రేతాని చాన్యాని ఆజాలానియ గ్రుఙ్ఞాపిత గృహీతాజా
గరిత్యేవాతిష్ఠమ్ ॥ ౨౩౭ ॥ అథనిభృతపదసంచరణా దుత్కంటకితమనవ
రతపతితమదనశరశల్యనికరనిచితమివ శరీరముద్వహంతముద్వికాసి కేత
కీరజః పటలధవళం ప్రథమతరమేవ తస్య పాతిత్యాతమివ మదన హుతభు
జాగ్రేసుండలీకృతం మృణాళికావలయ ముపర్యుపితం శాసనవలయమి
వావశ్యం మరణాయ సకలజగత ప్రతిహత శాసనేన కుసుమధన్వనావిచ
జితత ముద్భూతసాధ్వసోత్కంపతరళితయా కేతకీగర్భ సూచ్యా శ్రావరం
గమ్య తే రేహాతోసిమ మేతి మన్మథప్రథమసహాయస్య చంద్రమసః కరశాఖ
మేవ కర్ణాంతలగ్న యాతజ్యమానముద్వేగావర్జితేన నయనసలిల స్రో
తసాత్మ నేజలాంజలిమివ ప్రయచ్ఛంతమాత్మేచ్ఛయైవ మకరగ్రహాణాయని
ర్వతిత స్నానమివ స్వేదాంభసానయుక్త మేవ తే పరహృదయమవిజ్ఞాయో
పగంతుమితి పదే పదేనివార్యమాణమివ గురుణోరు స్తంభనా దూరతవీవ
మదాలింగనాళీకాశయా ప్రసారితభుజగయుగళ ముత్కళికాసహస్రవి
షమం రాగసాగరమివ ప్రతరంతమనవరత ప్రవృత్తైరాకృష్యమాణమివ
పురస్తాద్దీర్ఘైర్నిశ్వాస మరుద్భిరుహ్యమానమివ దిఙ్ముఖప్లావితజ్యోత్స్నా
పూరేణ రణరణకశూన్యముచ్ఛ్వాసాననం ప్రోన్ముక్తం సత్త్వేన ప్రతిపన్నం కృ
పణతయా అవధీరితం ధైర్యేణ సంగృహీతం తరళతయా విసర్జితం లజ్జయా
ధికృతం ధార్ష్ట్యేన మౌరీకృతం పరలోకభీషయా అంగీకృతం స్వరుచ్యా
విముక్తం యుక్తాయుక్తవివేకేన సంకల్పజన్మన ఏవ కేవలస్యైవ శేషితమా
విష్టమివ మత్తమివ ఉన్మాదాదాపతంతం దూరతోఽపి దివసనిర్విశేషేణ చం
ద్రాతపేన విభావ్యమానం తమేవ యువానమద్రాక్షమ్ ॥ ౨౩౮ ॥ దృష్ట్వా చ
తం తాదృశం నిస్పృహాప్యాత్మని పరం భయముపగతవతీ చేతస్యకరవమ్ ॥
౨౩౯ ॥ అహో మహాకష్టతరమాపతితం యద్యయమేవ మున్మాదాదాగత్య పాణి
నాపి స్పృశతి మాం తదాయమేద ముష్యావహతకం శరీరముత్సృష్టవ్యం త
చ్చిరాద్దైవస్య పుండరీకస్య పునర్దర్శనప్రత్యాశయా దుఃఖోత్తరమప్యం
గీకృత్య వ్యర్థతామేవ యాతం ప్రాణసంధారణమితి ॥ ౨౪౦ ॥ సత్త్వేవం చిం
తయంతీమేవ మాముపసృత్యాబ్రవీత్ ॥ ౨౪౧ ॥ చంద్రముఖి హంతుముద్యతో

హానయంకుసుమశరసహాయశ్చంద్రమాః తచ్ఛరణమాగతో౽స్మి రక్షమామ
శరణమనాథమార్తమప్రతీకారార్హమహాత్మనా త్వదాయత్తం మే జీవితమ్॥
శరణాగతపరిత్రాణం హి తపస్వినామపి ధర్మ ఏవ తత్ప్రదిన మామాత్మప్ర
దానేన సంభావయ సత్వదాహతో౽హమాభ్యాం కుసుమశరశశిరకిరణాభ్యా
మితి ॥౨౨౩॥ అహం తు తదాకర్ణ్య ఝటిత్యుత్తమాంగనిర్గతజ్వాలే
వరోషానలేన నిర్దహంతీవ తమున్మిషద్బాష్పస్ఫులింగయా దృష్ట్యా తదాత
జ్జనాన్నైవ ప్రాగతలాదుత్కంపితగాత్రయష్టిరావిష్టేవాత్మాన మవ్య
చేతయమానా క్రోధావేగరూక్షాక్షరమవదమ్ ॥౨౨౪॥ ఆః పాపకథమే
వంగదతో౽మాముత్తమాంగేన తే పతితం వజ్రం అవశీర్ణాని వా సహస్ర ధా
నజిహ్వా విహ్వలతాం గతా వా న వాణీ నష్టాని వా నాక్షరాణి ॥౨౨౫॥ మన్యే
చ నసంత్యేవ తేస్మిన్ శరీరే సకలలోకశుభాశుభసాక్షిభూతానిపంచమహా
భూతాని యేనైవం వదన్నాగ్నినా భస్మీకృతో౽సి న వాయునాపహృతో౽సి న ప
యసా ప్లావితో౽సి న ధాత్ర్యా రసాతలే ప్రవేశితో౽సి న వాయునా పహృతో౽సి
నాపితత్క్షణమేవ ఆకాశేనాస్య నిర్విశేషతాం నీతో౽సి వ్యవస్థితేస్మిన్ లోకత్రి
యే కుతస్త్వముత్పన్న ఏవం విధో౽య స్తిర్యగ్జాతిరివ కామచారీ నకించిదపి
వేత్సి యేనైవ ఖలు హతవిధినా సముపదర్శితవదనరాగః స్వపక్షపాతమా
త్రప్రవృత్తిరనిరూపితస్థానాస్థానవాదీ శుక ఇవ వక్తుమేవం శిక్షితస్తేనైవ కి
మితి తస్యామేవ జాతౌ నక్షిప్తో౽సి యేనైకాంతహాసహేతువదన్ క్రోధమపి
నోత్పాదితవానసి తద్దురుక్తైస్తేహం సంవిభాగమిమం కరోమి యేనాత్మవచ
నానురూపాం జాతిముపనయేనైవాస్మద్విధాం కామయసే ఇత్యుక్త్వా చంద్ర
దాభిముఖీభూత్వా కృతాంజలిః పునరవదమ్ ॥ ౨౨౬ ॥ భగవన్ పరమేశ్వ
రసకలభువనచూడామణే లోకపాలాయ వినయా దేవస్య పుండరీకస్య దర్శ
నాత్ప్రభృతి మనసాప్య పరః పుమాన్న చింతితస్తదానేన సత్యవచనేనా
యమలీకకామీ మదుదీరితాయామేవ జాతావపతత్వితి ॥ ౨౨౭ ॥ సతు మద్వ
చనానంతరమేవ నవేద్మి కిమసహ్యావృత్తేర్మదనజ్వరస్య వేగాదుత సద్యో
విపాకస్యాత్మనో దుష్కృతస్య గౌరవాత్ ఆహోస్విన్మద్వచస ఏవ సామ
ర్థ్యాద్ ఛిన్నమూలస్తరురివాచేతనః క్షితావపతత్ ॥ ౨౨౮ ॥ అతి
క్రాంతజీవితేవ తస్మిన్ కృతాక్రందాత్తత్పరిజనతః శ్రుతం యథా సోమ
హోభాగస్యైవ మిత్రమిత్యుక్త్వా పత్రపావనప్రముఖీ మహీం మహీయసా శు

స్తాఽపి తేనతూష్ణీమేవాప్లావితవతీ ॥ ౨౪౯ ॥ చంద్రాపీడస్యతు తత్తదాక
ర్ణ్యకర్ణాంతాయతలోచనద్వయామీలనభగ్నదృష్టేర్భ్రష్టవచనస్యోష్ఠ
వ్యభగవతికృతప్రయత్నాయామపిభగవత్యామప్రత్యభిజ్ఞాస్మిన్ జన్మ
నినఖయాప్రాప్తం దేవ్యాః కాదంబర్యాశ్చరణపరిచర్యాసుఖంతజ్జన్మాంత
రేఽపిభగవతీసంపాదయిత్రీభూయాదితిగదతఏవకాదంబరీసమాగమాప్రా
ప్తిదుఃఖేనైవభేదోన్ముఖం ముకుళమివకలీముఖాభూతాత్స్వభావ సరసం
హృదయమస్ఫుటత్ ॥ ౨౫౦ ॥ అథమహాశ్వేతాయాశ్శరీర ముత్సృజ్యాస
సంభ్రమప్రతిపన్నచంద్రాపీడశరీరాయాంభయస్పృహాహారికేకిం లజ్జయా ప
శ్యతావదన్యథైవకథముపాస్తేదేవశ్చంద్రాపీడోఽయంభగ్నేవాస్య గ్రీవాన
మూర్ధానంధారయతివిచాలితోఽపినకించిదపిచేతయతేనాంతఃప్రవిష్టతా
రకేలోచనేసమున్మీలయతినాయంయథాస్థితానాంగాత్రాణామిష్టేన
మహాగపృచ్ఛ్వసత్యేవ ॥ ౨౫౧ ॥ హాదేవచంద్రాకృతేకాదంబరీ ప్రియ
శ్శేదానీంత్వయాతయావినాగమ్యతఇత్యున్ముక్తార్తవచసితరళికాయాం తి
ర్యగాభుగ్నచంద్రాపీడముఖనిహితనిశ్చలస్తబ్ధదృష్టి నిశ్చేష్టాయామేవచ
మహాశ్వేతాయాంఆఃపాపేదుష్టతాపసికేమిదంత్వయాకృతమపాకృతాఖిలజ
గత్పీడస్యదేవస్యతారాపీడస్య కులముత్సాదితముపాధీకృతాఃప్రజాస్సహా
స్మాభిః భగ్నాఃపంథానోగుణానామనుగళితాఃకకుభోఽర్థినాం లోకస్య ఇదా
నీం కస్యవదనముద్వీక్షితాంలక్ష్మీః కోఽవలంబనంభవతు భూమేః కంసేవం
తాంసేవకాః ॥ ౨౫౨ ॥ త్వయా వినాసంప్రహివ్యసనమేవసేవావృత్తావృ
త్తంసమానశీలత్వమస్తమితాశ్చాంతఃపరిజనశ్లాఘాలఘూకృతోభృత్యావ
రోఽమారంగతానిప్రియాలపితానిసమాప్తాపతిత్యాగకథాకథంకథావశేషీ
భూతోఽసి ॥ ౨౫౩ ॥ భూతపూర్వాఃకముపయాంతుసాంప్రతంప్రజాఃకిం
సంప్రతిసమాధానంసాధూనామధునాదుర్జనైత్వయివిపన్నేకస్సముద్వ
హతుదేవేనతారాపీడేనోఢాధురంధీరస్యాపితేకథంకాతరస్యేవ శుచాభి
న్నం శరీరంవయోభిరపి కేయమద్యైవపృథివీదీయతాం జాతాస్మాసుకే॥
౨౫౪ ॥ దేవప్రసీదసకృదప్యాజ్ఞాపయ అవధేహిభక్తజనాభ్యర్థనాంప్ర
తిపద్యస్వపార్థివ నత్వయావినాక్షణమపిప్రాణితిపుత్రవత్సలోదేవస్తా
రాపీడోనదేవీవిలాసవతీనార్యశుకనాసోనమనోరమానరాజానోనాపి
ప్రజాః పరిత్యజ్యచ సర్వానేకాకీక్వప్రస్థితోఽసిసుతస్తవైయ మేకపద ఏవే

దృత్తిర్నిష్ఠురతా జాతా తావత్సా గురుజనస్యోపరి భక్తిర్యదేవమనవేక్ష్య ప్రయా-
సీత్యుక్తవత్యాసనతలవిముక్తాత్మా న్యారటితి పరిజనేతి దాకర్ణ్యోఽ తతోఽన్యోఽ
హాహాకమేతదిత్యుద్భ్రాన్తే రాజపుత్రలోకే సముల్లలితోత్పక్ష్మ నయనద
ర్శిని చంద్రాపీడవదన నివేశితదృశి గాఢతర హేషారవకృతాక్రందేషు చైవ
పర్యాయోల్లిఖిత ఖురపుటమహీతలేషు తత్క్షణమేవ ముహుర్ముహురాత్మనో నేత్ర
చనామేవాచ్ఛోటిత ఖరఖలీనకనకశృంఖలయోః కేతురంగతాం సముత్తు
రీవేంద్రాయుధే ॥ ౨౫౫ ॥ పత్రలేఖాపి విదితచంద్రాపీడాగమనా చంద్రాపీ
డయోల్లాసినీ వేల్లేవ సుహృదా ధైర్యమకరధ్వజావ్యాజీకృత్య కాదంబరీద
ర్శనోత్కంఠా త్వరితా పిత్రోః పురః ప్రతిపన్న శృంగారవేషాభరణారణన్నూపురే
ణముఖరమేఖలాజాలనూపురమ్యోజ్జ్వలవాససా కల్పితానంగజలవిభ్రమేణ
గృహీతసురభిమాల్యానులేపనపటవాససా ద్వ్యుపకరణేన వాతిబహునా
పరిజనేనానుగమ్యమానా పురః కేయూరకేణోపదిశ్యమాన మార్గా ప
త్రలేఖాహస్తావలంబినీ మదలేఖయా సహాకృతాలాపా మదలేఖే పత్రలేఖా
కథయస్యన్యదహం పునస్తస్యైకాంతనిష్ఠురహృదయస్యాశరచతేర్మైత్రీ. శ
స్యాగమనమేవ న శ్రద్దధే కింస్మరసి తత్తస్యామదవస్థాయాం శ్రద్దధానస్య హిమ
గృహకే మన్యస్వ ముగ్ధే యదుర్విదగ్ధబుద్ధ్యాభాషితం యత్ర గస్మితమాలో
కితయాశ్లేషైవా స్మిత సుతరామేవ సంశయకారి ప్రత్యుత్తరం దత్తం తద
స్యా మరణోపమేన శ్రద్దధాన్యైవమూమవస్థామ్ ॥ ౨౫౬ ॥ అన్యచ్చ యదిమ
దర్ఘే దుఃఖమేవమేవమియమనుభవతీత్యేతదస్య చేతస్యభవిష్యత్తదాగమ
నమేవ నాకరిష్యత్ ॥ ౨౫౭ ॥ తత్ర గతోఽప్యసౌ యత్కిమపి వక్తవ్యస్త్వ
యైవ మయా పునర్దృష్టో నాలపితవ్యో నోపాలబ్ధవ్యో న చరణపతితస్యాప్య
సునయోః గాహ్యా హస్తం ప్రియసఖ్యా ప్రసాదనీయేత్యభిదధానైవాచేతి
తాగమనఖేదా చంద్రాపీడదర్శనాయోత్తామ్యతీ తత్రైవాజగామ ॥ ౨౫౮ ॥
అగత్య చోద్ధృతామృతమివ రత్నాకరమిందువిరహితమివ నిశాప్రబంధమ
స్తమితతారాగణమివ గగనమపచితఫలకుసుమశోభమివోపవనముత్ఖాతక
ర్ణికమివ కమలవనముత్ఖండితాంకురమివ మృణాళమువలుప్తతరళమణిమివ
హారముత్ముక్తజీవితం చంద్రాపీడమద్రాక్షీత్ ॥ ౨౫౯ ॥ దృష్ట్వా చ తం సహసా
కిమిదమిత్యధోముఖీ ధరాతలముపయాంతీ కథంకథమపి ముక్తాక్రందయా మ
దలేఖయాభ్యుపేత కాదంబరీ ॥ ౨౬౦ ॥ పత్రలేఖా పునరున్ముచ్య కాదంబరీ

కరతలమచేతనా క్షితిముపాగమత్ ॥ ౪౬౧ ॥ చిరాచ్చ లబ్ధసంజ్ఞా కాదం
బరీ తద్దైవమూఢేవ నిశ్చలస్తబ్ధదృష్టిరావిష్టేవ స్తంభితేవ నిష్ప్రయత్నా నిశ్శ్వ
సితుమపి విస్మృతా విస్మితేవాంతర్మన్యుభరనిష్పందేవ చంద్రాపీడవదన
సందానితాక్షి శ్యామాయమానావాగ్రహోపరక్తేందుబింబేవ పౌర్ణమా
సినిశానిశితపరశుపాతోత్కంపిలతేవ వేపితాధరకిసలయా లిఖితేవ స్త్రీ
స్వభావవిరుద్ధేన చేతసా తస్థౌ ॥ ౪౬౨ ॥ తదాస్థితాం తు తామున్ముక్తా
ర్తనాదా సపాదపతనం మదలేఖాబ్రవీత్ ॥ ౪౬౩ ॥ ప్రియసఖి ప్రసీదో
త్సృజైనం మన్యుసంభారమవారయంతీ బాష్పమోక్షేణ ముచ్యమానేస్మి
న్నియతమశ్రుజలభరభారోత్పీడితం తటాకమివ మృదుసర్వసం సహస్ర
ధా స్ఫుటతి తే హృదయమిదమితి అపేక్షస్వ దేవీం మదిరాం దేవం చ చిత్రరథం
చ త్వయా వినా కులద్వయమపి నాస్తీత్యుక్తవతీం మదలేఖాం కాదంబరీ వి
హస్య ప్రత్యవాదీత్ ॥ ౪౬౪ ॥ అయ్యున్మత్తికే కుతోస్యమే వజ్రసార కఠిన
స్య హృదయస్య స్ఫుటనం ఆలోకైవ యన్న సహస్రధా స్ఫుటితమ్ ॥ ౪౬౫ ॥
అపి చ యా జీవతి తస్యాస్సర్వమిదం మాతా పితా బంధురాత్మా సఖ్యాదిపరిజన
ఇతి మయా పునర్నిర్దయహృదయయా జీవితభూతం కథమపి సమాసాదిత
మిదం ప్రియతమశరీరం ॥ ౪౬౬ ॥ యజ్జీవదజీవద్వా సంభోగేనానుమర
ణేన వా స్వీధాపేనస్య దుఃఖానామేవాపశాంతయే తత్కిమితి దేవేనాగచ్ఛ
తామదర్ణం ప్రాణాంశ్చోత్సృజతా సుదూరమారోపితం గురుతాం చ
నీతమాత్మానమశ్రుపాతమాత్రకేణ లఘూకృత్య పాతయామి ॥ ౪౬౭ ॥
కథం చ స్వర్గగమనోన్ముఖస్య దేవస్యాగ్రతో నామంగళం కరోమి కథం వా
పాదనాళినివపాదావనుగంతుముద్యతా హా హక్షస్థానే రోదిమి ॥ ౪౬౮ ॥
కిం మే సుఖం మధురాతు మే సర్వదుఃఖాన్యేవ దూరీభూతాని కిమద్యాపి రుద్య
తే ॥ ౪౬౯ ॥ యదర్థం కులక్రమో న గణితో గురవో నాపేక్షితాః ధర్మో
నామరుద్ధో జనాపవాదో న్నఖేత్రం లజ్జా పరిత్యక్తా మదనోపచారైః సఖీజ
నః ఖేదితో దుఃఖితా మే ప్రియసఖీ మహాశ్వేతా అస్యాః కృతే ప్రతిజ్ఞాత మస్య
స్యాభాజాతం మమేత్యేతదపి చేతసి న కృతం తస్మిన్మదర్థే మేవోజ్ఝితప్రా
ణే ప్రాణేశ్వరే ప్రాణాన్ ప్రతిపాలయంత్యా మయైవ కిం ముక్తాహం అస్మిం
స్తు సమయే మరణమేవ శ్రేయో న జీవితం మసర్వప్రకారలజ్జాకరం తు జీవితం
నిర్లజ్జనానాం ॥ ౪౭౦ ॥ తస్య హి మమోపరి స్నేహాత్కపోషితామప్రియ

హితం తన్మదీయమప్యాత్మని స్నేహమాలోక్య తథా కర్తవ్యం యథా న
తాతోఽమ్బా వా మచ్ఛోకాదాత్మానం పరిత్యజతః। యథా చ మయి వాం
ఛితం మనోరథం త్వయి పూరయతః ॥ ౪౭౧ ॥ యేన పరలోకగతాయా అ
పి మే జలాంజలిదాయీ పుత్రకో భవిష్యతి। యథా వాపి సఖీజనః పరిజనో వా
న స్మరతి శోకం, తం వా మద్భవనమాలోక్య న విశోకం గృహ్ణాతి తథా కరిష్యసి॥ ౪౭౨ ॥
పుత్రకస్య మే భవనాంగణే సహకారపోతకస్య త్వయా మచ్చిత్తమేవ మాధ
వీలతయా సహోద్వాహమంగళం స్వయమేవ నిర్వర్తనీయం॥
౪౭౩ ॥ మచ్చరణతలలాలితస్య బాలాశోకవిటపస్య కర్ణపూరార్థ
మపచితపల్లవలవః ఖండ, యోఽపి త్వంపదితాయా మాలత్యాః కుసుమాని
దేవార్చనాయైవ దేయాని ॥ ౪౭౪ ॥ వాసభవనే మే శిరోభాగనిహితః
కామదేవపటః పాటనీయః ॥ ౪౭౫ ॥ స్వయంరోపితాశ్చూతవృక్షకా మే
యథా ఫలం గృహ్ణంతి తథా సంవర్ధనీయాః ॥ ౪౭౬ ॥ పంజరబంధదుః
ఖాద్వరాకీ కాళిందీ శారికా శుకశ్చ పరిహాసో ద్వావపి మోక్తవ్యౌ మదంకశా
యినీ నకులికాప్యంకసేవ శాయినీ తే వ్యాప్రియతాం మే బాలహరిణస్తరళి
కః క్వాపి తపోవనే సమర్పణీయః ॥ ౪౭౭ ॥ పాణితలసంవర్ధితం జీవంజీ
వకమిథునం యథా క్రీడాపర్వతకే న విపద్యతే తథా కార్యమ్ ॥ ౪౭౮ ॥ పా
దసహచారీ హంసకో యథా న హన్యతే కేనచిత్తథా విధేయమ్ ॥ ౪౭౯ ॥
అపరిచితగృహవసతిస్తపస్వినీ జలాద్ధృతా వనమానుషీ కాననమేవోత్స్ర
ష్టవ్యా ॥ ౪౮౦ ॥ క్రీడాపర్వతకః కస్మైచిదుపశాంతాయ తపస్వినే ప్రతి
పాదయితవ్యః ॥ ౪౮౧ ॥ శరీరోపకరణాని మే సర్వాణ్యేవ బ్రాహ్మణసా
త్కర్తవ్యాని వీణాపి పునరాత్మన ఏవాంకప్రణయినీ కర్తవ్యా అపరమపి య
త్తే రోచతే తత్స్వీకర్తవ్యమ్ ॥ ౪౮౨ ॥ అహం పునరిమమమృతకిరణరశ్మి
భిరసాశ్యానచందనచర్చాభిరనవరతధారాగృహాసారసేకైరనేకసం
తానతానతుహినకరకిరణనికరతారకితతారహారార్పణైర్మణిదర్పణ
ప్రణయనేన మలయజజలార్ద్రపద్మినీపత్రాస్తరణేన సరసబిసకిసలయ
ప్రస్తరైరకఠోరమృణాళీశీతల్పకల్పనయోర్వీకా సకమలకుముదకువల
యశయనైశ్చ దగ్ధకోషముజ్జ్వలితచితానలే జ్వాలామాలిని దేహస్య చన్ద్రా
పీడస్య కంఠలగ్నా నిర్వాపయామ్యాత్మానమ్ ॥ ౪౮౩ ॥ ఇత్యభిదధానా కృ
తమునిజనానుబంధా కృతవిధారణానుబంధాం మదలేఖామపచ్ఛిద్యాప

స్పృత్యచమహాశ్వేతాం కంఠేగృహీత్వానిర్వికారవదనైవపునరవాదీత్ ॥
౪౬౪ ॥ ప్రియసఖితవాస్తీదృశ్యపి ప్రత్యాశాయయానురాగపరవశా
పునః సమాగమాకాంక్షిణీ క్షణేమరణాదధికానిదుఃఖానిఅనుభవన్తీజీవి
తమలజ్జాకర మననుశోచ్య మనుపహసనీయ మవాచ్యం ధారయతిమమపు
నః సర్వతోహతాశాయాః సాపినాస్తీతి వామన్త్రయే ప్రియసఖి పునర్జ
న్మాన్తరేసమాగమాయేత్యభిధాయఉత్పుంజ్యమానపులక కేసరోద్భాసి
స్వపమపాస్వపానిలాహతోత్కంపోత్తరంగాయమాణానందబాష్పవేగో
ర్మితరళసంగళత్స్వేదమకరందబిన్దునిష్యన్దినీముకుళాయమాననయనకుము
దా కుముదినీవచన్ద్రాపీడచన్ద్రాస్తమయవిధురాతదవస్థాపి హృదయవ
ల్లభ సమాగమసుఖమివానుభవన్తీసరభసముపరిపర్యస్తచికురహస్తో
ద్వాన్తకుసుమ నివహాసమూర్ధ్నాఅవనమయిత్వా చంద్రాపీడచరణౌస
వత్స్వేదామృతార్ద్రాభ్యాం హస్తాభ్యాముత్క్షిప్యాంకేనధృతవతీ ॥ ౪౬౫
అతితరాంస్పర్శేన సముచ్ఛ్వసత్ఇవచన్ద్రాపీడదేహాత్ ఝటితితుహి
నమయమివతం సకలమేవప్రదేశంకుర్వదవ్యక్తరూపం కిమపిచంద్రధవ
ళంజ్యోతి రివోజ్జగామ ॥ ౪౬౬ ॥ అనంతరంచాన్తరిక్షే క్షరంతీవామృత
మశరీరిణీవాగశ్రూయత ॥ ౪౬౭ ॥ వత్సేమహాశ్వేతే పునరపిత్వం మయై
వసమాశ్వాసితా వత్సేపుండరీకశరీరం మల్లోకే మత్తేజసాప్యాయ
మానమవినాశిభూయస్త్వత్సమాగమాయతిష్ఠత్యేవ ఇదమపరంమత్తే
జోమయంస్వత ఏవావినాశివిశేషతోముచా కాదంబరీకరస్పర్శేనాప్యా
య్యమానం చంద్రాపీడస్య శరీరంశాపదోషాద్విముక్తమపి ఆత్మనాకృత
శరీరసంక్రాన్తేర్యోగిన ఇవశరీరమత్రైవభవతోర్యస్సంప్రత్యయార్థమా
శాపక్షయాదాస్తాం నైతదపిసంస్కార్యముదకేనాక్షేప్తవ్యముత్సృష్టవ్యం
వాప్రయత్నతః పరిపాలనీయ్యామాసమాగమప్రాప్తేరితి ॥ ౪౬౮ ॥ తాం
తుశ్రుత్వాకిమేతదితివిస్మయాక్షిప్తహృదయా స్సర్వాఏవగగనతలనివేశిత
నిర్నిమేష దృష్టయోలిఖితాఇవపత్రలేఖావర్జమతిష్ఠన్ ॥ ౪౬౯ ॥ పత్రలే
ఖాతుతేనతస్యజ్యోతిషస్తుషారశీతలేనాహ్లాద హేతునాస్పర్శేన లబ్ధసం
జ్ఞోత్థాయా విష్టేవ వేగాద్ధావిత్వాపరివర్ధకహస్తాదాచ్ఛిద్యేంద్రాయు
ధమస్మద్విధాతుమధాత్వం పునరేవమేకాకినీవాహానందూరం ప్రస్థితే
దేవేక్షణామపినతిష్ఠన్ శోభసేఇత్యభిదధానాతేనైవేంద్రాయుధేన సహా

త్మానమచ్ఛోదసరస్యక్షిపత్ ॥ ౪౯౦ ॥ అథతయోన్మిమజ్జనసమయానంత రమేవతస్మాత్సరస్సలిలాచ్ఛైవలోత్కరమివశిరసిలగ్నంగళజ్జలబిందు సందోహమయథాతథాలంబిదీర్ఘశిఖం ముఖోపరి పరిస్ఫురాగ్రైస్తైరసంస్కార మలినతయాచోపసూచిత చిరోర్ధ్వబంధం జటాకలాపముద్వహన్ జలార్ద్రదేహాసక్తైః బిసతంతుమయేనేవ బ్రహ్మసూత్రేణ సముద్భాసమానోఽమ్లానారవిందినీపలాశపృష్ఠ పాండురాజీర్ణ మందారవల్కలేనాబద్ధపరికరః కరేణానవరోధినీర్జటాః సముత్సారయన్ అశ్రుజలచ్ఛలేనాచ్ఛోదసరస్సలిలమివాంతః ప్రవిష్టమాత్మీయ తాభ్యాంలోచనాభ్యాముద్వమన్ ఉద్విగ్నాకృతిస్తాపస కుమారస్సహసైవాదృశ్యత ॥ ౪౯౧ ॥ ఉత్థాయచదూరత ఏవార్ద్రాంబాష్పజలనిరోధ పర్యాకులయాప్యాబద్ధలక్ష్యయాదృష్ట్యావిలోకయంతీం మహాశ్వేతాముపసృత్యశోకగద్గదమవాదీత్ ॥ ౪౯౨ ॥ గంధర్వరాజపుత్రి జన్మాంతరగతః ప్రత్యభిజ్ఞాయతేఽయం జనో న వేతి ॥ ౪౯౩ ॥ సా త్వేవంస్పృష్టా శోకానందమధ్యవర్తినీ ససంభ్రమాకులముత్థాయ కృతప్రణామా ప్రత్యవాదీత్ ॥ ౪౯౪ ॥ భగవన్ కపింజల ఏవం విధాహమపుణ్యవతీయా త్వయా స్వాత్మనః కారణాదేవం సంభావితా అథవా యుక్తైవేదృశీ మయ్యనాత్మజ్ఞాయాం సంభావనా యాహమేకాంత ఏవ వ్యామోహహతా స్వర్గంగతేఽపి దేవే పుండరీకే జీవామి తత్కథయ కేనాసావుత్క్షిప్య నీతః కిమథ కం వానీతః కిం వాస్య వృత్తం క్వ వావర్తతే కిం వా తవాపి జాతం యేనైతావతా కాలేన వార్తామపి న దత్తవానసి కుతో వా త్వమేకాకీ దేవేన వినైవాగతోఽసీతి ॥ ౪౯౫ ॥ స త్వేవంస్పృష్టో మహాశ్వేతయా విస్మయోన్ముఖేన కాదంబరీపరిజనేన చంద్రాపీడానుగామినా చ రాజపుత్రలోకేన ఉపర్యుపరి పాతిరాపీడ్యమానః ప్రత్యవాదీత్ ॥ ౪౯౬ ॥ శ్రూయతాం గంధర్వరాజపుత్రి తథాకృతార్తప్రలాపామపి త్వామహమేకాకినీముత్సృజ్య వయస్యస్నేహాదాబద్ధపరికరః క్వ మే ప్రియసుహృదమపహృత్య గచ్ఛసీత్యభిధాయ పురుషం తమనుబధ్నన్ జవేనఉదపతమ్ ॥ ౪౯౭ ॥ స తు మే ప్రతివచనమదత్త్వైవ గీర్వాణవర్త్మని విస్మయోత్ఫుల్లనయనైరాలోక్యమానో వైమానికైరపకుంచిత ముఖీభిరున్ముచ్యామానగగనమార్గాభిర్వ్యాంగనాభిరభిసారికాభిరాలోల తారకేక్షణాభిరితస్తతః ప్రణమ్యమానః తారకాభిరంబరసరఃకుముదాకరం తారకాగణ

మతిక్రమ్య చన్ద్రాభిరామం సకలలోకం చన్ద్రలోకమాగమమ్ ॥ ౧౯౮ ॥
తత్ర చ మహోదయాఖ్యాయాం సభాయామిన్దుకాన్తమయే మహతి ప
ర్యంకే తత్పుణ్డరీకశరీరం స్థాపయిత్వా మామవాదీత్ ॥ ౧౯౯ ॥ కపిఞ్జల
జానీహి మాం చన్ద్రమసమహం ఖలూదయగతో జగదనుగ్రహాయ స్వవ్యా
పారమనుతిష్ఠన్ననేన తే ప్రియవయస్యేన కామాపరాధాజ్జీవితం సము
త్సృజతానపరాధస్సంశప్తః దురాత్మన్నిన్దుహతక యథాహం త్వయా
కరైస్సన్తాపితః ఉత్పన్నానురాగోఽప్రాప్తహృదయవల్లభాసమాగమసు
ఖః ప్రాణైర్వియోజితస్తథా త్వమపి కర్మభూమౌ భారతే వర్ష
జన్మని జన్మన్యేవమేవ ప్రాప్తానురాగోఽప్రాప్తప్రియాసమాగమసు
ఖః తీవ్రతరం హృదయవేదనామనుభూయ జీవితముత్స్రక్ష్యసీతి ॥ ౨౦౦ ॥
అహం తు తేనాస్య శాపప్రహతభుజాగ్రవిగలిత ఇవ నిరాగాః కిమనేనాత్మ
దోషానుబన్ధేన నిర్వివేకబుద్ధినా శప్తోఽస్మీత్యుత్పన్నకోపస్త్వమపి మత్తుల్య
సుఖదుఃఖ ఏవ భవిష్యసీతి ప్రతిశాపమస్మై ప్రాయచ్ఛమ్ ॥ ౨౦౧ ॥ అప
గతామర్షశ్చ వివేకమాగతయా బుద్ధ్యా విమృశన్మహాశ్వేతావ్యతికరమస్యా
ధిగతవానస్మి ॥ ౨౦౨ ॥ యత్సా తు మహాశ్వేతా మన్మయూఖసంభవాద
ప్సరసాం కులాల్లబ్ధజన్మని గౌర్యాముత్పన్నా తయా చాయం భర్తా స్వయం వృ
తో నేనేచ సంప్రతిస్వయం కృతాదేవ శాపదోషాన్మయా సహ మర్త్యలోకే
వారద్వయమవశ్యముత్పత్తవ్యమ్ । అన్యథా జన్మని జన్మని త్వేషా పీడైవ
న చరితార్థా భవతి ॥ ౨౦౩ ॥ తద్యావదయం శాపదోషో వ్యపైతి తావద
స్యాత్మనా విరహితస్య శరీరస్య మా వినాశో భూదితి మయేదముత్క్షిప్యానీ
తమ్ ॥ ౨౦౪ ॥ యత్సా చ మహాశ్వేతా సమాశ్వాసితా ॥ ౨౦౫ ॥ తదిదమ
త్తేజసాప్యాయితమా శాపక్షయాత్తిష్ఠతు మధునా త్వం గత్వా వృత్తాన్తమి
మం శ్వేతకేతవే నివేదయ మహాప్రభావోఽసౌ కదాచిదత్ర ప్రతిక్రియామపి
కాంచిత్కరోతీత్యుక్త్వా మాం వ్యసర్జయత్ ॥ ౨౦౬ ॥ అహం తు వినా
కృతోఽనయా స్నేహశోకావేగాన్ధో గీర్వాణవర్త్మనా ధావన్నన్యతమమతి
క్రోధనం వైమానికముల్లంఘయమ్ ॥ ౨౦౭ ॥ స తు మాం దహన్నివ రోషహు
తభుజా భ్రుకుటీవికరాలేన చక్షుషా నిరీక్ష్యాబ్రవీత్ ॥ ౨౦౮ ॥ దురాత్మన్
మిథ్యాతపోబలగర్వితయా ఖేవ మతివిస్తీర్ణే గగనమార్గే త్వయాహముల్లంఘితః యస్మా
త్ప్రవాహేణాతురంగస్యేవోల్లంఘిత స్తస్మాత్తురంగమేవ భూత్వా మర్త్య

లోకేవతర ॥ ౫౦౯ ॥ అహన్తుతము ద్ధాప్యపత్న్యాకృతాంజలిరవదమ్ ॥
౫౧౦॥ భగవన్ వయస్యశోకాంధేన త్వం మయోల్లంఘితో నావజ్ఞానాత్ తత్
ప్రసీద ఇమం శాపముపసంహరేతి ॥ ౫౧౧ ॥ సతు మాం పునరవాదీత్ ॥
౫౧౨ ॥ దత్త ఏవ శాపః సంప్రతి మయా నాన్యథాభవితుమర్హతి తదేతత్తు
కరోమి కియంతమపి కాలం యస్యైవ వాహ్యతాముపయాస్యసి తస్యైవా
వసానే స్నాత్వా విగతశాపో భవిష్యసి ॥ ౫౧౩ ॥ ఏవముక్తస్తు పునరహమ
వదమ్ ॥ ౫౧౪ ॥ భగవన్ యద్యేవం తతో విజ్ఞాపయామి ॥ ౫౧౫ తేనా
పి మే ప్రియవయస్యేన చంద్రమసా సహ శాపదోషాన్మర్త్యలోక ఏవోత్ప
త్తవ్యం తదేతావంతమపి భగవాన్ ప్రసాదం కరోతు యేన దివ్యేన చక్షుషా
వలోక్య యథా తురంగమత్వేపి మే తేనైవ సహావియోగేన కాలోయం యా
దితి ॥ ౫౧౬ ॥ స త్వేవముక్తో ముహూర్తమివ ధ్యాత్వా పునర్మామవాదీత్
౫౧౭ ॥ అనయా స్నేహలతయా తే మహార్ద్రీకృతం హృదయం తదాలోకి
తం మయోజ్జయిన్యామపత్యస్య హేతోస్తపస్యతః తారాపీడస్య మహారా
జస్య నిదర్శనం చంద్రమసా తనయత్వముపగంతవ్యం వయస్యేనాపి తే పుం
డరీకేణ తన్మంత్రిణ ఏవ శుకనాసస్యాప్య స్తన్యుపి తస్యైవ పరమోపకారిణ
శ్చంద్రాత్మనో రాజపుత్రస్య వాహనతాముపయాస్యసీతి ॥ ౫౧౮ ॥ అహం
తు తద్వచనానంతరమేవాధస్థితే మహాదధౌ న్యపతమ్ । తస్మాచ్చ తురం
గీభూయోదతిష్ఠమ్ । ౫౧౯ ॥ సంజ్ఞాతు మే తురంగమత్వేపి నైవాపయాతా
యేనాయం మయాస్యైవాదరస్య కృతే కిన్నరమిథునానుసారీ భూమి మేతా
మానీతస్తదేష చంద్రమసో౽వతారశ్చంద్రాపీడః యోప్యసౌ పూర్వదే
వానురాగసంస్కారాదభిలషం స్త్వయా అజానంత్యా శాపాగ్నినా నిర్ద
గ్ధస్సోపి మే వయస్యస్య పుండరీకస్యావతార ఇతి ॥ ౫౨౦ ॥ తచ్ఛ్రుత్వా మ
హాశ్వేతా హా దేవ పుండరీక జన్మాంతరేప్యవిస్మృతమదనురాగమత్ ప్ర
తిబద్ధజీవిత మచ్చరణమన్ముఖావలోకిన్ మన్మయ సకలజీవలోక కథం లో
కాంతరగతస్యాపి తేహమేవ రాక్షసీ వినాశాయోపజాతా దగ్ధప్రజాపతేరి
యదేవ మన్నిర్మాణే శేషజీవిత ప్రదానేన చ ప్రయోజనం నిష్పన్నం యత్ప్ర
నః పునస్తైవ్యాపాదనం స్వయమహత్వా పాపకారిణీకముపాలభేకం ప్రవి
మికస్మై కథయామి కం మాక్రందామికముపయామి శరణం కో వా కరోతు
మయి దయాం అహో దేహ మాత్మనైవ పర్యాప్తాధునా దేవ ప్రసీద కురుద

యాం దేహి మే ప్రతివచనమిత్యేతాన్యన్యాని చ ఉచ్చారయన్త్యపి లజ్జేమన్యే
చ తవాపుణ్యే స్వప్నమేవమయి మన్దభాగ్యాయాం వైరాగ్యం యే నైవమపి
విలపన్త్యా న ప్రతివచనం మే దదాసి హా హతాస్మి అనేనైవాత్మనో జీవిత
స్యోపక్షేపేణ శ్వేతదా ఇత్యుక్త్వా తేన నాదాం స్వోరస్తాడనమపనాయాత్మానము
పాతయత్ ॥ ౫౨౧ ॥ కపిఞ్జలస్తు తథా కృతాం తత్ప్రలాపం తాం సాను
కమ్పమువాదీత్ ॥ ౫౨౨ ॥ గన్ధర్వరాజపుత్రికే స్తవాత్ర దోషో యే నైవము
నిన్దసీయత మపి ఆత్మానం నిన్దా పదైర్గోర్యజయసి కో వా ధుః సుఖమత్ర కేసు
భవసి మే దుఃఖస్యావసరః ॥ ౫౨౩ ॥ యో దేవం శుచాత్మానం వ్యాపాదయ
సి యస సన్యాతర తత్తుస్వయా నిర్వ్యాజం దృఢీకృతహృదయం । యథా
త యు పస్యాస్యైవ సమాగము ప్రత్యాశయా యథా వాశాప దోషాదినా ము
పవతం భవత్యోర్ద్వయోరపి దుఃఖం మయా తథా కథితమ్ ॥ ౫౨౪ ॥ అపి
చ చంద్రమసోఽపి భారతి భవతీభ్యాం శుశ్రూత తస్మాచ్చ తామయమాత్మనోవ
యస్యస్యా శ్రేయసః శ్లోకానుబన్ధావేగో ద్వయోరపి శ్రేయసే య
జేవ భవత్యాఙ్గీకృతం తదేవానుబధ్యతాం వ్రతపరిగ్రహోచితం తపః ॥
౫౨౫ ॥ తపసో హి న స్యాత్ కర్తృతస్య వా స్త్యసాధ్యం నామ కించిత్ ॥ ౫౨౬
దేవ్యాహి గార్యా తపసః ప్రభావాదతిదురాసదం స్మరారేరపి యా వదా
సాదితం దేహార్ధం పదం । ఏవం త్వమపి అచిరాత్తథైవ మే వయస్యస్యాం కేస జత
పః ప్రభావాత్పదమవాప్స్యసీతి మహాశ్వేతాం పర్యబోధయత్ ॥ ౫౨౭ ॥
ఉపశాన్తమన్యువేగాయాం చ మహాశ్వేతాయాం విషణ్ణదీనముఖీ కాదమ్
బరీ కపిఞ్జలమపాక్షీత్ ॥ ౫౨౮ ॥ భగవన్ కపిఞ్జల పత్రలేఖయా త్వయా
చాస్మిన్ సరసి జలప్రవేశః కృతస్తతః తస్యాః కిం వృత్తమిత్యావేదనేన ప్ర
సాదం కరోతు భగవానితి ॥ ౫౨౯ ॥ స తు ప్రత్యవాదీత్ ॥ ౫౩౦ ॥ భగవ
తి సలిలపాతానంతరం న కశ్చిదపి వృత్తాన్తో మయా జ్ఞాతః తదధునాఽస్వేషం
దాత్మకస్య చన్ద్రాపీడస్యాత్మా పుణ్డరీకాత్మకస్య వైశంపాయనస్య జన్మ
జీవాస్యాః పత్రలేఖాయాః కిం వృత్తమితి సర్వమైవాస్య వృత్తాన్తస్యావ
గమాయ గగనగామిం ప్రత్యక్షీలోకత్రయస్య తాతస్య శ్వేతకేతోః పాదమూ
లమిత్యభిదధానః ఏవ గగనముదపతత్ ॥ ౫౩౧ ॥ అథ గతే తస్మిన్ విస్మయాం
తరితశోకవృత్తాన్తే చన్ద్రాపీడమాలోక్యాలోక్య గలితనయనవయసీయ
ధ్యానమపస్మృత్యాపస్మృత్య స్థితవతి సపరిజనే రాజపుత్రలోకే కాదమ్బరీ

మహాశ్వేతామవాదీత్ ॥ ౫౩౨ ॥ ప్రియసఖితుల్యదుఃఖతాం పర్యేతాతే
నచిరాత్కల్ప్యసుఖం స్థాపితాస్మి భగవతావిధాత్రా అద్యమేశిరస్సముద్ఘా
టితమద్యవదనం తేదర్శయంతీ ప్రియసఖీతిచాభాష మాణా నలజ్జేతవా
స్త్వహమద్యైవప్రియ సఖీజాతాసం ప్రతిమరణంజీవితం వానయుక్తాయ
మేతత్కారణః ప్రష్టవ్యాచయాకేన వాపరేణోపదేష్టవ్యమ్ ॥ ౫౩౩ ॥ త
దేవంగతేయత్కరణీయం తదుపదిశతుమే ప్రియసఖీనాహమాత్మనాకిం
చిదపివేద్మికింకృత్వాశ్రేయః ॥ ౫౩౪ ॥ ఇత్యుక్తవతీం కాదంబరీం మహా
శ్వేతాప్రత్యవాదీత్ ॥ ౫౩౫ ॥ ప్రియసఖికిమత్రప్రశ్నోపదేశేనవాయ
దేవేయమనతిక్రమణీయాప్రియతమసమాగమ ప్రత్యాశాకారయతిత్రదే
వకరణీయం పుండరీకవృత్తాంత స్త్వయ్యా కపింజలహస్తాత్ స్ఫుటీభూతః
తదాత్మవాక్యాత్రత్రైవ సమాశ్వాసితయా మయాన పారిత్యక్తం కిం
చిదపికతుకం తత్త్వమస్య తిష్ఠంకరోషియస్యాః ప్రత్యయస్థానమిదంచం
ద్రాపీడశరీరమంక ఏవాస్తితదన్యథా త్వేస్య కరణీయా చింతాయావత్త్వ
నరిదమవినాశితా వదస్యానువృత్తిం ముక్త్వాకిమన్యత్కరణీయమ ప్రత్య
క్షాణాంహి దేవతానాం మృదశ్మకాష్ఠమయీః ప్రతిమాఃశ్రియా సపూ
జావమనస్కారేణోపచర్యాం తేకింపునః ప్రత్యక్షదేవస్యచన్ద్రస్య చన్ద్రాపీ
డనామాంతరితస్య చంద్రమసోమూర్తిర నారాధితప్రపన్నా ॥ ౫౩౬ ॥
ఇత్యుక్తవత్యాం మహాశ్వేతాయాం తూష్ణీమేవోత్థాయ తరళికయాపద
లేఖయా చసహోత్థాప్యతావ ఖేదాహరణంచన్ద్రాపీడతనుమన్యతరస్మిన్
శీతవాతాతపవర్షా ద్విద్వంద్వదోషరహితే శిలాతలేశనైశ్శనైరభిదయం
తీస్థాపయిత్వా అపనీతశృంగారవేషగ్రహణా మంగళమాత్రకావస్థాపి
తైకకరభూషణా స్నాతాశుచిర్భూత్వా పరిధాయధౌతశుచిదుకూలే
ప్రక్షాళ్యపునఃపునర్గాఢలగ్నమధరకిసలయే తాంబూలరాగముపర్యు
పరినిమీలితాగతబాష్ప వేగోత్తరళలోచనా అన్యదేవకించిదన్య చింతిత
మనుత్ప్రేక్షితమశిక్షిత మభ్యస్తమనుచితమపూర్వం బలాద్విలోభప్రకృ
తినాకార్య పండితేసదగ్ధవేధసాకార్యమాణాయాస్వయమేవసురభికుసుమధూ
పానులేపనాదీనిసురతోపభోగ్యాయానీతానితైరేవదేవోచితామపచితిం
సంపాద్య చంద్రాపీడమూర్తౌ మూర్తిమతీవశోకవృత్తిరాత్మరూపా
రూపాంతరమివప్రేక్షణేనైవోపగతాగతజీవితేవశూన్యముఖీమ ఖాపతో

కిం చ చన్ద్రాపీడస్య పీడోత్పాదితేన హృదయావిరతం తీవ్రబాష్పమోక్షముద్దామవృత్తేః శోకాదపి పరతో౽దపి చకష్టతమామవస్థామనుభవన్త్యాస్తే వాం కే౽ప్యమాకోపిత చన్ద్రాపీడచరణద్వయాదూరాగమన ఖిన్నే౽పి బుభుక్షితేనాప్య ప్రతిపన్నస్నానపానభోజనేన ముక్తాత్మనా రాజపుత్రలోకేన స్వపరిజనేన చ సహానిరాహారేణ తం దివసమత్యవాహయత్ ॥ ౨౩౭ ॥ తథైవ చ దివసశేషం తథైవ తాం గంభీర మేఘోపరోధభీషణసంచరిత గర్జితధ్వానకంపిత హృదయబంధామాబద్ధకలకలాపి కేకాకోలాహలాకులితచేతోవృత్తిముద్దామదర్దురఘోరరటితబధిరితశ్రోత్రేన్ద్రియాం ముదల్లక్ష తడిత్పుంజపాతపిశంగదృశమశనినిర్హ్రాదత్రాసితజనాం పాపతమసంజ్వరాం జ్వలత్ఖద్యోతనివహాం జఝ్ఝానిలతరుగహనతలతమః ప్రసరభీషణతమాం నవస్విః ఇపి మూరీకృత్యా బలాద్గవాభువం భీతిమపరిత్యక్తచన్ద్రాపీడచరణా అచేతనశరీరపక్షే వాజాగ్రిసముపవిష్టైవ తత్పాంత్యామివ క్షపితవతీ ॥ ౨౩౮ ॥ ప్రాతశ్చోదున్మీలితం చిత్రమివ చన్ద్రాపీడశరీర మాలోక్య శనైశ్శనైః పాణినాస్పృశన్తీ పార్శ్వస్థితాం పత్రలేఖామాభాష్యేదమబ్రవీత్ ౨౩౯ ॥ పత్రలేఖే న వేద్మి కిం దు చేద్వయా తథైవ నిర్వికారతయైవేతి అహం తు తాదృశీమేవ ఇమాం తనుమాలోకయామి త్వమపి తావదాగత్య నిరూపయేతి ॥ ౨౪౦ ॥ ఏవముక్తా పత్రలేఖా తాం ప్రత్యవాదీత్ ॥ ౨౪౧ ॥ ప్రియసఖి కిమత్ర నిరూపణీయమన్తరాత్మనో విరహదీవ్యఘోరమాం త్రమస్యోపరతస్యాత్తాదృశమేవేదం సకోశశతపత్రాకారమనంగస్యాస్త్రక్తతూణీరసమావర్తనం తద్వదైవాయం సంవేల్లితాగ్రభాగః స్నిగ్ధకుంతల కలాపస్తథైవేదం మిన్దుశకలానుకారినికాంతిలలాటస్య తాదృశమేవేదమాముకుళిత నీలోత్పలస్యేవ సహిరి కర్ణాంతాయతం లోచనయుగళం తథైవ చేదమావహసతో౽పి పిహసితా విహోద్భాసితకపోల మూలౌ సృక్కోర్ధ్వపాస్తౌ తాదృశ ఏవ ఛాయమమ్లానకేసరయాచ్ఛవిరధర స్తథైవ చేదం విద్రుమాలోహితనఖాంగుళీతల్లి పాణిపాదం తదేవేదమవిగళిత సహజలావణ్య సౌకుమార్యాన్తో స్మోష్టచమంగానాం లావణ్యం తత్సత్యాస్సోభారత్నకపింజలావేపి తస్సాపవృత్తాంత ఇతి సంభావయామీత్యుక్తవత్యాం పత్రలేఖాయాం సానందనిర్భరామహాశ్వేతాపి దశేయిత్వా చన్ద్రాపీడచరణతల నిబద్ధజీవితాయుః రాజపుత్రలోకాయాపి దర్శితవతి ॥ ౨౪౨ ॥ సత్వరమపి

యోత్ఫుల్లలోచనః సర్వఏవావనితలనివేశితశిరాః ప్రణమ్య చన్ద్రాపీడచర
ణౌరచితాంజలిర్జానుద్వయేనావనౌస్థిత్వా కాదంబరీం వ్యజిజ్ఞపత్ ॥
౫౪౩ ॥ దేవి త్వత్ప్రభావోయం యద్దేవమస్మానపుణ్యవతః పరిత్యజ్య దూ
రంగతస్యాపి దేవస్యాత్రైవేదం ప్రసన్నప్రభమిందుమండలద్యుతిహారి వి
త్యేతే వదనమ్ ॥ ౫౪౪ ॥ తత్రైవ చేదం చరణమవికారిపురేవ ప్రోత్ఫుల్లతా
మరసచ్ఛాయమ్ । తత్రైవ చ పునః ప్రసాదానుభవప్రత్యాశాలాలసం హృ
దయమ్ ॥ ౫౪౫ ॥ అస్యాఞ్చైన్మనుష్యేషు కేన కదా దృష్టం శ్రుతం అను
భూతం వా యదస్మాభిరిత్యభిహితవతి రాజలోకే సఖీజనాసపరివారా
చోత్థాయ స్వయమేవాపచితదేవతార్చనకుసుమాస్స్నాత్వా నిర్వర్తితచ
న్ద్రాపీడశరీరపూజాసంస్కారా శరీరస్థితికరణాయాదిదేశ రాజలోకమ్ ॥
౫౪౬ ॥ నిర్వర్తితస్నానాశనే చ తస్మిన్ రాజలోకే ఆత్మనాపి మహాశ్వేత
యోపనీతాని తత్రైవ సహ సపరివారా ఫలాన్యుపయుక్తవతీ ॥ ౫౪౭ ॥ కృ
తాహారా చ తత్రైవ చంద్రాపీడచరణావంకే కృత్వోద్వహంతీ తమపి దివస
మనయత్ ॥ ౫౪౮ ॥ అన్యేద్యుశ్చోపజాతదృఢప్రత్యయా చంద్రాపీడ
శరీరావినాశే ప్రతిపద్య మదలేఖామవాదీత్ ॥ ౫౪౯ ॥ ప్రియసఖి దేవస్య
శరీరమిదముపచరంతీభిరవశ్యమాశాపక్షయాదస్మాభిరత్ర స్థాతవ్యం తదిమ
మద్భుతరూపం వృత్తాంతం తాతస్యాంబాయాశ్చ గత్వా నివేదయ యేన నా
స్యథా మాం సంభావయతః దుఃఖేన వామదీయేన న తిష్ఠతః ॥ ౫౫౦ ॥ య
థా చ మామేవంవిధాం దుఃఖభాగినీమాగత్య న పశ్యతస్తథా కరిష్యసి ॥
౫౫౧ ॥ న శక్నోమ్యహం తాతమంబాం చ దృష్ట్వా దుఃఖావేగం ధారయితుం ॥
౫౫౨ ॥ యయా చోపరతమపి దేవమాలోక్య న రుదితం సా కిము పరమధునా
నిస్సంశయత్రజీవితే దేవే రోదిమీత్యభిధాయ తాం వ్యసర్జయత్ ॥ ౫౫౩ ॥ గ
తాగతయా చ తయా ప్రియసఖి సిద్ధం తేఽభివాంఛితమేవం సందిష్టం తే తా
తేన చిత్రరథేనాంబయా చ మదిరయా గాఢతరమాలింగ్య శిరస్యుపాఘ్రా
య చ వక్తవ్యా వయోర్వచనాద్వత్సా కాలమేతావంతం నైతదావయో
రాసీత్ యథా జామాతృసహితా వత్సా ద్రష్టవ్యేతి తదయమావయోః
పరమానందో యద్వత్సయైవ స్వయం జామాతా వృతః తత్రాప్యపరంభ
గవతో లోకపాలస్య చంద్రమసోఽవతారః । తతః ప్రతిపన్నైవ కాలేనక
ల్యాణైః శాపాపసానే జామాత్రా సహైవానందబాష్పనిర్భరమానసా

రవిందం తే ద్రష్టవ్య ఇతి ఆవేదితే సత్యే తేనాంతరాత్మనా నైవ తవదుప చరంతీ తచ్చంద్రాపీడశరీరమతిష్ఠత్ ॥ ౫౫౫ ॥ అథాపగతవతి జలదసమయే ఘననిరోధాద్బంధాదివోన్ముక్తే జీవలోకే ప్రసరంతీష్వాశాసు కణిశభారావనమ్రకలమవనాపింజరాసు గ్రామసీమాసు కాశకుసుమధవళాస్వరణ్యస్థలీషు సేవ్యతాముపాగతేషు పాదపతలేషు కహ్లారహారిషు పల్వలేషు కుసుమామోదశీతలాసు యామవతీషు శేఫాలికాపరిమళగ్రాహిషు నిశావసానమాతరిశ్వసు చంద్రప్రభాభిరామేషు ప్రదోషేషు ఉద్దామఫుల్లేందీవరరజోవాససురభిషు సలిలాశయేషు సలిలాపసరణక్రమతరంగమాణపాండుసుకుమారతీరసైకతరేఖాసు సుఖోత్తారతామాపన్నాసు ఆపగాసు పంకపరిహారణాశుష్కేషు అప్రహతరూఢోలపచ్ఛన్నేషు మందాశ్యానకర్దమోద్భిద్యమానాభినవపదవీకేషు పునరపి పాంథలోకేన ప్రవర్తితేషు ప్రాంజలవర్త్మసు జంబాలవిగమాత్సర్వతస్తురగఖురసహాసు సంజాతాసు భూమిషు ఏకదా చంద్రాపీడచరణమూలోపవిష్టాం కాదంబరీముపసృత్య మేఘనాదో వ్యజ్ఞాపయత్ ॥ ౫౫౬ ॥ దేవి దేవో యువరాజశ్చిరయతీత్యుత్తాన్యతా దేవేన తారాపీడేన దేవ్యా విలాసవత్యా ఆర్యశుకనాసేన చ వార్తాహరాః ప్రహితాః ॥ ౫౫౭ ॥ తేచ దేవ్యా ఏవ శోకశల్యోత్పాటనం పరిహరద్భిరస్మాభిర్యథావృత్తం సమాఖ్యాయ భవతాం తు హస్తే సదేవేన చంద్రాపీడేన కించిత్ప్రతిసందేష్టవ్యం నాపి దేవ్యా కాదంబర్యా తదకృతఫలం బాగత్యైవం వృత్తాంతమఖిలలోకార్తిహరాయ వనితలహారయే దేవాయ తారాపీడాయ ఆవేదయతేత్యభిహితాశ్చ తేస్మాన్ప్రత్యభిధరాః ప్రత్యవోచన్ ॥ ౫౫౮ ॥ యథా భవద్భిః కథితం తత్తథా తిష్ఠతు తావత్ క్రమాగతస్నేహో భక్తిరనువృత్తిర్వా కార్యగౌరవకృతం కౌతూహలమేవ దేవావలోకనం ప్రతిబలాత్కారయత్యస్మాన్ యది భవతాం వార్తామాత్రేణోపలభ్య ఏవాయమర్థస్తతో యుజ్యత ఏవాస్మాకం భవద్భిస్సముపలభ్యప్రతిగమనం ॥ అపిచ వయమపి నేదృశా ఏవ కేస్య గుణా అపుణ్యకర్మాణో యేన పశ్యంతి దేవమస్మానిరపి చిరతరం దేవచరణపరిచర్యయా పవిత్రితా ఏవాజ్ఞా హ్యస్మాకమపి సర్వదా దర్శనగోచరా నష్టా సేన ప్రసాదీకృతవానేవ దేవః ॥ ౫౬౦ ॥ కిమద్య జాతం యేన దేవస్య పాదారవిందవందనాప్రసాదేన సంవిభజ్య విసర్జ్యామహే తత ఏవ వయం పాదలగ్నాశ్చరణరేణవః త

విజ్ఞాప్య దేవీం దేవస్యయువరాజస్య పాదప్రణామేనాస్మాకం సఫలయితు
భవానాగమనశ్రమమన్యథాభూమి మేవావతీమాగత్యసంభవేసత్యాస్యప్ర
త్యక్షీకృత శరీరాగతాస్సంతః కిందేవేన తారాపీడేన వక్తవ్యావయంకిం
వాస్యస్మాభిర్దేవోవిజ్ఞాపనీయ ఇత్యావేదితే దేవి ప్రమాణమితి విజ్ఞాప్యతూ
ష్ణీంస్థితవతి మేఘనాదేతత్కాలస ముత్ప్రేక్షితానాశ్వాస్య శ్వశురకుల
వైక్లబ్యాత్ స్త్రీలీయమానేవ శుచాంతస్సంచితం బాష్పమాకలితతరళతా
రకాభ్యామాపిబంతిలోచనాభ్యాముద్గద్గదికయావగృహ్యమాణకంఠీక
థంకథమపిచిరాత్కాదంబరీప్రత్యువాచ ॥౫౬౧॥ స్థానఏవహి త్వైరగమ
నమంగీకృతమవాలోక్యైవ దేవ మేవమేవయా తాస్స్వంతః కిముచ్యంతాం
త ఏవఅపిచాయమేవం విధోలోకాతీతోవృత్తాంతో యత్రావలోకనేనా
పినసంప్రత్యయస్సముత్పద్యతేకింపునరనాలోకనేనాపి ॥౫౬౨॥ శైత
వమాతోప్రపదర్శితస్నేహపలా వల్లభతజ్జీవితావయ మపియావత్ప్రత్యా
మస్తంతావదనపేక్షిత ప్రాణవృత్తయస్స్నేహసద్భావనీయాస్సద్భా
త్యాపశ్యంతీతి అఘటమానమిదంతదవిలంబితం ప్రవేశ్యతాంపశ్యంతు
దేవం సఫలయంత్వాగమనపరిశ్రమేణార్థం లోచనానితోయాస్యంతీ
త్యాజ్ఞానంతరంచ మేఘనాదేన ప్రవేశితాసదూరతఏవ సమంబాష్పపా
తేన పంచాంగాలింగిత మహీతలాస్సద్యాప్రీడచరణారవిందవందనస
ద్భావనిహితోత్పత్స్నిభృతదృష్టింస్తాననన్య దృష్టిశ్చిరమవలోక్య కాదంబ
రీస్వయమేవాలపత్ ॥౫౬౩॥ భద్రముఖాఃపరిత్యజ్యతామయంకులక్రి
మాగతస్నేహసద్భావ సులభశ్శోకావేగోయత్ఖల్వనాలోచితావధిదుః
ఖావ సానమేవదుఃఖంతన్మరణభీరోర్భవతు నామశోకావేగాయయత్పు
నస్సుఖోదర్కం తత్పురస్థితయాసుఖప్రత్యాశయైవాంతరితం నాపతతి
హృదయే ॥౫౬౪॥ తదేషవృత్తాంతఏవంవిధోయేనన కేవలమత్రనిరవకా
శతాశోకస్య ప్రత్యుతసుదూరవృత్తేర్విస్మయస్యాప్యవసరః కిమత్రపరి
బోధనేన అన్యత్రాదృష్టపూర్వోయమనుష్యేషు ప్రత్యక్షత ఏవాయంవృత్తాం
తో భవద్భిరపదృష్టోదృష్టంచపురేవా వికృతతనోర్దేవస్యవదనం సంభావ
నాపియాజ్జీవాద్వారాన సంభవతిసాపి సంభావితైవ తద్గమ్యతామథువావా
ర్తోత్సుకమతే ర్దేవస్యపాదమూలమ్ ॥౫౬౫॥ నచాయంప్రత్యుత్సృష్టోప్య
పరత శరీరావినాశవృత్తాంతః ప్రకాశనీయో దృష్టోస్మాభిరచ్ఛేద సంశీతి

వృత్త్యైవ తద్దేవ్యా వేదనీయమ్ ॥౫౮౬॥ కింకారణముపరతిః ఖల్వవశ్యం భావి నీ ప్రాణినాం నకథంచిత్ప్రత్యయముత్పాదయతి శరీరావినాశః పునః ప్రా ణైర్వియోగాకృతాం చాందృశ్యమానో ఽప్యశ్రద్ధేయ ఏవ ॥ ౫౮౭ ॥ తస్యా వేదనే నసుమారస్థితమపిగురుజనం మరణసంశయోనిక్షిప్యవర్తమానే ప్రయోజ నమేవ నాస్తి ॥ ౫౮౮ ॥ ప్రత్యాగతజీవితేజీవితేశ్వరేస్వయమేవాయమ ద్భుతభూతోద్గోగురుజనేజనేనాప్రకటీభవిష్యతీత్యేవమాదిష్టాస్తు తేవ్యజ్ఞా పయన్ ॥ ౫౮౯ ॥ దేవకింవిజ్ఞాపయామో ద్వాభ్యామేవాపరిజ్ఞానమస్యా వస్తునస్సంభవేదగమనేన వాస్మదీయేనాకథనేన వాతదస్మాకంతుహస్తా ద్వ్యయమప్యేతస్మాన్నాస్తియువరాజ వైశంపాయనయోర్యాత్రాయాంవి నాదుఃఖంతిష్ఠతా దేవేన తారాపీడేన దేవ్యావిలాసవత్యార్య శుకనాసేన చసంభావ్యప్రేషితానామపి ప్రేషితజీవితానామగమనందూరత ఏవ గత్వా పిదయితవనయవార్తాశ్రవణలాలసస్య రాజ్ఞో దేవ్యా ఆర్యశుకనాసస్య చ దుఃఖప్లుతాక్షీణి ముఖాన్యుద్వీక్ష్య నిర్వికారవదనానామస్మాకమవస్థానమ నుచితమశక్యమేవేతి విజ్ఞాపితాస్తైః ఏవమేతదిత్యుక్త్వా కాదంబరీ మేఘ నాదమవాదీత్ ॥ ౫౯౦ ॥ మేఘనాద వేద్మి సంస్తుతజనస్యైతదనుచితమితి తథాపిగురూణాంచేతః పీడామపేక్షమాణయామయా ఏవమభిహితమి తరదపిదుఃఖమతః కీదృశం భవతికింపునరిదంమహా వజ్రపతనసదృశంత దపిభవత్వేభిస్సహాపరః కశ్చిచ్ఛ్రద్ధేయవాక్యః ప్రత్యక్షీకృతసకలవృత్తాంతో వ్రజతుసంప్రత్యయాయ ఇత్యేవమాదిష్టస్తు మేఘనాదోవ్యజ్ఞాపయత్ ॥ ౫౯౧ ॥ దేవిరాజలోకేతుకాకథాభృత్యవర్గేపి సకలఏవాయంకంద మూలఫలాశనిశ్చయంకృత్వా స్థితోయథాస్మాకం మధ్యాదేకేనాపిదేవ పాదాన్వినాన ప్రతిపంగంతవ్యంకృత్వా అపితఏవయేసంపత్త్యోపపత్త్యాస విశేషం సేవంతేసమున్నయమానాస్సతరామనమంతి ఆలప్యమానా నసమానాలాపాజాయంతేస్తూయమానోత్సేకంతేపిప్యమానాస్సా పరాధంగృహ్ణంతిఉచ్యమానాన ప్రతిపంభాషం తేస్పష్టాః ప్రియహితం విజ్ఞాపయంతిఅనాదిష్టాఃకుర్వంతికృత్వానజల్పతిపరాక్రమప్రకటనకత్థం తేక థ్యమానా అపిలజ్జాముద్వహంతిమహాహవేష్వగ్రతోధ్వజభూతాలక్ష్యంతే దానకాలేపలాయమానాః పృష్ఠతోనిలీయంతేతేచాపిస్నేహం బహుమన్యం తేజీవితాత్పూర్వోమరణమభి వాంఛంతిగృహాదపిస్వామిపాదమూలేసుఖంతి.

క్షణింమేమహాంచతృష్ణాచరణ పరిచర్యాయామసంతోషోహృదయారాధ
నేవ్యసన మానసానావలోకనేనాచాలతా గుణాగ్రహణేకార్పణ్యమపరిత్యా
గేధర్తుఃయేచవిద్య మానేప్యాత్మనినస్వాధీన సకలేంద్రియవృత్తయః ప
శ్యంతోప్యంధా ఇవశృణ్వంతోపిబధిరాఇవవాగ్మినోపిమూకాఇవజానం
తోపిజడా ఇవఅనుపహతకరచరణా అపికుణయఇవపంగవఇవక్లీబా ఇవ
అకించిత్కరాః స్వాత్మనాస్వామిచిత్తాదర్శే ప్రతిబింబవద్వర్తంతేత్రస్త
ర్వ్యవాయమేవం స్థితోభృత్యజనః దేవస్యచస్థానే దేవీవతఃతేతదాజ్ఞాపి
తం కృతమవధారయతు దేవీత్యుక్త్వా మేఘనాదస్త్వరితకనామానంకు
మారసేవకమాహూయ తైస్సహావ్యసర్జయత్ ॥ ౫౭౨ ॥ అథసుబహుది
వసాపగమేచ వాతఃయావినోత్త్రామ్యతి చంద్రాపీడస్యైవాగమనాయో
పయాచితం కర్తుమవంతీనగరీ దేవతానామవన్తి మాతౄశ్రామాయతః
సంవిగ్నతా విలాసవతీదేవిదిష్ట్యావర్ధసేప్రసన్నాస్తేవంతిమాతరః పరా
గతాయువరాజవాతైతిసహసైవససమ్భ్రమప్రతిధావితాత్ పరిజనా
దుపశ్రుత్యానంద బాష్పజలలులితయాజలార్ద్రేందీవరదళస్రజేవవిక్షేప
దీర్ఘయాదృష్ట్యార్చయంతివచిరం దృష్ట్వాకకుభోమృగాంగనేవపరిభ్రష్ట
బాలపోతకా ప్రాతఃకృత్య ప్రాకృతేవార్తాకేనేదమమృతంమేవాక్ ఫలా
ద్వ్యుష్టంకస్యానుకంపాస్మిన్ జనేజాతాకేనవాదృష్టః కియద్దూరేవత్సః
కింవానేనకథితంకుశలంమేవత్సస్యేతిపృచ్ఛంత్యేవాచాక్రోశీత్ ॥ ౫౭౩ ॥
ఇత స్తతోయథాదర్శనంసంఘశః ప్రధావితేననరపతిప్రతిబద్ధేనాప్రతి
బద్ధేనచోజ్జయినీనివాసినాజనేనాయాతోయువరాజః కియద్దూరేభవద్భిః
పరిత్యక్తోదివసే ష్వేతేషువా క్వవత్సతేక్వవాభవద్భిర్గత్వా దృష్టః క్వ
వాతిక్రష్టస్తేనాతివాహితో వాహనమాత్రసాధనేన ధారాధరాగవస్తురం
గపృష్ఠగతస్య మన్యేనహాతవవాపక్రాంతిః ॥ ౫౭౪ ॥ క్వాసౌతకపతద్వార్త్తి
కిమునేనవిదితేనాపి ఏతత్కథయయదర్ధమయంకృతః క్లేశోయువరాజేన
సదృష్టో వైశంపాయనః ప్రత్యానీతోవామిళితోవాతస్య పత్రలేఖాసహి
తో మేఘనాదఃనగతః కస్మైదపిసందేశో వాదేవవర్ధసేనమేమిత్రమేనా
హో అద్యారభ్యారాధనేకతయైవాత్మనా బలాద్గతస్యబాలధర్మణోవత్స
స్య బిభేమ్యేవవార్తాప్రష్టుమపిజీవత్యసౌ అస్యావాజీవోయువరాజేన స
మాచీకృతః ప్రసీదతనాదినాం ప్రథమస్యపృథుపత్మ్నసోమహాతులస్యమేత

కథయత వార్తాం ఉత్ప్రేక్షామహే మహానశ్వవారైరపి అనుభూతాత్మక్లేశః కు
శలం మహాశ్వపతేరశ్వసేనస్య శ్వశురో సావస్మాకం విస్మయః కృతోస్మ
త్పితా యచ్చిహ్నాకమపి భవతాం హస్తేన కించిదప్రహితమ్ ॥ ౫౭౫ ॥
ఆహితభర ఏవాసౌ యువరాజభవనే దృష్టో భవద్భిర్మేఘ భ్రాత్రా భరతసే
నస్య పరిజనస్య సేనాపతేశ్ఛద్రంభద్రసేనస్య సేవావ్యసనీ సూనుర్మే కపా
లవర్మా తత్రాపి చలగతి బలాహకస్య స్తస్య కా వార్తా వంతిసేనస్య రోహితస్తే
నాసీన్నాసీరాధర్యం యువరాజో రాజకులే ప్రసాదవిత్తో పలర్షహాసే
మాన్యతే వా కేనవా కింలబ్ధమేతావద్భిర్దివసైరాజీవ నికాబహవః ఖి
ల్వభినవ సేవకాః జాతా యుతా తావత్సర్వమేవాన్యత్ యేనదృష్టస్సక
థయతు సర్వసేనసూనోర్వైర సేనస్య వార్తాంపతుర్వ్యాపంతే ప్రథమమేవాసౌ
ప్రవిష్టో యాం తాం మాతాస్య దుఃఖాంతరిత ప్రత్యగ్రతిమిరఙ్ఞా కాద
శనక్రియైవ పరిత్యక్తా నవిద్మ ఏవకథం సా జీవతీత్యే తాని చాన్యాని చ ప్రతిప
దంపృచ్ఛమానానస్య దత్తప్రతివచనా హ్యా సాగ్రస్థితమస్యగర్భదృష్టి
నావిష్టానివాధ్వ శ్రమనిస్సహానపిపదాకృష్టి సంభావితోద్యమాయాసిత
యాగత్యా గచ్ఛతశ్చాతిమలినతర పటచ్చరాచ్ఛాదితానసంస్కారమలి
నకాయాననేకధైర్యోద్బద్ధాధ్వనాళిపరుష మూర్ధజాన్ ధ్వజానివాధ్వ
క్లేశస్యాశ్రమానివ శ్రమస్యావాసానివ ప్రవాసస్య పదన్యాసానివ దౌర్మ
నస్యస్య సంగర్భానివ సర్వ దుఃఖానామదూరత స్త్వరితకసమేత్తాంస్తాన్
లేఖహారకాన్ ప్రాలోక్యచ తస్మిన్నేవ మాతృగృహాజ్గణే స్థిత్వా తేషామా
హ్వానాయాదిదేశ ॥ ౫౭౬ ॥ అనంతరం చాతిరభసా పతితత్తద్దర్శనోత్థా
పిత ద్విగుణదుఃఖావేగాన్ ముషితానివోన్మూకానీవేంద్రియైర్దారుమ
యానివ సాక్ష్యా శరీరాన్నిర్జీవితానివోపసర్పతః పురస్తాత్పతంతీ బాష్పాం
ధాసాధ్వసస్ఖలితచరణానకతిచిద్గత్వా పదాని సగద్గదస్వరముచ్చైరకృత
ప్రణామానేవాహ్వాసీత్ ॥ ౫౭౭ ॥ భద్రాః కథయతాశువత్సస్య మే వా
ర్తాం కిమిదం త్వేకస్త్రైవ కథమపి శరీరేణ మే హృదయంధ్రియతే ఏవ తొన్న దృ
ష్టో వా భవద్భిః ఏవం పృష్టాస్తు తే సహసాగత బాష్పవేగమవనితలనిహి
తోత్తమాంగాః ప్రణామాపదేశేనోత్సంగీకృత్య ప్రతిదేవాభిముఖముక్త
మితవదనాన్యజ్ఞాతయన్ ॥ ౫౭౮ ॥ దేవి దృష్టోస్మాభిరచ్ఛోదసర స్తీరే యు
వరాజః శేషమేషస్వ లేఖో నిపేదయిష్యతి ॥ ౫౭౯ ॥ ఇత్యేవ మభిదధతి ప

తతానుద్బాష్ప ముఖీవిలాసవతీప్రత్యువాచ ॥౫౮౦॥ కింపరతరమయం
తపస్వినివేదయిష్యతిమాఽతః ప్రభృత్యనుద్గత ప్రహర్షేణైవోపసర్పణే
న ప్రతిలేఖమాలికా శూన్యైఃశిరోభిరా విషణ్ణమ్లానైరాననైః ప్రయత్న
సంరక్షితాశ్రుమోక్షదుఃస్థితాభ్యాంలోచనాభ్యాం మన్యుఖేదసమవధా
రణేనచదృష్టైర్యదా వేదితస్స్వయంశబ్దస్సఖిభిరేవా వేదితం హావత్సజగదేకచం
ద్రచంద్రాపీడచన్ద్రాననచాంద్రశీతలప్రకృతే చన్ద్రాభిరామగుణ లోచనా
నందభూత కింభూతం తేయేనన్నాయాతోసి తాతచన్ద్రాపీడపీడితా బ్రవీ
మిక కోపాదుపాలంభనంనయుక్తమేతత్తవ అంబనవిలంబం నాగమిక
రోమీతి తథా మేపురః ప్రతిజ్ఞాయక్షణమప్యన్య । తక్వాప్యవస్థాతుంవత్స
గచ్ఛత ఏవతేమయాస్యహతహృదయస్య శంకయేవజ్ఞాతందుర్లభంమేవ
త్సస్య పునర్ముఖావలోకనమితి బలాద్గతోసికింకరోమికోవాత్రదోషోవత్స
స్య మందభాగ్యాయామమ్మైవైతాన్య పుణ్యానాంవిలసితానిభవంత్యపుణ్యా
వత్యోపిలోకేనపునర్మయాసదృశీపాపకారిణీయస్యాస్త్వమేకఏవావచ్ఛి
ద్యక్వాపనీతోసివిప్రలబ్ధాస్మిదగ్ధవేధసావత్సదూరంగతస్యాపితేప్రపతామి
పాదయోర్నివర్తస్వైకవారమంబేత్యాలపతస్తేవదనమాలోక యితు
ముత్కంఠితం మేహృదయంజాతదుర్లభ కనజానామ్యేవకిమాజన్మనశ్శై
శవంతేస్మృత్వాశోచామికిమాత్మానమనుశోచామిఉతయౌవనాభోగహా
రిణీంవర్తమానాంరూపశోభామాహోస్విదవష్టంభధీరాముత్ప్రేక్ష్యో
త్ప్రేక్ష్యాగామినీం ప్రభుతామిత్యేవం విలపంతీంమామవలోక్య హృద
యస్థితోపమైవం కృథాస్త్వత్సిపుత్రయథావిహాపి మయాజీవ త్యేవవిలా
సవతీతాతత్వయా విరాజితం త్వాపితు నైవతేకథంమయావదనందర్శితం
నపద్మికిమితి ప్రియతయాతేకేమాకృతేః ప్రత్యాయాదుతస్త్రీజనసహభువో
మూఢభావాదేవేత్యధ్యాపినశ్రద్దధాతిమేహృదయమనిష్టంతేయేనన సహ
స్రధాస్ఫుటతిస్ఫుటితే కథంచవార్తాం తేత్వరితకాద్భితేవ నేచ్ఛామిపర
మవాక్షైణ్యైనా శ్రవణీయముపరతాస్మీతి తాతకింబ్రవీమితథాపికిము నే
నన్నిహానుచితే నలజ్జాకరేణ వైక్లవ్యేన త్యేషాస్థితాస్మి తేవత్సవచనా
తూష్ణీంనరోదిమీత్యభిదధానైవాసన్నసఖీజనావలంబితశరీరామోహము
గాత్ ॥౫౮౧॥ అథకథావ్యనేకసహస్రసంఖ్యేన ప్రధావతా విలాసవ
తీపరిజనేనావేదితేతస్మిన్వృత్తాంతే మందరాస్ఫాలనేనేవోచ్ఛలితో మ

హర్షోదధిరుద్భ్రాన్తచేతాః ససంభ్రమముత్థాయార్యశుకనాసద్వితీ
యోయామావస్థితాం ప్రజవినీం కరేణుకామారుహ్యరయాదాపిబన్నివ
పురోరాజమార్గం కిమేతదిత్యుస్ముక్తనాదకలకలేన సర్వతః ప్రధావతా
జనపదౌఘమాకర్షన్నివావర్జయన్నివ ఉద్వాసయన్నివ విపర్యాసయ
న్నివపృష్ఠతః సగోపురాట్టాలకప్రాకారభవనతోరణాముజ్జయినీం నిజ
గామ నరపతిః ॥ ౨౮౨ ॥ ఉపేత్యచ అవంతిమాతృకాగృహమవతీర్యతిర్య
గ్విపక్ష్మోద్బాష్పవదనేన మలయజజలార్ద్రైశ్చ సించతా కదళీదళైశ్చ వీజయతా
జలార్ద్రైశ్చ పాణిపల్లవైస్సమ్వాహనం కుర్వతా కథంకథమపి చేతనాం
ప్రతిపద్యమానాం పరిజనేనాధోన్మీలితలోచనయుగళాముష్ణకాలకమ
లినీమివ విలాసవతీమపశ్యత్ ॥ ౨౮౩ ॥ దృష్ట్వాచ సహసా ప్రవృత్తేన నే
త్రాంభసాపూర్ణేవ శేషాపనయనాయేవాసించన్ సముపవిశ్య పా
ర్శ్వే స్వశరీరామృతవర్షిణా కరేణ లలాటే చకుక్షావపి కపోలయోరురసి బా
హ్వోశ్చ స్పృశన్ శనైశ్శనైర్బాష్పగద్గదమవాదీత్ ॥ ౨౮౪ ॥ దేవి యది
సత్యమేవాన్యాదృశం కిమపి వత్సస్య చన్ద్రాపీడస్య తతో నజీవ్యత ఏవ కిమ
ర్థమయమాత్మా వత్సస్యకృతే సకలలోకసాధారణేనామునా వైక్లబ్యో
పగమేన తుచ్ఛతాం నీయతే ఇయంతిశుభాన్యపాత్రాణి కర్మాణి కిమపరంక్రి
యతే నాతోధికస్య సుఖస్య భాజనం వయమనుపాత్తం హి హృదయస్య తా
డనమపి కుర్వద్భిర్న లభ్యతే ఏవాత్రాత్మేచ్ఛయా విధిర్నామాపరః కోప్య
త్రాస్తే యత్తస్మై రోచతే తత్కరోతి నాసౌ కస్యచిదప్యాయత్తః॥ ౨౮౫
ఏవంచ పరాధీనవృత్తౌ సర్వస్మిన్న కిం వాస్మాభిర్లబ్ధం వత్సస్యాతిదుర్లభో
జన్మోత్సవః సంభావితో జాతస్య ముఖమవలోకితముత్తానశయస్యోచ్చాం
బ్యచరణావుత్తమాంగేకృతౌ జానుసంచారిణో రేణుధూసరశరీరకస్యాం
కేలగతః స్పర్శసుఖమనుభూతమవ్యక్తమనోహరాణి ప్రథమజల్పితాని
శ్రోత్రేకృతాని విచేష్టమానస్య బాలచాటవో దృష్టాః గృహీతవిద్యస్య గు
ణవత్తయానిందితం హృదయముపారూఢ యౌవనస్యామానుషీరూపశో
భాశక్తిశ్చ ప్రత్యక్షీకృతా అభిషిక్తస్యచ యౌవరాజ్యే శిరస్సమాఘ్రాతం ది
గ్విజయాగతస్య ప్రణమతః పరిష్వక్తాన్యంగాని ఏతావ దేవమనోరథశత
వాంఛితస్య వస్తునోనసంపన్నం యద్వధూసమేతస్య నిజపదే ప్రతిష్ఠాం కృ
త్వా తపోవనే గన్తవ్యం సర్వాభివాంఛితప్రాప్తిస్తు మహతః పుణ్యరాశేః

ఫలమ్ ॥ ౫౮౬ ॥ అపరమపికింవృత్తంవత్సస్యైతదద్యాపినపరిస్ఫుటం
కేనచిదత్రకథితమే తావత్తుమయావ్యక్తమేవత త్పరిజనాత్కథయతః శ్రు
తం యథాస్మత్ప్రతీహారై ర్లేఖహారకై స్సహాబ్ సరోవత్సస్యమేబాలసేవ
కః త్వరితక ఆయాతస్సఖువేత్తిసర్వం వృత్తాంతంసోపిత్వయానపృష్ట ఏ
వేతితంతుతావత్పృచ్ఛామస్తతో జీవితమరణయోరన్య తరదంగీకరిష్యా
మ ఇత్యభివద త్యేవరాజనిపరి జనాంతరితం త్వరిత త్వరితకమాహూ
య ప్రతిహార స్త్వరితకమారాన్మహీతలనివేశితో త్తమాంగమాలోకయ
తుదేవఇతిదర్శితవాన్ ॥ ౫౮౭ ॥ రాజాతుతథాత మాలోక్యచంద్రాపీ
డస్నేహాదేహ్యేహీత్యాహూయహస్తేనో త్తమాంగేస్పృష్ట్వోపవిష్టవాన్
౫౮౮ ॥ భద్రకథయకింవృ త్తంవత్సస్యవేగేనాగమనాయ మయాతస్మా
త్ప్రాచామాత్యేనచలిఖితేపి సనాయాతః అనాగమనకారణంవానకించిల్లి
ఖితవాన్ఇతి ॥ ౫౮౯ ॥ సత్వేవమాదిష్టో రాజ్ఞాగమనతఃప్రభృతియథా
వృత్తంకథయితుమారేభే ॥ ౫౯౦ ॥ రాజాతుచంద్రాపీడహృదయ స్ఫుట
నవృత్తాంతంయావదా కర్ణ్యాత్క్షుభితశోకాణవాక్రాంతివిహ్వలప్రసా
ర్యకరమాతఃస్వర స్త్వరితకమవాదీత్ ॥ ౫౯౧ ॥ భద్రవిరమత్వయాకథి
తం సంప్రతికథనీయంతిన్మయాపిశ్రుతంయచ్ఛ్రోతవ్యం పూర్ణోమేప్ర
శ్నదోహదః నివృత్తంశ్రవణకౌతుకం కృతార్థీభూతాశ్రుతిరానందితం
హృదయం సముత్పన్నా ప్రీతిఃసుఖంస్థితోస్మి ॥ ౫౯౨ ॥ హావత్సత్వయై
కాకినాస్ఫుటతోహృదయస్యానుభూతా వేదనానిర్వ్యథాత్వయా వైశం
పాయనస్యోపరిప్రీతిః ॥ ౫౯౩ ॥ వయందుఃఖభాగినోనిస్త్రింశాః కమణ
చాండాలాః యేషాంతవాపిహృదయస్ఫుటనేనిర్వికారమ వేదందేవి వజ్ర
సారతోపికఠిన తరమావయోర్హృదయంయచ్ఛ్రుత్వాప్యేవంనస్వయం
స్ఫుటతిసహస్రధా ॥ ౫౯౪॥ నచాపిమరణదుఃఖభీరవోమీవత్సమనుగచ్ఛం
తిస్వయం ప్రాణాఃతదుత్తిష్ఠయావదేవాతిదూరంనప్రయాత్యేకాకీవత్స
స్తావదేవానుగమనాయప్రయతావహే ॥ ౫౯౫ ॥ ఆఃశుకనాసకిమద్యా
పితిష్ఠసిఅయంకాలః స్నేహస్యమహాకాలాయతన సమీపేసమాదిశసుపరి
చారకాన్ చితారచనాయోపనయతఝటితి కాష్ఠానికాష్ఠి కాఃకింతిష్ఠ
త ఏవసంకుచితాః కంచుకినోగత్వా నిషాకా ప్రియతహుతాశనప్రవేశో
పకరణానినిష్కారణరుదితేనకిమధునాపురోధః పరిలంభాద్విరా ప్రవిశ్య

దాపయా శేషంద్విజేభ్యః కోశం కస్యకృతే వ్యాపిపాల్యతే పాలనాదికం
కరణీయ మేవాధునాక్షీణాంక్షీణపుణ్యస్య మేయాతయథా భూమింభూ
మిపతమోద్యదృష్టః స్వయథాచసాద్యైవానాథతా దుఃఖంజానంతిప్రజా
స్తథాకరిష్యథకథావశేషీభూతో మేవత్సః కమపరం సమ్విధాపయామ్యేవ
మాత్మానం ప్రలపంతంచ తారాపీడము చేతితాత్మపీడయాచ విలాసవత్యాపి
ధృతశరీరమాత్మాన స్త్వాగ తకోవ్యజ్ఞాపయత్ ॥ ౫౯౬ ॥ దేవయథా త్వం
హృదయే సంభావయసి తథాస్ఫుటితేపి హృదయే ధ్రియతే శరీరే యువ
రాజస్యాపదోషాద్వైశంపాయనస్యచ యథాజన్మ తథా నిరవశేషం శ్రు
ణోతు తావత్సైవ ఇతి ॥ ౫౯౭ ॥ తారాపీడస్తు శవద్భూతమా కర్ణ్య కౌతు
కాం తరితశోకావేగో విగతనిమేషేణచక్షుషా విష్ట ఇవదత్తావధానస్తేనక
థ్యమానం యథా దృష్టం యథా శ్రుతం యథానుభూతంచ నిరవశేషంత
త్సర్వమ శ్రౌషీత్ ॥ ౫౯౮ ॥ శ్రుత్వాచతమనేక చిహ్నాత్పాదిత ప్రత్య
యమశ్రద్ధేయంచ నిరతిశయ శోక కారకంచ విస్మయాస్పదభూతంచ దు
శ్శ్రవంచ కౌతుకకరంచ యువరాజవైశంపాయన యోర్వృత్తాంతమీషది
వవివర్తితాననో మసృణస్తిమిత తారకాం దృశంనిర్విశేషావస్థితనాసము
ఖేన్యపాయతత్ ॥ సుహృదస్తుస్వయం దుఃఖితా అపివిస్మృత్యాత్మ దుఃఖం
సుహృద్దుఃఖాపనోదాయైవ వర్తన్తే యతశ్శుకనాస స్తదవస్థోపి స్వస్థవదవ
నిపతిమువాచ ॥ దేవచిత్రేస్మిన్ సంసారే చరత్సు సుఖదుఃఖమోహమయే
షు దేవతిర్యగ్యోనిమానుషేషు త్రిగుణాత్మనః ప్రధానస్యపరిణామాత్ప
రమాణ్వాదెబ్రహ్మాండపర్యంతస్యోత్పత్తిస్థితిప్రళయకారణ స్వేచ్ఛయా
వాధర్మాధర్మసాధ నానామిష్టానిష్టకర్తృఫల సంబంధకారిణాంకర్మ
ణాంవా శుభాశుభానాంవిపాకాత్స్వభావాద్వా శ్రయమేవానేకప్రకా
రముత్పద్యమానస్య తిష్ఠతో వినశ్యతోవాని యతవృత్తేస్స్థావరజంగమస్యాన
కదాచిదవస్థానామయానసంభవతి తిరిఙ్కృతో యం దేవస్యాత్ర వస్తునివిమ
శోయవిముక్త్వా విచారాతిరియంత్యక్రకయుక్తిరహితాని ఆగమప్రమా
ణ్యా దేవాభ్యుపగతాని అవిసంవాదీని దృశ్యతే ముదాబద్ధాధ్యావాద్వా
విషప్రసుప్తస్యోద్భాప నేకీన్వృశీయు త్తిరయపాంతస్య చాయసస్సమాక
షణేవామం స్వాత్రిణాంవా వైదికానాం మవైదికానాం వానేకప్రకారేషుక
మణసుసిద్ధానాం నానావిధ సంయోగద్రవ్యాణాంవా మరణమదమాంద్యో

త్పాదనాపహరణ వశీకరణాదిషు శక్తిస్సముత్పాదాదన్యేషాంచ బహు
తరాణామేవవిధానాంచతత్రతత్రసర్వస్మిన్నేవాగమాః ప్రమాణభూతాగ
మేషుచసర్వేష్వేవపురాణేషు రామాయణమహాభారతాదిషు సంత్యనే
కప్రకారాశ్శాపవార్తాః ॥ ౬౦౧ ॥ తద్యథా మహేంద్రపద వర్తినోన
హుషస్యరాజశేఖరస్య స్యశాప దోషాదజగరతా నో దాసస్య చవసిష్ఠ
సుతశాపాన్మానుషత్వం సురగురుశాపాచ్చయయాతేస్తారుణ్యేపిజర
సాభంగః త్రిశంకోశ్చగురుపుత్రశాపాచ్చండాలభావః తుంబ్రియతేచస్వ
ర్గవాసీమహాభిషో నామరాజాస్మిన్ లోకేశాం తనుపత్నీత్వముపగతా
యాం గంగాయాం శాపదోషాదష్టానామపివసూనాముత్పత్తిః ॥ ౬౦౨ ॥
తిష్ఠతుతావదన్యత్ అయమాదిదేవో భగవానజస్స్వయం జమదగ్నేరాత్మజ
తాముపగతః తుంబ్రియతేచపునశ్చతుర్ధాత్మానం విభజ్యరాజశేఖరదశర
థస్య తద్దైవచపునరయోధురాయాం యదుదేవస్య ॥ ౬౦౩ ॥ తన్మనుష్యేషు
దేవతానాముత్పత్తిరేవం నాసంభావితానచ పూర్వాసుష్వేభ్యో గుణైః
పరిహీయతే జీవాస్సత్త్వం భగవతఃకమలనాభాదతిరిచ్యతే చంద్రమాః కి
మత్ర సంభావనీయమ్ ॥ ౬౦౪ ॥ అపిచగర్భారంభసంభవేదేవేన దేవ్యావ
దనేవిశంకేంద్రమా ఏవదృష్టః తథామహాపిస్వప్నే పుండరీకస్యైవదర్శ
నముపజాతం తదుత్పత్తింప్రతి తయోర్నాస్త్యేవ సందేహో విషష్ట
యోశ్శరీరస్యాపి నాశఃకథంకథంవాపునర్జీవిత్వప్రలంభ ఇత్యత్రాఖిలలో
క ప్రఖ్యాత ప్రభావమ మృతమేవ కారణమావేదితం త్వచ్చంద్రమసితత
త్తేత్యేషాప్యస్త్యేవవార్తాతత్సత్యమిత్థమేవావగచ్ఛతు దేవః ॥ ౬౦౫ ॥ అ
న్యచ్చపృశాకారకాంతే రఖిలలోకాహ్లాదకారణాన్యాత్మసంభవ ఏవత
స్యనాస్తితత్తుల్యాశైర చిరాచ్ఛాపావసానేసర్వత్రతగంధర్వస్సతో ద్వా
హ్యుంగళశ్య గళన్నయనప యసోవధ్యాపహపాదయోః పతితస్య ప్ర తి
త్వముపగతస్యచస్త్రీపీడనామాంత్రదిత్రస్య లోకపాలస్యైవ చంద్రమసో
దర్శనేనజన్మకృతమేవసంతాపంపరిత్యక్ష్యతి దేవః ॥ ౬౦౬ ॥ తత్తయో
రయంశోపః అస్మాకంపురశ్చర ఏవతదస్మిన్ వస్తునిమనాగపిన దేవేనదే
వ్యా వాశోకః కార్యోమంగళాన్యభిధ్యాయంతామభిమత దేవతారాధ
నేచ ధనాతిసర్జనేనచాస్యజన్మోపార్జితంకుశలమిభిర్బంధ్యతామ్ ॥ ౬౦౭
అకుశలమప్యవార్జితంకలికల్మషమేవ ఉపవాసాదియమనియమ సేవిత పవిత్ర

రిష్టైశ్శేనతక్షయముపనీయతామ్ ॥ ౬౦౮ ॥ అపరమపియద్యదవగతంశ్రేయః సంరంభాయ తేజ్ఞాయతే వా తత్తదద్యైవారభ్యక్రియతాంకార్యతాం చ ॥ ౬౦౯ ॥ కర్మణాంఖలువైదికానాం అవైదికానాంవా అసాధ్యంనామకించిదపి నాస్తిఉత్పత్తిరపితయోఃకృచ్ఛ్రలబ్ధయోరీదృశేనైవ ప్రకారేణోపజాతా ॥ ౬౧౦॥ ఇత్యుక్తవతి శుకనాసే సశోక ఏవరాజా ప్రత్యవాదీత్ ॥ ౬౧౧ ॥ సర్వమేవమేతద్యధార్యేణాభిహితంకోన్యోబుధ్యతే కేనవాపరేణవయంపరిబోధనీయాః కస్యవాపరస్య అస్మాభిర్వచనం కరణీయంకింతుతద్వత్సస్యమేవైశంపాయనదుఃఖాత్ స్ఫుటనంహృదయస్య అగ్రతోగృష్టిలగ్నం సర్వమేవాన్యదంతరపతితం తదేవపశ్యామితదేవశ్శృణోమితదేవోత్ప్రేక్షే తదేవప్రత్యక్షితేవత్సస్యవదనేసంస్తంభమేవాత్మనోనశక్నోమికర్తుమ్ ॥ ౬౧౨ ॥ యత్రచమమాప్యయమీదృశః ప్రకారస్తత్ర దేవ్యాః పరిబోధనందూరాపేతమేవతద్గమనాదృతేన్యఉపాయఏవనాస్తిజీవితసంధారణాయ ఇత్యేవమవధారయత్యాగ్యఇత్యుక్తవతితారాపీడేచిరాత్తనయపీడయాపత్యుః పురః పరిత్యజ్యలజ్జాం విలాసవతీకృతాంజలిరుచ్చైర్జగాద ॥ ౬౧౩ ॥ ఆర్యపుత్రయద్యేవంతథాపికిముపరంవిలంబితేనగతా ఏవవయంఉదీయతాం ప్రయాణముత్తామ్యతి మేహృదయంవత్సస్య దర్శనాయయదపిదుఃఖాపనోదనార్థం స్ఫుటితమస్యాశంసితహృదయస్యాసీత్ తదపిసంప్రతిదర్శనాకాంక్షయానశోచతఏవజానామిపరం దీర్ఘకాలమపిదుఃఖాన్యనుభవంతీసకృదపివత్సస్యదర్శనాయ జీవితాస్మినపునరసహ్యా దుఃఖోపశాంతయేసంప్రత్యేవ మృతాస్మీతితదస్యదురాశానిబంధనస్య సర్వాన్యయనివారణోపాయస్య వత్సానవలోకనోన్ముఖస్య గమనమపిహృదయస్య తావద్వినోదతాంప్రజంతు ॥ ౬౧౪ ॥ ఇతివదంత్యేమేవవిలాసవతీ మాగత్యాన్యతమః శుకనాసస్యాప్తతమఃపరిణతవయాః పటుర్వర్ణవాక్ సముపసృత్య స్వస్తీత్యుక్త్వావిజ్ఞాపయత్ ॥ ౬౧౫ ॥ దేవసర్వత్రైవాపరిస్ఫుటేనామునావార్తాకలకలేనాకులీక్రియమాణహృదయానామనోరమాస్వయమేవాగతారాజ్ఞో లజ్జమానానోపగతాస్థానమిదంతదేషా మాతృగృహస్యపృష్ఠతస్తిష్ఠతి పృచ్ఛతి చ దేవికింకేమేభిః కథితంజీవతిమేవత్సో వైశంపాయనః స్వస్థశరీరో వాధూతకేవాపునస్యచరాజస్య కావార్తాక్వావావర్తతే తావాగమిష్యతో వాకి

యస్మిన్దినేవసైరితి ॥ ౨౧౬ ॥ రాజాతుతదుపరితాంవార్తాం అపికష్టతమ
మాకర్ణ్య దీర్ఘ ఇవశుచా శతగుణీభూతశోకోత్ప్లుతాక్షీంవిలాసవతీము
వాదీత్ ॥ ౨౧౭ ॥ దేవిసఖ్రితంవత్సయోఃకృతే కంచిదపిప్రియసఖ్యాతేఽ
న్యత్రశ్రుత్వాకదాచిజ్జీవితేనైవపియుజ్యతే తదుత్తిష్ఠస్వయమేవధైర్య
మాలంబ్యసర్వవృత్తాంతానుకథనేనసంస్తభ్య ప్రియసఖీం త్వయాప్యా
గత్య శుకనాసేన సహాయాతవ్యమేవేత్యుక్త్వాస్య సపరిజనాంవిలాసవతీం
వ్యసర్జయత్ ॥ ౨౧౮ ॥ ఆత్మనోపిశుకనాసేనసహగమనసంవిధానమ
కరోత్ ॥ ౨౧౯ ॥ అథతథాప్రస్థితేరాజనిరాజానురాగాచ్చంద్రాపీడస్నే
హేనచాశ్చర్యదర్శనకుతూహలాచ్చప్రథమగతపితృపుత్రభ్రాతృమిత్ర
స్వజన దర్శనాయచ గృహరక్షకవర్జముజ్జయిన్యాః సర్వఏవలోకోగం
తుముదచలత్ ॥ ౨౨౦ ॥ రాజాతుశీఘ్రగమనపిధానహేతూన్ సర్వానే
వనివర్త్య ప్రలఘుపరికరః పిబన్నివపంథానమేకదివసేనైవహరాపతితుమీ
హమానః స్తోకత ఏవాధ్వనః ప్రభృత్యుత్తామ్యతాహృదయేనకియత్యధ్వ
న్యద్యాపివర్త్తామహేకతిపయైర్దినైః పరాపతామ ఇతిచముహుర్ముహు
స్తురంగమారోపితం త్వరితకమాహూయపృచ్ఛన్ అవిచ్ఛిన్నైః ప్రియా
ణకైర్వహన్నాతిబహుభిరేవదివసైరాససాదాచ్ఛోదమ్ ॥ ౨౨౧ ॥ ఆసా
ద్యచవికల్పశతడోలాధిరోహణదుఃస్థితేనాంతరాత్మనాదూరస్థిత ఏవప్ర
థమమాప్తతమానశ్వచారాన్ వార్తాన్వేషణాయత్వరితకేనసహప్రహి
తవాన్ ॥ అథతైఃసహాగచ్ఛంతమముజ్ఝితాత్మసంస్కారమలినీకృతశరీరమ
వనితలమివప్రవేష్టుమీహమానమహామహిమకయాశరస్ప్రావరణేనైవా
త్మవదనదర్శనమభిరక్షంతమక్షతమపహతమివ సపరిచ్ఛదముపముషితమి
వజీవంతమపిమృతమివ ససచ్ఛ్రీకృతాగమనమపి ప్రతిపదమాకృష్యమా
ణచరణమివ అంగ్రైరేవసహగళితోత్సాహంబాష్పేణేవ సహముక్తాత్మా
నం వైక్లబ్యేనైవసహోపసర్పంతం మేఘనాదపురస్సరం సకలమేవచం
ద్రాపీడచరణతలనిబద్ధజీవితం రాజపుత్రలోకమాలోక్య ఉల్లసితతనయ
శోకోర్మివేగాక్రాంతోపి ఉచ్ఛ్వసితఇవదృఢీభూత చంద్రాపీడదేహావి
నాశప్రత్యయేనాంతరాత్మనాని వృత్త్యాపావరణపర్యాంగవర్తినీం విలాస
వతీమవాదీత్ ॥ ౨౨౩ ॥ దేవిదిష్ట్యావర్ధసే ధ్రియతేసత్యమేవ శరీరేణవ
త్సోసమేనసకల ఏవాయంతచ్చరణకమలానుజీవిరాజపుత్రలోకస్తత్పాద

మృణాలాన్యాగతేతి ॥ ౬౨౪ ॥ సాతు తదాకర్ణ్య కించిదాత్త పాణిపల్లవో
త్సారితావరణసిచయాంచలా నిశ్చలయా దృష్ట్యా చిరమివ విలోక్య తనయా
విశేషం రాజపుత్రలోకమవిచ్ఛిన్నాశ్రుధారాప్రవాహా మత్సరజ్యో
చైత్రరథకాననవాసస్య కటంసహపాంసు క్రీడితస్యైతావతో రాజపు
త్రలోకస్యాన్యస్య మేవైకో న దృశ్యత ఇతి ॥ ౬౨౫ ॥ తథా రటంతీం తు
తాం మానితపవనమాశ్వాస్య రాజా సమం సర్వ లోకేనావనితలనివేశితో
త్తమాంగం సుఘనాదమితోధోకస్యేత్యాదిశ్యాప్రాక్షీత్ ॥ ౬౨౬ ॥ మే
ఘనాదకథయ కో వృత్తాంతో వర్తతే మే వత్సస్యేతి । ౬౨౭ ॥ సతు వ్యజ్ఞా
పయత్ ॥ ౬౨౮ ॥ దేవచేతనావిరహాత్ చేష్టామాత్రకమేవాపగతం శరీ
రేస్య జ్ఞాయతే న సేభ్యధికా కాంతిస్సముపజాయత ఇతి ॥ ౬౨౯ ॥ రా
జా తు తచ్ఛ్రుత్వా జీవితప్రత్యాలంభసముపజాతప్రత్యాశః ఉత్థితం దేవ్యా
మేఘనాదస్య వచనంతదేహం చిరాత్సునః కృతాదరయా మోహతః నేత్రా
త్మానం పశ్యామో వత్సస్య వదనమిత్యభిదధానపపాభివర్ధితగతివిశేషయా
కరేణ్వాముపారూఢస్తామాశ్రమమగమత్ ॥ ౬౩౦ ॥ అథ సహసైవ చంద్రాపీడ
గుణజ రాగముపమాకర్ణ్య పృథుః ప్రకీర్ణతారముక్తానుకారి వయస్ జలబిం
దుసందోహం పాహతా స్మిమంద పుణ్యాదుకీర్ణైకభాగిని నజానావ్యేవ వి
న్యస్తకరసాంకితద్వావదహపుణ్యైనానేకప్రకారఖలీకారదాన్తైః సండి
తైక దగ్ధవేధ సాపరం దగ్ధస్యేత్యభిదధానా ఏవ ధావిత్వా ప్రియాముపశ్లి
ష్టా కృపాభ్యంతరమవిశచ్చిత్రరథ తనయాపి సత్వరోపస్కృతసఖీ కదంబకా
వలంబితశరీరాతూష్ణీమేవ మోహాంధకారమ్ ॥ ౬౩౧ ॥ తథావస్థయోశ్చ
తమోః నైకనాసావలంబిత శరీరో రాజా వివేశ ఆశ్రమపదం తదనుచమ
నోరమా ప్రలంబితశరీరా పురః ప్రధావితోల్లతాయతత్రదృష్టిస్త్వ
త్సేతి వదంతీ విలాసవతీ ॥ ౬౩౨ ॥ ప్రవిశ్య చ సహాజయాకాంతైరనవి
రహితముపగతసర్వప్రయత్నం ప్రస్తుతమయూమివసంస్థ ప్రశాంతస్యాలం పుత్ర
మాలోక్య యావన్న పరాగత చేతనా తారాపీడస్తావద్విలాసవతీ విధాత
యంతీం మనోరమాముపాశ్లిష్య దూరత ఏవ ప్రసారిత బాహులతా సా
యారయోస్త్వక్తజఘనా భిన్నఘనజలధారాభిః ప్రసవేసింవసింవ
హీతలం ఏజాతశిలాధ కవిగాత్రప్రసేదే చపలాలోక
యసకృదపి నానుచితం తాత దవస్థానముపాదాయ క్రోశన్ముపగమనే

గమేనం సంపాదయ తదనయోచితం స్నేహమవకర్ణితపూర్వం బాల్యే పిత్ర్యా
యామద్వచనమద్యైవమేవం ప్రలపంత్యా అపినశ్శృణోషిజాతకేనరోషితోఽసి
ఏషాతావదయమివత్స పాదయోర్నిపత్య పుత్ర చంద్రాపీడ ప్రణమతాతమ్ప్రి
ట్వ్యన్యత్వత్స్నేహో దేవ అతిదూరమాగతస్యాపి పితుః పాదౌ క్వసాగతా
తేగురుజనభక్తిః క్వతేగుణాః క్వసస్నేహః క్వసాధర్మజ్ఞతా క్వతత్ప్రియ
పక్షపాతిత్వం క్వసాబంధుప్రీతిః క్వసాపరిజనవత్సలతా కథం భాగ్యైస్స
సర్వమేకపద ఏవోత్సృజ్యైవ మౌదాసీన్యమవలంబ్యావస్థితోఽసి ॥౬౩౩
అథవా యథాత్మసుఖం తథాతిష్ఠ వయమనుదాసీనహృదయాస్త్వయీతి
కృతార్తప్రలాపా సముపసృత్య పునర్గాఢగాఢమాలింగ్యాంగాని శిరస్స
మాఘ్రాయ కపోలౌ చుంబయిత్వా చంద్రాపీడస్య చరణావుత్తమాంగే కృ
త్వా ముక్తకంఠమరోదీత్ ॥ ౬౩౪ ॥ తతస్తథారుదంతీం తు తామంతరేణ ని
జపీడస్తారాపీడశ్చంద్రాపీడమపి అపరిష్వజ్యైవ సర్వప్రజాపీడాపహార
ణక్షమాభ్యాం దోర్భ్యాం వ్యవలంబ్యాబ్రవీత్ ॥ ౬౩౫ । దేవి యద్యప్యేవ
యోస్సుకృతైరపత్యతాముపగతస్తథాపి దేవతామూర్తిరయం మశోచనీ
యః తదుత్సృజ్యతామయమివాసీంధనుప్యాలోకోచితః పరిశోచితవ్య వృ
త్తాంతః అస్మిన్ శోకే కృతేఽపిదపన భవతి కేవలంగళ ఏవస్ఫుటతి ఉట
తోఽనహృదయం నిరర్థకం ప్రలపితమేవ నిర్యాతి పరంవచనాన్న జీవితంని
రాసంగం నయనజలమేవ పతతి న శరీరమ్ ॥ ౬౩౬ ॥ అపిచవత్సస్యాదర్శన
మాత్రమేవావయోః పీడాకరం తచ్చైవమాలోక్య మాననముఖేన్యమారో
పితమపరమస్యాప వస్థాయామావాభ్యాం ద్వాభ్యామపి తావత్పరమవ
ష్టంభం కృత్వా న నోరమాశుకనాసశ్చ సంధారణీయా యయోర్లోకాన్తే
రితో వైశంపాయనః తిష్ఠేతాంతావ దేతావపియస్యాః ప్రభావాత్పున
రనుభవనీయోఽస్య జీవిత ప్రతిలంభాభ్యుదయ మహోత్సవస్సేయంగంధ
ర్వాంగజతనయా వధూస్తస్మాదాగమనశోకోర్మిణ సంక్రాంతిమూర్ఛాస
నామగ్రహణముష్మక్తాక్రందాభిః ప్రియసఖీభిర్గృహ్యమాణాప్యద్యాపి
సంజ్ఞాం న లభతే తదేనాం తావదంకే కృత్వోద్ధార్యచేతనాం లంభయత
తోయద్ధేచ్ఛం రోదిష్యతి ॥ ౬౩౭ ॥ విలాసవతీ తు తచ్ఛ్రుత్వా ససంభ్ర
మోన్ముక్తచంద్రాపీడ చరణా తత్ర్వసామేజీవిత ప్రతిలంభహేతుర్వత్స
స్యవధూరితధావమానాచోపసృత్యత్రథవస్థాంతు తాముద్ధాపాప్యాంకే కృ

త్వామార్ధ్వనిమీలనాహిత ద్విగుణతరనయన శోభంవదనమాలోక్యా
నవరతనయనసలిలస్నానార్ద్రమిందుశకలశీతలం స్వకపోలంకపోలయో
ర్లలాటేలోచనయోశ్చనివేశయంతీ చంద్రాపీడస్పర్శశీతలేనచ పాణి
నా హృదయంస్పృశంతీసమాశ్వసిహి మే మాతస్త్వయా వినాద్యైవప్ర
భృతి కేనసంధారితం వత్సస్య మేచన్ద్రాపీడస్య శరీరంమాతస్త్వ మమృత
మయీజాతాసి యేనవత్సస్య పునర్వదనమాలోకిత మిత్యవాదీత్ ॥౬౩౮॥
కాదంబరీతుతేన చంద్రాపీడచామగ్రహణేన తేనచనిర్విశేషవృత్తినావిలా
సవతీ శరీరస్పర్శేనలబ్ధసంజ్ఞాలజ్జా వనమ్రముఖీ ప్రతిపత్తిమూఢామద
లేఖయాం కాదవతార్యపరవత్యేవ యథాక్రమమకార్యతవందనంగురూ
ణామ్ ॥ ౬౩౯ ॥ ఆయుష్మతిదీర్ఘకాలమవిధవాభవేతి కృతాశీర్వాదా
శనైరుత్థాప్యమానాతి నికటేపిలాసవత్యాః పృష్ఠతః సముపవేశ్యాధా
ర్యత ॥ ౬౪౦ ॥ అథప్రత్యాపన్నచేతనాయాం చిత్రరథతనయాయాంచం
ద్రాపీడమేవోజ్జీవితంమన్యమానో రాజాచిర మివాస్యగాఢమంగమాలిం
గంశ్చుంబంశ్చపశ్యంశ్చస్పృశంశ్చస్థిత్వా మదలేఖామాహూయాదిదేశ ॥
౬౪౧ ॥ దర్శనసుఖమాత్రకమస్మాకంవిధేయ మానంతచ్చాస్మాభిరాసాది
తం తద్యావద్వశేనైవోపచారేణైతావతో దివసానుపచరితవతీవధూర్వత్స
స్య శరీరంసఏవోపచారో నాస్మదుపరోధాల్లజ్జయావామనాగపిపరిహాప
ణీయః వయం నిష్ప్రయోజనాద్రష్టారఏవ కేవలంకిమస్మాభిరత్రస్థితైర్గ
తైర్వాయస్యాః కరస్యసంగేనాప్యాయితమేతదవినాశిశరీరంసైవవధూః
పార్శ్వేవస్యతిష్ఠత్విత్యాదిశ్యనిర్జగామ ॥ ౬౪౨ ॥ నిర్గత్యచోపకల్పితం
నిజావాసముగత్యైవతపస్వి వాసోచితేస్యతమస్మిన్నాసన్నఏవాశ్రమస్య
శుచిశిలాతలసనాథతరులతామణ్డపేసముపవిశ్యనిర్విశేషదుఃఖంసకలమేవ
రాజచక్రమాహూయసబహుమానమవాదీత్ ॥౬౪౩॥ భవద్భిరవగం
తవ్యం యథాద్య శోకావేశాదేతదహం మంగీకరోమిపూర్వచింతిత ఏవా
యమర్థో యథావధూసమేతస్యచంద్రాపీడస్యవదనమాలోక్య సంక్రా
మిత నిజభారేణమయాక్వాపిగత్వాశ్రమపదేపశ్చిమంవయః క్షపితవ్యమితి
౬౪౪॥ సచాయంమేభగవతాకృతాంతేనపురాకృతైః కర్మభిర్వావిరూ
పైరేవంసముపనమితః కిమపరం క్రియతేనతి క్రమణీయానియతిరపారి
హణీయం వానుభూతమాత్మచేష్టాకృతవత్సస్యముఖం ప్రజాపరిపాలనఫ

లం బలం పునర్భవద్భుజేష్వేవ అనష్టతేష్వవిహతమస్త్యేవాన్యథాపి హి
చేష్టమానేష్వస్మాసు సర్వమేవావస్థితం తదిచ్ఛామి చిరకాంక్షితం మనోర
థం పూరయితుం ధన్యాశ్చ జరాపీత సారతనవస్తనయే భ్రాతరి వాత్మభ
రమాసజ్య లఘుశరీరాః పరలోకగమనం సాధయంతి తచ్చ బలాద్గళే పాద
మాధాయ యదా తదా నిచ్ఛతో ప్యాచ్ఛిద్య తత ఏవకృతాంతేన తద్యది పాత్రే
క్వాపి స్థాపయిత్వా నిజపదం జరాపరిభుక్తశేషేణ నిష్ప్రయోజనస్థితినా
సర్వసుఖబాహ్యేన మాంసపిండేన శరీరకేణ పరలోకసుఖాన్యుపార్జ్యం
తే లాభ ఏవాయం తస్య వస్తునః కృతే భవంతో మయా ప్రార్థనీయా ఇత్యు
క్త్వా సన్నిహితాన్యపి పరిత్యజ్యో చితాన్యుపభోగసుఖాన్యనుచితాన్యం
గీకృత్య చ వన్యాని తపోవనదుఃఖాని చ స్థితః ॥ ౬౮౫ ॥ తథాపి హర్మ్యబు
ద్ధిం వృక్షమూలేషు అంతఃపురస్త్రీప్రీతిం లతాసు సంస్తుతజనస్నేహం హరి
ణకేషు నివసన తుచిం చీరవల్కలేషు కుంతలరచనాభియోగం జటాసు ఆ
హారసాదరం కందమూలఫలేషు శస్త్రధారణవ్యసనమక్షసూత్రే ప్ర
జాప్రతిపాలనశక్తిం సమిత్కుశకుసుమేషు సద్గోష్ఠీలాపం ధర్మసంకథా
సు సచురరసముపశమే జయేచ్ఛాం పరత్రకోశస్పృహాం తపసి ఆజ్ఞాం మా
నే సర్వోపభోగరాగం చ వైరాగ్యే రుషు తనయస్నేహం సంక్రమయ్య
తథా తపస్వి జనోచితాః క్రియాః కుర్వన్ గంధర్వలోకో చితాన హార వా
రుపచారాన్ కాదంబర్యా కథమపి సముత్సృష్టలజ్జయా మహాశ్వేతయా
చ క్రియమాణాననిచ్ఛన్నవిచ్ఛేదాత్స్వయం ప్రాప్తశ్చానుభూత చంద్రాపీ
డదర్శనసుఖో దుఃఖాన్య విగణయన్ నరపతిస్సపరివారస్సమం దేవ్యా శు
కనాసేన చ తత్రైవాతిష్ఠత్ ॥ ౬౮౬ ॥ ఏవంచ కథయిత్వా జాబాలిర్జరా
భిభవవిచ్ఛాయం స్మితం కృత్వా హారీత ప్రముఖాన్ సర్వానేవ తాన్ శ్రో
వకానవాదీత్ ॥ ౬౮౭ ॥ దృష్టమాయుష్మద్భిరిదమంతఃకరణాపహారిణః
కథారసస్యాక్షేప సామర్థ్యం యదతః కథయితుం ప్రవృత్తోస్మి తత్పరిత్య
జ్యైవ కథారసాత్కథయన్నతిమాత్రమతిక్రాంతోస్మి తదయం స కామో
పహతచేతాస్స్వయంకృతాద్దేవినయాద్దివ్యలోకతః పరిభ్రశ్య మర్త్య
లోకే వైశంపాయన నామా శుకనాసతనయః ఉత్పన్నః ౬౮౮ ॥ స ఏష
పునః స్వయంకృతేనావినయేన కోపితస్య పితుః శాపాన్మహాశ్వేతాకృతా
చ్చ సత్యాభిధ్యానాదస్యాం శుకయోనావపతితః ॥ ౬౮౯ ॥ ఇత్యేవం వద

త్యేవ భగవతి జాబాలౌ బాల్యేపి మే సుప్తప్రబుద్ధస్యేవ పూర్వజన్మాన్తరో
పాత్తాస్సమస్తా ఏవ విద్యాః జిహ్వాగ్రే భవన్ ॥౨౫౦॥ సకలాసు చ కలాసు
ఉపదేశకౌశలమనుపజాతం మనుజస్యేవ విస్పష్టవర్ణాభిధానా భారతీసం
వృత్తా విజ్ఞానం చ సర్వవస్తువిషయం స్మరణం చ ॥౨౫౧॥ కింబహునా మను
ష్యశరీరాదృతే తత్సర్వ మన్యత్తత్క్షణ ఏవ సంవృత్తమ్ ॥౨౫౨॥ స ఏవ చం
ద్రాపీడస్యోపరి స్నేహస్సైవ కామపరతా స ఏవ మహాశ్వేతాయామను
రాగస్సైవ తదవాప్తిం ప్రత్యుత్సుకతా కేవలమసంజాతపక్షతయా మే త
స్మిన్ సమయే పూర్వజన్మోపాత్తా చేష్టా నాసీత్ ॥౨౫౩॥ తథాపి చావి
ర్భూత సకలాన్యజన్మవృత్తాన్తస్సముత్సుకాన్తరాత్మా కిం మాతాపిత్రోః
కిం తాతస్య తారాపీడస్య కిమంబాయా విలాసవత్యాః కిం వయస్యస్య చం
ద్రాపీడస్య ఉత ప్రథమసుహృదః కపింజలస్య ఆహోస్విన్మహాశ్వేతాయా
ఇతి నాజ్ఞాసిషమేవ కస్య కస్య కథం కథం చాస్మృతవానస్మీతి ॥౨౫౪॥ తథా
చోత్సుకాన్తరాత్మా మహీతలన్యస్తశిరాశ్చిరమివ స్థిత్వా భగవన్తం జా
బాలిం నిజావినయశ్రవణలజ్జయా విలీయమాన ఇవ విశన్నివ చ పాతాళం
కథమపి శనైర్వ్యజ్ఞాపయమ్ ॥౨౫౫॥ భగవంస్త్వత్ప్రసాదాదావిర్భూ
తజ్ఞానోస్మి సంవృత్తస్స్మృతా మయా సర్వ ఏవ పూర్వబాంధవాః మూఢ
తాయాం చ మే యద్దైవ మేతేషాం స్మరణం నాస్తి తద్దైవ విరహపీడాభిః అధు
నా పునస్తాన్ స్మృత్వా స్మృత్వా స్ఫుటతీవ మే హృదయం న చ తథాన్యస్య
థా చంద్రాపీడం యస్య మదుపరతశ్రవణమాత్రకాత్స్ఫుటితం హృదయం
దయాం కరోతు భగవాన్ తస్యాపి జన్మాఖ్యానప్రసాదప్రదానేన యేనా
యాన్తిర్యగ్యోనివాసోపి మే తేన సహావసతో సపీడాకరస్సంజాయతే ఇతి॥
౨౫౬॥ ఏవం చ విజ్ఞాపితో మయా సాసూయమివ మామాలోక్య భగవాన్
జాబాలిస్స్నేహకోపగర్భం ప్రత్యవాదీత్ ॥౨౫౭॥ దురాత్మన్నయ
మైతావతీం హృదయతరళదశామనుపగతోసి కథం తామేవ తరళహృదయ
తామనుబధ్నాస్యద్యాపి పక్షావేవ నోద్భిద్యేతే తత్స చరణక్షమస్తావ
వద్భవ తతో మాం ప్రక్ష్యసీతి ॥౨౫౮॥ ఏవముక్తే భగవతా సముత్పన్నకుతూ
హలో హారీతః ప్రపచ్ఛ ॥ ౨౫౯ ॥ తాత మహానయం విస్మయో మే కథయ క
థమస్య మునిజాతావవతరమానస్య తాదృశీ కామపరతా జాతా యయా జీవి
తమపి న సంధారయితుం పారితం కథం చ దివ్యలోకసంభూతస్య తథాల్ప

ల్పమాయుస్సంవృత్తమ్ ॥ ౬౬౦ ॥ ఏవంచ పృష్టస్సూనునా భగవాన్ జా
బాలిరమలాభిః పాపమలమివ ప్రక్షాళయన్ దశనదీధితి సలిలధారాభిః ప్ర
త్యవాదీత్ ॥ ౬౬౧ ॥ వత్స విస్పష్టమేవాత్ర కారణమయం హి కామరాగ
మోహామయాదల్పసారాత్ । స్త్రీవీర్యాదేవ కేవలాదుత్పన్నః శ్రుతౌ చ
పఠ్యతే యాదృశాద్వై జాయతే తాదృగేవ భవతీతి ॥ ౬౬౨ ॥ లోకేఽపి చ
ప్రాయః కారణగుణభాంజ్యేవ కార్యాణి దృశ్యంతే ॥ ౬౬౩ ॥ తథా హ్యేత
దాయుర్వేదేఽపి శ్రూయతే యః కిలాల్పసారాత్ స్త్రీవీర్యాదేవ కేవలాజ్జం
తురుత్పద్యతే స ఖల్వభావాత్ సారభూతస్య స్థైర్యహేతోః పురుషవీర్య
స్య గర్భ ఏవావిలయమాపద్యతే మృతో వా జాయతే జాతో వా దీర్ఘం
కాలం న జీవతీతి ॥ ౬౬౪ ॥ తదయముత్పన్న ఏవేదృశో యేనాస్య తాదృశీ
కామపరతా జాతా మరణం చ మదనజ్వరవేగసంజ్వరాసహిష్ణోః స్తనో
పనతమధురాపి తాదృశ ఏవాయమల్పాయుశ్చాస్యాపావసానోత్తరకాలమ
స్యాక్షయేణాయుషా యోగో భవిష్యతి ॥ ౬౬౫ ॥ ఇత్యేతచ్ఛ్రుత్వా పునరస్య
వసితలనివేశితశిరాః ప్రణమ్య భగవంతం వ్యజ్ఞాపయమ్ ॥ ౬౬౬ ॥ భగవ
న్నహమపుణ్యవానస్యాం తిర్యగ్యోనౌ వర్తమానస్స్వయం సర్వస్యాక్షమః
వాగపి మే భగవత్ప్రసాదాత్సం ప్రత్యేవానేన సంభూతా భూతపూర్వం
చజ్ఞానమంతరాత్మని శరీరం పునరాయుస్సంవర్ధనకర్మయోగ్యం భగ
వతః ప్రసాదాదస్మిన్ జన్మని భవేత్కేన ప్రకారేణాక్షయం తన్మే మహాకర్త
సాధ్యమాయుర్భవిష్యతీత్యేతదాజ్ఞాపయతు భగవాన్ ॥ ౬౬౭ ॥ ఇత్యే
వం విజ్ఞాపితస్తు మయా దత్తమువిక్షిప్య చక్షుర్భగవానాజ్ఞాపితవాన్ ॥ ౬౬౮
ఏతదపి యథాతథాజ్ఞాస్యస్యేవ ఆస్తాం తావదియం కథా రసాక్షేపాదచే
తి తైవాస్మాభిః ప్రభాతప్రాయా రజనీ ప్రభావిరహాదున్మృష్టరజతదర్పణా
భమిదమపరాంబరాంతావలంబి వర్తతే తారజనికరబింబమేష యథోర్ధ్వ
మనవిస్తారిణీ జరత్తామరసపత్రారుణా పాండుచ్ఛవిరుల్లసతి సీమంతయం
తీతమః కేశసంఘాతమివ పూర్వస్యాః కకుభోరుణాగ్రకరవర్తినః ఇమాస్స
శేషతిమిరతయాంబరైకకాండపటకలుషం భాస్వత్ప్రభాలోకమార్గ్ధాః
క్రమేణ యథాస్యాత్మంతారకాః ప్రవేష్టుమేష పంపాసరశ్చాయినాం
ప్రబోధాశంసీ సముచ్చరతి కోలాహలః శ్రోత్రహారి విహంగమానామేతే
చనిగేధిని పరిమళశీతలాశ్చలితవనకుసుమపరిమళగ్రాహిణో వాతుం ప్రవృ

త్రా° ప్రభాతపిశునా వాయవః ప్రత్యాసన్నా చాగ్నివిహరణవేలా ఇత్యభి
ధాన ఏవ గోష్ఠీం భఙ్క్త్వోదతిష్ఠత్ ॥ ౮౮౯ ॥ అథోత్థితే భగవతి జాబాలౌ హా
రీత రాగాపి నిష్కాముకాపి మోక్షమార్గావస్థితాపి సమస్తైవ సా తప
స్విపరిషత్ కథాన్తరసాద్విస్మృతశరీరోచితప్రతిపత్తిః శ్రుత్వా ఇహోత్క
ణ్టకితకాయా విస్మయోత్ఫుల్లముఖీ యుగపదాగళితశోకానందజన్మనయ
నసలిలా హాకష్టశబ్దానుబంధినీ పరాధీనేవ స్తంభితేవ చిరమివ స్థిత్వా య
థాస్థానం జగామ ॥ ౮౯౦ ॥ హారీతస్తు సన్నిహితేష్వేవ మునికుమారకజనేష్వహం
నిజకరేణైవోత్క్షిప్య స్వపర్ణశాలాయాం నీత్వా శయనైకదేశే స్థాపయి
త్వా ప్రాభాతికక్రియాకరణాయ నిర్యయౌ ॥ ౮౯౧ ॥ నిర్గతే చ తస్మిం
స్తేన సర్వకార్యాక్షమేణ తిర్యగ్జాతిపతితేన దేహేనాపీడితాంతరాత్మా చిం
తాం ప్రావిశమ్ ॥ ౮౯౨ ॥ అత్ర తావదనేకభవసుకృతశతసహస్రాధిగ
మ్యం మానుష్యమేవ దుర్లభం తత్రాపి పరం సకలజాతివిశిష్టం బ్రాహ్మణ్యం
తత్రాపి విశిష్టతరమాసన్నామృతపదం మునిత్వం తస్యాపి విశేషాంతరం కి
మపి దివ్యలోకనివాసిత్వం తద్యైవ తావతః స్థానాత్స్వదోషైరేవాత్మా పా
తితః తేన కథమధునా సర్వక్రియావిహీనేనాస్య తిర్యగ్జాతేః సముద్ధృతః
స్యాత్ కథం వా పూర్వజన్మాభిహితస్నేహైః సహ సమాగమసుఖమనుభూత
మననుభవతశ్చేతస్నిష్ప్రయోజనేనానేన జీవనేనైవ కిం మే పరిరక్షితేన
పతతు యత్ర తత్రాపరత్ర క్వాపి యాతు శరీరం సుఖం తు నానుభవితవ్యమే
వానేన దుఃఖైకభాజనేన తత్పరిత్యజామ్యేనాం తనుం పూర్యతామస్మ
ద్వ్యసనదానైకచింతాదుఃస్థితస్య విధేర్మనోరథ ఇతి ॥ ౮౯౩ ॥ ఏవంచ జీ
వితపరిత్యాగచింతామీలితం సముచ్ఛ్వాసయన్నివ వికాసహాసినా ముఖే
న సహసా ప్రవిశ్య హారీతోఽభ్యధాత్ ॥ ౮౯౪ ॥ భ్రాతర్వైశంపాయన ది
ష్ట్యా వర్ధసే పితుస్తే భగవతః శ్వేతకేతోః పాదమూలాత్కపింజలకస్త్వా
మేవాన్వేష్టుమాగత ఇతి ॥ ౮౯౫ ॥ అహం తు తచ్ఛ్రుత్వా తత్క్షణోత్పన్నప
క్ష ఇవోత్పత్య సమీపం విహాయసైవ ప్రాప్తుమభివాఞ్ఛన్నుద్గ్రీవావలోకి
క్వాసావితి తమప్రాక్షమ్ ॥ ౮౯౬ ॥ స త్వత్కథయైవ తాతపాదమూలే వ
ర్తత ఇతి ॥ ౮౯౭ ॥ ఏవంవాదినం తమహం పునరవదమ్ ॥ ౮౯౮ ॥ యద్యే
వం తతః ప్రాపయతు మాం తత్రైవ భగవాన్ ఉత్తామ్యతి మే హృదయం త
ద్దర్శనాయేతి ॥ ౮౯౯ ॥ ఏవం వదన్నేవాగ్రతో గగనాగమనవేగాదయ

ధాస్థితజటాకలాపం అనిలపథసంచరణవేగచలితైకాంచలయోత్తరీయ
తరుత్వచా దృఢాబద్ధపరికర మర్ధత్రుటితయజ్ఞోపవీత సనాథాస్థిశేషో
రస్థలనిశ్శేషసుర పథావతరణ శ్రమాయాసితశరీరం సమీరణాపహృ
తమపిమరుత్పథోత్పతనఖేద సంభృత ముదకప్రవేశాన్నిష్యందమానం స్వే
దమూననేనమదవలోకన దుఃఖాగతంచ బాష్పజలలవ విసరమీక్షణా
భ్యాంయుగపదుత్సృజంతం ముముక్షుమపిమత్స్నేహానాముక్తంవీత
రాగమపిమత్ప్రియహితరతం నిస్సంగమపిమత్సమాగమోత్సుకంనిస్స్పృ
హమపిమదర్థసంపాదనవ్యాకులంనిర్మమమపిమయ్యారూఢస్నేహంనిర
హంకారమపిఅహమేవాయమితిమాంమన్యమానంసముజ్ఝితక్లేశమపిమద
ర్థేక్లిశ్యమానంసమలోష్ఠాశ్మకాంచనసుఖమపి దుఃఖితంకృతజ్ఞమకృతజ్ఞః
స్నేహలప్రకృతింరూక్షచేతాస్సుకృతినమపుణ్యవాన్ అనుగతంనామస్వభా
వః భావార్ద్రహృదయ మేకాంతనిష్ఠురః మిత్రంవైరివచనకరమనాశ్రి
తోపహాసం దురాత్మాహం కపింజలమద్రాక్షమ్ ॥ ౬౮౦ ॥ దృష్ట్వాచని
ర్భరగళితనయనపయాస్త్రా దృశోపికృతాభ్యుద్గమనప్రయత్నః ప్రూతకృ
త్యాతమవదమ్ ॥ ౬౮౧ ॥ సఖేకపింజలఏవం జన్మద్వయాంతరితదర్శనమ
పి త్వాం దృష్ట్వాకిం సరభసముత్థాయదూరత ఏవప్రసారిత భుజద్వయో
గాఢాలింగన సుఖమనుభవిష్యామి కింకరేణావలంబ్యాసనపరిగ్రహం కా
రయిష్యామికింసుఖాసీనస్య గాత్రసంవాహనంకుర్వన్ శ్రమమపనేష్యా
మీతి ॥ ౬౮౨ ॥ ఏవమాత్మానమనుశోచంత మేవమాంకపింజలః కరద్వ
యేనోత్క్షిప్య మద్విరహదుఃఖ దుర్బలేవక్షసినివేశ్యచిరమివాంతః ప్రవేశ
యన్నివాలింగన సుఖంకిలతథా మేనుభూయభూయసామన్యు వేగేనోత్త
మాంగీకృత్వామచ్చరణావితరవదరోదీత్ ॥ ౬౮౩ ॥ తథారుదంతంతం
వాఙ్మాత్రప్రతీకారః పునరవదమ్ ॥ ౬౮౪ ॥ సఖేకపింజలసకలక్లేశపరిభూ
తస్య మందాత్మనోమమేదంయుజ్యతే యత్త్వయా ప్రారబ్ధంత్వం పు
నర్బాలోపినస్పృష్టఏవామీభిః రాగాదిభిః సంసారబంధాత్మకైర్నిర్వాణ
మార్గపరిపంథిభిర్దోషైస్తత్కిమమునా మూఢజనగతేనవర్త్మనా ॥
సముప విశ్యకథయఅపి కుశలంతాతస్యస్మరతివామాం దుఃఖితోవామదీ
యేన దుఃఖేనమద్వృత్తాంతమాకర్ణ్యకిముక్తవాన్ కుపితోనవేతి ॥ ౬౮౫
స ఏవముక్తోమయాహారీతశిష్యోపనీతే పల్లవాసనేసముపవిశ్యాంకేమాం

కృత్వాపహారితోఽసితేనాంభసా ప్రత్యుత్ఖ్యముఖమాఖ్యాతవాన్ ॥ ౬౭౬ ॥ సఖే కుశలం తాతస్య అయం చాస్మద్వృత్తాన్తః ప్రథమతరమేవ తాతేన దివ్యేనచ చక్షుషా దృష్టో దృష్ట్వా చ ప్రతిక్రియాయై కర్మ ప్రారబ్ధ- సమారబ్ధ ఏవ కర్మణి తు సంగభావాద్విముక్తస్సన్ గతోఽస్మి తాతస్య పాదమూలం గతం చ మాం దూరత ఏవ దృష్ట్వా దృష్టిర్విషణ్ణాసీనవదనం భయాదనుపసర్పన్తమాలోక్యాహూయాజ్ఞాపితవాన్ ॥ ౬౭౭ ॥ వత్స కపిఞ్జల పరిత్యజ్య శోకం స్వదోషజం కామమైవాయం ఖలుశరను తేస్సర్వ ఏవ దోషః యేన జానతా ఉత్పత్తిసమయ ఏవాత్యస్య కృతే నేదమాయుష్కరం కర్మ నిర్వర్తితమధునా సిద్ధప్రాయమే వేదం న దుఃఖాసికా భావనీయా మత్వాదమూలే తావత్స్థేయతామిత్యేవ మాజ్ఞాపితస్తు తాతే విగతభీర్వ్యజ్ఞాపయమ్ ॥ ౬౭౮ ॥ తాత యది ప్రసాదోఽస్తి తతో యత్రైవాసౌ వుత్పన్నస్తత్రైవ గమనాయాజ్ఞాపయతు మాం తాత ఇతి ॥ ౬౭౯ ॥ ఏవం విజ్ఞాపితో మయా తాతః పునరాజ్ఞాపితవాన్ వత్స శుకజాతావసౌ పతితః తద్గత్వాపితమద్యనైవ వేత్సి నాప్యసౌ త్వాం వేత్తీతి తత్తిష్ఠ తావదితి ॥ ౬౮౦ ॥ అగ్యచ ప్రాతరేవాహూయ మామాజ్ఞాపితవాన్ ॥ ౬౮౧ ॥ వత్స కపిఞ్జల చ మహామునేర్జాబాలేర్గా శ్రమపదం సుహృత్తే ప్రాప్తో జన్మాన్తరస్మరణం చాస్యోపజాతం తద్గచ్ఛ సం ప్రతి తం ద్రష్టుం మదీయ యాచాశిషానుగృహ్యాపక్తవ్యః వత్స యావదిదం కర్మపరి సమాప్యతే తావత్త్వయాస్మిన్నేవ జాబాలేరాశ్రమే స్థాతవ్యమితి ॥ ౬౮౨ ॥ అపిచ త్వద్దుఃఖదుఃఖితాం చాశ్రీరస్యస్మిన్నేశకర్మణిపరిచారికా వర్తతే తయాపి శిరస్యవఘ్రాయైతదేవ పునః పునస్సమాదిష్టమ్ ॥ ౬౮౩ ॥ ఇత్యేవముక్త్వా అకఠోరశిరీషకుసుమశిఖాసూక్ష్మ్రశ్చేదపక్ష్మలాని గాత్రాణి మే పునః పునః పాణినాపరామృశ్యాంతహృదయేనాదూయత ॥ ౬౮౪ ॥ తథాదూయమాన హృదయం చ తమవదమ్ ॥ ౬౮౫ ॥ సఖే కపిఞ్జల కిం ద్రూయసే త్వయాపి మన్దపుణ్యస్య మమ కృతే తురగతామాపన్నేన పరాధీనవృత్తినా బహుతరాణ్యేవ దుఃఖాన్యనుభూతాని కథం సోమపానోచితేనామునా స్యకసముత్పాదితసఫేనరక్తస్రవాః ఖరఖలీనక్షతయో విసోఢాః కథం యమకఠోర కిసలయశయనైకసుఖ సేవాసు కుమారస్స దాపర్యాణి తస్యనశీర్ణాః పృష్ఠవంశః కథమేషు కుసుమోప్వాయ పతితబాలపవనలతాస్పర్శమాత్రక్షమేషు గాత్రేషు క

శాభిభూతానిపతితాంకథంచ బ్రహ్మహతోఽద్యాపి నిదేహోఽస్మిన్ వజ్రో
త్పీడనకృతాః పీడాస్సముపజాతా ఇత్యేభిరన్యైశ్చపూర్వవృత్తాంతాలాపై
స్తత్కాలవిస్మృతతిర్యగ్జాతిదుఃఖస్సుఖమాతిష్ఠమ్ ॥ ౧౯౬ ॥ ఉపారోహ
తి చమధ్యమహ్నస్సవితరి హారీతస్సహకపింజలేనమాం యథోచితమాహార
మకారయత్ ॥ ౧౯౭ ॥ కృతాహారశ్చ కపింజలః క్షణమివస్థిత్వా మామ
బ్రవీత్ ॥ ౧౯౮ ॥ అహం హి తాతేన త్వాం సమాశ్వాసయితుం జాబాలిపా
దమూలాదాకర్మణ పరిసమాప్తేస్నత్వయా చలితవ్యమిత్యేతచ్చాదిష్టం విస
ర్జితః అహమపి తత్రైవకర్మణి వ్యగ్రోతరఏవతిద్వ్రజామిసంప్రతి ॥ ౧౯౯
అహంతుతచ్ఛ్రుత్వా విషణ్ణవదనస్తు ప్రత్యవదమ్ ॥ ౨౦౦ ॥ సఖేకపి జల
ఏవంగతేఽంబ్రవిముక్తేంచ తాతస్యాం ఛాయావాసంది శామిసర్వంత్వమేవ
వేత్సీతి ॥ ౨౦౧ ॥ సత్వేవముక్తోమయా పునః పునస్తత్రావస్థానాయ
మాం సంవిధాయ హారీతం చానుభూతాస్మ దాలింగన సుఖోఽస్మనో
న్ముఖేనముని కుమారక జనేనేక్ష్యమాణోంతరీక్షమతి క్రమ్యాక్యాస్యదర్శ
నముగాత్ ॥ ౨౦౨ ॥ గతేవతస్మిన్ హారీతస్సమాశ్వాస్య మాంశరీరస్థితిక
రణాయోదతిష్ఠత్ ॥ ౨౦౩ ॥ ఉత్థాయచాస్యతమంమునికుమారకంమత్వా
ర్శ్వేస్థాపయిత్వానిరగాత్ ॥ ౨౦౪ ॥ నిర్గత్యచనిర్వర్తితస్నానాది క్రి
యాకలాపశ్చాత్తస్మైవసహాసాయాహ్నసమయే పునర్మామాహారమకారయత్
౨౦౫ ॥ ఏవంనానసీత చేతసాహారీతేనసంవర్ధ్యమానః కతిపయైరేవ
దివసైస్సంజాతపక్షోఽభవమ్ ॥ ౨౦౬ ॥ ఉత్పన్నోత్పతనసామర్థ్యశ్చచేత
స్యకరవమ్ ॥ ౨౦౭ ॥ గమనక్షమస్తుసంవృత్తోఽస్మితత్రనామతావచ్ఛంద్రా
పీడోత్పత్తిపరిజ్ఞానం మహాశ్వేతాపునస్సైవాస్తేతతిర్నుత్పన్నజ్ఞానోఽపి
తద్దర్శనేనవినాత్మానం నిమేషమపి దుఃఖేస్థాపయామిభావతు తత్రైవగ
త్వాఽస్థాస్యామీతి నిశ్చిత్యైకదాప్రాతత్వహారంగతే ఏవోత్తరాంకకుభంగృ
హీత్వా అపతమ్ ॥ ౨౦౮ ॥ అబహుదివసాభ్యస్తగమనతయాస్తోకమేవ
గత్వా అవశీర్యంత ఇవమేం గానిశ్రమేణ ఆశుష్యతచంచుపుటం పిపాసయా
నాడింధమశ్చోర్ధ్వాయతకంఠః శ్వాసేనతదవస్థశ్చ శిథిలాయమాన పక్షతిః
అత్రపతామ్యత్రపతామీతిపతన్నేవాహితగమన ప్రయత్నోఽన్యతమస్యత
మస్వినీతిమిరసంఘాతస్యేవదృష్టిహారిణోహరిత ఘననిబిడపల్లవ భరావ
నమ్రిస్యాసన్నతరస్యసరస్తీరజంబూనికుంజస్యోపరి ఆత్మానమముంచమ్ ॥

౨౦౯॥ దూరాదివాఽస్మ్యాక్రాన్తాధ్వశ్రమక్లమోఽవతీర్య్యైకతలతరుతలచ్ఛాయాస్థి
తోఽదళగహనసంరోధశిశిరమరవిందకింజల్క రజోవాససురభి నిబిడరస
కషాయమధురమాపీయమానసమేవోత్పాదితా పునరుక్తపానస్పృహామా
తృష్ణైః పయోనిపీయ యథాప్రాప్తైరకఠోరకమలకర్ణికాబీజైస్తీరతరుప
ర్ణాంకురైః ఫలైశ్చ కృత్వా క్షుధః ప్రతీకారమపరాహ్ణసమయే పునః కియం
తమప్యధ్వానం యాస్యామీతి మనసి కృత్వాధ్వశ్రమనిస్సహాన్యంగాని విశ్రా
మయితుమన్యతమామవిచ్ఛిన్నచ్ఛాయాం శాఖామారుహ్య చ తరోర్మూల
భాగ ఏవాతిష్ఠమ్ ॥౨౧౦॥ తథాస్థితశ్చాధ్వశ్రమసులభాం నిద్రామగచ్ఛం॥
౨౧౧ ॥ చిరాదివలబ్ధప్రబోధో బద్ధమాత్మానమనున్మోచనీయైస్తంతుపాశై
రపశ్యమ్ ॥ ౨౧౨ ॥ అగ్రతశ్చ పాశవిరహితమివ కాలపురుషమతికరాలత
యాకాలిమ్నాపవపుషః కాలాయసపరమాణుభిరివ నిర్మితం ప్రేతపతి
మివాపరం ప్రతిపక్షమివ పుణ్యరాశేః ఆశ్రయమివ పాప్మనోఽపి రాపి క్రో
ధకారణాద్బద్ధభీషణభ్రుకుటీరాదర్శితరేఖాననే నరక్తతరకనీనికేన చక్షు
షా చ సకలజనభయంకరస్య భగవతః కృతాన్తస్యాపి భయమివోపజన
యంతమాశయే కేశేషు చాస్నిగ్ధమానసే జ్ఞానే చాంధకారితం వర్ణే చ
రితే చ కృష్ణం నివసనే కర్మణి చ మలినం వపుషి వచసి చ పరుషమదృష్టపూర్వతా
ను భూతమప్యాకారప్రత్యయాదేవానుమీయమానక్రౌర్యదోషం పురు
షమద్రాక్షమ్ ॥ ౨౧౩ ॥ ఆలోక్య చ తం తాదృశమాత్మన ఉపరి నిష్ప్రత్యా
శ ఏవాపృచ్ఛమ్ ॥౨౧౪॥ భద్రకస్త్వం కిమర్థం చ త్వయా బద్ధోఽస్మి యద్యా
మిషతృష్ణయా తత్కిమితి సుప్త ఏవ న వ్యాపాదితోఽస్మి కిం మయా నిరాగసా
బంధదుఃఖమనుభావితేన అథ కౌతుకాత్తత్కృతం కౌతుకం ముంచతు
మామిదానీం భద్రముఖో మయా ఖలు వల్లభజనదర్శనోత్కంఠితేన దూరం
గంతవ్యమకాలక్షేపక్షమం చ వర్తతే మే హృదయం భవానపి ప్రాణిధర్మే
ష్వవర్తత ఏవేతి ॥ ౨౧౫ ॥ స త్వేవముక్తో మాం ప్రత్యవాదీత్ ॥ ౨౧౬ ॥మ
హాత్మన్ అహం ఖలు క్రూరకర్మా జాత్యా చాండాలో న చ మయా త్వమామి
షలుబ్ధేన కుతూహలినా వా బద్ధో మమ ఖలు స్వామీ పక్కణాధిపతిరితో నా
తిదూరే మాతంగప్రతిబద్ధాయాం భూమౌ కృతావస్థానస్తస్య దుహితా
కౌతుకమయే ప్రథమే వయసి వర్తతే తస్యాస్త్వం కేనాపి దురాత్మనాక
థితో యథా కిల జాబాలేరాశ్రమే ఏవంగుణవిశిష్టశ్శుకస్తిష్ఠతీతి ॥౨౧౭॥ త

యాచనశ్రోత్రోత్పన్నకౌతుకయా త్వద్గ్రహణాయ బహవ ఏవాపక్షేపిమా
దృశాస్సమాదిష్టాః తదద్యప్రభృతి మయా సావితో సి త్వాం తత్త్వమమా
లం నయామ్యద్యాహం బంధే మోక్షే చాధునా సా తే ప్రభవతీతి ॥ ౭౧౮ ॥
అహం తు తచ్ఛ్రుత్వా శుష్కాశనినేవ తాడితశ్శిరసి సంవిగ్నాంతరాత్మా చే
తస్యాకరవమ్ ॥ ౭౧౯ ॥ అహో మందభాగ్యస్య దారుణతరః కర్మణాం
విపాకో యేన మయా సురాసురశిరశ్శేఖరాభ్యర్చితచరణసరసిజాయాః
శ్రియో జాతేన జగత్త్రయనమస్యస్య మహామునేః శ్వేతకేతోస్స్వహస్త
సంవర్ధితేన దివ్యలోకాశ్రమనివాసినా భూత్వా మ్లేచ్ఛజాతిభిరపి దూర
తః పరిహృతప్రవేశమధునాపక్వణం ద్రష్టవ్యం చండాలైస్సహైకత్రస్థా
తవ్యం జనంగమాంగనయోపనీతైః కబళైః ఆత్మా పోషణీయః చండాల
బాలకజనస్య క్రీడనీయేన భవితవ్యం దురాత్మన్ పుండరీకహతక ధిక్ జ
న్మలాభం తే యస్య కర్మణో యమీదృశః పరిణామః కిమర్థం ప్రథమగ
ర్భ ఏవ న సహస్రధా విశీర్ణోసి ॥ ౭౨౦ ॥ మాతః శ్రీః శరణజనశరణ చరణపంక
జే త్రిగహనభీషణాత్ ప్రత్యక్షమాం మహానరకపాతాత్ ॥ ౭౨౧ ॥ తాత భు
వనత్రయతాత్రాణక్షమ త్రాయస్వ కులతంతుమేకం త్వయైవ సంవర్ధితో స్మి
౭౨౨ ॥ వయస్య కపింజల యది పరాపత్త్యా త్వయా అస్మాత్పాపాత్ న మో
చితో స్మి తదా జన్మాంతరేపి పునర్మాకృథా మత్సమాగమ ప్రత్యాశామిత్యే
తాని చేతసా విలప్య తం పునరభ్యర్థనాదీనమవదమ్ ॥ ౭౨౩ ॥ భద్రముఖ
జాతిస్మరో మునిరస్మి జాత్యా తత్త్వాపి మామస్మాన్మహతః పాపసంకటాదు
ద్ధృత్య ధర్మో భవేదేవాదృష్టసుఖహేతుః దృష్టేపి చ తే కేనచిద పరేణాదృష్ట
స్యాముష్మిక్కృతః ప్రత్యవాయో నాస్త్యేవ తన్ముంచ తు భవాన్మామిత్యభిద
ధానశ్చ పునః పునః పాదయోరపతమ్ ॥ ౭౨౪ ॥ స తు మాం విహస్యాబ్ర
వీత్ ॥ ౭౨౫ ॥ అరే మోహాంధ యస్య శుభాశుభకర్మసాక్షిభూతాః
పంచలోకపాలాః త్వమైవాత్మశరీరేస్థితాః న పశ్యంతి సోస్య కస్య భయా
దకార్యం నాచరతి తన్నిత్తో సి మయా స్వామ్యాజ్ఞయేత్యేవ మభిదధాన ఏవ
మామాదాయ పక్వణాభిముఖమగమత్ ॥ ౭౨౬ ॥ అహం తు తేన తద్వచ
సాభిహత ఇవ మూర్ధ్ని మూకతామాపన్నః కేషాం పునః కర్మణాం మే ఫల
మిదమిత్యంతరాత్మనాభిధ్యాయన్ ప్రాణపరిత్యాగం ప్రతికృతనిశ్చయో
భవమ్ ॥ ౭౨౭ ॥ నీయమానశ్చ తథా తేనాత్మనో మోచనప్రత్యాశయైవా

గ్రితోదగ్రదృష్టిరావిష్టైరివబీభత్సవిన్యాసైర్వ్యాపృతైశ్చ వర్తకానా
ముపరిభ్రమణసిభృతైశ్చమృగావపాటిత జీర్ణవాగురాసంగ్రథనవ్యగ్రై
శ్చోత్త్రుటిత కూటపాశగ్రథనాయస్తైశ్చాపహ స్తస్థితసకాండకోదండైశ్చ
పాశప్రచలదదండపాణిభిశ్చ భల్లగ్రాహిభిశ్చల గుడభిశ్చలాసక గ్రా
హిభిశ్చనానావిధగ్రాహక పహంగవాచాల నాకుశలైశ్చకౌలేయ కము
క్తిసంచారణచతురైశ్చచండాలశిశుభిర్వ్యాప్తశోదిశిదిశిమృగయయాక్రీడద్భి
ర్దూరత ఏవావేద్యమానమితస్తతోవిస్రగంధి ధూమోద్గమానుమీయమా
నసాంద్రవంశవనాంతరిత వేశ్మసన్నివేశం సర్వతఃకరంక ప్రాయరథ్యా
వకరకూటముత్కృత్తమాంసమేదోవసాకర్దమప్రాయకుటీర జిరమా
ఖేటకప్రాయాజీవం పిశితప్రాయాశనంవసా ప్రాయస్నేహంకౌశేయ
ప్రాయపరిధానంచర్మప్రాయాస్తరణం సారమేయప్రాయపరివారం
ధవళిప్రాయవాహనంస్త్రీమద్య ప్రాయపురుషార్థమసృక్ప్రాయదేవ
తాబలిపూజనం పశూపహార ప్రాయధర్మక్రియం ఆకరమివసర్వనర
కాణాం కారణమివసర్వాకుశలానాం సన్నివేశమివసర్వశ్మశానానాం
పత్తనమివసర్వపాపానాం ఆయతనమివ సర్వయాతనానాం స్మర్యమా
ణమపిభయంకరం శ్రూయమాణమప్యుద్వేగకరం దృశ్యమానమపిపాప
జననం జన్మకర్మతో మలినతరజనం జనతో నిస్త్రింశతరలోక హృదయం
లోకహృదయేభ్యో నిర్ఘృణతరసర్వసంవ్యవహారం సమస్తపురుషావిశే
షాచారబాలయువస్థవిరంఅవ్యవస్థిత గమ్యాగమ్యాంగనోపభోగం అప
క్వాకరైస్సకాపణంపక్కణమపశ్యమ్ ॥ ౨౨౮ ॥ దృష్ట్వాచతం తాదృశంనర
కవాసినామప్యుద్వేగకరం సముత్పన్నఘృణోంతరాత్మన్యకరవమ్॥ ౨౨౯
అపినామసాచండాల దారికాదూరత ఏవమామాలోక్యోత్పన్నకరుణా
మోచయేన్నజాతిసదృశమాచరిష్యతి భవిష్యంత్యేవంవిధానిమే పుణ్యాని
యేషమస్యాత్రపదంనకుర్యామిత్యేవంకృతాశం సమేవమాం నీత్వాసచం
డాలస్తథానుద్ధత తరవేషాయైమాత ఏవావసితః ప్రణమ్యైషసమయా
ప్రాప్తశ్శుకస్స్వచండాలదారికాయైదర్శితవాన్ ॥ ౨౩౦ ॥ సాతుప్రి
యాప్తవదనాశోభనంకృతమితితమభిధాయతత్కరాత్ స్వకరయుగళేనా
దాయమాం ఆశిష్యతక ప్రిస్తోసినాం ప్రతంక్వా పరంగమిష్యతీత్యాపహ యా
మితేసర్వమిదంకామచారిత్వమిత్యభిదధానైవధావ మానచండాలబా

లకాపనీతే ధాన్యే శ్యాపలోమశదుర్గంధిగోచర్మణా వధ్రికావసక్తకంఠోర్ధ్వ
ఘాబద్ధ దారుమయభోజనపాన పాత్రేమనాగుద్ఘాటిత ద్వారే దారుపం
జరే సమం మహాశ్వేతావలోకనమనోరథైరాత్మీయస్యాగళితద్వారపిధానా
సమావేదయద్వ్యథాం తత్సర్వం పారస్య ప్రతిక్షిప్య విధాయతూష్ణీముస్థాత్ ॥
౨౩౧ అహం తు తథా పంజరే సంరుద్ధశ్చైతస్యాకరవమ్ ॥ ౨౩౨ ॥ అహో
సంకటే పతితోఽస్మి యది తావదావేది తాత్త్వావస్థస్సిరసా ప్రణిపత్యముక్త
యేవిజ్ఞాపయామి మే నాంతరాయ ఏవ మే గుణో దోషతామాపద్య బంధనా
యోపజాతస్స ఏవ సంపదిజాతో భవతి సాధుజల్పతీత్యేవాహామనయాగృ
హీతః ॥ ౨౩౩ ॥ కస్యాశ్చమదీయయా బంధనపీడయా పీడా నాహామస్యా
స్తనయోనభార్గ్యా తానచ బంధుః అథమానమాలంబ్య తిష్ఠామీతి తాం పికశాత్య
ప్రకోపితా కదాచిదతో వ్యనీకకష్టతరామవస్థాం ప్రాపయతి మాం న్య
శంసత సా హి జాతిరియమథ వా వరమితో వ్యధికముపనతం పునశ్చాండా
లైస్సహవాగపి మిశ్రితా ॥ ౨౩౪ ॥ అపివగృహీతమౌనం కదాచిన్నిర్వేదా
న్ముంచత్యేవ వదాస్తుపునర్న మోక్తవ్య ఏవాహామనయా ॥ ౨౩౫ ॥ అపిచ
యద్దివ్యలోకతో భ్రంశో యన్మర్త్యలోకే జన్మ యత్తిర్యగ్యోనౌ పతనం యచ్చ
చాండాలహస్తోపగమనం యచ్చైవం విధం పంజరబంధదుఃఖం సర్వ ఏవా
యమనిజేంద్రియత్వస్యైవ దోషః ॥ ౨౩౬ ॥ తతశ్చానుమైకయావాచా
సర్వం ప్రియాణ్యేవ నియమమౌనమీతి నిశ్చిత్య మౌనగ్రహణమకరవమ్ ॥
ఆలప్యమానోఽప్యాతర్జ్యమానోఽప్యాహన్యమానోఽపి చతుద్యమానోఽపిచ
బలాన్న కించిదప్యవదం కేవలముచ్చైశ్చీత్కారమేవాముంచం ఉపనీతేపి
పానాశనే తం దివసమనశనేనైవాత్యవాహయమ్ ॥ ౨౩౭ ॥ అపరేద్యుశ్చ
తిక్రాన్తత్యశనకాలే మే దూయమానహృదయేవ సా స్వపాణినోపనీయ నా
నావిధాన్యపక్వానిచ ఫలాని సురభిశీతలంచ పానీయమప్రతిసన్నత దుప
యోగం మామాగోచిత లోచనాస్మిహ్యాంతికావోచత్ ॥ ౨౩౮ ॥ క్షుత్పి
పాసోచితా వాంహి పశుపక్షిణాం నిర్వికారచిత్తవృత్తీనాముపనతేష్వ
హారేష్వనుపయోగేన సంభవత్యేతవ్యద్యేవం విధత్వం కోఽపి భోజ్యా
భోజ్యవివేక కారీపూర్వజాతిస్మరోఽస్మదీయమాహారం పరిజిహాసితదాక్షి
తావస్థయాత్వ్య భక్ష్యవివేకరహితాయాం తిర్యగ్జాతౌ పతితానామస్మత్కృతే కిం
వా అభక్ష్యం యమన్నభక్షణీయమితి యేన చోత్పన్నస్త తస్యాంజాతిం ప్రాప్యా

త్మనైవేదృశంకర్మకృతం యేనతిర్యగ్యోనౌపతితస్త్వం కిమపరంవిచారయసి ప్రథమమేవాత్మానినేకేనస్థాపితః అధునాస్వకర్మోపాత్తజాతిసదృశమాచరతస్తే నాస్త్యేవదోషః ॥ ౭౪౦ ॥ అపిచయేషామపి భక్ష్యాభక్ష్యనియమోఽస్తి తేషామపి ఆపత్కాలే ప్రాణానాంసంధారణమభక్ష్యోపయోగేనాపి తావద్విహితం కింపునస్త్వాదృశస్య ॥ ౭౪౧ ॥ నచేదృశంకించిదప్యాహారాయతేమయోపనీతంయాదృశేనచండాలాశనాశంకాసముత్పద్యతే ఫలానితుతత్రాపిప్రతిగృహ్యంత ఏవపానీయమపి చండాలభాండాదపిభువిపతితం పవిత్రమేవేత్యేవంజనాః కథయంతితత్కిమర్థం మాత్మానంక్షుధాపి పాసయావాయాస యసియన్న భక్షయసిఅమూనిమునిజనోచితానివనఫలానినపిబసిపానీయమ్ ॥ ౭౪౩ ॥ అహంతుతేనతస్యాశ్చండాలజాత్యనుచితేనవచసా వివేకేనచ విస్మితాంతరాత్మాతథేతి ప్రతిపద్యా శాపని ఘృణాంపరిత్యజ్య జీవితతృష్ణయాక్షుత్పిపాసోపశమాయాశనక్రియామంగీకృతవానస్మి మౌనంతుపునర్గ్రాత్యాత్తమేవ ॥ ౭౪౫ ॥ ఏవమతిక్రామతి చకాలేక్రమేణచ తరుణతామాపన్నేమయ్యేకదాప్రభాతాయాంవయామిన్యామున్మీలితలోచనో దారిద్ర్యంఅస్మిన్ కనకపంజరేస్థితిమాపన్నమాత్మానం చాండాలదారికామీదృశీమ్ ॥ ౭౪౬ ॥ సాపిచాండాలకన్యకా యాదృశీతాదృశీదేవేనదృష్టైవ సకలమేవతత్ప్రకరణమమరపురసదృశమాలోక్యాపనతచాండాలసంవసతిసంవేగోవిస్మితాంతరాత్మాకిమేతదితి కుతూహలాత్ప్రష్టుకామోయావన్నపరిత్యజామ్యేవమాసనంతావదేషా మామాదాయదేవపాదమూలమాయాతా ॥ ౭౪౭ ॥ తత్కేయంకిమర్థమనయా చాండాలతాత్మనః ఖ్యాపితాకిమర్థంవాహంబద్ధోబద్ధ్వావాకిమర్థమిహానీత ఇత్యత్రవస్తున్యహమపిదేవ ఇవానపగతకౌతుకఏవేతి ॥ ౭౪౮ ॥ రాజాతుతచ్ఛ్రుత్వా సముపజాతాభ్యధికకుతూహలస్తామాహ్వానాయపురఃస్థితాంప్రతీహారీమాదిశత్ ॥ ౭౪౯ ॥ అచిరాదేవ తయోపదిశ్యమానమార్గా ప్రవిశ్యసాపురస్తాదూర్ధ్వస్థితైవ రాజానమభిభవంతీవస్వధామ్నాప్రాగల్భ్యేనచాబభాషే ॥ ౭౫౦ ॥ భువనభూషణరోహిణీపతే తారారమణ కాదంబరీలోచనానందచంద్ర సర్వస్త్వస్యాస్య దుర్మతేరాత్మనశ్చ పూర్వజన్మవృత్తాంతఃశ్రుతఏవ ॥ ౭౫౧ ॥ అత్రాపిజన్మని యథాయంనిషిద్ధోపిపిత్రాకామహాగాంధః పితురాజ్ఞాము

ల్లంఘ్యావధూసమీపం ప్రస్థితః తదస్యానేన స్వయమేవ కథితం తదహమస్య దుర్గాత్మనో జననీ శ్రీః తథా ప్రస్థితమేదం దివ్యేన చక్షుషా దృష్ట్వాస్య పిత్రాహం సమాదిష్టాస్మి సర్వ ఏవ హ్యవినయప్రవృత్తో నుతాపాద్వినా న నివర్తతే తదయం తేత్తనయః కదాచిదస్యా అపి తిర్యగ్జాతేరధస్తాత్పతతి తద్యావదిదం కర్మ న పరిసమాప్యతే తావజ్జనం మర్త్యలోక ఏవ బద్ధ్వా ధారయ యథా చానుతాపోస్య భవతి తథా ప్రతివిధేయమితి తదస్య వినయాయేదం మయా సర్వం కృతమధునా తు తత్కర్మ సమాప్తం శాపావసాన సమయో వర్తతే శాపావసానే చ యువయోస్సమమేవ సుఖేన భవితవ్యమితి త్వాన్సమీపమానీతో మయాయమతోపి యచ్చాండాలజాతిః ఖ్యాపితా తల్లోకసంపర్కపరిహారాయ తదనుభవతాం సంప్రతి ద్వావపి సమమేవ జన్మజరావ్యాధిమరణాదిదుఃఖబహులే తనూః పరిత్యజ్య యథేష్టజన సమాగమసుఖమిత్యభిదధానైవ సా ఝటితి రణద్భూషణారవబోధితాంతరముత్ఫుల్లలోకలోచనోద్వీక్షితా క్షితేర్గగనముదపతత్ ॥ ౭౫౨ ॥ అథ రాజ్ఞస్తద్వచనమాకర్ణయత స్తదైవాకృష్టకార్ముకో మకరకేతురగ్రతః పరమాస్త్రం కాదంబరీం కృత్వా జీవితాపహరణాయ ప్రతిరోధక ఇవ నిరుద్ధసర్వాశోంతః పదం చకార ॥ ౭౫౩ ॥ తత్పదాక్రాంతి నిర్వాసితమివ చ కాదంబరీం శరణముపజగామ కరణమ్ ॥ ౭౫౪ ॥ తన్మార్గణాభిహతిభీతా ఇవ దేహముత్సృజ్య నిర్జగ్మురజడాః శ్వాసమరుతః ॥ ౭౫౫ ॥ తద్బాణపక్షవాతాహతమివాకంపత తరళం శరీరమ్ ॥ ౭౫౬ ॥ తచ్ఛరశల్యనికరకీలితే వోత్కంటకినీ తనూరజాయత ॥ ౭౫౭ ॥ తద్విశిఖరజోరూషితమివ నయనయుగళమశ్రుజలముత్ససర్జ ॥ ౭౫౮ ॥ ఆపాండుతాం చ సద్యో వదనలావణ్యమయాసీత్ ॥ ౭౫౯ ॥ తద్ధనుర్గుణధ్వానాకర్ణనోద్వేజితమివ హృదయమపదవాపి కూణితత్రిభాగం నయనయుగళమభవత్ ॥ ౭౬౦ ॥ అంతర్జ్వలితస్య శోకదహనస్య ధూమోపహతమివ వేపమానమధరకిసలయం శోషమగాత్ ॥ ౭౬౧ ॥ తత్తాపవిరసమాననాన్నిష్పీడితం సరాగం హృదయమివ తాంబూలమపతత్ ॥ ౭౬౨ ॥ ఆర్ద్రస్య దారుణోదధిత ఇవ దహ్యమానస్యాంగేభ్యో నిరగమత్ స్వేదః ॥ ౭౬౩ ॥ మదనశరశల్యనికరకీలితానీవ తావత్తైవ తత్క్షణేనాంగాని పరవశాన్యజాయంత ॥ ౭౬౪ ॥ తథా చ కాదంబరీం పురస్కృత్య కుసుమధన్వనాయాస్యమానస్య తదవమువరా

పక్షో భావినిశ్చితానితా పాప హారత్నమాల్యాశ్యస్యాః కించిదుత్కంఠ్యా
భవత్ ॥ ౭౬౫ ॥ తథాహి కమలకిసలయానుకారిణా పాదేన కువలయస్ర
జో దృష్ట్యా మణిదర్పణౌ స్తనకలశాభ్యాం మృణాలనాలాని బాహులతికయాఽశ
శోకాంకురం న్మయోనఖమయూఖైర్ఘనసార ధూళీః స్మితప్రభయా ముక్తాదా
మాని దశనకిరణైశ్శశికరబింబం ముఖేన జ్యోత్స్నాం లావణ్యేన మణికుట్టి
మమేవ కాన్తం బేన ॥ ౭౬౬ ॥ ఏవంచ విహతసర్వబాహ్యప్రక్రియస్య హృ
దయే సుఖాయమానసకలాస్య వినోదస్య తామేవాభిధ్యాయతస్తామే
వోత్ప్రేక్షమాణస్య తామేవ లిఖతః తామేవ పశ్యతః తామాలపతః తా
మాలింగతః తయా సహ తిష్ఠతః తాం ప్రకోపయతః తామనునయతః త
స్యాః పాదయోః పతతః తయా సహ కేళిం కుర్వతః తాం రమయమాణస్యము
క్తసర్వవ్యాపారక్రియస్య దివాప్యనుమ్మీలితలోచనస్య నిశాస్వనుపజాతనిద్రస్య
సుహృజ్జనమప్యసంభాషయతః గురూనప్యవమన్యమానస్య లోధమాక్రియామప్య
కుర్వాణస్య సుఖాదప్యనభిలాపో దుఃఖాదప్యనుద్విజమానస్య మరణాద
ప్యబిభ్యతః గురుభ్యోప్యపేతలజ్జస్య ఆత్మన్యపి స్నేహస్యకేంబహునా కా
దంబరీ సమాగమే ప్యనున్యమస్య కేవలమేవ ముహుర్ముహుః మూర్చోపస
గమనచ్ఛలేన జీవితోత్సర్గయోగ్యామివ తనుం కుర్వతోఽపి హస్తేనాపి ప్రతి
పన్నవినోపకరణే నగళితనయన సలిలేనాప్యచ్ఛుపాన నేన ముషితవ
చనావకాశేనాపి వైశంపాయనాకోశపరేణ అనవరతమాచరణాద్వి
తీయనవందవక్త్రేణ చరణతలనివేశితాగ్రాద్రవిందినీదళైవకరార్పితకర్పూ
రక్షోదవంకురకుమాకరుండేనహృవకుమినీహరార్ద్రహారవదనుండేనకపోల
తల స్థాపిత ప్యాకమణిదర్పణేన లలాటతటఘటితచంద్రమణినా అంస
దేశోపస్థాపిత మృణాళేన కదళీదళవ్యజనవాహినా అనతిశీతతాళవృంతే
న జలార్ద్రానిలసంచారిణా కుసుమతల్పకల్పనాకులేన ధారాగృహజ
లయంత్రప్రవర్తనా వ్యాపృతేన మణికుట్టిమప్రక్షాళనాయత్తేన సజలపం
కజకింజల్కకల్హారప్రకరప్రచారణసంభ్రాన్తేనేవ అంధకారశిశిరగృహాగ్ర
హాభ్యంతరప్రత్యవేక్షణదక్షేణ ఉద్యానదీర్ఘికాతటలతాగహనమండప
సేకసంతాన కారిణా మలయజజలార్ద్రచంద్రాశ్రయావధానదానోద్య
తేనచాప్తపరిజనేనోపచర్యమాణస్యాపి కాష్ఠీభూతదేహస్య దాహోపే
తమన్మథాత్యేనానుమోహపరాంకోటిముపతామానలో వైశంపాయనస్యాను

హాస్యేనోత్కంఠయా ॥ ౭౬౬ ॥ తస్మిన్నేవ చాంతరాలే తత్సంధుక్షణాయేవ ప్రవర్తయన్ సరసకిసలయతాలాస్యోపదేశదక్షం దక్షిణానిలమాలోలరక్తపల్లవప్రలంబాన్ స్తబకయన్ అశోకశాఖినో వికసితముకుళమంజరీభరేణానమయన్ బాలసహకారాన్ ఉత్కోరకయన్ కురవకాన్ సహ బకుళతిలకచంపకనీపాన్ ఆపీతయన్ కింకరాతైః కకుభో వికరన్నతిముక్తకామోదమ్ ఉద్దామయన్ కింశుకవనానినిరంకుశయన్ కామిజనమనాంసి నిర్మూలయన్ మానమపమార్జయన్ లజ్జామపాకుర్వన్ కోపమపనయన్ననయవ్యవస్థాముపస్థాపయన్ దృఢచుంబనాలింగనరతస్థితిముల్లాసయన్ మకరధ్వజరక్తాంశుకాని సకలమేవ మహారజనమయమివ రాగమయమివ రతిమయమివ ఉత్సవమయమివ దానమయమివ రసమయమివ ప్రేమమయమివ కలిమయమివ ఔత్సుక్యమయమివ జనయన్ జీవలోకం కిసలయిత సకల కాంతారకాననోపవనతరురుత్ఫుల్లచూతద్రుమకుసుమామోద వాసితదశాశాంతరో మమధుమద మధురకోకిలాలాపదుఃఖితాధ్వగజనశ్రీః అనవరతమకరందశీకరాసారదుర్దినోన్మాదిత సకలజీవలోకహృదయః మదాకులభ్రమద్భ్రమరఝంకారచకిత విరహాతురజనమనోవృత్తిః ఆత్మసంభవైకోల్లాసకారీ భరాత్ప్రావర్తత సురభిమాసః ॥ ౭౬౭ ॥ తేన చ కుసుమధన్వనః పరమాస్త్రేణ మధుమాసపర్యాకులితహృదయా కాదంబరీ సంప్రాప్తే భగవతః కామదేవస్య మహోత్సవే మహతా ప్రయత్నేన కథంకథమపి అతివాహితదివసా శ్యామాయమానదశదిశి సాయాహ్నే స్నాత్వా నిర్వర్తిత కామదేవపూజా తస్య పురస్సంద్రాపీడమతి సురభిశీతలైః స్నపయిత్వాంభోభిః ఆచరణాద్విలిప్య మృగమదామోదినా హరిచందనేన సురభికుసుమస్రగ్భిరుద్గ్రథితకుంతల కలాపం కృత్వైవ కర్ణారోపిత సకిసలయాశోకస్తబకకర్ణపూరం కర్పూరకుసుమప్రాయైః ప్రసాధ్యాభరణవిశేషైర్విస్మృతనిమేషాపి బంధీవ భావార్ద్రయా దృష్ట్యా సుచిరమాలోక్యోత్కంఠానిర్భరా పునః పునర్నిశ్వస్యోత్కంప్య మానా సాధ్వసేన స్విన్నసర్వాంగీ సముత్కంటకితతనురుచ్ఛ్వస్య దధరవదనా మహాశ్వేతావలోకనభయాన్ముహుర్ముహురుదశ్రు విక్షిప్తోత్కంపితదృష్టిరతిచిరమివోపసృత్య పునః పునస్థిత్వా అవిష్టైవ పరవతీవ పరిత్యాజితా బలాల్లజ్జయా సహాబలాజనసహ జాంభీతిం భగవతా

భువనత్రయోన్మాదకారిణా మన్మథేన ఆత్మానమప్యపారయంతీ సంధారయి తు మేకాంతేవిస్రహాసహాసాభిపత్యముకుళితలోచన పంకజాజీవంతమివ నిర్భరంకంఠే జగ్రాహ ॥ ౨౧౯ ॥ చంద్రాపీడస్యాపితే నామృతసేకాహ్లాదినా కాదంబరీకంఠగ్రహేణ సద్యస్సుదూరగత మపికంఠస్థానం పునర్జీవితం ప్రత్యపద్యత ॥ ౨౨౦॥ శివసక్తమామీలితం కుముదమివ శరజ్జ్యోత్స్నాభిపాతా దుచ్ఛ్వసితమాబబంధహృదయమ్ ॥ ౨౨౧ ॥ ఉషఃపరామృష్టేందీవరముకుళలీలయా ఉదమీలత్కర్ణాంతాయతంచక్షుః ॥ ౨౨౨ ॥ అంభోరుహంపిభ్రమేణచా జృంభితవదనమ్ ॥ ౨౨౩ ॥ ఏవంచ సుప్తప్రతిబుద్ధ ఇవ ప్రత్యాపన్న సర్వాంగచేష్టశ్చంద్రాపీడస్తథా కంఠలగ్నాం కాదంబరీం చిరవిరహదుర్బలాభ్యాం లోచనాభ్యాం పిబన్నివ కంఠేగృహీత్వా వాతాహతాం బాలకదళీమివ భయేనోత్కంపమానాంగయష్టిముద్గాఢతరమామీలితాక్షీం వక్షస్యేవ ప్రవేష్టుమీహమానాం న మోక్తుం న గ్రహీతుమాత్మనా పారయంతీం శ్రోత్రహృదయ గ్రాహిణానుభూతపూర్వేణ స్వ రేణానందయన్నవాదీత్ ॥ ౨౨౪ ॥ భీరుత్యజ్యతాం భయం ప్రత్యుజ్జీవితోస్మిత వైవామునాకంఠగ్రహేణ త్వం ఖల్వమృతసంభవాదప్సరసాంకులాదుత్పన్నా ॥ ౨౨౫॥ కింనస్మరసి తస్మద్వచనమిదం తత్తేజోమయంవపుః స్వతఏవావినాశి విశేషతోమునా కాదంబరీకరస్పర్శేనాప్యాయితమితి ॥ ౨౨౬ ॥ తదేతావంత్యేవ దినాని పాణినా తే స్పృశ్యమానోనయత్ప్రత్యుజ్జీవితోస్మితచ్ఛాపదోషాత్ ॥ ౨౨౭ ॥ అద్యతు సమేవ్యపగతశ్శాపః పరిత్యక్తా సామయా త్వద్విరహదుఃఖదాయినీ మానుషీ శూద్రకాఖ్యాతనుఃపపాపి చతవాస్యాంరుచిరుత్పన్నేతి త్వత్ప్రీత్యాప్రతిపాలితా చ తదయంలోకశ్చంద్రలోకశ్చతే హ్యావప్యధునా చరణతలప్రతిబద్ధౌ ॥ ౨౨౮ ॥ అపిచప్రియసఖ్యా అపి తే మహాశ్వేతాయాః ప్రియతమేనమయైవ సహవిగతశాపః సంజాత ఇత్యభిదధత్యేవ చన్ద్రాపీడశరీరాంతరిత వపుషి చంద్రమసి చంద్రిలోకావస్థానలగ్నమమృతపరిమళ మేవ కేవలముద్వహన్నంగైరస్య తమస్తాదృశేనైవ వేషేణయాదృశేన మహాశ్వేతా తత్కంఠయోపరత స్తథైవకంఠేనైకావలీం ధారయం స్తథైవాకల్పనిస్పృహైరంగై స్తథైవా పాండుక్షామకపోలవాహినా ముఖేనాంబరతలాదవతరన్న దృశ్యత కపింజలకరావలంబీ సముత్సృష్ట శుకశరీరః పుండరీకః ॥ ౨౨౯ ॥ దృష్ట్వా చ తం దూరత ఏవ

వదన్ముక్తచన్ద్రాపీడవక్షఃస్థలా కాదంబరీస్వయమేవధావిత్వాదత్తకంఠ
గ్రహా మహాశ్వేతాం తేన పుండరీకాగమన మహోత్సవేనయావన్నవ
ర్ధయత్యేవ తావత్పుండరీకో౽వతీర్యపరమోపకారిణేచంద్రాపీడవపుషే
శశాంకాయాఢౌకత ॥ ౭౮౦ ॥ చంద్రాపీడస్తుతంకంఠేగృహీత్వాబ్రవీత్
౭౮౧ ॥ సఖేపుండరీకయద్యపి ప్రాగ్జన్మసంబంధాజ్జామాతాసితథాప్య
నంతరజన్మాహితసుహృత్త్వస్నేహసద్భావేనైవ మయాసహావర్తితవ్యంభ
వతా ఇత్యేవంవదత్యేవచన్ద్రాపీడే చిత్రరథహంసౌ దిష్ట్యావర్ధయితుం
కేయూరకో హేమకూటమగమత్ ॥ ౭౮౨ ॥ మదలేఖాపిధావమానాని
ర్గత్యమృత్యుంజయజపవ్యగ్రస్యతారాపీడస్యవిలాసవత్యాశ్చపాదయోః
పతిత్వా దేవదేవ్యా సహదిష్ట్యావర్ధసే ప్రత్యుజ్జీవితో యువరాజః స
మం వైశంపాయనేన ఇత్యానందనిర్భరముచ్చైర్జగాద ॥ ౭౮౩ ॥ రా
జాతుతచ్ఛ్రుత్వా శరీరసంస్కారవిరహాద్గతావిరళదీర్ఘపరుషపలి
తలోమశశ్మశ్రుకోష్ఠాభ్యాం దోర్భ్యాంగాఢం గాఢంపరిష్వజ్య తాంతద
నుహర్షపరవశో విలాసవతీం కంఠేవలంబ్య జరాభంగవలీశిథిలితమూలే
నబాహునోత్క్షిప్తోత్తరీయాంచలః స్వయమేవాశిక్షితలయసంస్థులైః పదై
ర్నృత్యన్నిమేషోత్ఫుల్లనయన నరపతిసహస్రపరివృతో౽ంభోజాకరఇవమల
యమరుత్ప్రేంఖోలనావివర్తితో మదలేఖాంపునఃపునః క్వాసౌక్వాసావి
తి పృచ్ఛన్పునః పునర్నిర్విశేషవృత్తింశుకనా సంకంఠేసంభావయం స్త
త్రైవాగచ్ఛత్ ॥ ౭౮౪ ॥ దృష్ట్వాచతథా పుండరీకకంఠేలగ్నం చంద్రా
పీడమానందనిర్భరశ్శుకనాసమవాదీత్ ॥ ౭౮౫ ॥ దిష్ట్యానైకాకినామయా
తనయప్రత్యుజ్జీవనోత్సవ సుఖమనుభూతమితి ॥ ౭౮౬ ॥ చంద్రాపీడస్త
థా హర్షపరవశం పితరమాలోక్య ససంభ్రమోన్ముక్తపుండరీకః పురే
వపృథ్వీతలనివేశితశిరాః చరణయోరపతత్ ॥ ౭౮౭ ॥ అథసర్వోపసృ
తస్తంతథాప్రణతమున్నమయ్యతారాపీడో౽భ్యధాత్ ॥ ౭౮౮ ॥ పుత్ర
యద్యపిపితాహంతవ శాపదోషాత్స్వపుణ్యైర్వా సంజాతస్తథాపి జగ
ద్వందనీయో లోకపాలస్త్వమపిచ మయ్యపియో౽సమస్యాంశస్సో౽పివ యా
త్వయ్యేవ సంక్రాంతఃతదుభయథాపిత్వమేవ నమస్కార్య ఇత్యభిదధ
దేవ సమంరాజపుత్రలోకసహస్రైః ప్రతీపమస్య పాదయోరపతత్ ॥
౭౮౯ ॥ విలాసవతీతుతంపునఃపునశ్శిరసి పునర్లలాటే పునశ్చ కపోలయో

శ్చుంబిత్వా గాఢగాఢం సుచిరమాలిలింగ । ఉన్ముక్తశ్చ మాత్రా । ఉపసృత్య శుకనాసం వవన్దే ॥ ౭౯౧ ॥ ఆశీస్సహస్రాభివర్ధితశ్చ తేనాత్మనాపసృత్య యథాక్రమం పితాశ్శుకనాసస్య మనోరమాయాశ్చ పవాసైశంపాయస ఇతి పుండరీకం విలక్షావనమ్రవదనమదర్శయత్ ॥ ౭౯౨ ॥ అస్మిన్నేవ ప్రస్తావే సముపసృత్య కపింజలశ్శుకనాసమవాదీత్ ॥ ౭౯౩ ॥ ఏవం సందిష్టమార్యస్య భగవతా శ్వేతకేతునా అయం ఖలు పుండరీకస్సంవర్ధిత ఏవ కేవలం మయా ఆత్మజః పునస్తవ అస్యాపి భవత్స్వేవ లగ్నః స్నేహః తద్వైశంపాయన ఏవాయమిత్యవగత్యా వినయేభ్యో నివారణీయః పరోయమితి కృత్వా నోపేక్షణీయః యచ్చాపగత శాపోప్యాత్మసమీపం నానీతః తత్త్వయైవాయామితి ॥ ౭౯౪ ॥ అన్యచ్చ ఆత్మానమస్మిన్నా చంద్రసమకాలీనాయుషి స్థాపయిత్వా కృతార్థస్సం ప్రతి అస్మద్దివ్యలోకాదప్యపరిష్టాద్గంతుముద్యతం మే సత్త్వాఖ్యం జ్యోతిరితి ॥ ౭౯౫ ॥ శుకనాసస్తు వినయావనమ్రం పుండరీకం పాణినా సేవలంబ్య కపింజలం ప్రత్యవాదీత్ ॥ ౭౯౬ ॥ కపింజల సకలజగదాశయజ్ఞేన సతా భగవతా కిమిత్యేవమాదిష్టం సర్వథా స్నేహాస్యాయమసంతోష ఇత్యేవం విధైరన్యైశ్చ పూర్వజన్మసంస్మరణాలాపైశ్చ పరస్పరాలోకనసుఖోత్ఫుల్లలోచనానాం సర్వేషామేవ తేషాముచ్చైస్తత్రైవ రాత్రిః క్షణదా ప్రభాతా ॥ ౭౯౭ ॥ ప్రాతరేవ చ సకలగంధర్వలోకానుగతౌ సమం మదిరాగౌరీభ్యాం చిత్రరథహంసౌ గంధర్వరాజావపి తత్రైవాజగ్మతుః ॥ ౭౯౮ ॥ ఆగతయోశ్చ తయోః ఉజ్జితాత్మజ్ఞోపగమౌ చ ముదితహృదయయోర్జామాతృదర్శన సముత్ఫుల్లనయనయోస్తారాపీడశుకనాసాభ్యాం సహానుభూత సంబంధకోచిత సంవాద కథయోస్సహస్రగుణ ఇవ మహోత్సవో మోదః ప్రావర్తత ॥ ౭౯౯ ॥ అథ వర్తమాన ఏవ తస్మింశ్చిత్రరథస్తారాపీడమవాదీత్ ॥ ౮౦౦ ॥ విద్యమానేష్వభవనేకమర్థమురజ్యో మహోత్సవః క్రియతే ॥ ౮౦౧ ॥ అపి చ యద్యస్మాకమేవం పరస్పరాభిరుచినిష్పన్నో ధర్మ్యో వివాహః తథాపి లోకసంవ్యవహారోను వర్తనీయ ఏవ తద్గమ్యతాం తావదస్మదీయం వసథస్థానం తత్రస్వస్థా యూయం చంద్రలోకం వా గమిష్యథ ॥ ౮౦౨ ॥ తారాపీడస్తు తం ప్రత్యువాచ ॥ ౮౦౩ ॥ గంధర్వరాజ యత్రైవ నిరతిశయం సంపత్సుఖం తదేవ భవనం ఇతి స్వీకృతం కస్య పరత్ర సుఖస్సుఖం మయా ప్రాప్తమన్యచ్చ సర్వస్య

హాసుఖాన్యేవ మయా జామాతరి తే సంక్రామితాని తద్వయస్య వధూసమే
తం తమేనాదాయ గమ్యతాం గృహసుఖానుభవాయేతి ॥ ౮౦౪ ॥ చిత్రర
థస్తథాభిహితో రాజర్షిణా యథా తే రోచత ఇత్యుక్త్వా చంద్రాపీడ
మాదాయ హేమకూటమగాత్ ॥ ౮౦౫ ॥ గత్వా చ చిత్రరథః కాదంబ
ర్యా సహ సమగ్రమేవ స్వరాజ్యం చంద్రాపీడాయన్యవేదయత్ పుండరీకా
యాపి సమం మహాశ్వేతయా నిజపదం హంసః ॥ ౮౦౬ ॥ తౌ తు హృదయరు
చితవధూలంభమాత్రకేణైవ కృతార్థౌ న కించిదప్యపరం ప్రత్యపద్యేతాం ॥
౮౦౭ ॥ అన్యదా జన్మాభివాంఛితహృదయవల్లభలాభముదితా సర్వస్వజ
నమధ్యే పయమనిర్వృతాపి చ కాదంబరీ బాష్పోత్తరళలోచనా విషణ్ణాము
ఖీ వాసభవనగతం చంద్రాపీడమూర్తిం చంద్రమసమప్రాక్షీత్ ॥ ౮౦౮ ॥
ఆర్యపుత్ర సర్వే ఖలు వయం మృతాస్సంతః ప్రత్యుజ్జీవితాః పరస్పరం సంఘ
టితాశ్చ సా పునర్వరాకీ పత్రలేఖాస్మాకం మధ్యే న దృశ్యతే న విద్మః కిం తస్యాః
కేవలాయాః వృత్తమితి ॥ ౮౦౯ ॥ చంద్రాపీడమూర్తిశ్చంద్రమాః త
చ్ఛ్రుత్వా అర్దితాంతరాత్మా ప్రత్యవాదీత్ ॥ ౮౧౦ ॥ ప్రియే మత్తోత్ర సా
ఖలు మద్దుఃఖదుఃఖితా రోహిణీశప్తం మాముపశ్రుత్య కథం త్వమ్మైవైకాకీ మ
ర్త్యలోకనివాసదుఃఖమనుభవసి ఇత్యభిధాయ నివార్యమాణాపి మయా ప్ర
థమమేవ మచ్చరణపరిచర్యాయై మర్త్యలోకే జన్మాగ్రహీత్ ॥ ౮౧౧ ॥ ఇ
తశ్చ జన్మాంతరం గచ్ఛతా మయాముదుపరమసమున్ముక్తశరీరా పునరపి మ
ర్త్యలోకమవతరంతీ బలాదాత్తర్జ్యామరలోకం విసర్జితా తత్ర పునస్తాం
ద్రక్ష్యసీతి ॥ ౮౧౨ ॥ కాదంబరీ తు తచ్ఛ్రుత్వా రోహిణ్యాస్తయోదార
తయా మహానుభావతయా స్నేహలతయా పతివ్రతతయా పేశలతయా చ
విస్మితహృదయా పరం లజ్జితా న కించిదపి వక్తుం శశాక ॥ ౮౧౩ ॥ అత్రాం
తరే జన్మద్వయాకాంక్షితం కాలప్రభోశ్చంద్రమసః కాదంబరీసంభోగ
సుఖమివోపపాదయితుమపససార వాసరః ॥ ౮౧౪ ॥ అనురాగకవాష్ణ
తయా పరసంధ్యావధూత్రపావరణాయేవ వితస్తార తమోవాసో వాసవీ ॥
చంద్రోదయాభిరామం చ సమగ్రమేవ జగదభవత్ ॥ ౮౧౫ ॥ ఏవం చ భారే
ణానతేణాయాం రజన్యాం చంద్రాపీడశ్చిరాభిలషితముత్కలిత నయన
శషినీప్రసృతకరనివారణానుబంధమనుభూంత ప్రత్యా
శషాసుభగం కాదంబరీ ప్రత్య

మసురతసుఖమను భూయైకదివసమివదశ రాత్రీంస్థిత్వా పరితుష్టహృదా
యాభ్యాంశ్వశురాభ్యాం విసర్జితః పితుఃపాదమూలమాజగామ॥౮౧౩
ఆగత్యచసమకాలమేవాను భూతక్లేశం రాజలోక మాత్మసమంకృత్వాస
మారోపితరాజ్యభారః పుండరీకేపితో౽ః పాదావనుచరన్ కదాచిదత్య
ద్భుతోత్ఫుల్లనయననైగమజనావ లోకితోజన్మభూమి స్నేహా దుజ్జయి
న్యాంకదాచిద్గంధర్వరాజ గౌరవేణానుపమరమణీయతర మహిమ్నిహే
మకూటేకదాచిదమృత పరిమళాధివాససురభిశిశిరసర్వ ప్రదేశహారిణి
రోహిణీ బహుమానేనచంద్రలోకే కదాచిదహర్నిశోత్ఫుల్ల సహస్రప
త్రనివహశ్లాఘవాహిని పుండరీకప్రీత్యాలక్ష్మీనివాససరసీ కాదంబరీరుచ్యా
చసర్వత్రైవాపరేష్వపిరమ్యవసేషు తేషు తేషు రమ్యతరేషుస్థానేషుతయా
సహజన్మద్వయాకాంతస్తైవాపరి సమాప్తాన్యపునరుక్తానిచ తానితానిన
కేవలంచంద్రమాః కాదంబర్యాసహకాదంబరీ మహాశ్వేతాతుపుండరీకే
ణ సహపుండరీకో౽పి చంద్రమసాసహ పరస్పరావియోగేనసర్వఏవసర్వ
కాలంసర్వసుఖాన్యనుభవంతఃపరాంకోటిమానందస్యాధ్యగచ్ఛన్॥౮౧౪॥

ఇతి శ్రీ భోజరాజసభాలంకార కాళిదాసమిత్ర
బాణకవీంద్ర తనయ విరచితః.
కాదంబర్యాః సమాప్తోయ ముద్వాహరూపః
ఉత్తరభాగః — సంపూర్ణః.